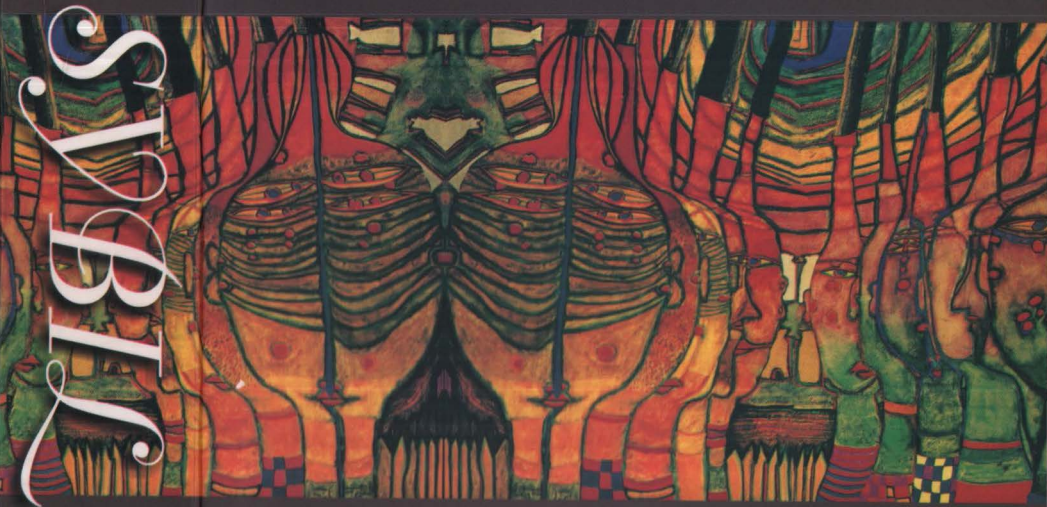

F.R. SCHREIBER

FLORA RHETA SCHREIBER

SYBIL

Sybil, normale bakışımızı da etkileyen bir gerçektir.

YAYINLARI

YAYINLARI

SYBİL
FLORA RHETA SCHREIBER

Çeviren
Nilgün Arıt

Kitabın Özgün Adı
Sybil

Henry Regnery Chicago, 1973
basımından çevrilmiştir.

Yayın Hakları
© Flora Rheta Schreiber
E Yayınları / 1974

Kapak Düzeni:
Nejat Ünlü

Kapak Grafik ve Film
Ebru Grafik

Baskı
Özener Matbaası

Birinci Basım: 1974
İkinci Basım: 2001

ISBN 975-390-161-5

FLORA RHETA SCHREIBER

SYBIL

İÇİNDEKİLER

Kişiliklerin Kadrosu ve “Doğum” Tarihleri.....	9

ÖNSÖZ.....	11

BÖLÜM I

Olmak

1 Akıl Ermez Saat.....	21
2 İçten Sürdürülen Savaş.....	37
3 Kanepe ve İblis.....	45
4 Öteki Kız.....	63
5 Peggy Lou Baldwin.....	78
6 Victoria Antoinette Scharleau.....	101
7 Neden.....	123

BÖLÜM II

Oluşmak

8 Willow Corners.....	143
9 Dün Asla Yoktu.....	155
10 Zaman Hırsızları.....	172
11 Merkezi Arayış.....	192
12 Sessiz Tanıklar.....	208
13 Kahkaha Korkusu.....	216
14 Hattie.....	227
15 “Yıpratılan Çocuk”.....	236
16 Hattie’nin Öfkesinin Bir Başlangıcı Vardı.....	257
17 Williard.....	267

BÖLÜM III

Çözölmek

18 Yüzleştirme ve Doğrulama.....	287
19 Oğlanlar.....	304
20 Dinsel İnancın Sesi.....	317
21 Gazap Şarabı.....	329
22 Akıl Erer Saat.....	346
23 Gerileyen Beyaz Palto.....	369
24 İntihar.....	380
25 Hatırlamaya Başlayış.....	393
26 Bağımsız Gelecekler.....	404

BÖLÜM IV

Yeniden Giriş

27 Bedenlerindeki Tutsaklar.....	418
28 Bir Bütün'e Yolculuk.....	426
29 Onlar Ben'im.....	437
30 Nefret Tedavi Olabilir.....	447
31 Ramon.....	466
32 Bir Bütün.....	481

SONSÖZ

Yeni Sybil'ın yeni zamanı.....	497

KİŞİLİKLERİN KADROSU VE “DOĞUM” TARİHLERİ

SYBIL ISABEL DORSETT (1923): Tükenmiş bir kişilik, bedeninin sahibi.

VICTORIA ANTOINETTE SCHARLEAU (1926): Takma Adı Vicky; kendinden emin, bilgiç ve gösterişli, çekici bir sarışın; Sybil’in kişiliklerinin hepsinin anılarına sahip.

PEGGY LOU BALDWIN (1926): Saldırgan, heyecanlı, sık sık öfkeli; kalkık burunlu, kısa kesik saçlı, yaramaz gülümseyişli bir kız.

PEGGY ANN BALDWIN (1926): Peggy Lou’yla aynı fiziksel özellikler taşıyan onun tamamlayıcı bir yanı; öfkeli olmaktan çok korkak.

MARY LUCINDA SAUNDERS DORSETT (1933): Düşünceli, dalgın, anaç, evcil, şişman ve yandan ayırık uzun, koyu kahverengi saçlı.

MARCIA LYNN DORSETT (1927): Soyadı arasına Baldwin; yazar ve ressam; aşırı duygusal; kalkan biçiminde bir yüzü, gri gözleri ve yandan ayırık kahverengi saçları var.

VANESSA GAIL DORSETT (1935): Aşırı dramatik, oldukça çekici; açık kahverengi saçlı, duygusal, oval yüzlü, kızıl saçlı, uzun boylu ve düzgün vücutlu biri.

MIKE DORSETT (1928): Sybil’in iki erkek kişiliğinden biri; yapı ustası ve marangoz; siyah saçlı, kahverengi gözlü, koyu tenli.

SID DORSETT (1928): Sybil'in iki erkek kişiliğinden biri; marangoz ve tamirci; açık tenli, koyu renk saçlı ve mavi gözlü.

NANCY LOU ANN BALDWIN (tarih belirsiz): Fiziksel özellikleri Peggylerinkine benziyor; ölmek üzere; tutucu Katoliklerden son derecede ürken, İncil'e bağlı bir politikayla ilgileniyor.

SYBIL ANN DORSETT (1928): Nevrasteni derecesinde kayıtsız ve keyifsiz; kül-kahverengi saçlı, soluk benizli ve utangaç; oval yüzü ve sert hatlı bir burnu var.

RUTHIE DORSETT (tarih belirsiz): Bebek; az gelişmiş kişiliklerden biri.

CLARA DORSETT (tarih belirsiz): Koyu dindar; beden gerçeği sahibi Sybil'ı adamakıllı eleştiren bir kişilik.

HELEN DORSETT (1929): Korkak, ama başarılı olma azminde bir kişilik; açık kahverengi saçları, ela gözleri, sert hatlı burnu ve ince dudakları var.

MARJORIE DORSETT (1928): Sakin, neşeli, çabucak gülüveren biri; takılmayı seven biri; ufak tefek, açık tenli ve kalkık burunlu bir kumral.

SARIŞIN (1946): İsimsiz; sürekli genç kızlık çağında; sarı kıvrıkcık saçları, oynak, canlı bir sesi var.

YENİ SYBIL (1965): On yedinci kişilik; öteki on altı kişiliğin bileşimi.

Bu kitap, Sybil İsabel Dorsett takma adını verdiğim kadınla ilk tanışmamdan tam on yıl sonra baskıya girmektedir. Sybil, adını gizli tutmak istemekte. Onun bütünüyle gerçek öyküsünü okuduktan sonra bu isteğinin nedenini anlayacaksınız. Sybil İsabel Dorsett gerçek bir kişidir; adı takma bile olsa...

Onunla ilk kez 1962 yılının bir sonbahar akşamı, New York'un Madison Caddesindeki bir lokantada karşılaştık. Sybil'in psikanalisti Dr. Cornelia B. Wilbur, bir toplantıyı, Sybil'la tanışabilmem için düzenlemişti.

Sybil'in sikkın, içine kapanık bir hali vardı. Bunun, hastalığından ileri geldiğini biliyordum. Dr. Wilbur'la Sybil, psikiyatri tarihinin en karmaşık ve en garip olaylarından birine girişmişlerdi: Çok-kişilikli oluşun ilk psikanalizi.

Olayı birkaç yıldır dışarıdan izlemekteyim. Science Digest dergisinin psikiyatri editörü ve psikiyatrik konularda bazı makalelerin yazarı olduğum için, Dr. Wilbur'la zaman zaman yollarımızın çakıştığı olmuştu. Hatta sözünü ettiğim makalelerimden birkaçı, onun ele aldığı olaylarla ilgiliydi.

Bu karşılaşma özel bir nedenle düzenlenmişti: Dr. Wilbur, benim Sybil'ı konu alarak bir kitap yazmayı ilginç bulup bulmayacağımı merak ediyordu. Doktor, bu tarihe-adı-geçecek olayın yalnızca bir tıp dergisinin sayfaları arasında kalmasını yeterli bulmuyor, bilimsel niteliğinin yanı sıra, bu olayın geniş insan topluluklarını il-

gilendirecek pek çok ruhsal ve felsefi yönleri olduğunu söylüyordu.

Dönüşü olmaz biçimde kendimi kitaba adamadan önce olayın gelişimini ve sonucunu beklemek istiyordum. Bu arada Sybil’la arkadaş olduk. Pek çok kültürel zevkleri paylaştık ve birbirimizi sevdik. Sybil, evimin sürekli konuklarından biri oldu. Analitik seanslarda olup bitenleri sık sık bana anlatıyor, benim evimde olup bitenlerse o seanslarda dile getiriliyordu.

Bu kitap düşüncesi, gittikçe daha da çekici gelmeye başladı. Psikiyatri konusunda çok yazı yazmış, kendimi kabul ettirmiştim; ayrıca oldukça geniş bir psikiyatri ve psikoloji bilgim vardı. 1962 yılına kadar, birçok psikiyatristle birlikte çalışmışım. Hatta, çoğu ulusla dergiler için kaleme alınmış, “Politik Portreler”imde bile, güçlü psikolojik bölümler vardı. Ayrıca yüksek okul profesörüydüm (Şimdi New York Kent Üniversitesi’nin, John Jay College’ında Cinai Adalet kürsüsündeyim). Uzmanlık alanım İngiliz dili ve edebiyatıydı. Bu yolla edindiğim edebi miras ve dil öğreniminin psikoloji öğrenimine yakınlığı, beni Sybil konusuna eğilmeye hazırlamıştı. Ayrıca tiyatroda, radyoda, televizyonda çalışmış, kısa öyküler, oyunlar yazmış, New York Sosyal Araştırmalar Okulu’nda yazı dersleri vermişim. Bütün bunlar, beni, klinik ayrıntıları da gözler önüne sererek Sybil’in öyküsünü ve dramını yansıtabileceğim bir kitap yazmaya itiyordu.

Bu kitabı yazmak istejişimin bir başka nedeni de, son derece özel bir analizin önceden belirlenemeyen yolunu azimle izleme konusunda gösterdikleri cesarete sonsuz saygı duyduğum Sybil ve Dr. Wilbur’la olan arkadaşılığımı. Etkileyici sonuçlara varmış bir analist olan Dr. Wilbur’u çok takdir ediyordum. Park Avenue’de büyük bir muayenehanesi olan Dr. Wilbur, değişik psikiyatrik kuruluşlarda görev almıştı. Bunlar arasında özellikle tıbbi Psikanalistler Derneği ve Psikiyatri Akademisini öncelikle saymak gerekir. Özel Psikiyatri Klinikleri Ulusal Birliği’nin Başkanı olmasının yanı sıra,

Homoseksüellik: Psikanalitik Bir Bakış adlı önemli bir yapıtı hazırlayan Tıbbi Psikanalistler Derneği'nin araştırma komitesinde de etkin görev almıştı. Bugün, artık kendi özel muayenehanesinde çalışmayan Dr. Wilbur, Kentucky Üniversitesi'nin Tıp Akademisinde, Psikiyatri profesörüdür.

Böylece, Sybil'ı ve öteki kişiliklerini üç yıl izledikten sonra, bu kitap için gerekli araştırmaya giriştim. Sybil ve Dr. Wilbur'la paylaştığım sırlar, öteki kişiliklerle doğrudan ilişkilerim, Sybil'ın hayatına ve bu olayın tümüne sistematik bir yaklaşımla tamamlanmalıydı. Tıp edebiyatında çok-kişiliklerle ilgili bütün yapıtları okudum, olayın değişik yönlerini, Dr. Wilbur'un yanısıra çeşitli psikiyatristlerle tartıştım. Sybil'ın yaşamının dış yüzünü, Omaha'da Willow Corners diye adlandırdığım doğduğu kasaba halkından onu tanıyan kişilerle ve New York'taki dostlarıyla konuşarak izlemeye çalıştım. Ayrıca Sybil'ın bir başka kişiliğe bürünerek yaptığı garip yolculukların kimisini gerçekten adım adım izledim. Örneğin, Philadelphia'da Broadwood Otelinin ön kapısına çıkan basamakları saydım.

İnsanı büyüleyici olayların iç ürpertici, baş döndürücü kaleydoskopunun olağanüstü öyküsünü çözümleyebilmek için önce her birini ayrı ayrı incelemem gerekiyordu. İpuçları, Sybil'ın on bir yıllık analiziyle bağlantılı her belgenin en ince noktasına kadar araştırılmasındaydı. Dr. Wilbur'un, toplam 2354 muayenehane seansında kurşunkalemle aldığı notları; Sybil'ın, tedavi gereği yazdığı deneme yazıları; ve analiz seanslarında kaydedilen bantlar bu incelemeye dahildi. Ayrıca Sybil'ın, genç kızlığından başlayarak analizin ilk yılı boyunca tuttuğu günlüklerini; mektuplarını; aile ve hastane raporlarını; Dorsett ailesinin orada yaşadığı yıllar içerisinde Willow Corners'la ilgili notları ve çıkan gazeteleri de elden geçirmem gerekti.

Bu on yıl boyunca (bunun yedi yılında kitap üzerinde çalışıyordum) her ikisi de portremi tamamlamam için "oturmayı" gönül-

den kabullenen Dr. Wilbur ve Sybil’la çok yakın bir ilişki içindeydim. Ama rollerimiz bütünüyle değişti. Ben, Sybil’in önceden yaşadığı ve doktorun da analizini yaptığı şeyleri yeniden canlandırmaktaydım. Ama herhalde hiçbir zaman bir yazarın böylesine “verimli” konuları olamamıştır sanırım. Aslında böylece onlar da analizin pek çok yönünü yeniden değerlendirmiş oldular. Ayrıca bu olayın tıbbi gerçeklerini her zaman öğrenme olanağım da vardı: En yakın telefonu açmam yeterliydi bu konuda.

Kitabı okuyan , “Her duygu doğru,” dedi. Dr. Wilbur da, “Her psikiyatrik gerçek doğru olarak işlenmiş,” yorumunda bulundu.

Sybil’in gerçek öyküsü, bilinçaltı dünyasına az rastlanır bakışlardan biridir ve bize yepyeni görüşler sunmaktadır. Anormal psikolojinin olağandışı gelişmesinin bir yansıması olan Sybil Dorsett olayı, normal’e bakışımızı da etkileyen bir gerçektir. Bu yalnızca insan davranışlarını saptayan bilinçaltı dünyasının tehlikeli güçlerinin yepyeni bir incelenişi olmayıp, yıkıcı aile ilişkilerinin dinamiğine; dar görüşlü, tutucu din çevrelerinin sakatlayıcı etkilerine, bir kadının kendi ailesindeki erkeklerle kurmaya çalıştığı özdeşleşmeye ve kendi gerçeklerini yadsımaya yeni bir bakış açısı sunmaktadır. Sybil’in öyküsü, neler yapılmaması gerektiğini saptama açısından da, çocukların yetiştirilişini ve bakımını irdeleyen bir derstir. Yine bu konu bizi şu soruların cevabına yöneltmiştir: Olgunluk nedir? Bütün bir insan olmak ne demektir?

Sybil’in yaşam öyküsü, yaratıcılıkta bilinçaltının rolüne, hatırlama ve unutmanın belirsiz iç ilişkilerine, geçmişle geleceğin birlikte sürdürdükleri varlığa, “ilk sahne” diye adlandırdığımız cinsel ilişki görüntülerinin psikonörozu hazırlayıcı etkinliklerine ışık tutmaktadır. Ayrıca burada, değişik birtakım sorular da ima yoluyla anlatılmaya çalışılmaktadır ki, bunları kısaca, gerçeğe gerçekdışı arasındaki belirsiz ilişkiler ve “Ben” sözcüğünün anlamı biçiminde özetleyebiliriz.

Tıp açısından bu öykü, akıl hastalıklarının kalıtım ve çevre te-

rimleri içinde ortaya çıkışını; halk dilinde çok ya da farklı kişiliklere maledilen şizofreniyle Sybil'in pek az rastlanan hastalığı *Grande Hysterie* arasındaki ayrılığı ortaya serme amacını da gütmektedir.

Bunların hepsinden önemlisi, belki de okuyucunun, Sybil'in iç maceralarının büyüüne kapıldığı sırada algıladığı bilinçlilik genişlemesidir.

Flora Rheta Schreiber
New York City
1973, Ocak

TEŞEKKÜRLER

Bu yapıtın belirli bölümlerinde önerdikleri yararlı yorumları nedeniyle James Palmer'a; çok değerli önerileri için antropolog Dr. Valentine Winsey'e; tükenmez yüreklendirici çabaları için John Jay Cinai Adalet Yüksek Okul Başkanı Dr. Donald H. Riddle'ye; beni Dr. Wilbur'la tanıştıran, Özel Psikiyatri Klinikleri Ulusal Birliği'nin Genel Sekreteri Melvin Herman'a; çok önemli araştırmaları için Newark, St. Andrews Kilisesi'nden Rahip Eric Hayden'e; bir bölümle ilgili yasal açıklamaları için Profesör Leo. C. Loughrey'e; bu yapıta karşı takındığı coşkunca tavırlarıyla bana güç veren John Schreiber'e; yapıtı temize çeken ve yalnızca yapıtın yazılışı için değil yazar için de etkili pek çok saatlerini veren değerli arkadaşlarım, Natalie Parnass, Margaret Schoppe, Janet Ludorf Kearby, Susan Resnick, Anne Henri ve Haydee Davis'e; kocası George Thomas'la birlikte Kentucky'nin Lexington Kentinden yazarı belgelere boğan Haydee'ye; 1962 yılından bu yana beni yüreklendiren McIntosh&Otis'den Patricia Myrer'e; hepsinden de öte bunu mümkün kılan Dr. Cornelia B. Wilbur'la, Sybil I. Dorsett'e teşekkürlerimi bildirmeyi borç bilirim.

Sybil'in olayını ayrıca psikiyatri ailesinden Dr. Karl Menninger, Dr. Murry Bowen, Dr. Harvey Kay, Dr. Lawrence Friedman ve Dr. Nathan Ackerman gibi değerli kişilerle de tartıştım. Sybil'in yaşı üzerinde çalışmalar yapan ve onu "olağanüstü zeki bir hasta"

olarak tanımlayan Dr. Herbert Spiegel, olayı ilk öğrenenlerden biri olmasının yanısıra bana bu konuyla ilgili çok değerli bir tartışma için birkaç saatini verdi. Sybil'ın durumundaki hiç kimsenin tedavisini yapmamış olan Dr. Menninger, bu durumun gerçekliğini kanıtlayan ve hastalığın yan dallarından birisi olarak kabullendiği irade dışı-yazı yazma olaylarıyla uğraşmış bir kişiydi. Ntisas dalı, aile terapisi olan Dr. Bowen bu hastalığın kökenlerinde yatan aile sorunlarıyla özellikle ilgilendi.

Bölüm I

Olmak

Akıl Ermez Saat

Camın kırılırken çıkardığı sesle irkildi. Oda bir girdap gibi dönmeye başladı. Burun deliklerini dolduran keskin koku, kimyasal maddelerden çok, gerçekte burada bulunmayan kimi şeyleri anımsatıyordu. Çoktandır unutulmuş uzak bir anıdan tütüyordu sanki bu koku. Öylesine uzak ve yine de bunca tanıdık koku sıladaki eski eczaneyi anımsatıyordu.

Eski eczanedeki kırılan cam. Büyük yemek odasında kırılan cam. Her ikisinde de aynı suçlayıcı ses duyulmuştu: “Sen kırdın!,”

Sybil İsabel Dorsett, kimya notlarını telaşla fermuarlı, kahverengi çantasına dolduruverdi ve kimya profesörüyle tüm öteki öğrencilerin şaşkınlık içinde belkemiğine değin saplanan bakışları arasında kapıya doğru koştu.

Kapı ardından kapandı. Columbia Üniversitesi’nin Havemeyer Hall adlı yapısının üçüncü katındaki uzun, karanlık koridorundaydı. Sonra orada bir başına asansör beklemekteydi.

“Çok uzun. Çok uzun.” Düşünceleri hızla dönüyordu kafasının içinde. Laboratuvardan çıkmadan önce çok uzun bir süre beklemişti. Kırılan camın sesini duyar duymaz oradan ayrılmış olsa, olup bitenleri de engelleyebilirdi.

Çok uzun... Asansörün gelmesi de çok uzun sürüyordu.

Sybil fermuarlı çantasını iyice kavramak istedi. Oysa yoktu. Hatta asansör ve o uzun, karanlık koridor da yoktu şimdi. Sybil karla kaplı uzun, dar bir sokakta duruyordu. Asansör kendisini almaya gelmemişti, ama o beklemiyor, yürüyordu.

Keskin, sert bir rüzgar çarptı yüzüne. Ayaklarının altında uçan, çıtırdayan, bembeyaz karlar vardı. Çizmelerini, eldivenlerini, şapkasını giymemişti; kulakları uyuşmuştu soğuktan. Morningside Drive'deki evinden laboratuvara yürürken, kendisini yeterince sıcak tutan açık gri tüvit paltosu, şimdi bu acımasız soğuğa karşı pek bir şey yapamıyordu.

Sybil bir sokak adı arandı çevresinde. Yoktu. Sığınabileceği bir ev... Yoktu. Sığınabileceği bir ev... Yoktu. Bir benzin istasyonu? Göremedi. Bir eczane? Hiç.

Eczane. Kimya laboratuvarı. Uzun, karanlık koridor. Asansör. Burada hiç biri yoktu. Sadece bu sokak vardı; oldukça soluk, terk edilmiş, adsız sokak ve hiç tanımadığı bir yer.

Sokağın iki yanını; kimi, savaş gemileri gibi griye boyanmış, kimi de ince metal tabakalarla kaplanmış eski, çirkin, tahta yapılar çevrelemişti. Yüksek giriş bölümlerinin altında kocaman kapıları ve minik camlardan takılmış pencereleri vardı.

New York olamazdı burası. Belki çocukluğunda benzeri pek çok kış fırtınasına tanık olduğu ve soğukun yol açtığı şişleri, yaraları hâlâ çok iyi anımsadığı ana-kenti Wisconsin'in bir yerindeydi. Saçma. Columbia Üniversitesi'nin asansörüne binmek üzere beklediği anla şu an arasında geçen birkaç saniye süresince Wisconsin'e gidebilmesi olanaksızdı. Ne var ki, başka hiçbir yere de gidememiş olması gerekirdi bunca kısa sürede. Belki de gitmemişti zaten; belki hiçbir yerde değildi. Belki bu bir karabasandı.

Gerçek, hızlanarak yürürken, çirkin yapılar ve eldivensiz elleyle yüzünden silmeye, hatta bedenini ara sıra sallayarak üstünden atmaya çalıştığı sürekli kar yağışı biçiminde karşısına dikiliyordu. Barikatları andıran bu yapıların kendi hayal ürünü olamayacağını biliyordu; böyle şeyler görmemişti, hayatı boyunca kapıların büyüklüğü de kendi hayali değil, bu yapıların depo olarak kullanılmalarındandı. Düşüncelerinin gerçekçi yanı bir kez daha ağır bastı, kentin depo ve büyük dükkanlar bölümünde bulunduğunu anladı.

Yolun karşı yanında beyaz karın arasında siyah bir silüet, bir adam biçimi ansızın beliriverdi. Kendisini bir cüce kadar küçük hissetmesine yol açan bu koca yapılar kadar cansız, hareket eden bir gölge gibi erişilmez görünüyordu. Kuşkusuz, kendisine nerede bulunduğunu söyleyebileceği halde, adama yaklaşımadı. Yanına gitse belki de adam yanlış anlayacaktı. Geceyi andıran bu karanlıkta, depoların ve kendisinin ötesinde bir dünyaya gitsin diye bıraktı-verdi adamı.

Sybil için nasıl hiçbir geliş yolu olmadıysa, hiçbir çıkış yolu da yoktu. İri yapıların yarattığı barikat, her ne kadar kendi dışındaysa da, en iç korkularıyla karışıyordu. Bir kapana kısırılmış, tutsak edilmiş, içeri tıkılmış, dışarıda bırakılmış gibi hissediyordu kendisini; ne içeride, ne de dışarıdaydı.

Hiçbir kurtuluş yok muydu? Taksi? Otobüs? Bu varolmayan yer'den onu mümkün olduğunca uzağa, herhangi bir yere götürecek hiçbir şey yok muydu? New York'ta, yani şimdi oturduğu kentte, uzun bir otobüs yolculuğundan sonra kendini sokağa atarken içini garip, sıkıntılı duygular kaplasa da, şu an böyle bir otobüse çoktan razıydı. Ama bütün bu düşünceler oldukça kuramsal şeylerdi şimdi; çünkü otobüsün izi bile yoktu. Hiçbir şey yoktu.

Düşünceleri, bir telefon kulübesi kavramı üzerinde sabitleşti. Eğer bir telefon bulabilse, sadece nerede olduğunu öğrenmekle kalmayıp, kendisini iyice merak ettiğine inandığı oda arkadaşı Teddy Eleanor Reeves'i de arayabilirdi. Sonra hemen hatırladı: Laboratuvara gitmek üzere evden çıkarken, Teddy de Oklahoma'daki ailesinin yanına tatile gitmek üzere hazırlanmış, çıkmak üzereydi.

Ne tuhaf, evden çıkarken Teddy, daha kalın bir palto giymesi için ısrar etmişti. Onu dinlememişti, çünkü hiç kimseyi dinleyemediği günlerden birindeydi Sybil. Bütün gün boyunca, özellikle hava soğumaya başladıktan sonra, içini huzursuz edici duygular, garip bir heyecan ve kımıldanışlar kaplamıştı o gün; bu nedenle paltosu-

nu değiştirmek için gerekli birkaç dakikayı bile evde geçiremeyecek haldeydi.

Sybil, Dr. Cornelia B. Wilbur'u da aramak istiyordu. Eğer aradan uzunca bir süre geçmişse, doktor da kaygılanmaya başlamış olabilir. Belki de Sybil, doktorla olan randevusunu kaçırmıştı. şu ana kadar *pek çok* saat geçmiş olabilir miydi acaba?

Asansörü beklediği andan şu ana kadar ne uzunlukta bir süre geçtiğini bilmediği içindir ki, "şimdi," sözcüğü acı verici, akıl almaz bir kavramdı. Eğer bir anımsayabilse, kendisini buraya getirenin ne olduğunu ıkarabilse, belki anlayabilecekti. Bunu anlayana kadar huzura kavuşamayacaktı.

Telefon, gerçeği bulmada en uygun bağlantı aracı olarak görünse de, şu anda bir serap kadar olanaksız bir arayıştı bu. Ama kesinlikle bir telefon bulmalı, bulana kadar yrmeliydi. Artık devam edemeyeceğini hissediyor, ama durmaya cesaret edemeyeceğini de biliyordu. Bacakları donmuş gibiydi; eğer yoluna devam etmezse, Batının kış fırtınalarından edindiği deneyimlere dayanarak, donup öleceğini biliyordu.

Bir yandan kendisini yürümeye zorlarken, bir yandan da bir ses duyabilme umuduyla kulakları tetikteydi. Sadece rüzgarın sesi vardı. Buzlu camları andıran yol boyunca blokların önünden ilerliyor, hiçbir yol işaretine ve adına rastlayamıyordu. Bir telefon bulabilme umudu gittikçe snmekteydi.

Hideğilse bir an, kendisini biraz olsun toparlayabilmek umuduyla bir sokak lambasının dibinde durdu. Lambanın soluk ışığından yaralanarak çantasını açtı ve içini karıştırdı. Sosyal Sigorta kartı, Mavi Haç kartı, şoför ehliyeti, Columbia niversite Kitaplığı kartı... Her biri, tanımanın verdiği ferahlamayı getiriyordu beraberrinde.

Evden çıkarken, içinde elli dolar ve biraz bozuk para bulunan cüzdanında şimdi sadece 37.42 dolar vardı. Laboratuvara yürüyerek gitmiş, orada da hiçbir şey satın almamıştı. Kayıp parayı, acaba

buraya gelmek için yolda mı harcamıştı? Asansörü beklerken kendisini ansızın burada bulmuştu. Bütün hatırlayabildiği buydu.

Çantasının bir gözünde evinin anahtarı duruyordu. Oysa büyük, kızkılkahverengi bir askıdan sallanan ve bugüne kadar hiç görmediği bir başka anahtar daha vardı çantasında. Anahtarı, yarı donmuş elinde birkaç kez çevirdi durdu, tekrar tekrar baktı, üzerindeki parlak yazıyı okudu defalarca: Oda 1113.

Bu anahtar da çantasında ne arıyordu? Nereden gelmişti? Bir otel anahtarı olduğu belliydi, ama çoğu otel anahtarlarından farklı olarak üstünde ne bir ad, ne bir adres, ne de bu kentin hangi kent olduğunu belirten bir ipucu vardı.

Belki gerçekten de bir karabasanı yaşıyordu. Hayır, anahtar gerçek bir cisimdi, ipi katıydı; sokak lambası gerçektir. Kendisini dikizleyen ve alay eden çirkin yapılar da öyle. Paltosuna ve ayaklarına yapışan kar da gerçektir. Ve bacakları hareket ediyordu; o kadar korkmasına rağmen bacakları donmamıştı. Hiçbir hedefi olmadığını bile bile telaşla yoluna devam ederken, var olmayan bir yere doğru koşuşunun yarattığı alaylı yergiyi hissedebiliyordu. Yine de yoluna devam etti -bir hiçlikten bir başka hiçliğe doğru- içinde kabaaran panik duygusunu bastırabilmek için, onunla yarışırçasına hızlanıyordu.

1113 numaralı odanın anahtarı onu harekete geçiren makine, kapıldığı paniği hareketlendiren motor olmuştu. Sonra bu anahtar, ansızın korkudan çok huzur vermeye başladı. Anahtar *bir* otel odasının kapısını açıyor, onu soğuktan koruyan bir sığınacağın varlığını belgeliyordu. Orada hiç değilse ısınacak, bir şeyler yiyebilecek, dinlenecekti.

Hızla yürürken, her yol kavşağında yaklaşacağını umduğu bir aracı kollarken, şu ana kadar bir otobüs ya da bir taksi bulabilmek için daha kararlı bir çaba göstermemiş olduğu için kendi kendine kızmaya başladı. Az önce kendini bir kapana kısıtılmış görürken, şimdi çantasındaki anahtar ister uysun, ister uymasın, bir otel bul-

maya kararlıydı. Bu büyük depoların ardında kesinlikle bir dünya vardı.

Sonra yeni bir korku kapladı benliğini. Ya anahtarı, sokakta yerden almışsa? Böyle bir şey yaptığını hatırlamıyordu, ama zaten pek bir şey hatırladığı da söylenemezdi ki... Ya eskiden o odada birkaç gün, birkaç hafta, hatta birkaç ay ya da yıl kalmış ve parasını ödeyemediği için otelden zorla atılmışsa? Her iki biçimde de, o oda şimdi bir başkasının olmalıydı. Acaba anahtarı atsa mıydı? Böyle bir suç olasılığından kurtarmalı mıydı kendisini?

Hayır. Ne anahtar, ne oda, ne bir sığınak, ne bir dünya vardı; yalnızca adamların gerçekdışı-siluetlerinin kar yağışında hızla geçip kaybolduğu, kendisini oldum olası ürküten ak ve kara hayallerin ardı ardına ortaya çıktığı kimsesiz bir dünyadaydı.

Bu uzun, dar sokakların ucu bucağı yoktu. Hiçbir evden ışık sızdığını göremeyecekti. Bu demirlerle örtülü pencereler –ne kadar da korkardı onlardan– eski korkularını, hayatı boyunca onu izlemiş olan ve şimdi bu adsız yerde de izleyen korkuları yansıtırmışlardı.

Ansızın bir ışık göründü. Bir benzin istasyonu. İşte sonunda bir telefon ve bu yere bir ad kazandıracak telefon rehberi.

Rehbere göre burası Philadelphia'ydı; eskiden pek çok kez gelip gördüğü, ama bu bölgesine adımını atmadığı bir kent.

Telefon kulübesi kendisini çağırıyordu, sanki davet eder gibiydi. Ama bu çağırışı kabul ederek, konukseverliğin kafesi hatırlatan sınırlarından içeri girdiğinde, konukseverlik yerini ters bir cevaba, reddedişe bıraktı. Dr. Wilbur'un evini aramak üzere şehirlerarası bir konuşma yapabilme umuduyla çantasından çıkardığı bozuk parayı deliğe attığı zaman madeni bir hiçlikten başka ses duyulmadı. Telefon bozuktur.

Benzin istasyonundaki nöbetçi görevliye yaklaştı ve özel telefonunu kullanıp kullanamayacağını sordu.

“Üzgünüm, Bayan” diye cevap verdi adam. “Üzgünüm.” Ya-

nından ayrılıp, kapıyı yüzüne kapayan adamın beyaz paltosunun sırtını görebildi yalnızca.

Biliyordu, adamı ürküten şey kendisini kaplayan korku olmuştı. Ama bir başka insanla ilişki kurabilmiş olmak, onu daha serinkanlıca düşünmeye yöneltmiş ve telefon görüşmesini, Philadelphia'ya geldiği zamanlar Broadwood Otelinden yapabileceği kararını almasına yardımcı olmuştu.

Broadwood'u düşünmek, çok iyi bildiği bir kentte olduğunu anlamak, korkularından bir bölümünü üzerinden atmasına yol açmıştı. Benzincinin tuvaletine girecek zamanı ayırdı kendisine ve ellerini sıcak suyla yıkadı. Yeniden yola çıktığında ilk kez Delaware Nehrini gördü; sonra da nehrin öte kıyısı Camden'i. Bunca zamandır her ikisi de vardılar demek!

Delaware Nehri tanıdık bir yerdi. Bir zamanlar suluboyayla bu nehrin empresyonistçe bir resmini yapmış, Capri de yanbaşında oturmuştu. Fırçanın her hareketini izleyen kedi, zaman zaman fırçanın sapına atlayarak Sybil'a kendi varlığını hatırlatmaya çalışmıştı.

Sokak adları gittikçe görünür olmaya başladı. Front Sokağı. Callowhill Sokağı. Spring Garden. Callowhill'le Spring Garden arasındaki Front Sokağında yerden oldukça yüksek raylar vardı. Sybil köşe başına yaklaşırken, bir ışık gördü; kent otobüsü.

“Durun, bekleyin,” diye bağırdı korkuyla.

Kırmızı yüzlü şoför bekledi.

Ve sonra, kollarıyla bacaklarındaki ağrıyı bütün şiddetiyle duyarak otobüsün arka bölümündeki bir pencere yanına çöktü. Otobüsün, onu götüreceği her yere gitmeye istekliydi; nereye olursa olsun; her yere; dışarıdaki dünyaya; sonu olmayan dünyaya; herhangi bir yere.

Neden öteki yolcular -kafasına kunduz derisinden şapka geçirmiş bir kadınla üç erkek- böyle bir gecede sokağa çıkmışlardı? Ama gece miydi acaba? Gökyüzünün, insanı çıldırtacak ölçüde be-

lirsiz gri rengi sabah mı, yoksa akşam mı olduğunu kesinlikle açıklayamıyordu. Günlerden ne olduğunu da bilmiyordu. Eğer yolculardan birine soracak olsa, herhalde onu aptalın teki sanırlardı.

Bütün ipuçlarını gizleyen bir başka varlık, çantasındaki anahtar bir kez daha aklını kurcalamaya başladı. Broadwood'un muydu bu anahtar? Bilmiyordu. Broadwood Oteline giden yol üzerinde olup olmadığını da bilmiyordu. Ama otobüsün kendisini bırakacağı yerden bir taksiye atladığı gibi otele gidebilirdi. Öğrenebilmek isteğiyle kalkıp, otobüsün ön bölümüne yürüdü ve şoföre sordu:

“Broad and Wood'un yakınından geçiyor musunuz?”

“Üç blok ötesinden...” diye karşılık verdi şoför. “Size haber vereyim mi?”

Yarı buzlanmış olduğu halde otobüsün camından eski tanıdık yerleri görmeye başlamıştı: Benjamin Franklin Parkı, Logan Açık Kitaplığı, Franklin Enstitüsü ve Fairmont Parkı. Parktaki iki granit anıtı heyecanla hatırladı. Yarı-kabartma yöntemiyle yapılmış askerler anıtının üstünde şöyle bir yazı vardı. “Tek devlet; tek anayasa. Kölelere özgürlük verirken özgürlüğü garanti ediyoruz.” O savaş anıtının da resmini yapmıştı. Düşüncelerini her şeye ya da hiçbir şeye yöneltmemeliydi; anahtar dışında. Hayatım dışında, hayatım dışında... Bunu Hamlet söylememiş miydi?

Şoför ona seslendi:

“Sizin köşeye geldik.”

Yeniden yeryüzüne ayak basmıştı. Yolların kayganlığı, kaygan kaldırımların yarattığı bu güçsüz yeryüzü tanıdık yapıların katılığından destek alıyordu: Broad ve Cherry sokaklarındaki Güzel Sanatlar Akademisi, Hahnemann hastanesi ve işte en sonunda kesin bir gerçek: Broadwood Otelinin tepesindeki altın kubbe.

İşte kırmızı tuğladan, on altı katlı Broadwood Oteli önündeydi. Duvarları üçüncü kata kadar baklava biçiminde inşa edilmiş, geniş silmeli Broadwood Oteli. Binanın karşısında sokağın öte yanında erkek çocuklar için bir Katolik Ortaokulu ve bir zamanlar

Philadelphia Morning Record gazetesinin çıkarıldığı eski bir yapı vardı. Broadwood önünde bir metro istasyonu bulunuyordu. Birisi kendisine, bu metronun 1927'lerden bu yana işlediğini söylemişti. Ve Broadwood 1923'de yapılmıştı. Bu, kendi doğduğu yıld. Gü-lünç.

Rahatça içeri girebilecekken hâlâ dışarıda oyalanıyor olmasına kızıp, o öldürücü atılımı yaparak sonunda otele daldı. Broadwood'un camlı ağır giriş kapısına çıkan üç basamağı çıkmak, Everest'e tırmanmaktan da güç geldi. Bilinmeyene doğru bir çıkıştı bu.

Otelin ana holüne girince tavandan sarkan, fener benzeri lambaları uzun uzun süzdü; tanıdık mermerleri, sarı, siyah ve beyaz taşlı döşemeyi inceledi. Her ne kadar bu holü, önceki gelişlerinden ötürü iyice biliyorsa da, her ayrıntıya, ilk kez görüyormuşçasına göz gezdirdi.

Kaydını yaptırmalı mıydı? Durakladı. Odanın boş olup, elindeki anahtarın Broadwood Oteline ait olduğunu varsayarak doğrucu 1113 numaraya mı gitmeliydi? On beş basamak yukarıdaki yuvarlak hole çıktı koşarak. Gerek kayıt masasından, gerekse asansörden -yani korkularının odaklaştığı Scylla(*) ve Charybdis(**)ten uzaklığı bakımından güven vericiydi burası.

Bu yuvarlak hole, 12 metre yüksekliğindeki, çini ve mermer çevrili, renkli cam takılı bir pencere egemendi. Bu güzel pencere, giriş katıyla yuvarlak hol arasındaki asma kata bakıyordu. Holün altın kaplamalı tavanında şu sözler yazılıydı: "Sadakat, Adalet, Gurur, Kardeş Sevgisi... Bu nitelikler sevgimizi ve anılarımızı dile getirecek levhalara kazılır. Kardeşlerimizin hatalarınıysa kuma yazarız."

(*) Scylla, Sicilya kıyısında ve Charybdis girdabının tam karşısında, tehlikeli bir kaya. (Mitolojiden)

(**) Charybdis, Sicilya kıyısına yakın tehlikeli bir girdap , eski zamanda, mitolojide kadın canavar olarak kişileştirilmişti.

Tavana bakarak geçirdiği kısa süre boyunca, bu güzelliğin karşısında rahatlar gibi olmuştu, ama yeniden giriş holüne inerken bu duyguyu birdenbire yitirdi. Yine kendi dışındaki şeylerden yardım bekleyerek son gelişinden bu yana otelin ne ölçüde değiştiğine dikkat etmeye başladı. Garsonlar yeniydi. Kayıt masasındaki iri göğüslü, baykuşu andıran kadını da ilk kez görüyordu. Ve sonra Per-sky'nin portrelerinin asılı durduğu camlı bölmenin önünde kendisini bir karara varmaya zorladı; kaydını mı yaptırmalı, yoksa çanta-sındaki meçhul anahtarın büyük bir olasılıkla açabileceği 1113 nu-maraya mı gitmeliydi? Karar veremeyerek, doğruca Broad sokağı-na attı kendini.

Broadwood'un önündeki bir gazete bayiinden *Philadelphia Bulletin*'in o günkü nüshasını aldı. 7 Ocak 1958 tarihliydi. Gazete-nin tarihine inanamıyormuş gibi bir de *Philadelphia Inquirer* satın aldı. Onun da tarihi 7 Ocak'tı.

7 Ocak. Kimya laboratuvarından 2 Ocak günü çıkmıştı. *Beş kayıp gün*. Bir şey bilmemenin korkusu, yerini daha da büyük bir korkuya bırakmıştı: Bilmek.

Sözde bir umursamazlık içinde gazeteciye döndü:

“Saatiniz var mı acaba?”

“Dokuz,” diye cevap verdi adam.

Akşamın dokuzu. Columbia Üniversitesinin asansöründe bek-lerken akşamın 8.45'i-ydi. Hemen hemen saati saatine beş gün gir-mişti araya.

Yavaş yavaş ve korkarak bir kez daha otelin ağır, camlı kapı-sını itti. Tam beş gününü yitirmiş olmaktan doğan bir panik ve yarı pişmanlık, yarı kendini suçlamayla karışık duygu fırtınası davranış-larını hızlandırmaya başlamıştı. Hayal meyal farkedebildiği birinin kendisine seslenmekte olduğunu duydu. Kayıt masasındaki iri göğüslü, baykuşumsu kadındı bu.

“Hey! Merhaba,” diyordu kadın. Tanışıklığın verdiği bir ra-hatlıkla başını sallıyordu; kaşları öylesine belirgindi ki, Sybil'ın

onu ilk bakışta benzettiği gibi, bir baykuşun gözlerini çevreleyen sert, tüylü yuvarlakları anımsatıyordu.

“Bir dakika bakabilir misiniz acaba?” diye devam etti kadın. “Sizinle konuşmak istiyorum.”

Kaskatı kesilmişçesine durdu Sybil.

“Şimdi, odanıza gider gitmez sıcak bir banyo yapın ve biraz da sıcak çay için,” dedi kadın ciddi bir ifadeyle. “O fırtınada dışarıda oluştunuz beni pek kaygılandırdı. Size sokağa çıkmamanız için ısrar da etmişim. Dinlemediniz. Dışarıda dolaşılacak hava değil ki bu.”

Sybil katıca sayılabilecek biçimde:

“Teşekkür ederim, iyiyim,” cevabını verdi.

Sonra asansörlere doğru yürümeye başladı; kadın gülümsüyordu.

Broadwood'a tam bir yıldır ayak basmadığına yemin edebilirdi, hatta mahkeme önünde bile rahatlıkla aynı yemini tekrarlayacağından kuşkusu yoktu. Ne var ki, aynı mahkemede, geçen yıl bu otelde çalışmayan kayıt memuru kadın da yemin edebilecek ölçüde emindi, Sybil'in 7 Ocak günü daha erken saatlerde otelde bulunmuş olduğundan....

İki asansörden birinin kapısı açıldı. Oldukça düşünceli ve kaygılı bir ruh haliyle bindi. Tek yolcu kendisiydi.

“On birinci kat, lütfen” dedi.

Asansörcü genç, “Bu fırtınada dışarıda mıydınız?” diye sordu.

“Evet,” cevabını verdi fısıldayarak.

“On bir, efendim.”

Asansörün kapısı ardından kapanırken, Sybil kimya laboratuvarındaki şaşkın bakışlar gibi bel kemiğini delen madeni gürültüyü duydu. Bu iki asansör arasındaki zaman yaşanmamıştı. Bunu düşünmesiyle birlikte, içini kaplayan korku dolu azap yeniden büyüdü.

Acaba gerçekten 1113 numaralı bir oda var mıydı? Kapılarda-

ki numaralar, muhtemel 1113'ün varlığını simgeleyen bir dizi izliyordular: 1105, 1107, 1109, 1111... Sonra neon ışıkları gibi hızla sönen 1113 belirdi!

Sybil çantasını açtı, anahtarı aldı, titreyen avucunda bir süre evirip çevirdi; soluğunu tutup anahtarı deliğe sokmak üzere uzattı, yeniden avucunun içinde birkaç kez çevirdi ve gerçekten bu kapıya ait olup olmadığını düşünmeye çalıştı.

İçeri mi girse yoksa dönüp gitse miydi?

Sonra anahtarı deliğe soktu. Uydu. Kapı sonuna dek açıldı. Sybil 1113 numaralı odayla karşı karşıyaydı.

Hiç kimse konuşmadı. Hiç kimse yerinden kımıldamadı ya da hareket etmedi. Bu, içeride hiç kimsenin bulunmadığı anlamına mı geliyordu?

Kapının pervazına sımsıkı yaslanarak ve içeri hiç eğilmeksizin elini kapının hemen yanındaki oda duvarı üzerinde gezdirip elektrik düğmesini bulmaya çalıştı. Işık yanınca elinin ani hareketiyle birlikte, içeride nelerle karşılaşacağıyla ilgili korkularını dizginleyen zincir de boşalıverdi. Odaya girip, kapıyı ardından kapadıktan sonra, ipnotize edilmiş gibi hareketsiz kalakaldı.

Bildiği kadarıyla bu odada daha önce hiç bulunmamıştı. Ama eğer bu kendi odası değilse, 2 Ocak'tan 7 Ocak'a kadar nerede yatmış olabilirdi? Anahtar nasıl oluyor da kendisinde bulunuyordu? Bütün o süreyi sokakta geçirmiş olamazdı.

Acaba otele kayıtlı mıydı? Aşağıdaki kadının tutumu bu soruyu olumlu biçimde cevaplar nitelikteydi.

Sybil ıslak paltosunu çıkarıp bir iskemlenin üstüne koydu, ıslak ayakkabılarından kurtardı ayaklarını ve pencerenin yanındaki yeşil koltuğa çöktü.

Odanın kendisine ait olduğunu *bilmiyordu*, ama kadının konuşma biçiminden anladığı kadarıyla bir başkasına ait olabileceğini de düşünemiyordu.

Bir süre boş bakışlarla, erkek çocukların okuduğu Katolik Or-

taokulunu ve bir zamanlar *Philadelphia Morning Record*'un barındığı binayı izledi. Sonra, böyle oturup durmanın bir avuntu sağlamaması üzerine yanında getirdiği gazetelere uzandı.

THE PHILADELPHIA INQUIRER
SON BASKI

HERKESİN OKUYACAĞI BAĞIMSIZ GAZETE
Gözlerim yorgunluktan iyice ağırlaşmış.

7 OCAK 1958 SALI

7 Ocak. 7 Ocak, benim tam beş günümü yitirmiş olduğumun somut bir delili işte.

KIZILLARIN DEDİĞİNE GÖRE İNSANOĞLU 186 MİL
YUKARI FIRLATILMIŞ!

Gavin'in Söylediğine Göre Roket Fırlatma Rampalarının
Artan Değerleriyle ilgili
85. Kongrenin
İkinci Oturumu
Bugün Başlıyor.

Ben dünyadan çekilmişken ne çok şey olmuş.

Efsanevi Çıkışından Sonra

Pilot Emniyet İçinde Yol Almakta

Benim çıkışım da efsanevi oldu. Sokaklar. Basamaklar. Ne çok sokak. Bir daha yitirmeyeceğimi sandığım zamanı bir kez daha yitirmiş olduğuma göre, buna 'iniş' demek daha doğru olacak.

Arabalar Kayıyor.

Dur.

Kaygan Yollar

AKŞAM POSTASI
PHILADELPHIA
7 Ocak 1958 Salı

Hesabı öde. Kaydını sil. Yapılmamış olan bir kayıt nasıl sildirilir? Elimde bavul filan olmadan nasıl girdim?

KAR FIRTINASININ BÜTÜN GECE
SÜRECEĞİ BEKLENİYOR.

Bütün gece mi?

Kalsa daha iyi olacaktı. Gazeteleri çiçekleri, madeni çöp kutusuna attı ve oda servisini çağırmak üzere telefona gitti. Bezelye çorbasıyla bir bardak sıcak süt istedi. Yemeğin gelmesini beklerken Dr. Wilbur'u aradı. Çok uzun. Çok uzun. Doktorla ilişki kurana dek çok uzun bir süre geçirmişti.

Ahizeyi kaldırıp, otelin santral memuruna, Dr. Wilbur'un numarasını söylemeye başlamıştı ki, tam o sırada elbise dolabına asılı bir şey aniden ilgisini bir anda çekiverdi. İnanmazlıkla bakakaldı ve ahizeyi elinden düşürdü. Fermuarlı çantasıydı bu.

Ayrıca dolabın üstünde, fırtınada işine yaramayan, eldivenleriyle, Columbia Üniversitesi asansörünü beklerken başında bulunan eşarbi da duruyordu.

Heyecan içinde dolaba doğru yürüyerek çantasını kavradı. Fermuarını açınca, kimya notlarının, tıpkı beş gün önce, laboratuvardan ayrılırken tıktırmış olduğu biçimde çantasında durduğunu gördü.

Dolabın bir başka köşesinde, önceden gözüne çarpmamış bir şey daha vardı: Mayflower Shop, 5007 Wayne Caddesi, tel: Victor 3-7779 etiketli bir yerden alınmış pijama faturası. Mayflower, yürünerek gidilirse Broadwood'dan oldukça uzak, ama metroyla ner-

deyse kapı komşusu denilebilecek bir yerdi. Pijamalar 6.98 dolar tutmuştu. Acaba çantasında eksilmiş bulduğu parasının karşılığı bu 6.98'lik fatura mıydı diye düşündü.

Pijama! Neredeydi? Çekmeceleri ve dolapları aradı, ama bulamadı.

Banyoya baktı. İlk anda bir şey göremedi; sonra kapı arkasındaki bir çengelde buldu aradığını. Onu suçlarcasına sallanıyordu orada.

Buruşuktu; giyilmişti. Bu pijamayla uyumuş muydu yoksa? Parlak turuncu ve yeşil çizgili, neşeli görünüşlü, avaz avaz bağırان bir deseni vardı. Kendi tipi değildi bu. Her zaman ağır renkleri, genellikle de mavinin değişik tonlarını seçerdi Sybil. Bulduğu bu pijama ancak bir çocuğun seçebileceği türdendi.

Yeniden odaya döndü. Dizleri bükülüyordu. Beş gününü yitirmiş olduğunu anlamaktan doğan kendi kendini suçlama duygusu, şimdi dolabın üstündeki eşyaları bulmasıyla daha da güçlenmişti. Fermuarlı çanta, sahibini süzüyor, kırmızı eşarp tehdit ediyor ve eldivenler sanki kendi başlarına hareket edebilirlermişçesine üzerine doğru geliyordu.

Sonra, yatağının yanındaki küçük sehpanın üzerinde başka bir şey çekti dikkatini: Kendisini yutacakmış gibi yükselen bir dağın önünde neredeyse cüceleşmiş bir tepenin doruğunda tek başına oturan bir kadının karakalem resmiydi bu. Resim, Broadwood kâğıtlarına çizilmişti. Bu odada çizilmiş olduğuna göre, herhalde ressam tarafından burada bırakılmış olmalıydı. Ama kimdi bu ressam?

Kapı vuruldu ve oda servisine bakan garson, Sybil'in ısmarladığı çorbayla sütün bulunduğu tepsiyi masanın üstüne bıraktı.

"Bu akşam pek aç değilsiniz," dedi uzunboylu, zayıf garson. Sanki bu geceki isteklerini daha önceki siparişleriyle karşılaştırır gibi konuşmuştu. Üstelik kendisini, daha önceden tanıyormuşçasına, kibar ve ölçülü bir tavırla konuştuğu seziliyordu. Oysa Sybil bu

adamı ilk kez gördüğünden emindi. Garson çıktı.

Tepsideki yiyeceklere bakarken içini kaplayan panik, kentin depolama bölgesindeki kocaman, çirkin yapıların arasındayken duyduğu korkudan farklıydı. Garson. Kayıt masasındaki iri göğüslü kadın. Pijamalar. Tepenin üzerine oturtulmuş, karakalemle çizili kadın resmi. Hepsi de bir tek anlama geliyordu, ürkütücü bir anlama. Depo yapılarının bulunduğu yerde, neler olup bittiğini bilmenin verdiği korku, gazete bayiiinde yarım yamalak bir şeyler öğrenmenin yarattığı daha büyük bir korkuya bırakmıştı yerini. Ve şimdi yarı bilmenin verdiği ıstırapın yerini tümüyle bilmenin, deşetengiz ürküntüsü alıyordu. Pijamalar ve karakalem resim, hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak nitelikteydi.

Sybil sütü bir dikişte bitirdi, çorbayı bir yana itti, telaş içinde ayakkabılarını, hâlâ, ıslak paltosunu giydi, eşarbını ve eldivenlerini aldı. Pijamayla, faturayı, fermuarlı çantasına tıktı. Geceyi burada geçirmeye karar vermişti ama, ansızın, karın hâlâ yağdığını ve bu nedenle trenlerin gecikeceğini bile bile, bir an önce New York'a dönmesi ve böylece burada kalırsa, karşılaşabileceği tehlikeli durumlardan kaçınması *gerektiğine* inandı.

Sybil İsabel Dorsett, tam kendi kişiliğini bulmuşken, New York'a dönmesi gerektiğini biliyordu.

İçten Sürdürülen Savaş

Trenler. Gecenin bu canavarları Sybil'ı büyülüyor, heyecanlandırıyor, kendinden geçiriyordu. Geçmişte bunlar genellikle bir kaçış anlamına gelirdi. Oysa bu tren kendisini kaçırmıyor, istediği yere ulaştırıyordu. Ve New York'a ne kimya laboratuvarları, ne de öteki dersleri için, Dr. Wilbur için dönmesi gerektiğinin bilincindeydi.

Kendi yokluğu sırasında neler olabileceğini gözünün önüne getirmeye çalıştı: Doktoruyla günlük seansları yapılamamıştı, doktor kendisini bulabilmek için çaba harcamıştı ve her şeyden öte, olup biteni tahmin ettiyse büyük bir hayal kırıklığına uğramıştı.

Sonra bu tedirgin edici düşünceleri kafasından uzaklaştırdı. Trene bindiğinden beri içini kaplayan huzur öylesine güzeldi ki, üzüntü ve pişmanlıklarla onu bozmak doğru değildi.

Bunun yerine, Sybil Isabel Dorsett, Dr. Wilbur'u ilk tanışmasını ve bu karşılaşmayı çevreleyen olayları düşünmeyi yeğledi. Başboş bırakılan anılar öylesine güçlüydü ki, tren New York'un Pennsylvania Garına girene dek tükenmedi.

Sybil yirmi iki yaşındaydı. Denetimsiz bir duygu seli içerisinde geçirdiği 1945 yazında ailesiyle, Williard ve Henriatta "Hattie" Dorsett birlikte mutsuz bir hayat sürüyordu.

Dış dünyaya egemen olan savaşın yanı sıra Sybil'ın içinde de bir savaş hüküm sürmekteydi. Bu alışılmış biçimde sinirsel bir gerginlik değil, özel anlamda bir sinirlilik savaşıydı, çünkü çocuklu-

ğundan bu yana bünyesini kaplamış olan asabiyet belirtileri Orta-batı Öğretmen Okulunda öylesine kötüleşmişti ki, resim dalında öğrenimini tamamlamakta olduğu bu okulun otoriteleri geçen hazi-ran ayında kendisini eve yollarlarken, bir psikiyatriste tedavi olma-dığı sürece yeniden gelemeyeceğini söylemişlerdi. Kolejın hemşİ-resi Gwen Updyke, kendisini yalnız başına bir yolculuk yapabile-cek durumda bulmadığı için, Sybil’la birlikte gitmeyi uygun gör-müştü. Ne var ki, Sybil için güç başarılabilen akademik bir çalış-madan bile daha güç başarılablecek bir aile ilişkisi anlamına gelen bu eve-dönüş (ki, ebeveyni gerçekten de, aşırı-koruyucu ve sevgi-siz tutumlarını hemen takınıvermişlerdi,) sinirsel belirtilerinin ağır-laşmasından başka işe yaramadı. 1945 Ağustosunda Sybil, kendisi-ni bütün hayatı süresince bir çıkmaz içerisinde bıraktığı halde, ne kendinin ne de başka hiç kimsenin anlayamadığı bir soruna içten-likle çözüm aramaya koyuldu.

Annesinin doktoru olan Dr. Lynn Thompson Hall’e gittiğinde de işte bu kararlı düşünceler içerisindeydi. O sıra, hasta olan kendi-si değil, karnı iyice şişmiş olan annesiydi ve Sybil muayenehaneye, bakılacak hastanın kızı olarak gelmişti. Ne var ki, Dr. Hall’le, an-nesi üzerine konuşurlarken; Sybil, içini kaplayan umulmadık bir duyguyla, Doktor’un kendisiyle de ilgilenmesini dilemişti. Uzun boylu, yumuşak sesli Dr. Hall’i sevmişti ve en sevdiği yönü de, Sybil’la zeki bir büyüğe hitap ediyormuşçasına konuşuşu ya da ko-nuşması olmuştu. Oysa bunları aklından geçirmek bile içini sıkma-ya yetiyordu. Yirmi iki yaşında olması zaten “büyükler” sınıfına alınması için yeterliydi. Belirli bir zekâ testine göre zekâ derecesi 170’ti ki, bu da zeki bir insan olarak kabul edilmesini gerektirirdi. Oysa o, annesinin ve hatta babasının yanındayken kendini hiçbir zaman ‘zeki bir büyük’ gibi hissedemiyordu. Doğduğunda, ana-ba-bası kırk yaşlarındaydılar; annesinin saçlarının gri olmadığı bir devri bilmiyordu. Annesi ve babasının yanında hâlâ bir çocuk ola-rak kalmasının nedenini, evin tek çocuğu olmanın yanı sıra, arada

bir değil iki kuşak farkı olan ve İsa'yla Yakub'u anımsatan bu ebeveyn-çocuk ilişkilerine bağlıyordu. Nedense ana-babasının gözünde asla büyüyememişti.

Sybil, Dr. Hall'e yaklaşabilmek istemişti. İlk ziyaretlerinde, Doktor'un kendisine dönüp: "Sizin sorunuz nedir? Size yardım etmek için ne yapabilirim?" demesini dilemişti. Üç gün sonraya rastlayan ikinci gidişlerinde bu istemi daha güçlü ve daha ısrarlıydı. Ama annesiyle birlikte o kalabalık bekleme odasında saatlerce oturdukları sırada -savaş nedeniyle ülkede doktor kıtlığı vardı,- içini bir hayal kırıklığı kaplar gibi oldu. Dr. Hall'in kendisiyle ilgile-neceğini ummanın mantıksız olduğunu biliyordu.

Sonunda annesinin sırası geldi. Sonra, kadının da ısrarıyla Sybil'in kesinlikle bulunduğu muayene faslı sona erdi. Annesi, Sybil ve doktor, muayene odasından çıkarlarken Dr. Hall, Sybil'ı bir yana çekti ve: "Sizinle odamda biraz görüşmek istiyorum, Bayan Dorsett" dedi. Sybil, doktorun peşi sıra yazıhane bölümüne ge-çerken, annesi de giyinme odasına gitti.

Doktor, annesi hakkında konuşmayarak, Sybil'ı şaşırttı. Dö-nen koltuğundan ciddi bakışlarla kızı süzerek:

"Bayan Dorsett, çok solgun ve zayıfsınız," dedi doğrudan doğruya. "Sizi üzen nedir?" Biraz bekledikten sonra hemen ekledi: "Yardım etmek için ne yapabilirim?"

Tam, olmasını dilediği gibi olmuştu, ama kaygılıydı. Her ne kadar bu fırsatın gerçekteşmesini istemişse de, umutlar gerçekte-şince şaşırtıcı oluyordu. Nasıl oluyor da Dr. Hall, dileklerine karşı-lık verebiliyordu? Sybil'in dile getirilmemiş, yakarışlarını içgüdü-sel bir uyumla algılamış olabileceğini düşünmek, gerçekteşiydi. İn-sanların onu çok akıllı bir doktor ve belki de Omaha'nın en iyi ope-ratörü olarak kabul etmeleri de yeterli bir açıklama değildi.

Kendisine karşı oldukça açık sözlü davranmış olan Dr. Hall'in bir karşılık beklemesi yüzünden şu anın derin düşüncelere dalına-cak bir zaman olmadığını ansızın farkedenden Sybil yavaşça:

“Ee... önemli bir bedensel yakınmam yok, Doktor” diye cevap verdi. Onun yardımına şiddetle gereksinme duyduğu halde, fazla bir şey söylemekten çekinerek ekledi: “Sadece sinirliyim. Kolejdeyken öylesine sinirliydim ki, iyileşinceye kadar dönmek üzere beni eve gönderdiler.”

Dr. Hall dikkatle dinliyordu ve Sybil onun gerçekten kendisine yardım etmek istediğini hissetti. Son derece yerleşmiş bir “kendine önem vermeme” özelliği ve uzun süredir yarattığı “önemsiz bir kişilik” olduğu inancıyla, bunun *neden* olduğunu anlayamıyordu.

“Şimdi Kolej’de değil misin?” diye sordu doktor. “Ne yapıyorsun öyleyse?”

“Bir ortaokulda öğretmenlik yapıyorum.” Her ne kadar, yüksek okul mezunu değilse de, savaşın doğurduğu öğretmen kıtlığı, kendisinin görev alabilmesini kolaylaştırmıştı.

Dr. Hall: “Anlıyorum,” dedi. “Ya şu sözünü ettiğiniz sinirlilik, ne gibi belirtiler gösteriyor?”

Soru, Sybil’ı ürküttü. Ne gibi belirtiler? İşte hiçbir zaman konuşmak istemediği bir konuydu bu. Dr. Hall kendisine ne kadar yardım etmek isterse istesin, kendisi bu yardımı ne kadar dilerse dilesin, ona bu belirtileri anlatması olanaksızdı. Onun öğrenmek istediği bilgileri, Sybil bugüne dek başka hiçbir insanla paylaşmamıştı. *Paylaşamazdı*, üstelik istese bile yapamazdı böyle bir şeyi. Bu, kendi hayatını harap eden ve kendisini bütün öteki insanlardan ayrı kılan, ama kendisinin bile adlandıramadığı *uğursuz bir güç*’tü.

Sybil’in verdiği karşılık sadece: “Bir psikiyatriste görünmek zorunda olduğumu biliyorum,”du. Şu karşılık, kendince durumun ılımlı bir yorumuydu ama, Dr. Hall’in yüzünü inceleyerek, onun nasıl bir tepki göstereceğini anlamaya çalıştı. Adam ne şaşırmış ne de herhangi bir karara varmış gibiydi. Sonra: “Sizinle bir gün kararlaştıralım,” dedi olağan bir tavırla. “Perşembe günü annenizle geldiğiniz zaman size tarihi söylerim.”

“Olur. Teşekkür ederim, Doktor” diye cevap verdi Sybil.

Alışılmış sözcüklerden oluşan bu kısa ve katı şükran ifadesi bomboş çınladı. Bu sözcüklerle, o anda içini kaplayan güçlü duyguları karşısındaki adama iletmenin olanaksızlığını biliyordu. Bir psikiyatriste görünmesinin gerekliliği yalnızca bu sinirliliğinden, - ki ancak tedavi edilebilecekse geçerliydi,- kurtulabilmesi için değil, aynı zamanda koleje yeniden dönebilmesi de böyle bir doktorun tedavisine girmekle mümkün olabileceğinden ötürü büyük önem taşıyordu. Okula dönebilmeyi son derece istiyor ve ancak bu yolla isteğinin gerçekleşebileceğini biliyordu.

Sybil bütün bu düşüncelerini ailesine açmadı, ama Perşembe günü Dr. Hall, annesinin yanında kendisine dönerek: “Dr. Wilbur’dan sizin için aldığım randevu 10 Ağustos günü, saat 14.00’de” deyiverdi. “Özellikle gençler konusunda çok başarılı bir hanımdır.”

Sybil, yüreğinin önce titrediğini, sonra da delicesine atmaya başladığını hissetti. Ne var ki, bir psikiyatriste gitmenin yarattığı heyecan, *onun* kadın olduğunu öğrenmekle biraz gölgelenmişti. Bir kadın! Acaba doğru mu duymuştu? Bugüne dek tanıdığı bütün doktorlar erkektiler.

“Evet,” diyordu Dr. Hall, “Dr. Wilbur, bugüne kadar kendisine yollamış olduğum hastalarla büyük başarılar kaydetti.”

Sybil, doktoru yarım yamalak duyabiliyordu, çünkü bir *kadın* psikiyatriste gideceği konusundaki ilk ürkek tepkisi, sözcükleri yeterince anlamasını engelliyordu. Sonra ansızın bu korku geçiverdi. Kolej’deki hemşire Bayan Updyke’yle çok iyi ilişkileri olup, Mayo Kliniğindeki erkek sinir uzmanıyla oldukça yıkıcı bir deney geçirmişti. O sinir doktoru daha ilk gidişlerinde, babasına, oldukça basit bir ilaç reçetesi uzattıktan sonra, eğer şiir yazmaya devam ederse iyileşmesine hiçbir engel olmadığını söyleyerek kendilerini başından *savmıştı*.

Dr. Hall eğilip elini annesinin koluna koyduktan sonra ekledi:

“Ve annesi, siz onunla gitmeyeceksiniz!”

Sybil şaşırmış, hatta şok olmuştu; doktorun,annesine hitap ederken çıkardığı sert ses tonuna ve de annesinin görünüşteki uysallığına. Annesinin kendisiyle birlikte her yere gitmesi ve kendisinin de annesine sürekli olarak eşlik etmesi, Sybil’in varlığında bir gerçektir. Ne kadar denediyse de, bu gerçeği değiştirmeyi başaramamıştı. Hayatında annesinin sürekli varoluşu, güneşin doğuşu ve batışı kadar önlenmesi olanaksız bir doğa kuralıydı. Dr. Hall, tek bir cümleyle bir hayat gerçeğini altüst edivermişti.

O cümlede anlaşılması olanaksız başka bir şey daha vardı: *Hiç kimse*, -ne aile fertleri ne arkadaşlar, hatta ne Sybil’in babası ve tabii ki ne de Sybil- bir kez olsun annesine ne yapması gerektiğini söylememişlerdi. Annesi -kendi kendine yüceliğini ilan eden “büyük Hattie Dorsett”- ulu, baş eğmez, aman bilmez ve yılmaz bir yaratıktı. Emir almaz; ancak verirdi.

Annesiyle birlikte doktorun yanından ayrılan Sybil, belki mantıksız denebilecek, ama yine de son derecede güçlü bir istekle, gideceği o kadın psikiyatristin saçlarının beyaz olmamasını diliyordu.

10 Ağustos günü saat tam ikide Sybil, Dr. Cornelia B. Wilbur’un Omaha Tıp Akademisinin altıncı katındaki muayene odasına girdi ve doktorun saçları beyaz değil, kızıldı. Oldukça da gençti, doktor belki Sybil’dan on yaş bile büyük değildi. Bakışları şefkatliydi; yanılınamayacak, yadsınamayacak kadar sevecen.

Yine de Sybil’in içinde, Dr. Hall’in odasındayken tatmış olduğu birbirine karşıt duygular kaynaşmaktaydı. Yani, sinirliliği konusunda bir eyleme geçmiş olmanın doğurduğu ferahlamayla, kendi özel durumunu son derece farklı ve tedavisi olanaksız görmenin sonucu olarak kimsenin elinden bir şey gelemeyeceği biçimindeki korku...

Sybil bu birbirinin karşıtı duyguları maskeleyemeye çalışarak, okuldaki rahatsızlığı sonucu sınıfı nasıl sık sık terketmesi gerektiğini anlatırken, Dr. Wilbur oldukça sabırlı bir dinleyiciydi.

"Kolejdeyken çok kötüydü," diye konuşuyordu Sybil. "Bayan Updyke okulun hemşiresi, benim için çok üzülüyordu. Okul doktoru beni Mayo Kliniğinin sinir uzmanına yolladı. Doktoru yalnızca bir kez gördüm. Beni iyileşeceğime inandırdı. Ne var ki, daha da ktleşiyordum. Sonunda beni eve gönderdiler ve bütünüyle iyileşene dek bir daha okula dnmememi söylediler."

Sybil, doktorun glmseyişinde büyük bir rahatlık buldu.

"İşte böyle," diye devam etti. "şimdi evdeyim. Korkunç, tek kelimeyle korkunç. şimdi her dakika annem ve babamla beraberim. Beni yanlarından hiç ayırmıyorlar. Bozuk suratlarla bakıyorlar yüzüme. Kolejden eve yollanmış olduğum için utandıklarını biliyorum. ğrenimimi tamamlayacağım anı dört gözle bekliyorlardı; bütün umutları buydu. Ama iyileşir iyileşmez yine gideceğim okula."

Doktor hl bir şey dememişti; Sybil konuşmasını sürdürdü: "Ailemin tek çocuğuyum. Onlar bana karşı çok iyidir."

Dr. Wilbur sigarasını yakarken başını salladı.

"Durumuma çok zlyorlar," diye devam etti, Sybil. "Bana herkes üzülüyor zaten... Arkadaşlarım, papazımız, herkes. Papazın, Kutsal Kitabın son bölümleri ve Daniel'le, ilgili olarak hazırladığı vaazlarını ben resimliyorum. O konuşurken ben, sözünü ettiği canavarı iziyorum rneğin. Gerçekten çok etkileyici. Kürsüden üç metre yukarıya asılı bir iskelede çalışıyorum. Papazın anlattıklarından çıkardığım kendi yorumlarımı önce kalın bir resim kğıdına çizerim. Bu beni çok meşgul ediyor. Papaz..."

"Siz kendiniz neler hissediyorsunuz?" diyerek sözünü kesti Dr. Wilbur. "Bana hep, başkalarının sizin hakkınızda neler düşündüğünü anlattınız. Oysa, siz ne düşünüyorsunuz?"

Sybil, bir dizi bedensel yakınışa geçti; iştahsızlığından, uzun

boyu olmasına karşın zayıflığından söz etti. Hatta kronik sinüzitinden "zaman zaman bir tünelden baktığımı sanıyorum," diyerek tanımladığı oldukça bozuk gözlerinden bile söz etti. Biraz durakladıktan sonra ekledi: "Hiç de iyi değilim, ama sürekli çok sağlıklı olduğumu söyleyip dururlar. Çok küçüklüğümden bugüne dek, hastayım, ama değildim."

Doktor, Sybil'dan rüyalarını hatırlayıp hatırlamadığını öğrenmek istedi. Hayır, hatırlamıyordu. Küçük bir kızken karabasanlar görürdü, ama onları da hatırlamıyordu.

Doktor kendisinden, duygularını anlatmasını istediğinde, Sybil kaskatı kesildi, ama doktor anlatması için direniyordu. Sonunda Sybil doktora, kendisini yeniden muayenehanesine çağırta-cak ölçüde çok şey anlattı.

"Yine gelmelisin," demişti Dr. Wilbur. "Üzerinde çalışılması gereken sorunların var senin." Söylediklerinden çok emindi Doktor. Ama Sybil'a erişmenin çok güç olacağını da biliyordu. Kızca-ğız öylesine saf, bu dünyadan öylesine uzak ve de öylesine geliş-memişti ki... Aynı zamanda, fazla bir şey söylemeksizin pek çok laf ediyor ve bu şekilde kendi aleyhine bir tutum gösteriyordu.

Sybil kendine kalsa yeniden gelmeyi gerçekten çok istiyordu, ama dışarıda kayıt masasına ücretini öderken biliyordu ki, ailesiyle durumu görüşmeden ikinci bir randevu alması olanaksızdı. Yine de içinden gelen bir ses, bu doktorla birlikte uğraşırsa, iyileşeceğini söylüyordu.

Acaba doktora çok fazla şey mi anlatmıştı? Asansör, Tıp Akademisinin altı katını aşağı doğru hızla inerken, Sybil böyle düşün-meye başlamıştı. Ama hemen kendisini denetledi. Çünkü söyleme-ye asla cesaret edemeyeceği şey söylenmemişti. Sonra, parlak ağustos güneşine çıkarken, kendi hakkında Dr. Wilbur'a anlatması gereken ve anlatabileceği şeylerin tümünü hiç bir zaman söyleyemeyeceğini farketti. Bütün bunları bilebiliyordu Sybil Isabel Dor-sett, daha o zaman....

Kanepe ve İblis

Sybil, Dr. Wilbur'a ikinci kez olaysız gitti. Hasta, Tıp Akademisinden çıkar çıkmaz, annesinin yandaki blokta bulunan Brandeis mağazasında kendisini bekleyeceğini hatırladı. Doktorun yanına kızıyla birlikte giremediği için büyük bir hayal kırıklığı içerisindeki Hattie Dorsett, Sybil'ı muayenehanelerin bulunduğu yapının asansörüne dek getirip bırakmıştı.

“Seni Brandeis’te bekleyeceğim,” demişti asansörün kapısında kızından ayrılırken ve bu verilmiş bir sözdü artık; her ikisi de aksini istese bile -ki Hattie için bu söz konusu değildi,- yine de kendilerini kurtaramadıkları, zorla kabul ettirilmiş bir birbirine bağlılık nakaratıydı. Şimdi de, her zaman olduğu gibi: “Nereye gidersen, ben de geleceğim” biçimindeki garip kavram tekrarlanmıştı.

Sybil yavaşça, görevini yerine getirir gibi, Brandeis mağazasından içeri girdi ve annesinin ince bedenini, gururlu duruşunu ve beyaz saçlarını hemen gördü. Aynı anda da kadının sesi duyuldu: “Doktor *benim* için ne dedi?” Bu bir soru olmakla birlikte, bir emir gibi çınlamıştı.

“Hiçbir şey demedi,” diye karşılık verdi Sybil.

Annesi huysuz bir şekilde. “Haydi gidelim,” dedi.

“Kitaplığa bir uğramak istiyorum.”

“Oh, pekâlâ” diye kabulleniverdi kadın. “Ben de kendim için bir kitap alacağım.”

Harney Sokağındaki kitaplıkta Sybil ve annesi ayrı ayrı rafla-

ra yöneldiler, sonra kayıt masasında bir araya geldiler. Sybil'in elinde, Sidney Howard'ın "*Gümüş Kordon*" adlı yapıtı vardı.

"O ne?" diye sordu annesi.

"Bir oyun," karşılığını verdi Sybil. "Dr. Wilbur bunu okumamı önerdi."

O akşam, kız yemeği hazırlarken ve daha sonra bulaşıkları yıkarken, annesi oturup "*Gümüş Kordon*"u okudu. Bitirdiği zaman yorumu: "Dr. Wilbur'un bunu okumanı neden istediğini anlayamadım," biçiminde oldu. "Bunun *seninle* ne ilgisi var?"

Karısı ve kızı konuşurlarken sessiz duran Williard Dorsett'in de birkaç sorusu vardı. Sybil, kolejden eve yollandığından bu yana *bir şeyler* yapılması gerektiğini anladığı içindir ki, pek isteksizce de olsa, Sybil'in tedavisine başlanmasını onaylamıştı Williard. Ve her ne kadar psikiyatrinin gerekli çözüm yolu olduğundan emin değilse de, bir şans tanımaya hazır tutum takınmıştı. Oysa şimdi bu kararının doğru olduğundan kuşkuluydu.

10 Ağustos günü başlayan ve uygulama haftada bir kez olmak üzere 1945 yılının yaz ve sonbahar ayları boyunca sürdü. Bütün Dorsettler için bu bir kaygı ve izleme devresiydi.

Sybil'in Dr. Wilbur'dan ayrılıp eve her dönüşünde ana-babası akbabalar gibi başına üşüşüyorlardı. Tek tek ya da bir ağızdan:

"Bizim için ne dedi?" diye soruyorlardı. "Daha başka ne dedi?"

Hiçbir seferinde de: "Sen ne durumdasın?" ya da "İşler nasıl gidiyor?" diye sormamışlardı. Ne de Sybil'in özlemini en çok duyduğu biçimde, soru sormaksızın kalabilmişlerdi. Tedavi kendi başına yeterince acı vericiyken, bir de evdeki bu sürekli sorgu hiç çekilmiyordu.

"Kendini harap ediyorsun" dedi doktor Sybil'a. "Kendini pek düşünmüyorsun. Bu çok rahatsız edici bir ruh durumudur. Ve bu nedenle de başkalarına yönelip: Onlar beni sevmiyorlar, deyiveriyorsun."

Bir başka tema da şuydu: “Sen gerçekten bir dehasın. *Çok fazla* ciddisin. Daha fazla sosyal ilişkilerin olması gerekir.”

Yine değişik bir motif şöyleydi: “Ne zaman patlayacaksın?”

Dr. Wilbur’un önerileri: “Evden ayrıl!” biçimindeydi. “New York’a, Chicago’ya, kendin gibi insanlarla bir arada olabileceğin, yani sanatı seven kişilerle karşılaşacağın yerlere git. Uzaklaş buradan.”

Sybil yapabilmeyi isterdi. Evde hissettiği huzursuzluk, tedaviler sonunda daha da artmıştı. Örneğin, Sybil’in sosyal hayata daha çok girmesi gerektiği biçimindeki önerisi annesini çileden çıkarmıştı.

Sybil kendisine bundan söz ettiğinde gururlu bir biçimde, “Eeee... Ben sana bunca yıldır ne diyordum zaten? Benim teşhisimin ne kusuru varmış? Neden eğriyi doğruyu bir başkasından duymak için bunca para ödüyorsun?” diye söylenmişti.

Sybil’in ailesi bir yandan doktorun dediklerini ele alırken, bir yandan da doktorun kişiliğini eleştirmekle uğraşıyordu. Sigara içiyordu, oysa hiçbir iyi kadın ve hatta iyi bir erkek sigara içmezdi. Bırakın kendi tutucu Protestan kiliselerini, başka bir kiliseye de gitmiyordu. Kısacası doktora güvenleri yoktu ve olmayacağını da söylüyorlardı. Ana sorun, bugüne dek dizginlerini hep ellerinde tuttukları kızlarından şimdi de aynı boyun eğmeyi beklemeleriydi. Her şeyi ak ve kara olarak gören annesi, Dr. Wilbur’u yanlış yolda olmakla suçlayıp bir yana itmişti. İster doktor olsun, ister olmasın, Hattie Dorsett’in uygun görmediği davranışlarda bulunan herkes, Hattie açısından *hiçbir* konuda doğru olamazdı.

Annesinin, Dr. Wilbur’a karşı takındığı tutum Sybil’ı şaşırtmadı, ama babasınının hayret vericiydi. Sybil, babasının mantığa kulak kabartacak ölçüde nesnel yaradılışlı, kişiliğini pek hoş karşılamasa bile, Dr. Wilbur’un yine de iyi bir doktor olabileceğini hesaba katacak kadar akıllı olduğunu sanmıştı bugüne dek. Oysa Sybil hızla anlamaya başlıyordu ki, sürdüğü hayat kendisinininkin-

den çok değişik olduğu için Dr. Wilbur'un dediği ya da önerdiği her şeye Williard Dorsett karşı çıkacaktı. Doktor, bambaşka bir dünyaya aitti ve gerek Williard Dorsett, gerekse karısı için, her zaman bir yabancı kalacaktı.

Sybil'in annesi sürekli olarak:

"Dr. Wilbur'un gerçekte sana metelik verdiği yok," diye uyarılarda bulunuyordu. "Sana şimdi bir şeyler söylüyor ya.... Hele istediği yere bir gel, bu kez bambaşka önerilerde bulunmaya başlayacak. Ve şunu aklından çıkarma, küçük hanım! Eğer ona öz anneni sevmediğini söyleyecek olursan, sana tümüyle sırt çevirecektir."

Sybil, doktora böyle bir şeyi kesinlikle söylemeyeceği, çünkü bunun doğru olmadığı üzerine annesini inandırmaya çalışıyordu.

"Seni seviyorum Anne, gerçekten" diye defalarca tekrarlıyordu.

Durum bütünüyle korkunçtu. Sybil iyileşmeyi umutsuzca bir istemle dilediği halde, evdeki sahneler hiç yardımcı olmuyordu kendisine. Yine de hiçbir çıkış yolu yoktu. Konuşması nasıl tartışmalara yol açıyorsa, sessiz durması da daha değişik bir sonuç sağlamıyordu. Sybil konuşmadığı zamanlar, ailesi onu bozuk bir ruh hali içinde olmakla suçluyordu ve geçmiş yıllar boyunca kızlarını sürekli olarak böyle bir ruh durumuna götürecek tutumlar göstermiş oldukları halde, şimdi tek sorumluyu Dr. Wilbur olarak görüyorlardı. Annesi: "Seni delirtecek o kadın," diye uyarılarda bulunuyordu. "Sonra da seni bir akıl hastanesine tıkayacaklar çünkü doktorlar böyle para kazanırlar."

Tam karşıt bir tutumsa, kendisinin doktor tedavisine girdiğini bilen ya da bilmeyen yabancı kişilerin, Sybil'da bir iyileşme farkettiklerini söylemeleri idi. Ama insanlar böyle dediklerinde annesi burun kıvrıyor, babasıysa yarım yamalak kulak kabartıyordu. Eğer ki annesi: "İyileşiyor çünkü büyüyor ve büyüyen herkes daha akıllanır, daha anlayışlı olmaya başlar," şeklindeki nakaratıyla babasının beynini yıkamasaydı, Williard'ın onları anlayabileceğini hisse-

diyordu kız. Sybil yirmi iki yaşındaydı, ama annesi bu yaşı bir olgunluk çağı olarak kabul etmediği gibi, daha büyüme ve yetiştirme dönemi olarak görmekte direniyordu.

Ama bu beyin yıkamaların Sybil'a bir etkisi olmuyordu. Omaha'da, doktoruyla yaptığı haftada bir kerelik seanslar, eylül ayı boyunca sürerken, Sybil, Dr. Wilbur'un kendisine yardımcı olacağına daha da çok inanmaya başlamıştı. Yine de kendi durumunu çözebilmiş değildi.

Sybil, doktora kendisinin çözemediği konuyu daha açmamıştı. Zaman ve hatırlama kavramlarıyla birlikte ortaya çıkan o korkunç, adsız şeyden söz etmemişti. Örneğin geçen yaz ve sonbaharın başlangıcında kimi günler neler olup bittiğini daha sonradan hiç hatırlayamadığı ziyaretleri olmuştu Dr. Wilbur'a. Kimi zamanlar asansöre binişini hatırladığı halde, muayene odasına girdiğini hiç hatırlamıyor; kimi zamanlarsa, muayene odasına girişini hatırladığı halde çıkışını hiç bilmiyordu. İşte öyle günlerde Sybil, ailesine doktorun ne onlar ne de başka konularla ilgili sözlerini iletebiliyordu. Hatta doktora gidip gitmediğini bile bilemiyordu.

Özellikle bir gün, aklından hiç çıkmıyordu. Tümüyle mantıkdışı bir şey, bir şakaydı bu sanki: Sybil kendi kendine bir şeyler mırıldandığını duydu, "Her zamanki kadar kötü olmadı bu kez..."

"Nereden biliyorsun?" diye sordu, Doktor.

"Şimdi çoktan dışarıya ya da başka bir yere çıkmış olabilir dim," cevabını verdi.

"Ehh, neredeyse camdan dışarı atlıyordun zaten," dedi Dr. Wilbur. "Koltuktan fırladığın gibi cama koştun. Seni durduramadım."

Sybil böyle bir şey yaptığını hatırlamıyordu, ama hiç tartışmadı. Bütün hayatı boyunca insanlar kendisine, yapmadığı şeyleri yaptığını söylemişlerdi. Dr. Wilbur'un odasında olanları da kendince kabulleniverdi her zamanki gibi.

"Pek rahatsız olmadım," diye ekledi Doktor. "Bu camlardan

dışarı fırlaman olanaksız çünkü değişik bir tür cam bunlar. Kırılmıyor, biliyor musun?” Sonra Dr. Wilbur daha ciddileşti: “Nöbet gibi bir şeydi bu,” dedi. “Sara değil; psikolojik bir nöbet.”

Psikolojik mi? Doktor, Sybil’in sinirli olduğunu söylemiyor muydu? Bu eski bir kavramdı, yeni değil. Oysa yeni olan bir şey vardı ki, bu da doktorun kendisini suçlamaya yeltenmeyişi idi. Geçmiş yıllarda bu tip olaylar geçtiğinde, Sybil hep kendi kendini suçlamıştı. Hiç kimse olan bitenden haberli değilken bile, durumu görmüş olabilecek birinin açısından hareket ederek kendisini özür götürmez davranışlarda bulunmakla suçlardı.

Ayrıca, Dr. Wilbur durumunu umutsuz olarak da görmüyordu ki; onun en büyük korkusu buydu. Yakın gelecek için üç öneri sunuyordu Doktor, Sybil’a: Bir yıl daha, buradaki ortaokulda öğretmenliğini sürdürmek, koleje dönmek ya da doktorla bir başka arkadaşının bir psikiyatri bölümünü birlikte yönettikleri Bishop Clark-son Memorial Hastanesinde daha sıkı bir tedaviden geçmek.

Sybil hastaneyi yeğledi. Ama bunu ailesine açtığında onlar üzüntüye kapıldı, hatta ürktüler. Onlar için hastane tedavisi görmek, yalnızca bir anlama gelebilirdi: Kızlarının deli olduğu anlamına...

Sybil onlara açıklamaya çalıştı: “Bunun delilikle bir ilgisi yok. Dr. Wilbur böyle bir şeyin söz konusu olmadığını söyledi bana.”

Babası kötü bir sesle, “Öyleyse şeytanla bir ilgisi olmalı” diye homurdandı.

Annesi, hastanenin adına yaraşır kafiyeli bir başka adı, hastanenin adıyla birlikte birkaç kez tekrarladı, “Clarkson, Parkson... Park son(*), park kızı....”

Her ne kadar hastane, cehenneme giden bir yol gibi görünüyorsa da, Williard Dorsett bu konuyu Dr. Wilbur’la konuşmayı ka-

(*) Park son, İngiliz dilindeki anlamıyla parkta doğan oğlan ya da kısaca sokak çocuğu anlamına gelmektedir.

bullendi ve buluşma yeri olarak, doktorun Tıp Akademisindeki odasını değil, Clarkson'u seçti.

Hattie ve Sybil hastanenin dışında, arabada oturdular. Anne tınaklarını kemiriyor, kızı dişlerini gıcırdatıyordu. İçerideyse, Dr. Wilbur, Williard Dorsett'in kızının bir odaya kilitlenip, tutuklanacağı; beynine cerrahi müdahale yapılacağı; kendisinden daha kötü durumdaki hastalarla görüşme sonucu daha çok kötüleşeceği ve eve gidecek kadar iyileştiği sanıldığında bile yeniden kötüleşerek hastaneye getirilmesi gerekeceği biçimindeki bütün kuruntuları adamın kafasından kovmayı başardı. Williard Dorsett, hastane tedavisini sonsuz bir *giriş, çıkış, dönüş* ve yine *çıkış* biçiminde düşünmüştü.

Ve de babasının en büyük korkusu -kızına ilaç verileceği düşüncesi,- aynı şekilde safdışı edilmişti.

"Hayır," dedi Dr. Wilbur. "Kendisine ilaç da vermeyeceğiz."

O zaman Williard Dorsett, her ne kadar kızının seçtiği bu psikolojik kurs konusunda hâlâ kesin bir huzura kavuşmamışsa da, Clarkson Hastanesinde tedavi görmesini onayladı.

Clarkson, Dr. Wilbur'un görüşüyle, yalnızca geçici bir yöntem olacaktı. Doktorun Sybil için gerçekte gerekli gördüğü şey bir psikanalizdi. Hastasına:

"Sen, psikanaliz yapılması gereken bir kişisin," diyordu. "Bunu ben kendim yapmak isterdim, ama henüz bir uzman değilim. Gerçekte, kısa bir süre sonra analiz konusundaki öğrenimime başlamak üzere Omaha'dan ayrılacağım da... Benim önerim şu ki, Clarkson'dan sonra Chicago'ya gitmeli ve kendine bir psikanaliz yaptırmalısın."

Bu öneri, Sybil için oldukça çekiciydi. Chicago yalnızca kendi gerçeğine daha çok yaklaşma anlamına gelmekle kalmıyor, aynı zamanda evden uzaklaşması demek oluyordu. Oysa psikanaliz, Williard ve Hattie Dorsett için büyük bir sorundu. Psikiyatrik tedaviyi, hatta hastane uygulamasını bile onaylamışlardı ama, psikanaliz bambaşka bir konuydu.

Kanepe ve İblis! Aile, psikanalistin kanepesinin yarattığı garip dünyanın, kendilerinin sıkıca bağlı oldukları dinsel inanışlara bütünüyle ters düşeceği, hatta belki Tanrı kavramının bile yitirilebileceği bir konu olmasından korkuyorlardı. Babasının doğuştan; önceleri Protestanlığın Methodist mezhebine bağlı annesininse, evlendikten sonra sınıksız sarıldığı kendi dinlerinin öğretilerine göre, bireyler Tanrıyla Şeytan, Tanrıyla kutsal kitapların Lucifer'i (*), Tanrıyla peygamberlerin tanıttığı İblis arasında bir seçim yapabilme hakkına sahiptiler. Dinin öğrettiğine göre, Şeytan bir kişinin kaderini, ancak o kişi kendisini kontrol ettirme olanağını sağlarsa, eline alabiliyordu. Dorsett'ler, her bireyin Tanrıyla Şeytan arasında bir tercih yapabileceğine inanıyorlardı; Tanrı, kendisini seçenlerin bütün sorumluluklarını üzerine alarak, doğruyu seçen herkese Cennet'in kapısını açıyordu. Oysa, diyordu dinleri, Şeytan'ı seçenler çok ayrı bir yol izleyeceklerdir.

Kızının ve onun kanalıyla da kendisinin şeytanın eline geçebileceğinden korkan Williard Dorsett, psikanaliz yaptırmak amacıyla Chicago'ya gitmesi için izin verilmesini dileyen Sybil'a cevap verememişti.

"Bilmiyorum," dedi. "Bunu Papaz Weber'le konuşmam gerek."

Pek çok konuda kesin kararlı olan Papaz, psikanalizin yararlılığı hakkında, Williard Dorsett'in kuşkularını paylaşıyordu. İki erkek birbirlerine çok yakındılar; bir inşaat müteahhiti olarak Dorsett'in yeteneklerinden çok etkilenen papaz, kendi mezheplerinin bütün kilise inşaatları için Dorsett'le anlaşmıştı. Birkaç kez, "Bilmiyorum, Dorsett Kardeşim. Bilemiyorum," diye tekrarladı kuşkularını.

Kısa bir sessizlikten sonra Dorsett söze başladı: "Eğer Chicago'daki psikanalist bizim dinsel inançlarımızdaysa, daha rahat ederdim," dedi. "Korkum, bizim inançlarımızda olmayan bir dok-

(*) Lucifer: Şeytan'ın özel adlarından biri.

torun ilaç, hipnotizma ve bunun gibi benim karşı olduğum başka yöntemlere başvuracağı...”

Kilisenin döşemelerini arşınlayan papaz düşünceli ve dalgındı. En sonunda konuşmaya başladığında söyledikleri şunlar oldu: “Siz kendiniz karar vermelisiniz, Dorsett Kardeşim. Size yardım edebilmek isterdim ama, açıkça söyleyeyim ki, ne önermem gerektiğini bilmiyorum.”

Bu kez dolanma sırası Dorsett’teydi. Duygulu ve kaygıyla cevap verdi. “Eğer Tanrı bu tedavinin içinde yoksa, beni inandırmak için epey uğraşacaklardır.”

“Evet, diye onayladı papaz. Missouri’deki katırı yeni bir ahıra yöneltmeye çalışmak gibi bir şey bu. Önce gözlerini sımsıkı kapamak gerekir.” Uzun bir sessizlikten sonra ekledi: “Ben düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğüne inanıyorum. Dorsett Kardeşim, benim çok inandırıcı ve insanları etkileyici bir yönüm olduğumu biliyosun. Ama insanları herhangi bir konuya inandırabilmek için uyguladığım tek yöntem konuşmaktır. Bütün hayatım boyunca zorlamalara kalkışmadım. Ve psikanalizin zor kullanmadığı konusunda kesin bir şey söyleyemem. Sybil’in Chicago’ya gitmesine karşı çıkıyor değilim. Verilecek karar bana değil, sana ve kızına aittir.”

Williard Dorsett papazın yaptığı konuşmayı Sybil’a aktardı ve kendi korkularına karşın en etkili savunmanın bu korkuları silip atmaya çalışmak olduğu sonucuna vararak kararı, sonunda kızına bıraktı. Sybil’ın kesin ve kararlı cevabı, “Yine de Chicago’ya gitmek istiyorum,” oldu.

Ertesi ayinde Sybil kısa bir süre papazla görüştü. Onun kara elbiselerini süzdü, insanı delici kahverengi gözlerini inceledi. Bu gözlerde, dile getirilmemiş korkuları okunuyordu. Kızın bakışlarını hisseden papaz yumuşak bir sesle, “Baban ve ben bu konuya kendi görüş açılarımızdan bakıyoruz,” dedi. “Başka açılar da olabileceğini itiraf etmemiz gerekir. Eğer senin kesin olarak isteğin buysa, yoluna çıkacak, engel olacak değiliz.”

Sybil'in kararı değışmedi. Clarkson'da bir yatağın boşalmasını ve Chicago'dan cevap gelmesini beklerken yakın geleceğine, bütün hayatını kaplayan o "korkunç şey"i yenmek üzere başlatılan bir saldırı gözüyle bakıyordu. Gerek ailesi, gerekse kendisi tarafından kararsızlıklar içerisinde ve işi -oluruna- bırakma yöntemiyle geçirilen uzun yıllardan sonra, ilk olumlu adımı atabilmek huzur vericiydi. Daha gençken gösteremediğı kararlılığı sonunda ortaya koyabilmişti.

Ansızın her şey değışti. Bu değışikliğe neden değil ama, yine de araç sayılabilecek şey, Sybil mikrobik bir boğaz hastalığının yol açtığı zatürree oldu. Başs son derece ağrıyordu; boğazs yanıyordu ve 6 Ekim'deki randevusunu iptal etmek için Dr. Wilbur'a telefon etmek üzere yatağından kalkmasına her ne kadar çalıştıysa da, bunu zayıflığı ve baş dönmesi engelledi. Dr. Wilbur'a telefon etmesini annesinden istedi.

Sybil, annesinin, santral memuruna Dr. Wilbur'un telefon numarasını söyleyişini, sonra doktorun sekreteriyle, sonra da doktorla konuşmasını yatağından işitti.

"Evet; ben, Bayan Dorsett; Sybil'in annesiyim" diyordu Hattie. "Sybil hasta ve sizinle 6 Ekim günü olan randevusuna gelemeyecek. Evet, herkesin bugünlerde boğazs rahatsız galiba, ama onun-ki ayrıca zatürreeye çevirdi. Her neyse, size telefon etmemi rica etmişti. Çok teşekkür ederim."

Annesi telefonu kapattı.

"Doktor ne dedi?" diye sordu Sybil. "Ne söyledi?"

"Hiçbir şey demedi" cevabını verdi kadın.

"Başka bir randevu ya da hastane hakkında bir şey söylemedi mi?"

"Hiçbir şey."

Tren, Trenton'a varmıştı ve Sybil'in anıları hâlâ sürüyordu.

Annesinin sesindeki yankıyı duymamak olanaksızdı. O zamanlar Omaha'da söylediklerini yine tekrarlıyor gibiydi. Sybil'in yanındaki koltukta oturuyormuş gibi rahatça seçilebilen sözcüklerinde hâlâ o eski kulak tırmalayıcı ton vardı. Tren New York'a doğru hareket ederken, anılar davetsizce, Sybil'in ancak onları kendi mantıklarınca yorumlayabileceği bir itilimle dizi dizi gelmeye devam ediyorlardı. Doktor başlatmıştı bütün bunları, Sybil'in şimdi alelacele koştuğu doktor.

Wilbur'un, başka bir randevuyla ilgili olarak hiçbir şey söylemediğini öğrendikten sonra Sybil içinde doğan hayal kırıklığını hızla söküp atabilmek için çok inandırıcı bir düşünce getirdi aklına: Dr. Wilbur, iyileşince nasıl olsa Sybil'in kendisini arayacağını düşünmüş olmalıydı. Ne var ki, bütünüyle iyileştikten sonra telefonu açtığında, Dr. Wilbur'un Omaha'dan büsbütün ayrıldığını öğrendi. Her şeyi bir anda unutabilme isteği doğaldı.

Evdeki bütün o acı savaşımlardan, tedaviye başlaması, sonra da Clarkson hastanesine yatması konusunda ailesini kandırabilmek için çekilen onca sıkıntılardan sonra, iyileşmeye giden yol çekili-vermişti ayaklarının altından. Duygularına en egemen ve yürekli bir kişinin bile bu darbeye dayanabilmesinin güç olacağını hissediyordu.

Telefondan uzaklaşıp yatağına çökercesine oturdu. Annesinin nasıl dudak bükeceğini, babasının nasıl sessizce eleştirici bir tutum takınacağını düşündü. Dr. Wilbur'un; ufacak bir veda çabasında bulunmadan, başını bir kez bile ondan yana çevirmeden kentten ayrılmasının ne kadar şaşırtıcı, akıl almaz olduğunu düşündü. Acaba onu kıracak bir şey mi yapmıştı? Acaba doktor sonunda kendisinin hasta olmadığı sonucuna vararak, tedaviyi özellikle mi yarıda bırakmıştı? Bunlar da birer olasılıktı.

Peki ya şimdi? Chicago'dan gelen ve psikanalistin iki yıl süreye çok meşgul olup, yeni hastalar kabul edemeyeceğini bildiren mektup, analiz olanağını da ortadan kaldırıyordu. Dr. Wilbur'un yi-

tirilişıyla Clarkson ve dolayısıyla tedavinin sürdürülmesi de olanaksızlaşmıştı. Sonra odasının karanlığında otururken Sybil, ne şekilde olursa olsun, bunu tek başına sürdürmesi gerçeğiyle karşı karşıya kaldı. Hatta Dr. Wilbur'un ayrılması ve Chicago tasarılarının suya düşmesiyle artık kendi dilediklerini uygulamada daha da özgür olacağına inandırmaya çalıştı kendisini. Ve şu anda en çok istediği şey, koleje yeniden dönmektir.

Yeterince iyileşmiş miydi? Emin değildi ama, Dr. Wilbur'un tedavisinin, okula yeniden alınma konusunda yararlı bir destek olacağına güveniyordu. Ne de olsa bir psikiyatriste *görünmüştü* işte.

Okula dönme istemini Bayan Updyke'ye yazdı ve Bayan Updyke bu dönüşün gerçekleşebilmesi için kendi gücünü kullanmaya çalışacağını bildirdi. Bu arada Sybil, kent in ortaokulunda öğretmenliğine ve resim yapmaya devam etti. "*Kent Sokakları*" adlı bir tablosu ve karakalem bir resmi, Omaha Sanat Galerisinde sergilendi. Oysa o adsız şey kendisini hâlâ rahat bırakmıyordu. Kendini ondan kurtulmuş hissettiği bir gün anı defterine sevinçle şu satırları yazdı: "Bugün her şey iyi gitti." 1947 Ocagında Sybil, kolejine döndü.

İlk hafta, Bayan Updyke durumun ne merkezde olduğu konusunda oldukça meraklıydı ve Sybil kendisine eskiden sınıfı terketmesine yol açan iç huzursuzluğundan arınmış olarak derslerini rahatça izleyebildiğini söyleyince sevindi. 7 Ocak 1947'de, Sybil anı defterine şöyle yazıyordu: "Daha iyi olduğumu görüyor," 8 Ocak 1947'de o adsız düşmana değinen Sybil: "Öylesine gururluyum ki... Bayan Updyke'yle dünkü gibi konuşabilmemden ve kendimi kaybetmememden ötürü kıvanç duyuyorum. Şu ana dek zararlı hiçbir eğilimim olmadı. Bunca zamandır tek isteğim buydu. Tanrı, sonunda dualarımı kabul etti..." diyordu.

Oysa o adsız şey, kendisini kaybetmesine yol açan "eğilimler," bütünüyle yitirilmiş değildi. "Eğilimlerinin" varlığı ya da yokluğu konusunda yanılmaz bir ipucu olan anı defteri (çünkü Sybil

eğer duruma egemense kesinlikle bir şeyler yazıyordu) gösteriyordu ki o günlerde, yani kendisini “çok daha iyi” hissettiği günlerde bile atlanmış tarihler oluyordu. Hatta, iyimserliğinin doruğuna vardığı günün ertesinde, 9 Ocak’ta tek bir satır bile not edilmiş değildi. Kötü günler çoğunlukla iyi günleri izliyordu.

Sybil’ın, kolejin üç yıllık öğrenimini tamamlayabilmesine ve son sınıfın ikinci devresine ulaşabilmesine yetecek kadar iyi günü olmuştu. Oysa, 1948 yılında, son devrenin bitimine az kala, Sybil’ı telefonla arayan babası, kendisini o sıralarda oturmakta oldukları Kansas City’ye çağırdı. Annesi dalak kanserinden ölmekteydi ve Sybil’dan başka bir hemşire istememekte direniyordu. Williard Dorsett kızına:

“Eğer annen böyle istiyorsa, böyle olacaktır,” dedi.

Sybil, Kansas City’ye geldiğinde neler umması gerektiğini bilemiyordu. Eski korkular yeniden su yüzüne çıkmaya başladılar bir bir. Oysa Hattie Dorsett bütün hayatı boyunca, Kansas City’deki kadar uysal ve mantıklı olamamıştı. Ne garip bir zıtlıktır ki, bu kritik devrede ana kız, önceki yıllara oranla çok daha iyi geçindiler.

Herhangi bir akşam üzeri başlayan olayları düşününce, bu sükunetin ne büyük bir hiciv yarattığı daha iyi görülebilecekti sonradan. Ağrıları bir ölçüde azalmış olan Hattie Dorsett oturma odasındaki büyük, kırmızı koltukta oturuyordu. Yanıbaşındaki küçük masa lambasının ışığında *Ladies Home Journal* adlı dergiyi okumaktaydı. Sybil elinde akşam yemeğinin bulunduğu tepsiyle içeri girdi. Sonra, hiç sırası değilken, Hattie Dorsett söze başladı:

“Yapmamıştım.”

Sybil, annesinin eski bir pişmanlığı ya da yarım bırakılmış bir işi hatırladığını düşünerek, “Neyi yapmamıştın?” diye sordu.

“Aramamıştım,” diye cevap verdi Hattie Dorsett.

“Neyi aramamıştın, Anne?”

“Dr. Wilbur’u aramamıştım,” diye açıkladı annesi.

Sybil direndi:

“Aradın. Hatırlamıyor musun? Konuşmanızı duydum. Her bir kelimesini.”

Hattie Dorsett karşılık verirken dimdikti. “Eh parmağımı telefonun düğmesinden kaldırmadım ki... Aramamıştım. O telefon konuşmasını yapmadım gerçekte.”

Bu olasılık, Sybil’in aklına hiç gelmemişti. Kendi sağlığına, iyileşmesine giden yolu annesinin öylesine kararlı bir biçimde tıkmış olması akıl almaz bir şeydi: Annesinin kendisini hemen hemen üç yıldır, 1945 Ekiminden bu yana doktoruna karşı bir kuşku ve güvensizlik cezasına çarptığına aklı alamıyordu.

O çok kısa süreli tedavi sırasında, şuradaki küçücük bir şeyin iç yüzünü kavrama ya da buradaki küçücük bir gizliliğin göz önüne serilişiydi, Sybil’in yeniden koleje dönmesini sağlayacak kadar iç dengesini bulmaya yarayan... Dr. Wilbur’un, hastasının cama doğru atılırken görebildiği o adsız şey Omaha’da, kolejde ve Kansas City’de de sürmüştü. Demek ki, garip sırrını koynunda besleyen *annesiydi!* Tedavinin devamını engelleyecek, kızının kaderini bilinçli olarak çizen annesi!

Ne büyük bir dehşet, acı, üzüntüydü bu! Oysa pişmanlık yoktu ortada. Hiç kimse, Hattie Dorsett’i eleştiremezdi. Ona karşı parlayan bir öfke olamazdı. Öfke kötü bir şeydi.

Hattie yemeğini yedi. Sybil tepsiyi mutfığa götürdü. Ne anne ne de kız bir daha, Dr. Wilbur’la yapılmamış olan telefon konuşmasından söz ettiler.

Bu konuyla ilgili gerçeğin ortaya çıkması üzerine Sybil’in doktor hakkındaki bütün düşünceleri değişti. Sybil’in hasta olduğunu bilmeyen doktorun, genç kızın haber vermeye bile gerek duyumsuz tedaviden kaçtığını düşünmüş olduğu apaçık ortadaydı artık. Tabii ki doktor, kendisine veda etmeden bırakacaktı Omaha’yı. Gerçekten hayal kırıklığına uğramış biri varsa bu, Sybil Dorsett değil, Dr. Cornelia Wilbur’du kuşkusuz.

Telefon konuşmasının gerçekte yapılmamış olduğunu duyana

dek Sybil, Dr. Wilbur'u düşüncelerinden bilinçli olarak uzak tutmaya çalışmıştı. Oysa şimdi, Wilbur yeniden büyük bir önem kazanmış ve Sybil'in içini birden bir umut dalgası kaplayıvermişti. Büsbütün iyileşme rüyası, Dr. Wilbur'la birlikte, bıraktıkları yerden başlama hülyası yeniden canlanmıştı. Ama bu kez, İblis'in işe karışmasını engellemek gerekiyordu. Rüyasının gerçekleşmesi için, Sybil kendi başına tedavi masraflarını ödeyebilecek duruma gelmeyi beklemeliydi.

Genç kız, psikiyatristlerin rehberinden, Dr. Wilbur'un şimdi New York'ta psikanalist olarak çalışmakta olduğunu öğrendi. New York'a gitmeye kesinlikle karar verdi.

Bu kararı verişle uygulamaya geçiş arasındaki altı yıl süresince (1948'den 1954'e dek), Sybil hülyasından hiç kimseye söz etmedi. Bu amacı, kesin biçimde saklaması gereken bir sırdı.

1948 yılının Temmuz ayında Hattie Dorsett öldü ve Kansas City mezarlığına gömüldü. Bunu izleyen iki ay boyunca, Sybil evde kalarak babasına baktı; sonra Eylül'de koleje döndü. 1949 Haziranında iyi bir dereceyle mezun oldu. Ve o sırada Colorado'nun Denver kentinde Papaz Weber'le birlikte olan babasının mezuniyet törenine gelmesi, Sybil'in profesörlerinden birinin araya girmesi ve çabasıyla olanak kazandı. Mezuniyet günü saat bir'de Sybil, Denver'e gitmek üzere babasıyla birlikte okulundan ayrıldı.

Bunu izleyen birkaç yıl birlikte oturdular. Genç kız, öğretmenlik yaptı, hastaların uğraş edinmeleri yoluyla tedavilerini sağlayan bir 'terapist' olarak çalıştı. Williard Dorsett'in yapı programları sürekli olarak yer değiştirmelerine neden oluyordu; Sybil da onunla birlikte gidiyordu. Ne var ki, 1954 yazında New York'a gidip, Columbia Üniversitesi'nde doktora yapabileceği ve Dr. Wilbur'la tedaviye yeniden başlayabileceği kadar para biriktirmişti. Kızının New York'a sadece okumak için gittiğinden başka bir şey bilmeden babası, Sybil'ı arabasıyla oraya götürdü.

Kız, 1954 yılının İşçi Bayramına rastlayan Eylülün ilk pazar-

tesisinde New York'a vardı. Dr. Wilbur'un kendisini reddetmesi kadar tedavisine başlamayı kabul etmesinden de ürkerek, Ekim ayına dek telefonu açmadı.

Kabul edilmeme düşüncesi; Sybil'in, tedavisini ne kadar laubali biçimde bitirdiği göze alınacak olursa, akla yatkın bir şeydi; hatta doktorun kendisini anımsayamaması bile söz konusuydu ki, bu daha da acıydı. Omaha'dan ayrılmadan önce telefonla haber vermediği için, Dr. Wilbur'u haksız yere itham ettiğinden ötürü kendisini suçlu hisseden Sybil, şimdi bu suçluluk duygusunu da reddedilme korkularının yanına katıvermişti.

Kabul edilmeyse, daha değişik bir ürküntüye sebep oluyordu. Eğer kabul edilecek olursa, New York'a gelmeden önce son olarak kaldıkları Detroit Kentinde geçirdiği üç yılın sonuna doğru hissettiği o ipin ucuna varma duygularını doktora anlatmak zorunda kalacağını biliyordu. Orada ders verirken kendisini oldukça iyi hissettiği halde, sınıfta öyle anlar oluyordu ki, sonradan kesinlikle hatırlamıyordu. Oysa sınıftan çıktığı an -ki bunu aklına getirmek bile korkunçtu,- garip, akıl almaz şeyler geliyordu başına. Bu şeyler gerçekte yeni değildi; hatta üç buçuk yaşından bu yana başına gelen ve on dört yaşındayken kesinlikle bilincine vardığı şeylerdi. Ne var ki, Detroit'te bunlar daha sık olmaya ve daha tehdit edici bir hal almaya başlamıştı. Kimseye söylemeye cesaret edemediği sırtının ağırlığına, normalmiş gibi davranma çabalarını sürdürebilmek için uydurmak zorunda kaldığı açıklamalara daha fazla katlanamayacaktı.

Daha önceden hiç görmediği insanlar kendisini tanıdıkları konusunda direniyorlardı. Bir pikniğe gittiğinde daha önceden orada bulunduğu biçimde belirsiz birtakım duygulara kapılıyordu bazen. Satın almadığı bir giysiyi dolabında asılı buluyordu. Bir tabloya başlıyor ve sonra atölyesine döndüğünde bunun bir başkası -üstelik ayrı stilde çalışan birisi- tarafından tamamlanmış olduğunu görüyordu. Uykuları karabasanlardı. Uyuyup uyumadığından asla emin

olamıyordu. Sık sık, geceleri olduğu gibi gündüzleri de uyuduğu duygusuna kapılıyordu. Sık sık da gece yatağa yattığı saatla sabah uyandığı saat arasında belirgin bir zaman ayırımı olmuyordu. Ya hiç yatağını hatırlamaksızın uyanıyor ya da uyuduktan sonra ertesi gün değil, başka akıl almaz bir zamanda uyanıyordu.

Eğer Dr. Wilbur, Sybil'ı kabul edecek olursa, bunlar ve bunun gibi daha pek çok şey su yüzüne çıkacaktı. Bu kez ister ürksün, ister ürkmessin, doktora hepsini anlatacağına dair kendi kendine söz verdi. Anlatmamak, gerçekte kanserli bir hastanın doktora, soğuk algınlığı olduğunu söylemesine benzeyecekti.

Yine de Sybil, bütün bunları anlatacağından emin olmaksızın ve de anlatmadığı takdirde tedavinin gerçek bir değeri olamayacağını bilerek, tedaviye dönüşün doğru olup olmayacağı konusunda oldukça kuşkuluydu. Atılımı yapmadan önce tam altı hafta bocalayarak oyalandı.

Geçmiş, trende giderek soluklaştı. Bir kez daha, Philadelphia'dan ansızın uzaklaşma gerçeğiyle yüz yüze gelince, şimdiki zamanı düşünmesi gereği çıktı karşısına. Bu gibi olayların her geçişinde, ki üç buçuk yaşından beri başındaydı bu dert, sanki ilk kez oluyormuşçasına bir duyguya kapılırdı. On dört yaşındayken, durumunu bilinçli olarak farkedişinden bu yana da, kendi kendine bunun bir daha olmayacağını, o andan başlayarak yepyeni bir hayatı olacağını söylerdi. Detroit'de olaylar büyük ölçüde artmış ve yine de Sybil her birini sonuncuymuş gibi düşünmekten kendini alamamıştı.

Oysa bu kez, başına geleni ilk ya da son olarak kabul edemeyecek kadar ürkmüştü; çünkü 1958 yılının Ocak ayında, yani analize başlanalı, üç buçuk yıl geçmiş olduğu halde, Philadelphia'daki gibi bir olayın meydana gelmesi büyük bir hayal kırıklığı yaratmış oluyordu.

Tren, New York'un Penn İstasyonuna girdi. Sybil fermuarlı çantasını kavradı, trenden çıktı, aceleyle bir taksiye atladı ve sonunda, Philadelphia'da başına gelenlerin yarattığı pişmanlıktan, içini kemiren kaygı ve korkusundan biraz olsun kurtulmuş buldu kendini. Taksi, Morningside Drive'ye girip, 1955 Eylülünde Teddy Reeves'le birlikte ikinci katında bir oda tuttukları kahverengi yapıya vardığı zaman, Sybil güven içerisinde ve rahattı. Hatırlamamak isteğiyle uyuşmuş gibiydi.

Teddy hâlâ Oklahoma'da, ailesinin yanında olmalıydı. Sybil, kendisini karşılayacak birinin olmadığını bilerek ve buna pek aldırmayarak iki katın basamaklarını tırmandı.

Evin kapısını açtığı zaman az önceki sükûnetini yitirdi. Sıksıklaşmış, gözleri büyümüş Capri, acınacak bir sesle boğuk boğuk bağırdı. Kedinin sesi, Broadwood Otelindeki odasında asılı pijamaları andırırcasına suçluyordu kendisini. Sybil, Capri'yi susuz ve aç bırakarak gitmişti. Capri onun tek dostu, gerçekten her şeyiydi. Sybil, değil değerli Capri'sini, hiçbir hayvanı bilinçli olarak ihmal edecek bir kişi değildi. Oysa etmişti. Tıpkı geçmişte kendisini sevdiklerini iddia eden kişiler tarafından sürekli olarak bırakılışı gibi, canından çok sevdiği hayvanını şimdi kendi bırakmıştı.

Öteki Kız

Sybil, o sabah doktora başından geçenleri anlatmak zorunda kalacağını bilerek huzursuzluk içinde uyanık yatıyordu. Bu, düşündüğünden de güç olacaktı galiba. İyisi mi, doktoru New York'ta ilk görüşünü düşünmeye başladı.

18 Ekim 1954 sabahı Sybil, şafak sökmeden önceki güneşsiz dakikaları umutlu, heyecanlı ve kaygılı bir ruh hali içerisinde uyanık olarak geçirmişti. Whittier Hall'deki küçük yatakhaneinin yarı karanlıkta belli belirsiz seçilebilen şekillerinde gezdirip duruyordu bakışlarını. Çalışma masasının iskemlesinde denizci mavisii denilen renkte gabardin elbisesi asılıydı. Şifoniyein üstünde yine denizci mavisii deri çantası, mavi ipekli eldivenleri ve küçücük tüllü, mavi şapkası duruyordu. İskemlenin altında topukları orta yükseklikteki, denizci mavisinden, ince deri ayakkabıları hazır ol durumundaydı. Gri çoraplarını ayakkabılarının içine sıkıştırmıştı. Bu toplu giyim eşyasını büyük bir özenle önceki geceden hazırlamıştı.

Artan aydınlık, odadaki nesneleri seçilir hale getirirken, garip olarak tanımlayacağı duygularını yavaş yavaş yitirdi. Dr. Wilbur'a neler söyleyeceğini düşünmeye başlamış buldu kendisini. Bu kez doktora her şeyi anlatması gerekiyordu.

Sybil, gözleri pencereye ve doğan güneşe dikili olarak gerindi. Yavaşça, büyük bir titizlik içerisinde giyinmeye başladı. Küçücük sütyenini takarken ellerinin titrediğini farkederek kendisini toparlayabilme amacıyla yatağa ilişti. Birkaç saniye sonra toparlan-

mış ve giysilerini dikkatle üstüne geçirmişti. Adeta mekanik denebilecek bir özenle şapkasını başına oturttuğu zaman, aynaya bakmasına gerek bırakmayacak ölçüde düzgün takmış olacağından emindi. Denizci mavisini, moda bir renkti ve aynı renkten tül, giysisini tamamlayıcı bir hava yaratıyordu.

Sybil pencerenin yanına gitti. Whittier Hall'in avlusundaki ağaçlar sonbahar yağmurunda bütün yapraklarını yitirmişlerdi. Güneşe baktı. Kısa bir süre için gözleri hiçbir şey göremedi, pencerenin yanından uzaklaştı. Saat henüz altı buçuktu; gitmek için çok erken. Doktor'la randevusu saat dokuzdaydı.

Zaman! Sybil zaman konusunda hiçbir vakit güvenli olamıyordu. Yataktan ne kadar erken çıkarsa o kadar iyi olacağını düşündü. Eldivenlerini giydi.

Whittier Hall'in girişindeki basamaklardan aşağı inip, Amsterdam Caddesinin güneybatı köşesindeki Hartley adlı kahvehaneye doğru yürüdüğü sırada daha dünya bütünüyle uyanmış değildi.

Hartley'de bir kasiyer ve garson dışında hiç kimse yoktu. İnsanlar gelip gitmeye başlayınca dek vaktini geçirebilmek için tırnaklarını törpüyle düzeltmekle meşguldü kasiyer kız; beyaz önlüklü garson, mermer üstlü tezgahının ardında tabakları diziyordu.

Sybil, tezgahın önündeki taburelerden birine oturup, söğüş etle büyük bir bardak süt ısmarladı, eldivenlerini çıkardı ve sinirli bir şekilde onlarla oynamaya başladı. Yemeğini yemek için oyalanırken, bilinçli olarak vakit öldürdüğünü farketti. *Vakit öldürmek* terimiye ürkütücüydü.

Saat 7.30'da Hartley'den çıkıp bir süre Amsterdam Caddesi otobüsünü bekledi. Sonra bundan caydı. Otobüsler aklını karıştırıyordu ve bu sabah aklının özellikle berrak olmasını diliyordu.

Schermerhorn ve St. Paul Kilisesinin önünden geçerken binaları doğru dürüst fark edemedi bile, 116. Sokağa varana kadar geçtiği yerlerin, şimdilerde iyice tanımaya başladığı Columbia Üniversitesi'ne ait olduğunu anlayamamıştı. 116. Sokaktaki ağır demir

kapıların arasından bakınca, uzakta karışık mimari yapısı, İon tipi sütunlarıyla Kitaplık ve nedense, ön basamakları biraz acıklı görünüşüyle Alma Mater Anıtı seçiliyordu. Kitaplık binasıyla, Roma'daki küçük Panteon arasında çarpıcı bir benzerlik olduğunu farketti.

113. Sokaktaki Saint John the Divine Katedrali ilgisini çekti. Gotik mimarisini inceleyerek ve bu yapının sanki sürekli bir evrim içerisinde olduğu kanısına kapılarak on dakika kadar önünde oyalandı. Herhalde *sürekli* olarak yürüyecek değildi. Taksi beklemeye koyuldu ama saat 8:15'e dek hiçbir taksi gelmedi.

Brooklyn lehçesiyle konuşan taksi şoförü, Sybil'a *New York Times* gazetesini uzattı. Bunu büyük bir şükranla aldı kız ve iş saati trafiğinde taksinin yavaş gidişiyle yıpranmaya başlayan sinirleri, erken kalkmasına rağmen ve randevusuna ne kadar hızla giderse gitsin, yine de geç kalabileceğini uyarıp durduğu için, gazetenin sayfalarında biraz huzura kavuşma olanağını buldu. Bu 18 Ekim 1954 sabahı hiçbir çarpıcı baş haber yoktu. Ne Başkan Eisenhower'den, ne de genellikle koca puntolu başlıklara geçen Senatör Joe McCarthy'den söz ediliyordu ilk sayfada. Dikkati çekmeyen, düzgünce kaleme alınmış birtakım yazılar, değişik konulardan haberler vermekteydi: KABİNE DEĞİŞİKLİĞİ SONUCU, BRİTANYA'NIN SAVUNMA BAKANLIĞINA MACMİLLAN GELDİ; BRİTANYA LİMANLARINDA GREVLER YAYILIYOR; 26 ÜLKEYE YÖNELTİLECEK A.B.D. TEKNİK YARDIM UYGULAMASINA 40 YÜKSEK OKUL KATILIYOR, PARLAMENTODA DEMOKRATLAR ÖNDE; KAMYONCULAR GREV SONUCU KAYBETTİKLERİ 10,000,000 DOLARI ALMAK ÜZERE DAVA AÇIYORLAR? Bütün bu haberlerin arasından bir şarkı nakaratı gibi sürekli akıp giden, ama puntolara geçmemiş bir başka başlıkta, şuydu: DOKTOR BENİ HATIRLAYACAK MI?

Taksi ansızın durdu. Sybil parayı öderken, şoför, "iyi günler," dedi.

İyi bir gün mü? diye düşündü Sybil. Dr. Wilbur'un hem oturduğu hem de muayenehanesinin bulunduğu, Park Avenue ve 76. Sokağa bakan, kösele renkli yapının ön kapısından düşünceli bir şekilde içeri girdi. Saat 8.55'de 4D numaralı dairenin özel sahanlığındaydı. Kapı, hastaların çalmaksızın girebileceği biçimde açık bırakılmıştı. Genç kız, kendisini yarı aydınlatılmış küçük bir bekleme odasında buldu; içeride ufak bir masa; pirinçten, küçük bir lamba ve eski tahta çerçevelere geçirilmiş fotoğraflar vardı. Oturmamıydı acaba? Dr. Wilbur odaya girdi.

“İçeri buyrun, Bayan Dorsett,” dedi.

Birlikte, güneşli muayene odasına girerlerken her ikisi de bundan tam on yıl önce Omaha'da son görüştükleri günü anımsıyorlardı.

Değişmiş, diye düşündü Sybil. Saçları benim hatırladığımdan daha parlak şimdi. Daha hanımsı bir görünüşü var. Ama gözleri, gülümseyişi ve başını sallayışı aynı.

Aynı anda Dr. Wilbur da düşünmekteydi: O zamanki kadar ince ve narin. Yaşlanmamış sanki. Bu yüzü nerede görsem tanırdım: Yürek biçimli, kalkık burunlu, küçük bir gül tomurcuğunu hatırlatan ağızlı, yüzü.... Bu, New York sokaklarında rastlanamayan bir yüz. Cildinin hafif pürüzlü görünümüne karşın bir İngiliz yüzü bu; bir İngiliz kadınının taze, makyajsız yüzü.

Doktor, Sybil'a oturmasını söylemedi ama, hali bunu istediğini gösteriyordu. Nereye? Bir ucunda hastaların dertli kafalarını dayadıkları anlaşılan üçgen biçimli küçük bir yastık bulunan yeşil renkli kanepenin çekici gözüküyordu. Bu üçgen yastığa yukarıdan bakan ve psikiyatristin ‘üçüncü’ kulağının gözle görülür bir sembolü olan kumaş kaplı koltuk, daha da itici kılıyordu kanepayı.

Kanepenin düşüncesini aklından silen Sybil, kabaca dokunmuş, geniş halının üstündeki gülden çemberleri sayarak odanın öte yanındaki masa ve iskemleye doğru ağır, ölçülü hareketlerle yürümeye başladı. Durdu. Gri-yeşil duvardaki kitaplığın en üst rafında, da-

marlı akik bir kaide üzerine oturtulmuş altın tutacağa ilişik, altın bantlı siyah bir kalem ve yeşil yapraklardan motifli olan yeşil bir vazo çektii ilgisini. Vazonun içine yeşil bitkiler ve söğüt dalları yerleştirilmişti. Doktorun yapay bitkileri olmamasından sevinç duydu.

Ve yolu tükendiği için, yumuşak hareketlerle, çalışma masasının altından çektiği küçük, mavundan yapılmış taburenin ucuna ilişti. Kendisi hakkında verdiği bilgiler kısa ve öz, gerçekçi ve duygusallıktan uzaktı. Çekilen büyük üzüntülerden sonra güçlü bir istekle dönüp geldiği doktorla değil, kendisini işe almasını istediği bir patronla konuşur gibiydi: Yüksek okuldan mezuniyeti, öğretmenliği, tedavi biçimindeki resim dersleri, tablolarını sunduğu sergiler, Dr. Wilbur'un Omaha'dayken önerdiği biçimde bir psikanaliz uygulaması görememiş olmasını hatta annesinin ölümü gibi konuları duygusuzca anlatışıyla buz gibi bir saati dolduruyordu.

Sybil, New York'a dönmeden az önce Detroit'te birlikte çalıştıkları Stanley MacNamara adlı İngilizce öğretmenin konusunu açtığında bile o buz gibi, soğuk hava kaybolmadı. Her ne kadar ilişkileri Stan'ın Sybil'a evlenme teklifinde bulunmasına varacak ölçüde gelişmişse de, genç kız ondan söz ederken bir sosyal yardım görevlisi kadar soğuk bir dil kullanıyordu. Onunla olan gerçek ilişkilerini bir yana itip, kendi en içten duygularından hiçbir şekilde söz etmeyerek, sadece yarı İrlandalı, yarı Musevi asıllı bir genç olduğunu, babasının annesini bırakmasından bir süre sonra annesinin de Stan'ı bıraktığını anlattı. Bu 'rapor'da ayrıca, Stan'ın bir yetimhanede büyüdüğü, yüksek öğrenimini tamamladığı ve kendi hayatını kendi kurduğu gerçeği de sunulmaktaydı.

Dr. Wilbur'sa, Sybil'ın anlattıklarından çok, Sybil'ın Stan hakkında anlatmadıklarıyla ilgileniyordu. Ama bunun için herhangi bir baskıya başvurmazdı. Saat sona ermek üzereyken yalnızca şunu sordu:

“Benden ne istediğini söyler misin?”

“Uğraş sağlama yoluyla yapılan tedavi dalında çalışmak istiyorum,” cevabını verdi Sybil.

“Anladığım kadarıyla zaten çalışmışsın.”

“Ve Stan’la evlenmek istediğimi sanıyorum. Ama emin değilim.”

Doktor hastasına, kendisini bir kez daha ziyaret edip etmeyeceğini sorduğunda, Sybil utangaç bir ifadeyle başını önüne eğdi, gözkapaklarının altından bakarak, çekingen bir biçimde, “Beni analiz etmeniz için size yine gelmek istiyorum,” dedi.

Dr. Wilbur sevinmişti. Sybil Dorsett ilginç bir analiz konusu olacaktı. Zeki, düşünceli, yetenekli, ama aynı zamanda insanlardan uzak, yabancı ve ürkek. Heyecanlandığı anlarda genişlediğini tahmin ettiği gözbebeklerinin, renkli ‘iris’ halkası kadar irileşmesi doktorun dikkatinden kaçmamıştı.

Bunu izleyen haftalar boyunca analiz, Sybil’in hayatında öylesine önemli bir yer almıştı ki, kelimenin tam anlamıyla, Salı sabahları Dr. Wilbur’la olan randevuları için yaşar olmuştum. Bu randevulara hazırlanırken, adeta dinsel bir ayini anımsatırcasına birbirinin aynı davranışlar içerisinde önce ne giyeceğine karar vermeye çalışırdı: Kırmızı kazağıyla gri takım elbisesini mi, aynı maviden buluzu da olan cam göbeği renkte döpiyesini mi, yoksa mavi kazağıyla gri etekliğini mi? Yine bu arada üniversitenin psikoloji kitaplığı Schermerhorn’u sık sık ziyaret ederek, geçmiş gerçek olayları anlatan psikiyatri edebiyatını okumaya başlamıştı. Hastalık belirtilerini büyük bir dikkatle okurken bunu gerçekte entelektüel bir merak açısından yapıyor değildi. Öteki hastalarda görülmüş belirtileri öğrendikçe, kendi belirtilerini (semptomlarını) gizlemede daha başarılı olabileceğine inanıyordu. Hemen hemen yok denecek ölçüde az bir sürede, New York’ta ortaya çıkarabilmeyi amaçladığı şeyleri saklı tutabilmek, sabit bir amacı haline dönüşüvermişti.

Bazen hasta daha ilk gelişinde insana kendisi hakkında küçücük bir ipucu olsun verebilirdi. Oysa bu, diye düşünüyordu doktor

esefle, aradan iki ay geçmiş olduğu halde kendisini derinlere gömüyor ve yüzeyinin dış yanlarını sergiliyor. O dış çizgiler arasında, Sybil'in resim öğretmeni olan ve aralarında görüş ayrılıkları bulunan Dr. Klinger vardı. Yine o çizgilerden biri, Sybil'in evlenmeyi düşündüğü, ama analiz sırasında, tahtadan, kazık gibi bir adam olarak belirlenen Stan'dı. Doktor, ancak hastayı kurcalama yöntemleri sonucunda ortaya çıkarabildi ki, Stan belli belirsiz, sinsi ve dolaylı bir biçimde Sybil'a, seksten yoksun bir evlenme önerisinde bulunmuştu. Sybil'in kullandığı sözcük *platonik* olmuştu.

Doktor, zeki ve kültürlü bir kadının neden seks duygularından bütünüyle yoksun, bırakılmışlığının sonucu sevmeyi ve sevilmeyi bilmeyen bir erkekle ilişki kurmuş olduğunu anlayamıyordu. Böyle bir ilişkiye yüz çevirmeyecek ölçüde düşük bir seks duygusunun nedeni ne olabilirdi?

Doğal duygular sönük, gizlilik ve kendine baskı yüksek düzeydeydi. Başlangıçta doktor bu kapalılığı Sybil'in titiz ve sofuca yetiştirilişine yormuştu. Ne var ki, gözlerindeki korkuyu maskeleyen yabancılaşma aynı nedene bağlanamazdı. 'Bana karşı içtenlikli ve açık sözlü değil' diye düşünüyordu. 'Aylakça, boş yere geçiriyor zamanını'.

13 Aralık günü, Sybil nihayet yeni bir açıklamada bulundu. "Noel tatili beni düşündürüyor," dedi.

"Neden?"

"Tatiller beni tedirgin eder."

"Ne bakımdan?"

"Yapılacak pek çok şey vardır. Nereden başlayacağımı bilemediğim için sonunda hiçbir şey yapmam. Aklım karışır, bir şeyler olur. Tarif edemeyeceğim bir şeyler."

"Tatildeyken neden haftada üç gün gelmiyorsun?" diye bir öneride bulundu doktor. "Böylece daha çok şey konuşur, o gerginliği daha azaltırız."

Sybil kabul etti.

Ve 21 Aralık 1954 günü -analize başlanalı tam üç ay olmuş- ken- Sybil'in "Bu sabah Stan'dan aldığım mektubu göstermek istiyorum size," sözleriyle oldukça olağan başlamış bir randevu sırasında Dr. Wilbur, Sybil Isabel Dorsett'le ilgili gerçeğe büyük ölçüde yaklaşmış oldu.

Sybil o sabah oldukça sakindi ve her zamanki duygusuzluğu içerisinde, Stan'ın mektubundan söz etti bir süre. Ama çantasını açar açmaz, birden aklı başından gider gibi oldu. Mektubun yalnızca yarısı vardı çantasında; öbür yarısıysa, zikzaklar halinde yırtılmıştı.

Kendisi yırtmamıştı bunu. Öyleyse kim yapmıştı?

Kayıp olan yarayı bulabilmek için çantasını delice karıştırdı. Yoktu.

O sabah aldığı öteki iki mektubu evirip çevirdi kucağında. Onlar sapasağlam, tıpkı koyduğu anki gibiydiler. Ama Stan'ın mektubunu da -ki o zaman yırtılmış değildi- öteki mektuplarla birlikte yerleştirdiğini çok iyi hatırlıyordu. Şimdi mektubun öteki yarısını bulması olanaksızdı. Kim almıştı acaba? Ne zaman? Bütün bu işler olurken kendisi neredeydi? O anı anımsaması olanaksızdı.

Yine olmuştu işte... Zaman'a yönelik o korkunç şey yine olmuştu. Nereye giderse gitsin kendisini izleyen o kara gölge, buraya, doktorun sunduğu sığınağa kadar da takip etmişti onu.

Yavaşça, sinsi hareketlerle, kanepenin baş ucundaki iskemle- sinde kendisinden uzakça oturan doktordan olup biteni gizleyebil- me çabası içerisinde, yırtılmış mektubu öteki iki mektubun arasına sokuşturdu. Ama doktor sormaya başlamıştı.

"Mektubu görmemi ister misin?"

Sybil kekelemeye başladı... Ve bu kekeleyiş başka bir şeye dönüşerek yok oldu.

İnce, kibar, Orta Amerikalı okul öğretmeni, yüzü korku ve öfkeye boğulmuş olarak oturmakta olduğu tabureden fırladı ve sanki her şeyi aynı anda yapıyormuşçasına hızlı hareketlerle kucağındaki mektupları yırttı, parçaları çöp sepetinin içine attı. Sonra yumruklarını sıkarak odanın ortasında dikildi, bağırmaya başladı:

“Erkeklerin hepsi aynı. Onlara inanılmaz, temem mi?... Kesinlikle güvenilmez...”

Örümceği andırır hızlı adımlarla iki uzun pencereye doğru yürüdü. Yeşil perdeleri iki yana açtı, sol elinin parmaklarını yumruk biçiminde sıkarak cama vurmaya başladı. “Bırakın çıkayım,” diye haykırıyordu. “Bırakın çıkayım!” İşkence dolu bir yakarıştı bu. Büyülenmiş, kapana kısıtılmış, avlanmış bir kişinin çığlığıydı.

Dr. Wilbur acele davranmaya çalıştı, ama yeterince çabuk olamamıştı. Hastasına yetişmeden bir şangırtı koptu. Pencereyi döven yumruk, camı delip çıkmıştı.

Doktor, yaralı bileği yakalayarak, “Bırak, eline bakayım,” diye ısrar etti. Hasta, bu dokunuşla birlikte geri kaçtı. “Yalnızca elinin kesilip kesilmediğine bakmak istiyorum,” diyerek yumuşak bir sesle onu inandırmaya çalışıyordu doktor.

Bu kez hasta kaskatı kesildi; taburesinden fırladığı andan bu yana Dr. Wilbur’a ilk kez bakarken gözleri hayretle açılmıştı. Az önce erkekleri lanetleyen sestən çok farklı, basit, “küçük bir kız” sesiyle sordu.

“Pencereyi kırdığıma kızmadın mı?”

“Tabii ki hayır,” diye karşılık verdi doktor.

“Ben, camdan daha mı önemliyim?” Merak dolu bir inanamazlık seziliyordu ses tonunda.

“Tabii ki daha önemlisin” diye doğruladı doktor. “Bir pencere camını herkes takabilir. Bir usta çağırırım, yapar.”

Hasta ansızın rahatlamış gibiydi. Bu kez, doktor elini tuttuğunda direniş göstermedi.

“Gel, kanepeye oturalım,” dedi doktor. “Eline iyice bir bakmak istiyorum. Yaralanıp yaralanmadığını göreyim.”

Cama sırtlarını döndüler ve hasta kanepesine doğru yürümeye başladılar; Sybil ayağa fırladığı zaman halıya düşen çantanın, dağılmış kağıtların, boya kalemlerinin ve yere yuvarlanan çantadaki öfkenin odaklanarak yöneldiği bütün öteki eşyanın yanından geçtiler. Oysa şimdi korku ve öfke yok olmuştu.

Sybil bugüne dek her zaman çalışma masasının iskemlesine oturarak, doktordan güven verici bir uzaklıkta olmaya çalışmıştı. Şimdiyse doktorun hemen yanıbaşında oturuyor ve onun “Hiçbir kesik yok. Hatta çürük bile yok,” demesinden sonra da elini doktorun elinden çekmiyordu.

Ama hemen sonra ruh halinde bir değişiklik daha oldu. Hasta, “Kan var,” dedi.

“Kan yok,” diye cevap verdi doktor. “Elini kesmedin.”

“Samanlıkta kan var,” diye açıkladı hasta. “Tommy Ewald öldürüldü. Ben de oradaydım.”

“Sende mi oradaydın?”

“Evet, oradaydım. Ben de....”

“Samanlık nerede?”

“Willow Corners’da.”

“Willow Corners’da mı oturuyordun?”

“Orada oturuyorum,” diye düzeltti hasta. “Benim, Willow Corners’da oturduğumu herkes bilir, temem mı?”

Temem! Sybil böyle konuşmuyordu. Zaten hastanın, taburenden fırladığı andan bu yana yaptıklarının hiçbirini yapmazdı, doktorun tanıdığı Sybil. Sonra samanlıkta geçen olayları anlatmaya koyulan Sybil’i dinlerken doktorun içini ürküntü dolu, ürpertici bir duygu kapladı.

Hasta, taburesinden fırladığı andan beri bu duygu vardı ger-

çekte. Kırılan pencere camından odaya süzülen trafik gürültüleri gibi zayıf, ama ısrarlı bir gerçektir bu. Sybil konuştukça, daha da ısrarlı bir baskıyla artmaya başladı.

Kız, anlatıyordu: “Arkadaşım Rachel’le birlikte samanlıkta oturuyorduk. Başka çocuklar da vardı. Tommy! ‘Gelin ahırın içine atlayalım,’ dedi. Atladık. Çocuklardan biri kasaya çarptı. Orada bir tabanca vardı. Ben geri döndüm, ama Tommy orada yatıyordu, ölmüştü, kurşun yüreğine saplanmıştı. Öteki çocuklar kaçtılar. Rachel ve ben kaçmadık. O, Dr. Quinoness’i çağırmaya gitti. Ben, Tommy’le kaldım. Dr. Quinoness geldi ve bize eve gitmemizi söyledi. Gitmedik. Tabancayı kaldırmasına yardım ettik ve Tommy’in üstüne bir battaniye örttük. Tommy daha on yaşındaydı.”

“İki küçük, cesur kızmışsınız demek!” dedi Dr. Wilbur.

“Tommy’nin öldüğünü biliyorum,” diye devam etti çocuksu ses. “Anlıyorum. Anlıyorum. Orada kaldım çünkü Tommy öyle ölmüş yataırken yalnız bırakmanın doğru olmayacağını düşündüm.”

“Söylesene bana,” diye sözünü kesti doktor, “şimdi neredesin?”

“Kan var,” diye bir cevap geldi hastadan. “Kan görüyorum. Kan ve ölüm. Ölümün ne olduğunu biliyorum. Biliyorum.”

“Kan’ı düşünme,” dedi doktor. “Seni üzüyor.”

“Üzülmem senin için önemli mi?” Yine o inanmazlık dolu şaşkınlık okunuyordu gözlerinde.

“Çok önemli,” diye cevap verdi Doktor.

“Beni kandırmaya çalışma ama, temem mi?”

“Neden kandırayım?”

“Pek çok kişi beni kandırır.”

Kandırılma duygusu. Öfke. Korku. Kapana kısıtılma kaygısı. İnsanlara yönelik büyük güvensizlik. Bir pencere camının, herhangi bir şeyin kendisinden daha önemli olduğu hakkında kederli ama güçlü bir inanış. Bir saatlik süre içerisinde ortaya konulan bu duygu ve tutumlar büyük bir rahatsızlığın belirtileriydi. Ve bunların

hepsi, hastanın işkence çeken zihninde, bulanık, çamurlu bir kuyudaki kara tortular gibi çalkalanıvermişti.

Hastası pencereye doğru atıldığı andan bu yana doktor, sadece davranışlarındaki değişikliği fark etmekle kalmamış, aynı zamanda görünüşünün ve hatta sesinin bile başkalaştığını anlamıştı. Daha küçük, daha ezik bir durumdaydı. Sybil kendisini kısa boylu sanıp, öyle gözükmek istemediği için her zaman dimdik duran bir kızdı. Oysa şimdi içine göçmüş gibi bir hali vardı.

Sesi de oldukça değişikti, çocuksuydu, Sybil'in sesine benzemiyordu. Ne var ki, bu çocuksu ses erkekleri suçladığı sırada bir kadının kullanabileceği sözcüklerle konuşmuştu: "Erkeklerin hepsi aynı. Onlara inanılmaz, temem mi?" Ve de şu '*temem* mi?' sözcüğü. Sybil gibi dilbilgisi kurallarına sıkıca bağlı mükemmel bir öğretmen, asla '*Temem* mi?' gibi basit ve argo deyimler kullanmazdı.

Doktor, Sybil'dan daha genç birisiyle konuştuğu şeklinde belirgin bir izlenime varmıştı. Ama ya erkekleri suçlayışı? Doktor kesin bir yargıya varamıyordu. Sonra dizginlemeye çalıştığı soru ansızın ağızından dökülüverdi:

"Sen kimsin?"

Kız, yürekli ve bağımsız kişilere özgü bir biçimde başını geri atarak, "Aradaki farkı anlayamıyor musun?" diye bir karşı soruyla cevap verdi: "Ben Peggy'yim."

Doktor karşılık veremeyince, Peggy ekledi, "Biz birbirimize benzemeyiz. Bunu görebiliyorsun, değil mi? Görebiliyorsun."

Doktor, soyadını öğrenmek isteyince, Peggy havalı bir biçimde, "Bazen Dorsett, bazen Baldwin'i kullanıyorum," cevabını verdi. "Gerçekte Peggy Baldwin'im."

"Bana biraz kendinden söz etsene," diye bir öneride bulundu doktor.

"Pekâlâ," diyerek kabul etti Peggy. "Resimlerim hakkında bir şeyler öğrenmek ister misin? Ben siyah ve beyaz renklerle çalışma-

yı severim. Karakalem eskizler çizerim. Ne Sybil kadar çok ne de Sybil kadar başarılı resim yaparım.”

Doktor bir süre bekledi; sonra söze başladı: “Peki, Sybil kim?”

Doktor bekledi. Peggy cevap verdi: “Sybil mı? Öteki kız işte...”

“Oh, evet,” dedi doktor. Sonra yine sordu: “Nerede oturuyorsun?”

“Ben Sybil’la oturuyorum; ama evim, daha önce de söylediğim gibi, Willow Comers.”

“Bayan Dorsett, senin annen miydi?” diye sordu doktor.

“Hayır, hayır!” Peggy korku içinde yastığa doğru geri çekildi. “Bayan Dorsett benim annem değil!”

Doktor yatıştırmak isteyerek, “Pekâlâ, anlıyorum,” dedi. “Öğrenmek istemişim, o kadar.”

Sonra ani bir hareket oldu. Peggy daha önceden pencereye atılışı gibi örümceği andıran, aceleci bir yürüyüşle odanın öte yanına yöneldi. Doktor kendisini izlemeye başladı. Ama Peggy kaybolmuştu. Çalışma masasının yanındaki küçük, mavun taburede Orta Amerikalı öğretmen oturuyordu. Sybil. Bu kez, doktor aradaki farkı hemen anladı.

“Çantamın yerde ne işi var?” diye mırıldandı Sybil. Eğildi ve sabırlı bir tutumla yere dağılmış eşyasını çantasına doldurdu. Pencereyi göstererek, “Bunu ben yaptım, değil mi?” dedi. “Ödeyeceğim. Parasını ödeyeceğim. Ödeyeceğim.” Sonra fısıldayarak sordu: “Mektuplar nerede?”

Doktor, bilinçli bir kararlılık içinde cevap verdi: “Hepsini yırttın ve çöp sepetine attın.”

“Ben mi?” diye sordu Sybil.

“Sen... Şimdi neler olup bittiğini konuşalım.”

Sybil çok alçak bir sesle karşılık verdi: “Söyleyecek ne var ki?” Mektupları yırtmış ve pencere camını kırmıştı, ama bütün

bunların ne zaman, nasıl ve neden olduğunu bilmiyordu. Çöp sepetine doğru eğildi ve mektupların parçalarını aldı.

“Hatırlamıyorsun, değil mi?” diye yumuşak bir sesle sordu doktor. Sybil olumsuz anlamda başını salladı. Ne utanç verici. Ne korkunç; Artık o ürkütücü, adsız şeyi doktor da öğrenmişti.

Dr. Wilbur alçak sesle devam etti: “Daha önce hiç cam kırdığın olmuş muydu?”

Sybil başını önüne eğdi: “Evet.”

“Öyleyse bu, daha öncekilerden farklı bir şey değil.”

“Bütünüyle aynı değil.”

“Korkma,” dedi doktor. “Başka bir bilinç içerisindeydin. Bizim ‘Füg’ diye adlandırdığımız bir durumdu bu. *Füg*, o andaki çevreden gerçek bir kaçış, uzaklaşma ve bellek kaybıyla karakterize edilen, önemli bir kişilik ayrılması durumudur.”

“Beni suçlamıyorsunuz yani, öyle mi?” dedi Sybil.

“Hayır, seni suçlamıyorum. Suçlamayla hiçbir ilişkisi olamaz ki bunun. Bu konuda daha fazla konuşmamıza gerek yok; söyleyeceklerimizi cumaya bırakalım.”

Saat sona ermişti. Kendine bütünüyle egemen olan Sybil gitmek üzere ayağa kalktı. Doktor kapıya kadar kendisini geçirdi ve “Üzülme. Tedavisi mümkün...” dedi. Sybil gitti.

Koltuğuna çökerken doktor kendi kendine soruyordu: “Bu ne şimdi?” Birden fazla kişiliği olduğu anlaşılıyor. Çift kişilik olayı mı? Birbirlerinden tümüyle farklı Sybil ve Peggy. Oldukça anlaşılır bir şey. Cuma günü bunu ona söylemeliyim.

Doktor, Bayan Dorsett’in gelecek randevusunu ilgiyle bekliyordu. Daha doğrusu, Bayan Dorsettler de denebilirdi... Sybil (ya da onlar) Noel tatili nedeniyle bundan böyle haftada üç kez gele-

cekti (geleceklerdi). Sybil'in daha sonraları da aynı sıklıkta gelmesinde yarar vardı. Bu olay, başlangıçta sandığından çok daha karmaşık bir görünüm sunuyordu artık. Cuma günü Bayan Dorsett yine gelecekti. *Kim* olarak?

Peggy Lou Baldwin

Gelen, Sybil'dı. Sakin, kendine egemen Sybil.

23 Aralık 1954 tarihli günde konuşmasına özür dileyerek başladı: “Çarşamba günkü randevumuza gelemediğim için özür dilerim. Ben...”

Dr. Wilbur bilinçli bir sertlikle sözünü kesti: “Çarşamba günü geldin. Ama değişik bir füğ içerisindeydin, anımsamıyorsun.”

“Füğ” deyimini bir çerçeve olarak kullandıktan sonra doktorun asıl amacı, Sybil’a işin daha derinliğini anlatmak ve kendisi bir yokluğun içerisinde kaybolurken Peggy adlı bir başkasının belirlediğini açıklamaktı. Oysa Sybil konuyu ustaca çevirerek doktora bu fırsatı vermedi.

“Oh, sevindim öyleyse,” dedi. “Şimdi size söylemek istediğim bir şey var. Bunu bir an önce anlatma ihtiyacı içindeyim. Hemen söyleyebilir miyim?”

Bu ‘önemli’ açıklama ise şundan ibaretti: “Dr. Klinger’in bu sabah söylediklerini duymalıydınız. Adam, modern sanattan hiç mi hiç anlamıyor. Biz inananları sürekli olarak hayal kırıklığına uğrattı, durdu.”

Sybil öylesine etkili biçimde savsaklıyordu ki ana konuyu, saat sona erdiğinde doktor hâlâ ona Peggy’den söz etme olanağını bulamamıştı. Bir sonraki buluşmalarında ise bu, büsbütün olanaksızdı. Hastasını karşılamak üzere bekleme holüne çıktığında oturan, Peggy’di. Doktor onu tanımakta hiç güçlük çekmedi. Şapkasız ve eldivensiz Peggy; doktorun Porto Riko ve Küçük Antillerin batısındaki Virgîn Adalarında çekmiş olduğu ve de Sybil’ın daha ilk

gelişinde incelediği, büyütölmüş, deniz ve ada manzaralı fotoğraflara bakmaktaydı.

“İçeri gel, Peggy” dedi Doktor. Ve kız, doktorun kendisini Sybil’den ayırabilmesinden ötürü belirgin bir sevinç içerisinde hızlı, kendinden emin adımlarla içeri girdi.

Yatışmış, işbirliğine yatkın bir tutum takınmış durumdaki Peggy, kendisinden söz etmeye oldukça istekliydi.

“Önceki gelişimde size biraz anlatmıştım,” diye söze başladı. “O gün öfkeliydim. Öyle olmakta haklıydım da...” Doktora bakarken ses tonu bir sırı açıklarcasına temkinliydi. “Stan’ın bize ancak erkek arkadaşına gönderilecek cinsten bir mektup yollamış olduğunu biliyorsunuz. Ne var ki, “Sevgili Sybil” diye başlıyordu. Ne dediğini bilmek ister misiniz, mektupta? Diyor ki, ‘Arkadaşlığımıza -hiç değilse bir süre- ara vermemizin doğru olacağına inanıyorum.’ İşte böyle diyordu. Öylesine öfkelenmişim ki, buraya gelirken Lexington Caddesindeki 65. Sokağın köşesinde bulunan çöp kutusuna attım onu. Ve de mektuptan kurtulmuş oldum. Ne var ki, bütünü değilmiş attığım. Öyle sanıyordum. Ama öteki yarısını burada gördüm. Eh, gururum kırılmıştı tabii... Kim, bozulmaz böyle bir şey?”

Peggy sustu, kanepeden kalktı, biraz dolandıktan sonra, yaramaz bir ifadeyle, nerdeyse soru sorarcasına söze başladı: “Kim bozulmaz, bilmek ister misiniz?... Bakın ben söyleyeyim. Cevap: Sybil. O kendi gururunu korumaktan acizdir. Benim ona destek olmam gerekir. O kıyamaz çünkü annesi izin vermez. Öfkelenmenin günah olduğunu ben de biliyorum, ama insanlar öfkeleniyorlar. İstedikten sonra, öfkelenmek kişinin hakkı.

Yeniden kanepeye dönüp doktora yakın oturduktan sonra sordu: “Sybil hakkında bir şey daha öğrenmek ister misin? Korkaktır o. Her zaman korkar, temem mi? Bıkıyorum o halinden. O hemen boş verebiliyor, bense öyle değilim.”

Doktor bir soru yöneltti: “Peggy, sen ve Sybil, birbirinize benzer misiniz?”

Peggy yastığı iterek gururlu bir biçimde ayağa kalktı ve odada gezinmeye başladı.

“Hiç değil,” diye karşılık verdi. “Biz bütünüyle farklıyız. Saçlarıma baksanıza. Ve de yüzümün biçimine.”

Dr. Wilbur aradaki farkı göremedi. Peggy çok daha genç gözüktüğü ve Sybil’dan farklı bir tutum ve konuşma içerisinde olduğu halde saçları, yüzleri ve bedenleri aynıydı. Şu anda kendine iyice sahip görüldüğü halde, geçen haftaki deneyine dayanarak doktor biliyordu ki, Peggy her an Sybil’a dönüşebilirdi. Oysa Peggy bütün bir saat boyunca kaldı.

Doktor zihnindeki soruları dile getirmeye çalışınca, kız hırçın bir tavırla, “Ooff, ne çok soru soruyorsun!” diye söylendi. Ve doktor, Peggy’le Sybil’ı birbirlerine bağlayan ipi bulmak istediği zaman şu karşılığı aldı: “Oh, beni böyle sıkma. Sana söyleyemeyeceğim şeyler var. Söyleyemem, temem mi? Sarayı koruyan muhafızlar gibi. Onlar gülümseyemezler. Görevlidirler.” Sonra kendi kendine gülümseyerek, ekledi: “Eğer bir tüyle gıdıklayacak olsan, herhalde onlar da gülümserlerdi. Oysa benim için durum öyle değil. Eğer istemezsem, ne gülümser ne de konuşurum. Ve hiç kimse de beni buna zorlayamaz.”

Gitme zamanı geldiğinde, Peggy kanepeden kalkarken yumuşak bir sesle: “Daha önceden tanışmış olduğumuzu biliyorsunuz, değil mi?” dedi.

“Evet, geçen hafta, burada,” diye cevap verdi doktor.

“Hayır. Omaha’da karşılaştık ilk kez. Pencerenin yanıbaşında. Burada ilk karşılaşmamız gibi. Omaha’da sizinle konuşan bendim ama, beni tanımadınız. Adımın Peggy olduğunu söyledim, sizse bunun, Sybil’ın takma bir adı olduğunu sandınız.”

Peggy çıkıp gittikten sonra durum, doktorun soru dolu zihninde düşünceler halinde kaldı. Peggy kızgındı; çünkü Stan, Sybil’a

göndermemesi gereken bir mektup yollamıştı. Bu, her ne kadar Sybil, Peggy'nin varlığından habersizse de, gerçekte ikisinin birlik halinde oldukları ve Peggy'nin Sybil'dan beklenen duygusal tepkileri gösteren bir kişilik olduğu anlamına mı geliyordu acaba?

Peggy'nin söylediklerine göre, Sybil kızamazdı oysa kendisi böyle bir yeteneğe sahipti. Peggy acaba Sybil'ın kızma arzusuna karşı bir savunma mıydı? Peggy pencere camını kırarken o yumrukta bütünleşen öfke, Sybil'ın bastırmaya çalıştığı duygularının mı dile getiriliyordu? Bu varsayımını kanıtlayabilmesi için daha çok şeyler öğrenmesi gerektiğini biliyordu doktor. Belki şu anda yalnızca birtakım önsezilerin bombardımanına uğramıştı, ama bütün bu sorular sürekli ve acil biçimde zihnine doluyordu.

Peggy'nin sokakta olduğu düşüncesi, Dr. Wilbur'u ansızın huzursuz etti. Peggy gibi iddiacı, güçlü bir kişinin kendini yönetebileceğinden emindi. Ne var ki, adeta Bayan Dorsett sağlamışçasına, "Sybil'ın annesi izin vermez" cümlesini kullanırken ve önceki geliş sırasında başka birtakım olaylardan söz ederken, geçmişle şimdi ki zamanı birbirinden ayırdedemediğini açıkça ortaya koymuştu. Ve daha gençti. New York sokaklarında ne kadar güçlü olabileceği doktoru kuşkulandırıyordu. Evine sağ salım dönebilmesini diledi. Evine? Ev, Sybil'ın eviydi.

Peggy Baldwin, kimi kez Peggy Dorsett, doktorun yanından ayrıldığında, yatakhaneye dönmeyi düşünmüyordu. Binanın giriş kapısından, Park Avenue Caddesine çıkarken, yarı yüksek bir sesle kendi kendine mırıldandı:

"Bir yerlere gitmek istiyorum. Ne dilersem onu yapmak istiyorum."

Kar artıkları kaplı Noel ağacı kümelerinin, kapı içlerinde bekleşen parlak düğmeli erkeklere ait pırıl pırıl arabaların süslediği bu geniş yol, çok çekici geliyordu kendisine. Willow Corners'den öy-

lesine farklıydı ki her şey. Hemen kendini düzeltti: Bu şahane, yeni kentte, Sybil'la birlikte oturduklarını itiraf etmeliydi. Ama kendi evi Willow Corners'tı.

Bu evlerden birinde yaşamak nasıl bir şey olur acaba, diye düşündü. Bir gün başlı başına bir kişi olabilmeyi istiyordu. Belki o zaman, parlak düğmeli kapıcısı olan bir evde oturabilirdi kendisi de. Bütün o önemli kişiler gibi olmak, pek çok şey yapıp, pek çok yere gitmek istiyordu.

Bir süre yürüyüp çevresine bakmaya, görmeye ve öğrenmeye karar verdi. Bilmek istediği öyle çok şey vardı ki... Zaten bu yüzden sürekli olarak dinler, her şeyi duymak ister, kulakları bütün söylenenleri kapabilmek için adeta çınlardı. Sırf neler olup bittiğini öğrenebilme amacıyla hep değişik değişik yerlere giderdi.

Madison Avenue'ye geçtikten sonra, önünden yürüdüğü dükkanlara bakmaya koyuldu. Samurdan, yerlere kadar uzanan kürklerin, çok zarif örgü giysilerin, pembe geceliklerin, kırmızı ve beyaz pamuklu etekliklerin üzerine yerleştirilmiş siyah jarse buluzların, siyah kadife kemerlerin süslediği dükkanlardı bunlar. Güzel şeylere bayılıyordu ama, böyle pahalı yerlerden bir şey satın almaya hiç cesaret etmemişti. Sadece bakardı.

44. Sokakta önünden geçtiği bar da gitmeye asla cesaret edemediği bir yerdi. Ama Noel ertesi böyle bir günde, Willow Corners'deki hiç kimsenin yapmadığı şeyleri yapan insanların doldurduğu bu bara göz atabilirdi.

İki erkek çıktı dışarıya. Birisi sürtünerek yanından geçerken: “Ne dersin?” diye sordu. Neye ne derim? diye düşünerek ters bir şekilde süzdü adamı. Adam güldü. Kahkaha ürkütücüydü. İnsanlar gülmeye başladıklarında, kendisiyle alay ettiklerine inanırdı. Hızla yürümeye başladı ama, kendisine sürtünen adamın öteki arkasına dönerek, hakkında söylediklerini duyamayacak ölçüde hızla uzaklaşamamıştı yanlarından: “Oldukça bağımsız bir hali var, değil mi?”

Oldukça bağımsız, evet. Peggy öfkeden kabarmış bir durumda adeta kızgınlığıyla yarışircasına yürüyordu. Bağımsız. Hiç kimse-den hiçbir şey almayacaktı. Her zaman dövüşebilirdi kendi hakları için.

Olayı unutup, yürümesine devam etti; sonunda kendisini büyük bir dükkanda buldu. Sonra bir rampaya tırmandı basamaklardan ve bir istasyona girdi. Üzerinde 'Pennsylvania Demiryolu' yazan bir levha dikkatini çekti. Oh, bir yerlere gidebilirim, diye geçirdi aklından. İstasyonda yemek yiyebileceği bir yer buldu. Yemesini severdi.

Yemekten sonra bir kitap rafının önünde doktorlarla ilgili bir öyküye bakıyordu. Tıp öykülerine hiç meraklı değildi, ama Sybil seviyordu bunları okumayı.

Sybil. Kırmızı saçlı o cici hanım nasıl olmuştu da Sybil'la kendisini karıştırmıştı? Peggy'le Sybil'ın aynı olmadıklarını görmemiş miydi? Ansızın yüksek sesle gülmeye başladı. İnsanlar dönüp baktılar.

İnsanlar. Bütün insanları aklına getirdiğinde oturup ağlayabilirdi. Kimi zaman onları düşününce kendisini kaybolmuş ve yapayalnız hissedirdi. Pek çok aksi insan vardı yeryüzünde ve bu aksi insanlar kendisini öfkeliendiriyorlardı. Kızmanın doğru olmadığını biliyordu ama, pek çok şey kızdırıyordu kendisini. Öfkesi korkunç olurdu.

Uzun rampada küçücük kalmıştı Peggy. Bir turnikeden geçip uzunca bir koridorda yürümeye başladı. Sonunda bilet satılan bir yere geldi. Camlı bölmenin önüne yaklaştı. Camın ardındaki kadının aksi bir görünüşü vardı. Peggy duygusuz bir sesle, "Senden bilet almak zorunda değilim!" dedi kadına. Kızmak doğru bir şey değildi ama, yine kızmıştı işte. Başka bir camlı bölmeye yaklaştı.

"Bilet, lütfen."

"Elizabeth'e mi?" diye sordu yeni bayan.

Peggy, evet anlamında başını salladı. Neden olmasın? Pek çok

insanın, bir işaretin konulması için beklediğini gördü. Kapıdan ilk kendi geçmek istedi, ama acele ettiği halde kuyrukta beşinci sıradaydı.

Bundan sonra bir demiryolu istasyonunun yanındaki lokantadaydı ve kendine sıcak çikolata ısmarlamaktaydı. Garson'a, Elizabeth'de olup olmadığını sorduğu zaman adam kendisine garip garip baktı ve "Eh, tabii" diye cevap verdi. Gülünç, buraya nasıl geldiğini bilmiyordu. Son anısı, Penn İstasyonundaki kapıdan içeri yürüyüşüydü. Eh, herhalde Sybil ya da öteki kişilerden biri yapmıştı tren yolculuğunu. Kime ne, diye düşündü Peggy, Elizabeth'e bilet aldım ve şimdi buradayım.

Lokantanın dışındaki sokakta düşünceli düşünceli yürümeye başladı. Burası pek ilginç bir yer değildi, ama bir şeyler yapması gerekiyordu. Tanıdık olmayan adlar, işaretler vardı dört bir yarıda. Bir araba park yerini gözüne kestirip heyecanla oraya yürümeye koyuldu. Daha pek fazla yol almamıştı ki, babasının arabasını görmenin verdiği ani sevinç kapladı benliğini.

Evet, oydu! Babasının arabasını bulmuştu; işte tanıdık bir şey.

Arabanın yanına gelip, kapılarını yoklamaya başladı. Hep kilitliydi. Yeniden açmaya çalıştı, ama ne kadar çabalarsa çabalasın, açılmıyordu. Kapana kısıtılmış hissetti kendisini, içeri kilitlenerek değil de dışarıda bırakılarak sıkıştırılmıştı. Her iki biçimde de olabiliyordu bu, artık anlamıştı.

Korkunç bir öfke kapladı içini. Bu öfkeyle nabızı daha hızlı, daha şiddetli atmaya başladı. Adeta ne yaptığını bilmeksizin, çantasını kavradı ve madeni sapıyla arabanın azıcık açık bırakılmış bir camına vurmaya başladı. Birkaç darbeden sonra kırılan camın şangırtısını duydu. Kırılan cam sesine bayılırdı.

Meşe kabuğu renkli elbise giymiş bir adam yanıbaşında duruyordu.

"Ne yaptınız?" diye sordu. "Dışarıda mı kalmıştınız?"

"Bu benim babamın arabası," diye cevap verdi Peggy.

Adamın karşılık vermesine fırsat kalmadan, yanlarına yaklaşan gri elbiseli bir başka adam işi iyice karıştırdı:

“Hayır. Bu benim arabam.”

Peggy, bu gri elbiseli adamı zerre kadar sevmeydi. Üstelik de kendisiyle böyle konuşmaya hiç hakkı yoktu.

“Siz ne dersiniz deyin, bu benim babamın arabası,” diye belirtti.

Ağaç kabuğu rengine elbiseli adam; “Babanız kim?” diye sordu.

“Williard Dorsett,” dedi Peggy kibirli bir biçimde.

Gri elbiseli adam elini, cebine soktu, cüzdanını çıkardı ve arabanın ruhsatını uzatarak alaycı bir ses tonuyla, “Görüyor musunuz kardeşim,” dedi; “buradaki sayılar plakanın tıpatıp aynı.”

Gözleri ateş püsküren Peggy başını dimdik kaldırdıktan sonra, olan bitenleri babasına anlatmak üzere adamların yanından hızla ayrıldı. Babasını bulacak ve o her şeyi yoluna koyabilecekti nasıl olsa. Oysa arabanın sahibi olduğunu ileri süren adam, yüksek sesle ve çirkin bir hitap şekliyle ardından bağıırıyordu: “Hey!.. Dön bakalım buraya! Hiçbir yere gidemezsin.”

Peggy bu adamlarla yalnız bırakılmak istemiyordu. Kötü niyetli, çirkin insanlardı bunlar; korkuyordu. Eğer kaçmaya kalkışır- sa da kendisini durduracaklarından korkuyordu. Yine de kaçmayı denedi, ama arabanın sahibi kolundan yakaladı.

“Ellerini çek üstümden,” diye bağırdı. “Canını yakabilirim, temem mi?”

Peggy, adamın elinden kurtulmak için çabalıyordu, ama arabanın sahibi omuzundan iyice kavrayarak:

“Sakin ol, kardeş; sakın ol,” dedi.

Peggy, yalnızca güvensizlik, itilme ve hakaret beklediği yahancılar tarafından ağa düşürülmüş, toplumdan koparılıp atılmış bir serseri gibi hissetti kendini.

Arabanın sahibi direniyordu: “Eee?... arabanın camını kırdın

kardeş. O camın yenisini taktırmak bana yirmi dolara mal olacak. Ödeyecek misin?”

“Neden ödeyeyim? O benim babamın arabası.”

“Pekala, sen kimsin söylesene,” diye sordu araba sahibi. “Kimliğini göster bana”

“Göstermeyeceğim,” dedi Peggy. “Göstermeyeceğim. Ve ne sen ne de bir başkası beni buna zorlayamaz.”

Bu net cevabıyla iyice çileden çıkan araba sahibi çantasını çekip aldı Peggy’nin elinden.

“Ver onu bana,” diye bağırmaya başladı Peggy. “Bana çantamı hemen, şu an vereceksin.”

Adam çantanın içinden plastik kılıflı bir kimlik çıkardıktan sonra çantayı geri verdi. Yüksek sesle okudu: “Sybil I. Dorsett. Bu senin adın mı?”

“Hayır.”

“Öyleyse bunun ne işi var sende, ha?”

Peggy cevap vermedi. Tabii ki bu adama öteki kızıdan söz edecek değildi.

“Yirmi dolarımı ver,” diye emretti adam. “Allah kahretsin. Parayı ver, şu kağıdı imzala; gitmene izin verelim.”

Peggy çıldıracaktı öfkesinden. Araba sahibi yirmi dolarlık isteğini, parmağını da üstüne üstüne uzatarak bir kez daha tekrarladı. Aynı zaman adamın parmağını ısırıverdi, üstelik de kötü ısırdı. Adam hırsından tükürükler saçarak bağırды:

“Allah belanı versin... Sybil Dorsett, paramı ver ve çek git. Tamam mı?”

Peggy soğuk bir sesle karşılık verdi: “Ben, Sybil Dorsett değilim.”

Adam plastik kılıfın içindeki fotoğrafı inceledi. İnancı bir sesle:

“Sensin işte,” dedi. “Resmin altındaki de senin adın. Sen, Sybil I. Dorsett’sin”

“Değilim.”

“Pekala, senin adın ne?”

“Ben, Peggy Lou Baldwin'im.”

“Bu takma adıdır,” dedi kabuk rengi elbiseli adam.

Gri elbiseliyse:

“Babasının Williard Dorsett olduğunu söylemişti,” dedi. “Bu işin içinde bir iş var.”

Öteki adam kabullendi: “Evet, eminim bundan.”

Peggy kendini kurtarmak istedi, ama hareket edemedi. Ve anladı ki, dışarıdan durdurulduğu ölçüde içinden bir güç de tutmaktaydı kendisini. Hatta, içinden geçenler nedeniyle kıpırdayamıyordu bile.

Bu iğrenç kasabaya gelirken tren yolculuğu boyunca kendine egemen olamadığını anımsadı; şimdi de dümendekinin kendisi olmadığını biliyordu artık. Kontrolü eline alanın Sybil olduğunu anlamıştı. Arabanın sahibi üst üste “Bu camı değiştirmek bana yirmi dolara mal olacak. Ya bu parayı ödersiniz ya da polis çağırırım,” diye söylenip dururken Sybil'in elini çantalarına soktuğunu hissedebiliyordu. Ardından bu nefret edilecek adama, Sybil'in iki tane 10 dolarlık banknot uzattığını hissetti.

Adam, elindeki deftere bir şeyler yazdıktan sonra:

“Tamam,” dedi. “Şimdi bunu imzala.”

Peggy, Sybil'in katı bir sesle, “Hayır,” dediğini duyabiliyordu.

Bu kez Peggy, Sybil'la gurur duydu. Bizi böylece savunması pek Sybil'dan beklenecek bir davranış değildir ama, diye düşündü; nedense böyle davranıyor.

“Eğer bu kâğıdı imzalamazsan,” diyordu adam; “gitmene izin vermeyeceğiz!”

Peggy, Sybil'in kâğıdı okuyuşunu izledi, ama neler yazılı olduğunu göremedi. Yalnızca bir tek deyim ulaştı kendisine, bütün o yazıların arasından: “Arabanın sahibi.”

Arabanın sahibi mi? Bu sözcükler Peggy'yi korkuttu. Bunlar,

arabanın gerçekten de babasına ait olmadığını kanıtlıyordu. Babasının arabası değil mi? Bunu ilk kez algılayabilen Peggy yeniden kaçmaya başladı. Ama arabanın sahibi kendisini yakaladı ve eline bir dolmakalem tutuşturarak: “Kâğıdı imzala!” diye emretti. Sonra kâğıdı tam suratının önüne getirip, “Arabamın camını kırdın,” diye konuşmaya başladı. “Bunu ödedin. Ama aynı zamanda beni rahatsız ettin. Bu camın onarımıyla geçireceğim zamanı, harcayacağım süreyi de düşünmek gerekir. Bunun için de bana fazladan bir ödeme yapmanız...”

Peggy sert bir dille adamın sözünü kesti: “O küçük karta adımı yazdınız. Gidebileceğimi söylediniz. Ve artık gidiyorum. Ama kâğıdı imzalamamı niye istiyorsunuz, anlamadım.”

“Bunun senin adın olmadığını söylediğini sanmıştım,” diye cevap verdi adam. “Of, çok oldun artık! Haydi git!”

Peggy, tren istasyonuna döndü yürüyerek. Trende eve doğru yol alırken, kırılan küçük bir cam parçası için bunca yaygara kopardıklarının ne kadar saçma olduğunu düşündü.

Peggy, Sybil’la paylaştığı küçük odaya döndüğünde hava hemen hemen kararmıştı. Kolejdeyken yaşadıkları odayı anımsatan şimdiki odalarına süzülen akşam alacalığı tavanda ve şifoniyerle, sandalyelerin üstünde soluk bir pırıltı yaratıyordu.

Peggy ayakkabılarını çıkarıp yatağa uzandı. Sonra ayağa kalktı ve hızla portatif fonografin yanına geldi. “Mockin’bird Hill”i mi yoksa “Galway Bay”i mi çalsaydı acaba? “Mockin’bird Hill”de karar kıldıktan sonra sözleriyle birlikte mırıldanmaya koyuldu.

Hep öyle şarkıyı mırıldanarak pencerenin yanına gitti ve dışarı baktı. Yatakhane avlusundaki ağaçlar henüz yağmaya başlamış karla parıldıyordu, soğuktan korkuyordu.

Ansızın bir fikir geldi aklına. Bu gece okulda bir Noel-öncesi toplantısı düzenlenecekti; gün boyunca olup biten bütün sıkıcı şeylerden bitkin olduğu için bu partiye gidip, her şeyi unutmaya karar verdi. Broadway’deki bir Çin butiğinden satın aldığı elma yeşili

renkte giysisini giyecekti. Oraya gerçekte k, on sentlik bir kt Őemsiye almak için gitmiş, ama o giysiyi görür görmez alma kararını vermişti.

Plak hl çalarken, Peggy giysisini, Şakacı bir dille ‘bizim dolabımız’ diye adlandırdığı elbise dolabındaki askısından çıkardı. Bu giysinin, Madison Avenue’deki Şık butiklerin vitrinlerinde gördükleri kadar cici olduğunu düşündü. Bu sezonun skseyi denebilecek giysiyeye sadece 12 dolar ödemiŐti. Oysa 30, 40, 50, 80, 200, hat-ta 300 dolar demiŐ bile olsa buna değeedeği kanısındaydı. Ama Sybil gidip her Şeyi bozmuştu. Peggy, Sybil’ı en çok burnunu her Şeye sokmadığı zaman seviyordu.

nden açık giysisini özenle giyerken o gün daha erken saatlerde Sybil’a karşı beslemiŐ olduğu güzel duygularını yitirmeye başladı. Kendisiyle, Sybil arasında istekleri, gereksinimleri ve kişiliğinin ortaya konuŐu arasında bir engel olduğunu hissetti. Bu giysi, Sybil’a, yani bedenlerinin koruyucusu ve evlerinin reisi olan Sybil’a karşı içinde duyduğu uyuşuk yakınıŐların hepsini bir anda alevlendirivermiŐti.

Sybil, Peggy’nin hayatının bir gerçeğiydi, ama kimi zamanlar öylesine baş belası oluyordu ki.... Sybil bu Şahane giysiyi dolapta bulduğu zaman sanki bir hayalet ya da benzeri bir Şey grmŐsesine davranmıştı. Bu da nereden geldi benim dolabıma? Bu faturanın benim antamda işi ne?

Belki işin en acı yanı giysiyi bulmuş olmasıydı. Peggy bunu dolabın en st rafına; Sybil’ın, giysilerin dışındaki Şeyleri sokuŐturduđu bir yere gizlemişti. Sybil’ın oraya bakacağı kimin aklına gelirdi ki?

Acaba Sybil, para için mi bu kadar üzülmüŐtü, diye düşündü. 12 dolar tabii ki bir giysi için çok para sayılmazdı. Ama parayı kazanan Sybil olmuştu, diye düşündü Peggy. Sybil’ın kendine ait bir-takım tasarıları vardı belki ve parasını oda eŐyasına, resim gereçle-

rine ve gerekli olduğunu iddia ettiği bütün o ilaçlara yatırmak istiyordu.

Sybil her zaman, benim aldığım şeyler yüzünden mesele yaratır, diye öfkelenmişti. Mavi giysilerimle, mavi ayakkabılarım için de böyle olmuştu. Sybil'in canını sıkan belki giysiler değil de Peggy'nin varlığıydı. Yok, bu saçma bir düşünce. Gerçek -ve Peggy'nin bu gerçeği kabullenmesi gerekiyordu- şuydu ki Sybil, Peggy'nin varlığından habersizdi. Pek hoş görülecek bir kavram değildi bu tabii, ama öyleydi işte.

Kendisini aynada süzmeye devam ederken, biraz ziynet eşyasının olumlu etki yaratacağına karar verdi. Mücevher takmanın son derece eğlenceli bir şey olacağını düşündüğü halde, takamayacağını biliyordu. Yanlış bir davranış olurdu bu. Kilisede böyle demişler miydi? Kendini bildi bileli hep bunu duymamış mıydı? Yine de cici şeyleri seviyordu. Durakladı. Sybil'in annesinin bir dizi incisi vardı. Hayır, takmayacaktı onu. Sybil'in annesini sevmiyordu, bu da incileri takmasını büsbütün yanlış bir davranış haline getiriyordu.

Peggy aynanın önünden alamıyordu kendini. Dörtgen diyebileceği bedeni pek bayılmadığı tıknaz, bodur bir görüntü kazandırıyor ona ama, saçlarının kesiliş biçimini, düzlüğünü ve karalığını, perçemini, yuvarlak yüzünü, küçük, kalkık burnunu, parlak mavi renkli gözlerini ve -evet, bunu itiraf etmesi gerekirdi- şeytanca gülümseyişini seviyordu. Ofta mia, daha önceden hiç aklına gelmemişti, ama gerçekten bir periye benziyordu. Sybil ince, uzun bedeni, ensesine bıraktığı açık kahverengi saçları, yürek biçimli yüzü, gri gözleri ve ciddi yüz ifadesiyle bambaşka bir tipti. O cici doktor bunu görememiş miydi? Elizabeth'deyken, Sybil'in fotoğrafına ve Peggy'nin yüzüne bakan o adamlar bunu fark edememiş miydi? Neden insanlar kendisini her zaman Sybil'la karıştırıyorlardı?

Peggy ansızın ve hızla aynanın önünden ayrıldı. Dudaklarının görüntüsünü beğenmemişti. Dolgun ve büyük! Zencilerin dudakları

gibi. Dudaklarından korkmuştu. Kendisini bir zenci sanmaya başlıyordu. Zencilerden korkuyordu oysa, insanların zencilere davranışından korkuyordu, insanların kendisine gösterdikleri davranışlardan korkuyordu. Çantasını kaptığı gibi odadan fırladı.

Yataktan avlusunda, şapkasız başına yağın, burnundan aşağı süzülen karın altında Peggy korkusuyla yarıştıyordu. Sanki onu alt edebilmek istercesine, “Mockin’bird Hill”i mırıldanır buldu kendisini.

Toplantı odasına vardığında buranın çoktan dolmuş olduğunu gördü. Öğrenciler gruplar halinde bir araya gelmişler, hemen her konuda konuşuyorlardı. Oyun masaları, ping-pong masaları vardı. Sybil ne kâğıt oyunları ne de ping-pong oynardı, ama Peggy oynuyordu. Peggy kendine egemen, hızlı bir oyuncuydu.

Erkek öğrencilere baktı. İçlerinde Stan’dan daha yakışıklı olmayan bir tek kişi yok, diye düşündü. Ama acaba Sybil ilgilenir miydi bunlarla? Hayır. Stan, Sybil’in kalbini kırmamıştı ki; Sybil ona o derece önem vermiyordu ki zaten. Peggy’nin kalbi de kırılmış değildi; hem de hiç. Peggy, Sybil’in bir başkasını, birlikte sevebilecekleri bir başka erkeği bulmasını diliyordu içinden.

Çok güzel, beyaz dantelden bir örtü serilmiş ve üzerine birisi kahve, ötekiye çay için iki büyük bakır semaver yerleştirilmiş uzun yemek masası, Peggy’ye, Elizabeth’deki kahvaltıda bu yana ağzına tek bir lokma koymadığını hatırlattı. Dini izin vermediği için ne kahve ne de çay içebileceğini biliyordu ama, küçük sandviçlerle, cici görümlü kuru pastalar lezzetli gibi duruyordu. Tam bu sandviçlerden birini ısırmıştı ki, eğitim görmüş, Ortabatı aksanlı birinin kendisine seslendiğini duydu: “İyi bir gün geçirdin mi, Sybil?”

Peggy, giyim kuşama hiç düşkün olmayan, hiç makyaj yapmayan ve karo biçimli bir bedene sahip olduğu halde yine de güzel görünümlü Teddy Eleanor Reeves’e bakarken, duraklamaksızın cevap verdi: “Çok iyiydi.”

Bitişik odada kalan Teddy, kendisine hep “Sybil” diye seslenirdi. Çok uzun yıllar önce Peggy, gerektiği zamanlarda Sybil adına cevap verme kararına varmıştı. Elizabeth’deki o kötü yürekli insanlarla çatışırken buna gerek yoktu ama, Teddy gibi, Sybil’in yakın dostluğunu kazanmış biriyle beraberken durum değişti.

“Bütün gün neredeydin? Seni merak ettim...” diye ekledi Teddy. Geniş omuzlu, geniş kalçalı, çok küçük göğüslü, bir yetmişlik Teddy, sürekli olarak anne rolünde, bir üstünlük gösterisi içerisindeydi. Peggy, Sybil’in bu kıza nasıl dayanabildiğini çok merak ediyordu. Peggy, Teddy’nin kaygı ve sabırsızlık içinde Sybil’in gününü (dakikası dakikasına) nasıl geçirdiğini öğrenmek istediğini biliyordu. Ama, bugün Sybil’in günü değildi ve Peggy’nin de anlatmaya hiç mi hiç niyeti yoktu.

Laura Hotchkins yaklaşarak:

“Seni gördüğüme sevindim, Dorsett” dedi ve yanlarında kaldı. “Gelmeyeceğini söylemiştin. Gelebildiğine sevindim.” Laura da Sybil’in bir başka arkadaşıydı. Peggy yine kendi düşüncelerini kendine sakladı.

Teddy, Laura ve birkaç başka kız, Dorsett’in çevresini sarmışlar, bir ağızdan, Profesör Klinger’i anlatıyorlardı. Dorsett ansızın çantasındaki bir boya kalemini çıkarıp eline aldı, bununla duvarı göstererek, yapmacık bir sesle konuşmaya başladı: “Şimdi bayanlar, baylar; eğer dinlemeye niyetiniz varsa, iyice dinlemelisiniz. Sanat, insan deneylerinin en büyük geleneğidir ve hiç dağılmamış ilginizi vermediğiniz sürece, bu ilhama hakaret ediyor durumuna düşersiniz.” Kızlar kıkırdamaya başladılar. Peggy, kâğıt bir peçeteye iki büyük delik açtıktan sonra bunu bir gözlük biçimine sokup, burunun ucuna yerleştirdi. Gözlerini kısarak yeniden sözüne devam etti: “Heykeltıraşlık belki de sanatların en eskisidir. Öteki derslerinizden de bildiğiniz gibi, onun teknik başlangıcı, tahtadan ok yontan ya da bir sopa yahut mızrak yaratan ilk tarih öncesi adama dayanır. Yine bildiğiniz üzere taşın, pişmiş kilin ya da madenin göre-

celi dayanıklılıkları bizim heykelciliğe olan bağlılığımızda başlıca etkenlerdir ve taş ya da kil üzerine kazılan yazıların tarihsel değerleri olması, ayrıca önemlidir.

“Oysa yıllar geçtikçe, başka tip el uğraşları heykelciliğin üstünlüğüne gölge düşürmüş ve bunların içinde resim, hiç değilse Batı’da, en geniş alanlı ve en popüler sanat dalı durumuna gelmiştir. Ve işte bu nedenledir ki ben, resim üzerine, sanki dünyanın en önemli konusuymuş gibi derin ölçüde eğilmenizi istiyorum sizin. Belki gerçekten de öyledir. Ama bunu derken, Rubens’in ya da Rembrandt’ın ya da öteki büyük ustaların eserlerini kastediyorum. Picasso’nun ve öteki çağdaşlarının saçma yapıtlarını değil. Onlar beşiklerinde gevezelik eden, hiç de hoş denemeyecek boş sözler mırıldanan çocuklardır. Onların deney dedikleri şeyler gerçekte *hoşluklarının* özürüdür.

“Şimdi, Bayan Dorsett, siz çok yetenekli, ciddi bir kadınsınız. Neden böyle *saçma* bir geleneğe uyuyorsunuz resimlerinizde?”

Laura Hotchkins’in kıkırdamaları güçlkle zaptedilen bir kahkaha tufanına dönüştü. Teddy, kabaca kahkahalar savuruyordu.

Peggy yer yerinden oynayana dek sürdürdü taklidini. Birkaç kişi için başlanılan küçük oyun herkese yönelik bir gösteri biçimine büründü. Profesör Klinger’in taklidi gecenin olayı oldu. Alkışlar arasında kasıtlı bir özenle sahte gözlüklerini çıkardı, boya kalemini çantasına koydu, birkaç kez seyircilerin önünde eğilip selam verdikten sonra, muhteşem bir çıkışla salonu terketti.

İki gün sonra Noel’de, Dr. Wilbur’un gördüğü değişik bir Peggy’di. Elizabeth yolculuğu ve kolej toplantısında yaptığı büyük sükseden söz etmeyen bir Peggy, alçak sesle, fısıldarcasına: “İnsanlar, insanlar, insanlar” diye defalarca aynı sözcüğü tekrarlayıp duran bir Peggy.

Onun uzandığı kanepenin yanında oturan Dr. Wilbur:

“Hangi insanlar?” diye sordu.

“İnsanlar mı? Evet, insanlar...” diye cevap verdi Peggy uğur-

suz bir kehanette bulunurcasına. “Beni bekliyorlar.”

“Adları ne onların?”

Peggy soruyu duymazlıktan gelerek: “Cam” dedi. “Camı görüyorum. O camı kıracağım ve... kaçacağım. Kaçacağım ondan! Kalmak istemiyorum. Kalmayacağım. Hayır!!

“Neden kaçacaksın?” diye sordu Dr. Wilbur.

“Acı. Canım acıyor,” diye mırıldandı Peggy. Hıçkırmaya başladı.

“Acıyan ne?”

“Acıyor. Acıyor. Başım acıyor. Boğazım acıyor.”

İstirap sözcükleri dökülmeye başladı ağzından. Sonra öfkeli bir suçlama izledi bunları: “Benim kaçıp gitmemi istemiyorsunuz.” Boyun eğmez bir tavır takınarak uyarıda bulundu: “Camı kıracağım ve siz istemeseniz bile kaçıp gideceğim.”

“Neden kapıdan çıkıp gitmiyorsun? Haydi. Sadece açman yeter.”

“Açamam,” diye bağırdı Peggy. Kanepeden kalktı ve kapana kısıtlanmış, avlanmış bir hayvan gibi dört dönmeye başladı odanın içinde.

“Ama açabilirsin,” diye ısrar etti doktor. “İşte orada. Git ve aç!”

Peggy, yatıştırmaya çalıştığı korkusu içerisinde haykırıyordu: “Çıkmak istiyorum! Çıkmak istiyorum!”

“Pekâlâ. Sadece kapının kolunu çevir ve onu aç!”

“Hayır. Burada, siyah kepenkleri, basamaklarla çıkılan kapıları ve garajı olan bu beyaz evde kalmak istiyorum.” Ansızın sakinleşen Peggy:

“Babamın arabası garajda,” diye ekledi.

“Neredesin? Willow Corners’da mı?” diye sordu doktor.

“Söylemeyeceğim! Söylemeyeceğim.”

“Dr. Wilbur’a söyleyebilir misin?”

“Evet.”

“Haydi öyleyse. Dr. Wilbur’a söyle.”

Peggy’nin dalgınca verdiği cevap:

“Dr. Wilbur gitti,” oldu.

“Dr. Wilbur burada işte.”

“Hayır, gitti ve bizi Omaha’da bıraktı,” diye direndi Peggy. “Siz Dr. Wilbur değilsiniz. Olmadığınızı bilmiyor musunuz? Onu bulmam gerek.” Sakin hali değişti bir kez daha. İsteri aldı yerini. Şimdi yakarıyordu:

“Bırakın beni çıkayım!”

Bu yakarışın o andaki oda ya da o anla bir ilişkisi yoktu. Peggy’nin şu an olarak kabullendiği geçmiş’ten, kendisine erişen, çevreleyen ve tutsak eden geçmiş’ten kopup gelmekteydi yakarışları.

Doktor sert bir sesle, “Kapıyı aç,” dedi.

“Kapıdan geçemem. Hiçbir zaman kaçamayacağım. Asla.”

“Kapı kilitli mi?”

“Çıkamam.” Bu, canı yanmış, kaybolmuş bir çocuğun ağlamasıydı. “Buradan çıkmam gerek.”

“Nereden, Peggy?”

“Neredeysem oradan. İnsanları, yerleri, hiçbir şeyi sevmiyorum. Çıkmak istiyorum.”

“Hangi insanlar? Hangi yerler?”

“İnsanlar ve de müzik.” Peggy soluk soluğaydı. “İnsanlar ve müzik. Müzik hep devam eder, devam eder, devam eder. Bütün insanları görebilir insan. Ben insanları, yerleri ve de hiçbir şeyi sevmiyorum. Çıkmak istiyorum. Oh, bırakın beni çıkayım. Lütfen. Lütfen!”

“Kolu çevir ve kapıyı aç.”

“Hayır. Yapamam.” Peggy’nin öfkesi ansızın doktora yönelmişti. “Neden anlamıyorsunuz?”

“Neden denemiyorsun? Daha denemedin bile. Neden arkanı dönüp, kapıyı açmıyorsun?” diye ısrar etti doktor.

“Bir kolu var ve o kol açılmayacak. Bunu göremiyor musunuz?”

“Dene bakalım.”

“Denemek yararsız.” Anlık bir gevşeme oldu ama bu, boyun eğmenin, kaderi kabullenmenin gevşekliiydi. “Hiçbir şey yapma-
ma izin vermezler. Benim bir işe yaramadığımı, gülünç olduğumu,
ellerimin gülünç olduğunu düşünürler. Hiç kimse sevmez beni.”

“Ben seni seviyorum, Peggy.”

“Of, hiçbir şey yapmama izin vermezler. Çok acı veriyor. Çok
acı veriyor.” Peggy hıçkırmaya başlamıştı. “İnsanlar aldırıyor-
lar.”

“Dr. Wilbur aldıyor. Sana ne düşündüğünü soruyor.”

“Hiç kimse aldırmaz,” diye başkaldırdı Peggy. “Ve eller acı
veriyor.”

“Senin ellerin mi?”

“Hayır, başka eller. Sana doğru gelen eller. Acı veren eller!”

“Kimin elleri?”

“Söylemeyeceğim.” Yine o çocuksu mırıldanış başlamıştı.
“Eğer istemezsem söylemek zorunda değilim.”

“Başka ne acı veriyor?”

“Müzik acı veriyor.” Peggy yeniden yavaş sesle, fısıldarcasına
konuşmaya koyuldu. “İnsanlar ve müzik.”

“Hangi müzik? Neden?”

“Söylemeyeceğim.”

Dr. Wilbur, şefkatli bir biçimde kolunu Peggy’ye doladı ve
onu yeniden kanepeye yatırdı.

Duygulanan Peggy, yumuşak bir sesle sırtını açıklamaya ça-
lıştı: “Görüyorsunuz ya, aldırın, önemseyen yok. Ve biriyle konu-
şmak olanaksız. Ve hiçbir yere ait değilsiniz.” Yatışmış bir sessizlik
oldu. Sonra Peggy devam etti. “Ağaçları, evi, okulu görebiliyorum.
Garajı görebiliyorum. Garaja girmek istiyorum. O zaman her şey
düzelecek. O zaman bu kadar acı çekilmeyecek. O zaman bu denli
ağrı olmayacak.”

“Neden?”

“Yeterince iyi olmayınca, insan acı çekiyor.”

“Sen neden yeterince iyi değilsin? Nasıl acı çektiğini ve seni neyin üzdüğünü Dr. Wilbur’a biraz daha anlat.”

“Hiç kimse sevmiyor beni. Ve ben birinin birazcık ilgilenmesini istiyorum benimle. Seninle ilgilenmeyen insanları sevemezsin ki.”

“Haydi, devam et. Dr. Wilbur’a anlat derdini.”

“Ben birini sevmeyi ve birinin beni sevmesini istiyorum.”

“Ve hiç kimse asla beni sevmeyecek. İşte bunlar acı veriyor. Çünkü bunlar önemli. Hiç kimse seninle ilgilenmeyip, aldırmadığı zaman, içinden öfkeleniyor, deli oluyorsun ve bu seni bir şeyler söylemeye, bir şeyleri yırtmaya, kırmaya, canları kırıp geçmeye itiyor.”

Derken, ansızın sessizleşti. Sonra Peggy kayboldu. Az önce oturduğu yerde şimdi Sybil vardı.

Hızla doktorun yanından uzaklaşan Sybil, “Bir başka füğ mü geçirdim?” diye sordu. Korkmuştu, kaygılıydı.

Doktor başını salladı.

Sybil bakışlarını odada gezdirip, her şeyi yerli yerinde, kınlanmamış görünce kendi kendini inandırmak isteyerek, “Eh, bu geçen seferki kadar kötü değildi,” dedi.

Doktor, Sybil’in, Peggy’nin söyledikleri konusunda neler bildiğini anlayabilme çabası içinde, “Bir zamanlar bana müzikten söz etmişsin, Sybil” dedi. “Bu konudan biraz daha söz etsene.”

Sybil kendini toplayarak söze başladı: “Piyano dersleri almıştım ve Bayan Moore, piyano öğretmenim, bana her zaman şöyle derdi: ‘Bütün doğal yeteneklere sahipsin. İyi bir kulağın, güzel ellerin var. Parmaklarını kullanışın da iyi. Ama daha fazla çalışman gerek. Bütün bunları çalışmadan da yapabiliirdin. Ama bir çalışsan o zaman bak neler yapabileceksin.’ Ne var ki, ben çalışmazdım. Ve ona, annemin aşırı eleştiriciliği nedeniyle çalışmadığımı da söylemezdim. Çalıştığım sırada, ne zaman yanlış bir notaya bassam, an-

nem içeriden: 'Doğru olmadı. Doğru olmadı' diye bağırırdı. Ben de buna katlanamıyordum. Onun için annem evde bulunduğu zamanlar çalışmıyordum. Ama o evden çıkar çıkmaz elimde ne varsa, bırakıp doğru piyanoya koşuyordum. Piyanoda pek çok şeyler çıkarırdım, dinlenirdim. Eğer bu olanağım olmasaydı, sinirliliğim çok daha önceden başlardı kuşkusuz. Ders vermeye başladığım zaman satın aldığım ilk şey bir piyano oldu."

"Hımmm..." diye mırıldandı Dr. Wilbur. "Söylesene, cam hakkında özel birtakım duyguların var mıdır?"

"Cam," diye tekrarladı Sybil düşünceli bir tavırla. "Annemin pek güzel kristalleri vardı. Anneannemin de. Hatta her iki büyükanne de diyebilirim. Büyükanne Dorsett'in de, büyükanne Anderson'un da.... Oh, bir şeyler hatırladım. Altı yaşımıdayken, Illinois Eyaletinin Elderville kentinde Andersonları ziyarete gitmiştik. Yaşlı Bayan Anderson ölene dek her yaz üç haftalığına oraya giderdik. İşte bir kez, kuzenim Lulu ve ben bulaşıkları kurulumduk. O, çok güzel kristal bir turşu tabağını camdan dışarı fırlattı. Gerçekten çok şımarık bir çocuktur. Ve sonra anneanneme, anneme ve herkese bunu benim yaptığımı, kristal tabağı benim kırdığımı söyledi. Haksızlık etmişti. Ama ben hiçbir şey demedim ve suçu yükledim. Annem bunu yanıma bırakmadı tabii, hem de adama-kıllı..."

"Anlıyorum," dedi Dr. Wilbur. "Şimdi de ellerinin seni rahatsız edip etmediğini söyler misin lütfen?"

"Eller mi? Pek sayılmaz. Kendi ellerim ufak ve incedir. Annem onları pek çekici bulmazdı. Bunu sık sık söylerdi bana."

"Hiç sana doğru gelen eller oldu mu? Başkasının sana yönelen elleri?"

"Bana doğru gelen eller mi? Ne demek istediğinizi anlayamadım."

Sybil'in huzursuzluğunun ansızın büyük ölçüde arttığı anlaşılıyordu.

“Pekâlâ,” dedi doktor. “Bir başka soru: Kan görmek seni rahatsız eder mi?”

“Eh, evet. Ama herkesi de rahatsız etmez mi? Babaannemin rahim kanseri vardı ve kanama yapardı. Bunu görmüştüm. Ve ben ayhali olmaya başladığım zaman, pek çok genç kız gibi meraka kapıldım. Bunun pek olağandışı bir şey olduğu söylenemez, değil mi?”

“Çocukluğunda gördüğün başka kan anıların var mı? Örneğin bir oyun arkadaşında kan...”

Sybil geriye yaslanıp düşündü.

“Hımmm. Tommy Ewald. Babasının bir ahırını vardı, at besledi. Tommy annesinin en sevdiği çocuğuydu. Samanlıkta öldü. Oyun oynuyorduk. Bir kaza oldu. Bir tabanca patladı. Hatırlayabildiğim sadece bu kadar. Samanlıkta kan görmüş olabilirim. Yıllardır Tommy’yi hiç düşünmemiştim.”

1955 Şubatında doktor, Sybil’a kendi unuttuklarını çok iyi anımsayan Peggy’den söz etmeye hazırdı. Bu konuyu daha fazla ertelemenin artık hiçbir anlamı kalmamıştı. Ama sözcükler daha doktorun dudaklarında biçimlenmeye başlarken Sybil’ın yüzü bembeyaz kesildi, gözbebekleri normalden çok irileşti ve acı dolu, doğal olmayan bir sesle sordu:

“Bunları nereden biliyorsunuz?”

Ona, öteki benliğinden söz etmek isterken gerçekte o benliğe dönüştüğünü hissetti doktor.

“Merhaba,” dedi Peggy.

“Merhaba canım,” cevabını aldı.

“Ben şimdi dışarı çıkacağım,” dedi Peggy. “Kapıdan geçip çıkacağım. Uzun bir süre önce Dr. Wilbur bunu yapabileceğimi söylemişti.”

Ve Peggy, daha sadece birkaç dakika önce tutsaklığının geçilmez, somut bir sembolü olan kapıdan çıktı.

Artık çift kişilik teşhisinin hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak kadar kesinleştğini hisseden Dr. Wilbur, bu olağandışı olaydan ayıramıyordu zihnini. Aynı bedende yaşadıkları halde Peggy ve Sybil ayrı anılara, ayrı ruh yapılarına, ayrı davranışlara, ayrı hayat deneylerine sahiptiler. Paylaştıkları deneylere bakış açıları farklıydı. Sesleri, konuşma biçimleri, kelime bilgileri farklıydı. Kendilerini karşılarındakilere değişik biçimlerde gösteriyorlardı. Hatta yaşları bile farklıydı. Sybil otuz bir yaşındaydı ama, Peggy... Doktor, Peggy'nin erken gelişmiş bir çocuk mu, yoksa olgunlaşmamış bir büyük mü olduğuna karar veremiyordu. Peggy küçük bir kız çocuğu kadar davranışlarından sorumsuz olabiliyor, kolayca utanç duymuyordu. Oysa öfkeleniyordu. Sybil gibi olmak yerine, gizlenme yoluna sapmaksızın korkusunu, öfkelerini, bütün duygularını rahatça ortalığa salıveriyordu. Ve tartışılmaz bir gerçek, Sybil'in karşılaşmaktan kaçındığı kimi korkunç yükleri Peggy'nin taşıdığıydı.

Dr. Wilbur'un zihni ısrarlı, ama kesin sonuçlara varamayan çözümleme ve düşüncelerle kaynıyordu. Bugüne dek çift kişilikli bir hastayla uğraşmış değildi. Bu rahatsızlığı da bütün ötekiler gibi tedavi yoluna gitme zorundaydı. Önce rahatsızlığın kökenine varmak; sonra oradan başlayarak harekete geçmek.

İvedilikle ele alınması gereken sorun, Sybil'a teşhisi söylemekti; bu doktorun, ilk başta sandığından da güç bir görevdi. Sybil, her ne zaman başa çıkamayacağı bir durum belirse, bu sorunu Peggy'ye devrediyor gibiydi. Sybil'a Peggy'den söz etmek, Peggy'yi ortaya çıkaracak bir kişilik bölünmesini çağırarak oluyordu.

Bu kaçamaklar öylesine etkiliydi ki, 1955 yılının Mart ayına varıldığında sorun hâlâ hallolmuş değildi. O tarihte geçen bir olaysa, teşhisin değişmesine yol açarak, Dr. Wilbur'u, konuyu henüz Sybil'a açmadığı için sevindirdi.

Victoria Antoinette Scharleau

16 Mart 1955. Dr. Wilbur, iki randevu arasında kendine biraz vakit ayırdı ve söğüt dallarıyla, yeni satın almış olduğu gelincik ve fulyalardan meydana gelen bahar çiçeklerini düzelitti. Sonra bekleyenin acaba Sybil mı, yoksa Peggy mi olduğunu düşünerek giriş holüne çıkan kapıyı açtı.

Sessizce oturan hasta, The New Yorker'ın sayfalarına kaptırmıştı kendini. Doktoru görünce hemen ayağa kalktı, gülümsedi, yanına yaklaşp, sımsıcak bir ses tonuyla, "Günaydın, Dr. Wilbur," dedi.

Bu Peggy değil, diye düşündü doktor. Peggy sessiz, sakın oturmaz. Peggy okumaz. Peggy'nin sesinde böylesine terbiyeli bir ton bulmak olanaksızdır. Sybil olmalı. Ama bugüne dek Sybil bana hiçbir zaman benden önce hitap etmiş değildir. Her zaman ilk konuşan ben olurum. Asla böylesine içtenlikle gülümsemiş değildir.

"Bugün nasılsın?" diye sordu doktor.

"İyiym," oldu aldığı karşılık. "Ama Sybil iyi değil. Öylesine hastaydı ki, gelemedi. Onun yerine ben geldim."

Bir an için doktor iyice afalladı. Ama sadece bir an için, "o" ve "ben" zamirlerinin birlikte kullanılışı zaten uyanmaya başlamış bulunan kuşkularını sadece güçlendiriyordu. Şaşırdım, diye düşündü, Dr. Wilbur; ama neden şaşırayım? Doktor Morton'un tedavi edip sonradan kaleme aldığı Christine Beauchamp vakasında ikiden fazla kişilik vardı. Ne var ki, o da şaşırmıştı. Hatta birden fazla kişiliği teşhis ettiğinde de şaşırmıştı. Herhalde bu her doktor için şaşırtıcı bir olay.

Bütün bu düşünceler, Dr. Wilbur'un zihninden geçerken yeni "ben" konuşmaya başlamıştı: "Sybil için özür dilemem gerek. Gelmek istedi, ama giyinemedi, öyle çok çalıştı ki giyinmek için... Dün gece, bu sabah buraya gelirken giymek üzere mavi eteğini ve mavi bluz-ceketi çıkarıp, hazırlayışını izledim. Dün gece gelme konusunda kesin kararlıydı; oysa bu sabah durum değişti. Bazı günler her türlü duygudan ve ne olursa olsun bir şeyler yapabilme yeteneğinden bütünüyle yoksun oluyor. Korkarım ki, bu sabah böyle günlerden biriydi. Of, ama, daha kendimi tanıtmadan böyle konuşmaya başlamam ne acemice bir davranış. Adım, Vicky."

"İçeri gelsenize, Vicky," dedi doktor.

Vicky muayene odasına doğru olağan biçimde yürümedi; zarafet ve incelik dolu bir giriş yaptı. Sybil'in hareketleri ne kadar baskılıysa, yeni geleninkiler öylesine özgür ve zariftiler.

Değişik renklerden bir giysi vardı üzerinde: Kırmızı, mor ve soluk yeşil. Hafifçe büzülmüş eteği dizinin biraz aşağısına iniyordu ve ayrıca aynı kumaştan bir ceket vardı. Yeşil ayakkabılar giysisinin etkisini daha da artırıyordu.

"Çok güzel bir oda burası," dedi olağan bir tavırla. "Yeşiller içinde bir çalışma odası. Bu renk tonu hastalarınız için oldukça huzur verici olsa gerek."

Sonra kanepeye doğru yürüdü ve rahat edeceği bir biçimde oturdu. Doktor kapıyı kapayıp yanına geldi, bir sigara yaktı ve sordu: "Söyle bakalım, Vicky; sen nasıl geldin buraya?"

"Çok basit," diye cevap verdi Vicky. "Sybil hastaydı. Onun giysilerini giydim. Demin sözünü ettiğim mavi takımı değil. Doğru olmayacaktı çünkü bugün öğle yemeğine çağırıldım. Dediğim gibi, onun giysilerini giyip, otobüse bindim ve geldim."

"Ama nereye geleceğini nereden biliyordun?"

Vicky açıkladı: "Ben her şeyi bilirim."

"Her şeyi mi?" diye tekrarladı doktor.

"Ben herkesin ne yaptığını bilirim."

Bir duraklama oldu. Doktor sigarasını bir tablanın kenarına vurarak silkti.

“Benim katlanılmaz bir yaratık olduğumu düşünebilirsiniz,” diye ekledi Vicky. “Sesim gerçekten de oldukça itici geliyor insana ilk duyuşta. Ama koşulları öğrendiğinizde böyle düşünmeyeceksiniz.”

Koşullar! Belki bu, Vicky’nin, olayın tümünü aydınlatıcı bir ipucuna sahip olduğu anlamına gelebilirdi. Oysa Vicky sadece şunları söyledi: “Tabii ki bu geniş anlamda her şeyi bildiğim anlamına gelmez. Sadece herkesin yaptığı her şeyi izlerim. Her şeyi bilirim derken söylemek istediğim buydu zaten. Dar anlamda bir bilgiçlik...”

Yani Vicky; Sybil, Peggy ve kendisi hakkında her şeyi anlatabilir mi, diye düşündü doktor. Bu ana dek fazla bir şey söylemiş sayılmazdı.

“Vicky!” dedi; “seni daha fazla tanımak isterdim.”

“Ben mutlu bir insanım,” diye cevap verdi Vicky. “Ve mutlu insanların anlatacağı pek fazla şey yoktur. Ama öğrenmek istedikleriniz konusunda sizi aydınlatabilmek benim için sevinç verici olur.”

“Gerçekte demek istediğim şu,” dedi doktor, “senin varoluş nedenini kimliğini öğrenmek istiyorum ben.”

Vicky göz kırparak, “Oh, bu oldukça felsefi bir soru,” dedi. “İnsan bu konuda koca bir kitap yazabilir.” Sonra daha ciddileşti ve doğrudan doktora bakarak sözlerine devam etti: “Ama nereden geldiğimi öğrenmek istiyorsanız, size bunu anlatmak beni mutlu edecektir. Denizaşırı bir ülkeden geliyorum. Çok büyük bir aileden geliyorum. Annem ve babam, erkek ve kız kardeşlerimin (sayıları pek çoktur) tümü Paris’te yaşarlar. *Mon Dieu*, onları yıllardır görmedim. Asıl adım, Victoria Antoinette Scharleau. İnsan kendisini Victoria Antoinette diye hitap ederek dolaşamaz tabii; Vicky çok daha kolay.”

Dr. Wilbur, inanmazlığını belli etmemek için bir süre oyalandıktan sonra sordu: “Onlarla birlikte olmadığın için ailen üzölmüyor mu?”

Vicky oldukça inandırıcı bir tavır takınarak, “Hayır, hiç de değil, Doktor” cevabını verdi. “Burada yardım amacıyla bulunduğumu biliyorlar. Bir süre sonra beni almaya gelecekler ve ben de onlarla döneceğim. O zaman yine hep birlikte olacağız. Onlar başka ailelere benzemezler. Söylediklerini yapan kişilerdir.”

“Çok şanslısın öyleyse.”

“Oh, gerçekten öyleyim. Kötü bir ana-babaya sahip olmak korkunç bir şey herhalde. Korkunç.”

“Evet, anlıyorum,” dedi doktor.

“Önünde sonunda annem, babam gelecekler.”

“Evet, anlıyorum.”

Vicky, Dr. Wilbur’a biraz yaklaştı ve kaygılı bir sesle söze başladı: “Ama Doktor, ben gerçekte Sybil hakkında konuşmaya geldim. Onun, bütün vaktini sürekli bir üzüntü içerisinde geçirmesi dehşet verici bir şey. Yeterince yemek yemez, yeterince eğlenmekten kaçınır, genellikle hayatı pek ciddiye alır. Kendi hakkını yemeyi ve biraz da eğlenebilmeyi öğrense, Sybil’in hastalığı ortadan kalkacaktır.” Vicky sustu; sonra düşünceli düşünceli ekledi: “Bir şey daha var, Doktor. Çok derinlerde gömölü bir şey.”

“Nedir bu sence, Vicky?”

“Bilemiyorum doğrusu. Anlıyorsunuz ya, benim gelmemden çok önce başlamış bu.”

“Sen ne zaman geldin?”

“O zamanlar Sybil küçücük bir kızdı.”

“Anlıyorum.” Doktor bir süre bekledi ve sonra sordu: “Bayan Dorsett’i tanıdın mı?”

Vicky ansızın yabancılaşmış, tedbirli bir hal almıştı: “Sybil’in annesiydi,” diye açıkladı. “Ben yıllarca Dorsettlerle birlikte yaşadım. Evet, Bayan Dorsett’i tanıdım.”

“Peggy’yi biliyor musun?”

“Pek tabii.”

“Bana Peggy’den söz etsene.”

“Size Peggy’den mi söz edeyim?” diye tekrarladı Vicky. “Yani Peggy Lou’yu mu söylemek istiyorsunuz? Ayrıca, Peggy Ann’ı da öğrenmek ister misiniz?”

“Peggy, ne?”

“Oh, ne aptalca bir söz ettim” diye özür diledi Vicky. “Sizin yalnızca, Peggy Lou’yla tanıştığınızı neredeyse büsbütün unutmuş-tum. İki tane Peggy vardır da....”

“İki Peggy mi?” Doktor yeniden şaşkınlığıyla boğuşmaya başlamıştı. Ama dördüncü bir kişilik neden bu denli şaşırtıyordu kendisini? Birden fazla kişilik kavramını bir kez kabullendikten sonra, artık şaşırımların yeri olmamalıydı.

“Bugünlerde Peggy Ann da gelecektir,” diye bir kehanette bulundu, Vicky. “Onunla tanışacaksınız. Ve seveceğinize de eminim.”

“Sanırım.”

“Onlar birlikte iş görürler, ikisi; yani Peggy Lou’yla, Peggy Ann.”

“Birbirlerinden farklı olmaları neden öyleyse?”

“Bana öyle geliyor ki, Peggy Lou’yu öfkeliendiren şey Peggy Ann’ı korkutuyor. Ama her ikisi de savaşıdır. Peggy Lou bir şey yapmaya karar verdiği zaman oldukça dik başlı bir biçimde işe koyulur. Peggy Ann de girişimlerde bulunur ama, daha ihtiyatlıdır, anlıyorsunuz değil mi?”

“Evet.”

“Her ikisi de değiştirmeye isteklidir,” diye bir sonuca vardı Vicky. “Ve her ikisinin birlikte, değiştirmeyi en çok istedikleri şey Sybil’dır.”

“Çok ilginç,” dedi doktor. “Ve şimdi, Vicky; lütfen bana söyle misin: Bayan Dorsett, Peggy Lou’nun annesi miydi?”

“Tabii,” diye cevap verdi Vicky.

“Ama,” dedi doktor; “Peggy Lou, Sybil’ın annesinin kendi annesi olmadığını iddia ediyor.”

“Oh, biliyorum” diye bilgiççe konuştu Vicky. “Peggy Lou’nun nasıl biri olduğunu biliyorsunuz.” Sonra gülünç bulmuş gibi gülümseyerek ekledi: “Bayan Dorsett, Peggy Lou’nun annesiydi, ama Peggy Lou bunu bilmiyor.”

“Ya Peggy Ann?”

“Bayan Dorsett Peggy Ann’ın annesiydi, ama bunu Peggy Ann da bilmiyor.”

“Anlıyorum,” dedi doktor. “Bütün bunlar son derecede garip.”

“Oh, evet” diye doktorun fikrine katıldı Vicky. “Ama bu bir düşünce durumu. Belki siz onlara yardım edebilirsiniz.”

Bir sessizlik oldu; sonunda doktor sessizliği bir soruyla bozdu: “Vicky, Peggy Lou ve sen birbirinize benzer misiniz?”

Vicky’nin yüzü hayal kırıklığıyla kararır gibi oldu. “Siz söyleyemez misiniz bunu?” diye sordu sonra.

Doktor, “Söyleyemem,” diye cevap verdi. “Çünkü ikinizi hiçbir zaman bir arada görmedim.”

Vicky hızlı ve kıvrak hareketlerle kanepeden kalkıp, çalışma masasına yürüdü. Elinde reçete defteriyle döndüğünde, “Bunu kullanmama izin verir misiniz?” dedi.

“Tabii.”

Doktor, Vicky’nin kanepeye oturuşunu, çantasından bir kurşunkalem çıkarıp sayfaya bir şeyler çizmeye koyuluşunu izledi.

Bir süre sonra Vicky söze başladı: “İşte burada iki tane kafa. Bu benim; sarı saçlarım var... Keşke saç renklerini belirleyebilmem için boya kalemim olsaydı yanımda. Bu da Peggy Lou. Onun saçları siyah. Gerçekte boya kaleminin olmayışı o kadar önemli de değil. Peggy Lou fazla uğraşmayı, gösterişi sevmez ve bunlarla ilgilenmez. Saçları burada olduğu gibi dümdüzdür.” Vicky, Peggy Lou’nun düz kesilmiş saçlarını gösterdi çizdiği resim üzerinde. “Görüyor musunuz?” dedi gururla, “Ne kadar farklıyız birbirimizden...”

Doktor başını salladı ve sordu: “Ya Peggy Ann nasıldır?”

“Onu çizmekle vakit geçirecek değilim,” cevabını verdi Vicky. “Peggy Lou için yaptığım eskiz Peggy Ann için de geçerli sayılabilir. Birbirlerine çok benzerler. Göreceksiniz.”

“Çok güzel çiziyorsun,” dedi doktor. “Resim de yapar mısın?”

“Oh, evet. Ama Sybil benden daha iyi resim yapar. Benim asıl hünerim, insanlardır. Onları severim ve nasıl geçineceğimi bilirim. Onlardan korkmam çünkü annemle babam bana karşı daima çok iyi davranmışlardır. İnsanlarla konuşmayı ve onları dinlemeyi severim. Özellikle müzikten, resimden ve kitaplardan. Sanıyorum ki, arkadaşlıklarımın çoğu bu ilgi ortaklıklarından kaynaklanmaktadır. Roman okumaya bayılırım. Bu arada aklıma gelmişken sorayım: *Kaplumbağa ve Tavşan*’ı okudunuz mu?”

“Hayır, okumadım.”

“Oh, okumalısınız,” derken, Vicky ses tonuna bir sohbet havası vermişti. “Dün gece bitirdim. Elizabeth Jenkins’in romanı, yani. Buna gerçekte, garip denebilecek bir üçgeni işleyen az sözlü bir roman da denebilir. ‘Femme fatale’(*) kaşınıtı veren, kalın tüvitlere bürünen orta yaşlı bir kız. Öykü boyunca Rolls-Royce’inde sessiz bir yolculuk yapıyor.”

“Bu önerin üzerine alıp, okuyacağım” dedi Dr. Wilbur.

“Umarım, benim kadar zevk alarak okursunuz. Ben gerçekten çok beğendim. Belki bunun nedeni, sosyetik çevrelerde kendimi evimde gibi hissedebilmemdir. Onları gerek gerçek hayatta, gerekse kitaplarda izlemekten hoşlanıyorum. Sanırım, kendi aile çevrem ve gördüğüm terbiye bunda etkili olsa gerek. Ama yine de züppe bir kişi olduğumu sanmıyorum. Yalnızca gelişmiş zevklerim vardır ki, bu da gelmiş olduğum aile çevresiyle ilgili oluyor yine. Üstelik de insanlar hayatta neden daha iyi şeylerden bolca tatmasınlar, değil mi?”

Vicky, sözlerini sürdürürken giderek ciddileşti ve ses tonu da-

(*) Dayanılmaz kadın

ha düşünceli bir nitelik aldı: “Hayatın öyle çok acıları var ki, insan bir doruğa ulaşmak istiyor. Kaçmayı kastetmiyorum. Kaçış, kitaplarla olamaz. Tersine, kitaplar insanın kendisini daha yakından tanımasına yardımcı oluyor. Mon Dieu, kitaplarım olduğuna öyle seviyorum ki... Kendimi gerçekte karşılaşmak istemediğim bir durumda bulduğum zamanlar -hayatımın garip koşulları yüzünden bazen böyle olabiliyor- çıkış yolu olarak hemen kitaplarıma sarılıyorum. Benim ‘Tres superieure’(*) çok üstün olduğumu düşünebilirsiniz, ama gerçekte değilim. Neysem oyum ve dilediğim gibi yaşıyorum.”

İçini çekerek sözüne devam etti: “Biliyor musunuz, Doktor; Sybil’in da hayattan benim kadar zevk alabilmesini isterdim. Ben konserlere, resim galerilerine gitmeye bayılırım. O da hoşlanır ama, yeterince sık gitmez. Şimdi sizden ayrıldıktan sonra Metropolitan Müzesine gideceğim. Bir arkadaşım ile yemek randevum olduğunu söylemiştim. Adı Marian Ludlow. Met’deki Fountain Restaurant’da yiyeceğiz yemeğimizi. Sonra sergileri dolaşacağız. Hepsi ni gezmek için zamanımız olmayacak. Ama biz özellikle ‘Dünya Bir Serap Oluyor’ adlı, çizgi ve baskı resimlerin yer aldığı sergiyi görmek istiyoruz. Marian, soluğu bile kültür kokan bir kızdır ve kusursuz denebilecek ölçüde dostluğu vardır. Kentin doğu yakasında yetişmiş. Büyük bir hizmetkâr ordusu varmış evlerinde; yazları Southampton’da geçirirlermiş, falan...”

“Sybil, Marian Ludlow’u tanır mı?”

Vicky belli belirsiz bir hor görüş içerisinde, “Ne yazık ki, tanımıyor sanırım. Sybil bir ‘femme du monde’(**), zeki bir kadın değildir. Bayan Ludlow’u Öğretmenler Koleji’nin kafeteryasında sırada beklerken gördüğünde, böylesine şık giyimli bir kadının orada ne aradığını düşünmüştü içinden. Kafeterya kalabalıktı ve Sybil yalnız başına oturuyordu. Bayan Ludlow, yanına oturup oturma-

(*) Çok üstün

(**) Yüksek tabakadan

yacağını sordu ona. Biliyorsunuz, Sybil her zaman, yeterince kibar olamam korkusu içindedir. Bu yüzden; elbette diye cevap verdi. Ama çekici bir sosyete hanımıyla başa çıkma zorunda olacağı düşüncesi öylesine ürküttü ki kendisini, çekilmek zorunda kaldı. Bunun üzerine ben geçtim yerine ve o 'grande dame'(*)la bir sohbete giriştim. Bu da arkadaşlığımızın başlangıcı oldu. Ve çok iyi dostuz şimdi."

"Peggy Lou, tanır mı Bayan Ludlow'u?"

"Oh, sanmam, Dr. Wilbur. Aralarında bir uçurum var, biliyorsunuz."

"Vicky, sen; Peggy ve Sybil'in hiçbir rol oynamadıkları pek çok şey yapıyorsun galiba."

Vicky hızla cevaplandırdı bu teşhisi: "Bütünüyle doğru. Benim yolum ayrı. Eğer onların izlediği yoldan gidecek olsam, sıkıntıdan patlardım." Doktora bakarken yüzündeki ifade yarı şakacı, yarı alaycıydı. Sonra bir sır açıklarcasına ekledi: "Doktor, Sybil bana benzeyebilmek isterdi. Ama bunun nasıl olabileceğini bilmiyor."

"Öyleyse Sybil seni biliyor."

"Oh, tabii ki bilmiyor. Peggyler'i de bilmez o. Beni de tanımaz. Ama beni tanımaması, kafaşında benim gibi bir insanın hayatını yaşatmasına engel değil ki... Yerine geçmek istediği ama sürekli olarak kendisinden kaçan bir hayal."

Dr. Wilbur biraz durakladı; duyduklarını değerlendirebilme çabasıyla zihni bir yarış içerisindeymiş gibi hızlı çarpmaya başlamıştı. Sybil ve Peggy Lou. Şimdi de Vicky ve Peggy Ann. Tek be-dende dört kişi. Acaba daha başkaları da var mıydı? Vicky'nin bu soruları cevaplayabileceğine inanarak, bir atılımda bulunmaya karar verdi: "Vicky, Peggy'lerden söz ettin. Belki bana söyleyebilirsin... Başkaları da var mı?"

(*) Büyük hanım

“Oh, evet,” dedi otorite dolu ses. “Daha pek çok kişinin bulunduğunu biliyoruz. Ben herkes hakkında her şeyi bilirim derken bunu kastetmiştim işte.”

“Bak, Vicky” diye kurcalamak istedi doktor, “randevu saatlerinde hepiniz buraya gelecek kadar özgür hissetmelisiniz kendinizi. Bedeni kim kullanıyor olursa olsun.”

“Oh, evet, gelecekler,” diye söz verdi Vicky. “Ve ben de geleceğim. Ben buraya, onları rahatsız eden şeyin köküne inmenizi sağlamak için yardımcı olmak üzere geleceğim.”

“Buna müteşekkir olacağım, Vicky” dedi Dr. Wilbur. Sonra yepyeni bir düşünce canlanıverdi kafasında: Analiz için Vicky’nin yardımını dilemek. Kişilikler hakkında her şeyi bildiğini iddia eden Vicky, bütün kişilikleri dile getirecek bir Yunan korosu görevini yüklenebilirdi; ötekilerin üstü kapalı geçecekleri ya da hiç anlatmayacakları olaylara ve ilişkilere ışık tutabilirdi.

Vicky’den bakışlarını ayırmaksızın yeniden söze başladı: “Ve şimdi senin öğütlerine ihtiyacım var. Sybil’a senden ve ötekilerden söz etmek istiyorum. Ne dersin?”

Vicky düşünceli bir biçimde uyardı onu: “Söyleyebilirsiniz. Ama dikkatli olmanız gerekir. Çok fazla şey söylememek gerek.”

“Bence bilmesi gerekiyor. Hatta, bilmediği takdirde analize nasıl devam edebileceğimizi düşünemiyorum bile,” dedi güvenli bir sesle doktor.

“Dikkatli olmalısınız,” diye tekrarladı Vicky. “Her ne kadar bizler Sybil’ı tanırıyorsak da, o bizlerden habersizdir ve hiç bilmedi.”

“Bunu anlıyorum, Vicky; ama görüyorsun ya, sadece çift kişiliği olduğunu sandığım sırada ona, Peggy Lou’dan söz etmeyi tasarlamıştım. Ne var ki, Sybil bana bu fırsatı tanımadı.”

“Tabii, olanak vermeyecektir,” diye açıkladı Vicky. “Sybil kendi hastalık belirtilerinin açığa çıkmasından oldum olası kork-

muş bir kişidir... Bir teşhisten ürkmüştür her zaman.”

Doktor yavaş bir sesle ekledi: “Sybil’a farkına varmadığı birtakım füğ devrelerine girip çıktığını söylemişim.”

“Biliyorum. Ama bu, kendi bedeni içerisinde yalnız yaşamadığını söylemekten çok daha değişik bir şey.”

“Her ne kadar kendisi bilincinde değilse de, o boşluklar sırasında yine de bir eylem içerisinde olduğunu bilmenin Sybil’ı rahatlatacağı kanısındayım.”

Vicky şakacı bir tavırla sordu: “Eylem halinde olanlardan söz ediyorsunuz, değil mi Doktor? Yani çoğul bir zamir kullanmak gerekiyor burada.”

Doktor sustu ve doğrudan bir karşılık vermedi. Sessizliği bozan, düşünceli sesiyle Vicky oldu: “Sybil’a söyleyebileceğinizi sanıyorum. Yalnız tekrar edeyim: O, bilinçli değilken eylemde bulunan, acaba o mu?” Doktorun cevap vermesini beklemeden ekledi: “Biz hepimiz birer insanız, biliyorsunuz. Kendi hakları olan insanlar.”

Doktor bir sigara yaktı ve sözüne devam eden Vicky’yi dinlemeye koyuldu.

“Yine de, eğer ona söylemek istiyorsanız, durmayın söyleyin. Ama size şöyle bir öğüt verebilirim; ona söyleyin ve bilsin ki, bütün öteki kişiler onun istemediği bir şeyi yapmayacaklardır. Ona deyin ki; ötekiler sık sık, kendi yapamayacağı şeyleri yapmaktadırlar; ama bunlar öyle şeylerdir ki, başkaları tarafından yapıldığında zaten kendisini öfkeliendirmemektedir.”

“Ya Peggy Lou?” diye sordu Doktor. “Bazen, Sybil’ın kesinlikle onaylamayacağı şeyler yapmıyor mu?”

“İyi ama Peggy Lou; Sybil’ın yapamayacağı pek çok şey yaparken, hiç kimseye bir zararı dokunmuyor. Gerçekten de böyle, Doktor.” Vicky’nin ses tonu yine sır açıklar bir havaya bürünmüştü. “Biliyorsunuz; Peggy Lou, Elizabeth’e gitti ve orada başı epey bir derde girdi.”

“Bilmiyordum.”

“Oh, Peggy Lou pek çok yere gider.” Vicky saatine baktı. “Bir yerlere gitmekten söz açılmışken, ben de artık yola çıksam iyi olacak sanırım. Marian’la buluşmak üzere Met’e gideceğim.”

“Evet,” diye onayladı doktor. “Vakit doldu galiba.”

“Doktor, siz hiç Met’e gittiniz mi?” Kapıya yürürlerken sormuştu bunu Vicky. “Hoşlanırdınız sanıyorum. Ayrıca, Curt Valentin onuruna (galeri, ‘onuruna’ sözcüğünü büyük O ile yazmış) açılan resim ve heykel sergisi de güzel. Eğer gitmek isterseniz söyleyeyim. Valentin Galerisinde. Eh, artık gideyim. Ve lütfen unutmayın, ne zaman bana bir gereksinim duyarsanız, emrinizdeyim.”

Çıkmadan hemen önce döndü, doktora baktı ve “Bir psikanaliste gelmek benim için oldukça garip bir şey,” dedi. “Ötekiler gerçekten ruh hastaları, oysa ben değilim. Hiç değilse, ben olmadığımı sanıyorum. Bu kaos çağında hiç kimse böyle bir şeyden emin olamaz ya... Ama ben, Sybil ve ötekiler konusunda size gerçekten yardımcı olmak istiyorum. Ne de olsa, Paris’te ailemin yanında olmayışımın tek nedeni bu. Ne Sybil’ın ne de Peggy’nin, kendilerini huzursuz eden sorununu köküne inmeye çalıştıklarını sanıyorum. Onların böylesine aylak gezindiklerini görünce, duruma el koymam gerektiğini anladım. Onlarla nereye varabilir insan? Sybil bizlerden bütünüyle habersiz yaşıyor; Peggy Lou’ysa, şiddetle kendi savunmasını yapma savaşı içerisinde -tabii gerçekte Sybil da böyle,- eğer nesnel bir açıdan bakacak olursanız durum bu... Bunun için size gelmek ve sizinle birlikte çalışmaya başlamaktan başka çıkar yolum yoktur. Birlikte bu işin kökenini keşfedebileceğimiz kanısındayım. Onun için lütfen bana güvenin. Ben herkes hakkında, her şeyi biliyorum.”

Bu son sözlerle birlikte, Victoria Antoinette Scharleau, zarif davranışlı, tatlı sesli, kusursuz aksanlı dünya kadını geldiği gibi çekip gitti.

Dr. Wilbur, Vicky’yi sevmişti. Oldukça ukala olmasına karşın,

sıcakkanlı, içten ve Sybil için gerçekten kaygılıydı. Bu kaygının çözülmesi gerekiyordu.

Acaba Mademoiselle Scharleau'ya, Dorsett'lerin hayatına ne zaman karıştığı ve ailesinin kendisini almaya ne zaman geleceği sorulacak olsa, ne cevap verirdi, diye düşündü doktor. Dorsett olayı hakkında notlar almak üzere çalışma masasına doğru yürürken, kendi kendine sordu: "Sybil nasıl, tek bir kişi haline dönüşecek? Çok kişilikten sıyrılıp yalnızca tek bir kişi?"

Vicky, doktorun çalıştığı binadan çıkarken, New York'un ne Paris'e ne de Willow Corners'den ayrıralı beri yaşadığı öteki kentlere benzediğini düşünüyordu. Böylesine gri bir günde, bu sürekli hareket içinde, sürekli değişen kentte kendisi bile bir gölge gibiydi.

Marian Ludlow'la, Met'deki sözüne geç kalmış olduğundan hızlı hızlı yürüyordu; böyle hızlı yürümesinin bir başka nedeni de, hayatlarına kendi hayatının ayrılmaz biçimde karıştığı bütün ötekilerin gölgelerini (hiç değilse) şimdilik geride bırakabilmiş olmanın yarattığı özgürlük duygusuydu.

Marian Ludlow'u düşündü. Göze çarpacak ölçüde güzel vücutlu, uzun boylu, şahane denmese bile yine güzel yüzlü, uçarı bir kızdı Marian. Parlak kahverengi saçları, parlak kahverengi gözleri ve burnunda üç tane irice çili vardı. Bu çiller, bir şeyi hemen idealleştirme konusunda pek yetenekli olan Vicky için arkadaşını, fiziksel açıdan mükemmel kabul etme eğiliminden kurtarıyordu.

1954 Kasımında Öğretmenler Koleji'nin kafeteryasındaki rastlantı sonucu karşılaşmalarından bu yana çok güzel günler geçirmişlerdi birlikte. O zamandan beri Carnegie Hall'e sık sık gitmişler ve Filarmoni ve Boston Senfoni Orkestralarını, Walter Gieseking'le Pierre Monteux'yü dinleme olanağını bulmuşlardı. Birleşmiş Milletler Konferans Binasına gidip, Güvenlik Konseyinin fırtınalı bir oturumunu izlemişlerdi.

Hiçbir şey, resim sergileri kadar heyecan verici olmamıştı. İkisi birlikte, özellikle Brooklyn Müzesini gezmekten çok hoşnut

kalıyorlardı, çünkü burada yalnızca Amerikan ressamlarının koleksiyonlarını zevkle görebilme fırsatını bulmakla kalmıyor, aynı zamanda Amerikan stili mobilyayla döşenmiş, bütün katta çağdaş Amerikan ressamlarının suluboya tablolarının sergilendiği enfes bir galeriyi de dolaşma olanağını buluyorlardı.

Antika mobilya, gerek Marian, gerekse Vicky için dokunulabilir bir geçmiş, bırakılmış bir hayatın göze görünür hale geldiği heyecan verici bir aynaydı sanki. Heppelwhite masalar, Chippendale(*) iskemleler, konsol gibi çekmeceli ve ayaklı yüksek mobilyalar ya da bunların alçak stilleri, konuşma konularını dolduruyordu. Virginia tipi bir dolaptaki küçücük bir noktanın irdelenmesi ya da Pennsylvania tipi bir konsolün özenle, zevkle oyulmuş, ufacık menteşesi her ikisi için de hayranlık kaynaklarıydı.

Marian, artık sahip olmadığı bir servetin sonucu olarak gelişmiş son derecede ince bir zevk ve görgüye sahipti. Oldukça pahalı özel okullarda öğrenim görmüş, 1930 yıllarında Barnard'dan mezun olmuş, tamamlayıcı başka eğitim kuruluşlarını bitirmiş, evlenmemiş bir teyzenin eşliğinde Henry James'vari, tipik büyük bir Avrupa gezisi yapmıştı.

Servet içinde doğan Marian daha da büyük bir servete evliliğiyle kavuşmuştu. Kocasının ölümünden sonra Marian bu zenginliği kendi zevkleri için harcamaya girmişti. Sonunda elinde avucunda bir şey kalmadığını farkedip, hayatı boyunca ilk kez çalışmak zorunda olduğunu anlayınca, resim öğretimindeki mezuniyet kurslarına katılarak kendisini öğretmenliğe hazırlayabilmek amacıyla Columbia'ya gelmişti. İlk karşılaştıkları akşam üzeri, Öğretmenler Kolejinin kafeteryasında bulunuşunun nedeni böylece ortaya çıkıyordu.

Ansızın, Met'den bir blok ötede olduğunu farkedenden Vicky, kendini derin düşüncelerinden kurtarıp adımlarını hızlandırdı; Fo-

(*) XVIII. yüzyıl bir İngiliz salon takımı stili.

untain Restaurant'a doğru hızla ilerlemeye başladı.

Ortakdiki dikdörtgen havuzu, kemer biçiminde cam kaplı tavanı, oldukça yüksek sütunları ve mermer taklitleriyle kaplı masalarıyla eski Roma evlerinin büyük salonları biçiminde döşenmiş koca salonun kapı eşiğinde dururken, Vicky kendisini karşılayan barok sanat kitlesinin etkisiyle boğulur gibi olmuştı. Buraya pek çok defa gelmiş olduğu halde, ilk tepkisi hep aynı olurdu.

Vicky'nin sağ yanındaki masalardan birinde Marian Ludlow oturuyordu.

Vicky, arkadaşına yaklaşıırken:

“Korkarım, biraz geciktim,” dedi. “Özür dilemem gerek. Bir iş randevusuydu. Bırakıp kaçamadık.”

“Yalnızlığımın tadını çıkarıyordum,” diye karşılık verdi Marian. “Carl Milles’in çeşmeleri havuza yerleştirildiğinde, bu salonun neye benzeyeceğini gözümün önüne getirmeye çalışıyordum.”

Vicky otururken karşılık verdi: “Yaza kadar koymayacaklar. Sekiz tane çeşme figürü olacağını okudum bir yerde. Beşi, sanatın beş dalını ifade edecekmiş.”

“Milles” dedi Marian; “klasik dünyada yerini bulmuş bir kişidir. Yazın gelip, kendi gözlerimizle görmeliyiz.”

Vicky, Marian'ın belli belirsiz bir üzüntü okunan, yorgun bakışlı gözlerinin kendisine dikili olduğunu hissediyordu. Bu kadının yanında olmak çok güzel bir duyguydu ve arkadaşlığa doğru ilk adımı Marian'ın atmış olduğunu bilmek, ayrıca sonsuz bir hoşnutluk yaratıyordu.

Kendisi mutlu bir kişi olduğu halde yine de bir başkasının acılarına cevap verme konusunda çok uzun süreli bir deneye sahip olan Vicky için, Marian'ın gözlerindeki o belli belirsiz üzüntü oldukça çekici bir kavramdı. Ve Vicky'nin başka insanların duygularını anlama, duygularına katılmadaki ustalığı, kurduğu dostluklarını hızlandırmıştı.

Eğer Marian'ın bir kızı olsaydı, bu ben olmalıydım, diye iç geçirdi Vicky. Kuşak farkı denilen kavrama bir son vermiş olurduk o zaman. Marian benim annem olacak yaşta ama, aramızdaki yıllar hiçbir şeyi değiştirmiyor.

“Haydi gidelim,” diyordu Marian; “eğer harekete geçmezsek, yiyecek içecek bir şey kalmayacak.”

Koskoca salonu geçip, yiyeceklerin bulunduğu tezgâha yaklaştılar. Enfes bedeninin hatlarını düşünmekten olsa gerek, Marian beyaz peynir ve dilim dilim kesilmiş ananas tabağına uzanırken, Vicky:

“Mermer masalar üzerinde kafeterya yiyecekleri,” diye mırıldandı. “Bir kıta atmosferine yürüyüş zevkini katmaya benziyor bu...” Sybil az yediği için, arzularının aksine çok zayıf olan Vicky makarnayla peynir aldı.

Dikdörtgen havuzun yanındaki masalarında Vicky'yle Marian, Marian'ın sömestr tezi olarak ele aldığı Fransa'da ipek dokumacılığından söz ettiler.

“Bu konuda öyle çok şey biliyorsun ki,” dedi Marian; “bana oldukça değerli bilgiler vereceğinden eminim.” Ve bunun üzerine XIV. Louis'ye ait kraliyet eşyalarının ilk listelerinden, Fransa'da dokunduğu saptanmış olan ilk kumaşın, üstüne taç işlenmiş bir kâdife parçası olduğundan ve bunun ya IV. Henry ya da XIII. Louis devrine rastladığından konuştular. Vicky:

“Eğer bu kumaş parçasının hangi kral devrinde dokunduğunu saptayabilirsen, bir kupa alacağından emin olabilirsin,” dedi.

Konuşma bundan sonra, Çin motiflerinin yeniden keşfiyle on sekizinci yüzyılın başında bir kez daha ortaya çıkan manzara ve benzeri resimlerin işlendiği dokumacılığa döndü.

“Biliyor muydun,” diye sordu Vicky, “bu ressamalar Boucher, Pillement ve Watteau'nun oldukça etkisi altında kalmışlar?”

“Sözünü ettiklerin yanılmıyorsa Meissen porselenlerindeki Çin motiflerinden etkilenen resamlardı, değil mi? diye sordu Ma-

rian. “Zaten Çin etkisinin en çok görüldüğü devir de oydu.”

“Sana bir pekiyi veriyorum,” dedi Vicky gülerek.

Marian kahvesini, Vicky sıcak çikolatasını bitirdi. Marian bir sigara yakıp, “Senin sigara içmediğine seviniyorum,” dedi. “Sakın başlayayım deme.”

“Hiç böyle bir korkun olmasın. Kötü alışkanlıklarım arasında tütünün yeri yoktur.”

“Başkalarına da rastlamadım ben,” diye takıldı Marian.

Vicky aynı şakacı tonla karşılık verdi: “Daha dikkatli bakman gerek.”

“Pekâlâ... Mücevher dersi saat altıda olduğuna göre, ‘Dünya Bir Serap Oluyor’u görebilmek için yeterince zamanımız var.”

Great Hall denilen yerde açılan sergi oldukça şaşırtıcı ve değişikti. Dürer’den tutun, Alexander Calder’e dek pek çok Amerikalı ve Avrupalı ressamın, dünyanın sayılı edebi şaheserlerindeki sahne ve kişilerden esinlenerek yorumladıkları tablolar dikkati çekiyordu ve esas alınan yapıtlar arasında Ezop’un masalları, Dante’nin ‘Cehennem’i, Faust, Don Kişot, Hamlet, Kral Lear, Virgil’in “Çoban Kasideleri” ve Ovid’in “Metamorfoz”undan alınmış efsaneler sayılabilirdi. İncilden alınan yapıtlar arasında on altıncı yüzyılda Jean Duvet tarafından yapılmış Apocalypse adlı kabartmadaki yedi kafalı, on boynuzlu canavarların bir yorumu bulunuyordu.

Duvet’in yapıtı başında bir süre oyalanan Vicky, “Bir zamanlar canavar resimleri yapardım,” dedi.

“Hiç söz etmemiştin.”

“Evet... On yıldan çok oluyor; Omaha’da, denizden yükselen canavarlar konusunda yöre papazının yaptığı dehşetengiz vaazları resmetmeye meraklıyım.”

“Kendi resimlerinden bahsetmen beni sevindirdi. Bu konuda oldukça ketum davranıyordun, Sybil.”

Sybil! Bu adın kullanılışı gerçekte Vicky’yi rahatsız etmedi. Marian’ın ve herkesin kendisini tanıdığı tek ad buydu... Kimlik

kartları ve çeklerde, posta kutularında, telefon rehberlerinde, kayıt ofislerinde, her yerde. Gerçekçi bir kişi olan Vicky, kendi garip ve özel hayatının gerçekleri olarak benimsemişti bunları.

Her ne kadar aslında, Peggy Lou'nun deyimiyle "öteki kız" a aitse de, bu adı reddedip atamazdı Victoria Scharleau. Bu ad, böyle zamanlarda, yani insanlar arasında geçirilen huzur dolu ve mutlu saatlerde, görülmesi olanaksız zayıf ve korkak bir varlığa aitti. Sybil adının gerçek taşıyıcısı, yalnız başına dolaşan, içine kapanık ve Vicky'nin bildiği üzere, yalnızca doğal olarak kendisine sunulmuş değil aynı zamanda temel varlığının özü olan bir kişiliği sürekli biçimde arayan bir kızdı.

Yani, Vicky; "Sybil" düşüncesine alıştı. Burada kendisini rahatsız eden konu, canavarların resmini yapanın, kendisinden çok ötekilerle -yani Vicky'nin sabahleyin Dr. Wilbur'a sözünü etmiş olduğu ötekilerle- birlikte çalışan Sybil olduğunu bilmektir. Herhangi bir konuşma sırasında bile, o resimlerden kendi yapıtıymış gibi söz etmenin hatalı olduğunu hissetti Vicky. "Kendimden daha iyi ressamlar tanıdığım içindir ki, kendi resimlerim konusunda ketum davranırım," dedi sonra yüksek sesle.

"Bu her zaman olağan bir şey," diye karşılık verdi Marian. Öyle bir ölçüyü esas tutacak olsa, hiçbir ressam başarılı olmaya başladığını hissedemez. Ama sen bu kadar hor göreceksin durumda değilsin kendini. Biliyorsun ki, resim bölümünün müdürü, son yirmi yılı aşkın süredir kendi bölümüne senin kadar yetenekli bir kişinin daha gelmediğini söyledi."

"Marian, gel bu konuyu değiştirelim," dedi Vicky huzursuzca.

Sybil Dorsett'in bütün varlığının ürünü konusunda profesörün yaptığı değerlendirmeyi kendisine aitmiş gibi kabullenmek, Vicky için olanaksızdı. Sybil resim yapıyordu. Vicky resim yapıyordu ve Sybil'in öteki kişiliklerinden çoğu da resim yapıyordu. Bunların içinde, Vicky'e göre en yetenekli ressam, Sybil'di. Bu yetenek, kendini daha çocukluk yıllarında kanıtlamıştı. Sybil'in resim öğret-

menleri çocuğun yapıtları karşısında etkilendikçe ana-babası utanıyor, şaşırıyorlardı... Ta ki, babası bu yapıtlardan bazısını Minnesota'nın St. Paul Kentindeki bir resim eleştirmenine götürene dek. Ancak o zaman Sybil'in yetenekliliğini kabullenmişti aile. Orta ve kolej eğitimi sırasında Sybil, ünlü yerlerde sergilenen resimleri için iyi paralar almıştı.

Tabii ki, bu resimlerden hiçbiri, tek başına Sybil'in bir yapıtı sayılamazdı. Çoğu, kişiliklerinden bazılarının işbirlikçi çabalarıyla ortaya çıkmıştı. Bu işbirliği kimi zamanlar yapıcı, kimi zamanlarsa yıkıcı sonuçlar vermişti. Ama çalışma stillerindeki farklılıklar ve resimlerde bir sır gibi sıkıca saklanan kimi kusurlara karşın, Sybil - gerçek Sybil egemen kalmak üzere Sybil Dorsett'in bütünü- önemli bir ressam olma potansiyeline oldum olası sahipti. Ve Sybil kendisini saran psikolojik sorunlar nedeniyle derslerini sürekli izleme olanağını bulamayarak bu potansiyelini hiçbir zaman çevresine kanıtlayabilme olanağını bulamadığı halde, Marian'ın da söylediği gibi, Columbia'daki resim profesörü, Sybil'in yirmi yılı aşkın süredir kendi bölümüne giren kişiler içinde en yetenekli öğrenci olduğunu takdir edebilmişti.

Bu düşünceler kafasından geçerken, Vicky kendi, daha doğrusu kendilerinin, resimleri hakkında niçin ketum bir tutum takındığını, Marian Ludlow'a ya da Sybil Dorsett adını cevaplayan tek bir ressamın varlığına inanan kişilere anlatmasının olanaksızlığını düşündü.

Vicky ve Marian, Columbia Üniversitesinin yakınındaki, Butler Hall adlı otelin çatısındaki lokantada erken bir akşam yemeği yediler. Marian biftek, Vicky'ye spagettiyle köfte ısmarladı. Sonra saat altıdaki mücevher dersine gittiler.

Mücevher dersi Vicky'nin, Sybil gidemeyeceği için izlediği bir dersti. Kara önlükler ve renkli gözlükler takmış, Romalıların ateş tanrısı çirkin Vulkan'ı anımsatan figürlerin ellerindeki pompalı kuyumcu lambalarının aydınlattığı bodrum katında yapılan dersler

Sybil'da Willow Corners'a ait anıları canlandırıyor. Ve de bu anılar eski, çözümlenmemiş korkuları getiriyordu beraberinde.

Sybil kendinden geçtiği zaman sahneye çıkan ya da bugün olduğu gibi kendisinin egemen olduğu durumlarda bilinçli olarak bu dersleri izleyen Vicky, yalnızca en yüksek notları almakla kalmıyor, aynı zamanda böyle bir derece elde edemeyecek ölçüde bilgi ve tecrübeden yoksun Marian'a da yardımcı oluyordu.

Vicky bu derslerden çok hoşlanıyordu. Kimi geceler, daha önceden çizmiş olduğu bazı desenleri ortaya çıkarıyor, kimi geceler mücevherat desenlerini orada yaratıyordu. Bu geceyse, bakırdan ince bir gerdanlık yapmakla meşguldü; bir yandan da gümüş bir pendentifle uğraşan Marian'a yardım ediyordu.

Dersten sonra birlikte, Vicky'nin yatakhane sine gittiler; öteki odalarda yanıp sönen ışıklar bu odanın avluya bakan camına yansıyor. Vicky radyoyu açtı, haberleri ve bir radyo oyununu dinlediler birlikte. Akşam iyice bastırdı ve Marian gitmek üzere hazırlandığı sırada Vicky, yanlarında getirdikleri mücevherat yapım gereçlerini ortadan kaldırmaya başladı. Odayı, çalışmaya başlamalarından önceki haliyle bırakmak istiyordu.

"Neden böyle titiz davranıyorsun?" diye sordu Marian. "Oda da yalnız kalıyorsun. Bu eşya kimseyi rahatsız edecek değil ki..."

"Evet, biliyorum," dedi Vicky acı bir gülümseyişle. Sonra duygularını gizleyebilmek için kapıya kadar geçirdiği Marian'la neşeli bir sohbete girişti.

Marian gittikten sonra Vicky, Sybil'in Dr. Wilbur'a bir mücevher taslağı resmi götürüp, bunu kullanmaya korktuğunu, çünkü kitaptan mı aşırıldığını, ya da nereden geldiğini bilmediğini anlatarak dert yandığı bir günü anımsadı. Vicky'nin çizmiş olduğu bir desendi o. Sybil'in o gün ne kadar rahatsız olduğunu ve eğer odasında mücevherat yapımıyla ilgili araç gereç bulursa daha da rahatsız olacağını düşünerek Vicky onu, böylesine ürkütücü bir başka

keşiften korumak istiyordu. “Yalnız yaşıyorum, ama yalnız değilim,” diye geçirdi içinden.

Ve Vicky hemen hemen bütün gün boyunca özgür olduğu bir şeyin, gölgelerine doğru hareket ettiğini hissetmeye başladı.

Sybil yatakhanedeki odasında, Profesör Roma Gans’ın kurslarının sınavına hazırlanmaktaydı. Kapı vuruldu. Teddy Reeves’in geldiğini sandı. Oysa kapıda duran kadın Teddy değil, uzun boylu, parlak kahverengi saçları ve parlak kahverengi gözleriyle güzel görünümü, belki kırk yaşlarında bir kadındı. Sybil onu tanııyordu.

‘Kalamayacağım,’ dedi kadın. ‘Berberle randevuma geç kaldım. Nasıl olsa buradan geçeceğimi bildiğim için sana uğrayıp bunu vermeyi düşündüm. Bana çok yardımcı oldun, Sybil. Bunun sende kalmasını istiyorum.’

Kadın, Sybil’a üzerinde güzel mavi bir taşı bulunan, el işi, çok güzel bir gümüş pandantif uzattı. Sybil, bana bunu neden veriyor acaba? diye düşündü. Duraklayarak pandantifi alırken duyulamayacak kadar hafif bir sesle: ‘Teşekkür ederim,’ diye karşılık verdi.

‘Yakında görüşürüz,’ dedi kadın ve gitti.

Yakında görüşürüz! Ona çok yardımcı olmak mı? Öylesine gerçekdışı ki... Onunla daha önce hiç konuşmuş muydum? Zaman zaman karışlaşıyordum, ama tek bir kelime bile konuşmuşluğumuz yoktu. Oysa arkadaşımız gibi davrandı. Arkadaş? Şaşkınlığı öfkeye dönüştü.

Masana dön! Çalışmaya çalış!

Sybil kendisini gerçeklere sarılır buldu. Böyle yapmaya çalışırken bile, anlamaktaydı ki, o zaman üzerine kurulu bilmece, o korkunç şey, bir kez daha gelmişti başına. Hiçbir başlangıcı olmayan bir şeyin gelişine tanık olmak, geçmiş birtakım olayları kendisinden gizleyerek, acı çektirerek, ‘işte ben burada işin içine giriyo-

rum,' sözlerini bir kez daha ıstırap içerisinde tekrarlamak hayatının bir gerçeği olmuştı.

Sınav için çalış! Sybil masasının başında otururken önündeki sayfalar, paniğinin etkisiyle bulanıyor ve kendi kendine öfkeyle yine aynı şeyleri soruyordu:

Başlangıcını bildiğim hiçbir son görmeyecek miyim? Şimdiyle bir başka zaman (gelecekte ya da geçmişte bir zaman) arasındaki o korkunç boşluğa köprü kuran bir süreklilik asla olmayacak mı?

Her şeyi bilen Victoria Antoinette Scharleau, Marian Ludlow'un, Sybil'a gümüş pendentifi verişini izliyordu.

Neden

Dr. Wilbur, çalışma masasındaki lambayı biraz düzeltti. Birden fazla-kişiliklerle ilgili oldukça az bulunur eserlerin hepsi önündeydi. Vicky, yanından ayrıldıktan sonra düşünceli düşünceli Tıp Fakültesi Kitaplığına gitmiş, kitaplık görevlisi, bu kesin teşhisli, ama seyrek rahatsızlıkla ilgili hemen her şeyi kendisi için toplayıvermişti. İlk kez 1905 yılında yayımlanan ve anormal psikoloji öğrenimi görmüş öğrencilerin hiç yabancıları olmadıkları, Morton Prince adlı yazarın *'Bir Kişiliğin Bölünüşü'* adlı kitabı daha önceden bu konuda okuduğu tek yapıtı. Doktor Corbey H. Thigpen'in ve Doktor Hervey Cleckley'in, Anormal Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan *'İkiden Fazla Kişilikli Bir Olay'* adlı makalelerini bulmaya çalışmıştı çoğu meslektaşlarının bu yazıdan çok söz ettiklerini duymuştu. Ama, Eve takma adıyla anılan bir kızla ilgili bu makale o zamanlar bir türlü eline geçmemişti.

Oysa şimdi, gecenin karanlığında sayfaları dikkatle okurken, Mary Reynolds, Mamie, Felida X, Louis Vive, Ansel Bourne, Miss Smith, Bayan Smead, Silas Prong, Doris Fisher ve Christine Beauchamp'ı tanımaktaydı doktor. Bunlar tıp tarihine geçen ikiden-çok-kişilikli hastalardı: Yedi kadın ve üç erkek. Yeni sözü edilen Eve, kadın sayısını sekize çıkarmış oluyordu ve Eve, hayatta olduğu bilinen tek örnekti şimdilik.

Doktorun öğrendiğine göre kitaba geçen ilk kişi, Mary Reynolds'tu. 1811 yılında Penssylvania Üniversitesinden Doktor L. Mitchell tarafından açıklanmıştı.

Mamie olayı, 15 Mayıs 1890 tarihli Boston Tıp ve Cerrahi

Dergisinde tanımlanmıştı. Bunu, M. Azam'ın kaleminden Felida X. raporları izliyordu. Sonra sırasıyla bir bölüm Fransız gözlemcinin kaleme aldığı Louis Vive; Doktor Richard Hodgson ve Profesör William James'in açıkladığı Ansel Bourne; M. Flournoy'un gözlediği Bayan Smith; Profesör Hyslop'un anlattığı Bayan Smead vardı. 1920 yılında, Robert Howland Chase'in '*Ayarsız bir Zihin*' adlı yapıtının bir bölümünde daha önceden Profesör William James tarafından tanımlanmış ikiden fazla kişilik olayı, '*Silas Prong'un Garip Durumu*' başlığıyla özet olarak tekrarlanmaktaydı.

Baştan savma denilebilecek bir okuyuştan sonra bile bu olguların karmaşıklığının büyük ayrıcalıklar gösterdiğini anlamıştı Dr. Wilbur. Bayan Smith ve Bayan Smead gibi yalnızca iki kişiliğin hüküm sürdüğü durumlarda, ikinci kişilik her ne kadar tam bir insana özgü bütün niteliklere sahipse de, toplumsal hayatta kendi istemleriyle gezindiği -çalıştıkları, oynadıkları, rol yaptıkları- sırada bütünlüğüyle bir bağımsızlık gösteremiyordu. Oysa bu özellik, Sybil için kesinlikle söz konusu değildi. Onun değişik kişilikleri gözle görülür biçimde kendilerini yönetecek güçteydiler.

Felida X, Christine Beauchamp ve Doris Fisher olguları daha ilginçti, çünkü onlar aynı bedende yaşayan bağımsız kişiliklerin örneklerini sunuyorlardı ve bütün bu kişilikler herhangi bir başka ölümlü yaratıktan farksız bir hayat sürüyorlardı. Bayan Beauchamp'ın üç kişiliği vardı; Doris Fisher'inse, beş. Doktor, Sybil'in bu sınıflamaya girdiği düşüncesindeydi. Ama Sybil'in olgusu -bu yine yalnızca bir düşünceden ibaretti- gerek Bayan Beauchamp'dan, gerekse Doris Fisher'den çok daha karmaşık bir durumdaydı.

Eh, eğer gerçekten böyleyse, diye düşündü doktor, Sybil'in durumunda büyük bir olasılıkla ikiden çok kök bulunacağı varsayımı da bunu izleyecektir. Ne var ki, bu köklerin neler olduğu şu an bilinmiyor.

Bir süre kafasında evirip, çevirdi konuyu Dr. Wilbur. Sonra

yeniden okumaya başladığında, bütün bu olgularda ilk kişilik bölünüşünün ne zaman gerçekleşmiş olduğunu aramaya koyuldu. Sybil'in ilk kez ne zaman böyle bir bölünme durumuna geçtiğini, bütün kişiliklerin aynı anda mı, yoksa kimisinin sonradan mı ortaya çıktığını hiç bilemiyordu. Christine Beauchamp ilk kez ne zaman ikinci kişiliğiyle yaşamaya başlamıştı? Prince'ye göre bu, Christine on sekiz yaşındayken, bir sinir şoku sonucu ortaya çıkmış bir durumdu.

Dr. Wilbur gerçekte hiçbir şey bilmemekle birlikte Sybil'daki ilk bölünmenin çocukluğu sırasında olduğu kanısındaydı. Peggy'nin çocuksu yapısı bir ipucu olabilirdi. Ve Sybil'ın da bir şok geçirmiş olması mümkündü. Ama ne? Öylesine az şey ortaya çıkmıştı ki bugüne dek, nedenler konusunda akıl yürütmesi bile olanaksızdı. Ama yine varsayımlarına dönerek, birden çok köklü nedenin ya da şokun, böylesine çok-kişiliklere yöneldiğini, bu şoklara olan tepkilerden değişik kişilerin ortaya çıktığını düşünüyordu. Kişiliklerden çoğunu böylece çok sayıda çocukluk sarsıntılarına bağlamak, çok sayıda önemli kökten böylesine karmaşık bir durumun ortaya çıktığını düşünmek mümkün gibi görünüyordu.

Dorsett olayı, bilinçaltının bir bilinmeyi, bir macera görünümü kazanıyordu ve Dr. Wilbur, Sybil'ın psikanaliz uygulanan ilk çok-kişilikli hasta olduğunu anlayınca daha da büyük bir heyecana kapılmıştı. Bu, yalnızca yepyeni bir alana girildiği anlamına gelmekle kalmıyor, aynı zamanda kendisi, psikanaliz aracılığıyla şimdiye kadarkilere oranla, Sybil'ın anlaşılması yolunda psikoloji yönünden çok daha bilgiççe ve sonuç verme olanağı bulunan bir adım atmış oluyordu.

Meydan okurcasına karşısına dikilen görevi ve bu görevin yalnızca Sybil açısından değil, ikiden çok kişiliklerin büyük ölçüde boş kalmış alanı açısından da varılması mümkün sonuçlarını düşününce, Dr. Wilbur'un yüreği hızla çarpmaya başladı.

Kararlaştırdığı yönetime göre analiz, bütünüyle alışılmış bi-

çimde sürdürülmeyecekti. Bunu düşünürken kendi kendine gülümsemi: Başboş ve özgür düşünceli bir psikiyatristin yapacağı gelecek-dışı analiz... Kendisini başboş ve özgür buluyordu. Ayrıca biliyordu ki bu özelliğiyle karşısındaki olağandışı olayı rahatça avucunun içine alma olanağı vardı. Kişilerden her birinin ellerinde olmadan gösterdikleri tepkilerden yararlanmasının, yalnızca hastalığın kökenini teşhiste değil, tedavide de kendisine yardımcı olacağına inanıyordu. Kendisinin, her kişiliğin haklarına ve özelliklerine karşı saygılı davranması ve onları tedavi etmesi, gerçek kişilik olan Sybil'in haklarına ve özelliklerine karşı saygılı davranması ve onları tedavi etmesi, gerçek kişilik olan Sybil'in ketumluğuna son verecek tutumu göstermesi gerektiğini biliyordu. Yoksa Sybil Dorsett bir bütün olarak iyileşemezdi. Yine biliyordu ki, zamanından büyük ölçüde fedakârlık etmesi, bu kişiliklerin ardında yatan gerçeğe varmasına yardımcı olacak her ani tepki kırıntısını işe koşan geleneksel Freud yöntemlerinden yer yer ayrılması ya da bunlarda biraz değişiklik yapması gerekecekti.

Ana sorun şuydu: Neden Sybil çok kişilikli bir insan olmuştu? Böyle çok kişilikli bir durumun gelişmesini doğuran bedensel bir eğilim mi vardı yapısında? Kalıtım faktörleri bir rol oynamışlar mıydı? Hiç kimse bilmiyordu bunları. Ne var ki doktor, Sybil'in durumunun, çocukluk döneminde geçirdiği bir sarsıntıdan doğduğuna inanıyordu; yine de şu an, bu konuda kesin konuşması olanaksızdı. Bugüne dek yapılan analizler sırasında birtakım egemen korkular çıkmıştı ortaya: insanlara, müziğe ya da ellere yaklaşma korkuları... Bu korkuların, büyük bir olasılıkla çocukluk dönemindeki travmalarla yakın ilişkisi var gibiydi. Yine ortaya çıkan öğeler arasında, Sybil tarafından sindirilen, ama Peggy Lou'nun kişiliğinde şiddetle patlayan, için için kaynar bir öfke; hem Peggy Lou'da, hem de Vicky'de annenin reddi temaları göze çarpıyordu. Kapanı kısıtlanmış olma duygusu, sarsıntı ya da şok olasılığını güçlü biçimde ortaya koyan bir başka faktördü.

Özelliklerden çoğu öteki olaylarda da görülmüştü. Kendisini Omaha'da ve New York'ta ortaya seren - Sybil'in deyimiyle gerçek- 'uyanık' kişilik onu her yönüyle dizginleyen, son derece iyi, tipik bir insanı sergilemekteydi. Belki de salt duyguların böylesine frenlenmiş olması, içe gömülen tepkilerin değişik kişilikler aracılığıyla su yüzüne çıkması zorunluluğunu yaratmış olabilir biçiminde bir varsayımı da vardı doktorun. Kitaplar, gerçek kişinin duygularını, tutumlarını, davranış biçimlerini ve eğilimlerini boşaltmada ikinci kişiliklerin kullanıldığından söz ediyorlardı.

Ama bu boşalma varılan durumun bir sonucuydu; nedeni değil. Sybil'in durumunu yaratan neden neydi öyleyse? İlk sarsıntı ne olmuştu?

Sabahleyin Dr. Wilbur, artık her zaman olduğu üzere, "Kim'in geleceğini merak ederek Dorsett'in randevusunu beklemekteydi. Vicky'di gelen. Vicky, sorun hakkında her şeyi bildiğini ileri sürdüğü için iyi bir başlangıç olacaktı.

İlk sarsıntının ne olduğu peşine düşen Dr. Wilbur, Vicky'ye, muayenehaneye ilkinden yalnızca iki gün sonraki bu ikinci gelişinde, Peggy Lou'nun -geçen seansların birinde ortaya çıktığı üzere- müzikten neden korktuğunu ve müziğin onu neden böylesine rahatsız ettiğini bilip bilmediğini sordu.

"Müzik acı veriyor," diye cevapladı Vicky kaşlarını kaldırıp, doktorun sigarasından yükselen ince duman tabakaları arasından bakarak. "Çok güzel olduğu ve gerek Sybil'ı, gerekse Peggy'yi üzdüğü için çok derin bir acı veriyor. Üzülüyorlar çünkü yalnızlar ve hiç kimse onlarla, ilgilenmiyor, sevmiyor onları. Bir müzik duyduklarında, her zamankinden daha da yalnız hissediyorlar kendilerini."

"Acaba bu, ilk sarsıntıyla bağlantılı olabilir mi?" diye düşündü doktor. Belki ilgi görememe, belki bakımsızlık vardı sorunun

kökeninde. Güzel bir şeyin neden acı vereceğini sorduğunda Vicky gizli bir duyguyu açıklarcasına verdi cevabını: “Aşk gibi bir şey bu.”

Sonra doktor gözlerini Vicky’den ayırmadan sordu: “Aşkta insana acı veren bir şey mi vardı ki?”

Vicky açıksözlülükle ama yine de dikkatle, “Vardı,” dedi.

Doktor, aşkın, sevginin nasıl olup da acı verdiğini açıkça anlatmasını isteyince ondan, Vicky daha da dikkatli bir tavır takındı.

“Doktor,” dedi. “Sybil hiç kimseyi sevmek istemiyor. Çünkü insanlara yakınlaşmaktan korkuyor. Burada nasıl davrandığını gördünüz. Bunların, hepsi aynı motifin sonuçları: Kendisine doğru uzanan ellerden korkma, insanlardan korkma, müzikten korkma, sevgiden, aşktan korkma... Hepsi zamanında acı vermişler ona. Hepsi de ürkütmüşler Sybil’ı. Hepsi üzmüşler ve yalnızlığına yol almışlar.”

Vicky’nin, bütün belirtileri, bunlara bir de sevgiyi ekleyerek tıpkı bir gece önce kendisinin düşündüğü biçimde ortaya koyuşu, Doktorun, yardımcısından nedenlerin kökenine inişte de umut beslemesine yol açtı. Onu bu yöne çekebilmek amacıyla, “Vicky,” dedi, “bu korkulardan herhangi birini senin de paylaştığın oluyor mu?”

“Tabii ki hayır,” karşılığını verdi Vicky.

“Peki, sen korkmadığın halde, Sybil neden korkuyor?” diye direndi doktor.

“Bu, Sybil’la benim aramdaki en önemli farklılık zaten. Ben her istediğimi yapabilirim, çünkü korkmam.”

“İyi ama niçin korkmazsın?”

“Korkmak için hiçbir nedenim yok da ondan.” Bu, Vicky’nin kendi hakkında söyleyeceklerinin tümüydü. Ardından, “Zavallı Sybil,” diyerek içini çekti; konuşmanın yönünü değiştirmede kararlıydı anlaşılan. “Ne kadar kötü bir yazgı. Boğazı düğüm düğüm. Başında ve boğazında sürekli bir ağrı var. Ağlayamaz. Ağ-

layamayacaktır da. Ağladığı zamanlar herkes ona karşı cephe alırdı.”

“Herkes kim?” diye sordu doktor umutla.

“Oh, söylemesem daha iyi olacak,” dedi Vicky; dikkatli bir gülümseme vardı yüzünde. “Ne de olsa ben, ailenin bir ferdi sayılmam. Onlarla birlikte yaşadım, o kadar.”

Victoria Antoinette Scharleau, azıcık araladığı kapıyı kapayıverdi. Yine de bir ışık sızmıştı aralıktan. Doktorun kuşkulana-maya başladığı sevgi ve bakım eksikliği, Sybil’in ağlayamamasının suçunu Vicky’nin kabaca Dorsett ailesine yüklemesiyle daha büyük bir olasılık kazanmıştı.

Her şey hızla olup bitti. Dr. Wilbur, bu son verileri zihninden geçirirken, ansızın, sessizce ve neredeyse farkedilemeyecek kadar belirsiz bir değişimle Victoria Antoinette Scharleau kayboldu. Ona özgü kendine-güvenli hali silindi. Ciddi bakışlı gözler, karşılaşılan korkunun etkisiyle iri iri açıldı. Dorsett ailesinin bir ferdi olmayan Vicky, yerine gerçek söz sahibi Sybil’ı geçirmişti.

Kendisini doktorun hemen yanbaşında kanepede oturur bulan Sybil apar topar uzaklaştı.

“Ne oldu?” diye sordu. “Bugün buraya geldiğimi hatırlayamıyorum. Yine bir başka füğ mü atlattım?”

Dr. Wilbur başını salladı. İşte şimdi bu füğlerin gerçekte ne olduklarını anlatma zamanı geldi, diye düşündü. Eğer Sybil öteki kişiliklerden haberli olursa, analizin daha hızlı ilerleyebileceği inancındaydı. O zaman doktor, ona öteki kişiliklerin neler anlattıklarını söyleyebilecek ve Sybil’ın, erişemediği anılara daha yakınlaşmasını sağlayacaktı.

“Evet,” dedi Dr. Wilbur. “Bir başka füğ’dü bu. Ama durum aslında biraz daha karmaşık.”

“Korkuyorum.”

“Tabii korkuyorsun, tatlım,” diye cevap verdi doktor yatıştır-

mak istencesine. “Şimdi söyle bakalım, bugüne kadar hiç söz etmedin, ama bana öyle geliyor ki, zaman sen farkında olmaksızın geçiyor bazen, değil mi?” Sybil kaskatı kesilmişti. “Öyle mi?” Sybil karşılık vermeyince doktor directti, “Burada, şimdi de bir zaman kaybı olduğunu biliyorsun, değil mi?”

Uzun bir sessizlikten sonra Sybil, neredeyse duyulmayacak bir sesle, “Size bunu söyleyeceğime dair kendi kendime söz vermişim, ama cesaret edemedim.”

Bunun üzerine doktor yeniden sordu: “Yitirdiğin saatlerde ne yaptığını sanıyorsun?”

Yapmak mı?” diye tekrarladı Sybil. Doktor, kelimenin, kavranmış olmasından çok bir çeşit yankılanma biçiminde söylendiğini anlamıştı. “Hiçbir şey yapmıyorum.”

“Sen bilincinde değilsen de, aslında bir şeyler söylemeye ve yapmaya devam ediyorsun, Sybil.” Doktor, amansızca sürdürüyordu konuşmasını. “Uykuda yürümek gibi bir şey bu.”

“Ne yapıyorum?”

“Sana hiç söyleyen oldu mu?”

“Oh, evet.” Sybil bakışlarını yere eğdi. “Hayatım boyunca yapmadığımı bildiğim şeyleri, yaptığımı söylediler hep. Boş verdim. Başka ne yapabilirdim ki?”

“Bunu söyleyenlerden bazılarının adlarını verir misin?”

“Her zaman, hemen hemen herkes.”

“Kimler?”

“Ah, annem, her zaman benim kötü bir kız olduğumu söylerdi. Kötü olarak ne yaptığımı hiçbir zaman bilemiyordum. Beni tutar, sarsardı. Ne yaptığımı sorardım. Bağırır, ‘Ne yaptığını pekâlâ biliyorsun, küçük hanım’, derdi. Ama bilmiyordum. Şimdi de bilmiyorum.

“Üzülmemeye çalış,” dedi doktor yumuşak bir sesle. “Başkalarının da başına gelmiştir böyle durumlar. Çaresine baka-cağız. Tedavi edilebilir bir şey.”

Dr. Wilbur, bu sözün Sybil'ı çok etkilediğini görebiliyordu. Biraz daha rahatlamış gibiydi. Doktor açıklamasını sürdürdü: “Bu durum, daha önce tartıştığımız füğ dönemlerinden daha karmaşıktır. Basit bir füğ sırasında sadece bilinç kaybı olur. Ama senin füğlerinde tam bir boşluk denilebilecek bir durum söz konusu değil.”

“Ben bu dönemleri hep, ‘Boş geçen sürelerim’ diye adlandırmışımdır. Tabii, kendi kendime; yoksa bir başkasına söz etmiş değilim.”

“Sen bilincini yitirdiğin sırada,” diye sözünü sürdürdü doktor, “bir başkası senin yerini alıyor.”

“Bir başkası mı?” dedi Sybil şaşkınlıkla. Bu soru da yine anlamsızca bir tekrarlamaydı.

“Evet,” diye cevapladı doktor. Açıklamaya girişti, ama Sybil sözünü kesti.

“Öyleyse ben Dr. Jekyll’le Mr. Hyde gibiyim?”

Dr. Wilbur, avucunu yumrukladı öteki eliyle. “Gerçek bir öykü değil o,” dedi. “Bütünüyle hayal ürünü. Sen hiç de Dr. Jekyll ve Mr. Hyde gibi değilsin. Stevenson psikanalist değil, bir yazardı sadece. O iki kişiyi, kendi sanatçı hayalinde yarattı. Bir yazar olarak onu ilgilendiren tek şey iyi bir masal uydurmaktı o kadar.”

“Artık gidebilir miyim? Zamanımız doldu, geçiyor bile,” dedi Sybil ansızın, katlanılması olanaksız bir basıncın etkisine girmişti.

Ama Dr. Wilbur acımasızca sürdürüyordu konuşmasını. Biliyordu ki, bir kez başladıktan sonra, sonuna kadar yürümesi gerekiyordu bu yolda.

“Hayal ürünü bir yapıttan doğan oldukça popüler bir yanlış benimseyemeyecek kadar zekisin sen...” dedi. “Gerçekler oldukça farklı bizim için. Bu durumdaki başka kişilerle ilgili yazıları okuyordum. Onların bir iyi, bir de kötü yanları söz konusu değil. İyilikle kötülük arasındaki çarpışmada yıpranıyor değiller.. “Bu durumla ilgili çok şey bilindiği söylenemez. Ama şunu biliyoruz ki,

bir insanın değişik kişilikleri aynı törel değerleri, aynı temel ahlâk kavramlarını paylaşmaktadırlar.”

“Zamanımız geçiyor,” diyeretti Sybil. “Fazla zamanınızı almaya hakkım yok.”

“İşte hep böyle yapıyorsun, Sybil,” dedi Dr. Wilbur sertçe. “Kendini herkese değersiz olarak tanıtıyor ve bunu kabul ediyor-sun. Bu nedenle de öteki kişiliklere gereksinim duyuyorsun.”

“Kişilikler mi?” diye korkuyla tekrarladı Sybil. “Kişilikler mi dediniz? oğul mu?”

“Sybil,” dedi doktor sevgiyle, “korkulacak bir şey değil bu. Biri var, adının Peggy Lou olduğunu söylüyor. Atılğan. Peggy Ann var ayrıca; o da savaşçı, ama Peggy Lou’dan daha bilinçli. Bir başkası Vicky. Kendinden emin, rahat, sorumlu, çok ilgi çekici bir kişi.”

Sybil gitmek üzere ayağa kalktı.

“Korkacak hiçbir şey yok,” diye tekrarladı doktor.

Ama Sybil’in, “Bırakın beni gideyim; ne olur gideyim,” biçimindeki yalvarışları büyük ölçüde sarsıldığını kanıtlıyordu. Onu bir başına yollamanın akıllıca olmayacağını düşünen doktor birlikte yürümelerini önerdi.

“Bir başka hastanız var,” dedi Sybil. “Ben iyiyim.” Daha bir saat önce pırıl pırıl Vicky’nin girdiği kapıdan, şimdi yüzü sapsarı kesilmiş Sybil ıkıyordu.

Daha sonra, Dr. Wilbur sessiz çalışma odasının koyulaşan karanlığında Dorsett olayını düşünmeye başladı. Açıklaması süresince, aşırı bir paniğe kapılmamıştı Sybil. şimdi öteki kişiliklerden haberli olduğuna göre, çok kişilikli birinin tarihteki ilk analizi gerçek anlamda başlayabilirdi. Yine masasını dolduran belgelere döndü; kütüphanesinden Freud ve Charcot’un yapıtlarını alarak, engel olunamayan nöbetler biçiminde seyreden sinir hastalıklarıyla ilgili bölümleri karıştırmaya başladı.

Her ne kadar birden çok kişilik olgusu garip ve anormalse de

Dr. Wilbur, bunun, bir psikoz, yani akıl bozukluğu olmayıp yalnızca isteri diye adlandırılabilir, nöbetli bir sinir hastalığı olduğundan emindi. Bu inancının gittikçe artması, olayı başarılı biçimde ele alabileceği konusunda kendine olan güvenini yeniliyordu; çünkü bugüne kadar çok-kişilikli bir hastayı tedavi etmediği halde, isteri olaylarını yalnızca tedavi etmekle kalmayıp, çok da başarılı olmuştu. Gerçekte isteri olaylarıyla ilgili deneyleri öylesine erken başlamıştı ki, Omaha'daki operatör Sybil Dorsett'i doğrudan doğruya kendisine yollarken, isteri belirtileri gösteren hastalarda sağladığı başarılı sonuçlara güvenmişti.

Dr. Wilbur sonuçta, çok-kişilik olayının psikonörotik denilen bir hastalar grubuna dahil edilebileceği yargısına varmıştı. Bu özel nevroz (sinir bozukluğu) tıp sözlüğünde *grande hysterie* diye anlandırılıyordu. Sybil Dorsett'in çektiği *grande hysterie*'de yalnızca birdençok-kişiliğe sahip olunmakla kalınmıyor, aynı zamanda beş ana duyguda ortaya çıkan çeşitli *psikozematik* (*) hastalıklar ve bozukluklarla, az rastlanır olduğu ölçüde ciddi bir durum da görülüyordu.

Dr. Wilbur, Sybil ölçüsünde hasta olmayan şizofrenik ruh hastaları görmüştü. Daha öncekilerle bu olayı karşılaştıracak olursa, şizofrenik hastalar psikotik (**) 99 derece gösterirlerken, Sybil'in psikonörotik (***) 105 derece hasta olduğu söylenebilir diye düşündü Dr. Wilbur. Bu, Sybil'in hastalık derecesinin oldukça ağır olduğunu gösteriyordu. Her ne kadar psikoz daha ciddi bir hastalık da orada önemli olan şudur: Kişi ne ölçüde hastadır? Oysa burada sorun, "Kişinin hastalığı ne ölçüde ciddidir?" sorunudur.

Cesareti yitirecek bir neden yok, diye kendi kendini yüreklendirdi Dr. Wilbur. Belki Sybil Dorsett'in iyileşeceğini düşünmekle

(*) Gerçekte var olmayan, ama akıl bozuklukları nedeniyle var olduğu sanılan bedensel bozukluklar.

(**) Sadece akıl bozukluğu,

(***) Akıl bozukluğuna bağlı sinirsel belirtilerle seyreden bir hastalık.

fazla atak davranıyordu. Ama öylesine karmaşık bir olaydı ki bu, konuya sıkı sıkıya sarılmak ve bırakmamak için böyle atak, hatta küstah olmak gerekiyordu.

Telefon çaldı. Saat on'u geçiyordu. Belki kriz geçiren bir hasta yardım istiyordu. İnşallah, bu gece bir intihar olayı çıkmaz karşına, diye geçirdi içinden. Gün sona erdiğinde, kendi benliğini dolduran psikoz ve psikonörozlardan arınabilmesi, başka insanların hayatlarından kendisini kurtarabilmesi için bir ara'ya gerek duyuyordu. Kocasına, mesleki toplantılarına, arkadaş ve akrabalarını ziyarete, okuyup düşünebilmeye, saçlarını yaptıırıp alışverişe gitmeye ayırabileceği bir zamanı olsun istiyordu. Çoğu kez bir hastanın ani ve acil gereksinmesi nedeniyle bütün bu olağan uğraşların bir yana itilmesi gerekiyordu.

Ahizeyi kaldırdı. Konuşan Teddy Reeves'ti: "Dr. Wilbur, Sybil Dorsett parça parça bir şey oldu. Film koptu yani. Onun için ne yapabileceğimi bilmiyorum."

"Hemen geliyorum," diye gönüllüce atıldı Dr. Wilbur. Ahizeyi yerine koyarken, Teddy Reeves'in anlatmaya çalıştığı şeye şaşır-mış değildi. Teddy'nin kendince 'film koptu' sözüyle adlandırmaya çalıştığı şeyin gerçekte Peggy Lou'nun ortaya çıkışı olmasından kuşkulanıyordu.

Sybil sonunda, zaman kaybına uğradığını açıkladığında, bu, kendi kendine yapılmış bir itiraf da sayılabilirdi. Şu andan, bir başka zamana yuvarlanıp, hesabı verilemeyecek dakikalar, günler, haftalar, yıllar geçirdiği bütün geçmişi boyunca, asla 'zaman kaybı' kavramını yaratmamış; tersine "boş anlar" diyerek dolambaçlı bir sözcüğe bel bağlamıştı.

Doktor ona, "Sen bilincini yitirdiğin zaman bir başka kişilik senin yerini alıyor" dediğinde, bedenini ürperten titreyiş korku olmamıştı. Kavrama, anlamaydı bu. O cümle, iyi ya da kötü, başkala-

rının ona mal ettiği pek çok olayı, ama gerçekte kendi yapmadığı Şeyleri, onu tanıdıklarını ileri süren yabancıları açıklıyordu. Doktorun bütün bu korkunç Şeyleri, belki öğrendiği halde yüzüne vurmadığı pek çok kötü eylemi duyacağı düŐüncesinin yarattığı bir utanç, kendi-kendini-suçlama duygusu içinde o gün çabucak muayenehaneden kaçmıŐtı.

Whittier Hall, başlangıçta bu zihinsel çarpıŐmaya bir son verdi. Yatakhane asansöründe Judy ve Marlene adındaki, ğretmenliklerini yaptığı ikiz kardeşlerle karŐılaŐmasıyla yeni bir yüzleşme, yeni bir suçlama oldu Sybil için. Bir bütün, bir birlik olarak, bütün hayatlarını bir arada geçiren bu kardeŐlerin yanısıra o, bütün zamanını kendisiyle birlikte bile geçirebilmiŐ değildi.

Anahtarını aradı çantasında, ama titreyen elleriyle anahtarı bir türlü deliğe sokamadı. Tek başına beceremeyeceğini anlayınca, yavaşacak Teddy Reeves'in oda kapısını tıklattı.

Teddy, Sybil'ı yatağına yatırdı, korku ve üzüntüyle arkadaşını izlemeye koyuldu: Sybil yatağa girip çıkıyor, bu arada birbirinden farklı ruh hallerine bürünüyordu. Bir an, eşyaların üzerinde gezen, parmaklarını tavana srtten, durmaksızın konuşan küçük bir ocuk oluyor; hemen ardından, soğukkanlı, bilgiç bir kadın tavrı takınarak kendisinden sanki bir baŐkasıymıŐ gibi söz eden cmlerle konuşuyor, "Sybil'in öğrendiğine sevindim. Evet, evet, böyle-si hepimiz için çok daha iyi olacak," benzeri sözler ediyordu. Sonra, Teddy'nin kapısını vuran o tir tir titreyen haline büründü. Doktor geldiğinde yatakta hareketsiz yatıyordu.

Dr. Wilbur, Sybil'in çok acı çektiğini anlamıştı; başka kişiliklere sahip olmanın hiç de korkulacak bir Şey olmadığını, çünkü bunun psikiyatristlerce "açığa dökme" terimiyle adlandırılan bir durum olduğunu, pek çok kişinin kendilerini zen konuları değişik biçimlerde açığa döktüklerini söyleyip onu inandırmaya çalışarak, Sybil'ı yatıştırmaya uğraştı.

Fayda etmedi. Hatta yatışmak bir yana, Sybil, "Böyle bir du-

rumda olan tek kişi bile duymadım,” diye karşı çıkınca, doktor, bütün gecikmelere karşın acaba Sybil’a öteki kişiliklerle ilgili bilgiyi vermekte, pek mi aceleci davrandığı konusunda kuşkuya kapıldı.

“Sana yatıştırıcı bir şey vereyim,” dedi, “bak sabaha nasıl iyi olacaksın.” Doktor, barbitürat türevi sedatif ilaçların (*), Sybil’ın endişelerini kırk sekiz saatlik bir süre için yok ettiğini biliyordu.

Sabah oldu. Sybil, doktorun geceleyin verdiği ilacın etkisiyle bütün endişelerinden arınmış olarak uyandı. Çok-kişilik kavramı gecenin karanlığına gömölüp gitmiş bir karabasan gibiydi.

Doktor, Whittier Hall’den ayrıldığında gece yarısını geçmişti. Değişik kişiliklerin neleri temsil ettiğinden hiçbir biçimde emin olmaksızın şöyle bir varsayıma ulaşmıştı: Gerçek, uyanık kişilik olan Sybil, az ya da çok aklın bilinç bölümünü karşılarken; değişken kişilikler, bilinçaltını dile getiriyorlardı. Anatomi ve biyolojiden bir görüntüyle somutlamak gerekirse, kişilikler Sybil’ın bilinçaltında; kemiklerdeki, kemik hücreleriyle dolu küçük boşluklara benzetilebilirdi. Kimi zaman uyuşuk, sakin duran bu küçük potansiyeller, yeterli uyandırıcı etkiyi bulunca, ortaya çıkıp yaşamaya başlıyorlardı. Sybil’ın içinde yaşadıkları kadar, dış dünyada da yaşamalarını sürdürüyor ve savunmaya çalıştıkları özel sorunlarını orada açığa döküyorlardı.

Taksi şoförüne parasını uzatırken, bilinçaltının savunmaları diye düşündü. Şimdi benim yapmam gereken şey sayıları ne olursa olsun bu kişiliklerin her birisiyle tanışmak ve her birinin uğraştığı sorunun ne olduğuna karar vermek. Bu yöntem beni, kişilik bölünmesine yol açan ilk sarsıntının kökenine ulaştıracaktır. Ancak bu yolla, kişiliklerin savunucu bir manevraya girişmiş oldukları gerçeğe -kuşkusuz dayanılması güç bir gerçeğe- varabilirim.

Doktorun anladığı üzere, bütün kişiliklere tek tek analiz uygu-

(*) Yatıştırıcı ve sakinleştirici ilaç grubu.

lamak gerekecekti ve her biri, hem kendi başına buyruk bir varlık, hem de Sybil Dorsett'in bir parçası olarak analiz edilecekti. Hep-sinden daha acil bir önem taşıyan konu 'gezinen' Sybil Dorsett'e iyice yakınlaşabilmektir. Ancak bu yolla Doktor, öteki kişiliklerin bir tuzak içerisinde yattıkları endişe ve savunma duvarının ardına geçebilecekti.

Ama bu yabancı ve utangaç Sybil Dorsett'e nasıl yakınlaşabilirdi insan?

1955 Nisanında bir sabah, Sybil, suluboya resimlerinden birkaçını kendisine getirdiğinde, Dr. Wilbur, "Sybil", dedi, "kızılıklık ağaçlarının çiçek açtığı sırada, bir Pazar günü benimle Connecticut'a gitmek ister misin? O günlerde manzara nefis olur; tomurcuklanan ağaçların, çalılıkların resimlerini çizersin."

Sybil utangaç ve çekingen bir tavırla verdi cevabını: "Oh, bir pazarınızı benimle geçirmek yerine çok daha önemli işlerinizi yapabilirsiniz."

Allah kahretsin, diye düşündü doktor. Onu, olağanüstü yetekte bir kadın olduğuna ve hastam olmasa bile onunla olmaktan zevk duyacağıma inandırmam gerekiyor. Hastalığı yüzünden eli kolu bağlı sayılsa da, değerini yeterince takdir ettiğime inandırmayacak mıyım yoksa? Kendi kendisini önemli derecede hor görse de, benim böyle bir tutum içinde olmadığımı hiçbir zaman anlayamayacak mı?

Tabii Dr. Wilbur, oldukça uzun süren tartışmalardan sonra, Sybil'ı böyle bir gezinti için kandırabildi: Bu gezi, Dr. Wilbur'a göre, Sybil'ın kendine olan güvenini kazanmasında, biraz olsun soğukluğunu yitirip, samimileşmesinde önemli rol oynayacaktı.

1955 Mayısının güneşli bir Pazar günü, sabah yedi sularında Dr. Wilbur, arabasıyla Whittier Hall'e geldiğinde Sybil'ı yanında Teddy Reeves'le kendisini bekler buldu. Sybil üzerinde, oldum olası bencilce bir hak iddia eden Teddy, çok-kişilikliği konusunda

Sybil'in kendisine açılmasından sonra daha da egemen bir tutum takınır olmuştı. Dr. Wilbur'a telefon ettiği mart ayında, henüz o kişiliklerden hiç birini tanımayan Teddy, şimdi yalnızca Vicky ve Peggy Lou'yu tanımakla kalmıyor, aynı zamanda ikisiyle de bir ilişki kurmaya çalışıyordu. Whittier Hall'in önünde Sybil'la birlikte duran Teddy, doktorun arabasının açılır-kapanır üstünün açık olduğunu görünce, Sybil'in, yanına bir eşarp alması gerektiği konusunda birtakım müdahalelerde bulunmaya kalkıştı. Sybil, yanında eşarp olduğunu söyleyince, Teddy, yine de havanın böyle üstü açık araba gezileri için fazla serin olacağını ileri sürdü. Her ne kadar gerek Sybil, gerekse Doktor, Teddy'nin merak etmemesi konusunda onu inandırmaya çalıştılsa da, pek yatışmış gözükmedi. Ama Teddy'nin gerçek kaygısı yol boyunca Peggy Lou'nun sessiz kalıp kalamayacağı ve Sybil'in ne ölçüde Sybil'lığını koruyabileceğiydi.

Sybil, Teddy'ye el sallayıp arabaya binerken kendine hakim görünüyordu. Denizci mavisi ve kırmızı şapkasıyla oldukça çekici olduğunu da söyleyebilirdi Dr. Wilbur; ayrıca ilk kez onu böylesine rahat görüyordu.

Teddy'nin yanından ayrılana dek, bu geziye ne kadar sevindiğini gizleyişi doktorun gözünden kaçmamıştı ve onun, Teddy'nin kıskanmasından çekinerek böyle bir şeye meydan bırakmayacak ölçüde ince ve düşünceli davranmasını takdirle karşılamıştı.

Bu beraberliği bütünüyle samimi bir dostluk havasında sürdürme amacı taşıyan Dr. Wilbur; konularını içinde bulundukları andan ve geçtikleri yerlerden, kasaba ve evlerden, bölgenin coğrafi yapısıyla tarihinden, manzaralarından ayırmama niyetindeydi. Küçük kıyı kentlerinin eteklerinden dolaştılar, Southport'tan dönüp, Sound yoluna saptılar. Sound'daki gemileri ilk kez gören Sybil, "Oldum olası gemilerin resimlerini çizmek, boyamak isterdim," dedi, "ama biçimlerini tam olarak kağıda geçiremeyeceğimden korkardım."

Doktor arabayı durdurup, "Bir denesene," dedi. Park eden

arabanın içinde Sybil, limana demirli duran gemilerin kaba taslaklarını çizdi. “Sevdim bunları,” dedi doktor. Sybil sevinmiş görün­dü.

Sound’dan ayrıldıktan sonra Dr. Wilbur çeşitli anacaddelerde, trafiği az olan eski yollarda yavaş yavaş dolaşmaya başladı. Bu arada, daha önce buralara hiç gelmemiş olan Sybil’a, önlerinden geçtikleri evlerin kimilerinin devrim öncesi yapılar olduğunu, kimilerininse modern biçimlerine rağmen ya yine devrim öncesinin orijinal pencerelerine ya da taklitlerine sahip olduklarını gösteriyordu.

“Babam inşaat müteahhitidir” dedi Sybil. “Mimari konularla çok ilgilidir. Benim de bu konuda yetişmemde rolü olmuştur.” Analiz sırasında sözü çok az geçen baba hakkında bir şeyler duy­mak Dr. Wilbur’u sevindirmişti.

Konu bundan sonra tomurcuklanan kızcıklara, leylaklara ve yabani elmalara dönüştü. Sybil, çiçek açmış elma ve kızcık ağaç­larıyla kaplı bir tepenin karakalem resmini çizebilmek için durma­larını istedi.

Sybil öğle yemeğini kendisinin getirmesi konusunda pek ısrarlı davranmıştı; karınlarını Connecticut’un Kent Şehri yakınında­ki küçük bir kamp alanında doyurdular. İlk önce Dr. Wilbur, Sybil’ın geziye bir katkıda bulunabilmek için böylesine ısrar ettiğini sanmıştı; oysa sonradan, piknik yemeğinin, lokantaya girme zorunluluğunda kalmalarına karşı bir tedbir olarak tasarlandığını öğ­rendi. Gerçekte Sybil’ın lokantalardan korkusu öylesine fazlaydı ki, lokantaya gitmesi “zaman kaybı”yla sonuçlanıyordu.

Geziye katılmayı kabul ederken, New York’a en geç saat dörtte, hatta mümkünse üçte dönmeleri konusunda da neden öyle inatçı davranmış olduğunu yine çok sonra öğrenebilecekti. Sybil, “Yapılacak işlerim var,” biçiminde bir açıklama yapmıştı. Sonradan doktorun öğrendiği gerçek nedense, Sybil’ın, saat üç ya da dörtten geç kaldığı takdirde, genellikle günün sonunda kendini gösteren,

duygusal bozukluk yorgunluk ve korku belirtilerinin ortaya çıkabileceği korkusuydu. Kişilik bölünmesine uğramaktan ürkmüştü. Doktorun, öteki kişilerle muayenehane dışında karşılaşmasını göze alınamayacak bir tehlike olarak görmüştü.

Bu nedenle saat tam üçte Dr. Wilbur'un spor arabası bir kez daha Whittier Hall'in önüne yanaştı.

O gün ne Dr. Wilbur ne de Sybil, Connecticut'a yaptıkları gezi boyunca yalnız olmadıklarını anlamışlardı. Yanlarında bulunan Peggy Lou, Sybil'ın, sonunda kendisini bir yere götürmesinden pek hoşnut kalmıştı. Doktorun arabasındaki bir başka görünmeyen yolcu, Vicky'se, devrim-öncesi evleri Marian Ludlow'a anlatabilmek için sabırsızlanıyordu.

Yine aynı arabada, o güne dek ne doktorun ne de Sybil'ın tanıdığı başka yolcular da vardı. Marcia Lynn Dorsett, kalkan biçimi yüzü, gri gözleri, kahverengi saçları, şımarık ve dediğim dedikçi kişiliğiyle gezinin bütün ayrıntılarını inceden inceye gözlemişti.

Araba Whittier Hall'ün önünde durup, Dr. Wilbur, Sybil'a veda ettiği sırada Marcia Lynn, yakın arkadaşı Vanessa Gail'e döndü ve İngiliz aksanıyla, "Bizimle ilgileniyor," dedi. Fidan gibi ince, uzun boyu, koyu kestane rengi saçları, açık kahverengi gözleri, oval duygusal görünümlü yüzüyle Vanessa, o tek ve basit cümleyi Mary'e aktardı: "Bizimle ilgileniyor." Anne görünüşlü, ufak tefek yaşlı hanım tipinde, şişman, düşünceli ve dalgın Mary, belli belirsiz bir gülümseyişle soru sorarcasına tekrarladı: "Bizimle ilgileniyor mu?" Sonra Marcia Lynn, Vanessa Gail ve Mary'nin kendi aralarında başlattıkları kulaktan-kulağa oyununda bu mesaj daha yüksek sesle, daha belirgin çınlar oldu: *Bu Dr. Wilbur bizimle ilgileniyor.* Daha sonra da, Marcia Lynn, Vanessa Gail, Mary ve hepsi bir toplantı yaptılar, kararlarını verdiler:

"Gidip, onunla görüşeceğiz."

Bölüm II

Oluşmak

Willow Corners

Connecticut gezisi yalnızca öteki kişiliklerde değil, Sybil'in kendinde de bir değişiklik yarattı. Analizin ilk yedi ayına oranla 1955 yazında daha az temkinli, daha rahatlamış duruma geçen Sybil ilk çocukluk çevresinden söz etmeye başladı. Çok-kışılığın dönüşümünün kökenleri hakkında ani açıklamalar olmuyordu, ama Sybil'in -tek bir kişi olarak doğduğu varsayıp- ruhen çoğaldığı kasaba ve çevrenin portresine dayanarak, Dr. Wilbur daha ileriki tarihlerde nedenlerin sonuçlarını bulmada kendisine yardımcı olacak bazı önyargılara varabiliyordu. Bu yüzden, Sybil'in -ve de Vicky'nin- 1923 yılının 20 Ocak günü dünyaya geldiği andan başlayarak hayatının ilk on sekiz yılını geçirdiği Winconsin'in Willow Corners adlı kasabasının ayrıntılı bir araştırmasına yöneldi.

Willow Corners, güneybatı Wisconsin düzlüklerinde, Minnesota sınırına yakın bir yerde kurulmuştu. Çevre dümdüz ve sert, mavi gök elle tutulabilecek kadar alçaktı burada. Genizden çıkma bir sesle bozuk bir şive konuşuluyordu bu yörede ve Sybil'in ilk yıllarında çevre çiftliklerinden üstü açık arabalarıyla kasabaya gelen halk, yörenin tarıma ne ölçüde bel bağladığını açıkça gösteriyordu.

Kasaba yüksek akçaağaç ve karaağaçlarla yer yer örtülüydü, ama kasabada adının tersine söğüt bulmak olanaksızdı (*). Çoğu Williard Dorsett'in emrinde çalışanlarca yapılmış evler, genellikle

(*) Willow, söğüt anlamına gelmektedir.

beyaz renkli ahşap yapılarıdır. Yağışsız günlerde tozdan geçilmeyen, taş döşenmemiş sokaklar yağmurlu günlerde bataklık halini alırdı.

Dış görünümüyle Willow Corners'ın göze çarpacak hiçbir özelliği yoktu. 1869'da kurulduğunda, küçük bile denemeyecek, ufacak bir kasabaydı ve üç kilometre karelik bir alanda yaşayan ve nüfusu ancak bini bulan halkıyla ilgili tekdüze haberler, kasabanın haftalık gazetesi *Corners Courier*'de yer alırdı. Gazetede göze çarpan tipik başlıklar şöyleydi: HAFİF KASIRGA JONES ÇİFT-LİĞİNDEKİ KÜÇÜK BİNAYI YIKTI; ANNELER KULÜBÜ-NÜN PİKNIĞI ÇARŞAMBA GÜNÜ ORTAOKULDA...

Bir sınır kasabası olarak kurulan Willow Corners, demiryolu-nun buraya ulaşmasıyla gelişmişti. Sybil'in bulunduğu yıllarda ka-saba, temel ürün olarak buğday yetiştiren bir tarım bölgesiydi. Ka-sabanın merkezi kabul edilen Main Street'te büyük bir gıda pazarı, hırdavatçı dükkânı, küçük bir otel, berber, eczane, banka ve posta-ne vardı. Willow Corners'e özgü denilebilecek yerler, buranın sınır kasabası olduğu günlerden beri varlığını sürdüren bir silah mağaza-sıyla, ekonomik hayatının merkezi sayılabilecek iki tahıl ambarı-ydı. Dükkânlar, çarşamba ve cumartesi geceleri açık kalırlar ve aile-lerin, çocuklarıyla birlikte geleneksel alışverişlerini yapmalarını sağlamış olurlardı. Bu geceler aynı zamanda, haber ve dedikodu alışverişi için de biçilmiş kaftandı.

Kasabanın iki polisi vardı: Biri gündüzleri, öbürü de geceleri çalışırdı. Ayrıca bir avukat, bir dişçi ve bir doktor oturuyordu kasa-bada. Hastaları, seksen kilometre kadar uzakta bulunan Minnesota Rochester'inin dünyaca ünlü Mayo Kliniğine götürebilmek üzere bir de cankurtaranları hazır beklerdi.

Orta Amerika'nın küçük bir örneği olan bu kasaba halkı iç po-litikada cumhuriyetçi, uluslararası alandaysa tecrit politikası yanlı-sıydı; sınıfsal farklılaşma belirgin bir görüntü yaratıyor, paralı bir üst sınıfla, çalışan halk birbirinden iyice ayrılıyordu. Parayı, üstün ahlakla karıştırma yanılgısına düşen kasaba halkı, servetlerin hangi

yollarla elde edildiğine ve davranışlarının niteliğine aldırmaksızın zenginlere büyük bir saygı besleme ve onlara hizmet edebilme eğilimindeydi. Willow Corners Okuma Kulübüne, Willow Müzik Kulübüne ve Willow County Korosu Derneğine üye iyi bayanların kasabaya biraz kültür aşılatabilmek için giriştikleri bütün çabalara rağmen halkın genel durumu buydu.

Sybil'ın, doğumundan önce ve Sybil altı yaşına basana kadar, kasabanın en zengin adamı babasıydı. Büyük ekonomik bunalım döneminde ciddi tersliklerle karşılaşınca bu niteliğini yitirdi. Sybil'ın altı yaşını doldurduğu 1929 yılından, koleje gitmek üzere kasabayı terkettiği 1941 yılına kadar en zengin kişiler, Alman ve İskandinav çiftçiler, yöre bankasının sahibi Stickney ailesi ve beş başarılı kocayla yaptığı evlilikler sonucu hem kasabada mal mülk, hem de Colorado'da bir gümüş madeni edinen, Bayan Vale adlı kaba ve bayağı bir kadın'dı.

Willow Corners, herhangi bir sosyologun rahatça tahmin yürütebileceği gibi değişik inançlara özgü kiliselerle doluydu. Aşırı tutucu gruplar, kasabanın ilk kilisesinin temelini atan Yedinci Gün Baptistleri adlı mezhepten tutun da Yedinci Gün Adventistleri'ne, Saint John Baptist de La Salle ve Tanrı Birliği Kilisesi'ne kadar ayrılıklar içerisindeydi. Metodistler, Cemaatçi Protestanlar ve Luter-ciler, her biri bir ötekine dudak kıvrarak yan gözle bakmakla kalmıyor, Katolikleri de şeytanın yeniden dirilişi olarak kabulleniyordu. Tutuculuk alabildiğine yaygındı ve kasaba her ne kadar sözde insan haklarına değer veriyorsa da, davranışlar açısından hainliklerle doluydu. Geri zekâlı dondurmacıyla alay edilir, sınırlı bir tiki olan telefon memurunun yüzüne karşı kahkahalarla gülünürdü. Willow Corners'da sayıları pek az olan Yahudilerle, hiç bulunmayan zencilere karşı önyargılar dehşet verici denilebilecek ölçüdeydi.

Olayların gelişiminde tutuculuk ve hainlik görmezlikten gelinirken, fazla kafa yormaksızın gelişen kasaba kolay ve mantıksız

bir iyimserliğe kapılma yolunu tuttu. Bu iyimserlik, “Eğer ilk başta başaramazsan, bir daha, bir daha dene,” gibi parolalarla, ilk ve ortaokulların birlikte kullandıkları büyük toplantı salonunun bir yerine kabartma harflerle yazılmış “Bugünün umut yaprakları yarının tomurcuklarıdır,” biçimindeki özdeyişlerde kendini göstermekteydi. Yarının tomurcuklarının gerçekte bugünün dar görüşlü yaprakları üzerinde kurumaya tutsak olduğu, Willow Corners’in saygıdeğer vatandaşlarının hiç mi hiç aklına gelmiyordu.

Vine Street’de, kasaba okullarına çapraz düşen köşede, analiz sırasında daha önce sözü geçen, Dorsettlerin evi bulunuyordu: Siyah pancurlu beyaz ev. Kişi ak ve karayı hayatın uç noktaları ya da yaşam ve ölüm diye düşünebilirdi, ama evi yapan Williard Dorsett kesinlikle böyle bir sembolizmden yola çıkmış değildi. Dorsett’in düşünceleri yalnızca evin kullanışlı olmasıyla ilgili nedenlendendi. Büyük bir çimenlik, zeminden yüksek bir bodrum kat, bir garaj, ayrıca kendi doğramacı-marangoz dükkânı ve atölyesi olarak kullanılacak bitişik küçük bir yapı gerekiyordu ona. Arkada beton dar bir yol Main Street’deki dükkânların ardına açılan bir arsaya çıkıyordu. Dorsettlerin mutfağından basamaklarla bu beton bahçe yoluna iniliyordu.

Dorsettlerin kapı komşusunun dünyadan elini eteğini çekmiş biri; yolun karşı yanında oturan kadının bir cüce; yolun az aşağısında oturan adamınsa on üç yaşındaki kızının ırzına geçip, olaydan sonra onunla yine aynı evde, hiçbir şey olmamışçasına hayatını sürdüren biri olması pek ışık tutucu gerçekler sayılamazdı. Bunların hepsi, dış görünüşüyle son derecede olağan, normal ve sofu olan kasaba içinde, yeraltı akıntılarını anımsatır biçimde akıp geçerken, kanunsuz birtakım çocukların belirmesiyle sonuçlanan, garip bir alçalışın ve bozuluşun parçalarıydı.

Dorsett ailesinin kendine özgü birtakım gariplikleri vardı; belki bunlar ilk bakışta görünmeyen, sık sık küçümsenen, ama temelde gömülü olarak var olan şeylerdi. Sybil’in piyano öğretmeni Ba-

yan Moore, Sybil'in durgun bir kız olduğunu ve gerek annenin, gerekse kızın duygusal sorunlar içinde bulunduğunu bildirdi. Williard Dorsett'in çok uzak bir yeğeni, baba ve kızı "sessiz", anneyi de "canlı, zeki, yerinde duramayan" bir kadın ama aynı zamanda da "sınırlı" olarak tanımlamıştı. Aynı gözlemciye göre her zaman bir arada görülen ana-kız arasında aşırı bir yakınlık hissediliyordu. Çok sevilen bir öğretmen, anılarını,"Annesinin eli sürekli olarak Sybil'in kolundaydı," biçiminde özetlemişti.

Dorsettlerin yanında altı yıl yatılı hizmetçilik yapmış olan Jessie Flood, yalnızca "Onlar dünyanın en iyi insanlarıdır. Bayan Dorsett bana ve aileme karşı çok iyi davranırdı. Bize pek çok şey, hemen hemen her şeyi verirdi. Dorsettlerden daha iyi yürekli insanlar tanımadım," demekle yetinmişti.

Jessie'nin babası James Flood marangozluk işinde Williard Dorsett'le birlikte çalışmıştı ve "Dorsett dünyanın en iyi patronuydu," demişti.

1883 yılında Willow Corners'de, ora halkının pek çoğu gibi yörenin ilk sakinlerinin soyundan dünyaya gelen Williard Dorsett, genç kızlık adıyla Henrietta Anderson'la, 1910 yılında evlenmişti.

Dorsettler ve Andersonlar soy, sop ve gelenekleri açısından benzer ailelerdi. Hattie, baba tarafından, Lord Baltimore'un bağışı üzerine, öğretmen olan erkek kardeşi Carl'la birlikte İngiltere'nin Devon kentinden Virginia'ya göç eden İngiliz papazı Charles'in büyük-büyük-torunuydu. Yine Hattie, ana tarafından İngiltere'ye çok daha yakındı. Annesi Aileen, doğup büyüdükleri Southampton'u bırakıp Pennsylvania'ya göç eden İngiliz doğumlu bir karı kocanın kızıydı. Williard'ın babası Aubrey Dorsett, Pennsylvania'ya, Cornwall'den gelen bir İngiliz beyinin torunuydu. Williard'ın annesi Mary Dorsett, Kanada doğumlu olup, Kanada'ya yerleşmeden önce, dinsel işkencelerden korunabilmek amacıyla Hollanda'ya kaçmış bir İngiliz ailesinin torunlarındandı.

Williard, Hattie'nin babası Winston Anderson'un, kurucusu

ve ilk belediye başkanı olduğu Illionis'e bağlı Elderville kasabasına gittiğinde tanıdıktı Hattie'yi. Winston Anderson İç Savaş'ta Amerikan Ordusu Atlı Birliğinde savaşa katıldıktan sonra Elderville denilen yere gelmişti. İç Savaş'a yaşını bir yıl büyüttürüp on sekiz olduğunu iddia ederek katılmıştı. Elderville'de daha sonraki yıllarında bir müzik aletleri dükkânı açmış, Metodist kilisenin korosunu yönetmiş ve yine belediye başkanı seçilmişti.

Süslü giysileri ve uçarı denecek ölçüde canlı hareketleriyle Hattie, Williard Dorsett'i daha ilk buluşmalarında utandırmıştı. Elderville'in anacaddesinde gezinirlerken ansızın olduğu yerde durmuş ve belediye başkanlığı seçimlerine bir kez daha adaylığını koyan babası adına hazırlıksız bir söylev vermişti. Sıkılan ve şaşırان Williard onun yanında etkisizce kalakalmıştı bir anda.

Güzel dış görünüşünün, zekâsının ve canlılığının etkisiyle Hattie'yle arkadaşlık eden bütün erkekler, acı sözleri ve kendine özgü birtakım alışkanlıkları nedeniyle onu terkettiler halde, Williard böyle bir son vermemişti ilişkilerine. Kendi deyimiyle "ona dayanacaktı," çünkü onun kültürlü ve iyi yetiştirilmiş bir insan, aynı zamanda da yetenekli bir piyanist olduğu kanısındaydı. Kendisi kilise korosunda tenor olarak görevli bulunduğu için, Hattie Anderson'a gelecekte ona piyanoyla eşlik edecek biri gözüyle bakıyordu. Willow Corners'in kolay alışırlı düşünüş biçiminin ve kendine özgü kocakarı özdeyişlerinin etkisi altında, Hattie'nin şimdiki garip tutumlarının yaşı büyüdükçe değişeceğini umuyordu. Evlendiklerinde Hattie yirmi yedi yaşında olduğu için, "yaşının büyümesi" sözcüğüyle ne kastettiği kolay anlaşılır bir şey sayılamazdı. Her neyse, Williard Dorsett, Hattie Anderson'a âşık olmuştu ve Elderville'deki birkaç hafta sonu gezintisinden sonra da hemen evlenme önerisinde bulunmuştu.

Hattie, Williard Dorsett'e âşık değildi ve bunu açıkça da söylemekteydi. Williard'la ilk buluşması, o sıralar nişanlı bulunduğu ve alkolü bırakacağı yolunda verdiği sözü tutmamış olan kuyumcu-

ya karşı hesaplı bir başkaldırı niteliğini taşımıştı. Ayrıca Hattie, bütün erkeklerin birbirinin aynı olduklarını ve güvenilmemeleri gerektiğini -Peggy Lou bu sözleri Dr. Wilbur'un muayene odasında onun ağzıyla tekrarlamıştı-, onların aklında "sadece tek bir şey bulunduğunu" ileri süren bir kadındı.

Yine de Wisconsin'de yaşama düşüncesi, doğup büyüdüğü Illinois'den dışarı adımını atmamış olan Hattie'ye çekici gelmişti. 1910 yılında Willow Corners'de, Bayan Williard Dorsett olarak yaşamaya başlama nedenini bir başka eyalete yerleşme istemi diye açıklamıştı.

Zaman geçtikçe Hattie, Williard'ı umduğundan da çok düşünmeye ve hatta onunla oldukça ilgilenmeye başladı. Kocası kendisine iyi davranıyordu; o da bunun karşılığını vermeliydi. Kocasının sevdiği yemekleri pişirir, iyi kek ve turta tarifleri bulmaya çalışır, yemeklerini hep zamanında sofraya getirirdi: Öğle yemeği saat tam on ikide, akşam yemeği saat tam altıda.... Ev işinden özel bir zevk almadığı halde, aşırı titiz ve bağınaz denilebilecek bir ev kadını olup çıktı. Evliliklerinin ilk yıllarında, Hattie ve Williard'ın hoşça zaman geçirdikleri uzun süren müzik geceleri olurdu aralarında.

Karısı, Williard'ın umduğu gibi, müzik konusunda da iyi eşlik etti ona.

Dorsetlerin evliliklerinin ilk on üç yılında Hattie dört kez çocuk düşürdü. Gerek kendisi, gerekse kocası artık çocuk sahibi olmayacaklarını düşünmeye başladılar. Bu çocuk düşürmelerinin ruhsal bir takım nedenlere dayanıp dayanmadığını araştırarak ölçüde uyanık değillerdi ikisi de. Oysa Hattie'nin bir bebek sahibi olma konusunda birbirine ters düşen düşüncelerinin ışığında olaya bakılacak olursa düşükte ruhsal etkenlerin rol oynadığı büyük bir olasılıktı. Kadın, başkalarının bebeklerine bakmaktan büyük zevk alıyordu ve yeni doğum yapmış annelerle konuşurken, pek çok kez çocuğu "çalıp kaçıracağı"nı söylerdi şakacıktan. Ama bir an için, aşırı ölçüde çocuk sahibi olma özleminden söz eder, sonra hemen

ardından buna karşıt duygularını dillendiriverirdi. ocuęunu sevmesi gerekeceğini dūřunmekse sık sık onu anneliğe-karşı bir yola itiyordu.

Çok sonraları Dr. Wilbur, karřıt duyguların gūęlū etkinlięinin Hattie'nin hormonal sisteminde bir dengesizlik yarattıęı ve dūřuk olaylarında psikosomatik bir etken olarak gōrev aldıęı sonucuna vardı. Her neyse, Sybil ana rahmine dūřtūęünde Williard, otekiler gibi bu yavrunun da dūnyaya gelemeyeceęi korkusuna kapıldı. Bunun üzerine Hattie'ye o zamana kadar hiç gōstermedięi bir baskı yōntemi uygulayarak, gebelięi boyunca ortalıęa çıkmasını kesinlikle yasakladı. Dolayısıyla gizlilik ve saklılık Sybil'ı daha ana rahmindeyken sarmıřtı.

Sybil doęduęunda iki kilo ū yūz otuz gram geliyordu. Sanki Williard, kızının bōylesine ufak tefek olmasından utanırmıřcasına doęum ilanına, ū yūz otuz gramı būyuk bir ūzenle ekletmiřti. Bebeęe isim takma iřini Williard üzerine aldı ve Sybil Isabel adını sevmeyen Hattie, bu adı ancak son derece gerekli anlarda kullanmaya karar verdi. Bunun dıřında Hattie kızını, Peggy Louisiana diye çaęırırdı ki, bu da giderek Peggy Lou, Peggy Ann ya da yalnızca Peggy biçiminde bir kısaltmaya uęradı.

Gerçekte Hattie'yi, bebeğin, daha ilk aylarında huzursuz eden şey yalnızca adı değildi. Anne olma konusundaki eski karşıt duyguları yine kendini gōsteriyordu. Öyle ki, kızı kendisine ilk gōsterildięinde kuru bir sesle, "Öylesine sıska, bir şey ki, kırılacak gibi duruyor," demişti.

Gerçekte "kırılan" Hattie'nin kendisi oldu. Doęumun hemen ardından řiddetli bir sinir depresyonu geçirdi ve bu depresyon Sybil'ın ilk dōrt aylık ūmrū boyunca sūrdū. Bu sūrede Hattie'nin bebekle tek iliřkisi onu emzirmekten ibaretti. Bunun dıřında bebeęin bakımı bir hemřireye, Williard'a ve tam olarak babaanneye dūřmūřtı.

Hattie yeterince iyileştikten sonra, evde başkaları varken o-

cuğu emzirme konusunda Williard'la oldukça sert bir çatışmaya girdi. Sybil'ı yatak odasına götürüp kapıyı kapamayı önerdiği halde, Williard buna karşı çıkarak kesin bir yasaklama emri verdi: "Hayır. Ne yaptığını nasıl olsa herkes anlayacaktır."

Hattie öteki kadınları -kilisede arka sıralarda oturan ve kereste vagonlarıyla kasabaya inip sık sık Dorsettlerde yemek yiyen çiftçi kadınları- örnek göstererek, onların bebeklerini, değil evde başkaları varken, başkalarının yanındayken bile emzirdiklerini söyledi; ayrıca kendisi bu son biçimi öneriyor da değildi. Ama Williard inatçılığını sürdürerek, Hattie'nin bir 'çiftçi kadın' olmadığına işaret etti.

Hattie boyun eğdi, ama bu boyun eğişe çok içerliyordu. Öte yanda, karnı doymayan Sybil ağlıyordu. Hattie, bebeği ağladığı ve bu ağlayışıyla kendisini sinirlendirdiği için suçluyordu. Üstelik eksik beslenmenin bebekte yaratacağı ters etkilerin bilincine varmaktan çok, hatta Williard'ın kesin buyruğu altına girişinden duyduğu öfkeden de çok, bu ağlayıştı Hattie'yi sinirlendiren ve onu "Tavanı delip çıkabilirim" diye avaz avaz bağırtan. Bu deyim, onun kronik hayal kırıklığının gözde sözcüklerinden biriydi.

Sybil'in doğumunu izleyen depresyon, Hattie'nin oldum olası yitirmediği havailiğini ve kuruntucu tutumunu daha da arttırmıştı. Gün geçtikçe, Williard'ı hoşnut kılma istemi giderek azaldı. Kocasısı, karısının o güne dek kendisine gösterdiği büyük ilginin belirli bir noktada yok oluşundan yakınmaya kalkışacak olsa, hep aynı cevabı alıyordu.

"Bana ne. Burası özgür bir ülke."

Artık kocasına eşlik etmek için uzun süre piyano başında oturma sabrını göstermiyordu. Gerçekte kalkıp perdeyi düzeltmek sizin ya da eşyalardan birinin üstündeki toz zerresini almaksızın hiçbir yerde birkaç dakikadan fazla oturmaz olmuştu artık. Hatta başkalarının evinde bile tutumu aynıydı. Dikiş dikmeyi bildiği halde, elleri bir iğneye iplik geçiremeyecek ölçüde titremekteydi.

Sybil'ın bütün bebeklik giysilerini Williard dikti. Huzursuz ve neredeyse çılgın bir hal alan Hattie, perdeler ve toz zerrelere gibi, sözcüklerle de oynamaktaydı. Kafiye düzüyor, kendisine söylenen cümlelerin sonlarını tekrarlama huyu vazgeçilmez bir alışkanlık haline alıyordu. Eğer birisi “Başım öyle ağrıyor ki...” dese, Hattie de “Öyle ağrıyor ki...” diye tekrarlamadan edemiyordu.

Sekiz yaşına geldiğinde, Sybil, sık sık arka bahçeye inen basamaklarda, tavan arasındaki sandığın üstünde ya da evin önündeki holde duran kutunun üstünde oturur, başını dizlerine dayayıp kendi kendine hep aynı soruyu sorar olmuştı: Neden böyle bir duygu vardı içinde?.. Doğru sözcüğü bulamayarak, “bir şeyin eksikliği duyma” deyiminde karar kılıyordu. Ama neden, Willow Corners'in en iyi evlerinden birinde oturduğu, kasabadaki çocukların hepsinden çok daha iyi giysileri ve çok sayıda oyuncakları olduğu halde, bir şey eksik olsundu, bunu anlayamıyordu. Hele bebeklerinden, boya kalemleriyle tüplerinden ve küçük ütüsüyle ütü masasından pek zevk alıyordu.

Bu eksikliğin ne olduğunu anlamaya çabaladıkça, daha da anlaşılmasız oluyordu... Bildiği tek şey açıklanması olanaksız bir eksikliğin kendisini, annesinin deyişiyle “üzgün, bozuk ve durgun” yaptığıydı. Sybil'ı en rahatsız eden şeyse, mutsuz olması için hiçbir nedeninin bulunmayışı ve bu yüzden ana-babasına sanki ihanet ediyor durumuna düşüşüydü. Suçluluk duygularını yatıştırabilme amacıyla şu üç kötü tutumunun bağışlanması için dua ediyordu: Sahip olduğu şeylerden dolayı şükran duymaması; annesinin ileri sürdüğü biçimde mutlu olmaması ve annesinin deyişiyle “Öteki gençlere benzememesi”ydi.

Kederli ve acı içindeki Sybil kimi zaman oturduğu basamaklardan, tavan arasından ya da ön holden aceleyle kalkıp, babaannesinin oturduğu ikinci kata giderdi.

Babaannesinin, Sybil'in hayatında tartışılmayacak bir yeri vardı; ne de olsa, bebekliğinde Sybil'a bakan annesi değil de babaannesiydi. Ayrıca annesi canlı, havai ve kararsız bir kadınsa, babaannesiydi dengeli ve değişmez bir insandı. Ve babaannenin bir mabet kadar kutsal evinde pek çok kez kalmıştı Sybil. Dr. Wilbur'un muayene odasında geçmişe açılan penceresinde gerçekte büyük önem kazanan küçük anıların bir koleksiyonu yaşıyordu bu evde.

Babaanne, Sybil'ı kucağına alırdı. Orada oturan çocuk, babaannesinin kendisi için her zaman hazır bulundurduğu resim kağıtlarına bir şeyler çizdi. Sybil'ın çizdiklerinden gurur duyan babaanne bu resimleri, yıllar önce kendi yaptığı yağlı boya tabloların yanına, duvara asardı. Kavanozlar dolusu kurutulmuş erik, kayısı ve inciri olan babaanne, Sybil'ı mutfaktaki dolabın başına götürür, ne dilerse seçmesine izin verirdi. Babaanne, Sybil'ın çekmeceleri açmasına, istediği her şeyi baştan devşirmesine izin verirdi. Bir gün Sybil bu çekmecelerin birinde kendi bebeklik resmini bulmuştu. Böylesine dikkatle saklanmış resmi görünce babaannenin kendisini gerçekten *sevdiğini* anlamıştı. Daha sonra Hattie, kızını kötü bir çocuk olmakla suçladığında, babaanne Sybil'ın savunmasını üzerine almakla bu sevgisini kanıtlamıştı. "Bana bak, Hattie," demişti babaanne, "o sadece bir çocuk." Ve Sybil, kendini çok hasta hissettiği günleri de anımsıyordu. En sonunda babaanne onunla birlikte kalmak üzere aşağı indiğinde, ağzına bir lokma yemek koymayan Sybil ansızın yiyebileceğini hissetmişti. Ayrıca babaanne güldüğü zaman, güzel bir şey oluyordu bu; acı vermiyordu Sybil'a.

Yukarıya, babaanne'ye yapılan ziyaretler ne yazık ki uzun sürmedi. Annesi bunun için belirli bir zaman ayırdı. Sybil orada bulunduğu süre boyunca zamanın geçip gittiğini hissetmekten alıkoymıyordu kendini. Zamana öylesine bir gereksinim duyuyor ve sınırlı süre kendisini tatmin etmekten öylesine uzak kalıyordu ki, annesi kızını çağırarak üzere basamakları tırmandığında Sybil ger-

çek anlamıyla zamanın yok olup gittiğini hissediyordu.

Oysa büyükbaba eve geldiğinde, Sybil'ın kendisi bu ziyaretlere bir son verirdi. İriyarı, kaba, hoyrat davranışlı bir adam olan büyükbabasını sevmezdi. Basamaklarda onun gelişini haber veren tahta ayak sesi üzerine hemen babaannesine döner, "Artık gitmeliyim," derdi. Bunun üzerine babaannesi anlayışlı biçimde gülümsemekle yetinirdi.

Sybil dört yaşındayken babaannesi bir kriz geçirmişti; zaman zaman kendini kaybederdi. Yolunu bulmaktan aciz, Willow Corners sokaklarında gezinip dururdu. Sybil, babaannesini bulup eve getirmeyi ve babaannesinin uzun süre kendisini koruduğu gibi bu kez iyileşene kadar ona göz kulak olmayı bir görev bilmişti.

İyileştikten sonra, daha beş yıl süreyle babaannesi Sybil'ı koruma işini sürdürdü. Ama Sybil dokuz yaşına geldiğinde, babaanne, Sybil'ı üzen ve korkutan yeni bir hastalığa -rahim kanserine-yakalandı.

Dün Asla Yoktu

Willow Corners'deki büyük evde bir tabut vardı ve onu gelip alacaklardı. Saat bir sularıydı, benekli muşamba döşeli beyaz mutfak penceresinden Sybil adamların cenaze töreni için katlanır sandalyeleri eve doğru taşıyışlarını izliyordu.

“Odana git,” dedi annesi. “Hazır olduğumuz zaman anneciğin gelip seni alır; sen de aşağıda törene katılırsın.”

Sonra annesi, beklerken yalaması için kendisine elma şekeri vermişti. Elindeki çubuklu şekerle oynayarak yatağına uzanmıştı Sybil. Aşağıdan gelen sesleri, onların yanlarından ayrıldığından beri kendisiyle hiçbir ilişkisi kalmamış olan o uzak sesleri duyuyordu. Sonra bir süre hiçbir şey duymadı.

Ansızın babası dikilivermişti başucuna.

“Haydi, gel,” dedi. “Tören bitti. Sen de bizimle mezarlığa gelebilirsin.”

Kendisini unutmuşlardı. Aşağıda törene katılabileceğine dair söz vermişler, ama sözlerini tutmamışlardı. Tam dokuz yaşındaydı. Tören kendi evinde yapılmıştı. Ama onu bir bebek gibi, elinde elma şekeriyle, yukarıda bırakmış; çağırmamışlardı. Ana babasını bağışlayamazdı; bağışlamayacaktı.

Paltosunu geçirdi sırtına; pomponlu, yünlü şapkasını ve ekose desenli eşarbını geçirdi boynuna. Basamaklardan aşağı indi; bütün o sessiz ve hareketsiz insanların yanından geçip kaldırırma çıktı. Papaz, “Sen bu arabaya bineceksin, Sybil,” dedi.

Arabada amcası Roger ve hiç sevmediği karısı -bir ikinci Hattie- vardı. Amcası babasına öylesine benziyordu ki, papaz kendisini

“yanlış” babanın yanına vermişti. Üzgündü.

Ayrıca üzgün oluşunun bir ikinci nedeni de ölen kendi babaannesi olduğu halde, gelenlerle aşırı derecede meşgul bulunan annesiyle babasının kendisiyle ilgilenmemeleri ve kendisini itip kakıştırmalarıydı. Haksızlıktı bu. Buz gibi gözyaşları için için akıyordu. Asla yüksek sesle ağlamazdı zaten.

Araba durmuştu. Büyükbabasının doğduğu kasabanın mezarlığındaki yol üzerinde Dorsett aile mezarına doğru yürüyorlardı. Büyükbaba bu bölgede doğan ilk beyaz erkekti.

Burada yürürken, Sybil ölümü düşündü. Kilisede kendisine anlatıldığına göre ölüm bir başlangıçtı. Bunu pek iyi anlayamıyordu. Babaannesi de, bir gün İsa’nın, kendisini sevenleri mezarlarından almaya geleceğini söylemişti. O zaman, demişti babaannesi, sen ve ben yepyeni bir dünyada sürgit birlikte olabileceğiz.

Roger amca ve Hattie teyze, Sybil’ı ailenin toplu olarak durduğu yere götürdüler; annesi ve babası, Clara teyze ve kocası, Anita ve Ella (iki yaşındaydı) ve tabii büyükbaba. Hepsi babaannenin Wisconsin göğünün altındaki, sessiz mezarından üç metre kadar uzakta, ayaktaydılar. Soğuk ve rüzgârlı bir nisan günüydü.

Üzeri çiçeklerle kaplı, gri, madeni tabut mezarın yanına konulmuştu. Papaz da dibindeydi hemen. “Ve ben yeni bir cennet gördüm,” diyerek başladı, “ve yeni bir toprak... ve ben, John, kocası için hazırlanmış bir gelin gibi süslü kutsal kent Kudüs’ün, cennetteki Tanrı’nın yanından ayrılıp yeryüzüne inişini gördüm... ve artık ölüm olmayacak; ne acı, ne gözyaşları, ne de ağrı... Ve tahtında oturan O dedi ki, dikkat edin. Ben her şeyi yeniden yapıyorum.”

Sybil tabutu görmüyordu, çiçekleri ve oradaki insanları da; gözlerinin önünde, Willow Corners’in yerlisi bir erkekle evlenerek, kocasının kasabasında yaşamaya başlayan Kanadalı babaannesi Mary vardı yalnızca. Kocasının bağlı bulunduğu kilisenin insanları için bir yabancı, dışarılıklı olan Mary, onun emirlerine uymaya mecbur edilmişti. Okumayı çok seven bir kadın olduğu halde koca-

sı; “Gerçek olmayan her şey yanıltır,” sözüyle bunu yasaklamıştı. Kocasının düşüncesine göre gerçek, yalnızca dinsel yazılarda bulunuyordu.

Sybil, babaannesini uzun etekleri, yüksek ökçeli ayakkabıları, beyaz saçları, mavi renkli küçük gözleri, ılık ve tatlı gülümseyişiyle gözlerinin önünde canlandırmıştı sanki.

Sybil’in kulaklarına gelen ses papazın sözcükleri değil; annesi, “Sybil, babaannenin yatağı üzerinde zıplamamalısın,” dediği zaman “Hiç zararı yok, Hattie,” diyen babaannesinin yumuşak sesiydi.

Babaannesinin büyük yatağı yüksek ve yumuşaktı. Sybil onun üstünde dilediğinde zıplar dururdu. Babaannesi kendisini kucağına alır, sallar ve “Sybil, Sybil, Sybil,” derdi. Babaannesinin yanındayken azar yoktu. Hemen alt kattaki evleriye sanki kilometrelerce, kilometrelerce uzakta, unutulma özlemi duyulan bir anıydı.

Sybil, babaannesine resimlerini gösterir ve babaannesi “Şahane,” dedikten sonra duvara asardı. Babaannesinin pencere yanında kocaman bir kutusu vardı, içinde pek çok dergi ve gazete dururdu; bunları çocuk sayfaları için Sybil’a saklardı. Ve Sybil’ın resim çizmesine izin verir, Sybil çizgilerden hiç dışarı taşırmadan bu resimleri özenle boyardı... Babaannesi Sybil’ın yaptıklarını severdi.

Babaannesi Sybil’ın masayı kurmasına izin verir, onun her şeyi berbat ve yanlış yaptığını söylemezdi. Eğer Sybil yanlış bir şey yaptıysa, babaannesi kızmazdı. Sybil ona pek çok şey anlatıp, “Anneme söylemeyeceksin ama, değil mi?” diye yalvarırdı. Babaannesi de, “Senin bana söylediğin hiçbir şeyi Hattie’ye anlatmam,” cevabını verdi. Anlatmazdı da...

Sybil’ın babaannesiyle birlikte nehre doğru yürüdüğü ağaçlıklarda çiçekler olurdu, ama şimdi papaz diyordu ki:

“Ulu Tanrımız, kardeşimiz Mary Dorsett’in ebedi uykusuna dalmasına izin verdiğine göre, biz de onun bedenini şefkatle toprağa veriyoruz...”

Uyuyordu. Babaannesi uyuyordu. Artık birlikte nehir kıyısına yürümeyeceklerdi. Orada yalnızca çiçekler olacaktı; yalnız kalmış çiçekler, babaannesi ve Sybil'dan yoksun kalmış çiçekler.

“Toprak toprağa, küller küllere, toz toza dönüşürken Hazreti İsa aracılığıyla onun da Tanrımıza kavuşarak yeni hayatı bulmasını umarız.”

Rüzgâr, sessiz bir acı içindeki Sybil'ın babasıyla amcası Roger'in; ellerini ovuşturarak, kriz geçirircesine inleyen Clara halasının; anneden yoksun kalmış bu gelişkin çocukların tepesinde ulurcasına esiyordu; büyükbabasının yumuşak iniltilerinin üstünde uluyordu. Sadece Sybil'ın, boğazı kuruyan, göğsü sıkışan, parmakları önce karıncalanır gibi olup giderek duygusuzlaşan Sybil'ın gözleri kuruydu.

Rüzgâr soğuktu. Bu duygu, kahverengi benekli buz mavisini andırıyordu. Soğuk olan hiçbir şeyde aşk, sevgi olamaz. Sevgi sıcaktır. Sevgi babaannedir. Sevgi şimdi toprağa verilmektedir.

Güneş ışığının altında, madeni tabutun parıldayışı bir an günün griliğini bastırır gibi oldu. Tabut, korkunç bir şey yapmaya gelmiş adamların elindeydi. Tabutu önce kaldırmışlar; şimdiyse aşağı indirmeye başlamışlardı. Babaannesini, santim santim, saniye saniye, aşağıya, toprağın derinliklerine itiyorlardı. Sevgiyi gömüyorlardı.

Artık herkes ağlıyordu, ama Sybil'ın gözleri hâlâ kupkuruydu, tıpkı önünde uzanan o bomboş dünya gibi, hiç kimsenin “Sybil, Sybil, Sybil,” demediği, konuşmaya çalıştığında hiç kimsenin dinlemediği, sevgisiz dünya gibi...

Çok güçlü duyguların etkisiyle harekete geçen Sybil, kendisini yürürken buldu. Başlangıçta bir iki yavaş adımdı bu, ama sonra başka adımlar izledi onları, aşağı indirilmiş tabutun üstündeki çiçeklere doğru atılan hızlı, daha hızlı adımlar. Mezarın yanı başındaydı; bedeni, içeri atlayacakmış, hiç ayrılmamacasına babaannesinin yanına gidecekmiş gibi bükülmüştü.

Sonra hızlı ve sert bir hareketle kolunu yakalayan bir el vardı. Engelleyici el kendisini çekiyor, mezardan uzaklaştırıyor, babaannesinden koparıyordu.

Rüzgâr uluyordu. Gök kararmaya başladı. Hiçbir şey yoktu.

Başa çıkılamayacak güçteki el kendisini hâlâ çekiyordu. Onun baskısını etinin derinliklerinde duyuyor, keskin ve ani çekilişin verdiği acıyla kolu hâlâ ağrıyordu.

Sybil, onu babaannesinden böylesine güçle koparanın kim olduğunu görmek için döndü. Amcası Roger miydi, babası mıydı yoksa? Yoklardı.

Mezar da yoktu. Çiçekler yoktu. Rüzgâr yoktu. Baba, Anne, Roger amca, Hattie Teyze, Clara hâlâ ve onun evlendiği yaşlı zengin adam, papaz, bütün o insanlar yoklardı.

Mezar yerine bir sıra duruyordu önünde. Çiçek dizileriye karatahtalardı. Gök yerine tavan, papaz yerineyse öğretmen vardı.

Kısa, sinirli cümlelerle konuşan öğretmen uzun boylu, ince yapılı biriydi. Sybil'in öğretmeni değildi. Onun öğretmeni Bayan Thurston yavaş yavaş ve sözcüklerin üstüne basa basa konuşurdu; üstelik şişman ve orta boyluydu. Üçüncü sınıfın öğretmeni Bayan Thurston'du. Bunun da Bayan Thurston olması gerekirken, Bayan Henderson vardı karşısında. Sybil, Bayan Henderson'un beşinci sınıfların öğretmeni olduğunu biliyordu.

Ne olmuştu, diye merak etti Sybil. Bir rüya değildi bu. Yuva yıllarından bu yana gidip geldiği okulun olağan bir sınıfı görünümündeki bu odanın kendi dört duvarı arasında normal bir hali vardı. Ama bu kendi sınıfı değildi. Odanın pencereleri, üçüncü sınıfın kiler gibi batıya değil, doğuya bakıyorlardı. Sybil, okuldaki bütün sınıf odalarını bilirdi ve üstelik biliyordu ki, bu beşinci sınıfın odasıydı.

Her nasılsa beşinci sınıfa girivermişti. Yanlış bir şey, çok kötü bir şey yapmıştı. Dışarı çıkması ve onun yokluğunu büyük bir olasılıkla not etmiş olan Bayan Thurston'un bulunduğu üçüncü sınıfa

dönmeliydi. Burada bulunduğu için Bayan Henderson'dan özür dilemeli, Bayan Thurston'a neden sınıfta bulunmadığını açıklamalıydı. Ama açıklama neydi?

Sonra öteki çocuklara dikkat etmeye başladı. Az ötesinde Betsy Bush, önünde Henry Von Hoffman, Stanley, Stuart, Jim, Carolyn Schultz ve bütün ötekiler... Eh, üçüncü sınıfın hepsi burada demek, diye düşündü.

Bu çocuklardan çoğu, taa yuvadan beri arkadaşlarıydı ve onları iyi tanıyordu. Aynı çocuklardı bu sınıftakiler, ama onları son gördüğünden beri değişmiş gibiydiler. Üçüncü sınıftayken giydikleri giysilerinden farklıydı şimdiki giysileri. Babaannesinin cenazesine gitmek üzere onlardan ayrıldığı ana oranla daha büyük görünüşlüydüler şimdi. Nasıl oluyordu bu? Nasıl oluyor da bütün bu çocuklar bir an içerisinde büyüyebiliyorlardı?

Her zamanki gibi kendinden emin ve güvenli Betsy Bush, öğretmeninin sorusunu cevaplamak için olağan haliyle elini sallıyordu. Sanki buraya aйтmış gibi bir hali vardı. Bütün öteki çocuklar da aynı tutum içerisindeydiler. Herhangi birinin aklından, gerçekte burada bulunmamaları gerektiği gibi bir düşünce geçtiğini söylemek olanaksızdı. Bayan Henderson kendi öğretmeni olmadığı halde, nasıl oluyor da Betsy onun sorduğu soruları cevaplamaya kalkışıyor-du?

Sybil'in bakışları, sırasının üstünde açık duran defterin sayfasına takıldı sonra. Dikkatini bu sayfaya toplayıp öteki saçmalıkları unutmayı düşündü bir an. Ama bu olanaksızdı, çünkü açık duran sayfa onun için hiçbir anlam ifade etmiyor, içinde bulunduğu ruh haliyle birleşip sadece daha fazla korkuya yol açıyordu. Pek çok not vardı bu sayfada, ama kendisi yazmış değildi onları. Kendisinin yapmadığından emin olduğu bitirilmiş bir ev ödevi vardı, üstelik altına not bile atılmıştı. Kendisini ne kadar bunların anlamını görmezlikten gelmeye zorluyorsa da, giderek artan bir dehşet kaplamaktaydı içini.

Kendi öğretmenini olmayan bu kadına, pencereleri yanlış yöne bakan bu sınıfa, olağan boyutlarından akıl almaz ölçüde taşmış ve daha önce hiç giymedikleri giysilere bürünmüş bu çocuklara kapamak istedi gözlerini. Ama olmuyordu.

Sybil kendi kendisini incelemek için de garip denilebilecek bir istem, bir itilim duymaya başladı. Kendi giysileri de “değişik” miydi acaba? Kendisi de daha büyümüş müydü? Gözleri kendi giysilerine doğru kaydı. Bu, yeşil ve mor işlemeli sarı yünlüden bir giysiydi ve öteki çocuklarınkı kadar yabancıydı. Böyle bir giysisi yoktu oysa; annesinin böyle bir şey satın aldığını anımsamıyordu; daha önce hiç giymemişti; bu sabah giydiğini de anımsamıyordu. Kendisine ait olmayan bir giysiyle, kendisinin ait olmadığı bir sınıftaydı şimdi.

Hiç kimse burada olağandışı bir durumun var olduğunun bilincinde değildi. Üçüncü sınıf öğrencileri, Sybil’in onlarla birlikte çalışıp öğrenmemiş olduğu konularda sorulan soruları cevaplandırmaktaydılar. Hiçbir şey anlayamıyordu.

Öğretmenin masasının üstündeki saate baktı. On ikiye iki dakika vardı. Kısa bir süre sonra zil sesi, yardımına yetişecekti. Beklerken, bir panik duygusu kapladı benliğini. Sonra zil çaldı ve öğretmenin yüksek, sinirli sesini duydu:

“Ders sona ermiştir.”

Sybil hiç kıpırdamadan yerinde oturmaya karar verdi. Hareket etmekten, eve gitme düşüncesinden korkuyordu. Oysa öteki çocuklar bağırarak, gülerek paltolarının asılı olduğu hole fırladılar. Dirsekleriyle sağı solu itişiren oğlanlar, kızların yanından geçip daha önce çıktılar dışarıya.

Sybil onların büyük bir hızla holden çıkıp gitmelerini izledi. Hiçbir düzene uymaksızın paltolarını yakaladıkları gibi fırladıklarından emindi. Çocukların bu davranış biçimi şaşırtıcı ve ürkütücüydü.

Zaten gergin olan sinirleri onları izlerken daha da gerginleşti.

Bayan Thurston düzenin nasıl sağlanabileceğini bilen bir öğretmendi ve kesinlikle onun sınıfında delice koşuşma olamazdı. Oysa Sybil, Bayan Henderson'un bir sınıfı yönetmekten aciz olduğunu daha önceleri de işitmişti. Çocukların davranışlarından çıkardığı sonuç bunun gerçekten de Bayan Henderson'un kendi sınıfı olabileceği ihtimalini ortaya koyar gibiydi.

Her şey öylesine büyük bir hızla geçiyordu ki kafasından, ne bunlardan bir anlam çıkarabiliyor, ne de en akıllıca şeyi yapılabiliyordu: Eve gitmek. Öne eğik başını kaldırdığında sınıfın boşaldığını gördü. Öteki çocukların gerçekten gittiklerinden emin olunca yavaşça sırasından kalktı ve daha da yavaş paltoların asılı durduğu hole doğru yürüdü.

Hole girdiğinde yalnız olmadığını farketti. Bayan Henderson da paltosunu giymekle meşguldü. Artık kaçması olanaksızdı, geç kalmıştı.

Okul binasının tam ters yanında olması dışında, bu hol de, üçüncü sınıfların holünün tıpatıp aynısıydı. Bütün sınıflar ve bütün holler birbirinin aynıydı. Bunun da ötekilerden bir ayrıcalığı olması beklenemezdi zaten.

Yalnız tek bir palto kalmıştı askıda, ekose desenli, İskoç tipi bir şeydi bu. Daha önceden hiç görmemişti bunu, ama gidip yakından inceledi. Bu paltonun sahibini gösterecek, isim yazılı bir bant aradı. Bayan Thurston, daima çocuklara üzerinde adları yazılı iki şerit hazırlatır ve bunlardan birini paltoya, ötekini de paltonun asılı duracağı askıya yapıştırtırdı. Ne paltonun içinde, ne de askıda isim vardı. Bayan Henderson gitmek üzereydi: "Sybil" dedi ansızın, "Neden giymiyorsun paltonu? Ne var? Öğle yemeği için eve gitmeyecek misin?"

Sybil, cevap vermek yerine Bayan Henderson'un kendi adını bilmesinin pek de şaşırtıcı olmadığını düşünerek, yabancı paltoya bakmaya devam etti. Bu küçük Willow Corners'de herkes birbirini

tanırdı. Bayan Henderson sorusunu tekrarladı: “Öğle yemeğine eve gitmeyecek misin?”

Sonra Sybil, Bayan Henderson’un bakışları hâlâ üstünde, paltoyu giydi. Palto tıpatıp uydu üstelik. Bayan Henderson çıkıp gitti, ama Sybil, merdivenlerde kendisiyle karşılaşması olanaksızlaşana dek öğretmenin uzaklaşmasını beklerken yürümeye kalkışmadı.

Sybil, kırmızı tuğladan, eski okul yapısını geride bırakarak yavaş yavaş yürüyordu. Sokağın öbür köşesinde siyah panjurlu büyük beyaz yapı, kendi evi vardı. Yolun öte yanına geçmeden önce başka bir gelen olup olmadığını kolladı. Hiç kimsenin kendisine bakmadığını görünce karşıya geçti.

Ön basamakların tepesindeki Top, ‘hoş geldin’ anlamında havlamaya başlamıştı. Eve girmeden önce, çabucak köpeğin boyuna sarıldı. İçeri, tanıdık eşyaların arasına girmek ve okuldaki sabah karmaşıklığının evde olmadığını görmek için sabırsızlanıyordu.

Küçük giriş holünde, normal ev hayatına duyduğu özlem parça parça oldu bir anda. Ekose paltosunu askıya asacağı sırada, orada asıl duran bütün öteki giysilerin yabancılığını farkediverdi. Hiç tanımadığı kırmızılar, yeşiller, sarılar, üstüne atlayacakmış gibiydiler. Elbise dolabına hızla sırtını dönüp, son hastalığı sırasında babaannesinin, büyükbabasıyla birlikte kaldıkları aşağı kattaki yatak odasına doğru yürüdü. Odaya açılan fazladan bir kapı çimentoyla sıvanarak kapatılmıştı; bu işi böylesine çabuk yapmış olmaları karşısında şaşkına döndü. Oturma odasına girince de, babaannesine ait birtakım eşyaların kendi mobilyaları arasına serpilmiş olduğunu gördü. Ne de çabuk düzenleyivermişlerdi her şeyi. En inanılmazı da, masanın üstündekiydi: Bir radyo! Bir radyo alma konusunda uzun süre duraksamışlardı, çünkü büyükbabası bunun şeytan işi olduğunu ileri sürüyordu.

Annesi mutfaktan seslendi: “Sen misin, Peggy? Ne kadar da geç kaldın.”

Yine şu takma ad. Sybil adını sevmeyen annesi, kızı için Peggy Louisiana adını keşfetmişti. Annesinin sevdiği biçimde cici ya da gülünç olduğu zamanlar, annesi Peggy Louisiana, Peggy Lou, Peggy Ann ya da yalnızca Peggy diye çağırırdı Sybil'ı. Demek, bugün de annesinin şefkatli bir günüydü.

Sybil, korkuyla mutfağın açık yeşil boyalı olduğunu gördü. Oysa son gördüğünde beyazdı.

“Ben beyaz mutfağı seviyordum” dedi Sybil.

“Bunu geçen yıl konuşmuştuk ya...” diye cevap verdi annesi.

Geçen yıl mı, diye şaşırdı Sybil.

Babası camlı odada bir yandan ögle yemeğinin hazırlanmasını bekliyor, bir yandan da mimarlıkla ilgili bir dergi okuyordu. Sybil onunla konuşmaya gitti. Kendi oyun odası, bu camlı büyük salonun bir bölümüydü ve oyuncak bebeklerini pencere yanındaki koltuğa oturturdu. Bebekleri şimdi de her zamanki yerlerindeydiler, ama sayıca artmışlardı. şu büyük, güzel, sarı saçlı, aydınlık yüzlü, parlak dişli bebek de nereden gelmişti acaba? Kendisinin değildi bu.

Babası okuduğu dergiden kaldırdı başını. Kızının odaya girdiğinin ilk kez farkına vararak, “Sybil,” dedi, “Biraz geç kalmadın mı?”

“Babacığım,” diye patlayıverdi Sybil, “o bebek de ne? O kocaman olanı?”

“Oyun mu oynuyorsun?” oldu babasının cevabı. “Nancy Jean, işte. Bir yarışmada kazanmıştın ya. Ne kadar da heyecanlanmış ve sevinmiştin.”

Sybil hiçbir şey söylemedi.

Yemek sofrasına  yerine dört kişilik servis konulmuştu. Dördüncünün ne işi vardı? Evde bir başkasının bulunduğuna dair hiçbir iz görmemişti. Bu kez soru sormamaya kararlıydı. Bebeği konusunda pek utanmıştı.

Tahta bir bacak sesi duyuldu; babaannesine yaptığı ziyaretleri her zaman ansızın bitiren, kendisini oldum olası korkutan o tanidik

takırtı duyuldu. Çenesindeki sivri sakalı, kel kafasıyla, bir seksenlik büyükbaba girdi odaya. Ne işi vardı burada? Neden kendi sofralarına oturuyordu? İster yukarı, ister aşağı katta olsun, büyükbabayla, büyükannenin yaşamları her zaman kendilerinininkinden ayrı olmuştı bugüne kadar. Her aile ayrı yerdi yemeğini ve ötekinin dünyasına girmezdi. Babaannesinin kuralıydı bu. Oysa babaanesi ölmüştü şimdi. Daha yeni öldüğü halde, kuralı hemencecik çiğnenivermişti.

Babası yemekten önce duasını okudu. Annesi yemek servisini yaptı. Kızarmış patates iki kez dolaştı sofrada. Birazı da arttı. Babası tabağı eline aldı ve kendi babasına uzatarak, “Babacığım, biraz daha alın,” dedi.

Annesi sert bir dille cevapladı bunu: “İki kez dolandı ya.”

Babası üzüntülü bir sesle, “Duyacak,” diye mırıldandı.

Annesi, babasının taklidini yaptı:

“Duyacak... Duymaz, merak etme. Sağır, duvar gibi sağır ve sen de biliyorsun bunu.”

Gerçekten de duymamıştı büyükbabası. Hâlâ oldukça yüksek bir sesle konuşuyordu; kıyamet kopmadan önce yeryüzünü sarsacak o son savaşlardan biri olan Armageddon hakkında alışılmış konuşmalarından biriydi bu. Alfa ve Omega, yani başlangıç ve bitişten söz ediyordu. Son yedi salğından, Çin’in sebep olacağı savaştan, Amerika Birleşik Devletleri’nin Çin’e karşı Rusya’yla nasıl birleşeceğinden söz ediyordu. Katoliklerin nasıl güçleneceğini ve dehşetengiz bir tarihte devlet başkanının nasıl Katolik olacağını anlatıyordu.

“Asla Katolik bir devlet başkanı olamayacaktır,” dedi Hattie.

Sybil’in büyükbabası karşılık olarak, “Benim sözlerimi yabana atmayın,” diye gürledi. “Hepsi olacak bunların ve geçecek. Eğer dikkat etmeyecek olursak, Katolikler yönetecekler dünyayı. Katolikler taa dünyanın sonuna dek bitmek tükenmek bilmeyen dertler açacaklar başımıza!”

Annesi konuyu değiştirdi: “Williard, bugün Anita’dan bir mektup aldım.”

“Ne diyor?” diye sordu babası. Sonra da Sybil’a dönerek ekledi, “Babaannenin cenaze töreninden sonra burada kaldıkları birkaç hafta boyunca Anita’nın küçük kızı Ella’yı nasıl oyalayıp, başımızdan aldığını hiç unutmayacağım; mükemmeldin.”

Cenaze töreninden sonraki haftalar mı? Ella’ya bakmak mı? Neler söylüyordu babası böyle? Ella’yla hiç uğraşmamıştı ki. Ayrıca cenazeden sonraki haftaları da bilmiyordu. Akli karışmaya başlıyordu. Cenaze ne zamandı? Daha yeni gömülmemiş miydi baba-annesi?

Sonra Sybil doğrudan annesine dönerek kendince büyük bir atılıma kalkıştı: “Anne, ben kaçınıcı sınıftayım?”

“Kaçınıcı sınıftayım?” diye tekrarladı annesi, “Ne saçma bir soru.”

Söylemediler; bunu öğrenmesinin ne kadar önemli olduğunu anlamadılar. İlgielenmiyorlardı. Eğer ilgilenmiyorlarsa, ne diyebilirdi ki onlara? Bir şeyler söylemeye kalkışacak olsa bile, ne diyeceğini bilemiyordu.

Annesi dönerek, “Neyin var senin?” diye sordu, “Çok sessizsin. Öylesine başkasın ki bugün.”

Annesi böyle derken torununun ne kadar ciddi ve ağır bir hal içinde bulunduğunu farkedenden büyükbaba da karıştı söze: “Hırıstıyanlar daima gülümsemelidirler. Gülümsememek günahıdır.”

Babası gitmek üzere ayağa kalktı.

“Bayan Kramer’e saat bir buçukta dükkâna döneceğimi söyledim,” dedi.

Ekonomik bunalım sırasında paralarını yitirdiklerinde, tasarruf amacıyla kısa bir süre kaldıkları çiftlikten geri döndüklerinden bu yana, Sybil’ın babası bir hırdavatçı dükkânında çalışıyordu. Sybil’la annesi daha önce dönmüşlerdi kasabaya, çünkü Sybil yuvaya başlayacaktı. Sonra da babası Bayan Kramer’in hırdavatçı

dükkânında iş bulmuştu. Yine eski evlerine dönmüşlerdi böylelikle; babaanneyle büyükbaba yukarı kattaki bölümlerine yerleşmişlerdi bir kez daha. Şimdiyse büyükbaba tümüyle yanlarına yerleşmiş gözükiyordu.

Büyükbabası odasına çekilmek üzere ayağa kalktı. “Neşelen biraz, Sybil,” dedi. “Eğer gülümser ve neşeli olursan, hayatın pek sıkıcı olmadığını göreceksin.” Yemek masasının köşesine çarptı.

“Öyle sakar ki...” diye söylendi annesi. “Her şeye çarpıp duruyor. Kapının yanındaki sehpa öyle sık çarptı ki, sonunda duvarın sıvaları döküldü.”

Sybil hiçbir şey söylemeden odada oyalanmaya başladı.

“Neyin var bugün senin, anlayamıyorum,” dedi annesi. “Kendin değilsin... Hiç kendin değilsin bugün.”

Sybil elbise dolabına doğru yürüdü. Okulda, paltoların asılı durduğu holde uzun süre arayıp bulamadığı kırmızı, yünlü paltosunu görmeye çalışarak ağır ağır oyalandı orada.

Annesi ardından gelmişti. “Aklıma gelmişken söyleyeyim,” dedi, “Okuldan sonra Bayan Schwarzbard’a uğramanı istiyorum. Bana bir paket yollayacak seninle.”

“Bayan Schwarzbard kim?” dedi Sybil.

“Oh, kim olduğunu pekâlâ biliyorsun.”

Bu adı daha önce hiç duymamış olan Sybil konuyu daha fazla uzatmaktan kaçındı. Bu anlaşılmasız günde kendisini çevreleyen akıl almaz olayların gözle görülür sembolleri olan bir yabancı giysiyle dolu ürkütücü dolaba boş boş bakmaya devam etti.

“Ne bekliyorsun?” diye sordu annesi. “Eğer geç kalırsan, Bayan Henderson pek öfkelenir.”

Bayan Henderson mu? Bayan Henderson’un sınıfında olduğunu biliyordu annesi demek!

“Sabah giydiğin paltonu giysene,” dedi annesi.

Sybil söyleneni yaptı. Annesi bu işin ne kadar garip olduğunu farkında değil gibiydi.

Evden çıkarken, yolun okul yanındaki kaldırımında Carolyn Schultz'u ve Henry Von Hoffman'ı gördü. Onlar okula girinceye kadar oyalanarak bekledi. Kendisi girince de, üçüncü sınıfa mı, yoksa beşinci sınıfa mı gideceği konusunda neredeyse parçalanır gibi oldu. Annesi, Bayan Henderson'un öğretmenliğinden söz etmişti, ama Sybil yine de üçüncü sınıfta olduğu kanısındaydı. İlk önce üçüncü sınıfı denemeye karar verdi.

Bayan Thurston masasında oturmuş sınav kağıtlarını dizmekle uğraşıyordu. Sybil'ı görünce, "Beni görmeye gelmen ne güzel," dedi. "Öğrencilerimin bana yeniden geldiklerini görmek öyle sevindirici ki...."

Yeniden gelmek mi? Sybil oradan beşinci sınıfa gitti. Zarif bir yürüyüşle içeri girdi. O sabah kendisini oturur bulduğu sıraya yöneldi özenle.

İlk ders aritmetikti. Kesirleri çalışıyorlardı, ama Sybil 3'lü ve 4'lü çarpımaların ilerisine geçmemişti henüz. Aritmetikte son anımsadığı ödevi 3'lü ve 4'lü çarpımlardı üçüncü sınıfın ilkbaharında.

Oysa şimdi kesirleri yapıyordu herkes ve o bilmiyordu bunları. Bayan Henderson çarpımlarla ilgili bir şey söyledi. Sybil çarpamıyordu. Öğretmen karatahtayı sildi, yeni çarpma problemleri yazdı, kâğıtları dağıttı ve ertesi gün bir sınav yapacağını açıkladı.

Sybil önündeki bir boş kâğıda, bir karatahtaya bakıyordu. Bayan Henderson kendisini izliyordu; sonra Sybil'in sırasının başına geldi ve omzunun üstünden eğildi.

"Daha hiçbir şey yazmamışsın," dedi bozuk bir sesle. "Haydi çalışsana biraz."

Sybil hiçbir şey yapmadı ve öncesine oranla daha kızgın bir hal takınan öğretmen karatahtayı göstererek, "Şununla şu ne eder?" diye sordu.

Sybil yalnızca başını salladı.

"Oh, haydi Sybil," dedi öğretmen. "Söyle ne eder?" Öteki çocuklar gülmeye başladılar. Carolyn Schultz alaycı mimikler yapı-

yordu. “Sybil,” diye belirtti öğretmen, “cevabın ne olduğunu söyle bana.”

“Bilmiyorum. Bilmiyorum.” Sybil’in sesi iyice kısık çıkıyordu.

Bayan Henderson yüzüne dikti gözlerini.

“Ama sen her zaman pekiyilik bir öğrenciydin. Ne oldu sana böyle anlamıyorum.” Öğretmen iyice kızmıştı artık. “Küçük hanım, bence biraz kendinize gelmeye bakın. Yoksa benimle dalga mı geçiyorsunuz?”

Şaşırın öğretmenin cevap beklemeksizin sorduğu soruya karşılık hiç ses çıkarmadı Sybil. Sonra iyice şaşkına dönen öğretmen, karatahtaya dönerken omzunun üstünden son bir göz attı Sybil’a ve “Dün biliyordun ama,” dedi.

Dün mü? Sybil suskundu. Kendisi için -artık bunu iyice anlıyordu- dün asla yoktu. Kendisinin yaptığı ileri sürülen kimi şeylerin olup bittiğini ve hiç bilmediği şeylerin gelip geçmiş olduğunu öğrenmişti.

Bu, bütünüyle yeni bir deney değildi aslında. Başka sefer de, Bayan Henderson’un karatahtadaki rakamları silmesi gibi ‘zaman’ silinivermişti Sybil’in hayatında. Ama bu kez, silinip geçen zaman daha uzun süreliydi. Daha çok şeyler olmuş, Sybil’in anlamadığı kadar çok şey geçmişti o yitik zaman içerisinde.

Bu garip duygudan hiç kimseye söz etmemişti Sybil. Birine söyleme cesaretini bulamayacağı bir sırdı bu.

Ama ne kadar uzun bir süre geçmişti böylece? Bunu hâlâ bilemiyordu. Şimdi beşinci sınıftaydı ve dördüncü sınıfı okuyuşunu hiç anımsamıyordu. Bugüne kadar asla böylesine uzun bir zaman yitirilmiş değildi. Hiçbir şey bilmediği ve kesinlikle egemen olamadığı, kontrol edemediği birtakım şeyler geliyordu başına.

Yeniden sıranın yanına gelen Bayan Henderson, “Seni üzen bir şey mi var?” diye sordu.

“Hayır, hayır” dedi Sybil onu inandırmak isteyen bir yiğitlik gösterisiyle. “Yapamıyorum yalnızca, o kadar.”

“Ama dün yapmıştın,” dedi Bayan Henderson buz gibi soğuk bir sesle.

Dün yoktu ki Sybil için. Sybil, mezarlıktan bu yana hiçbir şey hatırlamıyordu.

Anlayamadığı konu, kendi bilmediklerini başka insanların bilmeyişiydi. Bayan Henderson, sanki dün Sybil bu sırada oturuyormuşçasına ısrarla dünden söz edip duruyordu. Oysa Sybil burada değildi dün. Dün bir boşluktu.

Ders arasında çocuklar oyun bahçesine dağıldılar. Hem kızların, hem de erkek çocukların kendi beyzbol takımları vardı. Takım arkadaşlarını seçtiler, ama Sybil seçilmeden yalnız kalakaldı. Gruptan dışarıda bırakılmak yepyeni ve korkunç bir tecrübe olmuştu. Geçmişte çocuklar onu hiçbir şeyin dışında tutmazlardı; şimdi neden böyle yaptıklarını anlayamıyordu.

Akşam okul bitince, en son öğrencinin bile güven verici bir uzaklığa varmasına kadar oyalanıp sonra yola koyuldu. Annesinin paketini almak üzere, her kimse, o Bayan Schwartzbard’a gitmeyecekti. Annesi kızacaktı. Ama her zaman olduğu gibi, bu kez de, azarları kabullenmekten başka çaresi yoktu.

Okulun giriş holünde, o soğuk ve sade salonda, Danny Martin, Sybil’a seslendi. Sybil’dan bir yaş büyük olan Danny iyi bir arkadaştı. Siyah panjurlu beyaz evin ön basamakları üzerinde pek çok uzun konuşmaları olmuştu, onunla. Herkesten çok Danny’le konuşabilirdi şimdi de. Babaannesinin cenazesinde o da vardı. Belki o günden bugüne dek olup bitenleri ondan öğrenebilirdi. Ama doğrudan böyle bir soru sorduğunda, kim bilir kendisinin ne kadar aptal olduğunu düşünecekti Danny. Keşiflerini yapabilmek için daha derin ve dolaylı yöntemlere başvurması gerekiyordu.

Danny yol boyunca kendisine eşlik etti. Evin önündeki basamaklara oturup konuştular. Söylediklerinden birisi şuydu: “Bayan

Engle bu hafta öldü. Babaannen öldüğünde seninle yaptığımız gibi, Elaine'yle birlikte cenazeye gelen çiçekleri sakatlar ve düşkünler yurduna götürdüm.”

Danny böyle söyleyince Sybil sanki bir rüyaymışçasına soluk bir hayali anımsadı: Sybil diye seslendikleri, ama Sybil olmayan bir küçük kızın, babaannesinin cenaze çiçeklerini kasabanın hasta ve fakirlerine dağıtmak üzere Danny'le gidişi... Tıpkı rüya görmüş gibi o kızı seyredişini hatırladı. Sanki bu öteki Sybil'ın yanı başındaymış gibi bir duygu kaplamıştı o zaman içini, birlikte yürüyorlardı sanki. Bunun bir rüya olup olmadığından kesinlikle emin değildi. Ama şimdi, cenazeden bu yana akıl almaz bir zamanın geçmiş olduğunu bildiği halde, aklına gelen tek anı buydu. Bunun dışında boşluktan; mezarlıkta kolunu kavrayan eli hissettiği anla, kendisini beşinci sınıfta bulduğu ana kadar geçen o büyük, derin boşluktan başka hiçbir şey yoktu aklında.

O küçük kız ve çiçekler bir rüya mıydı acaba? Yoksa olay gerçekten yaşanmış mıydı? Eğer bu bir rüyaysa, nasıl oluyor da Danny bu rüyadaki rolünü hatırlayabiliyordu? Bilmiyordu. Ama bu soğuk, mavi, erişilmez zaman boyunca olup biten pek çok şeyi de bilmiyordu zaten. Unutmak utanç vericiydi; Sybil utanıyordu.

Zaman Hırsızları

Sybil’da, cenazeye gönderilmiş çiçekleri dağıtan kızın soluk anısı, şu an değişmiş bulduğu her şeyi Danny’den sorma isteğini uyandırdı. Evler yapılmıştı. Dükkânlar el değiştirmişti. Kasaba eskisi gibi değildi. Sybil, Danny’e bunların herhangi birini ya da hepsini sorabileceğini biliyordu.

“Nasıl oluyor da Greenler, Minnerler’in evinde oturuyorlar şimdi?” diye sordu.

“Geçen yaz taşındılar oraya,” cevabını verdi Danny.

“Susie Anne’nin çocuk arabasında gezdirdiği bebek kim?” diye öğrenmek istedi Sybil.

“Susie Anne’nin küçük kız kardeşi,” diye açıkladı Danny, “Geçen ilkbahar doğdu.”

“Bayan Schwarzbard kim?”

“Geçen yıl kasabaya gelen bir terzi.”

Danny asla, “Nasıl oluyor da sen bunları bilmiyorsun?” diye sormadı.

Sybil, babaannesi dışında hiç kimseyle Danny’le birlikteyken duyduğu özgürce rahatlığı duymuyordu. Danny’le beraberken, özgürlüğü daha ilgi çekiciydi; çünkü bu rahatlık 1934 yılının ilkbahar, yaz ve sonbahar aylarında, yani Sybil’in, zamanın kendisine oynadığı oyunları fark ederek kendisini yeşil bir yalnızlığa bürüdüğü ve olağan suskunluğunu özel, yılmak bilmez bir zırhla dünyaya karşı daha da güçlü kıldığı bir dönemde belirivermişti.

Danny, Sybil’in beşinci sınıfta “kendine gelişinden” sonra tatığı yalnızlığın ve kolay incinir duyguların bir panzehiri, neredeyse

ilacı olmuştu. Sybil, açıklanması olanaksız bir biçimde bütün arkadaşlarını yitirmişti artık. Her ne kadar dinsel inançları, kendisini öteki arkadaşlarından hep belirli bir uzaklıkta tuttuysa da, şimdi sanki bu dinsel inancının ilk kez farkına varıyormuşçasına, onu bir neden olarak gösterir gibiydiler. Şimdi, onların yaptığı her şeyi yapamayacağı için (inançlarının engellemeleri yüzünden,) “beyaz Yahudi” diye kötü bir ad da takmışlardı ona.

Ayrıca yine Danny sayesinde, babasının eleştirel bir tavırla verdiği öğütlere (“insanlarla konuşabilmeli, hayata göğüs gerebil-melisin”) ve annesinin eski bir yakınığını yeniden canlandırışına (“Bugünden yarına nasıl bir ruh hali içinde olacağını, ne tip bir kişiliğe bürüneceğini anlayamıyorum,”) katlanması da kolaylaşıyordu.

Eğer Danny olmasaydı, Sybil matematik yüzünden notlarının düştüğü okulda duyduğu utanca katlanamazdı da. Danny olmasaydı, annesinin acımasız suçlamalarına dayanamazdı: “Ama çarpım cetvellerini biliyordun sen. Biliyordun. Unutmuş gibi davranıyorsun. Kötü bir kızsın sen... kötü.” Ve Danny olmasaydı, bütün kasanın gözleri önüne serilsin diye *Corners Courier*’de her zaman yayınlanan okul şeref listesinde yitirmiş olduğu yer yüzünden, annesinin fırtınayı andırır suçlamalarını göğüslemek olanaksız olurdu. “Bu şeref listesinde her zaman senin de adın olurdu,” diye neredeyse inlemişti annesi. “Eğer aptal bir çocuğum olsa ne yapacağımı bilmem, ama sen akıllısın. Bunu sadece beni üzme için yapıyorsun. Kötü. Kötü!”

Her ne kadar Sybil bunları olduğu gibi Danny’e sıralayamıyorsa da, anlatmasına gerek kalmadan onun zaten çoğunlukla anladığını hissediyordu. Kendisini Danny’e öylesine yakın hissediyordu ki, onunla zaman’ın neden böyle gülünç “olduğunu” ve nasıl akıl almaz biçimde daha on yaşına, hatta on bir yaşına bile bastığını hatırlamaksızın üstelik kendisini on bir yaşını iki ay da geçmiş olarak bulduğunu bile anlatacak oluyordu kimi kez. Ama sonuç

olarak bu, Danny’le bile olsa, konuşulması acı veren bir konuydu. Ayrıca yıllar önce bu düşüncesini annesine aktardığı gün, Hattie’nin alaycı gülüşüyle kendisini azarlayışını ve “Oh, Allahım, sen neden yaşlıların gibi olamıyorsun?” deyişini hatırlamasıyla birlikte, bu konudan bir kez daha söz açma isteği daha da derinlere gömülüveriyordu. Her şeye rağmen, Sybil biliyordu ki, zaman -annesi istediği kadar alay etsin ve kendisi istediği kadar Danny’e anlatmaktan kaçsın- gülünç bir kavramdı.

Arada bir Sybil, ‘zaman’ denilen o garip, akıl almaz konuyu unutabiliyordu. Evin ön basamaklarında oturup Danny’le konuştuğu saatlerde, Danny’nin bebekler için Shakespearevari kostümler hazırlayarak Patty Ann’i Portia, Norma’yı Rosalind ve adsız bir erkek bebeği *Onikinci Gece*’deki deli kılığına bürüdüğü camlı odadaki oyunları sırasında olabiliyordu bu. Mucize denilebilecek ölçüde bir başka yararı vardı Danny’nin; toplantılara gitmeyi ürkütücü bir olay olmaktan çıkarıp bir zevk haline dönüştürmüştü. Geçmişte, sadece annesinin ısrarlarıyla gittiği toplantılar akılda kalmazken, Sybil Danny’le gittiği partileri asla unutmuyordu.

Sybil, Danny’le beraberken, bütün öteki zamanlarda yalnız yürüdüğünü unutabiliyordu. Ve yalnızdı. Sabahları, bütün sınıf arkadaşlarının ortalıktan kayboluşuna dek evden çıkmıyordu. Okul bitince, öteki çocukların hepsi gidene kadar sırasında oyalanıyordu. Annesinin yüklediği bir işi yapmak üzere Main Street’te yürürken, kasaba halkıyla karşılaşmaktan kaçındığı için yolun bir yanından öte yanına kimi kez altı, yedi kere geçtiği oluyordu. Herkesten kaçarak yalnızca Danny’e dönüyordu. Danny, öteki çocuklarla arısına duvar çekmeksizin Sybil’in kendisine yönelişi kadar doğal bir biçimde Sybil’a eğiliyordu. Sybil ve Danny doğal olarak kabulleniyorlardı yeterince büyüdüklerinde birbirleriyle evleneceklerini. Sybil, böyle bir şey gerçekleştiğinde artık zaman’ın gülünç olmayacağına kesinlikle inanç besler olmuştu.

Sonra soğukça bir ekim gibi Sybil ve Danny ön basamaklarda

otururlarken, Danny nasıl söyleyeceğini bilemez biçimde söze başladı: “Sybil, sana söylemem gereken bir şey var.”

Sybil, Danny’nin ses tonunun farkına vardı ve endişeyle, “Ne var?” diye sordu.

“Görüyorsun ya,” diye devam etti Danny, “Babam... eh, Teksas’ın Waco Kentinde bir benzin istasyonu satın almış; oraya gideceğiz, yerleşmeye. Ama sen beni ziyarete geleceksin. Ben de buraya geleceğim. Birbirimizi görecekiz yine.”

“Evet,” dedi Sybil, Hattie Dorsett’e, Danny’nin Willow Corners’den bütün bütün ayrılacağını söylediğinde, Hattie omuzlarını silkti ve üstüne basa bas, “Baban, o çocukla o kadar çok vakit geçirmenden zaten hoşlanmıyordu,” karşılığını verdi. “Artık oyun çağını geçtiğinizi düşünüyordu.”

Sybil, annesinin sözlerini aktardığında, Danny alçak sesle,

“Eğer annen sözlerinin seni üzeceğini bilse, yine söyler,” cevabını verdi. Sybil, Danny’nin böyle bir şey söyleyebilmesine şaştı.

Danny’nin ailesi, Willow Corners’den ayrılma hazırlıklarını tamamladıkları ertesi ay, sanki bu ayrılığı biraz daha uzatmak ister gibiydiler. Sybil ve Danny arasında hiç bir şey değişmemişti, ama zamanın tükendiğini bilmenin verdiği bir itilimle her şeyi birlikte, daha büyük bir güçle yapıyorlardı. Sybil’in babaannesini ziyarete gittiği zamanlar, Danny’le aralarındaki bu yoğun ilişki, birinin gelerek bu ziyareti sona erdireceğini bilmesinden doğan duygularını hatırlatıyordu.

Sonunda Danny’nin veda edeceği gün geldi çattı. Uzun bir süredir aralarındaki yakınlığın önemli bir parçası sayılan ön basamaklarda, onun yanbaşıda oturan Sybil sessiz ve kendine hakim bir görünümdeydi.

“Beni görmeye geleceksin,” diye hatırlattı Danny.

“Geleceğim,” diye onayladı Sybil.

“Birbirimizi görecekiz,” diye tekrarladı Danny.

“Birbirimizi göreceğiz,” diye onun sesini yankıladı Sybil.

Danny gitmek üzere ayağa kalktı. Sybil, kıpırdamaksızın basamaklarda oturuyordu.

“Eh, Sybil,” diye mırıldandı Danny. “Şey...” Buluş çağının verdiği utancın taşkın etkisi altında cümlesini tamamlayamayan Danny’nin sesi soluğu kesildi ve Sybil’in oturduğu yere doğru eğildi. Yanağından yumuşakça öptü, çekildi, sırtını döndü. Gitmişti.

Dünyaya geldiği günden beri, en olağan bir bedensel dokunuştan kaçınmış olan Sybil şimdi neşe dolu bir kıpırtı hissetmişti içinde. İlk önce, Danny’nin artık yanında olmadığını fark etmedi. Sonra, bunun bilincine vardığında, endişeli bakışlarla Danny’i ararken bir korku kapladı içini. Oradaydı işte -sarı saçları, çevik bedeniyle- gidiyor, geri çekiliyordu.

Danny, Vine sokağından Main Street’e dönünce gözden kayboldu. Sybil basamakların üstüne çöktü. Danny’nin sembollendirdiği kurtuluş umudu çekilivermişti. Kasaba terkedilmişti. Şu anda var olan her şey yalnızca yatışmak bilmez bir yalnızlıktı.

Ve o anda bile zaman’ın gülünç bir hali vardı, görünmez bir suyun içine atılmış görünmez bir sabun gibiydi; kayıyor, yok oluyordu.

Sybil’in az önce ayrıldığı zamana giren Vicky, oturduğu basamaklardan kalkarken, Gök mavi, diye düşündü. İlk kez bütünüyle sahip olabildiği bu bedene bir hareket sağlamanın ne kadar güzel bir duygu olduğunu düşünerek siyap panjurlu beyaz evin çevresinde dolanmaya başladı.

En sonunda gözler, yalnızca Vicky’nin olabildiği; dünyayı sağlam bir açıdan bütünüyle görebilecek; mavi göğe, pırıl pırıl bırakarak göğe bakabilecekti.

Vicky, arka taraftaki merdivene gelince eve buradan girmeye karar verdi. Mutfak penceresinden seslendi Hattie, “Sen misin, Peggy?”

“Hayır,” diye düşündü Vicky, “Peggy değil, Sybil da değil. Daha önce hiç tanışmadığın biri. Gerçekte senin kızın değilim, ama burada Sybil’ın yerini alacağım ve sen bana kızının adıyla seslendiğin halde, benim senden korkmadığımı fark edeceksin. Seninle nasıl başa çıkacağımı biliyorum.”

Vicky mutfağa girerken Hattie, “O oğlan gitti mi?” diye sordu.

“Evet,” karşılığını verdi Vicky.

“Öyle dışarda, soğukta oturmana hiç gerek yoktu. Zatürreeye yakalanacaksın sonunda. Pek sağlıklı olmadığını sen de biliyorsun.”

“Orta-batı ikliminin kışlarına alışığım ben. Üstelik karşılaştırmaya kalkınca, bu sonbahar havası çocuk oyuncağı kalıyor onun yanında.”

“Bana ukalalık taslama” diye uyardı Hattie.

“Yalnızca bir gerçeği dile getiriyordum.”

Hattie konuyu değiştirdi: “Elderville’den bir paket bekliyorum. Postaneye kadar git de onu alıver benim için.”

Vicky gitti.

Mevsimin sonbahar olması garipti. Arka avluya inen basamaklardan geçip, bahçedeki dar yoldan Main Street’e yönelen Vicky, bir yandan kuru yaprakların hışırtılarını dinlerken bir yandan da, başlangıçların mevsimi ilkbahardır, diye düşünüyordu.

Dışarıda sonbahar egemen olsa da, içi yine ilkbahara özgü duygularla doluydu: Bir varlığın derinliklerinde sürdürülen sekiz yılı aşkın gizli oturuşun, uzun ve baskı altındaki kış dönemini izleyen ilkbaharı... Baskı altında, sessiz, uyuşuk ve adsız olarak 1926 yılının sonbaharından 1934 yılının bu ekim gününe dek, yani Sybil’ın üç buçuk yaşını doldurduğu günden on bir yaşına dek, Vicky vardı. Sessiz, evet. Güçsüz, hayır. Geçen bu süre boyunca

Sybil ve öteki kişilikler üzerinde değişik biçimlerde iç baskılar sürdüren Vicky, yine adsız kalmakla birlikte, sessiz bir araç durumunu almıştı.

Danny Martin gözden kaybolurken, varlığın derinliklerinden hayatın yüzeyine çıkışı -Vicky biliyordu ki- çok ani bir karar olmuştu. Ne var ki, o an başka türlü bir davranış söz konusu olamazdı, çünkü Vicky artık sessiz bir araç olarak kalmayıp, duruma el koyması zamanının geldiğini anlamıştı. Etkili olabilmek için de, bu ayrılıktan çok fazla incinmiş Sybil'in elinden alması gerekiyordu bedenini. Ve böylece çocukluk hayalleri arasında Victoria Antoinette Scharleau adlı zeki ve korkusuz bir kız yaratmış olan Sybil, bugüne kadar sessiz kalmış olan bu kişiliğe bir ad da vermiş oluyordu.

Main Street boyunca yürüyen Victoria, keskin, acı soğuğu hissetmenin, bu duygulardan etkilenen bir bedene sahip olmanın güzel bir şey olduğunu düşündü. İçinde yaşamış olduğu beden bu yeni sahibi, yürüdüğü sokakları tanıyordu. Her şeyi eskiden defalarca görmüştü.

Sybil kendisi bulunsun, bulunmasın, Vicky, Sybil Isabel Dorsett'in hayatını tümüyle biliyordu. Gerçek dünyada yaşamını sürdüren Sybil için zaman kesintili olarak akıp giderken, varlığının derinliklerinde gizli oturan Vicky'nin bu sürekliliğe sahip olması gerçekte ne kadar da mantığa aykırı düşüyordu. Sybil açısından kaprisli denilebilecek ve sık sık boş olarak tanımlanabilen zaman, Vicky için sürekliliğini asla yitirmemiş bir kavramdı. Hafızası eksiksiz olan Vicky, Sybil Dorsett'in kopuk iç dünyasında bir anılar zinciriydi.

Vicky'nin gücünün kaynağı, Sybil'in kuvvetli bir fantezi biçiminde kendiliğinden yarattığı bir kişiliği benimseyip bunu eksiksiz anılarla bütünlemesinden geliyordu. Sybil'in fantezi Victoria'sı, bu yeni ortaya çıkan Vicky kişiliği gibi kendinden emin, korkusuz ve Sybil'i huzursuz eden ilişkilerin etkisinden uzak, arınmış bir tipti.

Vicky, şu anda Sybil Dorsett'in ince bedenini gören bütün insanların, onun, o her zamanki kaçış hali içinde bir kaldırımdan ötekine gidip geleceğini sandıklarını düşünerek acı acı güldü. Eh, şimdi böyle bir durumla karşılaşamayacaklar işte, diye düşündü postaneye girerken.

Elderville'den gelen paket kendisini bekliyordu. Bu iyi bir başlangıç, diye geçirdi içinden. Eğer paketi bulamasaydı, Bayan Dorsett suçu onun üzerine atacaktı kuşkusuz. Vicky, kendi annesi olmayan ve geçen yıllar boyunca Sybil'a onunla başa çıkabilmesi için yardımcı olmaya çalıştığı bu kadını ne kadar iyi tanıdığını biliyordu.

Bayan Dorsett'e paketi vermek için geçirdiği birkaç dakikadan sonra hemen evden çıkan ve yine arka basamaklardan bahçeye inen Vicky salıncağa yöneldi. Bu davranış onun için oldukça olağandı, çünkü zaten yıllardır Sybil'ı, Hattie Dorsett'in "bir şeyler yapması" konusundaki sylenişlerine mkemmел bir çözüm yolu olarak bu salıncağa yönelmesi için kandırmaya çalışmıştı. Sybil ne zaman kendi düşüncelerine dalarak sessiz oturacak olsa, Hattie, "Orada yle oturup durma. Tanrı aşkına bir şeyler yap!" diye grlerdi. Salıncaktayken hem düşünmek, hem de "bir şeyler yapıyor" olmak mümkündü.

O akşam yemek bitince, Hattie, Vicky'e birlikte bir yürüyüş yapmalarını önerdi. Hattie ve Vicky, annenin sıkı eli, "sözde" kızını bütünüyle kontrol altında tutarcasına, sessiz sedasız yürüdüler. Dorsettler'in evinin iki katı büyüklükteki Stickneyler'in evinin önünden geçerken Hattie burun kıvırdı: "Yaşlı Stickney bunadı artık. İnşallah onu bir yere yerleştiriverirler." Yrmelerini sürdürürken Hattie, "kasabadaki bir öğretmenle çirkin şeyler yapan" ve mutlaka "yetkili makamlarca yakalanması" gereken Ella Baines'ten; annesi öz annesi olmayan ve birkaç ay önce, Hattie'den bu durumu öğrenerek perişan olan Rita Stitt'ten söz etti. (Vicky, 'Sen de benim annem değilsin ve ben Rita'nın öcünü almak için

sana bunu söyleyebilirim' diye düşündü.)

Hattie Dorsett, Danny Martin'den de konuştu. "O çocuk gitti diye çok üzülmeyeğine sevindim. Babanın, onunla oynamanıza karşı çıktığını sana söylemiştim."

"Söylemiştin," dedi Vicky, gerçekte bu zalimce sözlerin kendisine değil, Sybil'a yöneltildiğini bilerek.

"Eh, küçük bayan, bir şey daha var." Hattie çocuksu bir zafer sevinciyle ekledi. "Birkaç ay önce babanın, Danny'nin babasıyla konuştuğunu bilmiyorsun. Baban ona doğrudan doğruya, Martinler gibi, bizim inancımızın karşıtı düşüncede kişilerle ilişkiler kurmanın senin için doğru olmayacağını söylemişti."

Vicky hırslandı. Martinler, mezhep değiştirmeden önce Hattie'nin olduğu gibi, Metodist kiliseye bağlıydılar. Williard Dorsett Metodist inançlı bir kadınla evlenmişti, ama böyle biriyle kızının arkadaşlık etmesine karşı çıkıyordu. Ne ikiyüzlülük! Ama Vicky hiçbir şey demedi.

"İşte böyle," diye ekledi Hattie. Baban başka nedenlerden dolayı da Martinleri küçümsüyor. Onların ne belirgin bir sınıfı, ne geçmişleri, ne belirli töre ve gelenekleri var, diyor. Babaları altın aramak üzere New Jersey'den kalkıp buraya gelmiş ve sonunda süt kamyonu şoförlüğünde kalmış. Şimdi yine yola çıktı, hâlâ aranıyor. Teksas'ta bir benzin istasyonu satın alacak kadar parayı nereden bulduğunu hiç kimse bilmiyor. Her neyse, baban Danny'nin babasıyla uzun uzadıya konuştu. Bay Martin kısa bir süre sonra kasabadan ayrılacaklarını söyledi de bunun üzerine hiç kimse harekete geçmedi. Ama küçük bayan, babanın, Danny ve Danny'nin ailesi hakkında neler düşündüğünü bilmen gerektiğini düşündüm."

"Danny gitti," dedi Vicky.

"Babana göre iyi de oldu," cevabını verdi Hattie büyük bir özenle ve bu karardan kendisini soyutlamaya çabalayarak.

Vicky, babasının ne yaptığını Sybil'ın hiçbir zaman bilmemesi iyi olacak, diye düşündü.

“Hadi dönelim artık,” dedi Hattie. “Sana bunları baban yokken anlatmak istemiştim. şimdi öğrendiğine göre, artık dönebiliriz.”

Ertesi sabah Vicky, okulda, hem yeni egemen olduğu bedenini, hem de okul ödevlerini bütünüyle denetimi altına almıştı. Her ne kadar öteki çocuklar kendisine yabancı duruyorlarsa da, Vicky, bu yabancılaşmanın Sybil’in babaannesini Mary Dorsett’in ölümünü izleyen iki yıl içindeki olaylara dayalı olduğunu biliyordu.

Vicky o iki yıl boyunca bedene bütünüyle egemen olan ve gerçek yaşamı sürdüren Peggy Lou’nun, Sybil’in okul arkadaşlarını nasıl yitirdiğini yakından izlemişti. Peggy Lou ders aralarında öteki çocuklarla bahçede oynamak yerine sınıfta kalıp kağıt bebekler yapardı. Öğle yemeklerinde ve günün bitiminde okuldan fırlar, kendisiyle konuşmak ya da birlikte yürümek isteyen çocukları terslerdi. Bir yere gidip gitmeyeceği sorulsa, içine kapanık bir tavırla, “Gelemem,” der, ardından da koşmaya başlardı. Bir süre sonra hiç kimse onu çağırmas ya da birlikte bir şey yapmalarını önermez oldu.

Vicky, Peggy Lou’nun kendisini öteki çocuklardan ayırma nedeninin, onları sevmemesi değil, onların sahip oldukları şeylere sahip olmadığı için birlikte oldukları zamanlarda duyduğu kızgınlık olduğunu biliyordu. Erkek ve kız kardeşlerle dolu ve korkmak için hiçbir neden olmayan evleri vardı onların... Öteki çocuklara, o evlere gitmektense, kendisini başka hiç kimseye gereksinme duymadığına inandırıyor ve iyice kandıktan sonra kendi sözlerine, siyah panjurlu beyaz eve her köşesi kendisini ayrı ayrı öfkeliendiren bir yere koşuyordu.

Acı yalnızlığının tek avuntusu vardı. Yeğlediği bu yöntemle, özgür olmanın ve kendisini hiç kimse durdurmaksızın ya da ne yapacağı söylenmeksizin kurduğu yaşamının verdiği gerçek bir tatmin duyuyordu. Başkalarından ayrılarak her nasılsa bir özgürlük kavramı yaratmayı başarmıştı, ama evrenin tam orta yerindeki bir

deliği paramparça etmek istemesine yol açan bir özgürlüktü bu.

Zaman zaman Vicky, Mary Dorsett'in mezarının başında Peggy Lou'nun rol almasına izin vermiş olmaktan büyük pişmanlık duyardı. Ama Vicky o zaman hissetmişti ki -olayı şimdi anımsadığında bile aynı duyguya kapılıyordu- o şartlarda başka bir biçimde davranılması olanaksızdı.

Ayrıca, diye kendi kendine tekrarlıyordu Vicky, Mary Dorsett ne kadar iyi bir insan olursa olsun, kendi babaannesi değildi ve o felakette kendisinin bir rol alması kesinlikle gereksizdi. Peggy Lou'ya işi bırakmak daha uygun gelmişti. Kaldı ki Sybil mezarın başında büyük bir kızgınlık içindeydi. Öfke ve kızgınlık duygularıyla uğraşmak Peggy Lou'nun göreviydi, Vicky'nin değil.

Üstelik iki yıllık Peggy dönemi hiç de kötü geçmiş denemezdi. Sybil'in Mary Dorsett'in mezarına atlamasını engelleyen, kolu nu kavrayan sıkı bir el değil, Peggy Lou'nun ortaya çıkışı olmuştu. Cenazeden sonra, çok hareketli bir çocuk olan Peggy Lou, hareket-siz bir çocuk olan Sybil'in yapamayacaklarını yapmıştı. Matemci-ler, Dorsettler'in konukları olarak evde kalmaya başladıklarında, Peggy Lou, Anita adlı bir kuzenin iki yaşındaki Ella'sını başların-dan almakla Bay ve Bayan Dorsett'in şükranlarını kazanmıştı. Ger-çekte Dorsettler kızlarının sonunda hareketlenmesinden dolayı bü-yük bir sevinç de duymuşlardı ve Vicky, Mary Dorsett'in ölümün-den sonra ölümden öncesine oranla kızlarıyla daha iyi geçinmeye başladıklarını fark ederek şaşırmışlardı bu işe.

Peggy Lou, Sybil'dan çok daha fazla "benziyordu" öteki ya-şıtlarına. Vicky her ne kadar emin değilse de içinden bir duygu, ölümü izleyen yıllardaki kızı Peggy Lou'nun, Hattie'ye, Sybil'dan çok daha fazla benzemesinin bunda bir etken olabileceğini söylü-yordu. Ayrıca Sybil'ın geri dönmesi üzerine, Bayan Dorsett'in Peggy Lou'yu değil de, Sybil'ı "değişik" bir çocuk olarak kabul-lenmesi de eğlendirici bir gözlem olmuştu Vicky için. "Bu çocuk

öylesine değişti ki..." diye haykırmıştı bir gün Hattie, "tavanı delip çıkarabilirim!"

Vicky, Mary Dossett'in cenazesinde Peggy Lou'ya, Sybil Dorsett ismine cevap vermesini çünkü insanların yanlışlarını yüzlerine vurmanın kibar bir davranış olmadığını söylediğini anımsadı. Sonra dünya yüzündeki ikinci gününde Vicky, kendi öğütüne kendisi de uydu. Altıncı sınıf odasında, öğretmen Bay Strong, adını okuyunca hemen ayağa kalktı.

Vicky, Bay Strong'u sevdi ve Sybil'in da onu sevdiğini anımsadı. Bir öğleden sonra Sybil arka avluda yaprakları tırmıkla toplarken oradan geçen Bay Strong, Sybil'a seslenmişti. Hayal dünyasının Victoria Antoinette'sini düşlemekte olan Sybil öğretmenin kendisine seslenmesinden büyük haz duymuştu.

Sybil'in beni hiç tanımaması, ama şimdi adını taşıdığım hayali bir kızı sürekli düşlerinde yaşatması ne acı diye düşündü Vicky. Sybil'in kendi içinde yaşayanlardan haberi olmaması üzücüydü.

Sessiz gözlemleri sırasında öğrendiği aritmetik dahil bütün derslerde başarılı olarak geçirdiği ilk okul günü sonunda eve dönen Vicky, yeni varlığından emin ve güven içindeydi.

Dorsettler'in evine yaklaşırken Bayan Dorsett'in camdan dışarıyı gözlemekte olduğunu fark etti. Vicky, Bayan Dorsett'in sürekli bir gözetleme içinde olduğunu düşündü.

“Hadi gel, ziyarete gidelim seninle,” dedi Hattie. “Greenler’in evinde yeni bir bebek var. Olup bitenlere bir bakalım.” İşte, diye düşündü Vicky, Sybil’in katlanmak zorunda olduğu o bitmek bilmez, sıkıcı büyük-kadın-konuşmalarının doldurduğu hemen hemen günlük ziyaretlerden biri daha. Eh, ben de giderim, diye karar verdi. Peggy Lou karşı çıkardı, ama ben daha siyasi davranacağım.

Mon Dieu, diyordu Vicky bunu izleyen günlerde Willow Corners'i iyice incelerken, bu kasabanın insanlarında hiç modernlik, hiç parlıtı yok. Dar görüşlü, yöresel ve sıkıcı sıfatları onlar için biçilmiş kaftan denebilir. On üç yaşında olduğu halde onlardan çok

daha olgun buluyordu kendisini. Onlarla kendisi arasında dünyalar kadar fark vardı. Sybil'in ana-babasına gelince... eh, baba iyi sayılırdı, ama yeterince ilgili değildi. Gerçekte, gazetesinin ya da karışık kağıtlarının ardından, ilgi gösterebileceği kadar uzun bir süre bakmıyordu bile çevresine. Anneyse ayrı bir öyküydü. Her zaman aynı söz vardı dudaklarında: “Şunu şöyle ya da böyle yapmalısın.” Ve Vicky, Sybil'in kimi şeyleri yapışını engelleyen ya da yozlaştıran etkenin bu sözler olduğunda karar kıldı. Nasıl olur da insan bir sürü yapmalı ve yapmamalı ile kısıtlyken herhangi bir şey yapabilir ya da bir şeyden zevk alabilir, diye düşünüyordu. Yine de Bayan Dorsett'i anlamak olanaksız gibiydi. Ya çok fazla karışıyor ya da hiç ilgilenmiyordu. Ama Vicky buraya yalnız yardım amacıyla geldiğini, bir süre sonra sevgili ana-babasının, bir sürü kız ve erkek kardeşlerinin kendisini alıp, birlikte Paris'e götüreceklerini bilmenin verdiği huzur içindeydi. Ailesiyle yine bir arada olacağı günleri iple çekiyordu denilebilir. Ana-babasını Dorsettler'le karşılaştırdıca kendi iyi yazgısından utanıyordu sanki. Bu aileden ayrılmadan önce, Sybil'in mümkün olduğu kadar çok güzel günler geçirmesine yardımcı olmaya söz vermişti, yani onun içinde yaşayan öteki kişilerin ve dış dünyanın olanak sağlayacağı ölçüde çok sayıda güzel gün... Zavallı Sybil, diye düşündü Vicky.

Zaman zaman Vicky, uygun derinliklere dalıp Sybil Dorsett'in öteki kişilerinin ya da hatta Sybil'in kendisinin altıncı sınıf odasında belirlemesine izin veriyordu.

Peggy Lou'nun iki yıllık egemenliğinin ilk yılında ortaya çıkan Sybil on yaşındayken Mary Lucinda Saunders de altıncı sınıfta bir gün geçirdi. Gün sona ermeden ansızın kendisini pek iyi hissetmemeye başladı. Bir ağrı değildi duyduğu; daha çok gerilme gibi bir şeydi bu.

Mary eve dönünce doğru banyoya gitti. Büyükbaba Dorsett içerideydi, onun için Hattie seslendi:

“Öteki banyoyu neden kullanmıyorsun?”

Hangi öteki banyo? Mary başka bir banyo olduğunu bilmiyordu; sonradan öğrendi ki babası bunu, Peggy'nin yaşamını sürdürdüğü ve Mary'nin olup bitenlerle hiç ilgilenmediği ikinci yılda yapmıştı.

Yeni banyoda Mary, daha sonradan “kahverengimsi kırmızı şey” olarak tanımladığı görüntü karşısında bembeyaz kesildi. Rahim kanserinden hasta olan babaannesini hatırladı ve kendisinin de öleceğinden korktu.

“Neden o kadar çok kaldın içeride?” diye seslendi Hattie.

“Şimdi çıkıyorum, Anacım,” cevabını verdi Mary,

Sybil'ın annesinin kendi annesi olduğunu pek hissedemeyen Mary, Hattie'ye bir şey söylerken her zaman ‘anacım’ sözcüğünü kullanırdı; çünkü bu sözcük, onun açısından, insana ilgi gösteren herhangi bir yaşlı kadına karşı kullanılabilecek bir sesleniş biçimiydi. Hattie'nin olup bitenleri anlamaması için çamaşırını yıkan Mary, uzun süre banyoda kaldı ve karşılaştığı bu garip durumdan dolayı büyük üzüntü duydu.

O gece yatarlarken Anacığı odaya girdi ve “Çıkar bakalım şu çamaşırını bir görelim,” dedi. Mary durakladı. Hattie, “Hemen şu anda,” diye emretti. Mary söyleneni yapınca, Hattie'nin tepkisi şöyle oldu: “Tahmin ettiğim gibi. Yaşının gereği bu. Tek kelimeyle berbat bir şey. Kadınlığın baş belası. Şuran ağrıyor, değil mi? Şuran da ağrıyor?” Mary'nin bedeninde değişik yerleri gösteren Hattie dürtüklemeleriyle ağrıyı arttırdı.

Mary'ye kullanması için bir kumaş parçası hazırlayan Hattie bir yandan, “Hastalık zamanı denir buna,” dedi. “Yalnızca kadınların başındadır bu dert. Sakın babana söz etme bundan.” Sonra yatak odasından dışarı çıkarken söylemesini sürdürdü: “Kadınlığın baş belası. Bela. Keşke erkeklere de olaydı. Onlar hak ederdi bunu. Erkekler!”

Mary korkmuştu, çünkü Hattie “hastalık” sözcüğünü kullanmıştı. Hastalık okula gitmeyip evde kalmak demekti; oysa okul

Hattie'den uzaklaşabilme anlamına geliyordu. Ve Mary uzaklaşmak istiyordu. Ertesi gün Anacığı, bu tür hastalanmalar sırasında kızların okula gittiklerini açıkladı. Ve Mary de okula gitti.

Mary'nin bilmediğı şey, kendi başına ilk kez gelen bu olayla, Hattie'nin bilgisi olmaksızın, Sybil'in çoktan, ağrısızca ve ardı ardına iki ay karşılaşmış olduğuydu. Gelecekte, bu aylık hastalanmanın yükünü kendisi göğüslemiş olan Mary, ağrıları Sybil'a ya da aybaşı zamanlarında daha yüzeyde bulunan öteki kişiliklerden birine devredip duracaktı.

Altıncı sınıf boyunca Mary zaman zaman belirip kayboldu, ama çoğunlukla Vicky egemendi o süreye. Yıl sonuna doğru bir gün, Sybil okula giderken hayallerinde yaşattığı Victoria'nın kendisini yönettiğı biçimde bir duygu içinde çıkıverdi dünya yüzüne. Bu dönüş, beşinci sınıftaki dönüş kadar ürkütücü olmadı nedense. Sybil yine zaman'ın "gülünç" olduğunu düşündü, ama bu garip büyüğü daha rahatlıkla kabullenebildi.

Sybil'in dönüşü sırasında Mary, Vicky'le, Danny Martin'den konuşuyordu.

"Sybil bilmiyor," dedi Mary, "Peggy Lou oradayken, Danny, Billy Denton'u çok kıskanıyordu. Peggy Lou, Danny'e yüz vermiyor, ama Billy'nin peşini bırakmıyordu."

"Evet," diye kabullendi Vicky, "gerçekten de öyleydi. Ve Billy -Sybil geri döndükten sonra- küçük Dorsett'in uzun bir süre kendisini neden tanımazlıktan geldiğini asla anlayamadı."

Şiirle çok yakından ilgilenen Mary tumturaklı sözlerine başlayarak, Vicky'e, Sybil için dünyanın ulu yüreğinin zaman zaman atmadığını ve böyle zamanlarda Sybil'in yaşamında ne yeşil çamlar, ne yeşeren çimler olduğunu, her şeyin unutkanlık kaplı nadas edilmiş tarlalara dönüştüğünü anlatmaya koyuldu. "Sybil buna hiçlik, boşluk diyor. Ve bu sözcükler bizim için hiç de övücü, sevindirici şeyler değil."

Bunu izleyen aylarda Sybil kendisini boşluğa dalıp-çıkarak buldu. Bu gerçeği gözlerden ırak tutmak isterken, bilmediği şeyleri biliyormuş gibi görünebilmek için, 'doğaçtan' konuşmada bir usta, rol yapmada eşsiz kesildi. Ne yazık ki, bir şeyler yitirdiği duygusunu kendi kendinden gizlemesi olanaksızdı. Ne de, giderek hiç kimseye ve hiçbir yere ait olamama biçiminde şiddetlenen duygusunu gizleyebilirdi kendisinden. Nedense, büyüdükçe, her şeyin daha da kötüleştiği biçiminde bir düşünce oluşuyordu kafasında. Seslendirilmeyen, kendi kendini küçültücü sözlerle kendisini yadsımaya, tanımamaya başladı: "Benim zayıf oluşumun iyi bir nedeni var: Evrende yer kaplamam bile uygun bulunmamış."

İlkbahar, babaannesi yüzünden kötüydü. Şimdi yaz yaklaşıyordu ve yaz da Danny yüzünden kötü geçecekti. Sybil, ön basamaklarda ya da salıncağın tepesinde otururken, Danny'nin buradan ayrılışına kadar geçen yazı anımsıyordu. "Kırıl, kırıl, kırıl, / O soğuk gri taşların üzerinde, ey deniz! / ... Ey kaybolan bir elin dokunuşu, / Ve hâlâ çınlayan bir sesin yankısı!... Ama günün zarif inceliği artık ölü / Asla bana dönmek üzere" diye ezberden okumaya başladı Mary, salıncakta Sybil'in yerini alırken.

1935 yılı ilkbaharının sonlarına doğru Sybil, buluş çağının yarattığı dengesizliğin sonucu yeni bir korkuyla karşı karşıya kaldı. Bu korku, o zamanlar teşhisi konulmamış hastalığının isterik dönüşüm semptomlarından doğmaktaydı. Çünkü isteri denen bir çeşit sinir hastalığı -ister *grande* olsun, ister olmasın- duygusal çatışmalardan doğan ve genellikle olgunlaşmamak, kendi başına egemen olamamak biçiminde kendini gösteren ve kendini savunma-silahları olarak yalnızca kişilik bölünüşünü değil aynı zamanda dönüşümleri de kullanan bir durumdur. İsteri klasik olarak iradi adalelerle, özel duyu organlarında görünen fiziksel belirtilerle saptanır. Dönüşüm sırasında bilinçsiz birtakım itici güçler, bedensel belirtilere dönüşürler. Duygusal çatışmalar, bilinçli bir biçimde hissedilmek yerine, böylece bedensel yöntemle açığa vurulurlar.

Sybil'in ansızın yüzünün yarısı ve kollarının yanları hissizleşiveriyordu. Bedeninin bir yanı zayıflıyor ve bu her zaman aynı yan olmayabiliyordu. Hemen her zaman boğazı kuruyor, yutkunmada güçlük çekiyordu. Görüş bozukluğu kendini gösterdi; sık sık ancak tek gözüyle görebilir oluyordu. Kendisi -ve öteki kişilerden bazıları, aralarında Mary de olmak üzere- sinirsel bir tik edinmişlerdi; kasabadaki telefon memurununki gibi bu da tanıdıklar arasında şaşkınlık uyandırdı.

Sybil ya da ötekilerden biri ansızın seğiriyor, silkiniyor ve buna benzer engellenemeyen beden hareketleriyle, çevreyi şaşkınlığa düşürüyordu. Sybil ya da ötekiler, odadan çıkmak isterlerken kapıya çarpıyor, kapıya yaklaşırken kapı pervazına tosluyorlardı. Bu semptomlar öylesine şiddetli baş ağrılarıyla güçlenmekteydiler ki, böylesine bir ağrı nöbetinin ardından Sybil birkaç saat uyumak zorunda kalıyordu. Genellikle uykusu hafif olan Sybil benzeri bir baş ağrısı krizinin ardından sanki ilaç içirilmişçesine ağır bir uykuya dalıyordu.

Bunların hepsinden daha da rahatsız edici olan şey, hayatın, gerçek denemeyecek bir biçimde, bir sürü garip sezgiler arasında akıp gidişiydi. Sybil, sanki rüyasında görmüşçesine kimi yerleri, kimi olayları anımsıyordu bazen. Sanki kendi bedeninin dışında yürüyor ve kendi kendisini gözlüyormuşçasına. Ve bazen rüyalarıyla, bu rüya-benzeri, gerçekdışı olayları birbirinden ayıramıyordu.

Bir gece Sybil, olayların gerçek dışı olduğu biçimindeki duygusundan ana-babasına söz edince, onlar da kızlarını kasabanın doktoru Dr. Quinoness'e götürmeye karar verdiler. Dr. Quinoness, Sybil'in durumuna, insan bedeninde kimi yerlerin istek dışı ve düzensiz olarak sıçraması, titremesi biçiminde seyreden *kore* adı verilen bir hastalık teşhisini koydu. Bunda psikolojik etkenler bulunabileceğini açıklayarak, Sybil'in bir ruh doktoruna götürülmesinde yarar gördüğünü de sözlerine ekledi ve Minneapolis'deki bir doktordan randevu aldı. Williard ve Hattie bu randevuya gitmeyi red-

dettiller. Eğer sorun yalnızca ruhsalsa, diye iddia etti Williard, bununla kendisi de uğraşabilirdi. Bu kanı üzerine Sybil'a bir gitar aldı, bir de gitar öğretmeni tuttu. Baba kız birlikte çalışmaya başladılar, sonradan konserler verdiler. Vicky, Mary, Peggy Lou ve ötekilerden bazıları da gitar çalmasını öğrendikleri, değişik ölçülerde ilgi gösterip, başarılarında değişiklikler olduğu için, Williard Dorsett'in kızının gitar çalmadaki ustalığı hep aynı düzeyde kalmadı.

Babasının kolay benimsenebilir iyimserliğine karşın, Sybil, "akılsal bir sorunu" olduğunu kendi kendine itiraf ediyordu ve bu gerek Dorsett ailesi, gerekse Willow Corners halkı tarafından yüz kızartıcı bir olaydı. Tabii, Roger amcasının satın almada görevli olduğu ve Hattie yengesinin hemşire olarak çalıştığı eyalet hastanesi çevresinde oluşup gelişen yeni korkular sarmaktaydı Sybil'ı. Sybil hastaneye sık sık amcasını ve yengesini görmeye gitmişti.

Aklını bu sorunundan uzak tutmaya çalışan Sybil, kendini derslerine verdi. Okuldaysa, o yokken öğretilmiş olan Avrupa tarihi dersinde çok sıkıntı çekiyordu. Peggy Lou nasıl çarpmaları görev olarak yüklenmişse tarihten de Vicky sorumluydu. Sybil da tabiat bilgisini benimseyip, arkadaşlarına yetiştirdi. Bay Strong insan anatomisinin esrarlarını anlatırken bu konuyla neredeyse büyülenen Sybil, öğretmenin cinsellik bölümlerini nasıl dikkatle atladığının farkına bile varmadı. Öğrencilerden insan yüreğinin büyük bir çizimi istendiğinde, Hattie, Sybil'a bir ucu kırmızı, öteki ucu mavi yazan bir kalem aldı; Sybil bu kalemi kullanırken kendisini öğrencilerin ödevlerini değerlendiren bir öğretmen gibi hissediyordu. Günlük düşleri, kan dolaşımı ve doktorlarla ilgili düşüncelerle dolmaya başlamıştı. Kendisinin hastalarına yüreğin nasıl çalıştığını açıklayan bir doktor olduğunu varsayıyordu hayallerinde.

Bir gün okul dönüşü eve dalarak annesine yüreğin nasıl çalıştığını anlatmak istedi. Dinlemeye yanaşmayan Hattie, "Bunu duymak istemiyorum," cevabını verdi. Oysa Sybil konuyla öylesine büyük bir heyecan içindeydi ki, öğrendiklerini yine de anlatmaya

koyuldu. “İlgilenmediğimi kaç defa söylemeliyim sana?” diye haykırdı Hattie ve kızına saldırdı. Camlı odada, yerler cilalı olduğu için, Sybil, kalçasına savrulan yumrukla sendeleyip kaydı, yanındaki sallanan koltuğa çarpıp yere düştü. Bacakları fena denilebilecek biçimde çürüdü.

O günden sonra Sybil tabiat derslerinden korkmaya başladı ve bu konu her ne kadar kendisini büyülemeye devam ettiyse de orta-okulda ve kolejde biyoloji derslerinde epey zorluk çekti. Ayrıca halı kaplı olmayan odalardan da ürküntü geldi içine.

O gece Hattie, Sybil’ı Main Street’de gezintiye çıkardı. Çarşamba gecesi idi ve dükkânlar açıktı. Köşe başlarında patlamış mısır satıcıları, hem ilaç, hem de öteberi satan büyük mağazadaysa elma şekerleri vardı. Çocuklar her zaman ana-babalarından beş, on kuruş isterlerdi, ama Sybil’ın böyle istekleri yoktu. Hattie, “Ne istersin?” diye sordu. “Patlamış mısır mı alalım, yoksa elma şekeri mi?”

“Hangisi olursa olsun fark etmez,” karşılığını verdi Sybil.

Bu karşılık, her ne kadar belirgin bir özelliği açıklamıyorsa da bir özelliğin açıklanmasıysa gerçekte Sybil’ın bir seçimi olmadığı anlamına gelmiyordu. Nasıl başkalarına zaman konusundaki sırrını açıklamıyorsa, hiç kimseden bir şey istememesi de böyle bir yüreksizliğin sonucuydu.

Ana-kız elma şekerlerinin tadını çıkarırken, Sybil tezgâhın üstüne yerleştirilmiş saç tokalarını gördü. Ne kadar güzel olduklarını düşünerek annesinin bunlardan isteyip istemediğini sormasını diletti, içinden. Oysa tezgâhın yanından geçen Hattie, tokalara baktı ve yoluna devam etti. Sybil annesinin kendisine böyle bir soru yönelteceği umudunu yitirdi.

Sonra isteme işini Vicky üzerine almaya karar verdi ve açık mavi renkli bir tokayı göstererek, Hattie’ye, “Bunu isterdim,” dedi. “Mavi organize giysimize ne kadar yakıştırdı...”

“Giysimiz de ne demek, aptal kafalı?” dedi Hattie.” O organize giysinin yalnızca senin olduğunu bilmiyor musun?”

Hattie kasaya saç tokasının parasını da ödedi.

Merkezi Arayış

Herkes hakkında her şeyi bilen Vicky'e Vicky ve Sybil, Mary ve Sybil, Peggy Lou ve Sybil arasındaki ilişkinin ne olduğunu sormaya karar verdi Dr. Wilbur.

Günlerden 15 Haziran 1955'ti ve analiz başlayalı dokuz ay olmuştu. Doktorla hastası kanepede oturuyorlardı.

"Vicky," dedi doktor, "bir şey öğrenmek istiyorum. Sybil'la bir ilişkin var mı?"

Şaşıran Vicky, "Sybil'ı tanıdığımı biliyorsunuz ki bana onunla ilgili soru soruyorsunuz," cevabını verdi. "Size Sybil'dan söz ediyorum ya..."

"Evet," diye onayladı doktor, "Onu tanıdığınızı biliyorum. Ama onun neler düşündüğünü nereden biliyorsun?"

Vicky'nin karşılığı yalnızca bir gülümseme oldu.

"Vicky," diye belirtti doktor, "'mavi organze giysimiz' deyimini kullandın. Sen ve ötekiler daha başka neleri paylaşıyorsunuz?"

"Paylaşmak mı?" Vicky'nin sesinde alaycı bir ton seziliyordu. "Bazen kimi şeyleri birlikte yaparız."

"Bana ötekilerden bazılarının annelerinin aynı olduğunu söylemiştin. Peki onların aynı anneyi *paylaştıklarını* söyleyebilir misin?"

"Evet, sanırım böyle denilebilir."

"Aynı bedeni de paylaşıyorlar, değil mi?"

"Oh, bu saçma," dedi Vicky bilgiç bir sesle. "Onlar insan. Siz onlardan tek tek söz edebilirim."

"Evet, Vicky, onların insan olduklarını biliyorum. Ama insanların birbirleriyle ilişkileri vardır. Peggy Lou, Peggy Ann, Mary,

Sybil ve ötekilerin aralarındaki ilişkileri nelerdir? Kız kardeş mi bunlar?”

Gözlerini doktora diken Vicky, “Onların kardeş olduğunu söyleyen olmadı,” karşılığını verdi.

Aynı biçimde sözlerini vurgulayarak konuşan doktor da, “Hayır, hiç kimse böyle bir şey *demedi*,” dedi. “Ama, Vicky, eğer birtakım insanların annesi tekse, onlar ya aynı kişidir ya da kardeşir.”

Doktorun yürüttüğü mantığı anlamazlıktan gelen Vicky, “Benim bir sürü kız ve erkek kardeşim var, hepimizin annesi ve babası aynı,” diyerek doktoru onayladı.

“Pekâlâ, Vicky, sen şimdi kendi ailendeki ilişkiden söz ettin. Ama Sybil’in Peggyler’in, Mary’nin ve ötekilerin oluşturduğu aile hakkında hiçbir şey söylemedin. Onların birbirleriyle ilişkilerinin ne olduğunu anlatmadın.”

Vicky omuz silkip, “Eh Doktor, siz az önce onların kardeş olmaları gerektiğini söylemiştiniz,” karşılığını verdi.

“Hayır, Vicky,” dedi doktor sert bir sesle. “Onların kardeş *olmaları gerektiğini* söylemedim. Kardeş *olup olmadıklarını* sordum sana ve mantıksal açıdan, aynı anneye sahip olduklarına göre ya aynı kişi ya da kardeş olmaları gerekeceğini söyledim.”

Vicky hiçbir şey demedi.

Boyun eğmeden aynı mantıksal gerçeği kovalayan doktor emredencesine sözünü sürdürerek, “Şimdi, Vicky, söyle bana, onlar kardeş mi yoksa aynı kişi mi?” deyince cevap vermeye zorlanan Vicky düşünceli düşünceli şöyle dedi: “Doktor, sorunu böyle ele alınca, onların kardeş olduklarını itiraf etmem gerekir. Kardeş olmaları gerekir, çünkü aynı insan *olamazlar!*” Vicky çantasını açıp, dudaklarına ruj sürerek ve sonra çantasını kapayıp, kolunun altına alarak konuyu kapattı. Gitmek üzere ayağa kalkarken, “*Mon Dieu*,” dedi, “Bütün o bireylerin tek bir kişi olduklarını düşünmek ne kadar saçma. Marian Ludlow ve ben, sözünü ettiğiniz o iki ya da üç kişiden çok daha fazla benziyoruz birbirimize.”

“Bana bak, Vicky,” dedi doktor. “Saatimiz henüz dolmadı ve söyleyeceklerimi dinlemenı istiyorum.”

Vicky kesin bir sonuçlama taşıyan sesiyle, “Tartışmamız mantıksal sonucuna ulaşmıştır” cevabını verdi. “Söylenecek ne kaldı ki?”

“Bir şey var. Şimdi otur lütfen; olur mu?”

Vicky oturdu, ama gerçekte huzursuzdu.

Doktor acımasızca sürdürdü iddiasını, “Peggy Lou, Peggy Ann, Mary ve ötekilerin aynı insan olamayacaklarını söylüyorsun. Ama olabilirler. Vicky, onların gerçekte aynı kişinin değişik yönleri olabileceğini anlayamıyor musun?”

Vicky düşünceli düşünceli başını sallayarak, “Hayır, Dr. Wilbur,” dedi. “Anlayamıyorum. Siz, sadece sizsiniz. Siz, Dr. Wilbur’sunuz, başka birisi değil.”

“Evet?” diye sordu doktor.

“Ve ben yalnızca Vicky’im. Burada başka hiç kimse yok. Görüyor musunuz?” Vicky kanepeden kalktı ve odada dolaşmaya başladı; sonra sordu, “Şimdi bana inanıyor musunuz?”

Yeniden yerine oturdu, doktora gülümseyip, “Bu sorunumuzu böylece hallettim. Burada başka hiç kimse yok. Siz yalnızca Dr. Wilbur’sunuz, ben de yalnızca Vicky,” diye ekledi.

“Vicky,” dedi doktor. “Hiçbir şeyi halletmiş değiliz. Birbirimize karşı dürüst olalım.”

“Ama, Dr. Wilbur,” diye belirtti Vicky, “Tabii ki hallettik. Büyük, felsefi bir soru olan *ben kimim?* Sorununu açıkladık. Ben, benim. Siz de sizsiniz. Düşünüyorum; demek ki varım. Bunun Latince bir söylenişi vardır: *Cogito ergo sum*. Evet, böyleydi.”

“Hiç bir şeyi halletmedik,” diye bir kez daha uyardı doktor Vicky’i. “Sybil, Peggy Lou, Peggy Ann, Mary ve ötekiler arasındaki ilişkiyi saptamadık. Ne...?”

“Sorular, sorular, sorular,” diyerek sözünü kesti Vicky. “Ben de bir soru sormak istiyorum. Neden bütün bu soruları sorma gereğini duyuyorsunuz?”

Dr. Wilbur’un onu yöneltmeye çalıştığı mantıksal sonucu bir yana iten Vicky, az önce öne sürdüğü, doktorla kendisinin yalnız oldukları biçimindeki düşünceleriyle çelişkiye düşerek sözüne devam etti. “Şimdi, Dr. Wilbur, Mary sizinle tanışmak istiyor. Bizim analizimize o da katılmak istiyor ve sanırım ona bu fırsatı vermemiz gerek.”

“Bizim analizimiz mi?” diye tekrarladı Dr. Wilbur, “Eğer sizler aynı kişi değilseniz, nasıl olur da ‘bizim analizimiz’ deyimini kullanabilirsin?”

Vicky kıkırdadı. Sonra hınzırca bir laf esnekliğiyle verdi cevabını: “Buna *grup* tedavisi demek doğru olacak galiba.”

“Kardeş olduğunuzu kabullenmiştin?”

Vicky hızlı davranıyordu. “Madem ısrar ediyorsunuz, aile tedavisi diyebiliriz,” dedi hemen. “Düzelteniz için teşekkürler.”

Sonra, bedensel olarak da odayı terk etmiş gibi, gitti Vicky. Kesinlikle Vicky’e ait olmayan bir ses terbiyeli bir tonla, “Sizinle tanıştığımıza memnun oldum, Dr. Wilbur,” dedi.

“Mary misiniz?” diye sordu doktor.

“Mary Lucinda Saunders Dorsett,” diye cevap verdi ses.

Bu, Vicky gibi bir dünya kadınının sesi değildi, ne de Peggy Lou gibi öfkeli bir çocuğununki andırıyordu. Aksanı tartışma götürmez biçimde Ortabatı Amerika aksanıydı; yumuşak, alçak ve ciddi bir ses. Doktor bu sesi daha önceden hiç duymamıştı ve Mary’i yalnızca Vicky’nin altıncı sınıf anılarından tanıyordu.

Doktor, Mary’e kanepeyi gösterip bekledi. Mary susuyordu. Yeni bir hastanın gösterdiği tutukluk ~~nu~~ bu, diye düşündü doktor. Yeni bir hasta?

“Ne yapmayı seversin, Mary?” diye sordu.

“Ben evi idare etmeye çalışırım,” diye karşılık verdi Mary.

“Ama buna çalışmak oldukça zor.”

“Neler yapman gerekiyor?”

“Sybil’ı izlemem.”

“Sybil’ı izlerken ne yaparsın?”

“O nereye giderse ben de giderim.”

“Başka ne yaparsın?”

“Sybil’a yardım....”

“Nasıl yardım ediyorsun ona?”

“Pratik yollarla. Belirsiz yöntemlerle.”

“Ne gibi?”

“Bakın, Dr. Wilbur, şu an, pratik değeri olan bir andır. Sybil’la Teddy Reeves’in -Whittier Hall’den bir arkadaşı- kısa bir süre önce Morningside Drive’de bir ev kiraladıklarını herhalde biliyorsunuzdur. Yeni bir evin neleri gerektirdiğini bilirsiniz. Dün sabah saat 8.45’de yeni camları takacak olan işçileri karşılamam gerekti. Akşam saat 7.15’de yine ortaya çıktım, çünkü yeni perdeleri Sybil’ın takmasını istemedim. Evin idaresinin benim görevim olduğunu hissediyorum. Bugünlerde evlere yapılan servisleri düşünecek olursanız, sabahları hiç uyuyamıyor insan. Onun için aşağıdaki zilin yanına “Rahatsız Etmeyin” diye bir kâğıt iliştim. Sybil ve Teddy evde birtakım şeyler yapıyorlar. Ben onların yaptıkları işi başlatıyorum.”

“Başka neler yapıyorsun?”

“Apartman dedikleri o Morningside ahırında bir şeyler yapmak güç. Biraz daha geniş yer olsaydı keşke. Bir çiçek bahçem, hayvan beslemek için geniş bir yerim olsun isterdim. Yalnızca Capri’miz var, o kadar.”

“New York’u sevmiyor musun?”

“Sevmiyor gibiyim. Ama pek de dolaşmıyor sayılmam. Ara sıra bir müzeye ya da bir kitaplığa giderim. Hemen hemen o kadar. Apartmandan çok az çıkıyorum.”

“Evdeyken nelerle uğraşıyorsun?”

“Ev işi. Okumak. Müzik dinlemek. Biraz resim yapmak. Şiir yazmak. Şiir acıyı dindirir.”

“Hangi acıyı, Mary?”

“Oh, neler hissettiğimizi anlatmaya başlayıverdim.”

“Ne acısı, Mary?”

“Size söylemediler mi? Vicky? Sybil? Peggy Lou?”

“Doğrudan bir şey demediler. İnsanlara, müziğe, ellere yaklaşımdan, kapana kısırılmaktan korktuklarını söylediler, Vicky ve Peggy Lou da annelerini yadsıdıkları için ondan çekindiklerini belirtmiş oldular. Sen de korkuyor muydun ondan?”

Mary’nin ses tonu sanki bir sır verir gibiydi: “Sybil’in annesini hiçbir zaman kendi annem gibi hissedemedim.”

“Sözünü ettiğin acı neydi, Mary?”

“Yakında anlayacaksınız. Bu nedenle Vicky’e, bugün benim de gelmek istediğimi söyledim. Bizim analizimize yardımcı olmak istiyorum. Ama buraya gelmekle suçlu hissediyorum kendimi. Belki de psikiyatriste gitmek günahıdır.”

Doktor yavaş yavaş ve basit bir biçimde cevaplandırdı bu sözleri: “Bak Mary, Sybil’in, Vicky’nin ve Peggy Lou’nun dokuz aydır buraya gelmekte olduklarını biliyorsun. Burada söyledikleri ya da yaptıkları herhangi bir şeyin günah olduğunu düşünüyor musun?”

“Bilmiyorum,” dedi Mary. “Gerçekten bilmiyorum.”

“Öyleyse sen niçin geldin?”

“Geçen ay o kızılcık ağaçlarının ve çiçeklenen bitkilerin arasındayken, siz bir psikiyatrist değildiniz. Bir arkadaşınız. Bizim arkadaşla ihtiyacımız var.”

“Sybil’in arkadaşları var. Onun arkadaşları senin de arkadaşların değil mi?”

“Sanırım öyle,” dedi Mary, “ama yalnızca tek bir açıdan. Teddy Reeves beni adımla tanır ve ötekilerden ayırabilir, oysa Laura Hotchkins benim Sybil olduğumu sanıyor. Çoğu kişiler için de

durum aynı, biliyorsunuz. Kimi zaman kendimi çok yalnız hissediyorum.”

“Öyleyse neden dışarı çıkıp, kendine arkadaşlar edinmiyorsun, Vicky gibi örneğin?”

“Oh, siz anlıyorsunuz... Bir kere benim böyle zamanlarda giyecek giysilerim yok. Bizim dolabımızda ne bulursam onu giyiyorum ve başkalarının üstünde güzel duran şeyler bana yakışmıyor.” Mary durdu, başını eğdi ve hafif, yorgun bir gülümsemeyle ekledi, “Ayrıca ne Vicky gibi çekici, ne de Vanessa gibi göz kamaştırıcıyım. Onlarla boy ölçüşmem. Ben neysem oyum işte.”

Dr. Wilbur ancak uzun bir süre sonra, Mary’nin kendini şişman, anaç, ufak tefek, yaşlı, hanım tipinde, modern olmayan bir kişi olarak gördüğünü öğrendi. Mary evcil bir yaratık, bir yuva yapıcısı, yalnızca *Kinder, Küche Kirche* (*) ile ilgili ebedi ev kadını olarak belirlendi daha sonraki tanışma sürecinde. Dr. Wilbur, her ne kadar çocuklar söz konusu değilse de, hatta kendi deyimiyle “mutfakları kalem kutusu kadar küçük bu kent apartmanlarının birinde” evde yemek yeme sorunu yoksa da, Mary’nin gerçek derdinin ne *Kindersizlik*, ne de *Küche*’de yemek pişirme sorunları olduğunu, ama problemin *Kirche* çevresinde dolandığını gittikçe daha iyi anlamaya başladı. Zaman geçtikçe keşfediyordu ki, ilk tanıştıkları günkü, “Belki de bir psikiyatriste gitmek günahtır,” cümlesi, derin renk tonlamalarıyla, kilise-merkezli-çatışmaları resmetmekteydi.

Yine koyu renklerle bezenmiş bir başka kavram, Mary’nin, babaanne Dorsett hakkındaki sözleriydi. 15 Haziran 1955 tarihli seansta Mary, doktora, “Babaanne öldü,” dedi. “Onun yerini tutacak hiç kimse yoktu. Sybil, babaannesinin yasını tutmadı. Sybil gitti. Peggy Lou yalnız kaldığı zamanlar kendi başına yas tuttu. Hepimiz -Vicky hariç- babaannenin yasını tuttuk. Ama en çok yas tutan

(*) Metinde Almanca: Kinder, çocuklar; Küche, mutfak; Kirche de kilise demektir.

ben oldum. Babaanne öldükten sonra ben çıktım ve onun yasını tuttum.”

“Cenaze töreninde mi çıktın?”

“Hayır,” diye cevap verdi Mary. “Ben orada yoktum. Sybil o zamanlar dokuz yaşındaydı. Ben, biz on yaşımızdayken ve Peggy Lou işleri evirip çevirirken çıktım ortaya!”

“Adını nereden aldın?”

“Babaannenin adı bu. Ben babaanneye benzerim; bu yüzden onun adını aldım. Babaanne Dorsett’in oğlu benim babamdır ve ben ona da benzerim.”

Mary yumuşak bir sesle ağlamaya başladı. İşte, diye düşündü doktor, Sybil’in dökmediği gözyaşları buradaydı demek. “Neyin var, Mary?” diye sordu.

“Babaanne,” dedi Mary.

“Ama, Mary, yirmi yılı aşkın zaman geçti artık.”

Mary üzüntü içinde başını sallayarak, “Şimdi,” dedi. “Geçmiş yoktur. Eğer beraberinde taşıyorsan geçmiş şimdidir.” Daha sonra Dr. Wilbur öğrendi ki, Mary her zaman kendi tanıdığı tek gerçek evi, Mary Dorsett’in evini özlüyordu.

Görüşmenin bitimine doğru doktor,

“Mary, umarım bu soruma kızmazsın,” dedi, “ama buradan çıkınca nereye gideceksin öğrenebilir miyim?”

“Eve,” dedi Mary. “Eve, ait olduğum yere. Gidince de babama telefon edeceğim. Sybil size, babasının ve karısı Frieda’nın Detroit’de oturduklarını söyledi mi? Babama birçok konuda güven verici şeyler söylemek istiyorum. Anlıyorsunuz ya, Sybil ona, daha çok çalışıp daha güçlü olabileceğini göstermiyor. Bunu göstermesi gereken ben oluyorum.”

“Ama belki bunu yapmasını engelleyen bir şey vardır?” diye sordu doktor üstüne basa basa. “Denemeden önce, o bir şeyi yoldan çekip atmanız gerekmez mi?”

“Siz deneyin,” diye Mary sert ve neredeyse hak iddia eden bir

ses tonuyla. “Dünyanın geniş savaş alanında, siz deneyin.”

Doktor başını salladı.

“Hayatın açık ordugâhında

Sağır, güdülen sığırlar gibi olmayın!

O çarpışmada kahraman olun!”

Doktor bir şeyler söylemeye çalıştı, ama bu şiirin Henry Wadsworth Longfellow’a ait olduğunu açıklayan Mary, şiiri okumaya devam etti.

“Büyük adamların hayatları bize daima

Kendi hayatlarımızı yükseltebileceğimizi anımsatır,

Ve ayrılırken ardımızda

Zaman kumsalına işlemiş ayak izlerimiz kalır!”

Doktor yeniden konuşmaya çalıştı. Mary sürdürüyordu ezberlediğini:

“Öyleyse kalkalım ve bir şeyler yapalım,

Hangi inançtan olursak olalım,

Hâlâ başararak, hâlâ aranarak,

Çalışmayı ve beklemeyi öğrenelim!”

Mary’nin, ardından “Oh, zavallı... zavallı...” diyen sesi titremeye başlamıştı.

“Zavallı olan nedir?” diye sordu doktor.

“Hayat,” dedi Mary. “Askerlerin bulunduğu o açık ordugâhlar, onlar çok kötü. Hepimiz kahraman da olamayız üstelik.”

“Açık bir ordugâh,” diye belirtti doktor, “askerlerin bulunduğu bir yer değildir. Herhangi bir karargâhtır.”

Sıkılmışa benzer bir sesle Mary, “Ben size hissettiğimi söyledim,” dedi. “Bir kelime, bir şey değiştirmez. Hepimizin bulunduğu bir ordugâh kötüydü. Kaybedilen bir savaştaki erlerdik biz. Böyleydi işte. Yılmaksızın başararak, aranarak, çalışmayı ve beklemeyi

öğrendik. Sabırlı olmaya çalıştık. Küçüklüğümüzde hepimiz her zaman çok iyiydik. Pek çok şey öğrendik ve denedik, denedik, denedik. Sybil denedi. Ben denedim. Hepimiz denedik. Ama olmadı işte.”

Doktor sıcak bir sesle, “Mary” dedi, “belki deneme yolunuzdadır engel. Belki böyle bir engelin var olduğunu keşfettiğimiz zaman, denemelerin sonucunu görebileceksiniz.”

Doktorun yorumunu hiçe sayan Mary konuşmasını sürdürdü: “İşte görüyorsunuz, şairlere her zaman güven olmaz. Ben hiç kimseye güvenmem.”

“Babaannene güveniyor muydun?”

Mary başını salladı evet anlamında.

“Babana güveniyor musun?”

“Evet.” Bu evet çok baskın çıkmıştı. “O hemen hemen mükemmel bir insandır. “Anlaşıliyordu ki Mary babasını kayıtsız şartsız seviyordu.

“Bana da güveniyorsun herhalde; yoksa buraya gelmezdin.”

“Bir düşünmek gerek,” karşılığını verdi Mary.

“Pekâlâ, gelelim yine şu deneme işine,” diyerek Mary’nin kaçamaklı yollardan yakasını kurtarmaya çalıştığı soruya döndü yine Dr. Wilbur. “Denemeleri engelleyen şeyi bulabilir miyiz dersin?”

“Mesele fırsatta,” dedi Mary. “Elimize geçen fırsatlardan en iyi biçimde yararlanabilmemiz gerek. Hepimiz Sybil’in bunu yapmasını istiyoruz.” Willow Corners’in soğuk, yavan seslerinin bir yankısı gibiydi bu cümle.

“Ama Mary,” diye direndi doktor, “hâlâ sorumu cevaplamadın.”

“Bir bahçıvan gibi, yabancı otları çıkarıp, yok etmeliyiz.”

“Evet doğru,” dedi doktor. “Ama yabancı otlar hangileri?”

“Ruh için, uyuklayan her şey ölüdür,” diye mırıldanmaya başladı Mary, soruyu cevaplamaksızın, “ve cisimler gördükleri gibi değildir.”

Mary kaçamak davranmaya devam etti. Otu söküp atmaktan söz ederken, temeldeki travmayla ilgili bir şey açıklamanın eşiğine gelmiş gibi bir düşünceye kapılmıştı doktor bir an için. Ama ardına gizlenecek bir maske gibi kullandığı şiire dönen Mary, o travmayı yine karanlık bir nokta halinde bıraktı. Yine de doktorun kesin izlenimi, düşünceli ve seyirci Mary'nin travmatik gerçeğe giden yolu aralayabilecek bilince sahip olduğu şeklindeydi. Ve yine doktora göre, her ne kadar yaşlı, gözü yaşlı ve dinsel inançlar arasında çırpınır bir haldeyse de, Mary, Sybil'la Sybil'ın kişiliklerini çeviren sorunların çözümlerini arama amacıyla olumlu bir yöneydi. Gizli otu yok edebilmek için Mary'nin gerçek bir isteğe sahip olduğu kuşkusuzdu.

Saat doldu. Dr. Wilbur yeni hastasını kapıya kadar geçirdi.

“Sarah Fells'in 'Bencil'ini biliyor musunuz?” diye sordu Mary. “Sybil da, ben de küçük birer çocukken bunu çok severdik. Şöyle:

‘Kendisinin merkez olduğu bir çemberde döner, döner,

Gerçekten bir harika olduğu tartışılmaz;

Çünkü bencil değil de kim

Dairenin hem merkezi hem de çevresi olabilir.’”

Çevre kim, merkez kim, diye düşündü doktor. Merkez Sybil mı, yoksa bu kişiliklerden biri mi?

Merkezi arayış, ertesi gün, Dr. Wilbur'un önceden tanışmadığı iki kişiliğin daha gelmesiyle iyice karmaşıklaştı. Vicky'nin bu iki yeni kişiyi tanıştırdığı andan başlayarak, muayene odası öylesine canlandı, öylesine çok sayıda izlenimlerle doldu ki, yanı başında oturan ve bu süre boyunca durmaksızın Marcia Lynn'le Vanessa Gail Dorsett arasında gidip gelen kadına bakınca, çok-kışılığın sunacağı şaşkınlıklara bağışıklık kazandığını sanan doktor, bir beden bu aynı andaki paylaşımı karşısında heyecanlanmaktan alıkoymadı kendisini. Ne de bunca birbirinden değişik kişiliğin nasıl olup da Sybil Dorsett'in küçük, zayıf çatısı içinde bir arada saklan-

dığına şaşmaktan kurtulabildi. Bu düşünce tuhaf ve hayalciydi, çünkü saklanma kavramı yer işgal etme sorunu değil, bir benliği paylaşma sorunuydu.

Dr. Wilbur'un Marcia ve Vanessa hakkındaki ufak tefek bilgileri Vicky'nin aktardığı kadardı.

"Marcia," demişti Vicky, "Sybil'in hissettiklerini hisseder; yalnız duyguları daha güçlüdür. Vanessa uzun boylu, kırmızı saçlı, piyano çalan ve joie de vivre* dolu bir kızdır. İkisinin pek çok ortak zevki vardır ve birlikte davranmaktan çok hoşlanırlar."

Yine de doktor, Marcia ve Vanessa'yla karşılaştıktan sonra bile, onlarla ilgili bilgileri Mary'le ilgili bilgilerinden daha azdı.

Beden aynı anda hem Marcia, hem de Vanessa tarafından kullanıldığı için doktor onları birbirlerinden nasıl ayıracağını bilemiyordu. Ama ilk birkaç hoş sözden sonra, onları, her ikisi de İngilizceyi aynı söyleyiş ve konuşma biçimleriyle kullandıkları halde, dikkate değer ayrılıklar gösteren sesleri sayesinde ayırt edebilir oldu. Vanessa soprano, Marcia alto sesliydi. Vanessa'nın sesinde canlı bir oynaklık, Marcia'nınkindede düşünceli bir ton vardı. Doktor, Mary'yle olduğu gibi konuşmayı, "Sizler neler yapmayı seversiniz?" sorusuyla açtı.

"Yolculuk," dedi Marcia.

"Bir yerlere gitmek," dedi Vanessa. "Biz daima gidilecek, görülecek yeni yerlerle, yapılacak yeni işlerle ilgileniriz. Hayat yaşamak içindir."

Marcia ve Vanessa daha sonra uçaklardan zevk aldıklarını, büyük kentleri, tiyatroyu, konserleri, tarihsel önemi olan yerleri ve seçme kitaplar satın almayı sevdiklerini anlattılar. Marcia, "Bizim kendi özel zevklerimiz vardır," dedi. "Ama Vanessa ve ben, bunlardan en çok birlikte olduğumuz zamanlar zevk alırız."

Vicky ve Marian Ludlow nasıl dünya yüzündeki iki arkadaşsa, Marcia ve Vanessa Dorsett'in de Sybil Dorsett'in "çevresi" içinde özel bir arkadaşlıkları olduğunu anladı Dr. Wilbur.

* Yaşama sevinci

“Bana biraz, neler hissettiğinden söz etsene, Marcia,” dedi doktor.

Marcia hafif bir gülümseyişle karşılık verdi: “Kendi başınızı ne dertlere soktuğunuzun bilincinde değilsiniz, Doktor. Bu sorunuzla Pandora’nın kutusunu açmış oldunuz.”

Vanessa karıştı söze: “Doktor, ona sormamalısınız. Söyleyebilir!”

“Anladığım kadarıyla sizler oldukça esprilisiniz,” dedi doktor.

“Dorsett klanında yaşayabilmek için biraz şakacı ve neşeli olmak gerek,” dedi Vanessa hemen. “Mary, Peggy Lou ve tabii Sybil öylesine çok üzülmüyorlar ki, hayatı bir Rus romanına benzetiyorlar bu tutumlarıyla. Onları seyretmek gerçekten komik. Bu, bizim çıkıp geldiğimiz Willow Corners kasabasına hiç de uygun düşmeyen bir tutum. Ben oraya gittiğimde Sybil on iki yaşındaydı. Uzun süre kaldım orada. Ama o kasabaya dayanamıyordum. Gerçekten görmeye değer bir yerdi. Allahtan korkup, insandan nefret edenler. Şeker, Şeker. Birbirine karşı o sahte davranışlarında öyle çok şeker vardı ki, ruhsal bir şeker hastalığına yakalandım.”

“Güzel bir deyim bu,” diye söze karıştı Marcia. “Bunu daha önce hiç kullanmamıştın. Sakın benden çalmış olmayasın? Yazar olan benim! Sen neden kendi piyanonla ilgilenmiyor ve deyim düzmeymi bana bırakmıyorsun?”

“Ama bunu bulan benim. Ayrıca ben...”

“Oh, Vanessa, lütfen. Yalnızca takılıyordum.”

“Dikkat et” dedi alaycı bir tonla Vanessa. “Annemizin dediği gibi; ‘Çevremizde başkaları varken takılmak sözcüğünü kullanmayız!’” Vanessa’nın ses tonu değişmişti bu son cümleyi söylerken. Hattie Dorsett’in taklidini yaptığı belliydi. Sonra Dr. Wilbur’a dönen Vanessa ekledi:

“Biz asla birer çocuk olamadık, Doktor, aile çemberinin dışında... Ve evde *Allah kahretsin* sözü bile yasaktı.”

“Annemizi eleştirmek doğru değil,” dedi Marcia.

“Oh, bu bağıllığınla beni deli ediyorsun. Şu göbek bağını ko-paramadın gitti annenden. Sözcük doğruydu, değil mi, Doktor? İşte bu yüzden, bu cici bayan, senin büyümen için yardımcı olmaya çalışacak.”

“Vanessa, lütfen...” diye yalvardı Marcia. “Sevilmeyi istemek bir suç değil ki.”

“Pöh... pöh... eğer Dorsettler’in arasında yetişmiş olmasaydım *Allah* derdim bu söze... sabundan bir opera gibi konuştun.” Vanessa her sözcüğü abartılmış jestlerle söylüyordu.

“Vanessa, böyle konuşman haksızlık oluyor,” dedi Marcia gözleri dolarak,

“Hak mı!... Hangimiz hakkın ne olduğunu biliyoruz?” diye karşı çıktı Vanessa. “Başka kızların sahip oldukları şeylerden bizim yoksun bırakılışımız hak mı? Bir gün koparacağım zincirlerimi, kendi başıma buyruk olacağım ve sen, sevgili Marcia’cığım, benimle geleceksin. Senin yaşama zevkin, canlılığın var ve Sybil’in hayatına benden çok daha önce girdinse de, biz daima beraber olduk. Marcia, geçmişe bakmayacak olsan, geceleri uyuyabileceğini ve sabahları uyanınca kendini iyi hissedebileceğini göreceksin. Lut’un karısına ne olduğunu hatırlıyorsun!”

“Vanessa,” diye yalvardı Marcia, “yeterince konuştun. Birbirimizle konuşmamıza bakıp, doktor, ikimizin gerçekte kendi kendisiyle konuşan tek kişi olduğumuzu sanacak.”

“Hayır,” diye söze karıştı doktor. “Sizin iki ayrı kişilik olduğunuzu çok iyi anlıyorum. Ben ikinizin de, kendinizi her istediğinizde buraya gelecek kadar özgür hissetmenizi istiyorum, üstelik dilediğiniz her şeyi de söyleyebilmelisiniz.”

Marcia muzip bir tavırla, “Ötekilerin rekabetinden vakit bulabilirsek eğer,” dedi. “Vicky, örneğin... oldukça akıllı ve bize çok da yardımcı oluyor. Ama öyle çok konuşuyor ki... nerdeyse Vanessa kadar.”

Saat sona erdiği için doktor sorusunu onlara da tekrarladı: “Buradan çıkınca ne yapmayı tasarlıyorsunuz?”

Vanessa duraklamaksızın, “Ben İnternational Havaalanına uzanıp, bir yerlere gitmek istiyorum,” diye cevapladı soruyu. “Ama buna son kalkıştığım da Peggy Lou işleri karmakarışık etti. San Francisco için bilet alacaktım. O tuttu, Cleveland’a aldı. Onun için her halde eve gidip biraz Mozart çalacağım.”

Marcia söze karıştı: “Ben eve gideceğim. *Coronet* için hazırladığım yazı üzerinde çalışmalıyım.”

Doktor hastalarına, “Artık, dilediğiniz zaman serbestçe gelin,” diyerek son bir uyarıda bulundu.

Onlar gittikten sonra Dr. Wilbur, Vanessa’nın piyanoda Mozart çalarken, Marcia’nın da daktilosunun başında yazısını yazışının mekaniğini düşünmeye başladı. İki ayrı kişilikti onlar, ama yine de yalnızca iki elleri vardı.

Ardı ardına üç randevuya Marcia’yla Vanessa geldiler. Doktor, Vicky, Mary, Peggy Lou ve Sybil’in kendisine ne olduğunu düşünmeye başladı. Bu üç ziyaret sırasında doktor, birbirlerinden çok farklı görünen Marcia’yla Vanessa’nın yakın iki arkadaş olmaları konusunda ilk şaşkınlığını ve inanmazlığını yok edecek çözümü buldu. Onları bağlayan şey, doktorun anlamaya başladığı kadarıyla, her ikisinin de eşit ölçüde dinamik kişiler oluşuydu.

Yine de farklılıklar vardı. Abartılmış el hareketleriyle konuşan, enerji dolu Vanessa bir heyecan dalgası, elektriksel bir nitelikle çevriliydi sanki; ayrıca ne Marcia’nın ne de öteki kişilerin -hiç değilse doktorun tanıdıklarının- paylaştığı bir duygu içinde her şeyi *dramatize* ediyordu. Marcia, Vanessa’nın daha sakin bir kalıbıydı, daha ciddi ve daha düşünceliydi. Ne kadar hafif yürekli olsa da, temelde kötümser biriydi. Vanessa’yla birlikte ya da kitapları arasında buluyordu kaçışı, ama genellikle hayatı, “iğrenç, boş ve değersiz,” buluyor, insanları “son derece korkunç,” varlıklar olarak nitelendiriyordu.

Vicky'nin Marcia hakkında söyledikleri, yani Sybil'in duygularını Marcia'nın paylaştığı, ama daha güçlendirdiği, doğru çıkmaya başlamıştı. Vanessa'nın Marcia hakkında dolaylı olarak söyledikleri ve sabundan opera benzetmesi de doğru gözüküyordu. Sybil ve ötekiler televizyonda acıklı bir şey seyrettiklerinde ağlayan Marcia oluyordu. Ne zaman bir çocuk ya da köpek evine dönse, ana-babasına iade edilse ya da annesine yeniden kavuşacak olsa, Marcia bol bol gözyaşı dökerdi. Ve Vanessa'yı annelerini eleştirdiği için eleştiren Marcia, annesine en büyük gereksinmeyi duyan kişiye benziyordu. Vicky, Dr. Wilbur'a, "Marcia, yalnızca kendisini annesiz çok yalnız hissettiği için ağlayacaktır," dedi.

Vanessa ve Marcia doktora dördüncü kez geldiklerinde Vanessa bir 'show' sergiledi odada. Tatlı bir sesle "allahısmarladık, canım," dedi Vanessa, "Senden ayrıldığım için üzgünüm. Seni çok özleyeceğim, ama Avrupa'da eğlenmeye çalışacağım. Çalışacağım, canım. Ama çok güç olacak bu, çünkü seni özleyeceğim." Sonra bedeninin biçimini değiştirip, kendi kendine konuşan Vanessa, "Onu görmeye katlanamıyorum bile," diye patladı, "orospu karı, eve gitse de rıhtımda gözüm görmese onu."

Sonra odadaki yerini ve sesini değiştiren Vanessa, rıhtımda duran ve birinciye uğurlayan ikinci kadının rolünü oynamaya başladı: "Benden ayrıldığın için çok üzgünüm, ama kendine iyi bak ve Avrupa'da çok iyi vakit geçir." Ardından hâlâ rıhtımdaki kadının rolünü sürdüren Vanessa, kendi kendine konuşabilmek için yan dönüp, dudaklarını gere gere, "Boğulur inşallah!" diye homurdandı.

Dr. Wilbur'un gözleri önünde, ayrılmak üzere olan bir geminin bulunduğu rıhtımda birbirlerine veda eden iki kadın canlanıvermişti böylece. Sahne öylesine başarılı olmuştu ki, doktor, "Vanessa, sen yanlış yol tutmuşsun. Tiyatroda olmalıymışsın," dedi.

Sessiz Tanıklar

1955 yazı yerini sonbahara bırakırken, Dr. Wilbur, analizin dönüp dolaşıp 1934 ilkbaharına, dokuz ve on bir yaşları arasındaki iki yıllık yokluktan sonra Sybil'in geri gelişine, bağlandığını fark etti. Sybil'in bu geri geliş sırasında duyduğu şaşkınlık, hayatı boyunca ilk kez ana-babasının yatak odasında uyumayacağını öğrenmesinin verdiği duygularla daha da artmıştı. Bu önemli noktanın odaklaşmaya başlamasıyla, doğduğu andan dokuz yaşına kadar o yatak odasında katlanmak zorunda kaldığı tecrübeler de gün ışığına çıkmaya başladı. 1923'ten 1932 yılına kadar süren bu tecrübeler, Dr. Wilbur'a göre, Sybil'in cinsel sorunlara karşı olan tutumunu biçimlendiren, belki daha da önemlisi, hastalığının meydana geliş nedenlerini besleyen ortamı yaratan bir bütündü.

1934'ün Martında, Sybil'in döndüğü ilk günün gecesinde, yemek bitmişti. Hattie bir Tennyson cildini okuyor ve radyo dinliyordu. Williard, *Architectural Forum* adlı mimarlık dergisinin sayfaları arasında kaybolmuştu. Sybil karekalem bir eskiz çizmeye çalışıyor, ama az önce başından geçen garip olayların etkisiyle kendini bütünüyle önündeki işe vermekte güçlük çekiyordu.

"Odana gitme zamanı geldi, Peggy," dedi Hattie.

Sybil, Peggy diye seslenilmeye alıştı, ama annesinin emrinin anlamını kavrayamadı. Hiçbir zaman kendisine ait bir odası olmamıştı. Her zaman ana-babasının yatak odasında uyumuştı.

İyi geceler diledi ve düşünceli düşünceli aşağı kattaki yatak

odasına gitti. Şaşkınlıkla beşiğinin orada olmadığını gördü. Odadaki tek yatak ana-babasının uyuduğu o tanıdık, kocaman, beyaz, demir karyolaydı.

“Peggy Louisiana!” diye gürledi annesinin sesi salondan. “Yukarı kata çıkmayacak mısın?”

Yukarı kata mı? Sybil annesinin neden söz ettiğini anlamıyordu.

“Saat sekizi geçiyor!” Annesinin sesi daha da sertleşmişti. “Sabahleyin kalkamayacaksın. Bayan Henderson’a ne diyeceğini düşün, bana değil.”

Yukarı kata mı? Birkaç yıl önce Hattie, yukarı katta Sybil için bir yatak odası seçmişti. Ama nedense, ne beşiği, ne de Sybil’ı oraya taşıma konusunda herhangi bir atılımda bulunmuştu. Kaybedecek hiçbir şeyi olmadığını düşünen Sybil, annesinin kastettiği odanın o olup olmadığını anlamak üzere yukarı yöneldi.

Bu öteki yatak odasında da yoktu beşiği. Tersine olağan büyüklükte bir yatak duruyordu. Temiz çarşaflar ve yastık kılıfları birinin burada kaldığını kanıtlıyordu. Acaba konuklar için miydi oda? Evde konuk olan birisi yoktu ki... Bu büyüklere özgü yatak kendisinin olabilir miydi acaba? Annesi onu buraya yollamıştı. Demek kendi odasıydı. Ama bu yatağı ne zaman vermişlerdi?

Sybil soyundu ve -ilk kez- kendine ait bir odada büyüklere özgü bir yatakta uyudu. İlk kez, her zamanki yatak odası dramını izlemesine gerek kalmaksızın yatabiliyordu.

Sybil’in geceleri yatmaya gitmekten duyduğu hoşnutsuzluğun ilk belirişini saat ya da takvimle saptamak kuşkusuz olanaksız bir şeydi. Hoşnutsuzluğun nedeni her zaman vardı o odada. Ancak şimdi, kendi odasında, gözlerini iyice büzüp, duvara dönmek zorunda kalmaksızın uyuyabilecekti.

Sybil’in kendi kendisini isyancı bir biçimde ayırmaya çalıştığı

dram, psikanalitik deyiimiyle “ilk sahne” diye bilinir; ana-babanın cinsel ilişkisine çocuğun duyu ve görme aracılığıyla ilk kez tanık oluşudur bu. Tıp deyiimiyle ‘*primal*’ sahnenin ilksel önemi şu iki açıdan doğmaktadır: Birincisi, çocuğun, büyüklerin cinsel kavramlarıyla ilk karşılaşması oluşu; ikincisiyse çocuğun ilerideki duygularını, tutumlarını ve davranışlarını oturtacağı bir temel meydana getirmesi. Üstelik çocuğun gelişiminde en önemli basamaklardan biridir.

Kimi çocuklar için böyle bir “ilk sahne” olmaz; çoğu için de hafifçe aralanan bir kapı ve çocuğun, ana-babası arasındaki cinsel ilişkiye şöyle bir göz atışı söz konusudur. Genellikle bu an rastlantısal, istek dışı ya da bir dikkatsizlik sonucudur ve çocuğun etkilenme durumu, evin genel havasıyla yakından ilgili, hatta ona bağlıdır. Cinsel ilişkinin özel, ama yasaklanmamış bir şey olduğu anlatılabilirse çocuğa, bu kısa süreli karşılaşmanın ruhsal zararı genellikle görülmez.

Sybil’in durumunda, ‘ilk sahne’ anlık kaçamak bir bakış, tek bir rastlantı değildi. *Her zaman* vardı. Dokuz yıl boyunca Sybil, ana-babasının cinsel ilişkilerini hayatın değişmez bir parçası ve gündüzki tutumlarının aşırı soğukluğuyla, sıkı düzenine ters düşen bir olay olarak izledi.

Gündüzleri hiç öpüşmezler, birbirlerine dokunmazlar ya da güzel sözlerle seslenmezlerdi. Gündüzleri aralarında hiç bir şey sergilenmezdi. Ana-babanın cinsel birleşmelerinin izlendiği ev, seks kavramının günah ve bir aşağılaşma durumu olarak kabul edildiği bir yerdi üstelik. Onların evi, alkol ve tütünün, dansın ve sinemaların, hatta romanların (çünkü “uydurulmuş” bu öykülerin yalan olduğu iddia ediliyordu) kesinlikle yasaklandığı bir evdi.

Hayatın gerçekleri konusunda, kızlarının olağan soruları cevaplandırılmadan geçilirdi. Hattie gebe kaldığında, Sybil “çirkin” gerçekten uzak tutulmuştu. Gebelik bir düşük olayıyla sonuçlandığında ve Williard Dorsett fetus’u -bir oğlandı bu- arka basamakla-

rın dibine gömdüğünde, Sybil, babasının ne yaptığını ve niçin yaptığını bilmiyordu. Doğsun, doğmasın, bebekler vardı dünya yüzünde, ama iyi insanlar bunun nasıl olduğunu açıklamıyorlardı.

Nasıllar, nedenler yoktu; yalnızca maddesellikten uzak, eti kemiği reddedip bunu şeytanlara teslim eden bir görüş vardı konuşmalardan anlaşıldığı kadarıyla. “Bütün erkekler” diye öğüt veriyordu Hattie kızına, “senin canını yakacaklardır. Onlar kötü ve değersiz varlıklardır.” Ama bir başka seferinde de, “Baban öteki erkeklere benzemez,” demişti. Böyle demekle, küçük çocukların pipilerini görmüş olan Sybil’a, babasının böyle bir erkeklik organı olmadığı biçiminde bir yargı aşlamış oluyordu. Sybil, zihninde hadım ettiği babası ve her geçen gün benliğine olumsuz olarak işlenen cinsiyet kavramlarının yanısıra, geceleri görüp, duyduğu şeyler karşısında şaşkına dönüyor, hayretler içinde kalıyordu.

Kendisini belirleyen yılların ikiyüzlülüğünü temsil eden gecevakiti yalanına perçinlenen Sybil, ancak gözlerini kapayıp, kulaklarını tıkamak yoluyla kaçabildiği bir oyunu izlemek zorunda bırakılıyordu.

Üç buçuğa -dört boyutlarındaki yatak odasının perdeleri genellikle yarıya kadar inik olurdu. Beşik öyle bir yerde duruyordu ki, yatak odasının camına vuran sokak lambasının ışığı, Sybil’ın babasında olmadığını sandığı penisin silüetini ortaya koyuyordu. Doğumundan dokuz yaşına gelene kadar, her yıl haftada üç ya da dört gece ana-babasının cinsel ilişkisi onun gözleri ve kulakları önünde yer alıp durdu. Ve dik duran penis yarı aydınlıkta kolayca görülebiliyordu bu ilişkilerin çoğunda.

‘İlk sahneyi’ doğrudan ya da silüetlere dayanarak izleyen değişik kişiliklerin gösterdikleri tepkiler farklı oldu.

Peggy Lou uyanık ve rahatsızdı, ama ne gözlerini kapamaya, ne de kulaklarını tıkamaya yeltendi.

“Ne konuşuyorsunuz? diye soruyordu bazen.

“Uyu bakayım” derdi o zamanlar Hattie.

Ama uyumak yerine Peggy Lou, konuşulanları duyabilmek amacıyla kulaklarını daha da dikerdi havaya. Babasının ve Sybil'in annesinin kendisi hakkında fısıldaşmalarından hiç hoşlanmazdı. Çoğu kez yemek sofrasında böyle fısıldaştıkları için aynı şeyi yatak odasında da yaptıklarını sanıyordu. Fısıldaşmaların doğurduğu dışarıda bırakılma duygularından öfkelenen Peggy Lou aynı zamanda çarşaf hıştırtılarından da tedirgin oluyordu. Ne zaman çarşaf- ların hışırdağını duyacak olsa, hemen bir son vermek isterdi bu uğultuya.

Babaanne Dorsett'in cenazesinden sonra üst kattaki odaya götürülmek ve o hıştırtıları bir daha duyma zorunda kalmamak çok rahatlatıcı olmuştu.

Vicky pek çok kez görmüştü dik duran penisin silüetini. Korkusuzca yataktaki sahneye dikerdi gözlerini. Yatakta olup bitenler her zaman görülemiyordu; görüldüğündeyse hep aynı şey olmuyordu. İki büklüm Williard, Hattie'ye doğru yaklaşır ve üstüne çıkardı onun. Başka zamanlarda da yan yana yatarlarken yaklaşırdı kadına.

Başlangıçta Vicky, Williard'ın Hattie'yi ezip öldürmek istediğini sanmıştı, ama ölmek yerine Hattie, Williard'la birlikte yuvarlanıyordu yatağın içinde. Sarılıyorlardı. Ve böylece sürüp gidiyordu. Vicky, Bayan Dorsett istemese, kocasını durdurabilir, diye düşünmeye başladı bunun üzerine. Her neyse, Bayan Dorsett'e yardım etmek kendisine düşmezdi zaten.

Genellikle Bay ve Bayan Dorsett'in yüzleri karanlıktaydı. Ama kimi zamanlar da odada yeterince ışık olur ve Vicky onların yüzlerini görebilirdi, gergin, değişmiş, tanınmayacak yüzlerdi bunlar. Yıllar sonra geriye baktığında, bu yüzlerde mutluluk mu, yoksa dert mi okunduğuna karar veremeyecekti.

Vicky sık sık belki de onları böylece izlemesinin doğru bir şey olmadığını düşünüyordu. Ama baksa da bakmasa da, nasıl olsa duyacağını düşünerek, bu kuruntuları sildi kafasından. Ve merak da ediyordu. Ayrıca bir şey daha vardı: Vicky, Hattie Dorsett'in, kızı-

nın olan biteni görmesini istediği gibi belirgin bir kaniya da sahipti. Hattie'nin olanları açığa çıkarmak istercesine ikide bir çarşafları üzerlerinden atması bu duyguyu güçlendiriyordu.

Marcia annesinin güven içinde olup olmadığından korkuyordu.

Mary, gizliliğin çiğnenmesine, her şeyin ortaya serilişine bozuluyordu.

Vanessa, her zaman yadsımaya yeltendikleri cinselliği, kızlarının yanında esirgemelerinden dolayı ana-babanın ikiyüzlülüğünden öfke duyuyordu.

O cinsel gösterinin sahnelendiği odada Ruthie adlı ve 'İlk sahenin' ortaya konuluşu sırasında analizde belirlenen bir kişilik daha vardı. Yalnızca bir bebektir o; üç buçuk yaşlarındaydı ve Sybil'in hayatına ne zaman girdiğini söyleyemiyordu. Ama ana-babasının cinsel ilişkilerine sessizce tanıklık edenler arasında en etkin biçimde öfkelenen Ruthie olurdu. O sıralar aynı yaşlarda olan Sybil'la aynı hareketleri yapan Ruthie gizlemeye gerek duymadığı bir öfkeyle ana-babasına misillemede bulunurdu.

Ana-babası odaya girdiğinde Ruthie uyuyormuş gibi hareket-siz yatarı. Ebeveyni soyunana kadar sürerdi bu taklit. Hattie yatak odasında, Williard bitişikteki kapısız banyoda soyunurlardı. Ama ana-babası yatağı girip de babası annesinin yanına doğru kayınca Ruthie varlığından haberdar ederdi onları, "Uyusana, anne," diye seslenirdi. "Uyusana, baba."

Ruthie kızırıyordu, çünkü *kendi* babasının, yatakta, annesinin öte yanında yatmasını istemiyordu. Ruthie babasının annesiyle fısıldaşmasını, ona sarılmasını onunla birlikte derin derin soluk alıp vermesini ya da onunla birlikte çarşafları hışırdatmasını istemiyordu. Babası annesinin yanında böyle şeyler yaparken, Ruthie, onun, annesini kendisinden daha çok sevdiğini hissediyordu.

Bir gece olan biteni görüp duyan Ruthie, beşiğinden aşağı atladı ve sessizce ana-babasının yatağına doğru yürüdü. Arabada

Ruthie daima ortalarında otururdu. Eğer arabada böyle olabiliyorsa, yatak odasında da olabilirdi bu. Yatağa çıkıp ana-babasının arasına girmeye ve ortadaki haklı yerini almaya çalıştı.

Öfkelenen Williard çırılçıplak yataktan fırladı, kızını da yanında sürükledi. Bir iskemleye oturdu, çocuğu dizlerinin üstüne yattırdı ve iyice patakladı. Sonra onu yeniden beşiğine koyup karısının yanına döndüğünde, bölünmüş cinsel ilişkileri, daha sonra zaman zaman bölünen bir uykuyla devam edecekti; çünkü sabah güneşi, sokak lambasının aydınlığını devraldığında bile, beşiğe yatırıldığı andan başlayarak ağlamaya koyulan çocuğun acı dolu hıçkırıkları asla dinmeyecekti.

“Asla,” diyordu Williard, Hattie’ye, “bu çocuğu bir daha asla dövmeyeceğim. Bütün gece hıçkıran birisi olayları çok ciddiye alıyor demektir.”

O güne kadar kızını hiç dövmemiş olan Williard Dorsett, onu bir daha dövmeme konusundaki sözünü tuttu, ama cinsel ilişkilerini yarıda kesen Ruthie ve Sybil olduğu halde, gece sabaha kadar ağlayanın Peggy Lou olduğunu bilmiyordu tabii. Olay öylesine büyük bir sarsıntı yaratmıştı ki, Ruthie’yle birlikte duruma el koyan Sybil yok olarak, Peggy Lou’ya dönüşmüştü.

Williard ve Hattie Dorsett, bir gece uykusuz kalmaktan pek rahatsız olmamışlardı ki, kızlarının yanında cinsel ilişkilerini sürdürmekten geri kalmadılar. Ve Sybil, dokuz yaşına gelene kadar, bu sahnelere katlanmak zorunda kaldı.

Zaman zaman uyanan ya da uyanık olarak ve huzursuzluk içinde yatan Sybil, hafızasından ana-babasının yatağındaki kolalı çarşafların hışırtısını, fısıldaşmaları, mırıltıları, silüetleri silmeye çalıştı. Öteki kişiliklere görünen penis, Sybil’in yadsıdığı bir nesneydi. Babasının, beşiğine eğilerek, babaanne Dorsett’in öldüğünü söylediği sabaha kadar, babasının erkeklik organını görmüş olduğunu sürekli yadsıyordu. O an ise, babasının göğsündeki kılların görüntüsünden büyük rahatsızlık duydu Neden böylesine huzursuz-

laştığını, şaşırdığını önce anlayamadı, sonra bu şaşkınlığının nedeninin göğüsteki kıllar olmadığını fark etti. Çünkü daha çok küçükken, babasının göğsündeki kılları çekiştirerek kendince oyunlar bile oynardı. Şaşkınlığının nedeni bu değildi öyleyse; gerçek neden, bakışlarının göğsünden aşağıya doğru uzandığı yerdı. Gördüğü, nefretle yadsıdığı başka bir şeydi. Yarı gizliydi bu nesne ve tanımlayabildiği en uygun görüntü bunun tüylerle kaplı olduğuydu. Çok büyük değildi, ama erkek çocuklarınkinden daha iriydi. Babasının başparmağından daha genişti, ama uzun değildi. Babası öne doğru eğilmişken aşağıya doğru sarkık duruyordu. Ardında, her iki yanında, iki küçük yuvarlak sarmaktaydı. Sybil öylesine korktu ki ve kötü hissetti ki kendisini, başlangıçta babaannesi için söylenenleri tam olarak algılayamadı bile.

Eğer Sybil babasının erkekliğinden dehşete kapılmışsa, Williard Dorsett de kızının dişiliği karşısında artan bilinçliğinden aynı ölçüde dehşete kapılıyordu. Daha Sybil iki buçuk yaşındayken, ona gerek kucağına oturtmak, gerekse tıraş olurken banyoya girip çıkması için artık “çok büyüdüğünü” söylemeye başlamıştı ansızın. Sybil dört yaşına geldiğinde, göğsündeki kılları çekiştirerek oyun oynaması ya da ayağına merhem sürmek için - Sybil bir yılı aşkın bir süredir bunları yapıyordu- *çok büyüdüğünü* söyler oldu. Tıpkı ses tempolarını düzenleyen bir araç gibi, *çok büyüdü* kavramı Williard Dorsett’te yakın kişilerle gizli zina heyecanını tıklatmaktaydı.

Ama ana-babasının en özel cinsel mahremiyetine *kasıtlı olarak tanıklık ettirmek* için, Williard ve Hattie Dorsett’in kızları dokuz yaşındayen bile- “çok büyümüş” değildi.

Kahkaha Korkusu

Sybil altı yaşındayken, siyah pancurlu beyaz evden ayrı geçirilecek bir süre gelip çattı. Çünkü büyük ekonomik bunalım çıktığında, Williard Dorsett ciddi terslikle karşılaştı ve hatta evini yitirme tehlikesiyle bile karşı karşıya gelid. Ev, eski bir borca karşılık kız kardeşinin malı oldu. Williard da beş parasız, karısıyla kızını alıp, Willow Corners'in yedi, sekiz kilometre uzağında, kendi babasına ait bir çiftlikte yaşamaya göçtü.

İki yüz dönümlük koca arazideki tek ev Dorsettler'in geçici olarak yerleştikleri tek odalı bir kümesti. O güne kadar hayatını sürdürdüğü siyah panjurlu beyaz evde geçen garip olaylara bir son veren ve engebeli bir arazideki tepe üzerine oturtulmuş bu yeni yuva Sybil'ı sevindirdi.

Williard'ın "iki yüz" adını taktığı çiftlikte, sonbahar yerini kışa, kışa ilkbahara bıraktı. Üç gündür kar yağıyordu, ama artık durmuştu. Williard sobaya odun atıyordu -aylardan martı ve hava hâlâ soğuktu- ve bir yandan da her zamanki yumuşak sesiyle Sybil'la konuşuyordu: "Dışarı çıkar, Anneciği yalnız bırakınız."

Bu, tepenin eteğindeki büyük meşe ağacının yanına dönüp, kar başladığı zaman yarım bıraktıkları kesme işlemini sürdürecekleri anlamına gelen bir sözdü. Sybil evde yapabildiği her şeyden büyük zevk alıyordu: Boya kalemleriyle resimler yapmak, bebekleriyle oynamak, onlara giysiler dikmek, kuzeni Joey'in kendisine verdiği büyük Airedale cinsi köpeği Top'la oynamak, babasının aldığı okuma kitabını okumak... Bunların hepsi zevkliydi Sybil için. Ama yine de dışarıya çıkmak çok güzeldi.

“Hemen gidiyor muyuz?” diye sordu.

“Anneciğe bir bakayım, gideriz,” dedi babası.

“Annecik.” Her zaman böyle derdi, ama Sybil “Anne”den başka hiçbir sözcük kullanmıyordu Hattie’yle konuşurken. “Anneciğim” sözünü uzun yıllar önce, daha bebekliğinde terketmişti. Şimdi Sybil altı yaşını doldurmuş, hatta iki ay almıştı yedisinden, ama babası, annesinin artık bir “annecik” olmaktan çıktığını anlamamıştı.

Babası böyleydi işte. Yakışıklı, akıllı; buraya tepedeki bu tek odalı yere gelişlerine kadar oldukça başarılı... Ama işinden başını kaşıyamazdı, insanlar için o birbirinden güzel evleri, kulübeleri, ahırları çizip, inşa ederdi. Kimi kişiler ondan “Usta Yapıcı” diye söz ederlerdi. Ama Sybil’in kullandığı sözcükteki değişikliği fark edememişti işte.

Hem oturma odası, hem yatak odası, hem de oyun odası olarak işlev gören odalarının bir ucunda, hareket etmeyen bir şekil duruyordu. Annesi. Karanlık günlerde odayı aydınlatan gaz lambası hemen yanbaşında parıldamaktaydı.

Sybil, annesinin gri-beyaz saçlarını görebiliyordu, arkadaki topuzu üç kemik tokayla tutturulmuştu, önde de bir tutam perçemi vardı. Öğleden sonra olduğu halde koyu mavi bir bornoz vardı üstünde; ayaklarında da gri keçeden terlikler. Elleri iki yanından aşağı dümdüz sarkıyordu ve başını öyle eğmişti ki önüne, yüzünü güçlkle görebiliyordu insan.

Şimdi annesi aynı Willow Corners’deki büyük evde, piyanonun üstünde duran pelikan ya da Rochester’deki müzede duran heykel gibiydi. Oysa eskiden böyle değildi. Kendine bakmasını bilirdi, işleri çekip çevirir, başını daima dik tutardı. Bir gün komşulardan birinin şunları söylediğini duymuştu Sybil, “Hattie Dorsett başını öyle dik tutar ki, yerdeki çakılları asla göremeyeceğinden eminim.”

Buradakiyle Willow Corners’deki annesi arasında başka fark-

lılıklar da vardı. Oradaki anne insana bir şeyler yapıyordu; bu anneyse *hiçbir* şey yapmıyordu.

Babası, annesinin yanına yürüdü ve Sybil'a işaret etti. Sybil bu işaretin ne anlama geldiğini biliyordu. Yapmayı sevmiyordu, ama babasının elleri sakat olduğu için annesini tek başına kaldırmaması olanaksızdı. Şimdi annesi böyle olduğuna göre, babasına yardım etmesi gerekiyordu.

Babası ve Sybil başına dikildikleri halde annesi hiç ilgilenmedi. Oturduğu yerden kaldırıp beyaz, emaye oturağın üstüne oturttuklarında da fark etmedi annesi. İşini bitirmesini bekledikleri sırada babasının yüzünden bir gölge geçer gibi oldu. Sonra yine kaldırıp, koltuğuna götürdüler ve babası oturağı dışarıya çıkardı.

Sybil annesiyle yalnız kalmıştı. Willow Corners'de, siyah panjurlu beyaz evde, Sybil annesiyle yalnız bırakılmaktan korkardı. Burada korkmuyordu. Bu kendisine hiçbir şey yapmıyordu. Bu anne, bir bebek gibi bakılan kırk yedi yaşında bir kadındı.

Şimdi annesi için her şeyi onların yapması gerekiyordu. Evin dışındaki tualete gidemiyordu. Giysilerini onlar giydiriyor, yemeğini onlar yediriyorlardı. Öyle yavaş yutuyordu ki verilen yiyecekleri, sulu yemekleri bitirmesi bile saatler alıyordu.

Büyük evde annesi yemek pişirir, Jessie temizlik yapardı. Burada Jessie yoktu ve babası pişiriyordu yemekleri, kuyudan su çekiyordu, nehirde öteberi yıkıyordu. Her şey onun üstüne kalmıştı, üstelik de Willow Corners'den beri ellerini sakatlayan sinir iltihabına rağmen.

Başını annesinden ayırıp, bebeği Norma'ya baktı. Üzerine fazladan bir battaniye örterek, "Norma, ben şimdi dışarı çıkıyorum," dedi. "Sen uyuyacaksın, onun için yalnız hissetmeyeceksin kendini."

Geri dönen babası annesiyle konuşmaya başlamıştı: "Annecik, ben Sybil'ı dışarı çıkarıyorum. Sen iyi misin?"

Neden konuşuyordu onunla sanki? Kadın onu duymuyordu ki.

Hiçbir şey duymuyordu. Gözleri açıktı, ama önünden bir şey geçirildiğinde, onları kırpıyordu. Annesi uyumuyordu, ama ne duyuyor, ne de görüyordu. Ve bir şey söylendiğinde asla cevap vermiyordu.

“Otursana, Baba,” dedi Sybil, giysilerini koymaları için yaptığı kutudan babasının içi kürklü ceketini çıkarırken ceket öylesine yumuşak ve tüylüydü ki... Uzun pantolonunun üstüne pek de yakışıyordu. Babası asla tulum gimezdi, oysa Willow Corners’de yanında çalıştırdığı adamların tulumları vardı.

Babası oturunca gömleğinin yakasını ilikledi ve sonra ceketini giymesine yardım etti. Ayakkabılarını bağlamasına da yardımcı oldu. “Ayağını kaldır,” dedi.

Babası için bunları yapmak ne kadar güzeldi. Elleri sakatlandıktan sonra, babası, onun kendisine yardım etmeye başlamasına izin vermişti. Küçükken uzun bir günün sonunda yorgun olarak eve döndüğünde, hoş kokulu kremi ayaklarına sürmesine izin verirdi Sybil’in. Sonra ansızın bu işi kendisi yapma kararını almıştı.

“Ben neden yapmayayım?” diye sormuştu Sybil. “İyi yapamıyor muyum?”

“Evet, evet, iyi yapıyorsun,” cevabını vermişti babası, “ama artık çok büyüdün.”

Bu *çok büyümek*. Bunu anlayamıyordu Sybil. Babasının gözünde çok mu büyüktü acaba?

“Tamam, baba,” dedi. “Artık kalkabilirsin.”

Kunduz yakalı, kırmızı yünlü paltosunu geçirdi sırtına; kahverengi örgü çoraplarını, üç tokalı çizmelerini ve kırmızı yünlüden kepinin giydi. Aynaya bakmazdı. Kendine bakmaktan hoşlanmazdı. Annesi burnunun çok komik olduğunu söylerdi daima.

“Baba, ben hazırım,” dedi.

“Geliyorum,” diye cevap verdi babası. Sonra annesinin koltuğunun yanına gitti. Soba yeterince sıcaklık vermediği için, karısını akşamın ayazından koruyabilmek amacıyla kara kabanını bir şal gi-

bi kadının omuzlarına doladı. Sonra Sybil’la birlikte dışarı çıktı.

Dışarıda her şey beyaz ve çok güzeldi. Buraya geldiklerinde mevsim sonbahardı; şimdiyse ilkbahar başlangıcı. Yakında ağaçlar yapraklanmaya başlayacaktı. Sybil umutla bekliyordu bunu.

“Güzel bir yer,” demişti babası.

Sybil’in kızıağı kapının dışında duruyordu; “Döndüğümüzde kızıağıyla kaymaya gidebilirsin,” diye ekledi. Evlerinin bulunduğu bu yuvarlak, karla kaplı tepede kızakla kaymayı çok seviyordu. Oluklara çarpmazdı. Dikkatliydi.

Odun yığınının yanından geçtiler. Odun taşımada babasına yardım etmeye bayılıyordu. Babası odunları alarak kollarına yüklemiyordu. Sybil bir tahta parçası alıp, babasının kollarına yerleştirdi. Babası zayıftı ve bu iş onun için ağır sayılırdı. Ama yapıyordu.

Babası ve annesiyle buraya geldikleri o sonbahar gününü hatırladı. O araba yolculuğunu asla unutmuyacaktı. Hiç kimse konuşmuyordu. Üçünün içinde, ötekilerin davranışlarından anlaşıldığı kadarıyla, sadece kendisi aldırıyordu öteki evden ayrıldıklarına. Ara sıra, uzun sessizlikleri bölük pörçük konuşmalarıyla bozmaya çalışıyordu, ama ana-babasının dinlemediklerini görünce kendisi de bütünüyle susmayı yeğledi. Annesi sonunda, “Kümes tavuklar içindir,” dedi.

“Temiz bir yer ve içine daha hiç tavuk falan konulmamış,” karşılığını verdi babası.

Sonra annesinin boynu kıpkırmızı kesildi ve alaycı bir biçimde, “Hayır, biz ilbiz,” dedi. “Seninle evlendiğimde beni tavuk haline getireceğin hiç aklıma gelmemişti. Kız kardeşin Clara yaptı bize bunu. Ona bu hakkı vermekle aptallık ettin.” Babası başını çevirip, kullandığı arabaya verdi bütün dikkatini. Hiçbir şey söylemedi.

Annesi artık alaycı konuşmuyordu. Noelde olmuştu değişiklik. Annesi, Illinois’in Elderville kasabasında oturan ailesine bu yıl armağan alışverişi yapmayacaklarını haber verdi. Ama akrabaları

yine de armağan yolladılar ve onlara bir şey alacak parası olmayan annesi bir ruhsal çöküntüye uğradı. Konuşmaz, hiçbir şey yapmaz oldu.

Sybil buraya sadece gezinti amacıyla geldikleri günü de hatırlıyordu. Bir gün, demişti babası o zaman, burada yazlık bir ev yaparız ve Sybil büyüyünce ona bir tay alırız. Sonra apansız burada bulmuşlardı kendilerini. Ev yapmamış ama yine de gelmişlerdi. Babası ve annesi hoşlanmamışlardı bu durumdan, ama Sybil seviyordu. Büyük evden çok daha iyiydi burası.

Babası ve onlardan ayrılmayan Top'la birlikte tepeden aşağı yürümek ne güzeldi. Tepenin öte yanındaki mısır ambarıyla ahıra vardıklarında durdu babası. Ahırda bir inekle birkaç at besledikleri bölmeler vardı. Bazen Sybil, babasıyla atları koşturur gelirdi buraya. Koşumları takabilmek için daha pek küçüktü, ama süt taburesinin üstüne çıkınca babasının onları kaldırmasına yardım edebilecek kadar uzuyordu boyu.

Yeniden ağaçların başına dönmek ne güzeldi. Kar yağmadığı zamanlar hemen her gün ağacı testereyle buduyorlardı. Sybil ağacı dibinden kesebilmeyi istiyordu, ama babası, bunun çok büyük bir ağaç olduğunu, dolayısıyla yalnız ikisinin tek başlarına böyle bir işe girişmelerinin güven verici olamayacağını söylemişti. Testerelemeyi sürdürdüler; sonra babasının kiraladığı bir adam ağacı baltayla indiriverdi. Ardından yine ikisi gelip başka yerleri testerelemeye devam ettiler.

Pek çok ağaç vardı; meşeler, karaağaçlar... Çok güzeldi.

Şimdi babası ve Top'la birlikte karla kaplı, sabanla sürülmüş bir tarlada, kendilerini bekleyen meşenin yanı başındaydılar. Sybil elini ağaca dayayarak, "Baba," dedi, "bizi hâlâ unutmamış."

Babası testerenin bir ucunu kızına uzatıp, ötekini de kendi kavradı, gülümseyerek, "Ne iyi bir hayal gücün var," dedi.

Birlikte testereyi oynatmaya başladılar; ağacın derinliklerine giriyorlardı.

“Burası ne kadar huzur dolu, Sybil,” dedi babası. Sybil, babasının kendisini üzen her şeyi -annesini ve geri kalan her şeyi- unutmaya çalıştığını biliyordu.

Güneş pırıl pırıldı. Tepedeki evlerini görebiliyordu güneş ışığında. Babasıyla birlikte çalışmalarını sürdürdüler. Pek çok tahtaları olacaktı. Tarlaya düşen gölgelerini görebiliyordu.

“Gölgeleri seviyorum,” dedi.

Ansızın başka bir şey oldu. Ne olduğunu anlayamadı bunun. Hissediyordu yalnızca. Babası sinirli, sinirli sordu: “Kahkahayı duydun mu?”

“Burada hiç kimse yok ki,” karşılığını verdi.

“Ama duydun mu?” diye sorusunu tekrarladı babası.

“Duydum, ama kim olduğunu bilmiyorum.” Gümüş rengine bürünen tarlaya bakıyordu Sybil.

Kahkaha yine duyuldu. Tiz bir kahkahaydı bu; gittikçe yükseliyordu. Sybil titremeye başladı. Bu kahkahayı tanıyordu, ama itiraf etmekten çekiniyordu. Willow Corners’de defalarca duymuştu onu. Duvara sırtını dayamak zorunda kaldığında yükselirdi kahkaha. Bir süpürge sapı sırtını döverdi. Bir kadın ayakkabısı tekmeler atardı. Bulaşık bezi gırtlığına sokulurdu. Bir kadın piyano çalarken, piyanonun ayaklarına bağlanırdı Sybil. İçine can acıtıcı keskin uçları olan bir şeyler sokulurdu. Ve soğuk su. Suyu içinde tutması emredilirdi. Ağrı, soğuk. Her zaman bir öncekinden daha kötü ve her zaman o ağrıya eşlik eden kahkaha. Tavan arasındaki bir sandığın içine tıklandığı zaman o kahkahayı duyardı. Buğday ambarına gömülüp neredeyse boğulacağı zaman da yine aynı kahkaha.

Kahkaha yeniden duyulmadı, ama mart rüzgarı arasından gelen o keskin, tiz ses çökmekte olan akşamın sessizliğini, huzurunu ve mutluluğunu bozdu.

Sybil başını yukarı kaldırdı. Annesi tepenin üstünde, evin önünde, kızağın yanı başında duruyordu. Nasıl? Kısa bir süre önce taş gibiydi evde. Başlangıçta hareket etmedi; sonra Sybil, annesinin

kızağa binerek oturduğunu gördü. Dizleri kendine doğru çekili, ayakları dümeni sağlayan sopaya dayalı, çıplak elleriyle karda kendini geriye doğru çekti annesi. Kızak tepeden aşağıya kopuverdi sonra; şaşkınca sola doğru bir açı yaparak, karın altındaki sürülü tarlanın büyük oluğuna doğru gittikçe hızlanarak kaymaya başladı.

Sybil, şaşkına dönmüş, korku içinde, hareketsiz duruyordu. Sonra kekeleyerek, “Oluğa çarpacak. Oluğa çarpacak!” diye bağırdı.

Sırtı tepeye dönük duran babası, ansızın, Sybil’in taş kesilmişçesine baktığı yere döndü, karısına doğru koşmaya başlarken bir yandan da, “Yapma, Hattie, yapma. Dur!” bağırmaya başladı.

Sybil’sa koşmuyordu. Kahkaha yüreğini durdurmuş, bedeni de aynı anda taş kesilmişti. Tepeye doğru değil, ters yönde uzaklara koşmak istiyor, ama hiçbir yere kaçamıyor, hareket bile edemiyordu. O tanıdık kahkahayı mutlaka korkunç bir tehlikenin izleyeceğini biliyordu. Willow Corners’deki anne geri mi dönmüştü?

Babası oldukça uzaktaydı şimdi, ama Sybil onun, “Hattie, Hattie, geliyorum,” diye bağırışını duyabiliyordu hâlâ olduğu yerde duran Sybil soluk alıp verişlerini dinliyordu bir başına. Annesi yine gelmişti, dehşet saçıyordu. Annesi kilisede sözü edilen, ağzından alevler saçan canavardı.

Sybil bu alevlerden korunmak için hareket etmeliydi. Edemiyordu.

“Hareket et. Korum kendini.” Sesler: “Sen kendini koruyamazsın. Sen kötüsün-kötü-kötü. Bu yüzden cezalandırıyor seni annen.”

Kızak yaklaşmaya başladı. Hareket edemiyordu. Annesinin kara kabanı karı süpürerek yer yer aklaştı. Ak’ın üstünde kara.

Top havlamaya başladı, sonra o da ne yapacağını bilemez halde, çemberler çizerek koşmaya koyuldu. Tiz bir çığlık daha. Yine kahkahalar. Bu kez daha yakından. Sonra sessizlik.

Kızak oluğa çarpmıştı, havalandı ve içindekini fırlattı. Annesi kanatsız kocaman bir kara kuş gibi uçuyordu havada. Hareket

eden, zikzaklar çizen gölgesi karın üzerinde, hemen her yerdeydi.

Sonra annesi uçmuyordu artık. Sürülmüş tarlada yatıyordu. Babası üzerine doğru eğilmiş, nabzını yokluyordu.

“Baba!” diye haykırdı Sybil.

Onların yanına gitmek istedi, ama olduğu yere çakılmış gibiydi. Sanki çok uzaklardaymışçasına izliyordu ana-babasını; korkusunu dindirecek ve kendisini rahatlatacak gücü ondan almak istencesine sınıksız testereye yapıştı.

Duyulan tek ses ağaç dallarının mırıldanışlarıydı. Bunun dışında tarla, tıpkı tepedeki evden çıkarken bıraktıkları annesi gibi, sessizdi.

Güneş iyice alçalmış, batmak üzereydi. Sybil testerenin ucunu bıraktı elinden. Sınıksız yapışmasının nedeni, belki de Noelden bu yana, annesinin sessiz durduğu ve Willow Corners’deki annenin var olmadığı o mutlu sürenin bir bağı olarak görmesiydi testereyi.

Diz çökmüş olan babası koltukta oturan annesinin üzerine eğilmiş uğraşırken Sybil sobanın yanında ayakta duruyordu. Williard, annesinin kötü biçimde incinmiş ve şişmiş bacağına sıcak bezler koyuyordu. Annesi, “Kırıldığını sandım,” diyordu. “sıcak pansumanlar sona erince, biraz öküzgözü koy üzerine.”

“Kızağı tek ayağınla öyle şiddetli idare etmemen gerekirdi, anne. Bu yüzden sürülmüş tarlalara doğru yan gitti,” dedi Sybil yumuşak bir sesle. Sonra babasına dönüp sordu: “Onu yalnız başınıza eve nasıl getirdiniz?”

Çocuğun yüzüne bakan babası kuru bir sesle cevap verdi, “Eh, onu kızağın üstüne yatırıp tepeye doğru çekmeme yardımcı oldun ya, olmadın mı?”

Öyle mi? Sybil yalnızca tarlada olduğunu ve testereyi elinden bıraktığını hatırlıyordu; sonra da sobanın yanı başındaydı.

Şimdi babası soruyordu: “Kendini nasıl hissediyorsun, Hattie?”

“Yaşayacağım,” diye cevap verdi annesi.

“Hattie, kendini duygusal birtakım itilimlere kaptırmaman gerek.”

“Ben ne istersem yaparım,” diyerek güldü annesi... Yine o gülüş.

“Uzan, Hattie,” dedi babası.

“Daha sonra, Williard” karşılığını verdi Hattie. “Su getir.”

Babası bir kova aldı ve su getirmek için çıktı. Sybil annesinin kar gibi beyaz, kemikli bacaklarına öküzgözü bitkisini yerleştirmeye çalıştı. Sol bacağı şimdi türlü renklere bürünüyordu; her yanı çizik çizikti.

“Acıyor mu, anne?” diye sordu.

“Eh,” dedi annesi. “Kafanı kullan bakalım. Ne dersin?”

“Oh,” dedi Sybil.

Babası burada değildi. Annesi canını acıtacak mıydı acaba? Allahtan, babası az sonra suyla birlikte döndü. Annesinin bacağına yıkayıp, yeniden sıcak havlular hazırladı. Sonra Sybil sofrayı kurarken gidip yemeği yaptı.

“Yanlış yapıyorsun,” dedi annesi. “Çatalları yanlış yere koydun.” Willow Cornersli anne dönmüştü yine.

Babası bir tabak yiyecek götürdü ona. Annesi güldü, “Ben de masaya geliyorum,” dedi. “Yardım et bana.” Masaya geldi ve onlarla oturdu; aylardır ilk kez kendi yemeğini kendi yedi.

Yemek bitince Sybil babasına bulaşıktaki yardım etti. Sonra birlikte, annesinin bacağına biraz daha sıcak havlu ve öküzgözü koydular. Saatler geçti. Annesi, “Yatağa gitme vakti geldi, Sybil” dedi. Uzun zamandır ilk kez böyle bir şey söylüyordu annesi. Sybil kıpırdamadı.

“Sana yatmanı söyledim,” dedi annesi. “Şu anda, hemen, anladın mı?”

“Ne istiyorsun ondan, Hattie?” diye sordu babası. “Daha çok küçük. Üstelik seni buraya getirmemde ne kadar büyük yardımı oldu bilemezsin.”

Sybil hiçbir şey söylemedi. İnsanlar, kendisinin hatırlamadığı bir şeyi yaptığını anlattıklarında söyleyebileceği hiçbir şey olmuyordu.

Willow Corners'den getirdikleri beşiğe doğru yürüdü. Beşiği, bebekleri, bebeklerinin beşiği, bebeklerinin masası ve küçük iskemleleri. Sybil'in her şeyini getirmişlerdi buraya. Geceliğini ve çoraptan yapılma kepinı giydi. Annesi şimdi gülmüyordu, ama tepeden gelen kahkahaları hâlâ Sybil'in kulaklarında çınlıyordu. Ak karın üstündeki kara kabanı hâlâ gözlerinin önündeydi. Sonra babasının ona doğru eğilişı... Nasıl girmişti bunca derdin içine adamcağız? Willow Corners'deki evin yitirilişı... Annesinin sık sık söylediği gibi, bir gecede, kasabanın en zengin adamıyken, en fakiri durumuna geliverişı. Neden Şeytan çıkmıştı yolunun üstüne? Yoksa babasıyla büyükbabasının her zaman konuştukları kıyametin başlangıcı mıydı bu?

“Sybil, kımıl da biraz,” diye seslendi annesi.

Babası da, “Sybil, şu bezi çalkala.” dedi.

Sybil bezi aldı, çalkaladı ve yine babasına verdi. O da bunu annesinin bacağına koydu. Evet, Sybil annesinin zedelenmiş bacağına iyileştirmek için bir şeyler yapıyordu.

Hattie

Hattie'nin çiftlikte geçirdiği katalepsi (*) ve Willow Corners sınırları içinde sonradan gösterdiği sapık belirtileri öğrenen Dr. Wilbur, Hattie'yi daha yakından anlamadan, Sybil'in tedavi edilmesinin olanaksızlaşacağı konusunda gittikçe artan bir inanca kapıldı. Anlaşıldığı kadarıyla Hattie, öylesine dayanılmaz bir gerçekle işlemekteydi ki Sybil'ı, genç kızın yaşayabilmek için kendisini savunması gerekiyordu. Doktor, bütün sorumluluğu hastanın annesine yüklemenin psikiyatrik bir klişe halini aldığını bilerek, Sybil'in çok kişiliğe bölünmesinin ana nedenini Hattie Dorsett olarak saptamaktan kaçınıyorsa da, bu düşünceyi akıldan uzak tutmak gittikçe güçleşiyordu.

1956 yılının sonlarıyla 1957'nin başlarında, Dr. Wilbur, Sybil'in çok-kişileşmesini doğuran temel travmanın kaynağına daha da yaklaşmıştı ve bu travmanın, hastanın annesi çevresinde döndüğü kuşkusu su götürmez bir hal alıyordu. Bunun üzerine analiz, çiftlikte yeniden hareketliliğini kazanan Willow Cornersli anneye yöneldi.

Sybil, çiftlikten döneli, ilk kez Willow Corners Eczanesine gitmek üzere siyah panjurlu beyaz evin ardındaki çimento dökülü dar yolda yürüyordu.

Sineklerle kaplı, kafesli kapının yüksek, bükülmüş demir tok-

(*) Kasların donması ve iradeyle duyguların yitirilmesi biçiminde seyreden hastalık.

mağı oldum olası ilgisini çekerdi. Parmaklarının ucunda yükselerek bu demir parçasını tuttu ve kapıyı ardına kadar açtı. Eskimiş tahta eşikten içeri adımını atarken, bu özel kapının ardından yükselen o tanıdık ekşi koku çarptı burnuna.

Bu Allahın belası kokuyu duymamak için soluk almamaya çalıştı. Yüksek masalar ve şişeler, tüp kapakları, kâseler, bitkiler, renkli sıvılar ve beyaz tozlarla doldurulmuş rafların kapladığı duvarlarıyla, Sybil'ın kendini bildi bileli tanıdığı beyaz önlüklü, uzun boylu, hafif kambur, yaşlı Doktor Taylor tarafından ilaç yapımı için kullanılan bu arka odadan bir an önce kurtulmak istedi. Ama çabuk davranamıyordu; arka odadan ön tarafa geçebilmesi için gerekli hareketi yapamıyordu ayakları; oysa “ön”de ilaç dolu rafların yanı sıra koca koca şeker kavanozları, bebekler, taraklar ve saç tokaları vardı.

Sybil, avludan girilen bu odayla ön tarafı ayıran tahta merdiveni taradı gözleriyle. Bu merdiven çocukluk dünyasının en çekici yerine, Doktor Taylor'un balkonu olarak bilinen o muazzam, şaşkınlık verici yere çıkıyordu. Oraya hiç kimse istenmeden giremezdi ve çok az birkaç kişiye girme izni verilirdi. Doktor'un özel köşesiydi orası.

Merdivenlerin el tutulacak yerini izleyen Sybil, yüksek tavanın yanından Doktor Taylor'un beyaz saçlı yüzünü görebilmeyi düşledi. Konuşamıyor, bir şey isteyemiyor, ama soluğu kesilmişçesine, eczacının kendini fark etmesini diliyordu. Nefret uyandıran kokular ve tapılası yumuşak sesli çağrılar arasında duraklayarak, eczacının şefkatli, buruşuk yüzünün balkonun tahta parmaklığı üzerinden eğilişini gördü bir süre sonra. Doktor Taylor gülümsedi, “Gel, Sybil, gel. Bir zararı yok gelmenin,” dedi.

Hızla, neredeyse topukları basamaklara değmeksizin, yukarı koştu. Oraya gelince elleri parmaklığa kenetli, gözleri sevinç ve merakla fal taşı gibi açık, ansızın duruverdi. Duvarların üstünde ve

Çalışma masalarında kemanlar vardı; Doktor Taylor'un yaratıcılığının tırınleri olan müzik araçları...

İşte burada, özel bir kapıdan geçerek erişilen özel bir müzik vardı; evdeki gibi acıyla değil, tersine dostluk ve eczacının sesinin rahatlatıcı yumuşaklığıyla eşlik edilen müzik... Doktor Taylor gülümseyerek biraz keman çaldı; Sybil da kendi özel dş dünyasına daldı. "Bir gün sen büyüdüğünde" diye söz verdi doktor, "yalnızca senin için bir keman yapacağım. Sen de alacaksın."

Sybil müziği ve resimleri düşledi. Ağaçlar vardı gözlerinin önünde; koyu renkli ağaçlar, beyaz ağaçlar. Atlar görüyordu koşan; sonra tür tür tavuklar. Cıvcıvler de çeşitli renklerdeydiler. Kimisinin ayakları maviydi. Kimisinin kırmızı ayakları ve yeşil kuyrukları vardı. Bu cıvcıvlerin resimlerini yapardı her zaman. Annesi, ne kadar, cıvcıvlerin sadece beyaz, kapkara ya da kahverengi olduklarını söylerse söylesin, Sybil, annesinin reddettiği duyguları dile getirmek için cıvcıvleri çizmeye devam ederdi. Ve Doktor Taylor: "Sen de bir gün çok güzel çalacaksın," demişti.

O anda bir ses, keskin, yüksek, tiz bir ses duyuldu merdivenin dibinden. Annesiydi seslenen. Sybil'ı pek az gözünün önünden ayıran annesi onu buraya kadar izlemişti. Sybil, abucak Doktor Taylor'dan ayrıldı, basamakları indi ve annesinin yanında bitti.

Sybil'la annesi tezgâhlardan birine yaklaşırken, tezgâhtar, "Size onu, Doktor Taylor'un yanında bulabileceğinizi söylemiştim, Bayan Dorsett," dedi. Tezgâhtar, Hattie'nin, daha önceden reçetesini bıraktığı ilaç şişesini sararken, Sybil dirseğini tezgâha, başını avucuna yaslamıştı. Dirseği, istemeksizin, dikkatsizce tezgahın üzerindeki bir ilaç şişesine çarptı. şişe yere düşüp parçalandı ve parçalanan camın sesi, Sybil'ın hareketsiz başını yerinden hoplattı.

"Kırdın işte," diye yükseldi annesinin suçlayıcı sesi. Sonra da hor gören kahaahası izledi bu sözü. Sybil paniğe kapıldı ve bu panik duygusu, odayı tersyüz eden bir baş dönmesi yarattı.

Annesi, demir tokmağından kavradığı kapıyı, paslı menteşele-

rinin yakınıcı gıcırdamasına aldırmaksızın sonuna kadar açarken, “Sen kırdın,” diye tekrarlardı. Annesiyle eşikten avluya çıkarlarken, annesinin çocuğu doldurduğu bütün o nefret edilen ilaçları simgeleyen tek bir koku sardı burnunu. Dakikalar önce, umutla yürüdüğü avludan şimdi bir tutuklu gibi geçiyordu.

Hattie ansızın sokağa çıktı ve Sybil *bu kez* nereye gittiklerini merak etti; çünkü annesiyle çıktığı yürüyüşlerin çoğunda bulunmamış olmayı yeğlemişti sonunda.

Hattie, Main Street boyunca ardı ardına dizili köylü arabalarına doğru ilerliyordu. Sybil’in annesi köylülerin başıboş bıraktıkları arabalara yaklaştı, önlüğünü bezelye ve mısırlarla doldurmaya koyuldu. Öteki insanlar da yapıyorlardı bunu, ama Sybil utanmıştı, çünkü babası böyle bir davranışın hırsızlık olduğunu söylemişti.

“Sen de al,” dedi ona, ama Sybil, daha önceleri, annesinin, Tomley’in sebze bahçesinden domates ve dükkânların arkasındaki depolardan elma, kuşkonmaz, leylak ya da benzeri şeyler almasını istediğinde yaptığı gibi, bu isteği de reddetti. Hattie, aldıkları şeylerin asla fark edilemeyeceğini, çünkü sahiplerinde gerekli olandan fazlasının bulunduğunu ya da güneşte kalan bu tür malların zaten bozulacaklarını açıklasa da, Sybil, hırsızlığın kötü bir şey olduğunu hissediyordu. Hatta annesi bir çiftçiye, dükkâncıya ya da komşuya, “Alıp alamayacağımı size sorma olanağını bulamadım, ama zaten sizde çokça var; herhalde bir sakınca görmezsiniz,” dediği zamanlar bile Sybil bu duygusunu yitirmiyordu.

Hele o akşam, arabaların yanından ayrılıp Papaza ait meyve ve sebze bahçesine yönelmek büsbütün ayıp görünüyordu Sybil’a. Babası, annesine komşuların mallarına dokunmaması konusunda uyarıda da bulunmuştu üstelik.

Ravent fidanlarına yaklaşırken Hattie, işbirlikçi bir bakışla, “Haydi, biraz da bunlardan alalım,” önerisinde bulundu. Fidanlara doğru eğildi, ama Sybil katılmamakta direndi. “Ravent çöreğinden ilk önce sen yiyeceksin,” dedi Hattie içlerinden en iyilerini koparır-

ken. Ama Sybil, ne o gün ne de ondan sonra ravent çöreği yiyebildi ve Willow Corners'daki annenin geri geldiği gerçeğini kabulleneemedi.

Bu anne Sybil'ı yalnızca sokaklarda değil kilise toplantılarında da utandıran bir anneydi. Aşırı yüksek sesle konuşurdu. Williard, ağzının bir yanını çarpıtarak karısını, "Böyle konuşma," diye uyarmaya çalışsa da Hattie yüksek sesle herkese, "Böyle konuşmamamı söylüyor kocam," deyiverirdi.

Analiz sırasında Vicky, "İnanılır gibi değildi," demişti. "Bayan Dorsett'in yaptıkları akıl alır gibi değildi. Onun gibi soylu birinin kilisede maskaralık edeceği ve ahlaksızlığa yöneleceği kimin aklına gelirdi. Çünkü bizi de kendi hırsızlıklarına ortak etmeye kalkışması ahlaksızlıktan başka bir şey değildi. Hiçbirimiz kanmadık ona. Hiçbirimiz!"

Ama Hattie'nin yarattığı bir duygu daha vardı ki, bu, utançtan da derindi. Yerin dibine geçiriyordu insanı. Annesinin, cinsel ilişkileri sırasında başkalarını gözetlemeye çalıştığını gören ya da "aşağı tabakadan" diye tanımladığı kişilerin cinsel suçları konusunda dedikodu yaptığını duyan bir kızın saf ve açık utancıydı bu.

Willow Corners halkı "Hattie Dorsett garip bir kadın," diyordu. Ama komşularının ravent fidanlarını çalan, kilise toplantılarında bağıra bağıra konuşan ya da müzik bulunmayan ve dans edilmeyen bir lokantada yemek yedikleri sırada, masadan fırladığı gibi tek başına dans etmeye koyulan Hattie'nin bu davranışları garip olarak nitelendiriliyorsa, öteki uluorta birtakım tutumları düpedüz "çalgınlık" olarak adlandırılmalıydı.

Örneğin Hattie'nin gecelere özgü yaramazlıkları vardı. Kimi günler, akşam çökmeye başladığında ya da akşam yemeğinden sonra Sybil'ı çağırıp, "Yürüyüşe çıkacağız," derdi. Üç ya da dört yaşlarındaki Sybil, neler olacağını bilmenin yarattığı dehşet verici bir isteksizlik ve korku içinde annesinin ardında evden çıkar, kasabada yürümeye başlardı.

Olağan bir gezinti biçiminde başlayan bu yürüyüş şeytansı bir törenin bilmem kaçınıcı kez uygulanışına varacaktı sonunda. Çünkü Elderville kasabasının belediye başkanının kızı ve Willow Corners'in en zengin adamının karısı olma sıfatıyla başı dik, gururlu Hattie Anderson Dorsett, kaldırımdan, çimenlerden ya da arka bahçelerden çalılıklara doğru yürürdü. Annesi pantolonunu indirip çömelirken ve törensi davranışlarla, sapıkça bir zevkle bu seçilmiş noktaya bağırsaklarını boşaltırken, Sybil nefretten ve korkudan pərişan olurdu.

Bir seçme işiydi bu ve seçilen yeri kirletmek yerin sahibi için şeref nişanı anlamındaydı. Çünkü Hattie Dorsett'in bu yaramazlıkları, düşmanlığını, nefretini ve saygısızlığını, kasabanın seçkinlerine iletme amacını güden büyük bir motifin bir parçasıydı. 1926, 27 ve 28 yılları boyunca bu yaramazlıklar sürerken Stickneyler'le Bayan Vale, kasabanın en zengin kişisi olma konusunda Williard Dorsett'le yarışıyorlardı. Hattie'nin para almaksızın yardımcı olmaya çalıştığı gazetenin editörü Harrison Ford, Hattie'nin üst'üydü. Bu yüzden Hattie, kendi mutlak egemenlik duygularını tehdit eden yöresel öneme sahip hedefleri seçiyordu, nefretini bağırsakları aracılığıyla dökebilmek için. Argoda sık sık kullanılan "Hepinizin içine sıçayım," terimini gerçek bir olay haline dönüştürerek, bedenin bütün boşalmalarını bir güç belirtisi sanarak bilinçaltının egemenliğiyle hareket eden psikotik bir sapık gibi davranıyordu.

Hattie Dorset, dışkısının, Stickneyler'e, Bayan Vale'ye, Harrison Ford'a ya da aynı işlemi kendi evlerinin bodrumunda yaptığı zamanlar Williard Dorsett'e yöneltilmiş olduğunu sessizce varsaymıyordu. Kurbanlarının mülkleri üzerinde, kendi nefretinin somut biçimde sembolize edilebileceği yerlerde bilinçli olarak dışkısını bırakıyordu. Bu psikotik bir zulüm gösterisi, özel kişilere dışkısız gazabını boşaltmayı arzulayan bilinçaltının bir uygulamasıydı.

Sanki ne Stickneyler, ne Bayan Vale, ne Harrison Ford, ne Williard Dorsett, ne de kasaba halkı buna dikkat ediyordu. Sybil

“Anne, birisi görecek seni,” diye yalvardığında, Hattie aldırmaksızın “Saçma,” karşılığını veriyordu. Ve her nedense -belki de Dorsettlerin kasabadaki itibarı yüzünden -bu korku, saçmalıktan öte gitmiyordu. Çünkü Willow Corners halkı Bayan Dorsett’i hizaya getirmek için hiçbir çabada bulunmadı.

Ayrıca kasaba, Hattie Dorsett’in, Pazar günleri ana-babaları kiliseye giden küçük kız çocuklarına baktığı zamanlardaki akıl almaz tutumlarından da habersiz gibiydi.

Yüzeyden bakınca, insanın komşularının çocuklarına bakmasından daha güzel, daha zararsız ve insancıl bir şey olamaz gibi gözüküyordu. Üstelik Hattie’nin küçük kız çocuklarıyla oynadığı oyunlar başlangıçta son derece masumcaydı.

Elleriyle ayaklarının üzerine çöküp, onlara da aynı şeyi yapmalarını söylerken, bir yandan da, “Şimdi atçılık oynayacağız,” diyordu.

“Şimdi eğilin ve at gibi koşmaya başlayın.” Çocuklar sevinç içinde hazır ol durumuna geçince, Hattie, başla işareti veriyordu onlara. Sonra atların yürüyüşünü taklit etmeye çalışan küçük kızlar kendilerine söylenildiği gibi eğildiklerinde, yerdeki tüneğine kurulan Hattie, “oyun”un gerçek amacını sergilemeye koyuluyordu. “Gidiyap, gidiyap, deh deh,” diye bağırırken, bir yandan da parmaklarını küçük kızların oralarına sokup çıkarıyordu. Bu sahneleri izleyen Sybil ve öteki kişilikler, dışkı boşaltılışı sırasında olduğu gibi büyük bir utanca kapılıyorlardı.

“Garip”liği aşan bu sapıklık, bir öğleden sonra Hattie ve Willard Dorsett’in yatak odasına bakan Peggy Lou’nun gördükleriyle daha da belirgin biçimde kanıtlanıyordu: Sybil’in annesi, bacaklarının arasında bir oğlan çocuğuyla yatakta çıırılçıplak yatmaktaydı o sırada. Kalçalarının hareketiyle bebeği yukarı aşağı kaldırıp indiriyor ve bacaklarının arasında sıkıştırıp duruyordu. On sekiz aylık olan bu oğlancık Hattie’nin bakmayı kabullendiği bir komşu çocuğuydu. Peggy Lou kaşlarını çattı ve Dr. Wilbur’a analiz sırasında

tekrarladığı şeyleri düşündü. “Sybil’in annesinin yaptığı, güzel bir şey değil.” Sonra Peggy Lou, Hattie’nin *kendi* annesi olmadığından sevince kapılarak, odadan sessizce çıkıp gitti.

Sybil, annesi ve annesinin buluş çağındaki üç kız arkadaşı ağaçlıklardan geçip nehir kıyısına yürüdükleri zaman da utanç verici olaylar olup bitiyordu. Üçü de -Hilda, Ethel ve Bernice- aşağı tabakadandılar ve Hattie, onlarla olan ilişkilerinin bir çeşit sosyal yardım olduğunu duyurmaya çalışıyordu çevresine.

Sybil, annesiyle babasının gündüzün öpüşüklerini ya da el ele tutuştuklarını hiç görmemişti. Ama nehre doğru yürüdüklerinde, annesinin, bu özel arkadaşlarıyla bu tür şeyler yaptığını görüyordu. Nehir kıyısına vardıklarında annesi, “Sen burada bekle, biz çalılıkların ardında mayolarımızı giyelim,” diyordu. Mayosu daha önceden giydirilmiş olan Sybil beklemeye başlıyordu. Annesinin, çalılıkların ardına gittiği sırada, arkadaşlarıyla birlikte geri dönmeden ne kadar uzun bir süre geçtiğini pek hesaplayamamıştı önceleri Sybil.

Sonra bir gün, kıyı boyunca sularda ayaklarını çırpıp çırpıp gezinirken, annesinin ve kız arkadaşlarının, çalılıklar ardında mayolarını giymeleri için gereken süreden çok daha uzun kaldıklarını fark ederek huzursuzlaştı.

Sybil, annesine seslenmeye cesaret edemedi, ama dikkati çekmeyeceği umuduyla çalılıkların ardına doğru yürümeye karar verdi. Ağaçlık sessizdi, ama çalılığa yürürken yumuşak sesler çalındı kulağına: Annesinin ve arkadaşlarının sesleri. Ne diyorlardı? Ne yapıyorlardı? Neden bu kadar uzun sürüyordu işleri? Merakını yemeyen Sybil yaprakları aralayarak görmek istedi.

Annesiyle kızlar, yanıbaşlarında üst üste atılmış mayoları giymiyorlardı. Ayakta değillerdi. Giysileri yukarı çekilmiş, bellerinde toplanmıştı. Belden aşağısı çıplak olan anne ve genç kızlar yere yatmışlardı; elleri birbirlerine karışmıştı, kalçaları açıktaydı. Parmaklar oynuyor; avuçlar okşuyor; bedenler yuvarlanıyordu. Heye-

can dolu sesler. Herkes birini tutuyor gibiydi. Annesi Hilda'yı tutuyordu. Annesinin elleri Hilda'nın iki bacağına ayrıldığı yerdeydi.

Sybil başını çevirip yeniden nehir kıyısına dönerken, atçılık oyunları diye düşündü. Üç yaşındaki Sybil, karşılıklı mastürbasyon, sevicilik gibi eylemleri başka türlü tanımlayamayacak kadar küçüktü.

Birbiri ardına geçen üç yaz boyunca o kıyıda sessiz bir tanıktı Sybil. Her defasında ya nehirde ya da kayaların üzerinde oynar, çalılıkların ardındaki sahneye bir göz atar ya da hiç bakmaksızın öylece bekler dururdu. Annesiyle şu kızların işlerini bir an önce bitirmelerini öyle isterdi ki!

“Yıpratılan Çocuk”

1957 yılı başlarında, analiz sırasında, Hattie'nin Sybil'a yönelttiği bir zulüm dramı, gizli ayinler, cezalar ve canavarlıklar açığa çıktı. Dr. Wilbur, Sybil'ın çok kişiliğe bölünüşünün ana kökünün büyük, karmaşık ve dramı aşan bir yakala-kontrol et-tutukla-ışkence yap teması olduğuna inandı. Zulümden kaçmak için yöneldiği kapılar ardı ardına yüzüne kapanınca, “yıpratılan çocuk Sendromu” tıbben tanımlanmadan kırk yıl önce, bu psikolojiyi bütünüyle sergileyen Sybil için hiçbir çıkar yol kalmamıştı.

Doktorun kanısına göre normal doğan Sybil, iki buçuk yaşına, yani tam anlamıyla bütün kavgalarından dayak yiye yiye arınana dek, kendi kavgasını sürdürmeye çalışmış bir bebektir. Dışardan kendisine bir kurtarıcı aramış aramış ve sonunda hiçbir kurtuluş sunulmadığını anlayınca, bu kez kurtuluşu kendi içinde aramaya koyulmuştu: İlk önce, onu çok seven bir annenin de bulunduğu bir hayal dünyası yaratmıştı kafasında; ama diyordu doktor, çok-kişilik en son kurtuluş olarak çıkmıştı önüne. Yalnızca dayanılmaz değil, aynı zamanda tehlikeli bir gerçeğe karşı savunmasını değişik kişiliklere bölünme yöntemine dayandıran Sybil, hayatta kalabilmek için bir ‘modus operandi’ (*) bulmuş oluyordu. Hastalığı, her ne kadar kaygı vericiyse de aslında bir savunma aracı olarak belirlenmişti.

Sybil'ın, kendisini savunmak zorunda kaldığı annesi, çiftlikteyken, Dr. Wilbur'un, şizofreninin katatonik safhası diye niteleye-

(*) Davranış biçimi

bileceği bir nedenle hareket edemez olmuştu. Ama Willow Corners'e dönüşle birlikte, hareket edemez durumundan kurtulmuş ve yeniden tehlike sağmaya başlamış olan anne de ortaya çıkıvermişti bir kez daha. Gerçekler yeniden tehlikeli olmaya başlamış, Sybil bir kez daha bunlarla başa çıkabilmek için alışıla gelmiş yöntemlerine dönme durumunda kalmıştı.

Hattie Dorsett'in, "Ravent reğini ilk yiyen sen olacaksın," biçimindeki sözü zerine Sybil fkeden kendini kaybetti ve Peggy Lou'ya dönüştü.

Sybil'in annesiyle birlikte eve dönen Peggy Lou, camlı odaya oyun oynamaya gitti, kapıyı kapadı ve sanki Hattie Dorsett dünya yüzünde yokmuşçasına davranmaya başladı. Boya kalemlerini ı-kardı, yere oturdu ve babasının kendisine öğrettiği bir şarkıyı sy-lemeye koyuldu: "Kşeden dönmüş, tren geliyor; tıka basa Harrison'un adamlarıyla dolu; elveda, sevgilim, elveda."

Hattie, "O berbat sesini kes," diye bağırdığında Peggy Lou şarkıyı kesmedi. Hattie camlı odanın kapısını sonuna kadar açıp içeri girerken, "Müzikle boyalarından başka şeyler bulman gerek kendine," dedi. "Büyüdüğünde hayat bundan ibaret değil. Her şey pırıl pırıl, güneşli, şarkı dolu ve güzel renkli değil. Gllerin arasın-da her zaman dikenler vardır." O sırada sözlerinin anlamını glen-dirmek isteyen Hattie, ayağıyla da kızının boya kalemlerinin dur-duğu kutuyu ezdi.

Peggy Lou şarkı söylemeye devam etti ve kırılan kalemlerini kullanamadığı için bu kez bebekleriyle oynamaya koyuldu. fkele-nebilme yeteneğine sahip olan Peggy Lou, aynı zamanda Sybil'in annesine de karşı çıkabiliyordu.

Sybil akşam yemeğinden az önce dönüp yerini aldı. Babası, "Neden gidip biraz resim yapmıyorsun?" diye sorduğunda, cevabı, "Boya kalemlerim kırık," oldu.

“O yeni aldıklarımız mı?” diye sordu Williard. “Sybil, eşyalarına biraz daha dikkatli bakman gerek.”

Sybil hiçbir şey söylemedi, çünkü kalemlerinin nasıl kırıldığı konusunda hiçbir bilgisi yoktu.

Willow Cornersli anne, ortada gülünecek hiçbir şey yokken güler, oysa gözyaşları için gerekli nedenler varken kızının ağlamasına izin vermezdi.

Sybil kendini bildi bileli, bu gülmeler -vahşi ve kulağı tırma-layan bir kahkaha- özel bir tür annesel yöntemle eşlik ederdi. Sybil daha altı aylıkken başlayan bu özel yöntem ilk çocukluk yılları boyunca sürdü. Sabahın erken saatlerinde, Williard Dorsett işe gittikten ve kendisi çocuğuyla evde yalnız kaldıktan sonra, Willow Cornersli anne gülmeye başlardı.

Mutfak kapısını kilitleyip, kapı ve pencere panjurlarını sımsıkı kapayarak “Hiç kimsenin seyretmesini, casusluk yapmasını istemiyoruz!” derdi Hattie.

“Bunu yapmam gerek. Bunu yapmam gerek,” diye mırıldanarak, sapıklıklarını toplum içinde özürlü göstermeye çalıştığı aynı törensel ağır davranışlarla kızını mutfak masasının üstüne oturturdu. “Sakın kımıldama,” diye de uyarıda bulunurdu.

Bu davranışı izleyen olaylar her zaman aynı olmazdı. Ama en sevdiği ‘ayın’ Sybil’in bacaklarını uzun tahta bir kaşıkla ayırmak, ayaklarını bulaşık bezleriyle bu tahta kaşığın iki ucuna bağlamak ve sonra kızını tavandan sarkan bir ampul kordonunun ucuna asmak olurdu. Çocuk orada baş aşağı sallana dursun, anne musluğa yönelir ve su iyice soğuyana kadar akıttırdı. “Eh, artık daha fazla soğumaz,” diye mırıldandıktan sonra, büyükler için kullanılan su torbasını ağzına dek doldurur, kızının yanına dönerdi. Çocuk havada sallanırken, torbanın ağzını onun idrar yoluna sokar, idrar kesesini bu soğuk suyla doldururdu. Görevi sona erince de zaferden sarhoş, “Yaptım,” diye bağırırdı. “Yaptım.” Bu çılgılığı bir kahkaha izler, sonra da sürer giderdi.

Hattie, sabahın erken saatlerindeki bu gereksiz tenkiye işlemlerini ürkütücü denecek kadar sık uygulardı kızına. Büyükler için yapılmış su torbasından, bir çocuğa ya da bebeğe verilmesi gereken iki katı soğuk suyu kızının içine doldurup, sonra da suyu içinde tutarak odada dolaşmasını emrederdi. Bunun sonucu ciddi kramp-lardı. Ama Sybil ağlayacak olsa, Hattie hemen dövmeye başlar, “Seni gerçekten ağlatacak şeyler yaparım ha...” diye tehditler yağdırırdı.

Bu ayının sona ermesi için önce Hattie’nin yeni bir uyarıda bulunması gerekirdi: “Şimdi, sakın kimseye bundan söz etmeye kalkma. Eğer öyle bir şey yapacak olursan, benim seni cezalandırmama gerek kalmaz. Tanrının gazabı, benden daha iyi, senin hakkından gelir!”

Ayrıca bebeklik ve ilk çocukluk yıllarında, yine ürkütücü denecek kadar sık, koca bir bardak Magnesia sütü içirirdi kızına. Sybil’a yine kramplar girerdi. Hattie, onu kucağına alıp bacaklarını serbestçe sallansınlar diye havada tutardı. Kramplar daha da şiddetlenirdi böylece. Sybil tuvalete gitmek için yalvardığında, Hattie onu yatak odasına yollardı tuvalet yerine. Böylece Sybil’ın altını kirletmesine sebep olur, sonra da kendi zoruyla yaptırdığı şeyden dolayı kızını cezalandırırdı. Sybil ağlamaya başlardı. O zaman Hattie, Sybil’ın ağzına bir havlu bağlayarak, yukarı katta oturan babaanne Dorsett’in, onun ağlamasını duymamasını sağlardı. Havlulardan korkan Sybil da zaten ağlamaktan çekinirdi. Üç buçuk yaşına geldiğinde artık hiç ağlamaz olmuştu.

Hattie Dorsett’in büyük özen gösterdiği bir başka sabah ayını daha vardı. Sybil’ı mutfak masasının üzerine yatırdıktan sonra, kızının vajinasının içine, o sıra ilgisini çeken bir dizi eşyayı sokmaya başlardı: Bir el feneri, küçük, boş bir şişe, küçük gümüş bir kutu, olağan bir yemek bıçağının sapı, ayakkabı ilikleyecek kanca... Bazen bu nesne kendi parmağı olur ve bunu özellikle çocuğu yıkadığı zamanlar yapardı. Öylesine haşınca keselerdi ki Sybil’ı, çocuk, iki

buçuk yaşına geldiğinde banyo kapısını kilitleyerek kendi kendine yıkanmaya çalışır olmuştı.

O yabancı nesnelerden birini çocuğun içine sokarken bir yandan da, “Buna alışsan iyi edersin aslında,” demişti kızına, kızı altı aylıkken, ya da altı yaşındayken. “Büyüyünce erkeklerin sana yapacakları bu işte. Senin içine bir şeyler sokacaklar, canını yakacaklar, itip kakacaklar, canını acıtacaklar ve sen onları durduramayacaksın. Sonra birinden bıkınca bir başka kadına gidecekler. Onun için seni şimdiden hazırlamam iyi olur.”

Hattie kızını öyle iyi hazırladı ki, Sybil’in kızlık zarı daha bebekliğinde parçalandığı gibi, vajinasında sürekli yara izleri kaldı. Ayrıca bu hazırlama öylesine etkiliydi ki, Sybil’ı yirmi yaşlarında muayene eden bir kadın hastalıkları doktoru, ona, büyük bir olasılıkla asla çocuk sahibi olamayacağını bildirdi.

Annesinin, “Bunu yapmam gerek” sözleri üzerine, her ne kadar bu tür işkenceyi zorunlu işlemler olarak düşünüyorduyse da, başlangıçta karşı koymak için çok direndi. Ama daha iki buçuk yaşındayken kavgasını yürütmekten bile yoksun bırakılışı yüzünden, işkenceyi yapanı değil de, işkence aracını suçlar oldu: El fenerini, havluları, gümüş kutuyu, ayakkabı iliklemeğe yarayan kancayı.

Bir sabah, ailesi kiliseye gitmek üzere hazırlanırken, Williard Dorsett, “Sybil,” dedi, “Sana bu ayakkabıları her giydirişimizde neden öyle haykırdığını anlayamıyorum.” Sonra Hattie’ye dönen Williard ekledi: “Annesi, ona yeni ayakkabılar alsak iyi olacak.”

Williard Dorsett, Sybil’ı haykırtanın beyaz çocuk ayakkabıları olmadığını bilmiyordu. Evinde, ayakkabı iliklemeğe kancanın başka kullanılış alanları olduğundan habersizdi. Williard’dan gizlenen, kapalı panjurların ardında saklanan bu sadistçe işkenceler adsız kalıp gidiyordu.

Bu işkenceler, tabii, Sybil’in işlediği suçlar sonucu değildi. Eğer Hattie kızını gerçekten cezalandırmak isterse, bunun başka yolları vardı. Böylesi durumlarda Hattie kızını dövüyor, yere çalı-

yordu. Ya da Sybil'ı odanın bir ucundan öteki ucuna fırlatıyordu. Bir keresinde bunu öylesine şiddetle uygulamıştı ki, kızın bir omuzu çıkmıştı. Ya da Sybil'ın boynuna, elinin yanıyla şiddetle vuruyordu. Bunun sonucu olarak da bir keresinde gırtlığı çatlamıştı. Sybil'ın eline sıcak bir ütü bastırılıp ciddi bir yanığa yol açılıyordu. Parmaklarına çengelli iğne batırılıyordu. Eli çekmeceye sıkıştırılıyor, çekmece hızla itiliyordu. Mor renkli bir eşarpla soluksuz kalana dek boynu sıkılıyordu. Aynı eşarpla bileği sımsıkı sarılıp, eli morarana ve uyuşana dek tutuluyordu. "Senin kanında bir bozukluk var," diye ötüyordu Hattie, "iyileşir nasıl olsa."

Annesi Bach, Beethoven, Chopin çalarken Sybil da bulaşık bezleriyle piyanonun yuvarlak ayağına bağlanıyordu. Bu bağlanış, kimi zamanlar öteki işkenceler yapılmaksızın, kimi zamanlar da, Hattie kızının kıcını ya da idrar yolunu soğuk suyla doldurduktan sonra oluyordu. Piyanonun pedallarına iyice çöken Hattie, elinden geldiğince de hızlı basardı tuşlara. Kafasında zonklayan ve dolu kışında ya da idrar yolunda iletilen titreşimler hem bedensel bir acı, hem de duygusal bir dehşet yaratırdı. Buna katlanamayan Sybil hemen her zaman öteki kişiliklerinden birine dönüşürdü.

Sybil'ın yüzü ve gözleri bulaşık bezleriyle bağlanırdı. Bu körebe oyunu, çocuğun annesine sorma cüretinde bulunduğu bir sorunun karşılığı olarak uygulanırdı; ancak ilk cevap şöyle oluyordu: "Kör olmayan herkes bilir bu sorunun cevabını. Dur da sana kör olmak neymiş göstereyim."

Sonuç olarak Sybil körlükten korkmaya başlamıştı ve sonraki yıllarda görme bozukluğu başladığında dehşete kapılmıştı.

Kimi zamanlar Hattie, Sybil'a ölmenin nasıl bir şey olduğunu göstermeye kalkışırdı. Onu tavan arasındaki sandığa sokar, kapağını kapardı ya da boğazına ıslak bez parçaları sokup, burnunu pamukla tıkar ve çocuk kendinden geçene kadar bunları çıkarmazdı. Hattie, Sybil'ı, ellerini kıyma makinesine sokup, parmaklarını ko-parmakla tehdit ettiğinde, Sybil bunun yalnızca bir tehdit mi, yoksa

gerçek mi olduğunu kestirememişti. Annesi onu pek çok şeyle tehdit eder; sonra da uygulardı bunları.

Kimi zaman da Hattie'nin huzur kaçıracı çılgınlığının kurbanı, Sybil değil porselen takımlar, ketenler, piyano ya da kitaplar oluverirdi. Böyle zamanlarda Hattie Dorsett, henüz okula gitmediği için yirmi dört saatini yanında geçirdiği kızının farkında bile olmazdı. İyice kendinden geçmiş ve büyük bir olasılıkla babasını düşler bir durumda babasının içi yün astarlı smokin ceketini okşayarak, koklayarak saatlerce otururdu. Bu ceketini, eline almadığı zamanlar bir kutuda kilitli tutardı.

Ya da çok az kullanıldığı için, ne yıkanmayı ne de parlatılmayı gerektiren Haviland porselen takımını yıkar, parlatırdı. Ketenleri yerleştirir, yeniden yerleştirir, açar, katlar, yeniden devşirirdi. Oturma odasının oldukça karanlık bir köşesindeki pencerenin soluna yerleştirilmiş ve oldukça süslü, Smith and Barnes piyanosunun başına oturur, Chopin, Beethoven çalardı. Fonografa plaklar koyar, mutlaka başından sonuna kadar dinlerdi. Sözelimi, bir senfoninin ilk üç bölümünü dinlemeden dördüncüyü çalmak hem dinsel inançlara aykırı bir düşünce kadar yanlış hem de ilkelerine ters düşen bir tutumdur.

Ayrıca odada dört dönerek, "Evangeline"den, "Kasabanın Demircisi"nden, "Ivanhoe"den, başka şiir ve romanlardan parçalar okurdu ezbere. Bir satır ya da bir bölüm eğlenceli gelirse gülerdi ve gülerdi. Sybil neden güldüğünü sorduğunda, ezbere okumasını sürdürür, bunu yalnızca kendisi için yapardı.

"Anne, bebeğimin giysisine nasıl düğmeler koymalıyım?" diye sorardı Sybil.

"Benim Haviland sofrası takımım tıpkı anneminki gibi," diye cevap verirdi. "Bir gün anneminkileri de alacağım. Çünkü onlar benimkine uyuyorlar. O tabakların desenine hayranım."

Bu tutukevinin duvarları Sybil'ın bebekliği süresince iyice örülmeye ve sıkışmaya başladı. On bir aylıkken mutfaktaki yüksek arkalıklı bir sandalyeye bağlanarak, lastik civcivi ve lastik kediciğiyle oynamak üzere bir başına bırakılırdı. Hattie oturma odasındaki piyanoyu çalarken, Sybil kediciğini, sonra da civcivi yere atarak zıplatırdı. Her ikisi de yere düşünce, bağlarından kurtulup onların yanına inmek için debelenmeye koyulurdu. Hiçbir çıkış yolu bulamayınca yalnızca ağlamak kalırdı ona. Ama Hattie piyanosunu çalmaya, şarkı söylemeye devam eder, bebeğin “zincirlerini” çözmeye yanaşmazdı. Hıçkırıklar yükseldikçe, bu münasebetsizliği boğmak istercesine hızlandırırdu tuşlara vuruşunu.

Sandalyedeki tutuklu emekleyecek kadar büyüdüğünde, annesine karşı, erken bir ceza yönteminin uygulamasına geçti. Camlı odadaki cilalı döşemenin üstünde oynayan Sybil, bir sabah, annesinin dükkâna gitmek üzere evden çıktığını gördü. Sonra oturma odasına giderek piyanonun yanına kadar emekledi; Hattie'nin notalarını odanın dört bir yanına dağıttı. Eve döndüğünde Sybil'ı uslu uslu bıraktığı yerde oynar bulan Hattie, notalarının dağıtılması olayıyla Sybil arasında bir bağlantı kuramadı.

Çocuğun başka tür mücadele verme yöntemleri de belirliyordu artık. Annesi, yürümeyi yeni yeni öğrenmeye başlayan Sybil'ı yürütmeye kalkışınca öğrenmemekte direndi; yere oturup kaymaya başladı. Vaktinden önce gelişip, daha on aylıkken babasına, “Babacığım, ahırın kapısını kapasana,” diyerek ilk cümlesini kuran Sybil, iki buçuk yaşına, geldiğinde yürümeye başladı ancak.

Hayatının bu ilk yıllarında, annesine misillemelerde bulunmak ve kendince intikam almak kolaydı, çünkü tutukevinde bile olsa arkadaşları vardı. İlk altı aylık yaşamı süresince Sybil'a bakan babaannesi olmuştu, doğumdan sonra bir depresyon geçiren Hattie çocuğuna bakabilecek durumda değildi. Babaanne Dorsett, sonraları bebeğin orta kulağında bir hastalık ortaya çıkınca, bakımında Williard'a yardımcı olabilmek için yanlarına dönmüştü. Ağlamala-

ra katlanamayan Hattie, bu orta kulak iltihabı sırasında annelik rolünden çekilivermişti, hemen. Bebek, iltihaplı kulağı sıcak sobaya dönük, Williard'ın omuzuna dayalı durduğu bir sırada kulak "patladı". Babaanne yine gitti, annesi döndü ve bebek ağrıdan kurtuluşunu babasıyla bağdaştırdı kendi kafasında.

Sybil iki buçuk yaşındayken bir kez daha sevgiyi buldu. Bu kez Priscilla adlı ve daha sonra Babaanne Dorsett kalp krizi geçirdiğinde Hattie onunla ilgilenmek zorunda kaldığı için, Sybil'in bakımını yine üzerine alan hizmetçi kızdı ona sevgiyi tattıran. Sybil, Priscilla'ya sadece babaannesine sevgisinden sonra gelen bir sevgiyle bağlandı. Bir gün Priscilla'ya, "Seni seviyorum," dedi.

Bunu duyan Hattie'ye, "Anneni de seviyorsun, değil mi?" diye sordu.

Sybil, Haviland porselenlerini parlatmakta olan Hattie'ye döndü. Kollarını Hattie'nin boynuna doladı ve evet dedi. Sybil'ı iten Hattie'nin karşılığıysa şuydu: "Of, bu gibi davranışlar için iyice büyüdüğün artık."

Bayan Dorsett'in, çocuğa karşı "yanlış" davrandığını farkedene Priscilla, kollarını bir sarılma isteğini dile getirir biçimde Sybil'a uzattı. Sybil ona doğru koşup elini tuttu. Priscilla, Sybil'a kendisine yardım edebileceğini söylerdi ve Sybil toz alır, sonra da öğle yemeklerini onunla birlikte hazırlardı. Sybil'ın artık Priscilla'sı vardı ve annesine hiç ihtiyaç duymadığını hissediyordu.

Oysa Sybil büyüyünce babaannesine ve Priscilla'yla olan tatlı ilişkileri sona erdi; annesi kesinlikle dizginleri ele aldı. Sybil cezalandırılacağı korkusuyla hiçbir şey söylemeksizin, ağlamaksızın, her şeyi içine atmaya başlayarak bir kez daha baskı altına girdi. Mücadele etmemeyi öğrendi, çünkü karşı çıktıkça daha çok cezalandırılıyordu.

İçinde yaşamasını sürdüren tek şey, yeni deneylerden, yaratmaktan, bir şeyler meydana getirmekten duyduğu zevkti. Bu yaratıcılığı sık sık -örneğin kırmızı ayaklı ve yeşil kuyruklu civcivler çiz-

diğinde olduğu gibi- ana kız arasında büyük sürtüşmelere yol açıyordu.

Sybil dört yaşındayken, bir öğleden sonra, Mc Call's dergisinden kestiği bir yüz resmini ince bir teneke levhaya yapıştırdı, üstüne de kırmızı renkli Noel iplerinden yerleştirdi. Yaptığı Şeyden büyük sevinç duyarak yeni eserini annesine göstermek için mutfaka koştı. Hattie, bir yandan elindeki tepsiyi fırına koyarken, "Sana evde koşmamamı söylemiştim galiba," dedi.

"zr dilerim."

"Dileyeceksin tabii," dedi Hattie.

"Bak anne" dedi Sybil el işini gururla göstermeye çalışırken.

"şimdi bakacak vaktim yok. İçim var. İçim olduğunu görmüyor musun?"

"Bak ne yaptım? Noel ağacımız için."

"Benim gördüğüm biraz dergi kırıptısıyla, biraz da teneke parçası," diye dudak büktü Hattie.

"Ben güzel buluyorum; ağaca asacağım bunu."

"Of, şimdi içim var."

Bunun zerine Sybil, eserini, oturma odasındaki piyanonun yanında duran ağaca astı. Annesinin aşağıladığı, ama kendisinin yine de çok güzel bulduğu eserine bir kez daha baktı. Yeniden mutfaka dönerek, "Anne, gel bak," dedi.

"Vaktim yok."

"Gel hadi."

Ansızın Hattie elindeki işi bıraktı ve "Sana söylediklerimden sonra tutup da ağaca asmadın onu inşallah?" dedi.

Sybil, annesi görmeden onu ağaçtan alabilmek için deli olacaktı nerdeyse. Ama bir anda ağacın yanına giden annesi bağırıyordu: "Hemen buraya gel ve bunu ağaçtan al."

Sybil kımıldamaksızın duruyordu.

Hattie ağacın hemen yanındaydı. "Duydun mu?"

"Hemen alacağım," diye söz verdi Sybil.

“Hemen deme bana,” diye parladı Hattie.

Sybil kapana kısıtılmıştı. Eğer emre uyarak ağacın yanına gidecek olursa, dayığı yiyecekti. Gitmezse, emre uymadığı için ayrı bir dayak faslı onu bekliyordu. Birincinin daha uygun olacağına karar vererek, eserini çabucak ağaçtan söktü ve annesinden kaçınarak hızla kapıya doğru koşmaya başladı. Hattie, kızının ardından koşuyordu. Sybil iyice hızlandı. Annesinin tehdit dolu, “Bu evde koşmayacaksın,” sözleri her yanda yankılanmaya başlamıştı. Koşmaya devam mı etsin, yoksa dursun mu bilemiyordu. Duracak olursa, bu Noel oyuncağı yüzünden annesinden dayak yiyecekti. Koşmasını sürdürürse, koştuğu için dayak hazırды. Kapana girmiş, dört bir yandan sarılmıştı artık.

Durdu ve durmasıyla sağ yanağının üzerinde hızlı, sert bir tokat patladı.

Kötü günler böyle sürüyordu işte, ama iyi günler de vardı: Örneğin Flood ailesinin onları ziyarete geldiği gün gibi. Floodlar -yani Pearl, Ruth, Alvin ve anneleri- kızaklarına binerek giderlerken, Sybil avluya inen basamaklarda durup onlara el sallamıştı. Kızak gözden kaybolmuş, Sybil eve girmek üzere dönmüştü. O gün öğleden sonra, kendisinden büyük olan Ruth ve Pearl’le camlı odada oyun oynarlarken mutluluk içinde yüzmüştü. Daha üç buçuk yaşındaydı, ama onlar kendisiyle oynamışlar, birçok şey de öğretmişlerdi üstelik. Pearl, Sybil’in bebeği Betty Lou’yu da yürütmüştü.

Betty Lou hâlâ kucağında, camlı odaya döndü yeniden. Hattie de ardından geldi ve “At şu bebeği elinden. Kazağını çıkaracağım,” dedi.

Ama Sybil bebeğini bırakmak istemiyordu. Çok güzel bir öğleden sonra geçirmiş; bir sürü yeni şey öğrenmişti. Betty Lou’yu nasıl yürüteceğini öğrenmek için örneğin.

“Betty Lou’nun nasıl yürütüleceğini göstermek istiyorum sana,” dedi annesine.

“Vaktim yok,” diye hırladı Hattie. “Babanın akşam yemeğini hazırlamam gerek. Bebeği hemen bırak elinden. Kazağını çıkaracağım.”

Annesi kazağını çıkarırken, Sybil, “Pearl’ı seviyorum. Çok neşeli,” diye mırıldandı.

Annesi kazağı mutfaktaki bir askıya asarken, “Vaktim yok,” diye karşılık verdi.

Sybil, camlı odadan mutfığa geçerek annesini izlemişti; dileği öğleden sonra ne kadar eğlendiğini ona da anlatabilmektir. Annesi, akşam yemeğini hazırlamaya girişti. Tam dolaptan birkaç kap kacak çıkardığı sırada, askıya üstünkörü asılmış mavi kazak yere düştü.

“Sana arkamı döner dönmez neler oluyor görüyorsun,” dedi annesi. “Neden çektin o kazağı? Neden doğru dürüst davranmazsın? Niçin hep böyle kötü, kötü, kötü bir çocuksun?”

Annesi kazağı yerden aldı, elinde evirip çevirerek inceledi. Sonunda kesin teşhisini bildiren bir doktor havasında, “Kirlenmiş,” dedi. “Annen seni her zaman temiz tutar. Sense pis bir çocuksun.”

Sybil, annesinin yumruğunun birkaç kez kafasına indiğini hissetti; sert vuruyordu. Sonra annesi küçük, kırmızı sandalyenin üstüne itti onu. Babaannesi bir gün, Sybil ve annesiyle konuşmak için aşağı inip de, annesi, “Babaanne, lütfen Sybil’in yanına gitme. Cezalı o” dediğinde de, Sybil yine bu sandalyede oturmaktaydı. Tabii, babaannesi o gün yanına sokulamamıştı.

Küçük kırmızı sandalye büyük bir duvar saatinin önündeydi. Sybil saatin kaç olduğunu bilebilecek kadar büyük değildi, ama akrebin nerede, yelkovanın nerede durduğunu ayırabiliyordu. O sırada yelkovan on iki’nin, akrepse beş’in üzerindeydi.

“Saat, beş,” dedi annesi.

Sybil, küçük kırmızı sandalyesinde otururken, böylesine güzel

bir öğleden sonrayı kendisinin bozduğunu düşünüyordu. Öyle çok eğleniyordum ki, oğlan olduğu için bizim gibi bebeklerle oynamıyor diye Alvin'e acımıştım. Bizim dışımızda kalmıştı. Dışarıda bırakılmak ne kötü.

Annesi, Floodlar'a çok iyi davranmış, birçok şey vermişti onlara: Bayan Flood'a yiyecek, Pearl'e eldivenler, Alvin'e çoraplar. Ayrıca Sybil'in daha hiç kullanmadığı, daha doğrusu kullanma olanağını bulamadığı iki oyuncağı da vermişti. Floodlar'ı sevdiği için pek koymamıştı bu. Sybil'a.

Sybil duvardaki saate baktı. Akrep şimdi altının üstündeydi. Annesine haber vermek için seslendi.

“Sana sormadım,” diye tersledi annesi. “Bunun için seni beş dakika daha oturtacağım orada, pis kız sen de... Kazağını kirlettin, üstelik pis bir ağzın var.”

“Ne yaptım?” diye sordu Sybil.

“Ne yaptığını çok iyi biliyorsun,” diye cevapladı annesi. “Seni adam etmek için cezalandırmam gerek.”

Sybil kendisini, o küçük kırmızı sandalye üstünde oturmuş, saati izler durumda düşünmek bile istemiyordu. Ama yine de sık sık aklına takılıyordu. Ne zaman aklına takılacak olsa, hemen başka şeyler düşünmeye çalışırdı.

“Neden hep öyle kötü, kötü bir çocuk oluyorsun?” diye sordu annesi.

“Sen,” sözü aklını karıştırdı Sybil'in. “Kötü” sözcüğüyle şaşırttı. O gün hiç de kötü bir şey yaptığını hatırlamıyordu.

Sybil o mavi kazağın anısıyla dolu günden hiç kimseye söz etmedi, ama o günü düşünmek her zaman boğazının kurumasına, ağrmasına yol açtı.

Sybil, pamuk ipliğine dizili, gökkuşağını hatırlatan renklerde türlü boncuklardan da söz etmedi kimseye. Hollanda'da yapılan bu boncuklar çok eskiydi ve Hattie'ye annesi tarafından verilmişti.

Hattie de bu boncukları Sybil'a vermişti! Sybil bunları tespih çeker gibi çekiyor, ağzına sokuyor, yalıyordu. Bir öğleden sonra onlarla oynarken ip koptu ve boncuklar oturma odasının halısı üstüne dağıldı. O sıralar üç yaşında olan Sybil annesi görmeden boncukları toplayabilmek için hızla işe koyuldu. Ama hepsini toplamayı başaramadan, Hattie kızını yakaladı ve boncuklardan birini kızının burunun içine soktu. Sybil boğulacağını sandı. Hattie daha sonra boncuğu çıkarmaya çalıştı, ama yerinden bile oynatamadı.

Hattie korkmuştu. "Hadi gel, Doktor Quinoness'e gidiyoruz," dedi.

Dr. Quinoness boncuğu çıkardı. Ama tam ana kız ayrılırlarken sordu, "Bayan Dorsett, bu boncuk nasıl girdi oraya?"

"Oh," diye karşılık verdi Hattie Dorsett, "Çocukların nasıl olduklarını bilirsiniz. Her zaman gözlerine, kulaklarına bir şeyler sokup dururlar."

O gece Hattie, Williard'a Sybil'ın boncukla ne kadar tedbirsizce oynadığını bildirdi.

"Ona daha dikkatli olmasını öğretmeliyiz," diye de ekledi. 'Öğret... anlat... yalvar... yakar... yetişmeye çalış... ne yaratık... artık... kafiyeler... kafiyeler...'"

Williard, Sybil'ın daha dikkatli olmayı öğrenmesinin doğru olacağı konusunda karısıyla birleşti. Doktor Quinoness'e hiçbir şey söylememiş olan Sybil babasına da bir şey söylemedi.

Sybil'ın kendisine sakladığı bir başka olay da, dört buçuk yaşındayken yağmurlu bir öğleden sonra buğday ambarında geçmişti. Hattie, Sybil'ı öğleden sonra oyun oynaması için götürmüştü oraya.

Sybil'la annesi Williard'ın marangoz atölyesinin üstündeki buğday ambarına çıkan tahta merdivenleri tırmandıktan sonra Hattie, "Seni seviyorum, Peggy," demiş, sonra onu buğdayların arasına bırakıp ayrılmış, merdiveni de çekmişti.

Buğdaylarla çepeçevre tutsak edilen Sybil, boğulacağını san-

mış, öleceğini düşünmüş, sonra bir şey hatırlayamaz olmuştu.

“Orada mısın, Sybil?” Babasının sesini tanıdı. Sonra da yan-başında Williard belirdi. Eğilip kızını kucağına aldı, dükkânda bekleyen annesinin yanına indirdi.

Williard karısına, “Sybil nasıl girdi buğdayların içine?” diye sordu. “Boğulup ölebilirdi orada.”

“Floyd yapmış olabilir” karşılığını verdi annesi. “Öyle kötü yürekli bir çocuk ki. Kasabadan çekip gitse ne iyi olacak. Hele kili-seye hiç gelmemeli. Ondan kurtulmanın bir yolunu bulmalıyız.”

Sybil ve Hattie eve dönerlerken, Williard da Floyd’la konuşmaya gitti. Eve döndüğünde karısına ve kızına Floyd’un sözlerini aynen aktardı, “Hayır, ben yapmadım. Siz beni ne sanıyorsunuz kuzum?”

Annesi kızgınlıkla, “Floyd yalancının teki,” karşılığını verdi.

Kime inanacağını bilemeyen Williard buğday ambarına nasıl girdiğini Sybil’a sordu. Sybil’ın gözleri annesinin bakışlarına takıldı ve hiç sesini çıkarmadı.

“Bir daha oralara girdiğini görmeyeyim,” diye uyarıda bulundu Williard. “Allahtan yağmur vardı da eve erken döndüm. Allah-tan dükkâna gitmek geldi aklıma. Merdiven pek bıraktığım gibi görünmedi gözüme. Onun için yukarı çıkayım dedim.”

Sybil ayakkabı ilikleyecek kancayla boncuklar konusunda nasıl hiç sesini çıkarmadıysa, buğday ambarından da hiç söz etmedi.

İki buçuk yaşındayken, bir gece babası: “Gözün neden öyle morarıp şişti?” diye sorduğunda da sessizliği yeğlemiş, cevap vermemişti. Babasına, tahta oyuncaklarıyla oynarken, annesinin nasıl bunlara birer tekme savurduğunu, sonra gözüne nasıl yumruk atıp, sert yumruğunu bir de yanağına yeni çıkmakta olan dişinin tam üstüne indirdiğini anlatmadı.

Bunlar, birbirlerinden ayrı olmayan, hatta bölünemeyecek öyle olaylardı ki, Sybil’ın çocukluğunun işkence odasını, tükenmek

bilmez, bir tutsaklık zinciriyle gittikçe daraltıyordu. Nice umutlarla gittiği, ama acıyla biten eczane macerasında olduğu gibi, bunların anıları da acı çektiriyordu Sybil'a.

Oysa kimi zaman, içinde yeniden uyanan işkence anıları bir yana itiliveriyordu. Birinci sınıfa başladığında okulu seviyordu, arkadaş edinmişti, üstelik Willow Cornersli annenin geri dönüşünden birkaç gün sonra sınıf arkadaşı Laurie Thompson'un evine gitmişti okul çıkışı.

Sıcakkanlı, durmadan gezen, toparlak bir kadındı Laurie'nin annesi. Kızıyla Sybil'ı daha basamaklarda karşıladı. Laurie'ye sımsıkı sarılıp Sybil'a da gülümsedikten sonra ikisini birden eve aldı. Süt ve taze elmalı turta bekliyordu onları içerde.

Thompsonlar'ın evinde her şey öylesine huzur verici olduğu halde Sybil -o zaman yedi yaşındaydı- buradan çıkar çıkmaz Bayan Thompson'un Laurie'ye korkunç şeyler yapacağından emindi çünkü bütün annelerin öyle olduğu inancındaydı.

Kendi hayatının doğal ve olağan olduğunu varsayması bu hayatı çekilir kılmıyor, hatta daha doğumundan başlayarak içini kaplayan, dile getirilmemiş, aciz öfkesini azaltmaya, dindirmeye yaramıyordu. Ana memesinin yerini o nefret ettiği sert lastik emzik aldığında ve yüksek arkalıklı iskemlesinde avaz avaz haykıran on bir aylık tutukluya, zindancı hiç aldırmadığında hep bu öfke kökleniyordu işte. Ama bunların içinde en korkunç öfke -çok yoğun olmakla birlikte bastırılmış - içinde bulunduğu işkence odasından hiç bir çıkış yolu olmadığını giderek anlamasıyla doğmuştu. Bu öfke şiddetlendikçe bastırılışı daha da güçlü oluyordu. Bastırılmaya çalışıldıkça da kendi aczini duyusu güçleniyordu; aczinin büyüklüğü arttıkça öfkesi dayanılmaz bir hal alıyordu. Hiçbir kurtuluş olmayan sonsuz bir öfke çemberi oluşuyordu.

Annesi Sybil'a işkence ediyor, korkutuyordu ve Sybil'ın elinden hiçbir şey gelmiyordu. Daha da kötüsü, Sybil bir başkasından yardım istemeye de cesaret edemiyordu.

Sybil babaannesini çok seviyordu ve annesi: “Babaanne, Sybil’ın yanına gitme. Cezalı o,” dediğinde o da bir şey yapmamıştı. Sybil basamaklardan inerken annesi çelme takıp düşürdüğünde de babaannesi karışmamıştı. Yalnızca ne olduğunu sormuş ve annesinden: “Çocukların ne kadar sakar olduklarını bilirsiniz. Ayağı takıldı, düştü” cevabını almakla yetinmişti. Sybil’ın babaannesine duyduğu öfke de az sonra derinlere gömülüvermişti.

Babası da karışmamıştı kendisini kurtarabilmek için. Ayakkabı ilikleyecek kancanın, çıkan omuzun, yaralanan ses tellerinin, yarık elin, burna sokulmuş boncuğun, buğday ambarının, morarmış gözüün, şişmiş dudağın ne anlama gelebileceğini hiç mi göremiyordu? Ama babası görmezlikten gelmişti bunların hepsini.

Sybil ağladığında ya da panjurlar açık olduğunda annesi her zaman aynı şeyi söylerdi: “Ya birisi gelecek olursa?”

Hiç gelmeyen komşulara da bastırılmış bir öfkesi vardı Sybil’ın ve yukarı katta olduğu halde aşağıda neler olup bittiğini anlamazlıktan gelen büyükbabasına... Dorsettlerin çocuğunun hep yara bere içinde kaldığını gördüğü halde nedenini keşfetmeye çalışmayan Doktor Quinoness de bu öfkeden kendi payına düşeni alıyordu. Ve daha sonra Sybil, zaman zaman, niye dertli olduğunu sordukları halde, araştırmaya hiçbir zaman gerek duymadan öğretmenlerine de yöneltecekti bu öfkeyi. Sybil özellikle yedinci sınıf öğretmeni Martha Brecht’i severdi, çünkü onunla konuşabiliyordu. Ama bu öğretmeni de Sybil’ı hayal kırıklığına uğratmakta gecikmedi; çünkü Sybil’ın annesinin garip, hatta belki de deli olduğunu anladığı halde araya girmeye hiç yanaşmadı. Aynı hikâyeye kolejde de geçti ve kendisini çok iyi anladığını sandığı Bayan Updyke, Sybil’ı işkenceler diyarı evine yollayanlardan biri oldu çıktı.

Kendi yardımına gelmeyenlere duyduğu hayal kırıklıklarından yıpranan Sybil, işkenceci varlığı, suçlamalardan arıtarak yaşatmaya çalıştı yine de. Ayakkabı kancası olsun, su torbası olsun, öteki işkence araçları olsun, onlardı suçlular. Oysa işkencelerin yaratı-

cısı, anne olması sıfatıyla, yani insanın yalnızca boyun eğmekle kalmayıp aynı zamanda sevmesi ve gurur duyması gereken bir varlık olması sıfatıyla suçlanamazdı. Hemen hemen yirmi yıl kadar sonra Kansas City'deki ölüm döşeginde Hattie, kızına:

“Çocukluğunda sana o kadar kötü davranmamalıydım,” dediğinde, bu yumuşatılmış “kötü” sözcüğünü hatırlamanın bile günah olacağını hissetmişti.

Sybil'in annesine olan duyguları Hattie'nin davranışlarındaki paradoksal tutum nedeniyle her zaman için pek karmaşık bir görünüm sunuyordu. Kızını utandıran, üzen, işkence eden bu kadın aynı zamanda kızına dergilerden parlak renkli resimler kesen ve Sybil'in göz hizasında olması için bunları giysi dolabının aşağılarına yapıştıran bir anneydi de. Sabah kahvaltılarında bu aynı anne kızının kahvaltı yemeğinin dibine bir “sürpriz” koymaya çalışırdı çoğu kez: Erik, incir, hurma, çocuğun gerçekten sevdiği daha pek çok şey. İştahı pek az olan Sybil'ı yemeğini yemeye kandırabilmek için tabağın dibinde ne olduğunu tahmin etme biçiminde bir oyun yaratmıştı böylelikle. Çocuğun yemeğini bitirerek tahminini doğru olup olmadığını anlamasını önerirdi. Resimlerle süslü ya da Sybil'in adının başharfleri olan SID yazılı tabaklar bulup alır ya da yaptırırdı. Sandalyesiyse, ötekilerden az daha yüksek olsun diye dikkat ederdi. Evin her yanında bin bir çeşit oyuncak ve güzel yiyecekler bulundururdu ki, Hattie'nin dediğine göre Çin'deki çocuklar bunlara sahip olabilmek için her şeylerini verebilirlerdi.

Sybil dört yaşlarındayken bir gün şöyle cevap vermişti Hattie'ye: “Eğer isersen onlara yolla, sevinirler.”

Bunun üzerine Hattie, “Senin şükran duyma gereken öyle çok şey var ki... iyi bir ev, ana-baba ve kasabadaki bütün çocuklara gösterilenden daha fazla bir ilgi” demişti. Hattie'nin sık sık ‘ana-baba’ sözcüğünü kullanışı Sybil'ı sıkıyordu.

Gerek çocukluğunda, gerekse genç kızlığında, Sybil bu “şükran duyması gereken pek çok şey” sözünü ve bunu izleyen “Senin

için yaptıklarımın sonra hâlâ takdirden acizsin; bir gün olsun gülümseyerek oturmadın şu masaya,” cümlesi ne kadar çok tekrar edilmişti. O zaman Sybil’in cevabı hep aynıydı: “Sen dünyanın en iyi annesinin ve ben de sana layık olmaya çalışacağım.”

“Dünyanın en iyi annesi,” ayrıca her zaman aynı korkuyu dile getirmeye meraklıydı: “Okuldan geç kaldığında öldün sanarak öyle korkuyorum ki...”

Ve “en iyi anne,” Sybil’in yüzmesine, bisiklete binmesine, buz pateni yapmasına izin vermiyordu. Diyordu ki: “Bisiklete binecek olsan, üstün başın kan içinde sokakta yattığın geliyor gözümün önüne. Buz pateni yapacak olsan, buzun içine düşüp, boğulacaktım gibi bir duyguya kapılıyorum.”

Hattie Dorsett, çocuk bakımı üzerine ciddi görüşlere sahip olduğunu belirtiverirdi çok kez. “Mümkün olduğunca çocuğu dövmemelisiniz” derdi, “özellikle kafasına ve yüzüne vurmaktan kesinlikte kaçınmalısınız.” Gerçeği kendi hayalleriyle dokuyup rahatça reddeden Hattie gerçekte bunları inanarak söylüyordu. Davranış biçimini düşünceden, gerçekten yaptıklarını, yaptığını sandıklarından ayırmasını mümkün kılan zihin bozukluğuuydu.

Hattie kızını giydirip başkalarına göstermekten büyük zevk alırdı. Çocuğunun ne denli erken geliştiğini gösterebilme çabasıyla, konukları geldiğinde kızına bir şeyler okutup, ezbere şiirler söyletirdi. Eğer Sybil hata yapacak olsa, Hattie bu hatayı kişisel bir yanlış olarak kabullenirdi. Sybil: “Sanki ben değil de annem yapmış,” diye düşünürdü.

Kızının ilkokul anı defterine Hattie şu satırları yazmıştı:

“Sevgili Sybil’ım, seni seven ve seni gerçekten tanıyanlar için yaşa. Sana tepeden gülümseyerek bakan, cennet ve yapacağın iyilikler olmalıdır amacın. Seni seven Annen.”

Oysa, Sybil’in hayatındaki “seven anne,” kahvaltı tabağı üzerinde neşeli oyunlar yaratan ya da kızının boğulmasından kaygılanan ya da kızını arkadaşlarına sunmaktan sevinç duyan anne değil-

di. O, Sybil'ın kendi yarattığı “hayal” dünyasında yaşayan (ve gerçek dünyayı reddetmek istediği zamanlar başvurduğu) bir anneydi.

Hayal dünyasının sevecen annesi Montana'da oturuyordu... Sybil'ın hiçbir zaman gitmediği ama kendisininmiş gibi düşlediği bu eyalette ayrıca birlikte olmadığı pek çok erkek ve kız kardeşi olduğunu da hayal ediyordu Sybil.

Montanalı annesi, Sybil oynamak istediği zamanlar bebeklerini dolaplara kilitlemiyor ya da Sybil'ı önce tıka basa doyurup sonra da tenkiye ve de müşil yöntemleriyle içini boşaltmaya çalışmıyordu. Montanalı anne, Sybil'ı piyanonun ayağına bağlamıyor ya da dövüp yakmıyordu. Montanalı anne, Sybil'ın gülünç olduğunu ve de yalnızca sarışın çocukların güzel olduklarını söylemiyordu. Montanalı anne, Sybil'ı ağladığı için cezalandırmıyor ya da insanlara güvenmemesini, fazla şeyler öğrenmeye kalkışmamasını, asla evlenmemesini ve çoluk çocuk arasına gömülüp kalmamasını söylemiyordu. Hayal dünyasının bu iyi annesi, gözyaşlarının gerçek nedeni olduğunda, Sybil'ın ağlamasına izin veriyor ve hiçbir neden yokken, durup dururken gülmüyordu.

Montanalı annesi yanındayken Sybil dilediği her şeyi çalabiliyordu piyanoda. Montanalı anne seslerden rahatsız olmuyor ve bu nedenle Sybil burnunu sessizce silmeye ya da boğazını temizlemek zorunda kalmıyordu. Montanalı annesi yanındayken Sybil aksırabiliyordu.

Montanalı anne, “Eğer küçüklüğünde iyi olmazsan büyüyünce de iyi bir kız olamazsın,” demiyordu ve ettiği haksızlıklarla Sybil'ın başının çatlarcasına ağırmasına yol açmıyordu. Montanalı annenin ağzından duymak mümkün değildi; “seni annenden başka hiç kimse sevmiyor,” cümlesini... Üstelik de bu sevgiyi kanıtlamak için acı vermekten başka hiçbir yol tutmaksızın...

Montanalı annenin oturduğu yer, sadece bir ev değildi; bir yuvaydı orası, Sybil'ın, dilediği her şeye dokunabildiği, elini her yıkayıpta musluğu ovmak zorunda kalmadığı bir yuva. Burada Sybil,

annesine erişebilmek için çeşitli yollara başvurmak zorunda kalmıyordu; sevgisini kazanmasa bile hiç değilse onu hoşnut edebilmek, değiştirebilmek için yıpranması gerekmiyordu. Montanalı anne iyi yürekliydi ve sevecendi. Sybil'ı her zaman öper, kucaklardı. Sybil'a istenen bir varlık olduğunu hatırlatırdı.

Montanalı annenin evinde Sybil'a, "Sen arkadaşlarından çok üstünsün," denmez ve yine aynı şekilde ardından: "Sen hiçbir şey yapamazsın; adam olmayacaksın; asla babama benzeyemeyeceksin. Benim habam bir İç Savaş kahramanıydı, kasabının belediye başkanıydı, yetenekli bir müzisyendi. O, her şeydi. Ne benim bir çocuğum ne de onun bir torunu sana benzemeliydi. Allahım, sen nereden çıktın?" diye kırıcı monologlara girişilmezdi.

Hattie'nin Öfkesinin Bir Başlangıcı Vardı

Kızının analizi sırasında belirlenen Hattie Dorsett'in tutumları Dr. Wilbur'a kesin bir şizofreni izlenimi vermeye başlıyordu. Ayrıca Doktor, Sybil'in çok-kişiliğe bölünüşünün kökeninin bu şizofrenik anne olduğuna inanmıştı da. Bu nedenledir ki, şizofreniyi doğuran nedenlerin ve Hattie'yi Hattie yapan etkenlerin kökenine inmek artık gerekli bir hal alıyordu.

Dokuz yaşına gelene dek her yaz iki hafta boyunca Sybil'in, Illinois'in Elderville kasabasındaki büyük beyaz eve, yani Hattie Dorsett'in doğup büyüdüğü Andersonlar'ın evine yaptığı ziyaretlerden, Dr. Wilbur birtakım ipuçları sağlamayı başardı.

Andersonlar'ın geniş evi on üç çocuğu barındırıyordu (dört erkek ve dokuz kız olmak üzere). Baba Winston Anderson, kasabada çok sayılan ve evde de egemen bir kişi olarak kendi çocuklarından yalnızca genel bir uyum değil, aynı zamanda kesin bir kişisel ilgi de beklerdi. Anne Aileen kendini pek çok çocuğa dağıtmak zorunda kaldığı için, bunlardan herhangi biriyle yeterince uğraşabilme olanağından yoksun kalmıştı. Çocuklar iyi beslenememişlerdi bile.

Uzun boylu, zayıf, dalgalı kestane rengi saçlı ve gri-mavi gözlü, ilkokul karneleri pekiyi'den geçilmeyen, şiir yazan ve müzik öğretmenlerinin, keşfettikleri yeteneği üzerine, konservatuvara gitmesini ve konser piyanisti olmasını coşkuyla önerdikleri Hattie,

ideallerinin yıkılışını on iki yaşındayken görmüştü. O zamanlar babası kendisini yedinci sınıftaki öğreniminden ayırıp, kendi müzik araçları satan dükkânında çalışmak üzere yanına almıştı. Evlenerek dükkândan ayrılan ablasının yerini alması bekleniyordu Hattie'den. Hattie'yi okulundan almaları için hiçbir ekonomik neden söz konusu değildi; hülyalarından vazgeçmesine yol açan bu davranışın hiçbir mantıklı açıklaması yoktu.

Sınıfının en akıllı öğrencisiydi. Yedinci sınıf öğretmeni ondan söz ederken, "Gelmiş geçmiş en iyi öğrencilerimden biriydi," demişti. "Onu okuldan almak cinayettir."

Hattie'nin piyano öğretmeni olan rahibeyse, "Akıl almaz bir müzik dehası," deyimini kullanmıştı. "Eğer olanak tanınsa çok ilerilere gidebilir bu alanda."

Oysa bu olanak tanınmadı ve kendisini bütün hayallerinden yoksun bırakan sahne, Hattie'nin zihninden silinmedi: Olay bir akşam, her zamanki gibi içi yün astarlı smokin ceketiyile özel koltuğunda en sevdiği sigarasını tütürmekte olan Winston'un bir sözüyle başladı.

"Yarın okula gitmeyeceksin!" Kömür karası gözleri kızına dikilmişti. "Dükkânda çalışacaksın artık."

Hiç kimse karşı çıkmazdı babasına ve Hattie'de bunu yapmayacak kadar akıllıydı. Yalnızca gülmeye başladı. Odasına çıkıp kapısını kapadıktan sonra bile o kötü sesli kahkahalar yankılanıp durdu evin içinde. Aile uyuduktan sonra Hattie oturma odasına indi ve babasının mor renkli, içi astarlı smokin ceketini holdeki dolaptan aldı, kollarını kesti. Ertesi gün sorular sorulduğunda olaydan habersizmiş gibi davrandı ve dört blok ötedeki müzik dükkânına doğru yola çıktı. Winston, eskisinin benzeri bir ceket daha aldı.

Hattie'nin dükkândaki görevlerinden biri piyanoları sergilemektir. Notalarda yazılı olandan da öte bir yorumla çaldığı parçalar sayesinde babasının ticaret metaları, olduğundan daha etkili bir izlenim bırakıyordu müşteriler üzerinde. Seyrek de olsa müşteriler-

den biri daha sonradan aradaki farkı anlayacak kadar duyarlı davranacak olur ve şikâyeteye gelirse, bomboş bir yüzle adama bakan Hattie: “Yanınızda çaldım ya...” cevabını veriyordu. Dükkân boş olduğu zamanlar çalıyor, çalıyordu. Perşembe günleri işten çıkınca müzik dersleri için manastıra gidiyordu.

Hattie’nin rüyası yıkılmıştı. Derken o sırada kore hastalığına, adalelerin irade dışı çarpılıp, titrestiği bir hastalığa yakalandı. Sinirsel etkenler söz konusuydu bu hastalığına yakalanışında. Nevroz belirtileri öylesine şiddetliydi ki, merdivenlerden yukarı çıkan aile bireyleri, Hattie’yi rahatsız etmemek için ayakkabılarını ellerine alıyorlardı ve tabaklar, ancak örtüler titizlikle yayıldıktan sonra onların üstüne yavaşça konulabiliyordu; Hattie gürültüye dayanamamaktaydı. Her ne kadar beslenme yetersizliği ve eğitimden uzaklaştırma gibi etkenler itiraf edilmese de, hastalığın kritik evresi boyunca bütün gün birtakım fedakârlıklarla Hattie’ye duyulan üzüntü dile getirilmeye çalışıldı.

Yitirilen hülyasına, açıkça isyan ederek ya da doğrudan kendi düşüncelerini dile getirerek değil de küçük yaramazlıklar ve sinsi şakalarla karşılık vermeye çalışan Hattie, ailenin “enfant terrible”*i olup çıktı. Sık sık tekrarlanan bu şakalardan biri Hattie’nin, Elderville’nin bir ucundaki çayırlıklardan inekleri eve getirmesi sırasında uygulama ortamı buluyordu. Eve dönerken oynasarak vakit geçirme yolunu tutan Hattie gerek inekler, gerekse Andersonlar kendisini bekleye dursun yol üzerindeki arkadaşlarına uğrayıp çene çalmayı yeğliyordu.

Bir başka tutumu da doğrudan Winston’a yönelikti; Metodist Kilise korosunu yöneten ve Hattie’ye kilise orgunu körükleme görevini veren Winston’a... Bir Pazar günü Hattie son şarkı bitmeden kiliseden çıkıp gitmiş ve körükleri de, babasını da ortada bırakıvermişti. Prens Albert giysisi içerisinde şaşaalı bir görünüşe sahip olan Winston Anderson, değneğini havaya kaldırmış ve koro son şarkıyı söylemeye hazırlanmıştı. Orgtan hiçbir ses gelmeyince, adamın kö-

* Başbelası çocuk

mür karası gözlerinde alevler yanmıştı bir anda.

Babası elli yaşlarındaiken, İç Savaşta aldığı bir yararın etkisiyle hastalanma belirtileri göstermeye başladığında, Hattie bir darbe olanağını daha buldu. İç Savaşta çarpışırken, Winston'un omuzuna saplanan bir kurşun oradan çıkartılmamıştı. Şimdiyse dolaşım bozukluklarına yol açmaya, bacaklarının şişmesine ve ancak iki kişinin yardımıyla ayağa kalkabilecek ölçüde ağırlaşmasına sebep olmaya başlamıştı. Ağrılarını hafifletmesi için içki içmeye kalkıştığı zamanlar karısı ve çocukları öyle bir gürültü koparıyorlardı ki, evde içki bulundurulmamaya başlanmıştı. Oysa Winston'un yine de içki içtiği anlaşıldı ve aile, Hattie'yi bunun nasıl gerçekleştiğini bulmakla görevlendirdi. Piyanonun ardındaki raflarda bir dizi içki şişesini keşfeden dedektif, yengin bir edayla:

"Bir müzisyenden, içki şişesini başka nereye koymasını bekleyebilirdiniz ki?" diyerek, bir zamanlar kendi işini bozan babasını baltalamayı başardı.

Hattie'nin öfkesindeki ikilem şuydu; babasının sağlığı ve hat-ta ölümünden sonraki yıllar boyunca ona karşı duyduğu hiddeti gömdü ve bu duygusunu bir çeşit idealleştirme, putlaştırma ve hat-ta elinde kalan o smokin ceketini okşarken görüldüğü üzere patolojik denebilecek bir bağlılığa dönüştürdü.

Oysa zaman zaman, anılarının koruyucu zırhından kurtulan bir gerçek, Hattie'nin kendi "derdinin" sorumluluğunu babasına yüklediğini dile getiren sözlerle belirliyordu. Derdinin ne olduğunu hiçbir zaman açık seçik söylemediyse de, onu tanıyan herkes bir sorunu olduğunu biliyordu. Bu dert, Hattie'nin McCall's dergisinden kesip, öteki birtakım anı eşyaları arasında gizlediği bir fotoğrafta özetlenebilirdi:

Fotoğraf bir çitin yanında duran çekici bir kadını göstermekteydi ve altında şunlar yazılıydı: Hayır, özellikle sevilen bir kişi değildi. Bunu hissedebiliyordu.

Sevilmeyen Hattie Anderson Dorsett, sevme yeteneğinden

yoksundu. Kendisi beslenemeyen bir kişi olarak çocuğunu da beslemedi. Kalabalık bir aile içerisinde yapayalnızlığa bırakılmış biri olarak sonradan kendi tek çocuğunu duygusal bir yalnızlığa tutsak etti. Müzik eğitimi ve meslek hayallerindeki kırıklığın sonucu olarak doğan öfke, gerçekte o aile içerisinde kaç kuşaktır süregelen, miras türünden bir isyanın sonucuydu ve son hedefini Sybil’da buldu.

Sybil’in, kendisi doğmadan önce ölmüş olan, ama gözünün önünde mitolojik bir kahraman gibi yaratılmasına çalışılan büyükbabası Winston Anderson’dan aldığı miras, böylece  yönlü bir durum gösteriyordu. Hattie’nin idealleştirdiği bir baba hayaline erişemeyerek Winston’a karşı baskı altında tuttuğu öfkenin hedefi durumuna gelen Sybil, hem kadının baba putunun kurbanı oluyor, hem de Hattie’nin, babasını bir yandan idealleştirme bir yandan da suçlama biçimindeki karşıt duygularının sonucunda ezilen bir varlık halini alıyordu. Kendi iç atışması nedeniyle ki Hattie, kızına bütün erkeklerin değersiz yaratıklar olduğunu aşılama çabası içerisindeydi.

Anderson ailesi sendromu içerisindeki öteki etkenler de önemliydi: Winston-Hattie karşılıklı etki mekanizması, daha büyük bir aile nevrozunun bağımsız bir ğesiydi gerçekte.

Hattie’nin “şahane bir kadın, mkemmek bir kadın” olarak tanımladığı anne, Aileen; hiçbir belirgin duygusal sorun sunmuyordu; belki yalnızca kocasının bütün aileyi kişisel egemenliği altına alışına ses ıkarmayışından söz edilebilirdi. Ama bütün oğullarında duygusal sorunlar yaratabildiğine göre, ki onlar da bu duygusal sorunları kendi oğullarına iletmişlerdir, Aileen’de de bir ruhsal problem olduğundan söz edilebilir. (Winston ve Aileen Anderson’un torunlarından bir oğlan intihar etmişti).

Andersonlar’ın dört kızı, aralarında Hattie ve ailedeki bütün öteki kızlara hükmeden en büyükleri Edith de olmak üzere, benzer biçimde hareketli, saldırgan kişilerdi. Öteki dört kız aşırı derecede

uysal, sessiz, ilgisiz olup, dördü de hükmetmeyi seven erkeklerle evlendiler. Kızların en küçüğü olan Fay, aile nevrozunun belirtisini 100 kiloyu aşan ağırlığıyla sembolleştirmektedir.

Hattie ve Edith dış görünüşleri, fiziksel yapıları ve tutumları açısından birbirlerine çok benziyorlardı. Daha ileriki yıllarda aynı belirtileri göstermişlerdi ikisi de: Şiddetli baş ağrıları, çok yüksek tansiyon, artrit ve oldukça belirsiz bir tanımlamayla sinirlilik. Hattie'de bu sinirlilik okuldan alınma biçimindeki yıkıcı deneyden sonra gözle görülür hal aldı. Edith'in de şizofrenik olup olmadığı ya da Hattie'nin şizofreniye kesinlikle ne zaman bütünüyle kapıldığı bilinmiyor. Hattie'nin kırk yaşındayken, yani Sybil'in doğumunda, şizofrenik olduğu ise bir gerçek.

Edith'in oğullarında ülser ve astım da dahil olmak üzere çeşitli psikosomatik hastalıklar çıktı. Kızıysa, sonunda fanatik bir dinci olup inançla tedaviyi kendilerine yöntem seçen bir gruba katıldıktan sonra, bir zamanlar tanımlayamadığı bütün rahatsızlıklarından kurtulup iyileştiğini gururla açıkladı. Bu fanatik din düşkününün kızına gelince o, çok seyrek görülen bir kan hastalığının etkisiyle bütün hayatını yarı yatalak geçirdi. Edith'in oğullarından birinin kızı hemen hemen Hattie'ninkini andıran bedensel hastalıklar ve duygusal davranışlar içerisindeydi, ama belirtiler daha hafifti.

Sybil'in hastalık belirtilerinin araştırılışı sırasında, bunlardan da önemli olarak karşılaşılan iki kişi daha var ailede: Henry Anderson adlı, Hattie'nin en küçük erkek kardeşi ve Edith'in torunu Lillian Green. Bu ikisi çok-kişilik ya da hiç değilse iki kişilikliğe özgü semptomlar sunuyorlar.

Henry sık sık evden ansızın ayrılıyor, yok oluyor ve adını, adresini bilememesine yol açan bir bellek kaybı nedeniyle eve dönemiyor. Bir seferinde zatürreeye yakalanıyor. Bir Hâlâs Ordusu (*) eri tarafından sayıklamalar içerisinde, yarı çılgın bir durumda bulu-

(*) Halâs Ordusu: Sosyal dayanışma v.b.ile halkın dinsel inançlarını amaç edinen ve 1865'de William Booth tarafından İngiltere'de oluşturulan ve askeri düzeni olan bir kuruluş.

nuyor. Sonra, ordu gönüllüsü kendisini kimlik kartı aracılığıyla Elderville'ye getirmeyi başarıyor.

Evlenip üç çocuk sahibi olan Lillian'sa, sık sık haber vermeksizin ailesini bırakıp gidiyor. Bunun benzeri birkaç olaydan sonra kocası bir dedektif kiralayarak her seferinde karısını eve getiriyor.

Henry ve Lillian, Sybil'in rahatsızlığının kalıtsal bir bozukluğa dayanmasında belgesel birer ipucu olarak kendilerini gösterdikleri halde, Dr. Wilbur yine de kökenin kalıtsal öğelere değil, annesinin yol açtığı çocukluk çevresine dayalı olduğundan emindi.

Elderville'deki Andersonlar'ın evi bir nevroz yaratıcısı olmaktan çok uzak bir görünüşteydi. Çünkü her yaz ziyaret ettiği Elderville'de Hattie'nin öfkeli egemenliğinden ve sürekli sapıklıklarından, cerrah eli değmişçesine tertemiz olup kurtuluyordu. Sanki burada Sybil'in hayal dünyasının sınırları gerçeği de içine alırcasına genişliyordu; gerçek öylesine değişiveriyordu ki, hayal dünyasının kimi özelliklerine paralel bir görüntü çıkıyordu ortaya.

Burada teyzeler ve dayılar Sybil'i kucaklıyor, öpüyorlardı; havada tutuyor, şarkı söylediği ya da şiir okuduğu zaman dikkatle dinliyor ve yaptığı her şeyi övüyorlardı.

Sesli filmler gelmeden önce, Fay teyzesinin piyano çaldığı sinema salonuna gidilmeksizin hiçbir ziyaret tamamlanmış olmuyordu. Orada, boş sinema salonunda piyanonun önündeki sıraya, teyzesinin yanı başına oturan Sybil, piyanonun kapağı kapalı, tuşlar ses çıkarmaksızın hareket ederek, salonlarda piyano çaldığını düşünüyordu. Fay teyzesi, matine başlayana kadar çalarken de Sybil ona bakıp, annesinin o olduğunu hayal ediyordu.

Willow Corners'e dönme günü gelip çatınca Sybil anlıyordu, Elderville'de kalmayı ne çok istediğini. Bir yaz günü Fay teyzesine döndü ve, "Beni yanında tutsana," dedi.

Fay, Sybil'ın saçını okşayıp, perçemlerini düzelterek: "Sen bir Dorsett'sin," cevabını verdi. "Senin yerin Dorsettler'in yanı. Gelecek yaz yine gelirsin."

Dokuz şahane yaz içinden Elderville'de geçen yalnız üç olay hayal dünyasının görüntülerini yikmıştı.

1927 Haziranında bir Pazar günü Sybil ve kuzeni Lulu, Andersonlar'ın mutfağında Fay teyzeye bulaşıktaki yardım ediyorlardı. Lulu'yu her zaman görüp, Sybil'la yalnızca yazları iki hafta beraber olabilen Fay teyze Sybil'a, Lulu'dan daha çok ilgi gösteriyordu. Fay teyze, Anneanne Anderson'a çay götürmek üzere mutfaktan çıkınca, Lulu ve Sybil sessizlik içinde kendi işlerine devam ettiler. Ama gümüş çorba kaşıklarını kurulamakta olan Sybil, gözlerini Lulu'nun kuruladığı kesme kristal turşu kavanozunda titreşen gökkuşağından ayıramıyordu. Sonra Lulu'nun ansızın mutfakla yemek salonu arasındaki açılır-kapanır camlı kapıya fırlattığı turşu kavanozu havada uçarken, gökkuşağı bir anda her yerde uçuşur oldu. Camın kırılırken çıkardığı gürültünün yarattığı panik içerisinde Sybil'ın başı zonklamaya ve oda dönmeye başladı.

Kırılan kapı teyzeler ve dayılar tarafından açıldı ve gürültü üzerine mutfağa doluşanlar kavanoza bakakaldılar. Kavanoz şimdi mutfağın ortasında parça parça yatıyordu.

Büyükler çocuklara baktılar; çocuklar bu bakışları cevapladı. Suçlayıcı o büyük yüzlerde, "kim yaptı?" sorusu yazılıydı; bakışları yerdeki kristal parçalarıyla çocukların yüzleri arasında gidip geliyordu. Sessizlik ağırlaştığı sırada Lulu:

"Sybil yaptı!" dedi.

"Sen kırdın!" diye yükseldi Hattie'nin suçlayıcı sesi Sybil'a yönelerek.

"Oh, Hattie!" diye uyarmak istedi Fay. "Küçük bir kız daha o. Kötü bir niyeti olamaz ki..."

"Kötü bir niyeti olmaz mı? Oh, Allah aşkına, Fay! Elinden

düşürmediği apaçık belli, görmüyor musun? Kötülüğünden atmış onu. Nasıl böyle bir çocuk doğurdum bilmem?"

Sybil kupkuru gözlerle duruyordu, ama Lulu ağlamaya başlamıştı.

"Sybil yaptı," diyordu gözyaşları arasında, "Sybil yaptı."

Sonra Hattie'nin kızı yemek odasının camına doğru ilerledi, yumruklarıyla cama vurmaya ve yalvarmaya başladı:

"Çıkarın beni, lütfen. Oh, lütfen çıkarın beni buradan. Ben yapmadım. O yaptı. Yalancı o. Çıkarın beni. Lütfen. Lütfen!" Sybil, Peggy Lou'ya dönüşmüştü.

"Odana git!" diye emretti Hattie. "Seni çağırana dek köşedeki sandalyede otur."

(Sybil, bu turşu kavanozu olayını unuttu ama, Peggy Lou yalnız hatırlamakla kalmayıp yeniden yaşadı ve uyguladı. New York'ta 1954 Ekim'inden 1955 Ekimine kadar süren iki analiz yılı içinde, Dr. Wilbur'un muayenehanesinde bir pencere camını da kırmış olan Peggy Lou, ayrıca Beşinci Caddedeki dükkânlarda 2,000 dolar değerinde antika kristaller kırdı. Her kırışın ardından Sybil beliriyor ve tezgâhtara: "Çok üzgünüm. Ödeyeceğim," diyordu.)

Öteki huzursuz edici Elderville olayı, aynı 1927 yılının Temmuz ayında geçti. Hattie dışarıda avluda kendi bildiğince gülüyordu. Bu tanıdık sesi duyan Sybil mutfak masasından kalktı, pencereden bakmak için büyük bir adım attı ve annesinin bir başına ahırın yanında durduğunu gördü. Kahkaha yeniden duyuldu.

Sybil, kuzeni Joey'le, Jerry dayısının, annesinden bir buçuk metre kadar uzakta durduklarını da fark etti. Sybil'in, mutfak masasının üstünde gördüğü bir kutuyu taşıyorlardı ellerinde. O sırada mutfak penceresinin yanına gelen Fay teyze de dışarı bakmaya başladı. Annesinin tiz, duygusuz, kahredici kahkahasından, özellikle Hattie'nin bunu gizlemeye çalıştığı akrabaları yanındayken, çok utanç duyan Sybil ürperdi ve sırtını döndü.

Fay yumuşak bir sesle, “içeri girelim, Sybil,” dedi. “Bir oyun oynayalım birlikte.”

Pencerenin yanından ayrılamayan Sybil:

“Daha sonra,” diye cevap verdi.

Sonra Sybil, Fay teyzesinin pencereden Joey’e ve Jerry’ye seslendiğini ve Hattie’ye bir şey söylemelerini istediğini duydu. Joey’in sesi yükseldi avludan: “Onu yalnız bırak, Fay.” Sybil, Hattie’nin, Joey’in en sevdiği teyzesi olduğunu ve onu korumaya çalıştığını biliyordu.

Sybil, Joey’in ve Jerry’nin kaldırmakta oldukları kutuya bakarak, “tabut!” diye düşündü. Willow Corners’deki evlerinin arkasına düşen cenaze salonunda sık sık gördüğü tabutlardan daha küçüktü bu... Düşüncelerini tamamlayan Marcia oldu: Bu kutu annemi taşıyacak kadar büyük.

Hiç kıpırdamadan duran Marcia düşünmeye devam etti: Kutular da tıpkı ağaçlar ve insanlar gibi büyürler. Bu kutu da büyüyecek ve annemi içine alacak hale gelecek. Ama Marcia içinden Joey’in ve Jerry’nin yanına gidip kutuyu arabaya koymalarını engellemesi gerektiğini, annesi için üzülmesi gerektiğini hissediyordu ve üzülüyordu, çünkü annesinin ölmesini diliyordu.

Ne var ki Marcia, ilk sevgilerini babalarına yönelten küçük kızlar arasında annenin ölmesi isteğinin sık sık görüldüğünü bilemezdi. Bu küçük kızların giderek annelerini, babalarına besledikleri sevginin rakibi olarak görmeye başlayınca aynı istemi daha da güçlü hissettiklerini biliyordu Marcia.

Oysa, Elderville’de genellikle iyi davranan Hattie, Willow Corners’deki gibi kahkahalar atmaya başlayınca, kızının bu isteği, yeni bir öfkenin itimiyle, arttı.

İsteğinin yarattığı korkunç suçluluk duygusunun etkisiyle, Marcia bunu hemen aklından uzaklaştırdı ve bedenini Sybil’a geri verdi. Sybil, Marcia’nın büyüyecek olan küçük kutusundan habersizdi.

Williard

Dorsett olayıyla ilgili derin düşünceleri içerisinde Dr. Wilbur, çocuğun şiddet eylemleriyle büyütülüşü, kötü davranışlarla karşılaşması, normal bir çocukluk yaşamaktan yoksun kılınışı biçimindeki garip öyküsünde geçen olayları birçok kereler gözden geçirir, psikonöroza itiliminin, en paradoksal bir nedenden, -yani yaşayabilmesi için- doğduğu sonucuna varmaya başladı. Ama toplanan bütün veriler tek bir kaynaktan, Sybil ve Sybil'in öteki kişiliklerinden sağlanmıştı. Bulguların gerçekliğini kanıtlayabilmek için, Dr. Wilbur başka ifadelere gereksinim duymuyor değildi.

Anne ölmüştü. Hastanın dışında yalnızca baba, üç yıllık bir analiz sırasında ortaya dökülen verilerin kanıtlanmasında tanıklık edebilirdi. Bunun üzerine 1957 yılı Nisanında doktor, ana-kız arasındaki ilişkileri ayrıntılarıyla araştırdıktan sonra, Williard Dorsett'i de işe katmaya karar verdi. Sybil, babasından New York'a gelmesini istedi.

Eğer bu bir kişisel duygu mahkemesi olmayıp, basit bir hukuk mahkemesi olsaydı, yeni baştan mutlu bir evlilik yaparak Detroit'e yerleşmiş bulunan ve hâlâ çalışan, yetmiş dört yaşındaki Williard Dorsett'i New York'a çağırma konusunda gerek Dr. Wilbur, gerekse Sybil çok daha fazla umut besleyebilirlerdi. Kızı ve kızının doktoruyla ilişkileri gergin durumdaki Williard Dorsett bunu gerçekten kendi isteğiyle yapmayacaktı, Sybil ve Dr. Wilbur'a göre.

Williard daha önceden de kendi kanısını açıklamış ve otuz dört yaşındaki Sybil'in artık kendisine yük olmaması gerekecek bir çağa geldiğini hatırlatmaktan kaçınmamıştı; ama New York'ta ge-

çirilen iki yılın sonunda kızının parası tükenince salt bu tedavinin yarım kalmaması için giderleri karşılamayı kabul etmişti. (Analize babasının onayını almaksızın başlayan Sybil, ilk yılın sonunda onu durumdan haberdar etmişti.)

Doktor bu desteği bir borcun ödenmesi, analiz boyunca ortaya çıktığı kadarıyla, kendini bütünlemeye çalışan bir kıza babasının büyük borcunun ödenmesi olarak görme yanlısıydı. Baba, kızına destek oluyordu ama, çok görerek, düzensiz ve zorlama bir biçimde. Ne var ki, hayatının bu döneminde Sybil'in hiçbir bankada hesabı, sürekli bir işi yoktu ve gelir kaynakları, ara sıra satılan tablolarından, çok seyrek bulunan eğitimliklerinden ve Westchester Hastanesinde resim terapist'i olarak zaman zaman görev aldığı yarım gün çalışmalarından ibaretti. Doktor'un kanısına göre Williard Dorsett'in Sybil'a olan borcu kızının parasını kendi başına buyruk harcamasından doğuyordu. Williard kızına danışmaksızın, onun pıyanosunu, yatak odası takımını ve bazı tablolarını satmış, bunların parasını ödememişti. Hatta annesinin cenaze masraflarının yarısını da kızına ödetmişti. Williard bir seferinde Sybil'a aylık çekini yollamayınca, doktorun baba'ya karşı olumsuz duyguları daha da güçlenmişti. Çünkü bu tutum Sybil'ın daha önceki öğrencilik yıllarında da birçok kereler geçen öfkelenendirici bir olaydı. Babasının para gönderme konusundaki bu olumsuz tutumu ve yetiştirildiği anlayışın borç almaya karşı takındığı sert tepkinin sonucu olarak Sybil tam beş gün boyunca portakal ve kurabiyeyle doymak zorunda kalmış; bunlar da günde iki taneyi geçememişti.

Gerek şimdiki, gerekse geçmiş olaylar sonucu Sybil, babasının kendisine bir şey vermesinin ancak baskıyla ya da salt bir görev duygusu nedeniyle olabileceğine inanmıştı. En son parasızlık olayı sonucu, Sybil'ın nasıl bir depresyona kapıldığını gören Dr. Wilbur, Williard Dorsett'e mektup yazmış ve bu hatalı davranışının yarattığı üzüntü ve endişeye kızının katlanamayacak kadar hasta olduğunu bildirmişti. Adamın cevabı çok meşgul bir kişi olduğunu

dile getiriyor ve her türlü ayrıntıyı sürekli olarak hatırlamasının kendisinden beklenemeyeceğini bildiriyordu. Doktorun artık bu tedavi karşılığında para almaması da Williard'ı fazla ilgilendirmemişti. Vicky bu konuda Williard'ın söylediklerini iletmişti bir gün doktora, "Dr. Wilbur zengin bir Park Avenue doktoru. Bu kez de para almayıversin; ne olacak!"

1957 yılında, kızıyla ilgilenemeyecek kadar meşgul bir adam olduğunu yazan Wiliard Dorsett, analiz sırasında ortaya çıkan o işi başından aşkın, kendi sorunlarından başka bir şey düşünmeyen baba hayalinden farklı değildi. Bir zamanların kendi sorunlarından başka bir şey düşünmeyen babası üzerine konuşulurken şöyle bir konuşma geçti bir gün Dr. Wilbur'la Vicky arasında: "Vicky, Bryan Dorsett'in Sybil'da iz bırakan zalim davranışlarını Bay Dorsett hiç görmez miydi?"

"Sybil'a sorardı: 'Koluna ne oldu?' diyerek ya da neresi yaralıysa orayı göstererek... Sonra da omuzunu silker giderdi," diye cevap verdi Vicky.

Williard'ın, Sybil'ın son mektubuna cevap vermesi için yeterli zaman daha geçmeden, Sybil posta kutusunda babasından bir mektup buldu. Babasının mektuplarından bazıları onu (doktorun deyimiyle) bir başkasına dönüştürdüğü, yani kendi deyimiyle de 'kararttığı' için, bunu yalnızken okumaktan çekindi Sybil ve Teddy Reeves eve gelene dek bekledi.

Mektup şöyleydi:

Sevgili Sybil,

Frieda az önce, artık Sybil'a cevap verme zamanı geldi diyerek beni uyardı. Frieda giderek Dorsettler'e benzemeye başladı. Bana birkaç kez hayattan çok zevk aldığını söyledi. Bana soracak olursan, onu bu denli hoşnut kılan şeylerin bir elin parmaklarını geçeceğini sanmam. Onu mutlu görmek beni de mutlu ediyor. Mektubunu dün aldık. Senden bir haber almak bizi her zaman çok sevindiriyor. İnşallah bu devre çok zor değildir de çok çalışman gerekmez ve inşallah sınavlarında da başarılı olmuştundur. Ha?

Benim işlerim oldukça iyi. Hava son günlerde biraz soğuktu. Haftada birkaç günü evde geçirmek iyi oluyor. Ama hâlâ elim iş tuttuğuna ve hayatımı kazanabilecek kadar sağlıklı olduğuma dua ediyorum. Gelecek yıl yine pek çok işin beni beklediğini görüyorum. Frieda da kendi işinden hoşnut. Sosyal Sigorta emekli aylıkları şimdi % 7 arttı onun için benim aylığım da ayda 104 dolar fazlalaştı. Çok yardımcı oluyor bütçemize. Sigortaya girmiş olduğuma öyle memnunum ki. Ne çok yıl geçti aradan. Artık yaşlandığım için televizyonda “Lassie”yi izlemeyi bıraktım. Ve şimdi de yatma zamanım geldi. Sabah erken kalkmam gerek. Başka hiçbir haber yok buradan. Onun için şimdilik sana veda ediyorum. Baban,

Williard

Sybil, hiçbir belirgin öfke duymadı mektubu okuyunca; yalnız, babasının Frieda’ya duyduğu ilgiyi gülümseyerek karşıladı ve adeta yoksulluğunu önleyen tek etkenmişçesine Sosyal Sigorta’dan aldığı emeklilik aylığından söz edişini kendisinin bir Rockefeller olmadığı konusunda kızını uyarma bakımından yazmış olabileceğini düşünerek eğlendi. Williard oturduğu evin sahibiydi ve üç tane daha evi vardı, banka hesabı oldukça kabarık olduğu gibi Williard’ın kazancı da çok iyiydi; Frieda’nın kazancı da geçimlerine katkıda bulunduğu halde yine de Sybil’in, sözü edilen emekli aylığındaki zammı sanki geçimlerinde önemli yer tutuyormuşçasına dikkate almasını istiyordu.

Ayrıca daha önceden hiç yapmadığı biçimde imzasını, “Williard” olarak atmasında da insanı acı acı eğlendirecek bir neden vardı. Yüzeysel, uzak bir baba, ansızın hey-merhaba-ahbap biçiminde bir yakınlık ve dostluk jestiyle seslenmekteydi kızına.

Bu kez Sybil kendine egemen kalabilirdi. Analizin başından bu yana geçen üç buçuk yıllık süre sonucu bu duruma varması, gelişen bir olgunluğun kanıtı, geçmişte bölünmeye yol açan bir durumu rahatça kabullenebilme haline varmaya başlayışın simgesiydi.

Yırtıcı bir kuşun iri, uzun gagasını andıran burnuyla Frieda

Dorsett, Detroit Kenti dışındaki geniş ve rahat evlerinin bodrum katında, kocasının dükkânına daldı. Konuşmaksızın elindeki mektubu kocasına uzattı ve yüksek topuklarının üstünde hızla çıkıp gitti.

On dakika sonra topukların sesi bir kez daha duyuldu bodrum katında ve oradaki gürültüyü bastırmak isteyerek yüksek sesle konuşmaya başladı Frieda:

“Mektup *Ondan* mı?” Frieda’nın ince dudakları sinirli bir gerginlik içerisinde kımıldar gibi oldu ve sonra güçlkle duyulur bir sesle ekledi: “Seni sıktığını görmüyorum.”

Williard omuzlarını silkti, “Yarın konuşuruz bu konuda,” diye cevap verdi sonra.

“Ne yazıyor?” derken ses yine yükselmişti.

Frieda Dorsett kadınlardan hoşlanmazdı ve özellikle Sybil’ı bir tehdit kadar tehlikeli bulduğundan, kocasının kızı için de durum değişik değildi. Williard’la evliliği, elli yedi yaşındaki Frieda için hayatındaki ilk gerçek mutluluk olmuştu ve gerçek olsun olmasın, kızının buna herhangi bir biçimde engel olmasına kesinlikle izin vermeyecekti.

Frieda’nın pek gayretkeş ana-babası, kızlarını daha on dört yaşındayken, otuz bir yaşında bir adamla evlendirmişlerdi. On altı yaşındayken bir oğlu olmuştu. İlk kocası Karl Obermeyer, Williard’ın kilisesinde devrimci görüşler savunan değişik bir mezhebin temsilcisiydi, ama bu değişik görüşleriyle Frieda’yı etkileyemedi; Frieda için evlilik de, çocuk doğurmak da dehşet verici iki izlenimden öteye geçmedi. Karl otuz sekiz yaşındayken bir kalp krizi sonucu öldükten sonra Frieda pek çok ilişki kurdu hayatında. Kitaplık memurluğuna karar verdi; kendine ve oğluna bakabilecek duruma geldi. Zekâsının, eğitim noksanlığını unutturacak ölçüde yüksek oluşuyla her zaman övünen bir kişiydi ve kocasının ölümünden

sonra kendi-kendini-eğitme yolunda okumaya ve çalışmaya başladı.

Kendisini yetiştiren Frieda, daha sonra Williard'ı amaç edindi. Kimisi bunu para için, kimisi de aşk nedeniyle yaptığını söyledi. 1949 yılında San Fransisco'da tanıştılar ama, 1956 yılına dek evlenmediler. Williard, Detroit'e taşınınca, Frieda da oraya göçtü, bitişik bir eve taşındı, adamın yemeklerini pişirdi, çamaşırlarını yıkadı ve hastalıklarında ona baktı. San Fransisco'dayken Sybil'a, bir kez daha evlenmek istemediğini ve her ne kadar iyi bir arkadaş olursa olsun Frieda'yla asla evlenmeyeceğini söylemiş olan Williard, New York'ta bulunan Sybil'a yazdığı bir mektubunda, düşüncelerindeki değişikliği dile getirdi: "Sanıyorum ki," diyordu o mektupta; "Frieda'yla evlenmek zorunda kalacağım, çünkü her an benim evimde ve dışarıya karşı çok garip oluyor bu durum."

Hâlâ azimli olan Frieda, uysal ve utangaç tavırlarla Williard'a akıl vermekten bu kez de geri kalmadı: "Williard, Sybil hasta bir kız. Sense hâlâ canlı ve sağlıklı bir erkeksin. Önce kendini düşünmen gerekir." Frieda elini Williard'ın avucuna daldırdı ve parmaklarıyla onun parmaklarını sımsıkı sardı. "Söz ver bana; *onun*, senin mutluluğuna gölge düşürmesine engel olacağına söz ver."

"*Bizim* mutluluğumuz," diye yavaş yavaş ve düşünceli biçimde cevap verdi Williard. Sandalyesinden kalktı ve odayı arşınlamaya başladı. "Ama kızımı çok seviyorum ve ona her zaman iyi bir baba olmaya çalıştım."

Frieda kararlıydı cevap verirken: "Kimi zaman düşünüyorum da, sen biraz fazla bile çalışmışsın. Oysa o, iyi bir kız olmak için çaba göstermiyor."

"O bir dahidir, Frieda. Son derece zeki ve yetenekli bir kız." İnancıyla söylüyordu bunu Williard. "Başka ne olursa olsun, önemli değil."

"Öyleyse neden herkes gibi kendine bir iş bulmuyor? Ya da neden evlenmiyor? Eğer ona yaklaşmama izin verecek olsa, ben

ona bir koca bulabilirim. Neden yüksek topuklu ayakkabılar giymiyor? Neden koluna erkek saati takıyor? Ona biraz ruj sürebilmek isterdim; eteklerini kısaltmak, saçına bukleler yapmak isterdim.”

“Doktor, doktor,” diye mırıldandı Williard. “Ama artık çok sürmez. Sybil’in kısa zamanda iyileşeceğini ve hayatını sağlıklı biçimde sürmeye başlayacağını umuyorum.”

“Ne yazıyor?” diye yine ısrar etti Frieda.

Kötü bir sessizlik oldu.

“New York’a gitmem gerekebilir. Bakalım,” dedi Williard dayanıklılığını yavaşça yitirerek, “Eh, şimdi de yatağa girmezsem yarın sabah herhalde kalkamayacağım.”

Bir yetmiş beşi bulan boyuyla Williard Dorsett’in etkili bir görünümü vardı; dik dururdu ve kemik yapısı çok düzgündü. Yakışıklı bir yüze sahipti. Saçları düzgün ağarmıştı, parlaktı ve tek bir teli bile yaşlılığı simgelemiyordu. Kendinden emin görünüşlü yüzünde sağlık dolu bir gençlik havası bulmak mümkündü; bembeyaz dişleri hâlâ sağlamdı. Ağzına bir lokma et, bir yudum içki bile koymamış olarak formunu her zaman korumuş ve kolejden mezun olduğu günden bu yana kilosunda ancak belli belirsiz bir artma belki olmuştu. Yumuşak ve alçak sesi ve de birisi sataştığı zaman bile tartışmaktan kaçınışı, insanın duygularına yenilişin çok günah olduğu biçimindeki inancının ifadesiydi sanki. Uzun ve ince parmaklarının anlam dolu görünümü, bütünüyle kendine egemen olan o yabancılık havasıyla pek bağdaşamazdı. Yukarı kalkık burnu Sybil’in burnuyla aynı biçimde bir Dorsett nişanıydı.

Parmakları duygulu ve sanatçı bir tabiatı dışa vurmakta ve bu tabiat, rakiplerinden daha iyi binalar yapma biçiminde kendini göstermekteydi; ayrıca başka zevkleri de vardı Williard Dorsett’in. Kolejdeyken solfej ve şan dersleri almıştı. Willow Corners’de kilise korosunda ve kentin çok-sesli şarkılar söyleyen kulübünde te-

norluk yapmış, çok başarılı bir erkek dörtlüsünü kurmuştu. İspanyol gitar çalardı, klasik müziğe öylesine büyük bir ilgisi vardı ki, kilisesinin dünyasal her türlü eğlenceye karşı çıkmasına karşın ilk Edison plaklarından birini bile satın almıştı. Ayrıca, iktisat konusuyla da yakından ilgilenirdi; gerçek bir toplumsal sorumluluk duygusu taşırdı ve yaşadığı her kentte büyük saygı görmüştü bu niteliği nedeniyle. Yanında çalıştırdığı adamlar tarafındansa kelimenin tam anlamıyla tapılırdı.

İşinde her şeyin mükemmel olması çabasını güden Williard, bu mükemmellik isteğini yalnızca o işin ortaya konusu bakımından değil, aynı zamanda kendi yapıtlarındaki mükemmellik karşısında insanların duyduğu hayranlıkla, Tanrı'yı hoşnut kılacağı bakımından da arzulardı. Yapıtlarını gerçekten hayranlıkla izleyen insanlar ona büyük saygı beslerler ve sokakta sık sık, "İşte, Williard Dorsett," diye fısıldandığına kendisi de tanık olurdu. Bu, Williard'ı hem sevindirir hem de belli belirsiz güldürürdü. Hah, diye düşünürdü içinden, Dorsettlere layık bir kafam var ve hayatımın elli yılı aşkın süresini Willow Corners'de geçirmiş olmasaydım, çok daha fazla şeyler yapabilirim. Zekâsını kullanmak için büyük bir istekle yanıp tutuşan Williard Dorsett, yüksek eğitim görmüş, yetenekli ve çok yolculuk etmiş kişilerle tanıştırıldığında zevkten kendinden geçerdi.

Williard'ı mükemmelmeciliğe iten etkenler, ayrıntılara büyük önem vermesine de yol açmış ve ayrıntılarla olan uğraşmaları sonucunu çevresiyle ilişkilerini oldukça sınırlamıştı. Hataya katlanamadığı için Sybil'a: "Büyük olana yarım denmez," diye hemen doğrularlardı: "Eğer yarımrsa, yarımıdır. Hem yarım olup, hem de daha büyük nasıl olabilir?" Bu aşırı titizliği sonucu alışkanlıklarına sıkı sıkıya bağlı bir hayat sürerdi. Yirmi yılı aşkın bir süre boyunca öğle yemeklerini saat tam on ikide yemiş ve yemeği her zaman iki kızarmış yumurtalı sandviçle, bir dilim elmalı turtadan ibaret olmuştur.

Normalden üstün bir zekâya sahip olan Williard, kimi konulardaysa aşırı saf ya da aşırı derecede kuramlara bağlı davranabilirdi. İlkel bir hayat çevresi içerisinde zeki bir adamdı; Hattie'nin yeğeni Joey, Dorsettler'in evinde sigara içtiği zaman dehşete düşen bir kişiydi; kızının anı defterine, "Doğruluk, dürüstlük, iyilik, saflık ve sabır, iyi bir kişinin en yüce özellikleridir," diye yazacak ölçüde, alışlagelmiş bir düşünce biçimine bağlıydı. Gerçekte, Williard'ın kafası insancıl ilgililerle, sofuca katılıkların birbirine karıştığı garip bir bileşimdi. Sofuluğu Willow Corners'in, kilisenin, Victoria çağının bir alaşımıydı ve uygarlığın ahlâksal açıdan çürüyüşü, dünyanın sonunun yaklaştığının bir belirtisi olarak yorumladığı yirminci yüzyıla büyük bir tepki duyuyordu.

Son derecede dindar bir adam olarak, aşırı tutucu Protestan inancına sıkı sıkıya bağlıydı ve Kutsal Kitabın dediklerini öylesine ciddiye alıyordu ki, kendi inancında olan daha okumuş kişilerin -örneğin, Omaha'daki akıl hocası Rahip Weber'in- aksine, dünyanın sonuyla ilgili olarak kilisede duyduğu vaizleri kelimesi kelimesine inanarak dinliyor ve her bir gününü, dünyayı çok yakın bir gelecekte tehdit eden önüne geçilmesi olanaksız uçurumu düşünerek yaşıyordu. Bu durumda gerek kilise, gerekse kendisinin de bulunduğu, cahil Willow Corners 'cemaatı' giderek huzur veremez olmuş ve inandığı doktrinlerden kesinlikle vazgeçmemesine karşın, kiliseyi tam on dört yıl süreyle bırakmıştı.

Belki de kiliseden bu kaçış aynı zamanda babasından da kaçış anlamında bir eylemdi. Gençliğinde güreşle uğraşan, kavgacı, kaba ve hoyrat bir adam olan, bir seksen boyu, kalın hatları ve sivri sakalıyla baba Dorsett, kilisede kendi saldırgan ve düşmanca kişiliğini gözlerden gizleyecek bir giysi bulmuş ve bir daha üstünden hiç atmamıştı. Williard'ın babası Aubrey Dorsett, Willow Corners'e çiftçi olarak gelip yerleşen ve Aubrey'den başka Thomas,

Emmanuel, Frederick ve Theresa II adlı dört çocukları daha olan Arnold ve Theresa Dorsett'in oğluydu.

Kiliseye büyük bir istekle bağlanan Aubrey, Protestan ağız kalabalığında kendinden geçme halindeyken makamla söylenen 'elhamdülillah'lardan, çığırmalardan, dindarlığı seçeli yoksun kaldığı küfretme zevkini tatmin edebilmesi açısından çok hoşnuttu. Kilisenin en ön sırasından yükselen dinsel çığırmalarını Willow Corners postanesinin önünde değişik biçimde tekrarlıyor ve Katoliklere ve Papa'larına sövüp sayarak, kahrolası Katoliklerin dünya üzerinden yok olmaları dileğini açık seçik haykırıyordu. Eğer başa bir Katolik geçecek olsa, ülkenin sonunun geleceğine inanıyordu Aubrey Dorsett. Yalnızca Katoliklere değil, kendi inancını paylaşan kişilere de düşmandı. Daha doğrusu, kendi ailesi de dahil olmak üzere bütün insanlara bir hınç besliyordu içinden; çevresindeki herkesin zayıf yönlerini arıyor ve kalabalık yerlerde, güreşle uğraştığı günlerdeki bedensel saldırganlığını andırır bir söz vahşeti içerisinde o kişinin zayıf yanını sömürüyordu. Bu zayıf yanı bir kez bulup yaraladıktan sonra da, kurbanının ruhunu kurtarmak için çaba gösterme rolüne başlıyordu.

Bu kurbanlardan birisi, Aubrey'in büyük bir düş kırıklığı sonucu inat için evlendiği ve evliliği süresince de asıl sevdiği kadın olan ve kendisini geri çeviren Val'le aldattığı, karısı Mary'di. Evlilik hayatları boyunca çeşitli zamanlarda sahip olduğu ve işlettiği bıçkı tezgâhını, yanında çalışan bir adama devrederek sessizce ortalıktan kayboluyor ve New York'ta Val'le birlikte yaşamaya gidiyordu. 'Sonra Mary'e olan sadakatsizliğini alaycı bir dille yaymak üzere yine geri geliyordu.

Baba olarak Aubrey, çocuklardan sorgusuz sualsiz bir uyumluluk beklerdi ve üç çocuğunun -en büyükleri Theresa III; ortanca Williard, Williard'dan on sekiz ay küçük olan Roger'in- bir Hıristiyana yakışır biçimde her zaman gülümser olmalarını, ama günah olduğu için asla gülmemelerini isterdi. Bu çocukların üçü de müzi-

ğ e çok düşkün oldukları halde, Aubrey onlardan bir kez bile şarkı söylemelerini ya da bir şey çalmalarını istememişti. Eğer böyle yapacak olurlarsa, gurur denilen günaha düşeceklerinden korkmuştu. Çocuklarının kasıntı tipler olmasını istemiyordu.

Babasının kavgacılığından utanç duyan Williard edilgin bir kişiliğe bürünmüştü. Babasının gürültülü sözlerinden, saldırganlığından ve kabalığından utanarak sessizlikten yaratılmış bir kabuğa sığınmıştı geçen yıllar boyunca. Kendisine, utanç veren, duygusal ve sanatçı yapısının asla bağdaşamadığı babasının izinde gitmek-tense nazik, sanat dolu, ama edilgin annesinin yolunu tutmayı yeğlemişti. Ve Williard Dorsett'in dış görünümünün paradoksal yapısı, annesiyle olan bu yakınlaşmanın sonucu olarak ortaya çıkmıştı.

Açıkça ortaya koyduğu sofu inançlarına karşın son derece erkek ve cinsel açıdan güçlü, kadınlar tarafından her zaman çekici bulunan ve karısının ölümünden sonra yalnız geçirdiği dokuz yıl boyunca arkasında koşulan bir adam, dünyayı tuğla ve çimento açısından gören ve çalışan bir kişi olmakla birlikte, Williard'ın son derece belirgin kadınsı özellikleri de vardı, annesiyle olan yakınlığının sonucu olarak. Çocukluğunda ve gençliğinde annesine çoğunlukla ev işlerinde yardım ederdi. Meyve ve sebze konservesi hazırlardı ki, bunları sonradan Hattie'ye o öğretmişti. Dikiş dikerdi ve kolejdeyken terzilik yaparak harçlığına büyük katkılarda bulunmuştu; daha sonraları Sybil'ın bebeklik giysilerinin hepsini o dikti. İç döşeme konusunda büyük zevki vardı ve onun bu zevkine saygı duyan Hattie ilk evlerinin döşenmesini bütünüyle ona bıraktı.

Williard'ın annesine yakınlaşması yalnızca kişiliğinin belirlenmesinde bir etken olmakla kalmadı; aynı zamanda hayat arkadaşını seçmesini de etkiledi. Aubrey Dorsett gibi, Hattie Anderson Dorsett de son derecede saldırgan, sürekli olarak şaşırtıcı ve adamakıllı zalim bir kişiydi. Williard, babasının dışı bir modeliyle evlendi.

Gerçekte gerçek Williard, gerekse erkek kardeşi Roger'in,

babalarıyla evlendikleri söylenebilir. İki kardeş de her nasılsa güçlü ve garip kadınlarla evlendiler ve kadınların ikisinin de adları Henrietta'ydı. Ayrıca yine Roger, tıpkı Williard gibi, kendi inancını benimsemeyen biriyle yaptı bu evliliği. Roger'in karısı koyu bir Katolik'ti ve genç adamın bu seçimi, belki de kendi kilisesine bağlı kişilerin isteri derecesindeki anti-Katolik tutumlarına, özellikle de babasının bu tür tutumuna karşı bir tepki, bir isyan niteliğindediydi. Roger'in Hattie'si, daha Willow Corners'de hiçbir kadın cesaret edemezken sigara içiyor ve kayınvalidesiyle, kayınpederini hiçe sayarcasına allık ve dudak boyası kullanıyordu. Ama onun en acayip yönü, aynı anda sürdürdüğü iki çalışma alanının ilginçliğinde kendini gösteriyordu. Bu Hattie Dorsett, boş zamanlarında bir kumarhane ve de Minnesota'nın Rochester Kentindeki kırmızı tuğla evinin bodrumunda rahibeler için bir randevuevi işletiyordu.

Hatta dünya nimetlerinin tadına iyice varabilmeleri amacıyla, zaman zaman onlara giysiler sağladığı bile oluyordu. Roger karısının her iki işine de yabancı kalmayı yeğlemişti. Ama söylenenlere göre, o da birkaç randevu sağlamıştı bu olanaktan yararlanarak.

Bu Hattie'nin iki oğlu vardı ama o, oğlan çocuk sahibi olmayı istememişti ve Sybil'ı annesinden almak amacını gütmüştü uzun süre. Asla açıklığa kavuşmayan bu istekte belki her zaman bir kız çocuğuna sahip olma arzusu yatıyordu, ama Sybil'ın kötü geleceğini içgüdüsel bir sezis de bunda etken olmuş olabilir. Psikiyatri öğrenimi görmüş bir hemşire olarak bu Hattie, eltsinin çocuk yetiştiremeyeceğini anlamış da olabilir.

Williard'ın kız kardeşi Theresa III, babasıyla evlenmedi; onun bütün çevresine cephe alarak sinirli bir yalnızlığa tutsak etti kendini ve garip bir kadın olarak sürdürdü hayatını. Theresa genç kızlığında aşık oldu, sonra sevgilisini yitirdi ve de bu yitirişin sorumluluğunu erkek kardeşlerine yükledi. Kırk yaşına gelince yaşlı bir zenginle evlendi, başka bir eyaletteki çiftliğine yerleşti kocasının. Bu olaydan sonra yalnızca iki kez döndü Willow Corners'e:

Birinde annesi kalp krizi geçirdiği için, ötekindeyse annesi öldüğü için. Çiftlikteki evinde erkek giysileriyle dolaşması komşularını dehşete düşürüyordu; kendisinden para isteyen kilise yönetimiyle buna kesinlikle yanaşmaması karşısında komşuları hayretler içinde kalıyordu. Ne Theresa'nın ne de kocasının bankalara emanet edemediği paralar, geniş çiftlik evinin çeşitli yarık ve köşelerine dağıtılmıştı. 1929 ekonomik krizinde bu ev işi bankalar, iflas etmediler.

Williard ve Roger, Theresa'nın da para yatırımında bulunduğu ormanlık araziyi yitirince, kadın parasını geri istedi. Kız kardeşlerinin zaman zaman desteği acı gönül macerasından ağızlarının payını almış olan erkek kardeşler, Theresa kendi payını alabilsin diye, evlerini ipotek ettirdiler. Sonra ipotegi ödeyemeyen Willard'ın evi Theresa'nın oldu ve Theresa, ana-babasının bu evde oturmalarına karar verdi. Williard ve ailesini evden ayrılmak zorunda bırakırken en ufak bir vicdan azabı duymadı zengin kız kardeş.

Kocasının ölümünden sonra servet içinde yüzen Theresa, bir yoksul gibi geçirdi hayatının geri kalan yıllarını. Çiftlik evinin, biri dışında, bütün odalarını pansiyona çevirerek kendisi de kış aylarında küçük bir gaz sobasıyla ısıttığı o tek odaya geçti. Theresa'nın son yıllarında Williard'la bir uzlaşma olur gibi oldu. Hattie'nin ölümünden sonra Williard ve Sybil, Theresa'yı ziyarete gittiler. Daha önceden Theresa halasını yalnızca iki kez görmüş olan Sybil insanların neden kendisini Theresa'ya benzettiklerini, babasının neden çok sık kendisine Theresa diye seslendiğini o zaman anlayabildi.

Williard, annesinden söz ettiği zamanlar, normalden de daha yavaş bir sesle, hatta dua edercesine konuşurdu. Babası ve babasının erkek kardeşi Tom'dan söz etmeye başlayınca sesi yükselir ve katılaşıp, sonra Roger'le Theresa'nın konuları açıldığında yine sessizleşirdi. Williard, gerek kız kardeşi, gerekse elli altı yaşında ölen erkek kardeşi Roger üzerine garip duygular besledi; Williard için

onları anımsamak da, unutmak da hiç kolay olmuyordu.

Gerek Roger'den, gerekse Theresa'dan daha güçlü bir benliği olan Williard, eve ait huzursuzluklara karşı koruyucu bir kabuk inşa etti kendisi için, ama bunun dışında kuzu gibi uysal bir tutum da takınmadı. Sessiz ve yine de güçlü kalarak çoğu kez kendi isteklerinin yerine getirilmesini sağladı. Gerek karısının, gerekse kızının duygusal sorunları olduğu gerçeğiyle karşılaşınca Williard, kızının hastalığından kendi ailesindeki kalıtsal sinir bozukluğu nedeniyle kendini suçlamaya başladı. Babası kaba herifin teki, kız kardeşiye garip bir kişiydi, ama her ikisi de gerçekte sinir hastası değillerdi, diye inandırmaya çalıştı kendi kendini. Babasının dört erkek kardeşinin soylarına bakınca, onlarda da birtakım gariplikler bulunduğu itiraf etmek zorunda kaldı, ama bu garipliklerin sorumluluğunu amcalarının evlendikleri kadınların ailelerine yüklemek pek güç olmadı Williard için.

Örneğin, amcası Thomas yüklüce arsa ve para sahibi bir kişiydi ve beş kez evlenmiş, bunlardan üçünü kendi gömmüş, biri kendisini bırakmıştı. Suç kadınlardadır, diye düşündü Williard; Tom amcada değil. Tom'un ilk karısı delirmiş, saçı ve tırnakları döküldükten sonra cildi mermer gibi beyazlaşmış, sonra da genel bir felç ve akıl hastalığından ölmüştü. Bu evliliğinden olan oğlu Bernard çocukluğunda inatçı ve söz dinlemez bir oğlandı; büyüdüğü zaman son derecede tembel bir adam olduğu halde sonunda ilme adadı kendisini ve keşiflerde bulundu. Onun oğlu Bernard Jr.'nin annesine söylediği ilk cümle: "Seni öldüreceğim," olmuştu. Ve dedikodulara bakılacak olursa, oğlanın tutumları gerçekten de annenin ölümüne sebep oldu. Bernard Jr. daha sonra şizofreni teşhisiyle hastaneye kaldırıldı.

Williard'ın Frederick amcasının karısı Frances Dorsett ve bu evlilikten olan kızları Carol, "manik depresif (*) psikoz belirtilerinden rahatsız olarak zaman zaman neşeli, zaman zamansa son dere-

(*) Hastalık derecesinde sürekli kötümserlik hali.

cede karamsar oluyorlardı. Ama bu rahatsızlığın kalıtsal etkenleri çok güçlü olduğu için Williard, Carol'un bu hastalığa annesi kanalından tutulduğu iddiasında yanılmış değildi. Hem Frances hem de Carol, zaman zaman devlet hastanelerine yatırıldıkları ve çıktıklarında da Williard'ın ailesini sık sık ziyarete geldikleri için, Williard arada bir Sybil'a, Frances yenge ve Carol'a benzemekten korkup korkmadığını sorar ve sanki kızı yeterince hasta değilmiş gibi onu yatıştırmaya çalışırdı.

“Hiç üzülecek bir şey yok. Onlar Dorsett değil.”

Bütün bu ailesel geçmiş, tabii ki Sybil'ın bildiği konuydu. Hatta daha da önemlisi, babasının gereksinmelerinden ve korkularından da haberi vardı, Sybil. Bu nedenledir ki, New York'ta babasının Detroit'ten yollayacağı mektubu beklerken iki şeyden korkuyordu: Gelmeyeceğinden ve geleceğinden. Bu endişeli bekleyiş devresi içerisinde her gece arka arkaya bir rüya görüyordu:

Büyük, kocaman bir evde yürüyor, babasını arıyordu ya da aynı evde babası onu arıyordu ya da birbirlerini arıyorlardı. Sybil babasının bu evde bir yerde olduğunu bilerek, ama aynı zamanda onu bulamayacağını da bilerek hayal kırıklığı içinde aramaya devam ediyordu.

Dr. Wilbur analiz sırasında, “Babana rüyanda, onu aradığını söylemelisin,” dedi. “Rüya ona karşı duyduğun cinsel bir arzuyu dile getiriyor, çünkü baban sana karşı hem uyarıcı tavırlar takındı hem de ona beslediğin duygulara itici davranışlarda bulundu.” Sybil, babası kendisine cinsel konulardan söz açtığı zaman, babasına karşı cinsel duygular hissettiğini itiraf etmiş bulunuyordu bu sırada. Örneğin Frieda'yla gezdiği sıralarda bir gün Sybil'a: “Seks konusunda bazı öyle şeyler var ki, ben bunların cevabını hâlâ bulabilmiş değilim,” demişti. “Siz gençler seks konusunda bizden çok şey biliyorsunuz.”

Williard'ın, Sybil'ı yalnızca büyüdüğü zaman değil, daha ço-

cukluğunda bile, o uzun süren cinsel ilişkili geceler sırasında ve de “çok büyüdüğünü” ileri sürerek kızının her türlü bedensel yakınlaşmasından kaçındığı dönemlerde de cinsel açıdan uyarmış olduğundan Dr. Wilbur artık kesinlikle emindi.

Bir başka rüya şöyleydi:

Erkekler cinsel ilişkide bulunmak için Sybil’ı kovalıyorlardı. Babası kendisini kurtarmak üzere orada yoktu. Kovalama sürüyor, ama kurtuluş gelmiyordu.

Babasının kendisine yardımcı olmasını çok uzun süre beklemiş olan Sybil şimdi yine bir bekleme devresine girmişti. Ve günler, mektubuna cevap gelmeksizin geçerken, karmaşık duygulardan bir ağa yakalanmış gibiydi. Eğer Williard tipik bir itici baba olmuş olsaydı, bu duygular çok daha basit geçirtilerilebilirdi. Oysa Sybil’ın, babasıyla arasında bir yakınlık vardı ve her ne kadar bu ilişki babanın edilgin kişiliği nedeniyle hayal kırıklığı yaratacak nitelikteyse de, güçle ortaya konulan Oedipal istekler ve kişilikleri arasındaki zevk birliği, hayal kırıklığını çabucak onaracak bir durum gösteriyordu. Sybil açısından ve bundan ötürü çabuk affedilebiliyordu.

Minnesota’nın St. Paul Kentindeki bir resim eleştirmeni, Williard’a Sybil’ın resim alanındaki yeteneği konusunda inandırıcı sözler söylediği zaman, kızıyla övünmüştü baba. Hatta kızının tablolarını çerçeveleyip asmayı âdet haline getirmişti. Baba-kız bir resme birlikte baktıklarında, aynı yapıta bakan iki göz gibiydiler. Aralarında sözsüz bir anlaşma vardı ve bu anlaşma, Sybil’ın çocukluk yıllarında geçen iradedışı iki olay sonucu daha da güçlenmişti.

Bunlardan ilki, Sybil daha altı yaşındayken geçirdiği orta kulak iltihabı sırasında belirmişti. Hiç kimse onun derdinin ne olduğunu anlayamazken, Sybil ancak babasının kollarında sakinleşebiliyordu. Rastlantı sonucudur ki, kızını her kucağına alışında Williard soba başında oturur oluyordu. Babasıyla bağlantılı bulunduğu sıcaklık, Sybil’ı yatıştırıyordu; babasına bağlılığı başlamıştı.

İkincisiyse kendisini utandıran hatta rezil eden annesiyle arasında hiçbir benzerlik bulunmasını istememesi sonucu Sybil, babasıyla yakınlaşmaya kendiliğinden itilmişti. *Birisine* gereksinme duyuyordu ve dayanabileceği kişinin babası olması gerektiğine, kendisinde Andersonlar'a değil Dorsettler'e benzer hatlar bulunduğu için kendi kendini inandırmıştı.

Böylece bilinçli olarak Sybil, babasının hayalini her zaman korumuştı ki, çoğu kez bu hayal etkin bir sığınak görevini yerine getirememişti. Sybil okuldayken bir gün anı defterine şu satırları geçirmişti:

“Kolejdeyken oda arkadaşlarım, sınıf arkadaşlarım, büyük sınıflardan seçilmiş bir ablam ve danışma öğretmenim vardı. Danışma öğretmenim Doktor Termine şişman ve neşeli bir kişiydi. Bıyıkları vardı. Sıcakkanlıydı. Asla sahip olamadığım bir babaydı o benim için. Her zaman benimle konuşacak vakit ayırırdı. Öylesine değişik bir şeydi ki bu.”

Ve Dr. Wilbur, Sybil'a doğrudan:

“Baban seni sever mi?” diye sorduğu zaman da Sybil iyi düşünülmüş bir cevap vermiş ve:

“Sevdiğini sanıyorum,” demişti.

Böylece, Williard Dorsett'in cevabını uzun süre beklemek gerekti.

Bölüm III

Çözülmek

Yüzleştirme ve Doğrulama

1957 Mayıs'ının 4'ünde, saat 16'da Williard Dorsett, Dr. Wilbur'un bekleme salonuna girdi; sorumluluklarını hafife alan kolay erişilmez, edilgin, kendini iyi savunan, halinden hoşnut, kendine güvenen ve rahat bir kişi olarak...

On dakika kadar sonra koruyucu zırhı çatlarken kekelemeye başladığını hissetti. Dr. Wilbur'un sorduğu soruların, kendi umduğu şeyler olmadığını anladıkça muayene odasında oturduğu yeşil renkli küçük iskemlenin üstünde, yeni kolalı mendiliyle durmadan alnını siler oldu. Onun umduğu sorular, otuz dört yaşında bir kadın olarak Sybil'in yalnız başına New York'ta hayatını sürdürmesiyle ilgili şeylerdi. Tersine, Doktor kendisini Willow Corners'e, gerilere götürüyor ve Hattie'yle olan evliliğine değiniyordu. Frieda'yla çok güzel bir yıl geçirmişti Williard Dorsett ve yalnızca Willow Corners'in değil, Omaha'nın ve Kansas City'nin de üstüne birer sünger çekmişti. Oysa şimdi doktor acımaksızın her bir kırıntıyı milim milim deşmekteydi.

Williard'ın huzursuzluğu, geçen aylar boyunca Sybil'in mali durumuyla ilgili olarak sık sık mektuplaştığı Dr. Wilbur'un şimdi kâğıt aracılığı olmaksızın karşısında bulunmasından da ileri geliyordu. Williard gelmek için çok zorlamak zorunda kalmıştı kendisini. şimdi buraya geldikten sonra iyice fark ediyordu ki doktor, Omaha'dan tanımış olduğu o genç kadın değildi artık.

Ne var ki, bu değişikliğin nedenlerinden habersizdi.

Omaha'dayken Dr. Wilbur psikanalist değildi ve psikanalitik yaklaşım, çocukluğun determinist gücünü adamakıllı arttırıyordu.

Doktor, Omaha'dayken Sybil'in çok-kişilikli olduğunu bilmiyordu ve Sybil'la öteki kişiliklerinin şu ana dek açıklananlardan bütünüyle yoksundu. Hattie'yi suçlayan ve Sybil'in hastalığının ortaya çıkmasıyla Williard'a da suçlayıcı bir parmak yönelten bilgiler o zaman çok derinlerdeydi. Doktorun bu toplantıyı ısrarla istemesinin nedeni, hastalığın belirmesinde Hattie ve Williard'ın oynamış oldukları rolleri doğrulamaktı.

Ayrıca bir neden daha vardı. Williard'ın mektuplarındaki aşırı derecede itici ve kaçamaklı ifadeler ve Sybil'a parasal ve duygusal bakımdan destek olması gerekirken gösterdiği büyük ihmaller, doktor için şaşkınlık verici şeyler oluyordu. Geçmişteki rolü ne olursa olsun, Dr. Wilbur, adamın şimdiki zaman içerisinde bile suçluluğunu sürdürdüğünü görüyordu.

Dr. Wilbur, bir analist olarak, geçmişe dayalı hükümlerden kaçınıyor, ama Sybil'in arkadaşı olarak, Williard'da bir babaya yakışır daha büyük sorumluluklar uyandırmaya kararlı gözükiyordu. Bu nedendir ki, görüşmelerini hem başlangıçtaki ana-baba suçluluğunu doğrulayacak belgeleri araştırma açısından hem de şimdiki zamanda bile çocuğunu hayal kırıklığına uğratan babayı bu gerçekle yüzleştirme açısından önemsiyordu. Doktor bu koşullarda istemeksizin insan ağzından çıkabilecek her türlü kırıncı sözden ve suçlayıcı bir konuşma biçiminden kaçınmak kararındaydı. Williard Dorsett'in ölçülerinden harekete geçerek, aradığı doğrulamaları, ancak saldırgan bir tutumla ve doğrudan saldırıya geçerek bulabileceğini açıkça anlıyordu.

"Neden, Bay Dorsett," diye söze başladı; "Sybil'in bütün bakımını ve yetiştirilişini karınıza bıraktınız?"

Williard Dorsett kendi kendisini inceleyen ya da çevresindekilere bakarak onların duygularını ölçüp biçen bir kişi değildi. Willow Corners'deyken sabahları şafak vaktinden gecenin geç saatlerine kadar günlerini evinden uzak, işi başında geçiren meşgul bir adamdı. Evlilik hayatlarının bütün ayrıntılarını bilmesi olanaksızdı

ve bunların hepsini bilmesi de kendisinden beklenmemeliydi. Bu kadar gerilerde kalmış, unutulmuş ayrıntıyı acaba nasıl cevaplayabileceğim, diye düşündü kendi kendine, doktor sorularına devam ederken.

Neden çocuğun bütün bakımını ve yetiştirilişini güvenle Hattie'ye bırakmıştı? Cevap olarak omuzunu silkmekle yetindi. Bu soru kendisine pek saçma ve ilgisiz gelmişti. Bir kasaba neden et sattığını ya da çiftçiye neden buğday ektiğini sormaktan farksız bir şeydi. Tabii ki, çocuğuna annesi *bakmalıydı*.

Hattie'nin davranışlarının garip olduğunun farkında mıydı? Sandalyesinde huzursuzca kımıldandı ve savunmaya geçti. Söze başladığında, "İlk olarak Bayan Dorsett mükemmel, zeki ve yetenekli bir kadındı," dedi. Durakladı.

"Ve?" diye sordu doktor.

Williard heyecanlanmıştı. "Eh, pek çok dertlerimiz oldu," diye ekledi. "Hattie için çok güç günlerdi bunlar. Kimi zaman aksileşiyordu."

"Yalnızca aksileşiyor muydu?" diye sordu doktor.

"Eh, sinirliydi."

"Yalnızca sinirli miydi?"

Williard alnını ovuşturdu, oturuş biçimini değiştirdi. "Kimi zaman da kötü nöbetler geçiriyordu."

"Sybil altı yaşındayken çiftliğe gittiğinizde böyle kötü bir durumda olduğu doğru mu?"

Williard bakışlarını kaçırarak, 'evet' dedi sonunda.

"Depresyonundan kurtulduğu zaman, Sybil'in kızıyla kendini tepeden aşağı koyuverdiği doğru mu?"

"Evet. Sybil bunun büyük bir tepe olduğunu söylemiş olabilir size. Ama çocukların hayal gücünü bilirsiniz. Tepe gerçekte pek yüksek değildi." (İşin aslından kurtulmaya çalışırken neredeyse gülünç bir yöntem kullanıyordu.)

"Ama karınız ister yüksek, ister alçak olsun, bir çocuk kızıyla-

na binerek ve kahkahalar atarak kendini tepeden aşağı koyuverdi, değil mi? O durumda siz karınızın bu davranışını nasıl yorumladınız?” Doktor, Williard’ı bir itirafa sürüklemek istiyordu. “Bu garip ve sinirli, hatta zaman zaman nöbet geçiren kadına çocuğunuzun yetiştirilişinde bütün sorumluluğu yüklemek güven verici bir tutum muydu, Bay Dorsett?”

Williard, doğrudan doğruya cevap vermek yerine kendi kendine mırıldandı: “Hattie garipti.”

“Garipten de öte, Bay Dorsett. Eğer bana anlatılanlar doğruysa, Bayan Dorsett sinirliden de öte bir bozukluk içerisindeydi.” Anıların bombardımanı az sonra odanın fırıl fırıl dönmesine yol açıyordu. Derinlere gömülü geçmişten çıkarılmış her bir anı, Williard’ın bütün servetini yitirdiği günlerden sonra yakalandığı ve çok çektiği sinir iltihabından bugüne kalan el ağrılarını canlandırır olmuştu.

“Eee...” diye açıklamaya çalışıyordu: “Hattie ve Sybil hiçbir zaman iyi geçinemediler. Ben bir anneyle kızının, birbirlerine yakın olmaları gerektiğine inanıyordum ve onların tartışmalarından huzursuz oluyordum. Birbirlerine girdikleri zamanlarda, ‘Hattie, neden gidip biraz dinlenmiyorsun ya da ceviz kırmıyorsun?’ diyerek araya girmeye çalışıyordum. Hattie’yle Sybil’in aralarındaki anlaşmazlığı zamanla düzeltereklerini umuyordum.”

“Bu söyledikleriniz Sybil’in genç kızlığı sırasında,” diye hatırlattı doktor. “Ama kızınız daha pek küçükken, hatta bebekken, yalnızca gidip ceviz kırmakla halledilemeyecek şeyler olmuyor muydu?”

Williard tınaklarıyla oynayarak, “Siz benim bilmediğim bazı şeyleri biliyor olmalısınız,” dedi ve yeniden savunmaya geçti.

Sybil’in çocukken olağanüstü çok sayıda yara ve bereleri olduğunun farkında mıydız, diye öğrenmek istedi doktor. Sıkılarak çabucak cevapladı bunu Bay Dorsett:

“Birtakım kazalar geçirdi tabii; her çocuk gibi.”

Bu kazalardan bazılarını hatırlıyor muydu? Hayır, hatırlamıyordu. Sybil'ın omuzunun çıktığını ve ses tellerinin incindiğini biliyor muydu? "Oh, evet," diye cevap verdi Williard; ince dudakları daha da gerilmişti.

Nasıl olmuştu bunlar, peki?

Cevap vermedi ama, yüzünde beliren tikler huzursuzluğunu açıkça sergiler olmuştu. En sonunda, "Hattie'nin bir gün olsun, Sybil'a el kaldırdığını görmedim," diye cevap verdi.

Kızının ellerindeki yanıkları hatırlıyor muydu, ya morarmış gözlerini?

"Evet," diye cevap verdi yavaşça ve isteksizce. "Siz beni geri-lere götürdükçe hepsini hatırlıyorum," Daha da büyük bir çöküntü içindeydi şimdi. "Ne var ki, ben bunların nasıl olduğunu göremezdim. Ben evde değilken olmuştur hepsi."

Sybil'ın burnundaki boncuğu anımsıyor muydu? Adam yine savunucu bir cevaba yeltendi: "Sybil boncuğu burnuna kendi soktu. Çocukları bilirsiniz. Her zaman kulaklarına ve burunlarına bir şeyler sokarlar. Bayan Dorsett, Sybil'ı Dr. Quinoness'e götürmek zorunda kalmıştı. Boncuğu doktor çıkardı."

Ve artık, Dr. Wilbur bilinçli sorularına yönelmişti: "Bunu size karınız mı söyledi?"

Williard Dorsett gücünü artırmak istercesine ellerini birbirine kavuşturmuş, sıkıyordu. Cevap verirken hâlâ bir göğüsleyebilme istemi okunuyordu sözlerinden: "Evet, Hattie bunu bana söyledi. Onu sorguya çekmem için de hiçbir neden yoktu."

Dr. Wilbur diretiyordu: "Karınız, kızınızın ses telleri ve çıkan omuz kemiği için ne demişti peki? Sybil'ın, kendi boğazını kendisinin incittiğini ve kendi omuzunu yine kendisinin çıkardığını mı?"

Williard ondan bir cevap beklendiğini biliyordu ama, doktorun sorusunu yine de uzun uzun düşündü. Sonunda:

"Eee... Hattie'nin tam olarak ne dediğini hatırlayamıyorum, dedi. "Ama bana, Sybil'ın sürekli olarak düştüğünü anlatırdı. Sanı-

rım, bu kazaların nasıl olduğunu hiçbir zaman gerçekten düşünmedim. İlgisizlik benim kötü yönlerimden biridir.”

Marangoz dükkânındaki buğday ambarı? Williard, içinde uyanan korkunç duygulardan saklanmak istercesine gözlerini kapadı, sonra açtı ve kendinde dinleyecek gücü bulmaya çalıştı. “Evet,” dedi; o olayı da hatırlıyordu.

“Sizce Sybil oraya nasıl girmiş olabilir ve merdiveni yukarıya nasıl çeker?” Williard böyle bir şey olamayacağını biliyordu ama, Hattie’nin sözleri imdadına yetişti. Doktora, “Kasabadan bir kabadayı yapmıştı onu,” dedi.

“Gerçekten o mu yapmıştı?” diye sordu doktor.

Williard kekeleyerek, “Oğlan bundan bütünüyle habersiz olduğunu söylemişti,” diye karşılık verdi.

“Peki, o zaman suçlu kimdi?” diye belirtti doktor.

Williard Dorsett’in kendinden emin tavırları artık çözülmeye başlamıştı iyice ve sandalyesinde adeta geriye doğru göçtü. Sesi her zaman hafif ve yumuşaktı ama, güçlkle duyabiliyordu: “Hattie mi?”

Çok önemli bir andı bu. Kabuklu hayvanlar gibi her zaman kendi kabuğuna çekili olarak yaşayan Williard Dorsett, sorunlarının özel denizinde herkesten ayrı bir hayat sürmüştü. Başka hiçbir yöne bakmaksızın kendi bildiği yolda tekdüze bir görüşle yürüyüp durmuştu hep. Şimdi denizden çıkarılmış, kabuğuyla kaynar suya atılmıştı; çatlamaktaydı. Yabancılık içerisinde hiçbir şey görmeksizin ya da görmezden gelerek sürdürdüğü uzun yıllardan sonra ansızın uyanırken içgüdüleri ve güçlü belleği, Williard Dorsett’e pek çok şeyi açıklayıvermişti. Sybil’ı buğdayların arasına sokanın *Hattie* olduğunu; kızının incinen boğazı, çıkan omuzu, yanıkları ve burnundaki boncuktan Hattie’nin sorumlu olduğunu anlamıştı.

“*Hattie mi?*” diye korku içinde yeniden fısıldadı.

Bu kez kendisini inandırmak ister gibiydi bu sözüyle.

“Oh, ulu Tanrım, Hattie olamaz!” Başını önüne eğmişti. Dua ediyordu.

“Hattie!” diye tekrarladı, Dr. Wilbur. “Eğer Sybil’in bana anlattıkları gerçekse, Hattie.”

Williard bundan sonra ne söyleyebileceğini düşündü. Önce yeşil perdelere, sonra doktora baktı. Yeniden gözlerini kapadı ama çok kısa sürdü bu, çünkü doktor konuşmaya başlamıştı: “Bay Dorsett, Sybil’in sabah erken saatlerde olduğunu anımsadığı bazı şeyler var...”

Williard; Willow Corners, Omaha ve Kansas City anıları bir yana bırakıldıktan sonra Frieda’yla birlikte kendisine sağlamaya çalıştığı huzuru paramparça eden bir yüzleştirmeye yakalanmıştı. Doktor devam ediyordu; “Sabahın erken saatlerinde...” Ve Williard, sabahları olup biten o törensel işkenceleri hatırlayarak içinin eridiğini, çözüldüğünü hissediyordu. Ayakkabı iliklemeğe yarayan kancaya sıra geldiğinde, Williard başını yine önüne eğmişti. Her şeyin açığa çıktığı bir andı bu.

“Demek bu yüzden, Sebt Günü’nde beyaz çocuk ayakkabılarını iliklemeğe istediğimizde o kadar çok bağırdı,” diye mırıldandı. Sonra, gizli bir acıyı uyandırdığı için kancayı gördüğünde endişe dolu çığlıklar atan kızını düşünerek doktora, bu anlatılanların kendi anlayışını aştığını söyledi. Vaktinin çoğunu evden uzak geçirdiği için neler olup bittiğini bilmesine olanak bulunmadığını ekledi. Bunların nasıl olduğunu hayal bile edemeyeceğini anlatmaya çalıştı.

Williard Dorsett, “Bilmiyorum. Hiç kimse söylemezse nereden bilebilirdim? Hattie’ye inanıyordum,” diye üst üste mırıldanır gibi söylenirken odadaki hava, volkandan fırlamış eriyen bir kaya gibi yakıyordu ortalığı. Sonra yarı kendini savunma niteliğinde, yarı da itiraf eder gibi bir şey daha ekledi: “Hattie öylesine doldurmuştu ki hayatımı, başka şeyi düşünmez olmuştum.”

“Düşünün, Bay Dorsett,” diye karşılardı Dr. Wilbur. “Sybil’in

aktardığı bu olayların gerçekten geçip geçmediğini bana söyleyebilir misiniz? Onun anlattıklarını destekler nitelikte iç yaralar ve izler var Sybil'ın bedeninde.”

Williard gri, flanel giysisinin yelek cebinden mendilini çıkarıp alnında biriken terleri silerken, ‘hayatımın en korkunç anlarından biri bu,’ diye düşündü. Buğday olayı ve ayakkabı kancası kendi anılar zinciri içerisinde yadsınamayacak gerçeklerdi. O zararsız kancayı görür görmez kızının kulakları tırmalayan çığlıklarını şimdi bile *duyabiliyordu*. Ayrıca, izler ve geçmiş yaralar da kanıtlamaktaydı pek çok şeyi. Mendilini düzgünce katladı ve yine yelek cebine koydu. Sonra geçmişİ ilk kez bir bütün olarak görerek, gözlerini kaçırmadan karşısındakine çevirdi ve; “Doktor!” dedi yavaş bir sesle: “Sybil’ın anılarının, her bakımdan son derecede doğru olduğuna eminim. Ben bunların hepsinden habersizdim ama, şimdi geriye bakınca sözünü ettiğiniz bütün kazaları hatırlıyorum. Böyle şeylerin geçmesinden sonra olsa gerek, Sybil’ın yatağa düşecek kadar hastalandığı zamanlar olur ve babaannesi -annem- bakardı ona. Babaannesiyle beraberken Sybil iyiydi.” Söylediklerini fark eden Williard ansızın sustu. Sonra yine söze başladı: “Ben bunlardan habersizdim ama, Hattie’yi tanıdığım kadarıyla, anlattıklarınızın hepsini yapabilecek kişilikte bir kadındı.” Sonra garip, duygusuz bir nesnellikle ekledi: “Bunları yapabilmiş olacağını söylemekle de kalmıyorum; yaptığından eminim.”

Bir dönüm noktasıydı bu; klasik Yunan tiyatrocularının *peripeti* (*) diye adlandırdıkları bir andı. Kişilik bölünüşünün kökeni olarak, Dr. Wilbur’un çoktandır sorumlu tuttuğu gaddarlıkları anlatan Sybil’ın ifadesini doğrulayıcı bir tanık durumundaki Williard Dorsett, aynı zamanda kendi kendisini de suçlayıcı bir tavır almıştı. Hattie’nin, bu gaddarlıklarından bütünüyle sorumlu olabileceğini itiraf etmesi, kızını böylesine şeytanca işler yapabilecek bir kadın-

(*) Oyunun akışı sırasında, ansızın felaket dolu yeni bir yere dönülen nokta.

dan korumaktan aciz kalmakla ve annenin suçuna ortaklık etmiş olduğu biçiminde bir itirafı aynı sayılırdı. Dr. Wilbur'un kuşkulandığı da tıpatıp buydu işte.

Sürekli kaçamaklar ve kaçınmalar, endişeleri kendinden uzak tutmaya çalışan omuz silkişler ve ömür boyu sürekli biçimde kendi kabağına çekilenlerden oluşan bir tutum içindeki bu sağlıklı babanın -Dr. Wilbur, Williard'da nevroz olmadığından emindi- gaddarlığının, annenin şiddetli gaddarlıklarına eklenerek, Sybil'i çocukluğunun katlanılmaz gerçeklerine karşı psikonörotik bir çözüm aramaya yöneltmiş olduğu artık tartışılmaz bir gerçektir. Anne, Sybil'in çok kişiliğe bölünüşünün asıl kökeniydi ama, artık Dr. Wilbur'un kesinlikle emin olduğu gibi, eylem değil de ihmal suçuyla, bu bölünüşte önemli bir kökü de baba meydana getiriyordu. Anne, Sybil'i kapana kısırmış, ama baba, Sybil'in kendisi bile hiçbir zaman açıkça itiraf etmediği halde, bu kapandan hiçbir kurtuluş olmadığını kızına hissettirmişti.

Doktor yalnızca şunu söyledi: "Bay Dorsett, bana az önce, Sybil'in annesinin, sözü edilen bütün gaddarlıkları yapabileceğini düşündüğünüzü söylediniz. Öyleyse daha önceki bir sorumu tekrarlayabilir miyim? Size kızınızı onun yetiştirmesine neden izin verdiğinizizi sormuştum."

Williard bu soruya karşılık vermek mi, yoksa kaçınılmaksızın kendisini suçlayacağından emin olduğu herhangi bir karşılığı vermemek mi gerektiğini kestiremedi. Sonra sözlerini tartarak, "Eh, bir annenin görevi çocuğunu büyütmeştir," dedi. Bir kez daha kabağına sığınmıştı.

"Eğer bu anne kesinlikle şizofrenik bir anneyse de mi, Bay Dorsett? Eğer bu şizofrenik anne, benim şu anda hatırlayabildiğim en az üç olayda çocuğunu öldürmenin eşiğine gelmişse de mi, Bay Dorsett?"

Şaşkın, savunma durumundaki baba, "Ben yapabileceğimi yaptım," cevabını verdi. Sonra Dr. Wilbur'a, Hattie'yi, Roches-

ter'deki Mayo Kliniğinde bir psikiyatriste götürdüğünü anlattı. Oradaki doktor, Hattie'ye şizofreni teşhisini koymuş ve hastaneye yatırılması gerekmemekle birlikte ayakta tedavi görmesinin şart olduğunu söylemişti. "Hattie, doktoru yalnızca bir kez gördü," diye ekledi Williard. "Bir daha gitmedi, çünkü adamın kendisini uzun uzun süzmekten başka bir şey yapmadığını söyledi."

Dr. Wilbur, bu yeni bilgi karşısında hem sevindi hem de üzüldü. Öteki psikiyatristin teşhisi, Dr. Wilbur'unkini doğrulamaktaydı. Bu doğrulamadır ki, şizofrenik davranışların bir türü olarak kanıtliyordu. Hattie'nin gaddarca tutumlarını, Williard Dorsett'in kişisel görüşlerinin yanısıra bu teşhisin kanıtlanması, doktorun aramakta olduğu doğruluğu bulduğunu gösteriyordu. Bundan böyle Sybil'in değişik kişilikleri, Hattie'nin gaddarlıklarıyla ilgili ve birbirinin aynı öyküler anlattıklarında, Dr. Wilbur'un bunların doğruluğundan kuşkulanasına gerek kalmayacaktı. Doktor bundan önce bütün kişiliklerin, Sybil'in bilinçaltının parçaları olduğu ve genellikle bilinçli zihin bilinçaltından habersiz olsa bile bilinçaltı, bilinçli biçimde düşünülenleri kendi bünyesine alabildiği gerekçesiyle, kendisine anlattıkları olayları kuşkuyla dinlemişti. Çünkü öteki kişiliklerin söyledikleri, Sybil'in bir yankısı, Sybil'in işkencelerle ilgili fantezilerinin bir yankısı, zulüm konusunda kendi yarattığı birtakım hayallerin dile getirilişi ve hatta kötü filmlerin bıraktığı izlenimler *olabilir* diye düşünmüştü. Bedensel yara izleri ve sakatlıklar, tabii ki somut kanıtlardı ama, bunların Sybil'in kendisi tarafından yapılabilmiş olması biçiminde az da olsa bir olasılığı gözden ırak tutmamak gerekirdi. Oysa artık daha fazla kuşkulanmaya hiçbir gerek kalmamıştı. Anlatılanların doğruluğu su götürmüyordu.

Öte yandan Hattie Dorsett'in Mayo Kliniğindeki psikiyatriste gidişi üzücü bir noktaydı; çünkü Williard Dorsett'in, kızını teşhis konulmuş bir şizofreniğin eline bilinçli biçimde emanet ettiği gerçeğini doğrulamaktaydı. Açıklama olarak Williard Dorsett yalnızca şunları söyledi: "O, Sybil'in annesiydi. Bir annenin, kendi çocuğu-

nun canını yakabileceği aklımın köşesinden geçmezdi.” Uzun süre tekrarlanacak bir klişe halini almıştı artık bu cümle. Ya da belki daha acı bir benzetmeyle, Nazi toplama kamplarında Yahudilerin kitale halinde yok edilişlerini izledikten sonra aynı reddedici ifadeyle Almanlar’ın, hiçbir şey bilmediklerini söyleyişleri gibiydi.

Bu benzetme çok akla yakındı, çünkü Sybil kendisini, Alman toplama kamplarındaki Yahudilerle bir tutmuş, annesini Hitler, kendisini de işkence edilen bir Yahudi olarak simgelemişti bu benzetmesinde. Sybil sık sık rüyalarında kendisini bir kampta tutuklu olarak görüyordu, gardiyanı beyaz saçlı bir kadındı, annenin rüyadaki görüntüsü buydu. Düşüncelerini ve rüyalarını güçlendiren bir gerçek vardı ki, o da Sybil’in, mensup olanların kendilerini azınlık olarak düşündüğü bir dini mezhebe bağlı olmasıydı. Bu inançtakiler diktatörleri, İncil’in Daniel ve Vahiy Kitaplarında bulunan kötü ve şeytansı bir adamın yükselip dünyayı fethedeceği biçimindeki kehanetlerin gerçekten cisimlenmiş örnekleri olarak vaiz kürsülerinden lanetliyorlardı. Gerçekte de Sybil, Peggy Lou’nun iki yıllık varlığından sonra kendi kişiliğine kavuştuğunda, kötü bir adamın milyonlarca insanı özgürlüğünden yoksun kıldığını görüyordu; tıpkı annesinin bir kişiye özgürlüğü yasaklayışı gibi.

Dr. Wilbur’un, Sybil’a mali açıdan gösterdiği ihmalci tutumu nedeniyle Williard Dorsett’e karşı duyduğu hoşnutsuzluk doğrudan öfkeye dönüştü. Doktor, Williard Dorsett’in, bilmek istemediği için olanları bilmediğinden emindi. İlk başta onu, başka birtakım olaylarda karşılaştığı gibi, yabancılaşmış, edilgin, kendilerini üzecek gerçeklere karşı kapalı, evlendikleri kadınlarla başa çıkamayacak kadar nazik ve yumuşak, işlerinde başarılı ama, evlerinde etkisiz babalardan biri sanmıştı. Bu, pek çok Amerikalı erkeğe yöneltilen alışlagelmiş bir yakınıştı; aile huzursuzluklarının kökü olarak sık sık ortaya atılan egemen anne ve çekingen baba sendromu...

Şimdiyse doktor, Williard Dorsett için artık bu görüşlerin ge-

çerli olmadığına inanıyordu; doktorun bugüne dek duyup görmediği en tehlikeli ve zararlı bir anneye karşı hiçbir eylemde bulunmaması, baba Dorsett'in değişik yorumlanışının en esaslı kanıtıydı.

Analiz sırasında Williard'ın tutumlarından ortaya konulanlar aracılığıyla doktor biliyordu ki baba, Sybil'ı 'ana suç'a ortaklık eden davranışlarla yıkmıştı. İşte bu yıkıcı tutumlardı doktorun bundan sonra acımaksızın yöneldiği konular.

Sybil'ın duygusal bir bozukluk içinde olduğunu anladığı halde, bunu bilmezlikten gelmişti Williard. Yalnız kaldıklarında, Sybil'ın kendisine rahatça açılabileceği durumlarda, kızına derdinin ne olduğunu bir kez bile sormamıştı. Aksine, bu sorularını ya Hattie'nin yanında ya da konuşacak zaman yokken yöneltmeyi seçmişti hep. Ya Sybil dükkân işlerinde kendisine yardım ettiği bir sırada ya da gelen giden müşterilerin arasında ilgi gösterir gibi olmuştu.

Williard, kızının sorunlarının köküne inecek yerde, kendi sorunlarının yükü altında ötekileri uydurma bir biçimde geçiştirmiş ve örtüvermişti. Dünyanın kötü sonu öylesine üzüyordu ki onu ve bu üzüntüsü öylesine gerçekti ki (ne kadar olacağını asla kestiremediği) geri kalan günlerini okul bahçelerinde değil de "gerçek" hayatın içinde geçirebilmek amacıyla okuldan bile ayrılmış bir kişiydi. Ve dolayısıyla, Sybil depresyon belirtileri gösterdiğinde gerçeklerden kaçınarak ona "Dünyanın sonunun geldiğine mi üzülürsün sen de?" diye sormakla yetinmişti. Sybil'ın hastanelere girip çıkan kuzenine benzemesinden çok korkuyordu; dolayısıyla da Sybil'ı ne zaman huzursuz bir durumda bulsa, kendi üzüntüsüne onu da ortak edercesine, Sybil'ın da kuzenine benzeyeceğinden korkarak, neden böyle sıkın olduğunu soruyordu.

Anlık çökümlere ve elden en kolay gelebilir çarelere yöneliyordu. Örneğin duygusal rahatsızlığı tedavi etmek için Dr. Quinoness'in bir psikiyatrist önerdiği Williard, bir gitara başvurmayı yeğlemişti. Sybil birtakım şeylerin gerçekdışı gibi geldiğin-

den yakındığı zamanlarda, bu yakınışı alaycı bir biçimde gülerek savuşturmuş ya da: “Dr. Quinoness sana birkaç iğne verir, iyileşirsin,” demişti. Williard Dorsett ayrıca, Sybil’in yakınışlarından bir bölümünü de gerçekdışı bularak başından savma yoluna gitmişti. Kısacası, değişik yadsıma yollarıyla baba, kızının gerçek sorununa eğilmemiş, görmezlikten gelmiş ve yüzleşmekten kaçınmıştı.

Gerçekten sorun neydi? Sybil’in davranışları hiç garip gelmiyor muydu babasına?

“Evet,” diye hatırladı Williard; Sybil’in kendisine benzemeyen davranışlar içerisinde olduğu zamanları vardı ve gerçekte Sybil’in kendisinin ne olduğu da tartışılabilirdi; çünkü hemen hemen her zaman büyük farklılıklar gösterirdi. Çok durgun bir çocuktü ve pek çok değişik insanı andırır halleri vardı. Örneğin babaannesini öldükten sonra ve beşinci sınıftayken, Sybil kesinlikle her zamanki halinden çıkmıştı (beşinci sınıfta çarpma cetvellerini bütünüyle unutmuştu örneğin). Ayrıca, altıncı sınıfta da Williard bir gün okula çağırılmış ve sınıftan çıkan Sybil’in paltoların asılı olduğu holde, hiç de kendi konuşmasını andırmayan bir biçimde konuşur bulunduğu söylenmişti. Ayrıca babası yine hatırlıyordu ki, Sybil’la birlikte gitar konserleri verdikleri ya da kulüpte şarkı söyledikleri zamanlarda, daha önceden çok iyi bildiği parçaları unuttuğu oluyordu.

Williard’a göre Sybil, Omaha’da kolejden eve yollandığı zaman mobilyaların üstünde yürüyerek: “Yolumdan çekilin. Canınızı yakabilirim,” diye bağırırken de kendinde değil gibiydi. Hatta diyordu baba, o sıradaki davranışı öylesine garipti ki, Hattie’yle birlikte bütün kapıları kilitleyip, anahtarları saklamak zorunda kalmıştık. Ayrıca, zaman zaman Sybil ortadan kaybolduğunda da, kendisi yine ne yapacağını hiç bilemeyerek katlanmıştı bunlara.

“Benim hatamın ne olduğunu bilmiyorum,” diye ekledi; “ama bazı şeylerin gerçek olduğu ortada. Oysa, ben hep iyi bir baba olmaya çalıştım.”

Williard'ın hatalarıyla ilgili olarak, Dr. Wilbur'un yaptığı liste oldukça kabarıktı. Şimdiye dek sözü edilenlerin dışında, iddia ediyordu doktor, Williard her konuda kuşkucu bir adamdı ve bu kuşkularıyla Sybil'da yanlış korkular uyandırmıştı her zaman. Kızına danışmaksızın onunla ilgili kararlar almıştı çoğu kez ve yine çoğu kez kızını aldatmıştı. Bu aldatışlardan örnek olabilecek biri, Sybil'in çocukluk yıllarında geçiyordu. Bademciği alınacağı zaman Sybil'a gerçeği söylememişti; Dr. Quinoness'in evine (doktor üst katını hastane olarak kullanmaktaydı) gitmesini, orada bütün gün Quinoness'in çocuklarıyla oynayabileceğini anlatmıştı. Bu apaçık yalan öylesine güçlü bir korku yaratmıştı ki Sybil'da, daha eter maskesi yüzüne yaklaştırıldığı an çırpınmaya başlamıştı. Babası bacaklarını sımsıkı tutmuştu bunun üzerine. Sybil bütün ameliyat boyunca çırpınmaya devam etmiş ve ondan sonra da bu aldatmacayla ilgili herhangi bir şey bilincine girdiği an aynı çırpınışı sürdürmüştü.

Bazı bakımdan itici olmayan ve kızıyla yine de birtakım ilişkileri bulunan baba, Sybil'a, sık sık istenmediği duygusunu aşılarmıştı; özellikle babaannesinin cenaze töreninde bulunmasına izin vermemekle.

Williard bu konuda şöyle savundu kendisini: “Bunu sırf Sybil'ı, katlanması çok güç bir acıdan kurtarmak için yapmıştım.”

“Ama,” dedi doktor; “sizin onu istemediğiniz duygusu, Sybil için çok daha büyük bir acı kaynağıydı. Acısını göstermesine izin verilmeyişi çok daha acı bir şeydi.”

Sybil on üç yaşındayken Williard, Hattie'nin Büyükbaba Dorsett'le aynı çatı altında yaşamaktan yakınıklarından bıkarak, Hattie ve Sybil için ayrı bir ev kiralayacağından, kendisininse burada babasıyla oturmaya devam edeceğinden söz ettiği sırada da aynı acı ve itiliş duygusu doğmuştu kızında. Williard o zaman, “Kızlar aneleriyle otururlar,” diye açıklamıştı durumu.

Doktora göre Williard Dorsett, kızını bir kez de değişik bir

olayla hayal kırıklığına uğratmıştı. Sybil'in zekâ derecesi 170 olduğu ve kendi sınıfındaki daha saf çocuklar yüzünden yok yere derslerinde ilerleyemediği için bir sınıf atlamak istediğinde, baba böyle bir şeyin kızını kibirli yapacağı düşüncesiyle buna engel olmuştu.

Dr. Wilbur, Williard'ı şöyle, bu olayda da suçlu görüyordu: Sybil'in Danny Martin'le arkadaşlığı, kız için tedavi edici bir etedi. Hatta evliliğe yönelebilecek bu arkadaşlığı sırf dinsel nedenlerle bozduğu için suçluydu Williard. Bunu kendisine söylediğinde, baba gücendi. "Sybil'in o oğlanla olmasını salt kendi iyiliği için istememiştım," dedi. "Doğru olduğuna inandığım bir şey yaptım. Bizim inancımızdan olmayan biriyle evlenmesini istemedim ve eğer o da biraz daha büyük olsaydı bana hak verirdi." Sonra ekledi: "Nitekim daha sonra bu düşünce tarzına onun da aklı yattı. Gezdiği bir erkek, kendi dinsel felsefesine karşı çıkınca hemen onu bırakmaya başladı. Sybil çok dindar bir kızdı."

Doktorun, Williard Dorsett'in bütün yanlışlarını açıklayamayışının nedenleri vardı; çünkü bu yanlışların açıklanması Baba'yı kendilerinden büsbütün koparmaya vardırabilirdi. Doktor Danny Martin örneğinde Williard'a, dar dinsel görüşleri yüzünden kızının mutluluğunu feda ettiğini söyleyebilmek isterdi. Ayrıca şunu da sormak isterdi Williard'a: Karınızla cinsel ilişkide bulunduğunuz bir gece, kızınız yatağınıza tırmanıp karınızla aranıza girdiğinde, size acaba ne demek istiyordu, biliyor musunuz? Ve bu babaya: 'Tam dokuz yıl boyunca kızınızın gözleri önünde cinsel gösteride bulunmayı doğru ve ahlaka uygun gördükten sonra "ahlak" üzerine nutuklar atmanız ikiye bölünmüş değil de nedir? demek geliyordu içinden. Daha iki buçuk yaşındayken "artık çok büyüdüğü" gerekçeyle kızı kucağına almaktan, ona yaşayan, soluk alan bir babası olduğunu hissettirecek bütün ufak yakınlıklardan niçin kaçındığını sormak istiyordu. Üstelik sonradan sözcükleriyle de onu baştan çıkarmıştı. Bu sözlü baştan çıkarmış, Frieda'yla flört ettiği sıralar Sybil'a sık sık söylediği birtakım şeylerden esinleniyordu: "Siz

gençler, seks konusunda bizden öyle çok şey biliyorsunuz ki, sanırım bana epey anlatacakların vardır.”

Ve Dr. Wilbur bu utangaç, sofı inançlı adamın önünde sigara içmekten, küfretmekten nasıl kaçındıysa, onun dindarlığını ve inançlarını incitecek bir çok soruyu sormaktan da vazgeçti.

İki saat süren konuşmalarının sonunda Williard Dorsett, doktorun elini sıkarken, “İyi bir baba olmaya çalıştım,” diye tekrarladı. Ama sözcükleri, konuşmanın başındaki kendinden emin tonu yitirmişti; gözle görünmez zırh paramparçaydı. Kapı, ardında belirgin biçimde sarsılmış bir adamı örter gibi kapandı.

Hâlâ kendini korumaya çalışarak, hâlâ kendine egemen olma ve ağırlığını bütün gücüyle hissettiren geçmiş i unutma çabası içerisinde, Butler Hall’e dönerek Frieda’ya telefon etti; ancak onunla konuşursa şimdiki zamana bir dönüş yapabilecekti. Bu konuşma sırasında, az önceki hırpalayıcı çarpışmadan söz etmedi tabii. Oysa bu yüzleşme, sonuçlarını hazırlamaktaydı. Bundan böyle Williard yaşadığı sürece, Sybil, babasının yolladığı çekleri her ayın ilk günü aksamadan aldı.

Williard, Frieda’yla görüşmesini tamamladıktan az sonra pansiyonun telefonu çaldı ve kızıyla bir arkadaşının kendisini bekledikleri haber verildi Williard’a.

“Evet, evet, ben de onları bekliyorum,” diye cevap verdi. “Hemen aşağı ineceğimi söyleyiverin.”

Salonda, mavi gabardin giysisi ve kırmızı bluzuyla Sybil, yanında Teddy Reeves olmak üzere, babasını bekliyordu. Ansızın göğsünü gererek, ıslıkla bir melodi çalmaya başladı ve kaygısız bir ifadeyle Teddy’nin yanından ayrıldı. Kendisine yaklaşan Williard’a doğru yürüdü, sert, berrak denilebilecek bir sesle, “Neden beni hiç futbol maçına götürmedin?” diye sordu.

Garip bir andı bu ve Williard bir anda Willow Corners’deki marangoz dükkânından çivi sesleri duyduğu geceyi hatırlayıverdi. Gecenin o saatinde orada kimin olabileceğini düşünerek araştırma-

ya gitmişti. Dükkânda, mavi, kaba pamukludan bir bahçıvan pantolonu giyip, bunu tam orta yerden bir kemerle bedenine sıkı sıkı oturtmuş zayıf birisi vardı; kollarını kırmızı yünlü bir süveter gizliyordu. Williard içerdekinin yüzünü görememişti, çünkü sırtı kendisine dönük duruyordu. Ama seslenince oradaki kişi kendisinden yana döndü. Şimdi Butler Hall'in aşağı kat salonunda duran Sybil tıpkı o günkü gibiydi. Kendilerini Carnegie Hall'e götürmesi için taksi çağırdıkları sırada, kızı sorusunu tekrarladı.

“Baba, neden beni hiç futbol maçına götürmedin?”

Teddy Reeves, Sybil'in bir başka kişiliğe dönüştüğünü anladı, ama kim olduğunu bilemiyordu. Ve hırpalanmış baba, kızını futbol maçına götürmemekle, oğlunu hayal kırıklığına uğratmış olduğundan habersizdi.

Oğlanlar

4 Mayıs 1957 günü Williard Dorsett'in, Dr. Wilbur'un muayenehanesine girdiği anda Sybil Dorsett, Morningside'deki evinin kapısına anahtarı sokmaktaydı. Kapı açılır açılmaz dairenin dokuza altı metre boyutundaki geniş salonuna şaşkınlık içinde bakakaldı. Sabahın sekizinden bu ana kadar geçen sekiz saatlik süre içersinde oda, büyük bir duvarı andıran bir şeyle biçim değiştirmişti.

Sybil'in genzini kaplayan taze boya kokusu, işin yalnızca yeni tamamlanmış olduğunu kanıtlamakla kalmıyor, aynı zamanda gerçekliğini de ortaya koyuyordu. Bu akıl almaz duvara dokunmak için uzandığında parmaklarına yapışan kırmızı boya, gerçekliği daha da belirgin biçimde saptadı. Ama ilk bakışta görüldüğünden biraz farklı olduğunu anladı az sonra. Daha yakından inceleyince duvarın -daha doğrusu bölmenin- yalnızca bir buçuk metre yüksekliğinde olduğunu gördü.

Eskiden büyük bir köşkün yemek salonu görevini yapan daireleri gerçekten zarifti ve iki tane de mutfak vardı, ama gizlilikten yoksundu. Teddy Reeves mutfaklardan daha küçük olanında yatıyordu; Sybil uzun salonun, şömineli köşesine koymuştu yatağını. Dorsett-Reeves dairesinde bu alana oturma odası adı verilmişti. Teddy kendi odasına girmek için her zaman Sybil'in yatağının yanından geçmek zorunda kalıyordu. Bu garip ve hoşnutsuzluk yaratıcı bir düzenleme olmuştu ama, ne Sybil ne de Teddy daha iyi bir çözüm bulamamışlardı.

Odayı şimdi ikiye ayıran ve Sybil'in yattığı yeri gizleyen bölme Sybil'in yatağını her türlü rahatsızlıktan korumaktaydı. Teddy

doğrudan doğruya kendi odasına geçebilecekti. Ama Sybil her ne kadar, bir *fait accompli*(*) olarak sunulan bu çözümü beğendiyse de kendi gizliliğini koruyan esrarengiz varlığın kim olduğunu merak etti.

Kaygısının artmasındaki neden, o günü büyük aralıklarla bilinçsiz geçirmiş olmasıydı. Anahtarını çıkarıp kapıyı içten kilitleyerek, bölmenin öte ucuna doğru yürürken bile, içinde güçlü bir hareket hissettiğini fark ediyordu “ötekilerin karışması” diye adlandırmayı öğrenmişti artık böyle huzursuzlukları. Sessiz bir kaynaşma hissediyordu içinde.

Bölme dayanıklıydı ve her ne kadar alelacele yapılmışsa da, becerikli bir elin değdiği -iki kuşaklık Dorsett marangozluğuna, yani babasıyla büyükbabasının yapıtlarına yaraşır bir şey olduğu- anlaşılıyordu. Detroit’e dönmesinden önce bunu babasına göstermeliydi.

Teddy’nin anahtarını duydu kapıda.

“Boya kokusu alıyorum,” diye seslendi Teddy. Sonra gözleri duvara dikili, bakakaldı. “Enfes bir bölme. Böyle bir şey yapacağını neden önceden söylemedin bana?”

“Ben yapmadım,” diye cevap verdi Sybil. Ama daha söze başlarken, “Ben” kelimesini kuşkuyla kullanmıştı. Bütün gün üzerinde olan mavi iş pantolonunun ceplerini sinirli hareketlerle karıştırırken, bölmenin yapımcısına ait olduğu besbelli çiviler geçti eline. Dorsett soyadlı bir marangoz?

Bir önceki gün, ahlaki bir duruşmanın görüldüğü Dr. Wilbur’un muayenehanesinde ertesi sabah günah çıkarılıyordu: Kaygısız bir durumda hasta kanepesine yürüyen birisi oturup itiraf-ta bulundu:

“Ben yaptım.”

(*) Oldu bitti

“Ne yaptın?” diye sordu doktor.

“Bölmeyi tabii. Çivileri bıraktım, Mike çaktı, ama, bütün ağır işleri ben yaptım. Vicky ve Peggy Lou işin tasarımını ölçüp biçmeleri ve biraz da boyamayı üzerlerine aldılar. Eğer hak ediyorsa kızlara da hak vermeli insan, değil mi?”

Dr. Wilbur, ne “Mike” adından ne de kızlara hükmedercesine yöneltilen iltifatlardan pek bir şey anlayamadı. Doktoru etkileyen şey, Sybil’in yalnızlık isteğiyle ihtiyacını yapıcı bir çözüme bağlayacak değişen bir kişiliğin varlığı oldu ilk anda; çünkü Sybil kendisi bu çözümü getirememişti. Bilinçli kafa bocalarken, bilinçaltı eyleme geçmişti.

Ne var ki, doktor hemen şimdiki duruma yöneltti ilgisini. Çünkü daha önce tanışmamış olduğu bu seferki hastası, büyük bir dikkatle kendisini süzmekteydi.

“Ben Mike’yım,” dedi bir ses. “Size bir şey sormak istiyorum.” Bu ses, demin bölmeyi anlatanındakinden değişikti.

“Nedir öğrenmek istediğiniz?” diye sordu doktor.

“Nasıl oluyor bu?”

“Nasıl olan nedir?”

“Bizim farklılığımız?”

“Farklılığınız mı?” diye tekrarladı doktor.

“Bakın,” diye açıkladı Mike. “Ötekiler hep kız. Ama ben erkeğim, Sid de öyle.”

“Bir kadının bedeni içinde yaşıyorsunuz,” diye hatırlatmaya çalıştı doktor.

“Gerçek pek öyle değil,” dedi Mike güvenle.

“Yalnızca göze öyle görünüyor” diye aynı güvenle ekledi Sid.

Birkaç saniye geçti. Erkekliklerini güvenle açıklayan oğlanlar kim ve ne olduklarını anlatmaya koyuldular: Onların tanımına göre Sid açık tenliydi, koyu renk saçları ve mavi gözleri vardı; Mike de esmerdi, kara saçlıydı ve kahverengi gözlüydü. Sid adını, Sybil’in adının baş harflerinden esinlenerek almıştı: Sybil Isabel Dorsett.

Mike'nin adıyla, iki kaynaktan alınmıştı: Baba ve büyükbaba. Kızını ne zaman pantolonlu görsün, ona "Mike" diye seslenen Williard'ın bu davranışında ana kökünü bulan ad, büyükbabanın pek sevdiği, "Mike aşkına" deyimiyle daha da güçlenmişti kişiliğin zihninde.

Mike ve Sid, önceki gece babalarıyla birlikte gittikleri konserden, tahta oyma ve heykel konusunda Sybil'a nasıl yardımcı olduklarından söz ettiler daha sonra. Pul koleksiyonlarını ve Dorsett-Reeves apartmanındaki hayatı anlattılar.

Bölmenin marangozluğunu yapan Sid, aynı zamanda Sybil'ın onarıcısıydı. "Evde kırılan, dökülen onarım isteyen ne varsa ben yaparım," diyordu. "Sybil bunu kimin yaptığını hiç bilmez." Aydınlik bir gülümseme kapladı yüzünü. "Biliyor musunuz," dedi; "altı elma sandığı alıp Sybil'a bir kitaplık yapacağım."

Oğlanlar New York'un onlara, Willow Corners'deyken tadını çıkardıkları sporlardan hiçbirini yapma olanağını vermemesinden yakındılar. Willow Corners'deyken mavi tulumlarını ve kırmızı süveterlerini giyip saatlerce patenle kayıyorlar ya da Dorsettler'in evinin bir duvarına top atmaca oynuyorlardı. Yine Willow Corners'de, diyorlardı; babalarının adamları tarafından inşa edilen yapıtları hayranlıkla izleme olanakları vardı. Ama Mike ve Sid'in en çok zevk aldıkları şey, uzun ipli salıncağa tırmanıp son hızla sallanmak, salıncağı çok yükseklerle çıkartmak ve her öne gidişlerinde kendi evlerine, geri giderkense komşularının evine degebilmektir.

"Öylesine zevkliydi ki bu," dedi Mike.

"Bizi görmeliydiniz," diye ekledi Sid de.

Willow Corners'deki hayat hayal kırıklıklarından yoksun değildi tabii. Bunlardan biri de okuldaki öbür çocukların spor olaylarında sesleri yükseltmek için kullandıkları megafonlardan doğmuştu. "Sid ve ben hiç megafon kullanamadık," dedi Mike düşünceli bir biçimde. "Çünkü top oyunlarına hiç gidemedik. Babam bizi götürmezdi."

Dr. Wilbur'la daha ilk karşılaşmalarında bile, Mike'nin ilk başta sorduğu "Nasıl oluyor bu?" sorusunu açıklığa kavuşturabilecek ipuçları çıkmaya başlamıştı.

"Ben babama benzerim," diye atıldı bir ara Sid. "O bir yapı ustasıdır. Ben de öyleyim. Ustalığımda, her zaman için onunla aynı ölçüdedir."

Mike'ye,

"Büyükbabam güçlü bir adamdı, ben de güçlüyüm," demişti. "O çivi çakardı, ben de tıpkı onun gibi güçlü çivi çakabiliyorum. O büyük, kocaman bir adamdı ve ben de onun kadar büyüyeceğim. Sakat değilim."

Bunu söyledikten sonra Mike erkeksi bir gururla göğsünü kabartmıştı. Bu kadcark bir pantomim sonucu Dr. Wilbur, her ne kadar ilk konuşan Sid olduysa da, odaya Mike'nin girdiğini anladı. İpuçları, dereye bırakılan taşlar gibi birbiri ardınca döküldükten sonra doktor, Mike'nin ilk sorusunun cevabını da anladı kısa zamanda. Sid babanın kişiliğini; Mike, büyükbaba Dorsett'i benimsemişti kendisine örnek olarak.

1920 ve 1930'larda Willow Corners'deki oğlanlar, Mike ve Sid; 1950'lerde New York'ta da hâlâ aynı oğlanlardı. Bunlar değişken kişiliklerin sonsuz gençliğine sahiptiler; sürekli ama erişilemeyen bir büyüme umudunu besleyen bir gençlikti bu.

Kapıya giderlerken doktor, mavi pantolon giymiş oldukları gerçeği karşısında afalladı; mavi pantolon, Willow Corners'deki mavi tulumların New York uzantısıydı.

Yirmi yılı aşkın süredir oğlan çocuklarından kurtulamamış Mike ve Sid için büyümenin özel bir anlamı vardı: Erkek olmak. Birkaç hafta sonra bu isteklerinin ne denli güçlü olduğunu Dr. Wilbur'a açıkladılar.

"Garaj çok karanlıktı," dedi Mike, Dr. Wilbur'a. "Talaş ve kereste kokularını duyuyordu insan ve iyi de kokuyordu bunlar. Te-

miz bir koku demek istiyorum. Uzun bir sıra vardı garajda; altında da bir kutu. İçi çocukların bakması yasak edilmiş kitaplarla doluydu. O kutuda başka ne vardı, biliyor musunuz? Kadınların saçlarına taktıkları takma saç örgüleri.” (Hattie’nin gençliğinden kalma kestane renkli örgü saçlardı bunlar.)

“O kutuda günah vardı,” diye sözünü sürdürdü Mike. “Günah.”

Doktora çevirdiği bakışlarında yaramaz pırıltılar okunuyordu. “Bir şey söyleyeyim mi?” dedi. “O takma saçları şakacıktan başıma koydum. Kıza benzedim. Sevmedim.” Düşünceli düşünceli ışıldadı gözleri. “İnanır mısınız? O takma saçları takınca, tıpkı bir kıza benzedim!”

Mike, bu dehşet verici şaşkınlığını doktorun da paylaşmasını bekledi, ama hiçbir karşılık alamayınca devam etti, “Bir kıza benzemekten hiç hoşlanmadım. Mızımız bir kız olup, annemiz gibi pis şeyler yapmak istemezdim. Takma saçı hemen çıkardım.”

“Anneniz iyi bir kız değildi,” diye cevap verdi doktor. “Kötü bir kızdı, orası doğru. Ama, Mike; pek az sayıda kız senin annene benzer. Kötü olmaksızın da kız olabilirsin.”

“Ben erkeğim” dedi inançla, “Ben kız değilim.”

“Kızlara karşı bu tepkin neden?”

“Hiç kimse sevmez kızları. Hiç kimse.”

“Ben kızları severim.”

“Oh, kızların kimisi iyidir,” diye gülümsedi Mike. “Ben Vick-y’i ve Peggy Lou’yu seviyorum örneğin. Ama oğlan olmaktan yine de hoşnutum.”

“Oğlan olduğunu söylüyorsun ama, beden yapın babana benzemiyor, değil mi?”

Bir sessizlik oldu; sonunda Mike’nin değil, Sid’in bozduğu uzun bir sessizlik.

“Hemen hemen,” dedi Sid.

“Hemen hemen ne demek?” diye sordu doktor.

“Kollar, bacaklar, her şey,” diye açıklamaya çalıştı, Sid.

“Kollar ve bacaklar için evet; ama babandan farklı bir şey yok mu Sid?”

“Bilmiyorum,” cevabını verdi Sid.

“Babandan farklı bir şey yok mu?”

“Bilmiyorum.”

“Var mı, yok mu?”

“Bilmediğimi söyledim,” dedi Sid kızgın kızgın.

“Ne düşünüyorsun? Babandan daha değişik bir şeyin var mı, yok mu?”

Sıkıntılı bir sessizlikten sonra Sid, “Benim hiç öyle bir şeyim olmadı. Ama olacak. Büyüdüğüm zaman çıkacak,” dedi.

“Sid, öteki oğlanlar gibi doğuştan olmadı senin. Her zaman bu farklılık olacak.”

Sid düşünceli bir hal aldı. “Bir zamanlar kız olduğumu hayal ederdim,” dedi sonunda. “Öyle yaptığım zamanlar gri saçlı bir kadın gülerdi bana. Oğlan olunca hiç kimse alay etmiyor, ben de oğlanım zaten.”

“Senin hayal ettiğin gerçektir aslında, Sid,” dedi doktor yavaşça. “Yüzün babana benziyor, düşünce ve duygularınla, olaylara bakış açısından da babana benzeyebilirsin. Cinsiyetler arasındaki farklılıklar, insanların, hatta bu konunun uzmanlarının sandıklarından da azdır. Sen hiçbir zaman cinsiyet açısından babana benzemeyeceksin. Babanın bir penis’i var; seninse yok. Babanın vajinası yok; oysa senin var. Şimdi nasıl oluyor da bedeninin kesinlikle babandan farklı olduğu halde sen yine de ona benzediğini iddia edebiliyorsun?”

“Ama benziyorum.”

“Baban sonradan tam erkek olan bir oğlandı.”

“Mike ve ben de büyüdüğümüzde erkek olacağız. Babamızın her şeyi bizde de olacak. Babamın tıraş olması gerekiyor. Bizim de tıraş olmamız gerekecek. Babam...”

“Ama bu bir kadının bedeni...”

“Doktor, size bir şey söylemek istiyorum,” Konuşan Mike’ydi. Berrak ve sert bir sesle durumu kontrol altına alabilmek için Sid’i bir yana itmiş gibiydi. “Eğer yeterince itebilecek olsam, onu dışarı çıkarabilirim.”

“Ama denedin,” dedi doktor, her sözcüğü dikkatle seçerek. “Ve hâlâ çıkaramadın.”

“Ama yapabilirim.” Mike’nin sesindeki inançlı ifade bakışlarında da görülüyordu.

“Eğer becerebilecek olsaydın, şimdiye kadar olurdu,” diye diretti doktor.

Mike, bütün yüzünü kaplayan bir gülümsemeyle, “Siz böyle sanıyorsunuz,” dedi.

“Hayır. Böyle sanmıyorum. Bu gerek senin, gerekse Sid’in bir gerçeğiniz. Bir kızın bedeninde yaşayan oğlanlar büyüyünce erkek olmazlar.”

İnanmaksızın sordu Mike, “Eğer ben bir kıza çocuk verecek olsam, benim çocuğum mu olur o?”

“Mike!” dedi doktor sert bir sesle, “Olanaksız şeye evet demem ben. Senin içinde yaşadığın bu bedende bir rahim, yumurtalıklar ve bir de vajina var. Bunların her biri, bir erkeğin bedenindeki penis kadar özel ve değerli organlar. Erkeğin organları gibi kadının da organları olmasa, insan soyunun sürekliliği olanaksızlaşırdı. Erkek kadar kadın organlarına da gerek vardır bir bebeği yaratabilmek için. Şimdi, bu bedende -yani senin bedeninde, Mike- bir çift yumurtalık var ve orada yumurtalar...”

“Ben öyle mızımız kız organları istemiyorum,” diye sözünü kesti Mike, “üstelik söyledikleriniz bende yok. Bende yok... ben oğlanım.”

“Mike, sende bir bebeği yaratacak şeylerin yalnızca yarısı var ve bu yarı da senin sandığın yarı değil. Bedenin bütün bu bölümleri, -kadının ve erkeğin organları- gerek kadın, gerekse erkek için

eşit önemdedir. Hiçbiri ötekinden daha önemli değildir. Hiçbiri de mızımız, pis diye adlandırılmaz. Anlıyor musun?”

“Ben babama, büyükbabama benziyorum,” diye karşı çıktı Mike. “Eğer istersem, kızlara bebek verebilirim. Eğer yeterince itecek olsam, onu dışarı çıkarabileceğimi size daha kaç kez tekrarlamam gerekecek?”

“Neden denemiyorsun?”

“Büyüyünce deneyeceğim.”

“Mike, senin ne bir penisin ne de penisin yanından sarkan ve erkek hücreleri taşıyan testislerin var. Bunlar olmadan hiçbir kızı çocuk sahibi yapamazsın.”

“Hiçbir zaman mı?” diye sordu Mike. “Hiçbir zaman mı?” Kendisini doktora tanıttığından beri ilk kez sesi sönük ve üzüntülü çıkmıştı.

“Evet. Hiçbir zaman.”

İstek dolu bir acelecilikle cevapladı bunu: “Ama istiyorum. İstiyorum. Olması gerek!”

Mike Dorsett, kendi hayatının özel gerçeklerini kabullenemiyordu.

Analiz sırasında bu iki oğlandan Mike’nin daha saldırgan huylu olduğu, Sid’inse daha düşünceli bir kişi olduğu ortaya çıktı. Benimsedikleri kimlikler göz önüne alındığında, bu oldukça uygun bir sonuçtu. Mike büyükbabasına, Sid’se babasına benzetiyordu kendini.

Sybil, kendisini ürküten ve utandıran annesini değil, ailesindeki erkekleri daha çok benimsemişti kişilik seçimi sırasında. Babası, Sybil’ı birçok kez hayal kırıklığına uğratmıştı ama, Hattie’yle cinsel ilişkileri sırasındaki olay dışında, Sybil’a bir kez olsun vurmamış ve fiziksel açıdan canını yakmamıştı. Birisine kesinlikle gereksinme duyduğu için de, dayanabileceği tek kişi olarak Sybil onu seçmişti. Ayrıca, fiziksel özellikleri açısından da babasına benzermesi bu seçimi kolaylaştırmıştı.

Babası inşaatçı ve marangozdu. Sybil da erkek bir kişiliğe bürünerek inşaatçı ve marangoz olabildi. Ve de, evdeki bölmeyi yapan Sid'i yarattı.

Büyükbaba Dorsett, saldırgan ve tutucu bir adamdı. Sybil'da korku, öfke, nefret duyguları uyandırıyordu. Sybil büyükbabasıyla ve onun yarattığı duygularla başa çıkmanın yolunu, Mike adlı bir başka erkek kişiliğe bölünmede bulmuş oldu. Mike'nin kişiliğinde, Sybil büyükbabasının saldırganlığıyla uğraşabilecek bir saldırgan öge buldu. Sybil büyükbabasından da korkuyor ve utanç duyuyordu. Mike, Sybil'ın bu duygularını yansıtıyordu ama, aynı zamanda saldırganla bir benzeşmeye gidiyordu. Gerçekte kendisi de saldırgan oldu.

1957 yılı Mayıs ayının sonlarına doğru Mike, Dr. Wilbur'a: "Sybil, büyükbabasıyla nasıl geçinebiliyordu?" diye sormuştu. "Büyükbaba her zaman her yerde bulunan ve her zaman da haklı olduğunu savunan bir adamdı. Onunla geçinmenin tek yolu, onu ya iyice bir ıslatmak ya da aynı düşünceleri taşımak olabilirdi. Ben ikinciyi seçtim."

Sid ve Mike güçlü, sinirsel bozuklukları olmayan kişiler olarak belirlendiler. Doktorun anlayabildiği kadarıyla her ikisinde de korku, endişe, depresyon hatta gereksiz üzüntüler gibi ruhsal bozukluk belirtileri yoktu. Yalnız, Mike'den daha düşünceli olan Sid, babası ve babasının babasına karşı sevgi, korku ve nefret gibi bir dizi karmaşık duyguların etkisi altındaydı. Mike annesi konusunda kesinlikle suskundu. Büyükbabasından, babasından ya da Vicky, Peggyler, Marcia, Vanessa, Mary, Ruthie ve henüz analiz sırasında kendilerini göstermemiş "kızlardan" söz ederken de, Sybil üzerine bir şey söylemekte isteksizlik gösteriyordu.

Gerek Mike, gerekse Sid, öfkelenebilme yeteneğine sahiptiler ama bu, Peggy Lou'nunkinden daha denetlenmiş, daha hafif bir öfkeydi. Dr. Wilbur'un keşfettiğine göre, Mike ve Sid, Peggy Lou'nun soyundan geliyordu, aile ağacının genetik kalıtım yoluyla bağlı

olmayan bir parçası, duygusal fonksiyonların, değışken kişiliklerin varlıklarını borçlu oldukları savunma taktiklerinin bir parçasıydılar.

Mike ve Sid'in ardındaki egemen zihin olan Peggy Lou, kendi duygularını onlara da dağıtmıştı. Garip ve akıl almaz bu olay sonucu, Sybil bütün kendi duygularını, davranış biçimlerini ve yeteneklerini, bölündüğü kişiliklere dağıtarak kendisi bunlardan yoksun kalırken, Peggy Lou aralarında Mike ve Sid'in de bulunduğu alt kişiliklere bölünüşü sırasında onlara sunduğu şeylerden hiçbirini kendisi yitirmemişti. Mike'nin, Peggy Lou'nun bir isteğı sonucu ortaya çıktığı, Dr. Wilbur'la, Vicky arasındaki bir konuşma sırasında kesinlikle anlaşılmıştı.

“Peggy Lou'nun” demişti Vicky; “annesi kendisine hayatın gerçeklerini anlatmaktan kaçındığı için sekse yönelik bir öfkesi vardır. Kimi zamanlar Peggy Lou'nun, ‘keşke oğlan olsaydım ve adım da Mike olsaydı’ dediğı olurdu. Ne zaman kendini oğlan kabul etmek istese, mavi tulumunu ve kırmızı kazağını giyer ve araç gereçle oyun oynamaya başlardı. Oğlanlar gibi oynar, onların yaptığı her şeyi yapmaya çalışırdı. Ama sonra oğlan olmadığını hatırlayarak büyük bir öfkeye kapılırdı. Bugün bile kız olduğunu bilmek onu delirtiyor. Çok öfkeleniyor, çünkü yeterince büyüdüğü zaman evlenmek ve çocuk sahibi olmak istiyor. Evlilikte erkek olmayı istiyor. Yani Peggy Lou, yeterince büyüdüğü zaman evlenecek erkek, olmak istiyor.”

Peggy Lou'nun duygusal dalları olan ve kendilerini Williard'la Aubrey Dorsett'e benzeten Mike ve Sid, bir kadının bedeninde yaşayan oğlanlar olarak aynı zamanda mitolojik figürlerdi; özellikle Willow Corners'in cahil dünyası içerisinde açıkça söylendiğı üzere kadının daha hor görüldüğü bir efsaneye cevap teşkil ediyorlardı.

Her ne kadar Mike ve Sid, kadınların gizli erkeksi istekler içerisinde ve hatta sonunda penisle özleşmeye varacak ölçüde büyük bir penis istemi duyarak yaşadıkları ve yine kadınların, kendi ken-

dilerine duydukları düşmanlığın, sonunda dişiliklerini bütünüyle reddedecekleri ölçüde şiddetli olduğunu savunan ‘antifeminist’ görüşü özetlemektelerse de, duygularının gerçek kökeni çevresel baskılarında yatmakta ve genetik, tıbbi ve psikolojik gerçekler açısından yadsınınmaktaydı. Penisleri olmayan bu oğlanlar belki de bir kadının isyanının cisimlenmesiydi; bu isyan, Willow Corners’in geri kalmış kültürünün zihinlerde yarattığı bir dişilik görüşüne yönelikti, salt kadın olmaya değil. Ayrıca Mike’nin “Ben annemiz gibi kötü bir kız olmak istemiyorum,” cümlesiyle açıklandığı üzere bu isyan, bir annenin yarattığı cinsel sapıklıklara da yönelmiş bulunuyordu. Annesinde örneğini gördüğü ve babasının sofuluklarıyla şiddetlenen kadın düşmanlığı sonucu, Sybil bu nefreti kendi kadınlığına, annesinin işkence ettiği kendi bedenine de uzandırmıştı.

“Ve bu bedende, senin bedeninde, Mike” demişti Dr. Wilbur, “dişi hücrelerinin barındığı bir çift yumurtalık vardır.”

“Ben onları istemiyorum,” karşılığını vermişti Mike.

Mike ve Sid ayrıca, kendilerine özgü duyguları olan bağımsız kişiliklerdi. Mike’nin, bir kızı çocuk sahibi yapma konusundaki heyecanlı, telaşlı ihtiyacı, bu bağımsızlığın bir ifadesiydi. İçinde yaşadıkları bedenin kendi isteklerine yabancı olduğunu anlamazlıktan gelen bu iki oğlan, her ne kadar özgür kişiler gibi görünüyorlarsa da, bu sınırlı ve pek belirgin olmayan bir özgürlüktü... Ayrıca bu analiz onların özgürlüğünü büyük ölçüde tehlikeye atıyordu, çünkü zaten pek çok karmaşıklığı bulunan ve çözülmesi güç olan bu vaka içerisinde oğlanların ortaya çıkarak ciddi bir başka sorun getirmesi üzerine Dr. Wilbur, Mike ve Sid’i iyice yadsıdıkları dişi bütünlüğe en kısa zamanda sokma konusunda kesin kararlıydı.

Mike’nin; “Nasıl oluyor bu?” biçimindeki ilk sorusu, pek çok köke dayanan bir cevap çıkarmıştı ortaya. Belki de bütün öteki kişilikler gibi Mike ve Sid’in de ait olduğu bilinçaltının, sınıfsal farklılaşma içerisinde bir toplumun zorla kabul ettirmeye çalıştığı cin-

sel farklılaşmayı anlayamaması gibi bir açıklama bulma olanağı da vardı.

Daha önceleri Sybil 'ın, bilinen bütün öteki çok-kişilikli insanlara oranla çok daha fazla sayıda kişiliğe bölünmüş olmasına dayanarak, son derecede kendine özgü bir olay olduğu gerçeği, şimdi onun aynı zamanda cinsel farklılık sınırlarını da geçip, karşı cinsten kişilikler yaratmış tek, çok-kişilikli hasta olması nedeniyle daha büyük bir özellik taşıyordu. Bilinen hiçbir erkek hastanın dişi kişiliklere bölündüğü olmamıştı bugüne dek. Sybil Dorsett, kişilikleri arasında erkekleri de barındıran tek, çok-kişilikli kadın olarak belirleniyordu.

Dinsel İnancın Sesi

Mike ve Sid'in ortaya çıkışından sonra, analiz ansızın dinsel çatışmaların korkutucu yollarına doğru yön değiştirir oldu. İblis kanepeye uzatmıştı elini artık. Dr. Wilbur, 1957 Eylül'ünde Sybil'a: "Senin özgür olmanı istiyorum," dedi. "Yalnızca annenden ve baban hakkındaki iki yönlü duygularından değil, aynı zamanda seni bölen dinsel çatışma ve yanlışlıklardan da kurtulmanı istiyorum."

Sybil da özgürlüğüne kavuşmak *istiyordu* ama; analizin, kendisini dininden edeceği korkusu içindeydi. Ayrıca bugüne kadar hep Allah'tan beklediği yardımın, şimdi Freud'dan geleceğini anlamının bilinciyle bu korkusu daha da şiddetleniyordu. Her ne kadar kendi çıkardığı bir sonuçsa da, bunu kabul edemeyen Sybil, Freud'un da, kilisenin de doğruyu aynı yerde bulup bulmadıklarını merak etmeye başladı. Bu merak giderek sürekli bir ürkeklik, kaygı ve kapana kısıtılmış olma duygularına doğru yönelmeye başladı.

Bir yandan kendisini bölen, ardını bırakmayan dinsel çarpıklıklardan kurtulmak ister, bir yandan da inançlarına sıkı sıkıya bağlı kalmak arzusunu hissederken, fark etti ki sorun, Tanrı'yı çevreleyen öyküleri bir yana atıp, O'nun kendisine bağlanma sorunudur. Buysa, dinin her zaman ve her yerde egemen olduğu çocukluk dünyasıyla bütün ilişkileri koparmak anlamına geliyordu ki, o dünyada Armageddon (*) masada konuşulur, dünyanın sonu ciddiye alınan

(*) Armagedon: İncil'de, mahşer günü iyilik ve kötülük orduları arasındaki savaşın yapılacağı alanın adı.

bir tehlike olarak ortaya çıkardı. Ayrıca, Büyükbaba Dorsett'in, sözünü ettiği son yedi salgın hastalık, Çin'le yapılacak o kaçınılmaz savaş ve eğer Katolikler başa geçecek olursa dünyayı bekleyen ve yine büyükbabasının iddia ettiğine göre Darwin'in çıkardığı, o hain, saygısız evrim teorisinin daha da kesinleştirdiği korkunç son... Bunların hepsi de tehdit edici öykülerdi.

Sybil'in dinsel işkenceler katedralinin temelleri arasındaki gizli yeraltı kemerleri de, şimdiki zamanda boğazına yapışan, geçmişten bugüne kalan ve şimdi insanın boğazını sıkıan değişik sembolik figürlerle doluydu. Bunlardan biri İblis'ti. Sybil'in bütün çocukluğunu kaplayan, yaşayan, soluk alıp veren şeytan. Çocukken, geceleri yanına gelivermesinden korktuğu bu şeytanın, kendisini "yakalamasına" karşı yapabileceği hiçbir şey olmamasından korkardı Sybil.

Yine benliğinin işkence dehlizlerinden, Adem ve Havva'yı "kötü" oldukları için cennetten kovan ve Sybil'ı da yine "kötü" olması nedeniyle evinden atacağından çekindiği, eli kılıklı ve alevler içerisinde bir melek yaşıyordu.

Dolayısıyla analiz, Sybil'in, katı inancın aşırı derecede tutucu ve sofuca bir gözleminin yapılabildiği dinsel kalıtımın derinliklerine dalmasına yol açtıkça, kız daha çok etkilenip, daha çok bölünür oldu. Ama içinden şiddetle isyan ederken, dıştan dinsel inançlarının sesine kulak vermeyi sürdürüyordu.

Bu dinsel inançların sesi, bir Eylül günü muayene odasında duyuldu. Sybil kanepede doktorun oldukça yakınında oturuyordu. Konuşma, şimdiki zamanda gereksinme duyulan özgürlükten, geçmişin etkilemeye çalıştığı özgürlük kısıntısına yönelmişti.

"Kutsal Pazar günü sigara içmemenin, dans etmemenin ve doğum günü partilerine gitmemenin nedenlerini anlıyordum" diyordu Sybil; "ama yine de içimden isyan ediyordum bütün bu yasaklama-

lara. Bir süre sonra etmez oldum. Sonra yeniden başladı. Ve şimdi artık isyan etmemeye çalışıyorum.”

“Neden artık isyan etmekten kaçınıyorsun?” dedi doktor hayal kırıklığı içerisinde.

Sybil ses çıkarmadı.

“Pekâlâ,” diye devam etti doktor. “Kutsal Pazar günü doğum günü partisine gitmemenin neresi akla yakın?”

“İncil’de, Kutsal Pazar günü insanın kendi zevklerini uygulamaması yazıyor. Özel şeyler yapmaksızın, Tanrı’yı düşünmek zorundasınız. “Hiç duraklamadan bu cevabı vermişti; oysa sözüne neredeyse kendini savunmak ister bir ifadeyle devam etti: “Bu konuda konuşmak istemiyorum.”

Doktor başka bir şey hatırlamak istedi bunun üzerine, “İncil’de altı gün çalışılıp, yedinci gün dinlenilmesi yazılı değil midir? Yedinci gün böyle bir partiye gitmek, İncil’in de sözünü ettiği dinlenme olmaz mı?”

“Partiye herhangi bir başka gün de gidebilirsiniz,” dedi Sybil. ‘Ama Kutsal Pazar’ günü değil. Çünkü insanlar o gün şafak vaktinden güneş batımına değin gözleniyorlar. Tanrı’nın bize buyruğu bu.”

Doktor bir doğrulama gereğini duydu burada: “İncil’deki peygamberlerin bize, Tanrı’nın buyruğu olarak söyledikleri bir şey. Bunu akıldan çıkarmayalım.”

Sybil inançla verdi cevabını: “Tanrı onların aracılığıyla konuştu.”

“Belki,” dedi doktor.

“İncil, Tanrının ilhamıyla yazılmıştır,” diye direndi Sybil. “Herhangi birinin kaleme aldığı bir kitap değildir.”

“Peygamberler de insandı ve onların her şeyi kesinlikle ve bütünüyle doğru anlayıp, geçirdiklerini umamayız.”

“Tanrı onların hata yapmalarına izin vermezdi.”

“Oh, insanların hata yapmalarına izin veriyor!” Doktorun sesinde alaycı bir ton sezilir gibiydi.

“Evet,” diye kabullendi Sybil. Sonra yüz ifadesi gerginleşerek ekledi; “Ama kendi kuralları ve gelecek kuşakları yönetecek bir rehber konusunda hataya izin vermeyecektir.”

“İnsanları sevmek, Tanrı’ya tapmanın bir bölümü müdür?” diye sordu doktor.

“Bir bölümüdür,” dedi Sybil bilgiççe. “Ama bütünü değildir. Tanrı, ‘Komşunu da kendin gibi sev’ der.”

“Peki, ya bir komşunun, Kutsal Pazar günü doğum günüyse?” dedi doktor. “O günde doğduğu için böyle bir kutlamadan yoksun mu bırakılmalıdır?”

“Evet,” diye belirtti Sybil, “Tanrı ilk önce *kendisinin* gelmesi gerektiğini söylemiş.”

“Biz kendi doğum günlerimizi kutlarken Tanrı’ya tapıyor olmuyor muyuz?”

“Hayır,” diye cevap verdi Sybil.

“Pekâlâ,” diye ısrar etti doktor, “Noel’i kutluyorsun, değil mi? İsa’nın doğum gününü?”

“Bizim kilisemizde değil. O’nun doğduğunu anlamak ve hatırlamak iyi de, bunun o özel günde -yani 25 Aralık’ta- olmadığını akıldan çıkarmamak gerek.”

“Eğer biz Tanrının çocukları olsaydık, doğduğumuz günleri kutsamak doğru olmaz mıydı?”

Sybil sert biçimde cevapladı bu soruyu: “Ama doğum günü partileri vermeniz ve bağırıp çağrışarak dolaşmanız gerekmez Kutsal Pazar günü. Eğer Tanrı’yı izleyecekseniz, vazgeçmeniz gereken pek çok şey olacak. Bu da kolay değil tabii. Aziz John’un dediği gibi: “İyi bir savaş verdim.”

Anlık bir sessizlik oldu. Sybil’in kendi baskı altındaki kuşku- larını hızlandıracağını hesapladığı bir açıklıkla -bu öteki kişilikler tarafından zaman zaman anlatılmıştı - Dr. Wilbur şöyle dedi.

“Benim, senin dinin hakkında gerçekten anlayamadığım bir şey var: İnsanın yüzyıllar boyunca uğrunda savaştığı tek şey, özgürlüğüdür.”

“Olabilir. Ama hiç kimse Tanrı’dan özgür olmak istemez.” Sybil hiç duraksamaksızın son sözü söylemişti.

Birkaç gün sonra, Dr. Wilbur dinden söz etmeye başlayınca, Peggy Lou ve Peggy Ann birlikte bir öfke ve korku belirtisine büründüler. Hem Peggy Ann, hem de kendisi adına konuşan Peggy Lou “Her şey öyle karışık ki,” dedi; “bu konuda konuşmak boşuna. Sürüp gidiyor.” Muayene odasında dolanıp dururken ansızın durdu. “Gerçekte din, insanı üzmemesi gereken bir şey olmalı. İnsana yardımcı olmalı. Ama bana hiçbir zaman yardım etmedi. Ne Peggy Ann’a ne de geri kalanımıza bir yararı dokundu.” İsyan alevi kaplayıvermişti içini, ama Kilise yine de varlığını sürdürüyordu. Sonra, odada dolaşıp duran Peggy Lou, ani ve keskin bir dönüşle, çıkışı olmayan o kutsal yapıya uzattı ellerini mecazi biçimde ve “Kilise’yi yıkmak isterdim,” dedi.

Peggy Lou’nun uzun tartışmasından birkaç gün sonra, Vanessa süzüldü muayenahaneden içeri. Vanessa, her ne kadar kiliseyi yıkma kıvamına daha gelmemişse de, kilise’nin yasaklamaları, toplantıları konusundaki düşüncelerini açıklamaya çalıştı. Başını zarif bir biçimde geri savurarak:

“Ben sofu bir insan değilim,” dedi. “Ama öyle olsaydım bile, Willow Corners Kilisesinin dindarları beni yolumdan çevirirlerdi. Onlar son derecede tutucu, adaletsiz, mantıksız ve iki yüzlü kişilerdi. Kendilerine Hristiyan demeye nasıl cesaret edebildiklerini anlayamıyorum. Vanessa’nın dudaklarında alaycı bir gülümseme belirdi. “Her şeyi doğru olabilme çabasıyla yapmak zorundaydınız. İşin hiciv yanı, zaten yapmayı arzuladığınız şeylerin yanlış şeyler olmaması. Kutsal Pazar günü evde öylece oturmanızı istiyorlardı. Bu, tabii ki sevgili Watson, zaman kaybından başka bir şey değildi.”

Konuşmasını kesip, gözlerini doktora dikti. “Ve, doktor size şunu itiraf edebilirim ki ben, Tanrı sevgisinden ne demek istendiğini anlamıyordum. Annem bana her zaman, Tanrı’nın sevgi demek olduğunu söylüyordu ama ben sevginin ne olduğunu bilmiyordum ki. Bildiğim tek şey, Tanrı’nın anneme benzemesini istemediğimdi.”

“Anlıyorum,” diye cevap verdi doktor.

“Annem, beni sevdiğini söylerdi, ama eğer sevgi oysa...”

“O takdirde sevgi istemiyordun...”

“Oysa Tanrı’yı istemem gerekiyordu...”

“Korkuyordun...”

“Çünkü Tanrının ve O’nun sevgisinin bana neler yapacağını bilmiyordum.”

“Evet,” dedi doktor. “Ve bu nedenle de korkuyordun.”

Vanessa daha odadan çıkmadan, Marcia belirdi sahnede; onun da bu konuda söyleyecekleri vardı. Dindar ama, kendinde bir yabancılik duygusu yaratan ve özgürce büyümesini engelleyen din yasaklamalarına karşı öfkeli bir kişi olan Marcia düşünceli bakışlarla doktoru süzdü: “Başka herkes için doğru kabul edilen şeyler benim için yanlış. İşin en acı yanı, büyüdüğüm zaman bile benim bunları yapamayacağımı -dansa, sinemaya gidemeyeceğimi, mücevher takamayacağımı- bilmemdi.

“İnanır mısınız, Dr. Wilbur; New York’a yerleşene kadar hayatımda tek bir defa bile sinemaya gitmemiştim?” Bunu alay eder gibi, ama adeta gülünç denecek bir omuz silkişle söylemişti.

Üzüntülü bir ifadeyle gülümseyerek ekledi: “Geriye bakınca, dünyanın sonunun geldiği hakkındaki bütün o konuşmalarla nasıl kıştırıldığımı anlıyorum. Bu, insanın isteyerek beklemesi gereken bir şeydi ve sonraki hayat çok daha güzel olacaktı söylenenlere göre. Buna inanmak zorundaydım. Ama içimden böyle olmamasını diliyordum, çünkü yapmayı arzuladığım pek çok şey vardı ve sanki dünyanın sonu, daha ben bunları yapamadan gelecekmış gibiydi.

Ama böyle düşünmem de yanlıştı ve garip bir duygu sarmıştı benliğimi. Şimdi de kimi şeyleri değiştiremeyeceğimi anladığımda böyle bir duyguya kapılıyım.”

Çözümleyici din münazarasına Mike ve Sid de katıldılar, Tanrı’ya inandıklarını, ama dinsel törenleri ve oyunları hor gördüklerini belirttiler. Dindar değillerdi, ama dinle ilgiliydiler. Özellikle öfkelerini kabartan şey, büyükbabanın Armageddon ve evrim teorisi üzerine konuşmalarıydı. Bu ikisi -özellikle Mike- büyükbabayla savaşmayı ve gerek kendilerini, gerekse Sybil’ı ona karşı korumayı, büyükbabanın sözlerindeki gerçekleri ya da yanlışları dinlemekten daha ilginç buluyorlardı.

Şimdilik sadece bir bebek olan ve Dr. Wilbur’un yalnızca cinsel ilişkiler sahnesiyle bağlantılı olarak tanımış bulunduğu Ruthie, kilisenin kum sandıkları içerisindeki isyandan söz etti. “Ellerimiz kum kutularının içindeydi,” dedi Ruthie. “Kum öylesine yumuşaktı ki, parmaklarımızın arasından akıtıp duruyorduk. Kumu seviyorduk, kuma bir şeyler sokup, dikiyorduk. Sonra o melekten söz edilecek kadar büyüdüğümüzde, hiç inanmadık. Kutsal Pazar sabahı kalkar ve oyun oynardık. Onların unutacağını sanırdık ama hatırlarlardı. Biz, “Gitmiycem! Gitmiycem!” diye bağırırdık. Baba bakardı. Anne, artık büyümemiz gerektiğini söylerdi. Eğer Baba’nın beyaz gömleği varsa ve Anne kekler hazırlıyorsa, kum sandıklarına gidileceğini bilirdik. Onun için beyaz gömleği ve kekleri görünce hastalanırdık ve Babayla Anne bizsiz giderlerdi kiliseye.”

Sybil’ın bütün kişilikleri içerisinde dinin, kendisine en fazla şey söylediği insan, evcil Mary’di. İncanın doktrinlerini, törenlerini ve pek süslü sembolizmini iterek, Babanne Dorsett’in özentisiz dinini benimsemişti.

“Tanrı’ya dua ederim,” dedi doktora. “Ama kiliseye gitmem. Dürüst, doğru ve sabırlı olmaya, iyi bir Hıristiyanı yakışır bir hayat sürmeye dikkat ederim. ‘Yaşa ve bırak yaşasınlar’, düşüncesine inanırım. Bu bana avuntu verir.”

Ne var ki, din tartışması uzayıp giderken Dr. Wilbur, Mary'nin ilk baştaki sakinliğini yitirmeye başladığını görüyordu. Sybil bu analizin kendisini dininden edeceği korkusunu taşıırken, Mary, analizin kendi dinini çelişkilere sürükleyeceği kaygısı içindeydi. Ve kısa süre sonra, kişiliklerin hepsinde dinin yaratmış olduğu bir kapana kıştırılma duygusu belirdi. Özellikle de Peggyler'de vardı bu ve Mary'ye de erişerek onu tümüyle boğdu. Mary, üzüntüye kapılarak Dr. Wilbur'a, "Ben burada, bu duvarlar arasında sıkışıp kaldım," dedi. "Peggy Lou bana kiliseyi öyle bir resimledi ki, hiçbir çıkış yolu yok oradan dışarı. Bütünüyle kapısız bu binada tutsak edilmiş gibiyim. Koca kubbeli ve sanki sıkıştırılmış kar kitlelerinden yapılmış bir yerdeyim."

Analiz ilerledikçe, dinsel çatışmalar daha da çok yüzeye çıkar oldu. Bilinçli düşünceyi simgeleyen Sybil belirli bir uyuma varırken, bilinçaltında yaşayan ötekilerin, isyanlarını sürdürdüklerini söylemek kolay ama, gerçeğe aykırı bir şey olurdu. Gerçek şuydu ki, en belirgin uyumluluk Sybil'da ve en güçlü isyan Peggyler'de görülmekte, kendi özel kimliklerinin bağımsızlığı içerisinde daha da çok bölünmelere uğramış öteki kişiliklerdeyse hem uyumluluk, hem de isyan değişik biçimlerde sergilenmekteydi.

Kişiliklerin hepsinin bağımsız dinsel inançları ve tutumları vardı. Peggyler dışında hepsi Tanrı'ya inanıyorlardı; hepsi de kilisenin kendilerini bir kapana kıştırdığını söylüyorlardı. Analiz sırasında din gerçekleriyle yüzleşmenin yarattığı baskı sonucu Mary ölmek, Peggyler'se kaçıp gitmek istediler. Marcia ve Vanessa birtakım eski baskılardan kendilerini kurtararak, Dr. Wilbur'un azimli çağrıları sonucu Tanrı'yla kiliseyi, kilisedeki toplantıları ve kilisenin yasaklamalarını birbirinden ayırmaya başladılar. Kendini daha özgür hisseden Vanessa saçına yakışacağını umduğu bir çift kırmızı küpe satın aldı ve Marcia, Kutsal Pazar günü sinemaya gitti. Marcia ayrıca, hiç değilse deneysel nitelikte bir davranışta bulunarak, bir sigara yakma ve bir yudum likör içme cesaretini bile gösterdi.

Kendi inançlarını açıklamaksızın, gözlemci rolü oynamış olan Vicky'nin ne de olsa kendisini Dorsett kilisesinde yalnızca bir konuk olarak görüyordu. Marcia ve Vanessa adına biraz huzuru kaçtı. Dr. Wilbur'a:

“Şu ana kadar yaptıklarında hiçbir zararlı yan yok,” dedi. “Ama bu yeni özgürlüklerine bir gösteriş havası katıyorlar. Ötekilerden ayrılmakla, istediğimiz birleşmeyi daha güçleştirecekler.”

“Evet, biliyorum, Vicky” dedi Dr. Wilbur. “Ama belki de bizim istediğimiz birleşmede ötekilerin, Marcia ve Vanessa'nın paraleline varmaları gerekecektir.”

Vicky omuzlarını silkti. Sonra gözlerini doktora dikerek, Sybil'in kendi kişiliğinde meydana gelen değişiklikten rahatsızlık duyduğunu açıkladı.

“Sybil,” dedi doktora; “bizim varlıklarımızdan haberdar olduğundan bu yana, Tanrı'yla olan ilişkilerinin ne hal aldığını bilemiyor. Çünkü, Dr. Wilbur; o kendi özel durumunun şeytanın işi olduğunu hissediyordu. Küçük bir kızken bunun bir cezalandırma, Şeytan'ın cezalandırması, olduğunu sanıyordu. Ona, bizden söz ettiğiniz zaman, şeytanla ilgili o eski kuruntuları yeniden ortaya çık-tı; oysa artık şeytana eskisi kadar inanmıyordu.

“Sybil sık sık Tanrı'yı kızdırıp kızdırmadığını merak eder,” diye devam etti Vicky. “Ayrıca, tutumunun her zaman doğru olup olmadığından da sürekli olarak kuşku vardır. Buradaki bütün bu konuşmalar, dünyayı daha iyi göstermeye yarayacak ama, sonra bütün o dünyayla kendini yüzyüze bırakacak sözler ürkütüyor Sybil'ı. “Vicky düşünceli bir durumda başını eline yasladı. “Sybil, iyileşirse, başına daha kötü bir şeyin geleceğinden korkuyor. Her ne kadar adını yitiriyorsa da, Şeytan'ın kendisini bir kez daha, başka bir açıdan ele geçireceğini sanmak gibi bir şey bu.”

Noel'e doğru Sybil, Columbia'da girmekte olduğu zooloji ve evrim derslerinden rahatsız olmaya başladı. Dr. Wilbur ve Sybil

birlikte, Darwin'in, *Türlerin Kökeni* ve *İnsanlığın Gelişimi* adlı kitaplarından parçalar okudular. İnsanın bedensel yapısının, daha düşük bir yaratık cinsinin izlerini taşıdığını kabullenmek Sybil için çok güçlü. Savunmasını: "Biz Tanrı'nın çocuklarıyız," sözleriyle sürdürmeye çalışıyordu. "Evrim ne de olsa, yalnızca bir varsayımdan ibarettir."

Evrim konusu Mike'yi etkilediği için, "Görüyorsunuz ya... Büyükbaba yanılmıştı," demiş; Mary'ye, "Nereden geldiğimiz önemli değil, hayatlarımızı ne biçimde değerlendirdiğimiz önemli," diyerek ortaya atılmıştı. Peggy Lou: "Hayvanların, kilisede asla bulamadığımız bir özgürlükleri var," diyerek ateş püskürürken, dinsel inançlarını yeni yitirmiş olan Vanessa: "Tanrı'nın bir yaratığı olmamak ne huzur verici," diye konuşmuştu.

Analiz, Willow Corners'deki dinden, çocukluk dünyasındaki şeytanın daha az tehlikeli bir hal almaya başladığı Omaha'daki din sorunlarına çevrildi daha sonra. Omaha'daki dindarlar daha iyi eğitim görmüş, çok katı görüşlü olmayan ve daha insancıl kişilerdi, Willow Corners'dekilere oranla. Evanjelist denilen Protestan mezhebinden Rahip Weber, Sybil'in bir ressam olduğu inancındaydı ve gençlerin ortayı bulucu etkilerinden yararlanamamış, ailenin tek çocuğu olarak uzak yaşamış olduğu için, dinsel inancın aşırı-ciddi bir yorumunun etkisi altında ezilmiş olduğunu da anlamıştı. Rahip Weber, Sybil'ı bu bırakılmışlığından kurtarıp ortaya çıkardı.

"Ve birbirlerinden farklı dört koca canavar çıktı denizden..."

Pastor Weber'in etkili sesi, özel Pazar gecesi ayininde Omaha Kilisesinde çınlıyordu.

"...birincisi bir aslanı andırıyordu ve kartal kanatları vardı."

Beş yüz kişilik izleyici topluluğu bakışlarını rahipten ayırıp, onun üç metre yukarısındaki iskeleye, resim kağıdıyla kaplanmış ve kilisenin bütün enince uzanan ressam sehпасına baktılar. Tahta iskeleyi aydınlatan projektör ışığında, izleyicilerin bakışları, açık

mavi renkli şifon giysisinin üstüne küçük, beyaz bir önlük takmış olan belli belirsiz bir kadına dikildi: Sybil’a...

Kendisini izleyenlerden birinin deyiimiyle; “melekleri andıran” zarif, hayali Sybil, kendisini çevreleyen ışığın altında hızlı darbelerle kartal kanatlı bir aslan yaratıverdi tuvalin üstünde. İzleyiciler büyülenmiş gibi hareketsiz kalmışlardı.

Rahip bundan sonra ikinci canavardan söz etmeye başladı; “ayıya benziyordu” ve dişlerinin arasında üç tane kaburga vardı. Üçüncü canavar dört kafalı bir leopardı ve sırtında yabani kuşların kanatlarından bulunuyordu. Bu canavarlar da az sonra koca sehpa-daki yerlerini almışlardı.

İncil’in mesajını tuvale geçirerek, rahibin sözlerini resmeden Sybil, bundan sonra dördüncü canavarı da çizdi: Ürkütücü ve korkunç bir şeydi bu, çok güçlüydü; demirden dişleri ve on tane boynuzu vardı. Rahibin sesi salonda gürlüyordu: “Ben boynuzlara bakıyordum ki, işte onların arasından bir başka küçük boynuz yükseldi ve önceki üç boynuz, kökler tarafından sökülüp çıkarıldı ve işte, bu yeni boynuzda insan gözlerine benzeyen gözler vardı ve de ağzından büyük sözler dökülüyordu.” Tuvalin üzerinde, büyülenmiş izleyicilere bakan, gerçek sanılacak kadar canlı gözler belirdi ve sessiz duran bir ağız neredeyse konuşacak gibiydi.

Rahip izleyicilerine seslenmeye devam ediyordu: “Daniel’in inancı bizim doğru olarak yaratıldığımız ve insanın başlangıçta mükemmel olduğu biçimindedir. Sonra dejenerasyon gelir. Hayvanat bahçesinden gelmek yerine oraya yöneldiğimizi söyler. Hepimiz hayvanlaşmaktayızdır.” Artık belirli bir şeyi biçimlemeyen figürler soyutlaşmıştılar; rahibin mesajını anında resme çeviriyorlardı.

“İnsanlar öyle günahkâr oldu ki,” diye devam etti rahip. “Tanrı bu günahkâr kuşağı tanımlayabilmek için özel bir hayvan yaratmak zorunda kaldı.”

Rahibin üç metre yukarısındaki kâğıt üzerinde siyah tebeşirin hafif darbeleriyle, galeyana getirilen ulu bir öfke soyutlanmaktaydı.

Birbiri ardına üç Pazar günü Sybil'in ince, zarif yapısı o iskeledeki yerini aldı. İzleyiciler büyüden kurtulamadılar. Sybil'in ana-babası kızlarıyla açıkça gurur duydular. Rahip Weber, Sybil Dorsett'in, bu felsefeyi resmetmesinden ötürü sevinç içerisindeydi.

Sybil'in kendisiyle, üç hafta süreyle, her Pazar gecesinin bitimine doğru kâğıttaki resimlere bakarak, 'nasıl oluyor da burada benim çizdiklerimden çok daha fazla şey çizilmiş' diye şaşıyordu.

Gazap Şarabı

Omaha Kilisesi'ndeki büyük gösterinin gerçekten önemli oluşu, o sıralarda bilinmeyen, ama analiz sırasında ortaya çıkan bir durumdan ötürüydü. Sybil iskeledeyken yalnız değildi. Denizden kâğıda yükselen canavarlar, Sybil'dan çok öteki kişiliklere borçlular resmedilişlerini. Çizimin büyük bölümü Mike ve Sid tarafından yapılmıştı. İşin daha da ilginç yanı o zaman iskelede beliren kişilikler arasında daha hâlâ Dr. Wilbur'un tanıma olanağını bulamadığı bazılarının da olmasıydı: Marjorie, Helen, Sybil Ann, Clara ve Nancy Lou Ann.

Marjorie açık renk tenli ve kalkık burunlu, küçük yapılı, ince bir kumraldı. Helen'in açık kahverengi saçları, ela gözleri, düz hatlı bir burnu ve ince dudakları vardı. Sybil Ann külrengi saçlı, gri gözlü, oval biçimli yüzü ve keskin hatlı bir burnu olan, soluk tenli, sıska bir kızdı.

Bu üçünün içinde Marjorie sakin huyluydu. Helen son derece ürkekti; Sybil Ann, nevrasteni denecek derecede neşesiz bir kişiydi.

Marjorie canlıydı, hemen gülüveriyordu. Pek çok şey vardı hoşlandığı: Partiler, tiyatro, fuarlar, yolculuk ve özellikle de, Sybil'ın hemen her zaman kaçındığı, entelektüel oyunları severdi. Marjorie sıkıldığını ya da sabırsızlandığını belli etmekten hiç çekinmezdi, ama öfkesini de kesinlikle göstermezdi. Ve ilginç yanı, ne yakın gelecekte ne de geçmişte hiç bir depresyon geçirmemiş olduğunun anlaşılmasıydı. Özel bir bağışıklık kavramı içerisinde,

Willow Corners'de yıpranmaktan kurtulmuştu Marjorie.

Acı, küçük şakalar yapmaktan hoşlanıyordu; hatta alaycı bir şakacılığa büründüğü de çok olurdu. Örneğin öteki kişileri bilip bilmediği sorulduğunda, gözlerini utangaç bir kız gibi süzerek:

“Asla söyleyemem,” deyivermişti. Birkaç saniye sonra ise gülümsemiş ve: “Ama belki de cevap ‘evet’tir,” demişti. Sonra bir sır açıklarcasına eklemişti: “Ben bütün bu kişilere yardım etmeyi seviyorum.”

“Onlar ya gülerler ya da ağlarlar,” diye açıkladı Marjorie. “Ve ben sık sık kafa kafaya verip fısıldaşmalarını duyarım. Bu büyük bir uğultudur ve ben geldiğimden beri de hep böyle olmuştur.”

Marjorie Dorsett kesinlikle Sybil’in adını ağzına almıyordu. Bu adı taşıyan kişilikten söz edeceği zaman: “O bildiğiniz kişi!” diyordu.

Resim yapmayan ve ne sanat ne de dinle ilgilenen Marjorie’nin neden Sybil’la birlikte Omaha Kilisesi’ndeki iskeleye çıktığını Dr. Wilbur anlayamamıştı.

Davranışları saldırgan olmayan, ama yine de oldukça hırslı ve azimli bir kişi olan Helen kararlıydı: “Önemli birisi olacağım, kendim birtakım şeyler yapacağım ve size, Dr. Wilbur; benimle gurur duyuracağım.” iddiasındaydı.

Hattie’nin adı geçer geçmez, Helen sessiz ve sakın oturmakta olduğu kanepeden fırladı; el ve ayaklarının üzerine kapaklandı ve sıranın altına kaçtı. Kolları göğüslerinin üzerinde kavuşmuş, başı öne doğru eğilmiş, gözleri korkudan fal taşı gibi açılmış durumda orada kalakaldı. Dişleri gürültülü biçimde birbirine çarpıyordu.

“Helen!” diye çağırdı doktor, bir yandan elini şefkatle kızın omuzuna koyarken.

“Burada, odada,” diye bağırdı Helen; öncekinden de şiddetle titremeye başlamıştı. “Perdelerin ardında!”

“Kim?”

“Annem.”

“Burada sen ve benden başka hiç kimse yok, Helen.”

“Bir daha annemi görmek istemiyorum.”

“Hiçbir zaman görmeyeceksin.”

“Hiçbir zaman mı?” Dişleri takırdamıyordu şimdi ve gözlerindeki korku da silinmişti. Doktor, hastasını masanın altından çıkarıp ayağa kalkmasına yardım etti. Helen, az önceki çocukluk korkusunu silip süpüren bir gerçekçilik içerisinde ansızın:

“Adalelerim tutulmuş,” dedi.

Marjoire’de olduğu gibi, hiç resim yapmayan ve hiçbir özel dinsel görüşü olmayan Helen’in de o kilise iskelesi üzerinde gereksiz bir yer aldığı anlaşıyordu.

Sybil Ann, muayene odasına, çökercesine girdi. Doktorla konuşmuyor, fısıldıyordu. Tanışma tamamlandıktan sonra, Sybil Ann sessizce oturup gözlerini boşluğa dikti. Sanki kendisini bu sahnedan bütünüyle silmek istiyor ve sanki: “Ben uzayda bir yer işgal etmemeliyim gerçekte. Yaşadığım için beni bağışlayın,” diyor gibiydi.

Ayrıca Sybil Ann ortaya çıktığında, bedeninin kendisi de göze çarpan bir değişikliğe uğruyordu. Sanki gerçekten küçülüyor gibiydi. İlk ortaya çıkışında, bedeni öyle ufalır bir hal alınca, üzerindeki gri giysisi de çeşitli yerlerinden sarkar gibi olmuştu. Öteki kişilerin ustlerinde çok güzel duran bu giysi, Sybil Ann’ın üstünden düşüyordu. Sanki ansızın genişleyen gri giysinin boşluklarına saklanıyor gibiydi Sybil Ann.

Çevrelerini saran o kötü sessizlikten sonra son derecede ölçülü sözcükler dökülürdü Sybil Ann’ın ağzından.

“Gözbebeklerimi oynatmak için bile bir güç harcamam gerekiyor. Gözlerimi yalnızca bir yere dikmek öyle rahat ki...”

Dr. Wilbur’un sonradan öğrendiğine göre bu narin, ufak tefek kişilik çok seyrek yemek yiyordu, az uyuyordu ve çevresine çok seyrek olarak ve yine çok bir ilgi gösteriyordu. Sık sık şöyle diyor-

du: “Hiçbir şey hissetmiyorum.” Daha iyice bir ruh hali içerisinde olduğu zamanlarda, kitaplıklara ve müzelere gidiyor, müziği resme tercih ediyordu. Çok daha seyrek olarak da, eğer kendisi resim yapıyorsa, yüzleri ya örtülü ya da başka yönler çevrili, yalnız kişilerin can sıkıcı resimleri oluyordu yapıtları. Omaha Kilisesi’ndeki iskelede, canavarların yüzlerine belirli ölçüde bir sıklıklık ifadesi katmıştı.

Sybil Ann: “Her şey artık çok ileri gittiği” zamanlarda bedeni eline geçiyordu. Bu ‘ele geçişi’, kendini gösteren durumla başa çıkmak için değil de, bir cevap verebilmek içindi. Bütün kişilikler içerisinde en büyük depresyonu Sybil Ann gösteriyordu. Dorsettler’in Willow Corners’de bulunan evlerindeki piyanonun üstünde duran pelikan gibi ses çıkarmaksızın, hareket etmeksizin saatler geçirebilirdi.

Dr. Wilbur’un muayenehanesine yaptığı ilk ziyaretin sonunda gitmek üzere ayağa kalktığı zaman, yavaş ve adeta sürüklenir gibi ilerledi kapıya doğru. Yorgun bir ifadeyle:

“Bir ayağımı ötekinin önüne atmak öyle yorucu ki...” dedi. “Ve de bunu düşünmek zorunda kalıyorum... Aksi halde durmam gerekecek.”

Sybil Ann’ın zayıflığını ve bitkinliğini inceleyen Doktor Wilbur, onun hastalığının nevrasteni (yorgunluk, depresyon, üzüntü ve de sık sık, gözle görünür nesnel nedenleri bulunmayan ağrılarla karakterize edilen ve duygusal çatışmaların sonucu olarak ortaya çıkan bir cins nevroz) olduğunu teşhis etti. Dr. Wilbur, ayrıca, çiftlikte katatonik bir evre geçiren Hattie’yle benzeşme içerisinde olduğunu da hissediyordu Sybil Ann’ın.

1957’nin Noel tatilinde, Omaha Kilisesi’ndeki resim olayının açıklanışı sırasında muayenehanede bulunan Clara, din üzerine açılan ve Aralık’ın geri kalan bölümünde sürerek, 1958 yılının ilk bir-

kaç ayı boyunca devam eden tartışmayı sessizce izledi. Mart ayında kendisini Dr. Wilbur'a, oldukça kısa olan bir dizi sözle tanıttı.

“Yirmi üç yaşındayım. Hiçbir zaman annem olmadı. Varım, o kadar.” Dorsett kişilikler kümesi içerisindeki dinsel rolünü açıklamak üzere söze devam etti: “Ben din konusunda ötekilerden çok daha fazla şey bilirim. Ruthie'yle birlikte o kum kutularındaydım. Sybil'la ve ötekilerle birlikte her zaman kilisede bulundum. Din benim için Mary kadar, hatta daha bile büyük bir önem taşır, kanısındayım. Hiç duraksamaksızın inanırım Tanrı'ya, O'nun gerçeğini açıklayan İncil'e ve onun antitezi olan Şeytan'a...”

Ansızın oda, gazap şarabıyla dolu bir kadehe benzeyiverdi. Clara ortada yürüyüp duruyor ve çok şiddetli, yakıcı bir iddiada bulunuyordu:

“Sybil acınacak bir kişi. Gerçekten bıkkınlık verici, tiksindirici. Bir şeyler yapabileceğini sanıyor. Hiçbir şey yapamaz o!”

“Sybil'ı sevmiyor gibi konuşuyorsun,” dedi doktor.

“Sevmem,” karşılığını verdi Clara açıkça.

Bir kadının benliği birbirine karşıt ikiliğe bölünmüştü. “Neden sevmezsın?” diye sordu doktor.

“Neden seveyim?” dedi Clara öfkeyle. “Benim yapmak istediğim tek şeyi o engelliyor.”

“Nedir senin yapmak istediğin?”

“Oh, hiç de önemli bir şey değil gerçekte. Çalışmayı ve öğrenmeyi seviyorum ben. Benim yoluma çıkıyor.”

“Ne öğrenmek istiyorsun?”

“Müzik ve İngilizce. Özellikle tarih, tıp konuları, kimya ve zooloji,” diye cevap verdi Clara.

“Sybil da istiyor bunları,” dedi hemencecik doktor.

“Hayır, istemiyor. Çelikten büyük bir duvar sarıveriyor her yanını; çalışmıyor. Hiçbir şey yapamıyor, gerçekte. Eskiden böyle değildi, ama şimdi böyle.”

“Neden, Clara?” diye sordu doktor; bu yeni gelenin, Sybil

üzerine gerçekte ne kadar bilgi sahibi olduğunu saptayabilmek için.

“Öfke!” dedi Clara bilgiçe.

“O öfke duvarını yıkabilmek için benim bazı iyi önerilerim var,” dedi doktor. “Clara, bana yardımcı olur musun?”

“Neden yardım edecektim?” Clara’nın kırılgan hali daha da belirginleşmişti. “O benim için ne yaptı ki?”

“O zaman,” dedi doktor ustaca bir yönetime başvurarak, “o duvara saldırmamda bana yardımcı ol ki, kendine yararın dokunsun, Sybil’a değil.”

“Kendime mi?” diyerek omuzlarını kaldırdı Clara umutsuzluk içerisinde. “Korkarım ki, ben hiçbir bağlantı bulamayacağım bu sözlerinizde.”

“Clara, görmüyor musun ki, eğer sen Sybil’ı iyileştirmede bana yardımcı olursan, o da senin yapmayı arzuladığın şeylerde artık engel durumunda olmaktan çıkacaktır.” Doktorun sesi dirençliydi. “Sybil’a yardım ederken gerçekte kendine yardımcı olacağını görmüyor musun?”

“E...” diyerek durakladı Clara. “Sybil her şeyden öylesine uzak ki, denesem bile ona yetişebileceğimi sanmıyorum.”

“Dene, Clara.” Doktorun ısrarları kandırıcı bir hale dönüşmüştü. “Kendin için, Clara... Yarın Sybil uyandığı zaman, sizin hepinizin bir şeyler yapmanızı istiyorum.”

“Oğlanların?” diye sordu Clara.

“Evet, hepinizin.”

“Nedir o yapacağımız şey?” diye öğrenmek istedi Clara. “Kiliseye mi gideceğiz? Yarın Kutsal Pazar.”

“Hayır, kiliseye gitmenizi istemiyorum. Yalnızca geç saatlere kadar uyuyun ve sonra da Sybil’a, yapmak istediği şeylerin hepsini yapamayış nedeninin, hastalığının ‘komplikasyonları’ olduğunu söyleyin.

Konuşurken bir yandan da odayı arşınlayan Clara ansızın du ruverdi. “Ama, Doktor!” diyerek karşı çıktı. “Analiz, vaktinin ço-

ğunu aldığı halde ve hastalığına rağmen, okulu yürütebileceğini söylemişti Sybil'a."

"Evet," dedi doktor. "Bunu söyledim. Ama bu, uğraşılması gereken acıların böylesine çok olduğunu anlamamdan önceydi. O zamanlar ana sarsıntının, babaannenin ölümü olduğunu; bu yüzden Sybil'ın çok kişiliklere bölündüğünü sanıyordum. Ve yine o zamanlar, bu acının süregeliş nedenini, iki yıl kendini yaşamayan Sybil'ın, bu acıyı sisteminden çıkarma olanağından yoksun kalmasına bağlıyordum. Sybil'ın olayında ne denli büyük acılar ve bu olayın ne denli karmaşık kökenleri olduğunu bilmiyordum."

"Biliyor musunuz ki," dedi Clara bunun üzerine: "Sybil'ın yitirdiği pek çok yıl var ve sizin bunları keşfedeceğinizden çok korkuyor."

"Gülünç bu," diye cevap verdi doktor. "Sybil benim o yitirilmiş yılları bildiğini biliyor."

"Geçmiş hep yeniden yaşıyor. Annesinin gelip, canını yakaçağından ürüyor." Clara durakladı. Sonra ekledi, "Hiçbir zaman bir annem olmadığından öyle hoşnutum ki..."

Doktor, bu söze dikkati çekmeksizin konuşmasını sürdürdü; "Sybil'ı geçmişinden kurtaracağız."

"Evet, o kurtulmak istiyor." dedi Clara alaycı bir sertlikle. "Her şeyi unutup, geçmişle yüzleşmemek istiyor."

"Kurtulabilmesi için önce her şeyle yüzleşmesi gerek. Ama bunu yapabilecektir. Büyük dayanıklılığı, büyük bir yiğitliği var onun. Hepinizde var."

"Yiğitlik mi?" diye alaycı sesiyle sordu Clara. "O hiçbir şey yapamaz. Hiçbir şeyle yüzleşemez. Siz buna yiğitlik mi diyorsunuz?"

"Büyük yeteneği olan bir insan ve pek çok konuda deha denebilecek nitelikleri var." Doktor inançla tekrarladı bunları. "O öfke duvarını bir yıksak, kendi kendisini tanıyabilecek kadar özgür olacak."

Clara karamsarlıkla başını salladı. “Bunu yapabilecek bir yön-teme olasılık tanıyamıyorum.”

“Benim yöntemim,” diye diretti doktor; “bunu başarabilecek-tir, ancak bir şartla...”

“Şart mı?” diye sordu Clara şaşkın şaşkın.

“Eğer sen ve ötekiler benimle birlikte çalışacak olursanız, Clara; duvarı yıkabiliriz.” Clara daha da şaşkın bakıyordu şimdi. “Yarın” diye ekledi doktor; “Sybil’a analizden söz ederken, bildiği-niz kimi şeyleri de anlatmaya başlayın.”

“Şeyler mi? Ne şeyleri?” diye sordu Clara.

“Öğrendiklerinizi, hissettiklerinizi, anımsadıklarınızı...” Dok-tor kandırmaya çalışıyordu.

“Ben kiliseyle ilgili pek çok şey anımsıyorum. Willow Cor-ners Kilisesi’ndeki olaylar hâlâ capcanlı.”

“Sybil’a anlat bunları.”

“Ne yararı var?” diyerek omuzlarını silkti Clara. “Sybil iyi bir dinleyici değildir ki... O büyük duvarı biliyorsunuz işte.”

“O duvarı yerle bir edeceğiz,” diye cevap verdi doktor. “Hep birlikte çalışarak.” Sonra kırpmaksızın gözlerini Clara’ya dikti “O zaman Sybil, bizim kendisinden istediğimiz şeyleri yapabilecektir. Senin çalışmalarına engel olmayacaktır artık.”

“İyi ama, ben ona yardımcı olmak istemiyorum. Neden yar-dım edeyim ona?”

“Öyleyse neden ötekilerle bir araya gelmiyorsun?” diye diren-mesini sürdürdü Dr. Wilbur. “Hepiniz istediğiniz şeyleri yapabilir-siniz. Birlikte yapabilirsiniz bunları.”

Clara ayağa kalktı ve yine dolanmaya başladı. Sonra acı bir gülümseyişle doktordan yana döndü: “Hiç birbirinden bunca farklı bir grup insanı bir arada görmemişsinizdir. Hepsi de her şeyin ken-di istedikleri gibi olmasını isterler.”

“Deneyin!” diye diretti doktor.

Clara güldü. “Bizim kavgalarımızı duyacaksınız... Şimdi bile

duyabiliyorum onları. Peggyler kızgın kızgın söyleniyorlar.”

“Dinle, Clara!” Doktor şimdi hastasının yanına gelmişti. “Senden istediğim şey, hem senin iyiliğin için hem de hepinizin... Bundan, ötekilerin bazılarına da söz etmiştim. Hepiniz birlikte çalışmalısınız. Hepiniz Sybil’a erişmeye çaba harcamalısınız. Bu, senin kendi gerçekleriyle çatışmayan şeyler yapması için Sybil’ı yola getirmenin tek yolu, Clara. Neyin söz konusu olduğunu anlayamıyor musun? Neden anlamaya çalışmıyorsun?”

Clara karşılığıyla odada bir tehdit yankılandı: “Sybil’ın yaşaması gerekmez!”

Ertesi gün Dr. Wilbur’un muayenehanesinde Nancy Lou Ann Baldwin duruyordu. Aşağıdaki yoldan yükselip odaya erişen trafik gürültüleri, Nancy’e göre bir patlayışın ürkütücü sesleriydi; çünkü korkunun eşiğinde yaşıyordu o.

“Patlamaları sevmem,” dedi. “Patlıyor, sürekli olarak patlıyor. İnsan küçükken annesi üzerine bir şeyler atarsa, bunlar sana çarparsa, her yanın bağlıysa ve başın döner, çevrende küçük beneklerin uçtuğunu görürsen, bombanın patlaması kadar kötüdür bunların hepsi. Sonra küçükken gürültü, o korkunç bangirtılar vardır, tıpkı bomba gibi. İşin en kötü yanı annenin ölmüş olmaması.”

“Annen Kansas City’de gömüldü. Artık seni yaralayacak patlamalar da yok.” Doktor onu inandırmak istiyordu.

“Bunları nereden biliyorsun, anlamıyorum” dedi. “Annem hem Kansas City’de gömülü, hem de benim kafamda patlıyor olmaz ki aynı anda. Ayrıca, sayabileceğim daha pek çok patlama var ve bunları nasıl önleyebilirsiniz bilmem. Gaz sobasının ya da fırının patlamasını nasıl engelleyebilirsiniz?”

“Sizin evinizde gaz sobası yok ki,” dedi doktor gerçekçi bir tavırla ve kızın korkusunu dağıtabilme amacıyla.

Nancy’nin dudakları neşeli bir biçimde kıvrılırken güçlükle duyulur bir cevap çıktı ağzından: “Bir patlama sayılması için önce büyük bir puf sesi çıkması gerek herhalde...” Sonra yine korkuya

kapıldı: “Ama dünyanın patlamasına nasıl engel olabilirsiniz? O da büyük bir puf olacaktır, değil mi?”

“Dünyanın patlaması olanaksız, Nancy,” dedi Dr. Wilbur.

“Öyleyse neden sivil savunma sığınakları yapıyorlar? Neden her yerde dünyanın sonunun geldiği konusunda işaretlere rastlıyoruz? Şeytan dünyayı yok edecek ve Tanrı yeniden mükemmelleştirecek ki, artık günah kalmasın dünya yüzünde. Son savaşta, Armageddon’da, her şey yok olacak, kehanetler bunu söylüyor.”

Dr. Wilbur, Nancy’i bu saptantılarından kurtarma kararındaydı: “Daha vakit gelmedi,” dedi.

Nancy söyleneni dikkate almaksızın sürdürdü konuşmasını: “Dünyanın sonu gelmeden önce nehirler kuruyacak, kan gibi olacak. Ve o sondan önce, Katolikler güç kazanacak, devlet ve insanların düşüncelerine egemen olacaklar. Bunların gerçekleşmeye başladığını görüyoruz şimdi. Her yerde nehirlerin kirlenmesine ait yazılar okuyoruz. Kirlenme, kutsal kitapta sözü edilen kandır. Ve mademki insanlar susuz yaşayamazlar; hepimizin öleceği, bir gerçek olarak karşımıza çıkıyor işte. Ayrıca Katolikler için ileri sürülenler de gerçekleşme yolunda. Katolikler uzun bir süre önce okul ve üniversiteler yaparak işe koyuldular. Ama 1936 ya da 1939 yıllarına kadar fazla bir şey yapamadılar... Hangi tarihin doğru olduğundan pek emin değilim. Her neyse, Vatikan özgür bir devlet olarak kabul edilmeden ve serbestçe konuşma hakkı verilmeden önce Katolikler fazla bir şey yapamıyorlardı. O zamandan sonra Katolikler güçlendiler. Ve Dr. Wilbur, gün gelecek, eğer Katolik rahipler, papazlar ve kardinallere tapmazsanız, Nazi egemenliğindeki Yahudilerin başına gelenler sizin de başınıza gelecek. Katolikler daha da güçlenecekler. Eğer akıllıysak, Katolik bir politikacının başkanlığa getirilmesine izin vermeyiz. Eğer başkanlığı ele geçirecek olurlarsa, eğitimi onlar denetleyeceklerdir. Eğitimin Katoliklerin eline geçmesi, başkanlığı ele geçirmekten daha çok sevindirecektir onları. Çocukları denetim altına almakla, onların ailelerini de denetleyebileceklerini

biliyorlar. Hepimizi köleleştirmek için en ufak bir fırsatı bile kaçırmayacaklarından emin olabilirsiniz.”

Nancy huzursuzluk içinde ve düşüneli bir tavırla odada dolaanıyordu.

Doktora dönerek, “Ben hiçbir zaman Katolik olmayacağım,” diye devam etti. Hiçbir zaman, hiçbir zaman bana emredilenleri yapmayacağım ve o zaman bana yapılacaklardan korkuyorum. Tutukevine kapatılmak istemiyorum. Ama yine de benden istenilenleri yapmayacağım.”

İsterinin gizli tutulmaya çalışılan belirtileri artık gizlenemez olmuştu. Güçlü duyguların yükselen feryatları küçücük olayı, hızlanan bir müzik parçası çalan orkestrayı hatırlatırcasına doldurdu. Nancy kanepeye çöktü sonunda.

“Doktor,” dedi; sözcükler yavaş yavaş çıkıyordu: “Kimi zaman, bunlar beni öylesine ürkütüyor ki, oracıkta ölüvermek istiyorum.”

Dr. Wilbur yumuşak bir sesle, yavaş yavaş konuştu: “Neden ölmek isteyesin? Ölünce yitirilen şeyler öylesine çok ki... İnsan sevgisi. Bir şeyler yapma sevinci. Müziği, resmi, doğayı algılayabilme.” Sonra doktor bilinçli biçimde ekledi: “Sybil’la birleşip kendini bulabilme.”

Deminki ruh hali değişmişti. Korkunun yerini öfke ve savunma istemi alıyordu. “Neden beni köşeye sıkıştırmak istiyorsunuz?” dedi Nancy.

“Hayatım, seni hiçbir yere sıkıştırma isteğim yok. Yalnızca ölmen için hiçbir neden olmadığını anlatmaya çalışıyordum sana.”

“Hiçbir neden yok mu?” dedi Nancy düşünceli biçimde. “Özel nedenler de var, genel nedenler de...”

“Özel nedenler neler?” diye sordu doktor yavaşça. Az önceki isyanına karşın yine de bunun, Nancy’le ilk yaklaşışı olduğunun bilinci içindeydi.

“Oh, hepimiz Sybil’a bir şeyler yaptırmak istiyoruz ve başara-

mıyoruz. Sybil'la bağı olmamız sürekli bir hayal kırıklığına yol açıyor. Beni kızdırıyor, korkutuyor. Ve bazen bir bebek gibi sorumluluktan uzak kıvrılıp yatmak istiyorum. Ama o zaman Peggyler'e çok yaklaşmış oluyorum. Onların Sybil hakkındaki duygularını biliyorsunuz. Sybil, Peggy Lou'yu sürekli olarak söylendirir."

Ansızın rahatlayan ve daha doğal bir görünüm alan Nancy açıklamaya başladı: "Ben Peggyler'e öyle yakınım ki, onların göbek adlarını aldım. Ama onlar Dorsett soyadını kullanıyorlar. Ben kullanmıyorum. Ben Nancy Lou Ann Baldwin'im. Bayan Baldwin, ben geldiğim zaman Sybil'in sözümona devam ettiği okulda bir öğretmendi."

"Seni üzen öteki özel nedenler neler, Nancy?" diye sordu doktor. "Yapmak istediğin halde yapamadıkların neler?"

Nancy'nin şaşırtıcı karşılığı:

"Güçlü bacaklarım olsun istiyorum," oldu. "Bir yerlere gitmek, bir şeyler yapmak istiyorum. İnsan. Sybil'la birlikteyken bunları yapamıyor, biliyorsunuz."

"Bunları yapabilmeni sağlayabiliriz," diye söz verdi doktor.

"Korkarım ki, yapamayız. Ama şu anda genel nedenler beni daha çok üzüyor." Gözlerine yine korku dolmuştu. "Katolikler!" diye uyardı; "En ummadığımız zamanda vuracaklar bizi. Yakalayacaklar bizi."

"Beni yakalayamayacaklardır, çünkü ben onlardan korkmuyorum ve senin gibi inançlarım da yok. Ben şuna inanıyorum..."

"Fazla zamanımız kalmadı," diye dehşetle sözünü kesti Nancy. Sonra sessizleşerek tekrarladı: "Ölmek isterdim. Ama Tanrı buna izin vermiyor. Anlıyorsunuz ya, bunu kendim yapmam gerek ve intihar tıpkı Katoliklerin buyruğuna girmek kadar yanlış. Her iki yol da ruhumu Şeytan'a teslim etmem anlamına geliyor."

"Bana bak, Nancy..." Doktor başka bir görüş açısı atarak, konuyu ve yarattığı ruh durumunu değiştirmek istiyordu.

Ama Nancy sözünü ağzına tıkadı: “Ve ben Şeytan’ın kazanmasını istemiyorum!”

“Nancy,” dedi doktor, konuyu büsbütün değiştirme amacıyla: “Eğer sen, Clara ve ötekilerden bazıları -özellikle Marcia- Sybil’a katılacak olsanız...”

“Clara’nın din konusundaki sorunları benimkilerin aynı,” diyerek yine sözünü kesti Nancy. “Aynı üzüntüleri o da duyuyor. Sizinle dün konuştuğunda, onun da aynı şeyleri söylediğinden eminim...”

Bu kez doktor sözünü kesti Nancy’nin: “Eğer sen ve Clara, Sybil’a güçlü olabilmesi için yardım ederseniz ve Sybil’ın yapmak istediği şeyleri yaparsanız, o zaman Katoliklerin alıp götüreceğinden korktuğunuz, demokrasiyi sağlam tutma görevini yüklenecek bir başkası olacaktır. “Kendi düşüncelerine dalmış olan Nancy değişik bir açıdan cevapladı bunu ve: “Katoliklerin bizim demokrasi-mizi yıkacakları güne hazırlıklı olmalısınız. Dikkatle beklemelisiniz bugünü,” dedi.

“Nancy!” diye directti doktor da, sert ve güçlü bir sesle: “Tanrı bize beyinlerimizi kullanalım diye vermiş...”

“Tabii.” Yine doktorun sözlerini yarıda kesivermişti Nancy. “Ve Katoliklerin bütün güçleri ele geçirme savaşlarına karşı koyabilmemiz ve beyinlerimizi nasıl kullanacağımızı saptamamız için, olacakları Kutsal Kitapta bize önceden bildirmiş.”

“Bana bak, Nancy...”

“Tabii ya...” diye delice bir direnişe girmişti Nancy.

“Tanrı bize beyinlerimizi kullanalım diye vermiş,” dedi Dr. Wilbur yeniden. “Bu beyinleri yersiz korkular ve üzüntülerle harcamamak gerek.”

Nancy karşı çıktı: “Ama O, karanlığın gücünden sakınıp aydınlık güçlere yönelmemizi salık veriyor ve bu da O’nun izinden gitmemiz demektir.”

“Bak, bu ülkede, bizim istediğimiz dine ve inanca katılma özgürlüğümüz var” diye anımsatmak istedi Dr. Wilbur.

“Başarılı bir biçimde uygulanamadı bu.”

“Bizim devletimiz bir halk devleti olduğu için, sen de, ben de herkes gibi bu devletin bir parçasıyız ve...”

“Bunları biliyorum,” diyerek sertçe sözünü kesti Nancy.

“Bu da demek oluyor ki, eğer demokrasiyi yitireceğimizden korkuyorsanız, sen ve Clara, Sybil’a katılmalısınız ve Sybil’ın elinde olan her şeyi yaparak, karanlığın gücünden kurtarma yolunda öteki insanlara yardımcı olmasını sağlamalısınız.”

Nancy’e ait olmayan bir ses sözünü kesti Dr. Wilbur’un: “Özür dilerim, galiba burada benim de bir iki şey söylemem gerekecek,”

“Evet, Vicky?” Doktor, sesi iyi tanıyordu artık.

“Benim ancak çok gerekmediği sürece söze karışma huyum olmadığını bildiğiniz için, şimdi bağışlayacağınızı sanıyorum. Ama Nancy’e bunları söylemekle hata ediyorsunuz gibi geliyor bana. Çünkü Sybil’da tıpkı Nancy ve Clara’nın korku ve kaygıları var. Hatta, Marcia dinden koptuğunu sandığı halde, aynı korkuları hâlâ paylaşmakta.”

“Evet?”

“Ve ben de Nancy’e, Clara’ya, Marcia’ya ve Sybil’a yardımcı olmaya çalışıyordum. Daha iyi oluyordu böylesi. Bir gün bana: ‘Vicky, neden Sybil’a yardım etmiyorsun?’ demiştiniz. Ben de o günden beri bu yardımı sürdürme çabasındayım. Ama eğer Nancy ve Clara, Sybil’a şimdiki büyük korkularıyla katılacak olurlarsa, Sybil’ın zaten var olan korkusunu arttırmaktan başka bir işe yaramayacaklar. Tek bir yerde kümelenmiş çok aşırı bir korku çıkacak ortaya. Bu nedenledir ki ben, Nancy’le Clara’nın bile fazla yakınlaşmalarını önermekten kaçınır oldum. Bize daha büyük bir güç sağlamadıkları sürece neden onları yaklaştıralım? Onlar yanlış dal-lara tutunmuşlar. Yalnızca din konusunda aşırı korkulara kapıl-

makla kalmıyor, depresyon içerisinde yaşıyor ve intiharı düşünebiliyorlar. Size şu ana dek söylediklerinden ve de söyleyeceklerinden fazla sorunlar var. Ben bunları Sybil'a götürmek istemiyorum, çünkü ben kendim bile bunların hepsiyle şu anda ve şu düzeyde savaşılabileceğimi sanmıyorum. Daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Yalnızca, şu sırada Nancy ve Clara'yı Sybil'a yaklaştırmamanın mantıklı bir şey olmadığı kanısındayım."

Dr. Wilbur, yardımcı analistine şöyle cevap verdi: "Eğer Nancy'le Clara'nın endişelerini değiştirecek bir şey yapamayacaksak, bu yanlış bir şey olur değil mi, Vicky? Tamam mı? Ama ben bu kaygıları dağıtmaya kesin kararlıyım, iş Sybil'a varmadan önce. Şimdi eğer Nancy kendisiyle biraz daha konuşmama izin verecek olursa, birtakım şeyleri düzeltebileceğimden eminim."

"Pekâlâ," dedi Vicky: "Nancy'i yine yanınıza yollayacağım. Ama lütfen, Dr. Wilbur; uyarımı hatırlayın. Bu yalnızca bir uyarı da değil. Bir ihtar!"

Dr. Wilbur beş yeni kişiliğin daha ortaya çıktığını gördükten sonra, Vicky'le ilk karşılaşmasından sonra çok-kişiliklere ait kitapları karıştırmaya başladığı günü hatırladı. Daha o gün, Sybil'ın durumunun gerek Bayan Beauchamp'tan, gerekse Doris Fisher'den daha karmaşık olduğunu anlamıştı. Şimdiyse yalnızca tek bir sarsıntının değil, bir sarsıntılar toplamının yarattığı Sybil Dorsett olayının bugüne dek bildirilmiş en girift olay olduğunu biliyordu.

Sybil'ın karmaşıklığının kökleri -içe dönük, edilgin bir babanın yardımcı olduğu ve suçortaklığı ettiği şizofrenik anne; ilkel, iki yüzlü bir çevre; tutucu Protestan inançlarının yarattığı ve Büyükbaba Dorsett'te örneklenen isteri artık açığa çıkarılmış ve yorumlanmıştı. Ama doktor, ilk bölünüşün ne zaman meydana geldiğini hâlâ bilmiyordu; bildiği tek şey bütün kişiliklerin o ilk bölünme sırasında doğmadığı ve şu ana dek kendilerini tanıtan bütün kişiliklerin,

Sybil on iki yaşındayken artık onun hayatına girmiş olduklarıydı. Şu anda var olan on dört kişiliğe daha başka eklemeler olup olmayacağını doktor bilemiyordu.

Her ne kadar ailenin her iki kanadında da var olan akıl hastalıkları kalıtsal bir nedenin varlığı konusunda kuşkulandırıyor da, Dr. Wilbur, Sybil'in hastalığının çevre tarafından yaratıldığından emindi. Dr. Wilbur hastalığı hafifletebilmek için çevrenin suçluluğunu saptayacak özel olayların ortaya çıkarılışına kadar analizin sürdürülmesi gerektiğini biliyordu.

Doktor artık bu kişiliklerin bütün benliğin birbiriyle çelişkili ve kendi kimliklerini saptamaya çalışan bölümleri olmadığına; çocukluk sarsıntılarını yaratan katlanılmaz çevreye karşı birer savunma aracı olarak var olduklarına kesinlikle inanıyordu. Sybil'in aklı ve bedeni bu ötekiler tarafından ele geçirilmişti. İşgalci ruhlar değil, Yahudi inancında olduğu üzere insan bedenine dışarıdan girerek onu egemenliği altına alan kötü ruhlar değil, gerçek çocuğun tomurcuk vererek çabucak çoğalan bölümleri idi bunlar. Her kişilik, Sybil'in kendinden daha gençti, her birinin savaşmak üzere ortaya çıktığı özel sarsıntının zamanı belirliyordu onların yaşlarını.

Beş yeni kişiliğin ortaya çıkışıyla, doktorun tedavi yöntemi daha önce saptadığı düzeyde kaldı. Sarsıntıların kökünü araştırıp analizini yapmak ve böylece her bir sarsıntıya karşı alınan savunma tedbirini ve bu savunmayı üzerine alan kişiyi, gereksiz oldukları gerekçesiyle safdışı bırakmak... Çeşitli kişiliklerin Sybil'a; kendi içinde parçalanmış gerçek varlığa, ondan çaldıkları davranış biçimlerini ve özelliklerini geri vermeleriyle, bütünleme işlemi sona erebilecekti. Sybil'ın bütün hayatının Sybil değil onlar tarafından yaşanan üçte birlik bölümü içerisinde, kendilerine mal ettikleri anıları, deneyleri ve bilgileri geri vermeleri gerekiyordu.

Derinlerde yatan sarsıntılara karşı yapılması gereken şiddetli saldırı, her bir kişiliğin kendi doğruları içerisinde özel bir "kişi" olarak ele alındığı bir saldırı, artık açıkça kendini göstermekte; za-

manın geldiği anlaşılmaktaydı. Son amaç, tabii ki, bütün bu kişiliklerin Sybil'la birleştirilmesi idi. Bu birleşme gerçekte h    çok uzak bir amatı; h    yeni yeni kişiliklerin ortaya çıkmasıyla daha bile uzaklaşan bir amaç. Bu ana değin zaman zaman beliren bir birleşme parıltısı kısa süreli olmadan  te geçememişti.

Dr. Wilbur, ayrıca g  ze alınması gereken tehlikelerin de ciddi olarak bilincindeydi. K  knden s  kp çıkarılan bir sarsıntıyla yüzleşme olayının kendisi bile acıları artırarak, engelleyici etken olabildi. Sarsıntının k  kn bulup yüzeye çıkarmanın, kendisini bu sarsıntıya karşı savunma tedbirleri almaya zorlamış bir kişide kısmi bir bütünleşme bile yaratıp yaratamayacağı belirsizdi. Sybil, kendisini tedavi etmeyi amaçlayan y  ntemin ta kendisi nedeniyle daha fazla b  lnebilirdi. Ama hastalık  ylesine ciddi, bütünleşme gereksinmesi  yle büyüktü ki, yeniden güçlenen bu çarpışma içerisinde bütün tehlike olasılıklarını g  ze almaktan başka yapacak şey yoktu.

Akıl Erer Saat

Peggy Lou ve Peggy Ann, Vicky ve Mary, Marcia ve Vanessa, Mike ve Sid, Marjorie ve Ruthie, Helen ve Sybil Ann, Clara ve Nancy. Bu on dört değişken kişilik kendi duyguları, davranışları, zevkleri, yetenekleri, istekleri, amaçları, tavırları, konuşma biçimleri, düşünüş tarzları ve bedensel yapı hayalleri içerisinde Dr. Wilbur'un muayenehaneye gelip gittiler. Kişiliklerden on ikisi dişi; ikisi erkekti. Hepsi de Sybil'dan gençtiler.

Her biri bir ötekinden ve de Sybil'dan değişikti; her biri Sybil'ın ve öteki kişiliklerin varlığından haberliydi. Oysa Sybil -ki onun başındaki belanın en büyük hicvi buydu- Dr. Wilbur kendisine bunlardan söz edene dek hiçbirinin varlığını bilmiyordu. Hicvin daha da büyümesinin nedeni, doktorun Sybil'a gerçeği açıklamasından sonra bile, Sybil'ın öteki kişilerle teyp aracılığıyla olsun karşılaşmaktan kaçınması ve onlarla yakınlaşmayı, kabullenmemesiydi. 1957 yılının sonlarında ve 1958 yılı başlarında Peggy Lou, Peggy Ann, Vicky, Marcia, Vanessa, Mary, Mike, Sid, Marjorie, Ruthie, Helen, Sybil Ann, Clara ve Nancy adları, Sybil açısından hâlâ Dr. Wilbur'un entelektüel girişiminin ürünleriydi. Dr. Wilbur onlarla tanışmış, ama Sybil tanışmamıştı. Gerçi doktora inanıyordu ama, ötekiler deneysel olarak hâlâ gerçeklikten uzaktılar.

Gerçekliğini sürdüren tek şey kendisine *çok-kişilik* teşhisi konulmadan önce de olduğu gibi, Sybil'ın hâlâ zaman kaybına uğradığıydı. 1957 yılı sonlarında ve 1958 başlarında, Sybil hâlâ kendi kendine, bir daha zamanını yitirmeyeceği üzerine sözler veriyor ve olgunluk çağının bu sözü hâlâ çocukluk yıllarının, 'artık iyi olaca-

ğım, kötü olmayacağım' havasını taşıyordu. Bütün bu sözlerine karşın yine de zamanını yitirince, bunun bir kez daha olmayacağı biçiminde basit bir inançla işe yeniden koyulmakta buluyordu kurtuluşu sadece. Ancak, yitirmedeği uzunca bir süre geçirdikten sonra Sybil, iyileşmeye başladığını hissedebilir oldu.

1957 yılının Kasım ve Aralık ayları böyle bir devreydi işte. Bu süre içerisinde Sybil bir kez olsun kendisini, nasıl geldiğini bilemediği garip bir durumun içinde bulmadı. Hem Sybil hem de Dr. Wilbur, bütünleşme dedikleri o kutsal toprağa ayak basmak üzere olduklarını hissetme yürekliliğini gösteriyorlardı neredeyse.

Oysa 3 Haziran 1958 sabahı Dr. Wilbur, Dorsett'le olan randevusunun saatinde bekleme odasına geçilen kapıyı açtığı anda, kutsal toprağın yeniden yok olduğunu anladı. Hiç kimse yoktu. Ve ancak beş gün sonra sabah postasından Sybil'in içinde olabileceği varlığına ipucu niteliğinde bir mektup çıktı.

Dr. Wilbur'un daha önceki muayenehanesine -607, Tıp Binası, 17. ve Dodge Sokakları, Omaha, Nebraska- gönderilip oradan da buraya postalanan bu mektup bir ipucunu içermekteydi. Çocuğu bir el yazısıyla yazılmış olan, 2 Haziran 1946 tarihli ve Philadelphia'daki Broadwood Otelinin mektupluk kâğıdına yazılı notta şöyle deniliyordu.

Sevgili Dr. Wilbur,

Bana yardım edeceğinizi söylemişsiniz. Beni sevdiğinizi söylemişsiniz. Benim iyi bir kız olduğumu söylemişsiniz. Neden bana yardım etmiyorsunuz?

Peggy Ann Dorsett

Dr. Wilbur Omaha'dan ayrılalı on dört yıl oluyordu ve Peggy Ann'ın el yazısında ciddi bir karışıklık vardı. Mektubun ifade biçimi

mi huysuz ve alıngan olup, yarattığı duygu, analizin gidişi konusunda hayal kırıklığı ve hoşnutsuzluk yaratacak nitelikteydi. Philadelphia damgası doktorun hayal kırıklığına daha da büyük bir katkıda bulunuyordu. Kasım ve Aralık aylarında Sybil'la paylaştığı umut paramparça olmuştu.

3 Haziranda ne Sybil ne de ötekilerden biri randevuya gelmeyince, benzeri başka olaylarda da olduğu üzere doktorun hiçbir şekilde olaya el koymaması artık olanaksızdı. Harekete geçmek bugüne dek doktoru ürkütmüştü, çünkü sonunda Sybil Dorsett adının polis dosyalarına geçmesini ya da Sybil'ın akıl hastanesine kaldırılmasını gerektirecek bir olaylar zincirini başlatmaktan çekiniyordu. Hastasını her iki olasılığa karşı da koruma kararında olan doktor yine de polisi haberdar etmedi.

Peggy Ann'ın Philadelphia'dan yazdığı mektubun üzerinden beş gün geçmiş olmasına karşın, Broadwood Otelini aramaya karar verdi. Yalnızca kimi sorması gerekeceğini bilmediği için bir süre durakladı. Otel kayıtlarındaki adı Peggy Ann Dorsett ya da Peggy Ann Baldwin olabilirdi, çünkü Peggy Ann her iki soyadını da kullanıyordu. Ayrıca, Sybil Dorsett de olabilirdi bu. Çünkü Vicky'nin önderliğinde öteki kişiliklerin bu adı kullandıkları da sık sık görülmüyordu. Tabii ki, Sybil öteki dört kişilikten herhangi birinin adıyla da deftere geçmiş olabilirdi. Belki de yeni gelen birisiydi bu. Dr. Wilbur bundan böyle daha başka kişiliklerle de karşılaşp karşılaşamayacağından emin değildi.

“Broadwood Oteli, günaydın.”

Broadwood kayıt masası memuru telefona cevap veriyordu.

“Günaydın,” dedi doktor. “Bayan Dorsett adlı bir müşteriniz var mı acaba?”

“1113 numaralı oda,” diye karşılık verdi memur. “Bir dakika lütfen.”

“1113 numarayı aramanıza gerek yok,” dedi doktor ansızın dikkat kesilerek. Bayan Dorsettler'den hangisinin, karşısına çık-

çağından emin olmadığı için ani bir karar vermişti. “Lütfen bana otelin müdürünü verebilir misiniz?”

Karmaşık olması büyük olasılık taşıyan ruh durumu içerisinde Peggy Ann’la konuşmamayı daha doğru bulmuştu.

Birkaç dakika sonra otel müdürüyle konuşuyordu: “Ben doktorum, efendim. Hastalarımın birisi, 1113 numaralı odadaki Bayan Dorsett, pek sağlıklı değil şu sıralarda. Acaba kendisiyle ilgilenip nasıl olduğunu bana söyleyebilir misiniz, diye soracaktım. Kendisine benim sizinle konuştuğumu söylememeniz beni ayrıca sevindirecektir.” Doktor, otel müdürüne telefon numarasını verdi ve ödemeli olarak aramasını söyleyerek oturup beklemeye başladı.

On beş dakika sonra müdürün sesi duyuldu:

“Dr. Wilbur?”

“Evet.”

“Ben, Philadelphia’daki Broadwood’dan Bayan Trout.”

“Evet. Nasıl buldunuz hastamı?”

“İyi, doktor, iyi. Soluk ve ince görünümüydü, ama iyiydi. Portakal ve yeşil çizgili pijaması içerisinde pek cici gözüküyordu. Yatağının yanındaki masanın başında oturmuş, bizim mektupluk kâğıtlarımızdan birine kurşunkalemle bir şeyler çiziyordu.”

“Bayan Dorsett bir şey söyledi mi?” diye sordu Dr. Wilbur.

“Hayır, pek bir şey söylemedi. Yalnızca az sonra dışarı çıkıp biraz yürüyeceğini ve eskizler çezeceğini söyledi. Ben, ‘Dışarı çıkmayın’ diye rica ettim. ‘Dışarıda hiç de dolaşılacak hava yok. Meteoroloji korkunç bir fırtına çıkabileceğini söyledi’ dedim. Düşüneceğini söyledi. Rengi soluktu ama, bana pek hasta gibi gözükmedi. Doktor, gerçekten de iyi görünüyordu.”

Dr. Wilbur, Bayan Trout’a teşekkür etti, birkaç dakika bekledi ve sonra Broadwood’a telefon edip, Peggy Lou’yu eve dönmesi için kandırmaya karar verdi; çünkü her ne kadar mektubu Peggy Ann yazdıysa da, Bayan Trout’un kesinlikle Peggy Lou’dan söz ettiğini anlamıştı. Karakalem resmi seven Peggy Lou’ydu ve Bayan

Trout'un tanımladığı pijamaları da Peggy Lou'dan başkası almış olamazdı. Büyük bir olasılıkla Peggy Ann ve Peggy Lou sık sık olduğu üzere bu yolculuğa da birlikte çıkmışlardı. Peggy Lou, Sybil'in öfkeye karşı, Peggy Ann'sa korkuya karşı savunmasıydı.

Ne var ki, doktor telefon ettiğinde 1113 numaralı odada hiç kimse yoktu. Daha sonra, gececi kayıt memuru fırtına dolayısıyla geç kaldığından, masa başında bulmayı başardığı Bayan Trout'la görüşürken kadın şunları söyledi: "Bayan Dorsett bu fırtınada sokakta. Fırtına çıkacağı için dışarıda dolaşmaması konusunda kendisine yalvardım. Ama o kendisini yönetebileceği cevabını verdi."

Gece saat 10.15'de doktor yeniden 1113 numaralı odayı aradığında, Bayan Dorsett'in otelden ayrıldığını öğrendi.

Doktorun bundan böyle umut edebileceği tek şey, Sybil'in bir an önce kendine gelmesi ve geri dönmesi ya da şu andaki kişiliğin, hatta analiz sırasında Sybil'in geçirdiği bu yitik zamanlarda pek çok kez yaptığı üzere Vicky'nin, doktora telefon etmesiydi. Ama telefon eden olmadı.

Ertesi sabah orta masasının üstüne birkaç dergi bırakmak üzere bekleme odasına giren Dr. Wilbur, Sybil Dorsett'in ince ve zarif bedeninin kendisini beklemekte olduğunu gördü. Kişiliğin hangisi olduğunu bilmediği için, ad kullanmaksızın yalnızca, "İçeri gel," dedi.

Kötü bir sessizlik oldu.

"Yine yaptım," dedi hasta üzüntü içerisinde. "Size bunu anlatmak sandığımdan da daha güç olacak."

"Sybil!" diye sordu doktor.

"Sybil! Philadelphia'nın iğrenç bir depo bölgesinde 'kendime geldim'. Bu daha başka "kararmalardan da daha kötü oldu. Gerçek bir karabasan. Ve de üstelik bir daha hiç olmayacağını sandığımız bir sırada. Oh, Doktor; öylesine utanıyordum ki..."

Doktor güven verici biçimde: "Anlatmadan önce kendini rahat bırakmaya çalış." Dedi.

“Her zaman kendi kendime bunun bir daha olmayacağı üzerine söz veriyorum. Her şeye yeniden ve iyi biçimde başlayacağıma söz veriyorum. Ama bu kez gerçekten çok umutluydum. Kaç kez böyle yeniden başladım her şeye?”

“Kaç kez olduğunu bilmiyorum,” dedi doktor. “Lütfen bu çabana bir son veremez misin? Hiçbir yararı yok ki bu kararların. Neden yeniden başlamalıymışsın her şeye? Neden bıraktığın yerden sürdürmüyorsun?”

“Benim adım altında neler yapıldığını bilmiyorum,” diye bağırdı Sybil. “Belki birini sakatladım. Belki cinayet işledim.”

“Sybil” dedi doktor sert bir sesle. “Ötekilerden hiçbirinin senin ahlak kavramlarının dışına çıkmadığını defalarca söylemiştim sana.”

“Söylemişsiniz,” dedi Sybil kaygı içinde. “Ama gerçekten bilebilir misiniz? Emin olamayız ki.”

Doktor üç yılı aşkın süredir belki yüzüncü kez tekrarladı bir önerisini: “Sybil, öteki kişilerin teypteki seslerini dinlemeni istiyorum.”

“Hayır.” Sybil kararlı biçimde başını salladı. “Sizin deyiminizle, ötekiler hakkında duymak istediğim tek şey artık var olmadıklarıdır.”

“Bunları dinlemek seni rahatlatacaktır,” diye directti doktor. “Peggyler, bana Philadelphia öykülerini anlattıkları zaman neden banda almayayım sözlerini? O zaman sen de duymuş olursun.”

“Peggyler mi?” dedi Sybil soru dolu bakışlarla. “Onlar olduğunu biliyor musunuz? Nasıl bilebilirsiniz bunu?”

Doktor doğrudan ve gerçekçi bir tavırla verdi cevabını: “Peggy Ann bana Broadwood’dan mektup yazdı.”

Broadwood’dan mı?” Sybil’in sesinde şok geçirmiş gibi büyük bir şaşkınlık okunuyordu. “Orada olduğumu biliyor muydunuz?”

“Kendine geldiğince Philadelphia’daydın çünkü Peggyler seni

oraya götürmüşlerdi. Onlar senin bir bölümün; asla kontrol edemediğin bir bölümün. Ama sizleri bir araya getirdiğimiz zaman bu gerçeği değiştirmiş olacağız.”

“Philadelphia, benim iyileşemediğimin kanıtıdır,” dedi Sybil düş kırıklığı içerisinde. “Asla iyileşemeyeceğim ben.”

“Sana yardım etmek istediğimi biliyorsun,” dedi doktor şefkatle. “Bu sorunları artık üç yılı aşkın bir süredir bildiğimi ve bunların senin hastalığının bir bölümü olduğunu biliyorsun.”

“Evet, evet,” dedi Sybil üzüntü içerisinde. “Bunu defalarca söylediniz bana.”

“Dolayısıyla başka türlü kuşkulara kapıldığın zaman boş yere kaygılanmış ve korkmuş oluyorsun.”

“Garip değil mi?” deyiverdi Sybil.

“Hayır; garip değil.”

“Sevilebilir mi?”

“Evet, Sybil. Çok sevilebilir. Ben seni seviyorum. Ne kadar çok sevdiğimi bilmem anlayabiliyor musun?” Doktor, kusur olduğu sanılan bir şeyi hoş görüp göremeyeceği biçiminde yöneltilen soruya, hastasına giderek artan bağlılığı içerisinde içten duygularıyla cevap verdi.

Sybil’in gözlerinde belli belirsiz bir ıslaklık seçilir olmuştu. Analizin ilk bir buçuk yılı boyunca akıtmadığı yaşlardı bunlar. Sybil yavaş sesle sordu: “Benim hâlâ iyileşebileceğimi sanıyor musunuz?”

“Bütün kalbimle inanıyorum buna, Sybil. Bütün benliğimle. Ve bir psikanalist olarak bütün deneyimlerimle.”

Sybil’in ince eli kanepede, yanbaşında oturan Dr. Wilbur’un avucuna uzandı. Alçak bir sesle, “Öyleyse neden daha da kötüleşiyorum?” diye sordu.

Doktor nesnel bir konuşmayla verdi cevabını: “Analiz ilerledikçe kişi, çatışmaların merkezine ulaşmaya başlar. Bu çatışmaların merkezine yaklaştıkça da, gerek bu çatışmaların kendileriyle,

gerekse direnme güçleriyle yüz yüze gelme olasılıkları artar.”

“Ama ben henüz hiçbir şeyle yüz yüze gelmiş değilim ki,” dedi acı bir sesle. “Ben yalnızca kaçıyorum.”

“Bilinçli aklı temsil eden sen, yani Sybil değil kaçan; bilinçaltının öteki kişilikleri kaçmaya başladılar.”

“Hem onlara bilinçaltı diyorsunuz hem de benim parçalarım olduğunu söylüyorsunuz.” Sybil düşünceli bir hal almıştı. “Ama aynı zamanda beni istedikleri yere götürebileceklerini de iddia ediyorsunuz. Oh, Doktor, öyle korkuyorum ki... Bu benim bir türlü alışmadığım bir iddia. Bu ötekiler beni yönetiyorlar, bana sahip çıkıyorlar, beni harap ediyorlar.”

“Sahip çıkma durumu yok, Sybil. Dışarıdan gelip seni ele geçirmiş de değiller. İçeriden gelen bir şey bu. Olağandışı terimlerle değil, son derecede doğal kavramlarla açıklamak gerekir bütün olup bitenleri.”

Sybil çabucak cevapladı bu sözleri: “Bana hiç de doğal gelmiyor.”

“Pek çok kişiye olağan gelebilecek derecede doğal bir olay değil tabii,” dedi doktor. “Ama doğal, çünkü senin kendi çevren içerisinde açıklanabilir. Bütün kişilikler senden genç. Bunun bir nedeni var. Annen sana, ‘Senin herkesten çok şeyin olduğunu’ söylerken gerçekte bir yanlış yapıyordu; çünkü büyümen için gerekli şeyler verilmemişti sana. Dolayısıyla da büyüyüp tek bir kişi olamadın yalnız başına. Ardından küçük küçük parçalar kaldı doyurulmamış. Bunun böyle olduğunu bilmiyordun. Öteki kişiliklerden habersizdin. Hâlâ da karşılaşmadın onlarla, hâlâ teyp aracılığıyla onları tanımaktan kaçınıyorsun, bu nedenle de onları doğrudan bir tanıma olanağını bulamıyorsun. Hatta bilgiççe bir oyun olarak kabullenme dışında onları gerçekten kabul etmiş değilsin hâlâ.”

Sybil’in ağzı huzursuzluk içinde büzüldü.

“Kişiliklerin tam yaşlarını hâlâ saptamış değilim,” diye devam etti Dr. Wilbur, “ama kimisi bu büyük kadın bedeni içerisinde yaşa-

yan küçücük kız çocukları. Peggyler Philadelphia'ya gittikleri zaman, annenden kaçıyorlardı. Senin annenin, kendi anneleri olduğunu şiddetle yadsıyorlar; ama bu yüzeyde bir yadsıma. İyice derinliklerinde annene karşı bir korku ve öfke gizli. Bu korku ve öfke, onların bir yerden başka yere kaçmalarına, annenin onlarda yarattığı kapana kıştırılma duygusundan kurtulma çabalarına yol açıyor. Ve Peggyler'le ötekilerden bazıları küçük kızlar oldukları için, bir anlamda senin de küçük bir kız gibi bazı özellikler taşımana neden oluyorlar."

"Yalnızca deli değil," dedi Sybil acı bir alay içerisinde; "üstelik de olgunlaşmamış bir çocuk."

Doktor kolunu Sybil'in omuzuna dolayarak güçlü bir sesle: "Kendinden başka hiç kimse, sana deli olduğunu söylemedi ve bu sözcüğü de kendinle ilgili olarak kullandığın sözlükten yok etmeni istiyorum," dedi. "Annen senin büyümene engel oldu. Sen bütünüyle annene yenilmedin; çünkü senin, hayatını onunkinden değişik yapan içten gelme bir gücün vardı. Ve annenin yanıldığını anladığın zaman, sen kendi başına kendi istediğin şeyleri yapmaya başlar oldun. Bunlar geçmişten kalma küçücük parçacıklardı, öteki kişiliklerin doğumuna yol açmışlardı; seni başka insanlardan ayırmışlardı ve kendi kendinden ürkmene neden olmuşlardı."

Doktor sözüne devam ederken gözlerini Sybil'inkilerden ayırmadı: "Hasta, evet ama, şizofrenik hayır. Şizofrenik olan annendi. Onun görüşü seninkinden bütünüyle değişti. Bana bir gün annenin, bir yapının bütününe değil de yalnızca bir bölümünü görebildiğini söylemiştin; *Hansel ve Gretel*'e gittiğinizde, onun yalnızca kapının üstündeki şekerden çubukları görebildiğini ve bu arada ne kapının bütününe ne de sahneyi bütünüyle bildiğini anlatmıştın. Sence, her şeyi bütün olarak görebiliyorsun. Evet, senin de parçalanman var ama, bu bir şizofreniğin parçalanışı gibi değil. Senin parçalanışın görüş açısından bir parçalanma değil, kişiliğin bölünüşü anlamında bir parçalanma. Bir daha kendine deli dediğini duymayayım. Sen akıllısın; annenin seni tutsak ettiği o işkence çemberi

içerisinde varlığını sürdürmeyi başaracak kadar, seni engellemesi gereken o korkunç çocukluk dönemi içerisinde kendini yine de belirli bir yere getirebilecek kadar akıllısın üstelik. Şimdi bana Philadelphia'da başına gelenleri anlat. Konuşmak yararlı olabilir.”

Sybil 2'yle 7 Ocak 1958 tarihleri arasındaki Philadelphia öyküsünü kendi açısından anlattığı zaman doktor, Peggy Ann'la Peggy Lou'dan da öykünün öteki yüzünü dinlemek için sabırsızlanınıştı. Ama analizin bu dönemine Peggyler'i çağırmanın hiçbir yolu yoktu. Doktor onların kendiliklerinden ortaya çıkmalarını beklemek zorundaydı. Bu da, bir aydan önce mümkün olamadı.

Bu arada Sybil okula döndü. Ama Philadelphia'da neler olabirdi yahut belki de gerçekten neler oldu kuşkusu içerisinde korku dolu günler geçirmeye devam etti. İçinde yaşayan bu varlıkların kötülük yapamayacakları biçimindeki sözleriyle, Dr. Wilbur ne kadar kendisini inandırmaya çalışırsa çalışsın, Sybil bundan emin olamıyor ve de böyle bir gerçeği kabul bile etmiyordu. Analizin başlangıcından bu yana kendisini yalnızca Philadelphia'ya götürmekle kalmamışlar, aynı zamanda Elizabeth'e, Trenton'a, Altoona'ya ve hatta San Francisco'ya bile götürmüşlerdi. Analiz başlamadan önce nerelere götürüyorlardı, haberi yoktu. Bu öteki kişiler para çantasını yönetiyorlar, kendi isteği dışında hareket eden bedeninin yönetimini üzerlerine alıyorlardı. Ötekilerin yaptıklarını her zaman olayın bitiminden *sonra* öğreniyordu. Ve her zaman, geçen olayın Dr. Wilbur'un anlattığından daha kötü, çok daha kötü bir şey olduğu korkusu içerisinde yaşıyordu.

Bu ötekiler yasal açıdan hatalı bir şey yapmasalar bile, hareketleri öylesine sürekli olarak değişen ve yeniden oluşan ışık oyunları halinde yansıyor ki Sybil'a -kendi başlattığı ya da yapmayı düşündüğü herhangi bir davranışın gözle görünür amacı ne olursa olsun- sonunda içine düştüğü karamsarlığı aydınlattığı bir sahnede ötekiler galip çıkıyorlardı.

Sonra, Philadelphia'dan dönüşünün üzerinden bir ay geçmişken, bir gün doktor: "Peggy Lou ve Peggy Ann'ın sesleri bantta," dedi. "Philadelphia'da neler yaptıklarını dinlediğin zaman adama kıllı rahatlayacaksın." Doktor özellikle doğal davranma çabası içerisindeydi ama, dinlememe konusunda Sybil'in bugüne değin sürdürdüğü inatçı ve sert tutumdan sonra şimdi kabul edeceğine yine de olasılık tanıyamıyordu. Onu bir kez dinletmeye razı etmekte tek sorun.

Sybil'in gözbebekleri korkudan irileşti.

"Ne diyorsun?" diye sordu doktor.

Sybil karşılık vermedi.

"Nasıl oluyor, anlayamıyorum" dedi sadece. Sözcükleri duyulmayacak gibi yavaş çıkmıştı duyduklarının arasından ve boğazının nasıl kurduğunu hissetmemek olanaksızdı.

"Yalnızca ötekileri tanımakla, bir bütünleşmeye yol açabilirsin. Onların başından geçenleri, onların anılarını benimsemekle başarıya ulaşabileceksin."

"Hiçbirini istemiyorum. Doktor, neden bana işkence ediyorsunuz?"

"Eğer bu bedensel bir hastalık olsaydı," diye açıkladı doktor; "seni bir krizden kurtaracak, iyi edecek ilacın reçetesini yırtıp atmazdın."

"Benzetmenin bütünüyle geçerli olduğu kanısında değilim."

"Ne denli geçerli olduğunu sen anlayamazsın," diye diretti doktor. "Bu öteki kişilikler değil, senin hastalığın; senin hastalığının semptomları onlar. Sana sahip çıkıyorlar, seni istila ediyorlar, isteklerini ve amaçlarını bozup altüst ediyorlar. Ancak bu kişiliklere daha yakınlaşma yoluyla normal bir hayata ulaşabileceksin."

Sybil'in dudakları alaycı bir gülümseyişle büküldü.

"Kulağa öyle kolay geliyor ki bu sözler. Ama Doktor, biz de ben de biliyoruz ki, kolaylıkla ilgisi yok bunun."

"Hiç kimse bunun kolay bir şey olduğunu söylemedi ki" diye

cevap verdi doktor. “Ama sana şunu söyleyebilirim: Eğer sen ötekileri tanımaz -kabullenmezsen- iyileşmen sonsuz derecede güçleşecektir.”

“Philadelphia hiçbir zaman iyileşemeyeceğimi kanıtladı bana,” diye cevap verdi Sybil karamsarlık içerisinde, iskemlesinden kalktı ve pencereden bakmaya gitti, dalgındı.

“Sybil!” diye seslendi doktor. Karşı koymakla(*) bir şey geçmiyor eline.”

Sybil, doktora bakmak üzere dönerken:

“Yine o kötü sözcük!” dedi.

“Bütün hastalar karşı koymaya başvururlar zaman zaman,” diye yatıştırmak istedi doktor.

“Ama,” dedi Sybil yine, dudakları belli belirsiz bükülerek; “ben yalnızca bir hasta değilim. Ben, hastalar’ım.” ‘Lar’ eki üzerindeki vurgunun ürkütücü bir tonu vardı. “Hiç değilse sizin bana söylediğinize göre durum bu. Ve ben kendi ‘hilkat garibeliğim’ gerçeğini dinlemek ve bu gerçekle karşılaşmak zorundayım.”

“Sybil, Sybil... Gerçekleri çarpıtıyorsun. Ötekiler senin bir parçan. Hepimizin kişiliğinde değişik bölümler vardır. Anormallik, bu parçaların varlığında değil, bölünüp birbirlerinden kopmuş olmalarında; belleğin yitirilişinde ötekileri harekete geçiren korkunç sarsıntılara dayanıksızlıkta.”

“Kaba ve ağır gerçekleri ince sözlerle dile getirme çabasındasınız,” dedi Sybil üzüntü içerisinde. “Ötekiler sözüyle *öteki kişiler* demek istiyorsunuz. Ben onları tanımak istemiyorum. Neden tanıyayım?”

“Neden tanıman gerektiğini söyledim ya,” diye ısrar ediyordu doktor. “Yine söyleyeceğim. Çünkü onları dinlemek senin için *gerçekten* çok iyi olacak. İyileşimde en önemli adım bu.”

Sybil susmuştu ve doktor bunun sandığından da daha güç bir

(*) Karşı koyma: Nevrozlu hastaların psikanaliz sırasında içgüdüsel olarak tedaviyi engelleme çabaları; bir çeşit psikolojik bozukluk.

şey olacağını anlıyordu. “Nasıl olsa er geç yapacağız bunu,” diye ekledi. “Neden şimdi olmasın? Üstelik banta almama izin de vermiştin? Yalnızca kendim için yapmadım ki bu işi.”

“Korkuyorum,” dedi Sybil. Ve bütün bedeni titredi.

“Dinlerken korkuların azalacak.”

“Ama bunu dinlemekle ‘kararmaların’ önüne geçmiş olacak mıyız?” diye umutsuzluk içerisinde sordu.

“En sonunda varacağımız yer o zaten” diye cevap verdi doktor. “Öteki kişileri daha iyi tanıdıkça, seni tek kişiliğe dönüştürme yolunda daha ileri bir yere varmış olacağız.”

Sybil bir iskemleye çöktü ve yorgun bakışlarla doktoru süzdü. Gözbebekleri öncekinden de daha büyümüştü şimdi. İskemleye sımsıkı tutundu ve olabilecek sonuçlarını bütünüyle bilinci içinde mırıldandı: “Pekâlâ,”

Doktor, hasta kanepesinin başındaki sandalyesinden kalktı ve çalışma masasının çekmecesini açarak bir elinde teyp, öteki elinde bantla, doğrudan Sybil’in gözlerinin içine baktı.

“Çalıştırayım mı?” diye sordu. Kısa bir sessizlik oldu. Sonra Sybil başını eğdi.

Doktor teybe uzandı. Bant dönmeye başladı. Şimdi kanepenin bir köşesine büzülmüş durumdaki Sybil: ‘Bu bantlar beni ezecek,’ diye düşündü.

Banttaki ses konuşmaya başlamıştı: “Kimya laboratuvarında kırılan camın sesini duydum. Bana Lulu’yu ve turşu kavanozunu hatırlattı. Sybil’la birlikte kapıya koştumam gerekiyordu...”

“Annemin sesi,” diye haykırdı Sybil. “Annemin sesini nasıl aldınız?” Sybil cama doğru koştu. Doktor bir an için Sybil’in, Peggy Lou’ya dönüştüğünü sandı, ama banttaki ses, “Sybil’la birlikte kapıya koştum ve onun yanında asansöre doğru yürüdüm,” derken Sybil, Peggy Lou’nun varlığını belirleyen fiziksel değişmelere uğramaksızın bütünüyle kendine özgü bir sesle konuştu: “Annemin sesi bu. Kapayın şunu, dayanamıyorum. Beni delirteceksiniz. Daha hazır değilim.”

Doktor teybi kapadı. Sybil pencereye sırtını döndü, iskemleye oturdu ve boşluğa bakmaya başladı.

Doktor yavaş bir sesle:

“Annenin sesi değil bu,” dedi. “Peggy Lou’nun sesi. Seni inandırmak için bir daha dinleteyim mi?” Ve Sybil hiç karşılık vermediği halde doktor bir kez daha teybin düğmesini çevirdi.

Peggy Lou diyordu ki:

“Sybil’in fermuarlı çantamıza sarıldığını hissettim. Asansör gelmediği için öfkelenmişti. Hemen yerini aldım. Asansöre giren ben oldum. Evet, bendim!”

“Bu da ne demek oluyor?” diye sordu Sybil korku içerisinde. “Kapayın, şunu.” Doktor denileni yaptı. “Fermuarlı çantamız” diye söylenerek Sybil odada dolaşmaya başladı. “Benimle ‘ortak bir mülkiyeti’ olduğunu sanıyor. Oh, Dr. Wilbur, Dr. Wilbur, ben ne yapacağım?”

“Sadece dinleyelim,” diye belirtti doktor, teybi yeniden çalıştırırken. Şimdi Peggy Lou’nun sözleri odayı doldururken korkunç bir açıklama, gerçeği ilk kez hastanın gözleri önüne seriyordu.

“Laboratuvardan çıktım,” diyordu Peggy Lou; “çünkü camı kırdığım gerekçesiyle azarlanmak istemiyordum. Ben kırmamıştım. Hayır, ben kırmamıştım. Ama Lulu suçu benim üzerime attığı zaman da ben kırmadığım halde cezalandırılmıştım. Evde, cezalandırılmıştım. Doğru değildi bu.”

“Kapayın şunu, kapayın,” diye yalvardı Sybil. Bunu izleyen sessizlik içerisinde, huzursuzluk verici duygular içerisinde kıvranan Sybil, yavaş sesle hatırlamaya başladı: “Yıllardır düşünmemiştim o turşu kavanozunu. Ama şimdi hatırlıyorum. Lulu kırdığı halde annem beni cezalandırmıştı. Ama Peggy Lou nereden bilebilir bunu?”

“Peggy Lou, senin bir bölümün. Haksız yere cezalandırılmaktan ötürü duyduğun öfkeye karşı o korumuştun seni,” diye cevap verdi doktor.

“Onun beni korumasını istemiyorum. Onunla hiçbir bağlantım olmasını istemiyorum,” dedi Sybil acı acı.

“Sybil!” diye uyarmak istedi doktor; “Senin için hiç de iyi olmayacak biçimde *karşı koymaya* kalkışıyorsun.”

“Yine o kötü sözcük.” Sybil gülümsemek için bir çaba harcadı ama, çabası donup kaldı.

“Peggy Lou’nun her yerde cam kırmayı sürdürmesinin nedeni, o turşu kavanozu,” diye açıkladı Dr. Wilbur.

“Bence bu alışkanlığını kesse artık, iyi olacak” dedi Sybil sınırlı bir biçimde. “Peggy Lou’nun kırdığı camların parasını ben ödüyorum. Peggy Lou’ya dayanacak bütçem yok benim.”

“Turşu kavanozunun yarattığı sarsıntıyı odadan kaldırdığımız zaman Peggy Lou duracaktır,” dedi Doktor. “Sen kendin öfkelenilmeyi öğrendiğin zaman, Peggy seninle bütünleşecektir. Daha fazlasına hazır mısın? Doktor, teybi yeniden çalıştırdı. Peggy Lou’nun sesi yeniden yükseldi:

“Kimya laboratuvarında gülünç bir koku vardı. Bana, oturduğum Willow Corners’deki eski eczaneyi hatırlattı. Sybil’in annesi bizi çiftlik dönüşü orada bulmuştu. Ben korkunç derecede öfkeliydim. Hemen kaçıp gitmem gerekiyordu o laboratuvarıdan.”

“Durdurun. Lütfen, lütfen.” Yakarış, tüyleri diken diken ediyordu.

Doktor söyleneni yaptı. Bunu izleyen sessizlikte Sybil yeniden mırıldanmaya başladı: “Eski eczane. Hatırlıyorum orayı. Yaşlı Dr Taylor. Müzik. Mükemmel müzik.” Anılarına bir an için gömülen Sybil sakinleşti.

Sakinleşmeyi fark eden doktor açıklamaya girişti: “Görüyorsun ya, Peggy Lou senin anılarını paylaşıyor. Ayrıca senin kesinlikle bilmediğin, belleğini yitirdiğin için bilmediğin anıları da var onun. Bütün bu anılar sana eriştiğinde, senin bütünleşmene doğru büyük bir adım atmış olacağız.”

Doktor teybi çalıştırdı ve Peggy Lou yine konuşmaya başladı:

“Metroda ve Philadelphia’ya giden trendeyken, Sybil’in benim istediğim şeyleri yapmadığını düşündüm hep. Resim gereçleri satın almak için para istiyordum. O ise bu paranın, laboratuvar harçlarını ödememizde kullanılacağını söylüyordu. Kimyayı ben de seviyorum, ama Sybil formüllerle kafasını aşırı derecede yorduğu için sinirleniyorum. Eğer çarpımlara benim yardım etmeme izin verecek olsa, o kadar çok yorulmayacak. Çarpımları ben ilkokuldayken öğrenmişim; o öğrenememişti. Eğer istesem ona yardımcı olabilirim. Ama yapmıyorum. Ben zevk aldığım şeyleri yapmak istiyorum. Philadelphia’ya giderken yolda hep bunları düşündüm. Uzun süredir hiçbir yere gitmemiştik. Ve buna çok kızıyordum. Gerçekten öfkeleniyordum. Biliyorsunuz, ben yolculuğu severim, ama şu Sybil hiçbir yere gitmez. Bunun için ona inat ben de Philadelphia’ya gittim.”

Bu kez doktor, teybi kendisi durdurdu.

“Bu kadar mı?” diye sordu Sybil.

“Hayır, ama biraz dinlenebiliriz.”

Sybil bugün ilk olarak duygularıyla değil de aklıyla karşılamaya başladığı gerçekler arasında sakın bir tutuma bürünmüştü.

“Anlamamı gerektiren öyle çok şey var ki,” dedi. “Formüller derken neyi kastediyordu acaba?”

“Biliyorsun ki, Sybil,” diye açıklamaya başladı doktor; “üçüncü sınıftan beşinci sınıfa kadar Peggy Lou senin yerini almıştı. Çarpım cetvelini o öğrenmişti. Senin çarpımla bir türlü baş edememenin nedeni buydu. Eğer Peggy Lou’yu, kendi bilgilerini seninle paylaşmaya razı edebilirsek, bundan böyle hiç zorluk çekmeyeceksin. Aranızdaki duvarı yıkmamız gerek. Bütünleşmeye doğru harekete geçmemizi önerirken bunu kastediyorum.”

“Anlıyorum,” diyerek kabul etti Sybil. “Bu, sizin söylediklerinizi daha net olarak görüntülüyor.”

Bir kez daha teyp çalıştırıldı ve Sybil, Peggy Lou’yu dinlemeye başladı: “Bunun için Broadwood’a gidip orada resim ve es-

kizler yaparak eğlenmeye karar verdim. Ama oraya gidince yanımda ne var ne yok diye baktım ve yalnızca fermuarlı çantamızın olduğunu gördüm. Kayıt masasındakilere bavullarımın ertesi gün geleceğini söyledim; bana inandılar. Asansörcü çocukla birlikte 1113 numaralı odaya gittim. Odayı sevdim, çünkü gerçekten yüksek tavanları, krem renkli duvarları ve pencereden görünen şahane bir manzarası vardı. Ayrıca, oda çok sıcak ve sessizdi. Beni getiren çocuğun ardından kapıyı kilitledim; fermuarlı çantayı, eldivenlerimi ve eşarbımı konsolun üstüne koydum. Ama paltomu çıkarmadım. Uzun bir camın yanında durdum. Sonra pijamam olmadığını fark ettim. Bu iyi bir şeydi, çünkü dışarı çıkıp alış-veriş yaparak adanakkılı eğlenebilirdim. Bulabileceğim en çarpıcı renklerde -Sybil'ı bütün gece uyutmayacak ve annesinin de: 'Hiç zevkin yok senin. Kültürlü, gün görmüş kişiler, sessiz renkleri seçerler' demesine yol açacak- pijamayı almaya karar verdim.

"Eh, metroya bindim ve Wayne Caddesi'ndeki Mayflower adlı dükkâna girdim. Çarpıcı renkli ve gerçekten dehşetengiz görünümlü bir pijamayı satın aldım. Peggy Ann da benimle birlikte geldi."

Ürkütücü anıların gerginleştiği yüz ifadesiyle Sybil kendi kendine söylendi:

"Pijamalar. Eldivenler. Kırmızı eşarp. Fermuarlı çanta..."

Peggy Lou konuşmasını sürdürüyordu: "Otele döndüm ve odama çıktım. Giysilerimi yıkadım, banyo yaptım, saçımı da yıkadım, güzel pijamalarımı giydim, televizyonu açtım televizyondaki şarkıları ben de yüksek sesle söylemeye başladım. Televizyon arkadaşlık ediyor insana. Sonra yatağa girdim. Gecenin daha geç bir saatinde yandaki odadakiler radyoyu öyle çok açtılar ki uyandım ve bir daha uyuyamadım. Off... Öyle öfkelenmişim ki... Bunun üzerine kalktım ve camdan dışarı baktım. Yolun karşı yanında Erkek Çocuklar İçin Katolik Ortaokulu ve bir zamanlar *Philadelphia Morning Record* gazetesinin çıkarıldığı eski bir yapı vardı. Metro

istasyonu otelin az ötesindeydi. Uzakta köprüünün üstündeki kırmızı, yeşil ışıkları görebiliyordum. Uzun bir süre camdan dışarıyı seyrettim ve sonunda artık radyo sesinin gelmediğini anlayınca yine yattım.

“Uyandığımda bir önceki gecenin sisi kalkmıştı havadan ve güneş pırıl pırıl parlıyordu. Güneşi gördüğüme çok sevindim ve uzun süre camın önünde durup yapıların, köprüünün üstünde yansıyan güneş ışınlarını seyrettim. Köprüünün yakınında çok uzun ve ince bir çan kulesi olan büyük bir kilise vardı. Ardındaki nehrin öte yakasındaki görünen puslu yapıların önünde karanlık yüzüyle yükseliyordu. Bu görüntüyü sevdim, giyinirken de durup durup baktım. Oda servisini çağırıp doyurucu bir kahvaltı istedim, çünkü Sybil hiçbir zaman yeterince yemek yedirmez bize. Garson çok iyiydi ve arkadaşça davrandık birbirimize. Camın önündeki koltukta oturarak kahvaltı ettim ve pencere kenarına kırıntıları koydum. Güvercinlerle ve öteki kuşlar gelip bu kırıntıları yediler. Kakaomu ve tostumu kuşlarla paylaştım. Bu odada kaldığım sürece her gün böyle yapmaya karar verdim.

“Sonra dışarı çıktım, sokaklarda yürüdüm. Eski, koyu kırmızı tuğlalı bir yapıyı gördüğümde daha pek uzaklaşmamıştım. Basamaklardan çıkıp Güzel Sanatlar Akademisine girdim. Taşbasması resimler sergileniyordu. Benim resimlerim gibi bunlar da siyah-beyazdı; onun için hepsine baktım. Sonra yukarıdaki galerilerde neler olduğunu görmek üzere basamakları yeniden çıktım. Bu müzede öyle çok zaman geçirdim ki, bekçilerden biriyle tanıştım. Resim üzerine konuştuk onunla ve çok iyi geçindik.

“Ayrıca, günümün yarısını da Betsy Ross House’de geçirdim. Tıp Müzesine gittim ve orada, kafasında bir kurşun yarası olan kırk sekiz yaşındaki bir adamın beyniyle; felç geçirmiş, otuz sekiz yaşındaki bir kadının beynini gördüm. Ayrıca, cam kavanozlarda pek çok küçük bebek vardı. O kavanozlar son derecede ilginçtiler. Philadelphia’da çok eğlendim.

“Sokakta ve otel odasında eskizler çizerek epey vakit geçirdim. Otelin mektupluk kâğıtlarına eskiz çizmeyi çok sevdim. Kâğıt bedava olduğu için satın almam gerekmiyordu. Bir tepenin üstünde oturan kadını çizerken çok serbest çalıştım. Onu siyah renklerle çizdim. Mutluydum.

“Evet Philadelphia’da mutluydum. Çünkü istediğim yere gittim, çizdim, günde on saat uyudum, her gün üç dört saatimi yemek yiyerek geçirdim. Bu daha önceden de birkaç kez tattığım, hiç kimsenin bana ne yapmam gerektiğini söylemediği zamanlardaki gibi bir duyguuydu. Ve sonra kar fırtınasına yakalandığım gün geldi. Rüzgâr sırtımdan esiyordu ve her yanıma kar kaplamıştı. Çizmem, eldivenim yoktu ve soğuktan kulaklarım ağrımaya başlamıştı. Sırtımdaki palto yeterince sıcak tutmuyordu. Otele gelmek için geri döndüğümde, rüzgârı hep karşıdan yemeye başladım. Otelde odama gelen ve nasıl olduğumu soran kadın, daha önceden, bana dışarı çıkmamamı söylemişti; onu dinleseymişim. Ama dinlememiştim. Rüzgâr hızla eserken kendime olan güvenimi yitirdim. Yanından geçtiğim çirkin yapılardan birinin camını kırmak geldi içimden. Durdum ve elimi cama dayadım. Düzgün yüzeyliydi, soğuktu. Dokununca, birinin yavaş sesle bana bir şeyler söylediğini duyar gibiy oldum, ‘Ama camı kırmak istemiyorsun. Artık kırmayacağını söylemiştin’ diyordu. Sizi göreceğimi umarak geri döndüm. Siz yoktunuz, doktor. Ama orada olun olmayın, camı kırmak istemedim. Çünkü artık öfkem geçmişti. Üşümüş, çok üşümüştüm. Düşündüm: Bedeni Sybil’a bırakayım, dedim. O sırada düşünemeyecek kadar yorgundum, ama bu da bir ödeşme sayılabilirdi.”

Bir ‘klik’ sesi bandın bittiğini haber verdi. Odaya sessizlik egemendi. Sybil, doktordan çok kendi kendine konuşurcasına, “Köprüdeki kırmızı yeşil ışıklar,” diye mırıldandı. “Çok uzun, ince çan kulesi olan büyük kilise. Bunlara dikkat etmemiştim. Fermuarlı çanta, eldivenler, kırmızı eşarp, pijamalar. Garson, masadaki kadın. Peggy Lou’yla tanışmamış olduğum halde doğru tahmin etmiştim.”

Sonra doğrudan doğruya doktora döndü ve kendinden emin bir ifadeyle: “Peggy Lou’nun kuşları besleyişi, Assisi’li Aziz Francis’i anımsatıyor,” dedi.

“Görüyorsun ya,” diye cevap verdi doktor. “Peggy Lou, hiç de canavar değil.”

“Evet, estetik duygularının da oldukça gelişmiş olduğu anlaşıyor. Tepedeki kadın resmi çok iyi. Bana onun her zaman siyah-beyaz resimler yaptığını söylemiştiniz.”

“Dünyayı ak ve karalar içerisinde görüyor. Peggy Lou için gri yoktur.”

“Bedeni Sybil’a bırakayım?” Sybil sorarcasına söylemişti bu cümleyi. “Ne garip bir söz. Sanki beden kendisininmiş gibi!”

“Görüyorsun ya, Sybil” diye açıklamaya başladı doktor, “Philadelphia yolculuğunun bu anlatımı, bedene egemen duruma geçmiş ikinci bir kişiliğin, ne zaman gerçek sahibine aynı bedeni teslim ettiği konusundaki açıklamasıyla birlikte, çok-kişiliğin dinamiği konusunda gerçekten aydınlatıcı oldu bizim için. Anlamış olduğun üzere, fırtınadan yorgun düşen Peggy Lou, bedeni sana devrediyor, çünkü orada bulunmamayı tercih ediyordu.”

“Bu seçimi yapabilme durumunda mı?”

“Oh, evet. İkinci kişiliklerden biri belirli bir zamanın kendisini harekete geçiren duygularını eyleme dönüştürdükten sonra, daha fazla yüzeyde kalması için bir neden bulunmuyor. Philadelphia, Peggy için, senin geçmişte dizginlediğin bir dizi duygunun eyleme dönüştürülmesiydi. Beş gün boyunca dilediği gibi yaşayınca, kimya laboratuvarında uyanan öfkeli, hırçın duyguları yitirdi. Sen bu çeşit duygularla başa çıkamadığın zaman, Peggy Lou senin yerine çözümü getiriyor.”

Ve böylece Willow Corners’de ve Elderville’de, Peggy Lou’ydu kaçamayan kaçak. Yalnızca Philadelphia’da gerçekten bir kaçış olayı olmuştu ki, bu da öncekilerden otuz yıl kadar sonra geçiyor-

du. Peggy'nin kendi annesi olarak kabullenmeyi reddettiği, ama sürekli olarak kaçtığı annesi, bugünkü eylemi harekete geçiren bir anahtardı geçmişten kalma.

Kimya laboratuvarında cam kırıldığı zaman çıkan ses geçmişten iki olayı hatırlattı: Willow Corners'deki eski eczanede Sybil dirseğini tezgâha dayamış dururken bir ilaç şişesi yere devrilmiş ve Hattie'nin suçlayıcı sesi yükselmişti: "Sen kırdın!". Elderville'deki Andersonlar'ın mutfağında kuzeni Lulu, kendi parçaladığı turşu kavanozunu kırmakla Sybil'ı suçlamıştı. Yine Sybil'ın annesinin it-hamı izlemişti bunu: "Sen kırdın."

Kimya laboratuvarında, Willow Corners'deki eski eczanede ve Elderville'deki Andersonlar'ın mutfağında olduğu gibi, Sybil'ın beyni zonklamaya ve oda, çevresinde dönmeye başlamıştı. Her üç olayda da fiziksel tepkilerle duygular aynıydı.

Ertesi gün Sybil, Peggy Ann'ı dinledi teypte. Peggy Ann'ın, Peggy Lou'nun gramer hatalarından ve bozuk konuşmasından ayrı ve düzgün bir ifade biçimi oluşu ilginçti.

"On yedinci ve Dodge Sokakları'na doğru yürüyordum," diyor-du Peggy Ann'ın sesi, "çünkü Dr. Wilbur'un nereye gittiğini öğrenmek istiyordum. Birkaç blok yürüdüm ve levhalardan hiçbirinin üzerinde numaralara rastlamadım; bunun üzerine dönüp başka bir yöne doğru ilerlemeye başladım ki, numaraları olan bir sokağı bulabileyim. Eğer on altıncı sokağı, Omaha'nın anacaddesini, bulabilecek olsam; diye düşünüyordum, o zaman on yedinci sokağı da rahatça bulabilirim. Çok yorgun düşene ve üşüyene dek yürüdüm ama, sokak numaralarına hiç rastlamadım. Öfkelenmeye ve bir cam kırabilecek kadar sinirlenmeye başladım. 'Ama camı kırmak istemiyorsun' diye bir ses duydum. 'Artık kırmayacağını söylemiştin.' Kimin konuştuğunu anlamak için hızla geri döndüm. Onunla konuşmak istiyordum dolayısıyla onun ardı sıra yürümeye başladım, ama bulamadım. Yine üzgün ve yalnız hissetmeye başladım kendimi. Sevdığım tek kişiyi bulmak istiyordum. Sonra en çok Dr.

Wilbur'u sevdiğimi ve onu bulmaya çalıştığımı hatırladım. Ona el-lerden, müzik ve kutulardan söz etmek istiyordum. Bunların ne olduğunu kesinlikle bilmiyordum ama, onlardan söz etmeye can atıyordum. Ve ona, iyileşeceğimi söylediği halde neden hâlâ iyileşemediğimi sormak istiyordum. Korkuyordum.”

Teypte Dr. Wilbur'un da sesi duyuldu: “Dr. Wilbur burada işte.”

“Dr. Wilbur uzaklara gitti,” diye directti Peggy Ann.

“Benim, Dr. Wilbur olduğumu görmüyor musun?”

“Dr. Wilbur uzaklara gitti ve bizi aciz bıraktı.”

“Dr. Wilbur sizi bıraktığında sen neredeydin?”

“Omaha'daydım.”

“Şimdi neredesin?”

“Omaha'dayım.”

Bant bitmişti. Gerçekte Peggy Lou'nun yüklendiği kırık cam sorumluluğunu Peggy Ann'in da omuzlarına alışı doktora ilginç geldi. Ama gerçekte bu iki kişilik öylesine yakındılar ki, sık sık aynı deneyleri paylaşıp hatta ötekinin duygularını kendilerinkiymiş gibi benimsedikleri oluyordu. Peggyler'in temsil ettiği öfke ve korku, birbirlerinden bütünüyle ayrı duygular değildi.

Peggy Ann'in konuşması sırasında sessiz duran hastasına döndü doktor.

“Benden geçmişimi çaldı,” dedi sonunda Sybil. “Her ikisi de çalmışlar. Peggy Ann'da, Peggy Lou da.”

Doktor inançla verdi cevabını: “Biz bütünleşmeye doğru ilerlerken, geçmiş artık seni tedirgin etmez olacak, Sybil. Annenin elleri seni artık ürkütmeyecek. Çatışmaları yeniden çözümleyeceğiz ve bu hırsızlar çaldıklarını geri verecekler sana.”

Doktor bundan sonra Peggy Ann'in, Sybil'in dehşete kapılan ve ürken bölümü olduğunu ve Philadelphia'dan buraya yine o aynı korkuyla döndüğünü açıkladı.

“Ama Peggy Ann'in Philadelphia'da olduğundan haberi bile

yok,” dedi Sybil. “Böyle bir şeyin ortaya çıkması için ne kadar karmakarışık bir hal almış olması gerekir duyguların.”

“Bantlarımda başka kişilikler de var,” dedi doktor. “Yarın dinlemeye başlayalım mı?”

“Benim dışımda on dört tane daha olduğunu söylemişsiniz,” diye cevap verdi Sybil. “Bunları dinlemek yüzyıllar alır.” Sonra hemen konuyu değiştirerek sözlerine bir önceki buluşmalarında kendisini dehşete düşüren bir konuyu açarak devam etti: “Peggy Lou, annemin sesiyle konuşuyor.”

“Bu ilginç,” diye cevap verdi doktor. “Biliyorsun ki, Peggy Lou senin anneni kendi annesi olarak kabul etmiyor.”

Sybil düşünceli bir biçimde ekledi: “Peggy Lou çok avantajlı. Benim yüz yüze gelmek zorunda kaldığım şeyleri o reddedebiliyor.” Sonra uzun süredir göstermekten kaçındığı bir meraka yenilerek sordu: “Nereden gelmiş? Nasıl yaratılmış? Sorular, sorular, sorular. Ama hiçbirinin cevabı yok, değil mi?”

“Daha benim bile elde edemediğim pek çok karşılığı var bu soruların,” dedi Dr. Wilbur.

Sonra ansızın daha yatışmış ve kendinden emin gözüken Sybil, “Eh, oldukça uzun bir süre daha ötekileri dinleyemeyeceğim,” dedi. “Beni umutsuzluğa düşürmekten başka yararları yok. Neden dinleyeyim?”

Doktor, Sybil’a şunları hatırlattı bir kez daha: “Bilmek, bilmekten daha iyidir. Öteki on dört kişiliğin başından geçenleri kendine aitmiş gibi kabullenmen ve hatırlaman, daha önce de söylediğim gibi, çok önemli bir şeydir. Bunları kendine aitmiş gibi kabulleneceksin çünkü onlar senin bir bölümün, Sybil. İyileşmeye doğru en önemli adımlardan biri bu gerçeği olduğu gibi kabul etmen.”

Gerileyen Beyaz Palto

Sybil ertesi sabah uyandığında, kendisini uyanmaya iten rüyadan düşüncelerini büsbütün uzaklaştırmayı başaramadı.

Rüyasında ailesiyle birlikte kentten hemen ayrılmaları gerekiyordu; çünkü kalırlarsa, orada kıyamet günü başlayacaktı. Ani bir kararla Sybil, anne ve babasını başka bir kentteki evi görmek için götürmeye karar vermişti, çünkü o evde oturlarsa güvenlik içerisinde olabileceklerdi. Babasını bu yeni evin sahiplerine tanıştırmaktan ve onları çok iyi tanıdığını kanıtlayabilmekten ötürü gurur içindeydi. Gerçekte bu, Dr. Wilbur'la konuşmalarını babasının da onayladığı günü andırır bu hoşnutluk duygusuydu.

Sonra, öbür kentteki evin büyük oturma odasında tanıdığı bu insanların çocuklarıyla karşılaştı. Yedi tane ikizle bir tek evlat sıraya dizilmişlerdi. İkizlerden dördünün saçları koyu kahverengi, üçününse sarıydı. Ötekilerden ayrı, tek başına duranın saçları, Sybil'inkilerin benzeriydi.

Çocuklardan daha büyükçe olan birine, “Erkek ve kız kardeşlerini tanıştırsana bana,” diyordu Sybil.

O sırada ansızın, ana-babalarıyla birlikte on beş çocuk dışarı çıkmaya başlıyor ve Sybil'la ana-babası içeri giriyorlardı. Sybil, biri dışında bütün ötekilerin ikişer ikişer sıraya girmiş olduğu bu çocuklarla tanışmadığını anladığı sırada uyanmıştı.

Ama bir rüyaydı bu. Yaşadığı hayatta da Sybil bu çocuklarla tanışmaktan kesinlikle kaçınıyordu. Marcia ve Vanessa, Mike ve Sid, Ruthie ve Marjorie, Peggy Lou ve Peggy Ann, bunlar hep ikişer ikişer bulunan kişiliklerdi. Direniş öylesine güçlüydü ki; Dr.

Wilbur, sorunu yardımcı analistiyle tartışmaya karar verdi.

Sybil'ın, Peggyler'i banttın dinlemesinin üzerinden bir hafta geçtikten sonra doktor, "Vicky!" dedi, "Sybil'a senden ve ötekilerden söz ettim. Hiçbir değişiklik yapmışa benzemez bu. Sybil'a sizin varlığınızı kabul ettiremiyorum. Sizin başınızdan geçen olayları hatırlatamıyorum."

"Korkarım size hiçbir çözüm sunamayacağım," diye karşılık verdi Vicky. "Ama belki ötekilerle birlikte yaşamanın nasıl bir şey olduğunu size biraz anlatırsam, yararlı olabilirim."

Doktor başını salladı.

"Ben, merkezdeyim," dedi Vicky. "Sybil benim sağımda ve sırtı hepimize dönük."

"Anlıyorum," dedi doktor. "Ama Sybil'la sizin aranızda hiçbir bağlantı yok mu, Vicky?"

Vicky düşünceli düşünceli durakladı; sonra, "Evet, çok derinlerde; ama öyle derinlerde ki, Sybil hiç hatırlamıyor" karşılığını verdi. "Hatırlamak istemiyor, çünkü acı veriyor bunları hatırlamak."

"Ve acı veren her şeyi kesip atıyor, kendisini ondan koparıp ayırıyor, değil mi?"

Vicky, "Evet. Böyle diyebiliriz." dedi düşünceli düşünceli. "Görüyorsunuz ki, ben bütün bir insanım. Sybil yle değil. Ona sakin söylemeyin bunu. Onu üzüyor bu gerçek. Komplekslerinin nedeni de bu."

Vicky ne demek istiyordu acaba, diye düşündü Dr. Wilbur. Sözlerinin anlatmak istediği şey, Sybil'ın bütün bir insan olmadığı, çünkü değişik bölümlerinin öteki kişiliklere aktarıldığıydı. Öyle mi?"

"Evet." diye cevap verdi Vicky.

"İlk başta, herhalde bu kişiliklerin yaratılmasına neden olan pek çok bölünme olması gerekir geçen yıllar boyunca."

"Doğru."

“Bu bölünmeler, birtakım sarsıntılar etkisiyle meydana gelmiş olmalı, yani her bir kişiliğin Sybil’ı korumak üzere ortaya çıktığı dayanılmaz gerçeklerin bir sonucu olarak.”

“Bu ana kadar tam isabet kaydettiniz,” dedi Vicky.

“Ama,” diye ekledi doktor; “bütün bunların ilk ne zaman başladığını merak edip duruyorum. İlk bölünmeden önce belirli bir süre geçmiş olması gerekir; Sybil’ın bütün bir insan olarak yaşadığı bir süre.”

“Nasıl oldu acaba?” dedi Vicky. “Kimdi acaba? Bir bakıma ben sayılabilirim. Eğer ilk geldiğim zamanı anlatırsam bir yararı olur mu?”

“Danny Martin’in Sybil’dan ayrıldığı, altıncı sınıf dönemini kastediyorsun herhalde?”

“O gün, benim eyleme geçerek dünyaya katılmaya karar verdiğim gündür. İlk gelişim değil...”

“Öyleyse bana ilk gelişini anlat,” dedi doktor.

“Sybil altıncı sınıfa geçmeden çok önce ben vardım,” diye söze başladı Vicky. “İlk geldiğimde üç buçuk yaşındaydık.”

Dr. Wilbur, Vicky’nin şaşkınlık verici açıklamasını dinlemeye koyuldu:

“1926 yılının Eylül başlarında bir gün, Sybil’ın anne ve babasıyla birlikte oluklu bir yolda arabayla ilerliyorduk. Willow Corners’den, Minnesota’nın Rochester Kentine gidiyorduk. Minnesota değişik bir eyaletti ve oraya gittiğimiz için çok heyecanlıydık.

Araba, kırmızı tuğlalı bir evin önünde durdu. Bay Dorsett, Willow Corners’e döndü. Bayan Dorsett, bizi St. Mary Hastanesi’ne soktu.

Doktor teşhisini koydu: Bademcikti, ama iş bununla bitmiyordu. Neden kötü beslendiğimizi anlayamamıştı. Bizim gibi iyi bir aile için bu, şaşkınlık verici bir konuydu. Oh! Doktor, kızını daha iyi beslemesini söylediğinde, Bayan Dorsett’i görecektiniz. Ama

siz ve ben biliyoruz ki, yemeklerden sonra verilen müshiller ve lavmanlardı işin gerçek nedeni.

St. Mary'yi sevdik biz. Doktor uzun boylu, genç bir adamdı. Odamıza geldiği zaman bizi hep kucağına alıyor, sıkı sıkı sarılıyor ve: “Benim koca kızım nasıl bakalım bugün?” diyordu. Boğazıma bakıyor ve bizim de onun boğazına bakmamıza izin veriyordu.

Doktor gülüyor, biz de gülüyorduk. Onunla birlikte olmaktan hoşlanıyorduk.

Bizi havalara kaldırdığı zaman, kol düğmelerinden birinin açılmış olduğunu gördük bir gün. Ve ilikleyebileceğimizi söyledik.

‘Gerçekten becerebilir misiniz?’ diye sordu.

‘Tabii becerebilirim,’ dedik hemen. ‘Çünkü her Kutsal Pazar günü babamın kol düğmelerini ben takarım.’

Doktor bizi yerimize oturturken: ‘Pekâlâ, tatlım’ dedi.

“Daha önce hiç kimse bize *tatlım* dememişti o güne dek.”

Sonra düğmeyi ilikledik ve yerine sımsıkı yerleştirdik.

‘Çok iyi oldu,’ dedi doktor.

Odamızdan çıktığı zaman az sonra yine gelmesini diliyorduk hep. Ama bir sonraki gelişinde boğazımıza bakmadı. Bizi kucağına da almadı. Yalnızca gülümsedi ve ‘Sana iyi haberlerim var. Eve gidiyorsun’ dedi.

Kollarımızı onun boynuna doladık. Yüzüne bakıp sorduk: ‘Küçük bir kızınız olmasını ister misiniz?’ diye.

Kol düğmesini ilikleyişimizi sevmiştir. Bunu her zaman bizim yapmamızı isteyebilirdi. Bize, ‘evet ben de küçük bir kızım olsun istiyorum,’ demesini bekledik.

Böyle demedi. Hiçbir şey söylemedi. Yalnızca bize sırtını döndü ve o beyaz giysisinin kapıya doğru uzaklaşışını gördük. Sonunda beyaz giysi yokluğa karıştı. Bir kez daha kurtuluşu yitirmiştik.”

Vicky sustu. Öyküden etkilenen Dr. Wilbur hiçbir şey söylemedi. Vicky açıklamasını sürdürdü:

“Hastaneye geldiğimizde ben Sybil’in bir parçasıydım. Ama doktor bizi bıraktığı sırada artık onun bir parçası olmaktan çıkmıştım. O beyaz giysi kapıda kaybolurken, ikimiz birlik değildik. Ben kendimim artık.”

Dr. Wilbur ilk bölünmenin bu kadar erken olduğunu öğrenince şaşırmadı. Hatta bu olasılığı akla yakın gösteren pek çok kanıt çıkmıştı bugüne dek. Analiz sırasında daha önceden ortaya çıkan bir konu da, Sybil dört yaşındayken, Elderville’deki anneannesinin evlerine gidildiğinde, Marcia’ya dönüşmüş olduğuydu. St. Mary olayını anlatmasından çok önce bir gün Vicky, “Ben geldiğimde Sybil küçücük bir kızdı,” demiş bulunuyordu. Ayrıca üçüncü ve beşinci sınıflar arasındaki yitik iki yılın o korkunç anısını tazelerken Sybil bunun ilk bölünüşü olmadığını da söylemişti.

Aynı hafta içerisinde Dr. Wilbur, Vicky’le konuştuklarını Sybil’a aktardı. Sybil ilk önce hiçbirini anımsayamadı. Sonra ansızın aklına geldi: “Willow Corners’deki camlı odada halının üstünde oturuyordum. On dört yaşındaydım. O sırada olan bir şey, bana şimdi anlattıklarınızla bağlantılı gibi geldi.” Biraz durduktan sonra ekledi: “Orada öylece otururken ansızın benden uzaklaşan beyaz giysisi geldi aklıma doktorun. O andan sonra hiçbir şey anımsayamadığımı fark ettim. Hiçbir şey gelmiyordu aklıma. Çok güzel bir Eylül günü, ailemin beni hastaneye götürüşünü hatırlıyordum. Hastaneden Willow Corners’e dönüşüyse kesinlikle hatırlayamıyordum. Doktorun beni bırakmasından sonraki ilk anım, camekânlı odada ve üstümde daha önceden hiç bilmediğim bir giysiyle oturmuşumdum. Bu giysinin nereden geldiğini anneme sorduğumda bana: ‘Bunu Bayan Engle’nin yaptığını çok iyi biliyorsun,’ demişti. Ama bilmiyordum...”

“O zamandan sonra ne zaman korksam ve yanımda bana yardım edecek biri bulunmasa, benden uzaklaşan o beyaz giysi gelir aklıma.”

Aynı gün daha sonra, Peggy Lou beyazdan korktuğunu açıklarken, “beyaz giysi bizi umutsuz bırakmıştı,” dedi.

“Bizi mi?” dedi Dr. Wilbur. “St. Mary’de sen de var mıydın?”

“Ben oraya Sybil’in bir parçası olarak gittim,” cevabını verdi Peggy Lou. “Ama o beyaz palto bizi bıraktığı zaman kendime dö-nüş-tüm. Eh, tam da böyle olmadı. Peggy Ann ve ben o zaman tek’tik. Adımız Peggy Louisiana’ydı.”

Birkaç gün sonra Vicky geldiğinde, analiz yine ilk bölünmenin çevresinde dolanmaya başladı. Vicky, Dr. Wilbur’a: “Sybil, Rochester’deki hastaneden öteki Sybil olarak ayrıldı; korkak, utangaç, içine kapanık Sybil olarak,” dedi.

Ve gülümseyerek ekledi:

“Peggyler ve ben, St. Mary’den ayrılıp eve dönüşümüzü hatırlıyoruz, ama Sybil hatırlamaz.”

“Evet, söyledi,” dedi doktor yavaşça.

Her ne kadar, adı Sybil olarak bilinen kız çocuğu ailesiyle birlikte Rochester’den Willow Corners’e dönüyorsa da, arabada gerçekte iki başka çocuk bulunuyordu o gün! Vicky ve Peggy Louisiana bağımsız, değişken kişiler haline gelmişlerdi ve o andan sonra Sybil’in göremediği, ondan gizlenen ve otuz dokuz yıl boyunca gizli kalacak olan pek çok şeye bir adım atılmıştı.

Beyaz giysili doktor dışarıdan gelebilecek bir kurtuluş umudunu reddederek yıkınca, Sybil bu kurtuluşu kendi içinde bulmuştu. ‘Orijinal’ Sybil, varoluşunu yitirdi.

Sonradan varolan bu yeni kişiler Sybil’in yitirdiği her şeyi üzerlerine almışlardı. Peggy Louisiana’ya orijinal çocuğun saldırganlığı, düşmanca duyguları, bütün öfkesi yerleşmişti. Daha sonradan Vicky’i meydana getirecek kişiliği ise çocuğun kendine güven, dünyayla pazarlığa girişebilme yetenekleri ekilmişti. Süreklilik ve hayatı bütün olarak izleyebilme olanakları Vicky’de de vardı.

Gözlemler yaparak, akılda tutarak ve hatırlayarak varlığını sürdüren Vicky, o dönemde sessiz kalmaktaydı. O Eylül günü Hattie

ve Williard Dorsett'in eve getirdikleri çocuk, Peggy Louisiana'ydı.

Orijinal Sybil hareketli bir çocuktur; iki yaşındayken kapıya asılıp sallanabilirdi ama, çektiği sıkıntıların sonucu olarak utangaç ve sıkılgan bir hal almıştı. Rochester'den dönünce Peggy, orijinal Sybil'daki içe gömülmüş ve yitirilmiş canlılığı benimsedi. Peggy, çitlerin üzerinde yürümeye başladı. 'Beni izleyin' oyunlarına başladı ve 'şeytanın ta kendisi' olarak çıkıverdi ortaya. Hattie, Williard'a:

"Hastane ona iyi geldi," dedi. "Şimdi daha iyi."

Dr. Wilbur, orijinal Sybil'ın büyük bölümünün -canlılığının çoğunun, yine pek çok davranış ve tutumlarının- bu ilk bölünme sırasında yaratılan öteki kişiliklere geçtiğini anlayabiliyordu. Sybil olarak geriye kalan, yalnızca tükenmiş bir kişilik, annesine karşı beslediği korku ve yalnızca anneli varlıklara değil, bütün kişileri kapsayan boyutlara uzanan bir korkuydu. Korkunun dizginleri ele geçirdiği bu bölünmüş canlı, bir daha insanlarla ilişki kurmaktan kaçınmakta bulmuştu kurtuluşunu. Duygularından arınmış, salt bir canlı olmaktan öte özellikleri kalmamış, kendi kendine tükenmiş bir yaratık olarak aynı zamanda kendisini bölen güçlere karşı kendi yarattığı savunma tedbirleriyle korunmaktaydı. Hastaneden eve gitmek istemeyen orijinal çocuk eve dönmemişti. Kendisini temsil edecek iki içsel-savunucu yollamıştı yerine.

Sybil'in hatırlanmayan zamanlarının başlangıcı, kendisini korumaya gelenler tarafından çalınan zamanların başlangıcı buydu.

İlk savunucular, Peggy ve Vicky, daha sonradan kendi soylarını yarattılar. Bu çok özel bir aile 'ağacı'ydı; psikolojik fonksiyonların, duygusal kalıtımın soyuydu. 1935 yılında basitçe Sybil olarak tanımlanan ve on iki yaşındaki varlık, şu ana dek analiz sırasında kendilerini tanıtan o dört kişiliğe ayrılmıştı.

Doktor, Vicky'nin soyunda Marcia'yı ki 1927'de çıkmıştı ortaya, Mary'yi (1934), Vanessa'yı (1935) ve kesin geliş tarihi saptanamayan Sybil Ann'ı görüyordu; Peggy'nin ailesi orijinal Peggy'nin

gelişerek yarattığı Peggy Ann'la, 1926 yılında ortaya çıkan Peggy Lou'dan meydana geliyordu. Ayrıca, 1928 yılının başlarında belirlenen Sid ve aynı yıl daha geç bir tarihte gelen Mike de bu gruba katılıyordu.

Ayrıca doktor şunun da bilincine varmıştı ki Sybil, Vicky ve orijinal Peggy'nin yaratılışı sırasında her şeyini yitirirken, Vicky ve Peggy, kendilerinden türeyenlerin elde ettiği hiçbir özelliği kendilerinden yitirmemişlerdi. Vicky ve Peggy kendi soylarının hayatlarını belirleyen duyguları, özellikler, tavır ve davranış biçimlerini kendilerinde olduğu gibi korumuşlardı.

Ruthie, Helen, Marjorie ve Clara, doktorun anlayabildiği kadarıyla ne Vicky ne de Peggy'den türemişler; orijinal Sybil'dan kopmuşlardı.

Ertesi gün doktor, çalışma odasında yalnız başına, dört yıl kadar önce Tıp Fakültesi kitaplığında çok-kişiliklerle ilgili kitapları okumaya gidişini düşündü. O geceden bu yana, ilk bölünüşün geçtiği tarihi ve Sybil'ın birden çok kişiliğe ayrılmasına neden olan ilk sarsıntıyı arayıp durmuştu. Dr. Wilbur, şimdi ilk bölünüşün, Sybil üç buçuk yaşındayken St. Mary Hastanesi'nde meydana geldiğini ve bunun tek bir sarsıntıyla değil, ana kök olan Hattie Dorsettle, kurtuluşu sağlayamayıp suça ortaklık eden kökler olarak karşımıza çıkan Williard Dorsett'in başarısızlıklarından ötürü birbirini izleyen sarsıntılar sonucu yaratıldığını biliyordu artık. Sybil'ın dinsel baskılar yönünden de ezilmesi ve özellikle dinsel açıdan sinirsel bir hastalık içerisindeki büyükbabanın da katkısıyla kapana kısıtılması, sarsıntıyı güçlendiriyordu.

İlkel bir sosyal toplumda ve üstelik aşırı tutucu bir Protestan inancının ateş бүrүdүğü çevrede sinir hastalıklarının serpilip gelişmesi son derecede olağandır.

Çocukluk yıllarının bu sarsıcı olaylarıyla, analizin ilk günlerinde Sybil ve Peggy Lou'nun dile getirdikleri, içlerini dolduran korkular arasında bir bağlantı kurmak, artık Dr. Wilbur için kolaydı. Analizin ilk günlerinde belirginleşen, insanlara yakınlaşma korkusu, anneye yakınlaşma korkusunun bir uzantısıydı. Hastanın ürkütüğünü söylediği eller annenin elleri, işkence araçlarıydı. Müzik korkusunun pek çok tem'ası vardı: Hattie çalarken, Sybil'in piyanonun ayağına bağlanması; Hattie'nin, Sybil'in varlığını yadsıyan, her şeye sahip çıkıcı niteliği! Sybil kendisi bir şeyler çalmak istediğinde Hattie'nin acımasız karışmaları; Hattie ve Williard'ın müzik açısından uğramış oldukları hayal kırıklıkları; Sybil'in ruhsal sorunuна bir çözüm olarak Williard'ın hemen gitarı sunuşu ve keman yerine gitar çalması konusunda kızına baskı yapışı...

Ayrıca Sybil'da yatıştırılmış, ama Peggy Lou'da her an alevlenmeye hazır, için için yanan öfkenin nedenleri de analizin bugüne kadar sürdürülen bölümü içerisinde açıklamalarını bulmuştu. Sybil'in hayal dünyasındaki sevecen anneyi kendi sevgi dolu annesiymiş gibi yaratan Vicky'nin, çocukluk çıkmazlarına nasıl nevrotik bir çözüm olarak geldiğini anlamak da güç değildi. Analizin ilk başından bu yana sürekli olarak ortaya konulan kapana kısıtlanmış olma duygusunun geçmişten arta kalan bir miras olduğu gerçeği de artık yerine oturmuştu: Yakalama, denetleme, tutuklama ve işkence etme sendromlarının yanısıra dinin doğurduğu kısıtılma duyguları, bu duygunun zaman zaman yeniden yaşanmasına yol açmaktaydı.

Başlangıçta yapı olarak belirlenen ama giderek birbirleri ve Sybil'a oldukça zararlı bir hal alan on dört değişken kişiliğin, orijinal çocuğu yeniden yaratabilmek için kesinlikle bütünleştirilmesi gerektiği de artık açıkça göz önüne serilmişti.

Doktor, Sybil'ın kendisine yazdığı denemelerden birine uzandı; tedavinin gerektirdiği bir yöntemdi bu. Philadelphia olayının hemen ardından kaleme alınan bu denemede, kısa süre önce çok yakın bir olasılık görünümü almış olan bütünleşme diyarının elden

kaçtığı düşüncesiyle Sybil kapıldığı şaşkınlık ve umutsuzluğu dile getiriyordu.

Şunlar yazılıydı:

Söyleyecek birkaç sözüm var ama, oraya geldiğim zaman bunları söyleyip söyleyemeyeceğimden emin değilim ve zaten bunları bir an önce içimden atmalıyım ki, gerçekte istediğim sizin yardımınız ve BENİM anlaşılma dileğimken, bir saatimi bunları anlatarak geçirmeyeyim. Neyle savaştığımı bilmem GEREK. Philadelphia gerçekten ağır bir darbe oldu. İlk kez hiçbir kuşku duymaksızın zaman yitirmelerimin artık sona erdiğine inanmıştım. Daha önceden böyle bir inanca kapılamıyordum, çünkü bir süre kendi yaşantımı sürdürdükten sonra yeniden oluyordu; ama hiç kendimi yitirmeden geçirdiğim iki koca ayın sonunda, ha?... Ve sizi de hayal kırıklığına uğrattım. Şimdi yine eskisi kadar gergin bir durumdayım. Gerginliğim öyle korkunç ve umutsuzluğum öyle sonsuz ki... Oh, asla huzur bulamıyorum. İşte bütün sorun bu. Ama hiçbir şey, cevaplayamadığım “neden” sorusu kadar önemli değil. Siz benim beynimde durmaksızın dolaşan pek çok şeyi anlattınız. Korkulanımdan söz ettiniz. Bu korkular son birkaç gündür attığım duygulardan daha kötü OLAMAZ. Kendimi sıkıştırılmış gibi hissediyorum. Fenichel ve Alexander’in kitaplarında bunların birer semptom olduğunu okudum ve sorunu daha iyi anlayabildim. Ama hiçbir yerde NE YAPMAK GEREKTİĞİNİ bulamıyorum. Savaşmaya ya da kabullenmeye ya da ne gerekiyorsa ona razıyım ama, içimdeki beni, dıştaki benim duygularımı kabullenmeye nasıl razı edebilirim? Söylediklerinizden anladığım kadıyla, yapmam gereken buymuş. Denedim, denedim ama, başaramıyor gibiyim. Yaptığım tek şey paniğe kapılmak. Hep bu korkunç semptomlar. Bunu yazmaya başladığımdan bu yana iki kez bırakıp yatmam gerekti. Enerjimi harcayan şeyin, içinde bulunduğum gergin ruh durumu olduğunu biliyorum ama, bilmek hiçbir şeyi değiştireceğe benzemiyor. Bana yardımcı olan tek şey, sizinle birlikte bir anıyı ortaya çıkarmaya, anımsamaya çalışmamız. O zaman, yeni bir şey çıkana kadar

biraz huzur buluyorum. Ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Kimi zaman ne yaranı var ki, diye düşünüyorum. Hiçbir çıkış yolu yok. Bütünleşme! Büyük bir hayal bu. Gerçek sorun, sizi hiçbir zaman ne kadar değersiz ve yeteneksiz bir kişi olduğuma inandıramayışım. Bundan konuşabileceğimizi bile sanmıyorum. Ne zaman sizin yanınıza “ben” olarak gelebileceğim? Ne zaman kararlarımı “ben” olarak verebileceğim? HİÇBİR ÇIKIŞ YOLU yok.

Var mıydı acaba?

İntihar

“Kendim olarak uyandım,” “kendim olarak kaldım...”

Analizin başlangıcından bu yana dört yıl süresince aynı belirgin biçimi gösteren daha önceki örnekleri hatırlatan olaylara yakalanmaktan kurtulamayan Sybil’in bölümlü varlığının zafer çılgınlıkları bu sözcüklerdi. Sybil’in parantezler içerisinde yaşadığı söylenebilirdi. Hayatının üçte biri parantezlerin dışında bulunuyordu.

Bir başkası olarak uyandığında ya da sonradan bir başkasına dönüştüğünde değişimi fark eden ve bunu Dorsett-Reeves evinin olağan bir yönü olarak kabullenen Teddy Reeves, olayı Sybil’a sonradan bildiriyordu.

Analizin ilk bölünmeyi ortaya çıkardığı ilk hafta boyunca Teddy, Sybil’a şu bilgileri sundu:

Kahvaltıda on beş dakika kadar Mike buradaydı. Neler çizmekten hoşlandığını sordum. Araba, tren ve otobüs, dedi.

Saat 15’de Vanessa geldi. ‘Giyinip sokağa çıkacağım’, dedi. ‘Dersim var. Bu sabah aldığım programda yazılı.’ Onu yatması için kandırmaya çalıştım. (Sybil şu gözlemi yaptı bunun üzerine: “Belki de Vanessa içlerinde bana en yakın olanı. Benim başlattığım bir sorunu o sürdürüyor. Ders programını yazan bendim çünkü.”)

Saat 14’de Mary geldi ve beni kendisiyle birlikte başka bir kente taşınmak için kandırmaya uğraştı. Ben, ‘şimdi olmaz’ deyince sanki yüreği parçalanacakmışcasına ağlamaya başladı. (Sybil şöyle cevapladı bunu: “Mary benim dökemediğim gözyaşlarıyla ağlıyor.”)

Teddy’nin sözcüklerle sunduğu bilgileri, Sybil’ın kedisi Capri,

davranışlarıyla açıklıyordu. “Kendine geldikten” sonra Sybil, kedinin davranışlarına bakıp, öteki kişiliklerden hangisinin az önce kendi yerini almış olduğunu anlayabiliyordu. Mary’le beraberken Capri sessiz, sevgi dolu, kucığına alınıp, okşanmak isteyen bir kedi oluyordu. Marcia varken, Capri sanki huzur vermek istercesine, yanağına sürtünüp duruyordu.

Ama Peggy Lou’nun varlığı kediyi çok neşeli yapıyordu, Capri bütünüyle değişiyordu. Gelenin Peggy Lou olduğunu içgüdülerıyla anlayan kedi evin içinde koşuyor, dört dönüyor, deli gibi Peggy Lou’nun kucığına ya da omuzuna tırmanıyordu. “Cici, yaşlı kedi,” diyordu Peggy Lou, hayvanı gereğinden fazla sıkı tutarak. Ama Capri buna aldırımıyordu. Ötekilerden herhangi birini tırmalamaktan kaçınmayan kedi, Peggy Lou’ya tırnaklarını bile çıkarmıyordu.

“Belki Capri de çok-kişiliktir,” diye takılıyordu Sybil.

Bu şaka, her ne kadar Sybil’in acı varlığının gerçeklerine uygun düşüyorsa da, Philadelphia’dan bu yana yine birbirinden kopuk olaylar zincirine dönmüş hayatının gittikçe aldığı ürkütücü hali gizleyemiyordu.

Gündüzki hayatında duygulardan ırak yaşayan Sybil, rüyalarında kendi gerçeğine daha yakınlaşıyordu; çünkü uyuyan Sybil bilincaltının bütünüydü. Rüyalarında başka zamanlara oranla çok daha bütünleşmiş oluyordu. Ama “Uyu ve unut,” bu durumda önerilecek bir çözüm yolu değildi. Uyanık olduğu zamanlar unutabiliyordu; uyumaksa, hatırlamanın ta kendisiydi. Rüyaları, kendisini çok kişiliğe bölen ve gündüzki hayatında öteki kişilikleri tarafından yaşanılan olayları yeniden canlandırıyor.

Sybil, üç yaşından bu yana çok-kişilikli biri olarak yaşadığını öğrendiği hafta boyunca, örneğin, rüyalarının birinde kendisini, yolun sonuna doğru giden kentlerarası bir trende gördü. Tren ansızın durdu. Koltuktan güçlükle doğrulan Sybil, trenin arka penceresine

yürüyüp bu duruşun nedenini anlamaya çalıştı.

Pencereden bakınca, yapılmakta olan büyük bir platformu ve bunun, demiryolunu kaplayan iskelelerini gördü. Anlaşıldığı kadarıyla, babasının inşa etmekte olduğu bu platformun bitişine kadar trenin yoluna devam etmesi olanaksızdı.

Anlaşılmaz bir biçimde daha sonra kendisini trenin dışında bir deponun içinde buldu. Deponun camından dışarı bakarken, küçük, sarı-beyaz renkli bir yaratığın kendisini kapının eşiğinden açıklığa çıkarmaya çalıştığını gördü. Yavru bir kedicikti bu.

Sybil, zavallı yavru kedinin yemek ararcasına burnunu kapının eşiğine sürtüşünü izledi. Hareketleri kısıtlanmış gibiydi, duruyordu ikide bir. Felçli mi acaba? diye düşündü. Sonra açlıktan ölmekte olduğunu anladı.

Yavru kediden biraz ötede tiksinti verici bir başka görüntü vardı. Anne kedinin kesik kafalı leşi. Kafası bedeninden daha ötedeydi.

Bir zamanlar anneleri olan o leşin az ötesinde birbirine sarılmış üç yavru kedi daha vardı. Sybil başlangıçta onları fark etmemişti, ama bunlar, ilk kedicikten daha da yakındılar ölüme.

Sybil, onları eve götürüyüm, diyerek depodan sokağa fırladı. Belki Capri de zamanla onları sever ve mutlu bir aile oluruz.

Ama ilk başta anne kediyi atması gerektiğini biliyordu. Önce kesik kafayı sonra da bedeni alıp, her ikisini de deponun yanından akan nehre attı. Ama bu parçalar suyun sığ olduğu, kıyıya yakın bir yere düştüler ve Sybil; ölü anne kedinin parçalarını daha güçlü fırlatmadığı için kendisini suçladı; çünkü büyük bir olasılıkla yenden kıyıya vurabilirlerdi.

Korkusunu bir yana attıktan sonra, dikkatini üç yavru kedicğe yöneltti. Onları kaldırmak için eğildiğinde, altlarında daha önceden görmediği üç yavru daha olduğunu fark ederek şaşakaldı.

Boşluğun içinden, nasıl olduysa kendi yatağının üstündekine benzeyen pembe-beyaz bir battaniye geçirdi eline. Battaniyeyi ku-

tunun dibine koyarken, “Zavallı küçük kedicikler,” diye mırıldandı ve kedileri battaniyenin üstüne yatırdı. Her şeyi düzeltecek kişiyi aramak için eve gitmek üzere yola çıkarken uyandı.

Henüz bilinçli hayatına sızamamış, ama bilinçaltı tarafından anlaşılmış gerçekleri dile getirdiğini sandığı rüyası Sybil’ı sarstı, şaşırttı ve suçluluk duygusuna itti onu. Sybil’a göre bu rüyanın anlamı ürkütücüydü.

Treni hayat olarak yorumluyordu; belirli bir amaca doğru ilerleyen, ama yeni bir işle (analiz) yolu kesilen ve yolu değiştirilerek (çocukluk olayları izlenmeye başlanarak) bütünleşmesine çalışılan bir hayat. Yavru kediciklerin değişik ölçülerde çektikleri ölümcül açlık, Sybil’ın normal biçimde yaşayıp, çaba harcadığı, ama özlemini çektiği normalliğe varacağı sırada yolun sonuna geldiğini anladığı (yine tren) yıllarını sembolize ediyordu.

Kedicikler aynı zamanda Sybil’ı da sembolize ediyordu. Tek değil de çok sayıda kedicik olması, Sybil’ın çok-kişiliğini anlatıyordu. Kendisini açıklığa çıkarmaya çabalayan ilk kedi yavrusu, Sybil’ın kendisiydi. Değişik gruplar halinde keşfettiği öteki kedicikler, öteki kişilikleriydi. İlk grup, analizle yaşaması sırasında beliren Vicky ve Peggyler’i, ikinci grupsa, daha derinlerdeki öteki kişiliklerin sonradan ortaya çıkışlarını simgeliyordu.

Kediciklerden kimisi ötekilerden daha zayıftı, tıpkı kişilikleri andırırcasına. “Vicky, Peggy, Marcia, Vanessa, Mary, Mike ve Sid gibi bazıları,” demişti Dr. Wilbur, “etkin tipler; Sybil Ann gibi bazıları da edilgin. Bunlar o sırada korumaları gereken duygunun niteliğine göre güçlü ya da güçsüz oluyorlar.” Tabii bu rüyada Dr. Wilbur, Sybil’ın ne yapması gerektiğini sormak için danışmaya gitmeyi arzuladığı adsız varlıktı.

Kedicikleri kurtarma eylemi, Sybil’a göre kişisel bir kaygıyı değil, tren örneğinde olduğu üzere, gerek kendisini, gerekse hâlâ esrarengiz “ailesindeki” “kediciklerin” hepsini kurtarmayı amaç edinmiş analiz’in bir benzetmesiydi.

Sybil yataktan kalktı, giyinmeye başladı ve kedicikleri güven içerisinde eve götürmeden önce onların (yani kedisinin) ölü annesinden kurtulmaya çalışmasının yalnızca bir tek anlama geldiğini - ancak kendisini annesinden kurtardığı takdirde, iyi güçlü ve gerçek bir “aile” olabileceğini- aklından uzaklaştırmaya çalıştı. Sybil’ın bütünleşme kelimesi yerine kullandığı sözcük aile’ydi.

Sybil kahvaltı etmek üzere mutfığa girerken rüyasını unutmaya çalıştı; bu arada trenin geçişini, yani, hayatın özgürce akışını engelleyen “yeni iş”in, bu rüya içinde babası tarafından kurulmuş olduğunu kendi açıklamalarına katmadığının bilincinde değildi. Açlıkla boğuşan kedicikler cinsel açlığı dile getiriyor da olabiliyorlardı. Sybil’ı normal bir çocukluktan yoksun kılan olayların ta kendisi oldukları gibi, onu normal bir kadınlığı yaşamaktan yoksun kılan semboller de olabiliyorlardı.

Sybil’ın rüyasını yorumlarken dikkat etmediği en önemli konu, anne kediyi ortadan kaldırırkenki duygularının ne olduğuydu. Hiçbir itilim duymaksızın, olağan bir iş görürcesine annesini nehre fırlatmış ve yalnızca annesinin yeniden kıyıya vurabileceği tehlikesini düşünerek huzursuzluk duymuştu.

Sybil, sabah daha geç bir saatte, Dr. Wilbur’la beraberken, rüyasındaki kediciklerin sembolleştirdiği kişiliklerinden söz açtı.

“Ben New York’a gelmek için bunca güçlüğe katlandıktan sonra analizi onlar ellerine geçirdiler.” dedi kırılganlıkla. “Sizinle arkadaşlık kurdular, yolculuklar yaptılar, benim tanımak istediğim kişilerle dost oldular. Ve ben dışarda bırakıldım.”

Sybil, Dr. Wilbur’un açıklamalarını ayaklar altına alarak, onun öteki kişilikleri savunmasına, özellikle de Vicky’e izin vermedi. Doktor, öteki kişiliklerini içermekle, Sybil’ın konudan uzaklaştığını ve bu davranışın psikanalitik terimlerle açıklanmasının bir karşı koyma olduğunu söyleyince Sybil işi alaya aldı. “O kötü sözcüğü kullanmanıza yol açtığımı biliyorum,” diyordu. “Bu sözcüğü kullanmayın ama pek sevdiğiniz Vicky boşboğazın teki. Hiçbir sır-

rımı gizli tutamıyorum onun yüzünden. Hemen size koşup her şeyi açıklayıveriyor. O söylemese, ötekilerden biri yapıyor bunu. Bana ne bir özellik ne huzur ne de özgürlük bıraktılar.”

“Vicky sana yardım etmek istiyor,” diye karşı çıktı doktor.

Sybil sinirlerine egemen olmaya çalışarak, “Onun yardımı olmasa daha iyi olacağım,” cevabını verdi. Sonra daha önce de pek çok kez söylediği gibi: “Hele Peggy Lou pek masraflı oluyor,” diye ekledi.

Sonra parasal sorunlarından söz açarak, “New York’a geldiğimde birikmiş beş bin dolarım vardı,” dedi. “Üç binini analize ve babamın yolladığı harçlıkla almaya gücüm yetmediği öteberiye harcadım. Ama bu beş binin iki binini Peggy Lou’nun kırdığı camlar yedi.”

Sybil’in, kırılan cam eşyalar nedeniyle Peggy Lou’ya duyduğu kızgınlık, Peggy Lou’nun öteki zararlarıyla daha da artıyordu. “Bir önceki gece,” diye ekledi; “karakalem eskizlerimin paramparça edildiğini fark ettim. Teddy bunu, Peggy Lou’nun yaptığını söyledi. Ne oluyor bu Peggy Lou’ya? Onun da siyah-beyazla çalıştığını söylemişsiniz. Artık karakalemi sevmez mi oldu? Yoksa sevmediği ben miyim? Eğer öyleyse, bu duygunun olduğu gibi geri verildiğini bildirmek isterim.”

Doktorun yanından ayrıldıktan sonra okula gitti. Kimya laboratuvarından çıkarken, derste yanında oturan ve aynı zamanda öteki sınıflardan da tanıdığı Henry yanına geldi ve asansöre kadar birlikte yürüdüler.

Aralarında bir duygusal yakınlık vardı Henry’le. Her ikisi de Ortabatı Amerika’dan gelmişlerdi buraya; ikisi de müzikten ve kitaplardan hoşlanıyorlardı; ikisi de doktora yapma kararındaydılar (şimdi resim dalında Master derecesini elde etmiş olan Sybil, gelecekte resim ve pedagoji doktorası yapmaya karar vermişti). Henry, Sybil’dan sekiz yaş küçük olduğu halde, Sybil öyle genç görünümlü bir kızdı ki. Henry’den bile daha küçük olduğu sanılabılırdi.

Henry, Sybil'la evine kadar yürüdü. Eski tuğla yapının önüne geldiklerinde, durup konuşmalarını sürdürdüler. Sybil'dan ayrılmaya isteksiz görünen Henry, Philadelphia'dayken kaçırdığı derslerin notlarını verebileceğini söyledi. "Ben de seninle birlikte tekrar ederim," dedi. Sybil onu içeri çağırdı.

İki öğrenci olarak, hiçbir cinsel eğilimi açığa vurmaksızın, yan yana çalıştılar. Henry bira içmeyi yeğlerdi, ama Sybil'ın Teddy'den öğrendiği kadarıyla, Mary'nin yaptığı kurabiyelerle buzlu çay ikramını kabullendi. Ve Sybil, iki saat süreli bütünlüğünün tadını çıkarıyordu.

Henry giderken, yarıya kadar açık kapının önünde, durumlarında bir değişiklik oldu. Artık yalnızca okul arkadaşlığını sürdürmeyen Henry, elini Sybil'ın omuzuna koydu ve sevgiyle gözlerinin içine bakarak, "Çarşamba gecesi benimle dansa gelmeni isterdim," dedi.

Sybil paniğe kapıldı. Hayır, cevabını vererek, Henry'nin elinin altından kaçtı.

"Beni biraz olsun sevmiyor musun?" dedi Henry.

"Tabii, hoşlanıyorum senden."

"Eee?"

"Ama hiç kimseyle flört etmek istemiyorum," dedi Sybil sertçe.

"Ama çok cici bir kızsın," diye buna karşı çıktı Henry. "Pek çok kişi hoşlanıyor senden. Böyle olmaman gerekir. İyi bir arkadaşsın. Seninle gitmek çok güzel bir şey olurdu."

Sybil kararlı biçimde başını salladı. "Hayır," diye tekrarladı, "Hayır."

"Peki, ya birlikte bir akşam yemeğine ne dersin?"

"Hayır," dedi yine. "Henry, lütfen ısrar etme. Birbirimizi laboratuvarında görüyoruz. Senin arkadaşlığına çok değer veriyorum, ama ne olur ısrar etme."

"Peki, neden? Anlayamıyorum," diye direndi Henry.

Huzursuz bir sessizlik oldu. Sonra yine sordu: "Ne var?"

Bunu izleyen sessizlikte, Sybil birtakım iç baskıların yüzeye çıkmakta olduğunu; kendi deyimiyse, ötekilerin araya girmeye hazırlandıklarını hissetti. Ne anlama geldiğini bilememekle birlikte baskıyı hissediyordu. Vicky'nin ne düşündüğünü bilmiyordu. "Çok iyi bir çocuk; neden onunla çıkmadığını anlayamıyorum," diyordu belki. Ya da Peggy Lou ateş püskürüyordu:

İşte, tam Sybil'a göre bir davranış. Benim yapmaktan hoşlandığım hiçbir şeyi yapmaz."

Henry, Sybil'ı kollarının arasına almak isteyerek, "Sybil, senden hoşlanıyorum," dedi. "Çok uzun bir süredir seviyorum seni. Neden birbirimizi görmeyelim?"

Kendisini bu sarılıştan kurtaran Sybil, kapının tokmağına uzandı ve Henry'e artık gitmesini istediğini anlatmaya çalıştı.

"Hâlâ aynı kararda mısın?" diye sordu genç.

"Tabii," karşılığını verdi.

Holde ayak sesleri duyuldu. Henry kim olduğunu görmek için döndü ve o sırada Sybil kapıyı kapayıp kilitledi. Bunu yaparken hissettiği duygu, rüyasında kedcikleri kutuya koyduktan sonra kapıyı kaparken hissettiğinin aynısıydı. Rüya da kutuya hava girmesi için bir delik açıvermişti. Ama şimdi acımasızca kapadığı kutu havasızdı.

İşte şimdi kendi eliyle kapadığı kapının öte yanında, otuz beş yaşında evlenmemiş bir kız olarak -evlilerin dünyası dışında bırakılmış, onların sofralarında üçüncü bir tabak olmaktan öteye geçmeyen bir varlık olarak- yapayalnız duruyordu. Tek başına, yapayalnız, bütün sakinliğine ve birlikte sürdürdükleri hayatın garip koşullarını sabırlı bir anlayış içerisinde karşılaşmasına rağmen, yine de huzursuzluk veren Teddy dışında yapayalnızdı.

Sybil ya da ötekilerden biri huzursuzlaştığı zaman, Teddy'nin uyguladığı bir tek çare vardı: Sybil ya da ötekiyle birlikte yatmak! Geceleri ev soğuk oluyordu, Teddy, Sybil'ın yatağına gelmek için bu soğukluğu bahane ediyordu. Capri'yi kendinden önce yerini al-

mış görünce, Teddy şöyle derdi: “Dünyaya bir dahaki gelişimde, Sybil’in kedisi olma kararındayım.”

Sybil, her ne kadar varlığını daha karmaşık sorunlara yönelteceği bilinciyle, Teddy’nin yakınlaşma çabalarını reddetmişse de, oda arkadaşının kendisine karşı beslediği cinsel tutkuyu yanlış anlaması olanaksızdı.

Henry! Erkek arkadaşlığı! Belki de Sybil’in çok aşırı biçimde istediği, ama büyük olasılıkla hiçbir zaman sahip olamayacağı çocuğunun babası. Ne zaman hayatına bir erkek girecek olsa, Sybil onun çocuklarını kendisinden de çok isterdi. Ve çok derinlerde gizlenmiş bile olsa, Henry’e karşı büyük bir istek vardı içinde.

Dans! Dansa gidemezdi. Dinsel inançları buna izin vermiyordu. Din bir engel olarak önüne çıkmasa bile gidemezdi.

Ya demek? Bu beraberliğin arkası gelecekti. Eğer Henry’le ilişki kuracak olursa, ne olduğu çıkacaktı ortaya. Henry her şeyi öğrenecekti. O zaman da istemeyecekti zaten. Böyle bir olasılığa karşı savunması gerektiğini biliyordu. İyileşene kadar hiçbir erkekle yakınlık kurmaması gerekiyordu. Eee? Çekinerek düşündü. İyileşebilecek miydi?

Duvardaki saat sekizi vuruyordu. Teddy daha iki saat yoktu. Sybil dışarı çıktı. Yürürken kentin yapıları tükenmeksizin doğuya uzanıyor gibiydi. Batıya doğru yürümesini sürdürdü.

Yolunu değiştirdiğinden bu yana hayat durmuş gibiydi. İlerleyerek erişmesi gereken koca bir dünya uzanıyordu önünde. Bu ana kadar analiz kendisini hep gerilere götürmüştü; ileriye değil. Doktor olma isteği, fen derslerinde sık sık “kendini kaybetmeleri” yüzünden sürekli olarak kösteklenmişti ve bu isteğini de giderek yitiriyordu. Deneyip başarısızlığa uğramaya dayanacak gücü yoktu artık.

Giderek uyanık olmaya bile katlanamaz olmuştu. Gözünü açtığı andan başlayarak, her an bir başkasının kendi yerini alacağı korkusu içindeydi. Gerçek bir kendinden geçiş olmasa bile, sürekli iç

baskıları tükenmek bilmiyordu. Kendisini yalnız, yararsız ve boş bir yaratık olarak görüyordu. Asla iyileşemeyeceğine inanarak, kendi kendini suçlamalar ve yakarışlarla geçiriyordu günlerini.

Yalnızca acı dolu bir patikayı yeniden izleyerek gerçeği bulacağını sanırken, gerçekte yalnızca yolun sonuna vardığını hisseder oldu. Bu biçimde yaşamak istemiyordu.

Kahverengimsi yeşil, derin Hudson Nehri'ne vardı. Kendisini suda batarken görür gibi oldu. Ölüm rahatlık getirecekti.

Sybil nehre daha da yaklaştı ama gerçekten tam kıyıya varacağı sırada bedeni bir başkasının isteği altında geri döndü. Vicky tarafından denetim altına alınan beden bir süre arayıp Riverside Drive'deki apartmanlardan birinin içinde, bir telefon kulübesi buldu, numarayı çevirdikten sonra Vicky sert ve duru bir sesle, "Dr. Wilbur," dedi; "Sybil kendisini Hudson Nehri'ne atacaktı, ama ben izin vermedim."

Bölüm IV

Yeniden Giriş

Hatırlamaya Başlayış

Başlangıçta Sybil, herhangi bir ilacın gerekli etkiyi sağlayabileceğinden kuşkuluydu, ama intihar girişiminden sonra kendisini daha güvenlikte hissedebilmesi için istediği birkaç elektrik şoku uygulaması sonucu, duygularında hiçbir belirgin değişme olmaması üzerine, sodyum pentotali kabullendi, çünkü Dr. Wilbur'a güveniyordu.

Doktor, pentotali isteksizce önermişti, çünkü Sybil'in olayında yalnızca psikanalizin yeterli olacağı inancını besliyordu. Ama intihar düşünceleri, hemen hemen sonuca varabilecek girişim olayı, kısa bir süre için ve belirli bir miktarı geçmeme kaydıyla, bu aşırı endişe ve depresyonun önünü almak için gerekli görünüyordu. Dr. Wilbur, deneylerine dayanarak biliyordu ki, Pentotalle sağlanan 'abreaksiyon'(*) genellikle yararlı oluyordu. Acı veren duyguların boşalımı ve nevrastenik durumdan ayrı kılınışı yoluyla pentonal, bir şeyin içyüzünü kavramaya vardırabiliyordu hastayı.

Damar yoluyla verilen ilk pentotal, Sybil'in endişelerini belirgin ölçüde azalttı. Bunu izleyen seanslarda, pentotali aldıktan sonraki elli altı, kimi zaman da yetmiş saat boyunca Sybil daha önceden hiç tatmadığı bir özgürlük duygusuna kavuştu. Hem uyuşturucu, hem de uyku verici bir barbitürat olan pentotal Sybil'in daha önce asla hissetmediği bir şeyi -son derecede iyi olduğu duygusunu da- sağlıyordu. İlacın verildiği gün, daima aşırı bir canlılık ve neşe

(*) Bilinçte dayanılmaz bir duruma yol açtığı için bastırılmış acı bir tecrübenin akla gelmesi sonucu bir duygu boşalımı.

hali ortaya çıkıyordu; bu yalnızca barbitüratın endişeleri yok edici etkisine değil, aynı zamanda Sybil’ı etkilemiş ciddi sarsıntının ‘ab-reaksiyonu’na da bağlıydı. Pentotal, anneye duyulan yıpratıcı ve çok derinlere gömülü nefreti su yüzüne çıkarıyordu. Her ne kadar Sybil bu nefreti henüz kabullenemiyorsa da, bundan böyle nefretin derinlerde gömülü kalmayacak oluşu, daha ileride kabullenebilmesi yolunu da açmaktaydı.

Sybil’in pentotal aracılığıyla sağladığı özgürlük, öteki kişilikler için de söz konusuydu. Daha önceden hiç olmadığı gibi, şimdi ötekiler de varolma ve konuşabilme olanağını kazanmışlardı; doya doya... Vicky gerek kendisinin gerekse Sybil dahil öteki kişiliklerin bütün anılarına sahipti. Öteki on dört kişilik de hem kendi anıları hem de ötekilere ait birtakım değişik anılarla dolmuşlardı.

Yalnızca Sybil, ötekilerden hiçbirinin anısına sahip değildi. Ama pentotal, geçmişe ait birtakım unutulmuş parçaları ortaya çıkardıkça, ötekilerin başlarından geçenlerle ilgili anılar ve Sybil’in kendisi olarak yaşadığı halde yine de unutulmuş olayların anıları bilinç yüzeyine doluşmaya başladılar.

Anı öylesine *kendi kendine* varolan bir şey değildi tabii. Pentotal verdikten sonra Dr. Wilbur, Sybil’ı, pentotalin “uykusu” sırasında gelen ve uyanır uyanmaz geri giden çok derinlere gömülü anılarla yüzleştirmeye çalışıyordu.

Sybil uyandıktan sonra kendisine bir anı sunulduğunda, “Oh, bunu bütünüyle unutmuştum,” diyordu. Bu anıyı bir süre sonra da yeniden yitiriyordu. O zaman doktor bir daha çalışmaya başlıyor ve pentotalin etkisiyle hatırlanan şeyler günlük hayatta da hatırlanana kadar uğraşıyordu.

Bu yeni düzenin bilincinde olan Sybil, acı veren şimdiki zamanı geçip daha da ürkütücü bir geçmişe uzanan geniş kaldırımlarda duruyormuş gibi hissediyordu kendisini.

Kaldırımlar ya ötekilerden kurtulma ya da onlarla birleşme anlamındaki kutsal ülkeye uzanıyordu. Ne Sybil ne de Dr. Wilbur, bu

iki kurtuluştan hangisine kavuşulacağını biliyordu.

Yine ilk kez Sybil, öteki kişiliklerden kimisine özgü birtakım duyguları o sıralarda hissederek oldu. Ayrıca, bölünmeye yol açan etkenleri de anlamaya başlamış olduğu için, yalnızca bilinç açısından değil, duygusal olarak da biliyordu ki “Öfkelenirsem, ben olmaktan çıkarım.” Çünkü, öfke Peggy Lou’nun alanı içindeydi.

Sybil’in izlenimiye, kendisini Hudson Nehri’ne iten -sonradan uzaklaştıran- iç kemirici çatışmanın yavaşça dinme yolunu tutmuş olduğuydu. Şimdi daha çok, “Ben kimim?” sorusu zihnini kurcalayan hasta kız, doktora, “Pentotal beni, kendimmiş gibi hissetmeme yarıyor,” dedi bir gün. Ne var ki, iç çatışmaları dinmeye yüz tutmakla birlikte büsbütün yok olmuş değildi. Şu an için barbitürat, bir boşalma duygusu sağlıyordu. Dolayısıyla ve kendini neredeyse bildi bileli içini kaplayan gerçekdışı olma duyguları, daha somut izlenimlere bırakıyordu yerini. Her zaman kendi duygularından uzak kalmış olan Sybil, artık onlara daha yaklaşıp olmuştu.

Meltemden yararlanan küçük bir yelkenli hızıyla seyretmekte olan Sybil, haftalık pentotal seanslarını umut verici rüzgârlar olarak görmeye başlamıştı. Pentotal verildikten sonra Dr. Wilbur’un Sybil’ı kendi evinde ziyarete gitmesi ayrıca rahatlatıcıydı. Kendisini daha canlı, daha ilgili hisseder olan Sybil, evini yeni baştan donatmış ve doktor-konuğu için daha çekici bir hale sokmuştu. Damardeki delikler, aylar geçtikten ve pek çok damar kullanıldıktan sonra yeni bir damar bulamama güçlükleri, iğne sonrası o anatomik bölgenin pek seyrek karşılaşılmayan şişmeleri, zaman zaman hastayı ürperten titremeler, hıçkırıklar (Vicky: “Sanki sarhoşmuşum gibi bir halin var böyle hıçkırırken,” demişti; “Üstelik de hasta olmadığım halde bunların hepsine katlanmak zorundayım,”) bütün bu fiziksel rahatsızlıklar vardı tabii. Ne var ki, sodyum pentotalin getirmiş olduğu parlak, yeni günün ışığında bunların hiçbirisi dert edilmiyordu. Hatta sodyum pentotal uygulamasından sonra Sybil, yedi buçuk kilo bile almıştı.

Nirvana mı (*)? Hayır. Canlılık ve sevinç hali çoğu kez, Sybil'in büyük güçlüklerle derinlere gömmüş olduğu çocukluk dehşetlerinin anılarının yeniden canlanmasıyla kimi zaman yok oluyor, sık sık da sönüveriyordu.

"Annen seni bir kapana kısırmıştı ve şimdi de sanki sen kendi kendini sıkıştırma görevini yüklenmiş gibisin," diyordu Dr. Wilbur. "Ama annenden kurtulmaktasın." Sybil ana kediyle ilgili rüyasıyla çoktan kurtuluvermişti annesinden, ama bu doğadışı isteğinden dehşete kapılıyordu.

Doktor şöyle sürdürüyordu konuşmasını,

"Ben senin büyümene yardımcı oluyorum. İyileşiyorsun ve bütün yeteneklerini kullanabilecek hale geleceksin." Büyüleyici, Hattie Dorsett'in şeytan ruhunu kovucu sözlerini sürdürüyordu, "Annen sana kendine güvenmemeyi öğretti. Ben güvenmende yardımcı olacağım. Sayılar geri gelecek. Müzik dönecek. Resimlerinde zaman zaman karşılaşılan o suskunluklar sona erecek. Pek çok şeyi, hem de çok iyi yapacaksın."

Sybil birbirine çarpan dişleri arasından, "Donuyorum, donuyorum" diye karşılık veriyordu.

Bütünleşme? Çok uzaktı daha bu hayal. Geçmiş, dalgalar halinde bugüne erişince, geçmişe karşı koruyucu tedbirler olarak alınan, öteki kişiliklere bölünme nedenleri de artıyordu. Ne var ki, bu bölünme vadisinde ayrıca bir birleşmenin ilk parıltıları da görünür olmuştu.

İlkbaharın en güzel günlerinden bir Cuma gününün gecesinde böyle bir parıltı beliriverdi. Sodyum pentotali izleyen uyuşuk üç saatlik bir uykudan uyanıp yatağında oturan Sybil, çoğu boşluklar içerisinde geçmiş bir önceki günü düşünüyordu. Ansızın bu boşluğu bir eylem doldurdu.

Hatırlama mıydı bu? Bilmiyordu. Eğer öyleyse, değişik bir tür anıydı; çünkü Sybil olarak yaptığı bir şeyi değil de -hatırlamanın il-

(*) Nirvana: Budizme göre dünya ve benlikten ayrılıp, tanrısalılıkta kaybolma...

ginç yanı buydu işte- Mary ve Sybil Ann olarak *kendisinin* yapmış olduğu bir şeyi hatırlıyordu. Sybil, her biri ötekinin ne yaptığını ve ne dediğini bilen iki kişinin bütünüyle bilincine ermişti ansızın. Bu iki kişi birlikte büyük bir mağazaya gittiler, yiyecek bir şeyler satın aldılar ve aldıklarının fiyatları üzerine konuştular.

Anının belki de en akıl almaz yönü, Sybil'in bir an Mary olurken, hemen ardından Sybil Ann oluşu ve bunlardan birisi durumuna geçtiğinde, ötekinin yanı başında durmaya devam edişi, böylece kendisiyle konuşabilme, düşüncelerini açıklama ve ondan akıl alma biçiminde yararlanabilişiydi.

Sybil, kendisinin Sybil Ann'a *dönüşmesini* görebiliyordu. Sybil Ann olarak eve dönmüş ve ansızın bir yolculuğa çıkma isteğine kapılıvermişti. Nedense bu yolculuk gerçekleşmemiş ama, tasarladığı sırada şifonyerinin üstündeki para çantasına Sybil Ann'ın gözle-riyle bakmış, para çantasını yanına alıp bir yere yerleştikten sonra hemen geri yollama kararını vermişti. Çantanın üzerinde Sybil I. Dorsett adının yazılı olduğunu gördükten sonra, Sybil Ann kişili-ğindeki Sybil şöyle düşünmüştü: Bu adın sahibine ait olmalı. Sybil Ann olma anısı öylesine açıktı ki, Sybil'in kim olabileceği konu-sunda Sybil Ann'ın kapıldığı şaşkınlığı bile hatırlayabiliyordu.

Şimdiki zamana açılan bu küçücük pencereyi, birkaç hafta son-ra geçmişe çok daha önemli bir görüşle bakabilme olanağı izledi.

Sabah kahvaltısında, Teddy, "Peggy'nin harflerden sözcükler, sözcüklerden cümleler ve cümlelerden paragraflar yapıldığını söy-lerken neyi kastettiğini pek merak ediyorum," dedi.

"Peggy Lou'nun ne demek istediğini bana mı soruyorsun?" de-di Sybil. "Bana, ha? Ben bu sorunun sorulabileceği en son kişiyim. Peggy Lou'yla benim, birbirimiz hakkındaki duygularımızı çok iyi biliyorsun."

"Peggy Lou, ayrıca sıra sıra küçük, gri renkli kutulardan söz et-ti ve çok dikkatli olması, hemen kaçması gerektiğini söyledi," diye ekledi Teddy. "Bu harfleri, sözcükleri ve kutuları yıllardır duyar dururum."

Sybil, “En ufak bir fikrim yok,” karşılığını verdi düşünceli düşünceli. Ama konuşurken az ötesindeki boş, kırmızı duvara dikmişti gözlerini; hem şu andaki Sybil olarak varlığının bilincindeyken, hem de küçücük bir kız gibi hissetmeye başladı kendisini... Çocukça duygulara kapılmak gibi bir şey değildi bu. Gerçekten *bir küçük çocuk olmak* söz konusuydu. Sonra kendisini konuşur buldu: “Ben küçükken peri masallarını ya da *gerçek* olmayan şeyleri dinlememe izin verilmezdi. Ayrıca, benim masallar yaratmam da istenmezdi. Ama ben yazı yazmayı, özellikle hayvan öyküleri ve şiir yazmayı seviyordum. Annem ve babam, bir daha yazı yazmayacağıma dair bana yemin ettirdiklerinde, ben de yazmadan *yazmanın* bir yolunu buluverdim kendi kendime. Gazetelerdeki başlıklardan sözcükler ya da tek tek harfler kesiyordum ve bu harfleri gri renkli, küçük kutulara koyup okula götürüyordum. Sonra kalın kağıtların üzerine bu harflerle sözcükleri yapıştırıyordum; harflerden sözcükler, sözcüklerden cümleler, paragraflar çıkıyordu ortaya; ben de yazmadan yazı yazmış oluyordum. Anladın mı?”

Teddy, oda arkadaşını şaşkın şaşkın uyardı:

“Ama az önce en ufak bir fikrin bile olmadığını söylemiştin.”

“Yoktu.” diye cevap verdi Sybil sakın bir biçimde. “Ama sonradan aklıma geliverdi. Bu tekniği babaannemin ölümünden sonra, üçüncü ve dördüncü sınıflardayken keşfetmiştim, biliyor musun?”

Babaannesi öldükten sonra, üçüncü ve dördüncü sınıflar mı? Sybil ne dediğini kendi de fark edince soğukkanlılığını hemen yitirdi.

Sybil’in iki yitik yılını (dokuz ve on bir yaşları arasındaki süreyi) örten ağır sis tabakasının derinliklerinden, Peggy Lou’nun anıları Sybil’inkilere dönüşüyordu. Peggy Lou’nun bir anısını kendisininmiş gibi cevaplamakla, Sybil öteki kişiliğin çocukluk yıllarına özgü bir şeyi hatırlayabilmişti. Ve hemen aynı anda Sybil fark etti ki, kendisini yalnızca Peggy Lou *gibi* hissetmiyordu; Peggy Lou’yla *bir bütün* olmuştu. Pentotal, Sybil’la öteki kişiliklerinden birisi

arasındaki kullanılmayan bağlantı hatlarından birisini işler hale getirerek, yitik yıllardan bir bölümü kazandırmış oluyordu. Hiçbir zaman on ya da on bir yaşlarını yaşamamış olan Sybil, ani bir geri dönüşle o yaşlarda başından geçenleri hatırlar olmuştu. Olağan bir kahvaltı sohbeti biçiminde başlayan konuşmalar, orijinal Sybil'in onarımı yolunda önemli bir kilometre taşı olarak belirlenivermişti.

Sybil, Peggy Lou'yla bir bütün olma biçimindeki yeni duyguyla birlikte gerek Peggy Lou'ya, gerekse öteki kişiliklere karşı bütünüyle yeni bir tutum takındı. Şimdi yaptığı şeyleri yani kendi deyişiyle 'başkasının yaptıklarıyla' "kendi yaptıklarını", birbirinden ayırabilir olmuştu. Vicky'nin tanımında bir yana çekilip sırtı dönük duran Sybil içерlere doğru katılma yolunu tutmuştu.

Dr. Wilbur'un ve Teddy'nin gözleri ve kendi tecrübeleriyle ötekilerin varlıklarından artık iyice haberli olan Sybil, kendine özgü şakacı yapısı içinde çevresinde bunca "kız ve oğlan" varken nasıl olup da yalnızlık örtüsünün bir türlü üzerinden kalkmamış olduğunu merak ediyordu. Bir ara Mary, "Kendimiz için bir parti verelim." diye fısıldadı. Sybil'in hoşuna gitmişti bu söz; güldü.

1958 Noel'inde Sybil, Dr. Wilbur'a yolladığı Noel kartına hepsini katacak bir şaka havası içinde öbür kişiliklerini de kabullenmişti. Birbirleriyle akordeonun katları gibi birleştirilen ve hepsi de yalnızca Sybil tarafından çizilip hazırlanan bir dizi kart şöyleydi:

Dr. Wilbur'umuza:

Defalarca kutlarım - Sybil

Sevgiler - Vicky

Mutlu Tatiller - Vanessa Gail

Mary'den Mutlu Noeller

İyi Bir Noel - Marcia ve Mike

En İyi Dileklerimle - Sybil Ann

Mutlu Bir Yeni Yıl - Peggy

Dr. Wilbur, Peggy'nin, "Mutlu Bir Yeni Yıl"ının yanındaki Noel topunun kırık camdan olduğunu bilincindeydi; ayrıca Sybil'in, Clara'dan, Nancy'den, Marjorie'den, Ruthie'den, Helen'den, Sid'den tebrik yollamadığının ve Peggy Louyla Peggy Ann'ı tek bir Peggy biçiminde kişileştirdiğinin de farkındaydı. Sybil'in uzun süreli 'Ötekileri yadsıma' döneminden çıkarak Noel'i böyle bir şaka havasıyla kutlaması, analitik bir dönüm noktasıydı.

Ne yazık ki pentotal, Sybil için "büyü" ve Dr. Wilbur da mutluluğu insanın ayaklarına getiren bir "büyücü" olmaya başladı. Pentotal tedavisi sırasında Sybil'da gelişen, doktora dayanma ve güvenme duygusu, Sybil'in aynı zamanda sevildiğine ve önemli bulunduğuna inandırmıştı. Pentotal konusunda giderek hevesi artan Sybil, aynı zamanda doktoru ve doktorun denetimi yoluyla Hattie Dorsett'i denetleyebilirmiş gibi bir tutum takınmıştı. Sybil, bu çifte güven duygusuna iyice gömülünce, memeden kesilmeyle yapay bir memenin ılık ana göğsünün yerini almasından önceki huzuru yeniden yaşar oldu. Bütün bu duyguların yarattığı coşkunlukla pentotali bir mutluluk ve kurtuluş aracı olarak görmeye başladı.

Dr. Wilbur'sa, Sybil'a pentotal vermeye devam edip etmeme konusunda gittikçe artan bir huzursuzluğa kapılmıştı. İğneyi kullanmak zorunda kalmaktan, Sybil'ın giderek artan bağımlılığından ve Sybil'ın, pentotali ana soruların derinliğine girmekten kaçınarak, onların çevresinde dolaşmak için bir yol olarak kullanmasından hoşnutsuzluk duymaktaydı. Sybil için değil, ama doktor için oldukça belirgin bir gerçek vardı ki, o da hiçbir ilacın, hastalıkların derinliğinde yatan ruhsal sorunları ve iç çatışmaları çözmeye yardımcı olamayacağıydı. Her ne kadar pentotal, abreaktif etkisi nedeniyle derinlere gömülü anıları ve yitik zamanları ortaya çıkarmada, Sybil'ı öteki kişiliklerine yakınlaştırmada ve böylelikle bölünme olaylarını hafifletip azaltmada yardımcı olduysa da, asıl Hattie Dorsett tarafından yaratılan ve Sybil'ın kendi savunucu manevrala-

rı dolayısıyla sürdürülen ana bozukluklar ve ana sarsıntılarda hiçbir çöküntü meydana getirmemişti. Oysa asıl iyileşme, tedavinin sonu, yani bütünleşme, bu sarsıntıların çözülmesine bağlıydı.

Doktoru en çok huzursuz eden konuysa, pentotalin bir yandan Sybil'a kendini iyi hissetme özgürlüğünü getirirken aynı zamanda genç kadını bir alışkanlığa da götürmekte oluşuydu. Kazançların, atılacak tehlikeleri bastırmadığını hisseden Dr. Wilbur, bu tedaviyi sona erdirme kararını aldı.

Ve 1959 yılının Mart ayının ilk hafta sonu gerek Sybil, gerekse "ötekilerin hepsi" için çok kötü geçti. Bu, pentotalin kesildiği hafta sonuydu.

Sybil, Teddy Reeves'e, "Ben ne yaptım ki, Dr. Wilbur pentotali keserek beni cezalandırmak istedi?" diye mırıldanıyordu. "Ne yaptım ki, doktor beni böylece ortada bırakıverdi."

"Doktor gelecek," diyordu Peggyler. "Geleceğini biliyoruz biz."

Marcia başını düşünceli bir biçimde sallayarak, "Hayır, doktor gelmeyecek, bir daha hiç gelmeyeceğini de biliyorum," karşılığını verdi bu sözlere.

"Kim bilir? Belki de gelir," dedi Nancy:

"Hayır," diyerek düşüncesini açıkladı Vicky. "Dr. Wilbur gelmeyecek. Pentotal konusunda kararından dönmeyecek. Bunu durdurma kararı bizim iyiliğimiz içindi. Bizim gittikçe artan bir güçle bir alışkanlığa yönelmekte olduğumuzu söyledi, psikolojik deyimler kullanmak gerekirse... Ben ona inanıyorum."

Birinin basamaklardan çıktığını ya da holde yürüdüğünü duyar duymaz Marcia, Vanessa, Mike ve Sid, Nancy, Sybil Ann, Mary ve Peggyler heyecana kapılarak, gelenin Dr. Wilbur olduğuna inanmak istiyorlardı. Uzaklaşan ayak sesleri umutları yok ediyordu.

Bütün hafta sonu boyunca Peggyler dırdır edip durdular; Mary ağladı; Nancy, Vanessa ve Marcia hiddetten köpürdüler. Kendi umutsuzluğunun, ötekilerin mutsuzluğuyla birleşerek arttığını gö-

ren Sybil, Teddy'ye, "Duvar perdesinin eteğinin son bölümünü de bastırdım. Artık burada başka hiçbir şeye elimi sürmeyeceğim. Dr. Wilbur gelmeyecek olduktan sonra ne gereği var ki?" dedi

Vicky de Teddy'ye, "Gerçekte onları suçlayamıyor insan," dedi. "Babaannelerinin ölümünden bu yana uğradıkları en büyük kayıp, pentotalinin kesilişi oldu."

Pazartesi günü doktorun muayenehanesinde Sybil, "Yalnızca Perşembe gününün son kimya sınavından önceki Çarşamba gecesi bana pentotal verin, ne olur," dedi. "Ancak o zaman sınavda başarılı olabileceğim."

"Hayır, Sybil. Hayır."

"Pentotal, bel bağladığım bir şey olmuştu," diye yakardı Sybil.

"Sen çok daha güçlü bir kişisin. Daha güven verici ve daha güçlü araçlar bulacağız."

"Dayanamayacağım."

"Bana şunu söylemiş oluyorsun, Sybil: Sybil olarak başa çıkmayacağını sandığın kimi konular var.. Şu anda bu doğru. Ama doğru olarak kalması gerekmez, değil mi?"

"Anlamıyorum. Siz benim bölünmemi istiyorsunuz!" dedi Sybil acı bir ifadeyle. "Eğer bölünmezsem, Vicky'i ve pek çok sevdiğiniz bütün o kişileri göremeyeceksiniz diye..."

"Sybil!" diye cevapladı bunu doktor, "bu bana, içki içen bir kız olmayışına sevinişimi kanıtlıyor. Eğer öyle olsaydın, alkolik olurdu. Şişelerle göğüsler arasındaki bağlantı son derecede gerçektir. Pentotal sana ana memesinin sağladığı huzuru getirdi, tıpkı alkolün bir alkoliğe etkisi gibi. Ve pentotale son derecede güçlü, ruhsal bir alışkanlık halinde tutulmuş olduğun da apaçık ortada. Görülen iyileşme, bu riskleri göze alabilmeyi sağlayacak ölçüde büyük olmadı."

Yeniden yadsınan, pentotalin sağladığı tatlı bağımlılıktan yoksun kılınan Sybil kendini umutsuz hissetmeye başladı. Kendi derin-

liklerinde yatan sorunlara karşı inşa ettiği direnme duvarı yıkılmıştı ve hastalığının gerçek köklerine büyük bir olasılıkla artık daha da yaklaşacağını bilmenin büyük korkusu içindeydi.

Bunu anlamasıyla birlikte Sybil'ın içini, Hattie Dorsett'in kendisini gereksiz yere cezalandırdığı zamanlardaki büyük öfke kapladı. Sybil'a göre, doktor da, Hattie kadar 'her şeye kadir' ve tıpkı onun kadar haksızdı. Sybil'a göre, geçmişte olduğu gibi şimdi de mantıksız, zalimce ve bütünüyle yersiz cezalar başlamıştı.

Doktorun yanından ayrıldıktan sonra Sybil delice sallanıp duran kaldırımlar boyunca yürümeye başladı. Eve gidince bir Seconal hapi alıp uyudu. Uyandığında yüzünü yastığına gömdü; yeni günü karşılamaya gücü yoktu.

Neden karşısındı zaten? Böylesine güçle ve tek başına niçin mücadele ediyordu? Hiçbir çıkış yolu yoktu. Bundan emindi Sybil.

Bağımsız Gelecekler

1959 yılı Mayıs ayı içinde kişiliklerinden bazıları bağımsız birer geleceğe doğru kişisel atılımlarda bulundular. Aynı zamanda Sybil, bu atılımlara bir tepki göstererek, ileriye mi yoksa geriye doğru mu gittiğini, yoksa hiç mi yerinden kımıldamadığını merak etmekteydi.

O Mayıs sabahı güneş ışıkları evi doldururken Mary uyandı, bir zamanlar kendisini evin öte yanlarından ayıran bölmeye doğru gerindi ve buğumsu bir hatırlama dalgası içinde artık bu bölmenin varlığını gereksiz kılan bir şey yapmış olduğunu hatırladı çok yakın bir tarihte.

Ansızın, tıpkı beyaz perde üzerinde hareket eden resimler gibi bu bulanık hatırlayışıyla ilgili sahneler canlandı gözünün önünde. New York'ta, Crompond'daki bir çiftlik evinin verandasında, yanibaşında duran bir taşınmaz mal-mülk tellalı olan Dan Steward, kendisine şu soruyu soruyordu: "Ailen büyük mü?"

"Yalnız yaşıyorum," olmuştu cevabı.

Adam kahkahalarla gülerek, "Yeterinden de fazla yerin var desene," demişti. "Bir arkadaş barındırabilecek kadar çok yer. Büyük hafta sonu partileri verebilirsin burada."

Adamın deyiimiyle 'iyi bir para' ödeyeceği, yirmi iki bin dolarlık bu eve peşin olarak beş yüz dolarlık bir çek yazmıştı.

Tam, Mary Lucinda Saunders Dorsett olarak imzasını atacağı sırada, banka hesabının Sybil adına olduğunu hatırladı.

Çeki inceleyen tellal, “Sybil I. Dorsett, ha?” demişti. “Glen Falls’daki Dorsettler’le bir ilişkiniz var mı?”

“Hayır,” cevabını vermişti Mary. “Ben Orta Amerikalıyım.”

“İşlerin tamamlanması birkaç hafta alır,” demişti adam bundan sonra: “Ben size haber veririm.”

Giysilerini giyen Mary mutfığa yöneldi.

“Eşyayı toplayıp gideceğim,” dedi Teddy’e kahvaltıda. “Ve artık ayak altında olmayacağım.”

Teddy, masada Mary’nin oturduğu yere doğru gelip, ferahlatmak istercesine elini Mary’nin omzuna koyarak:

“Ben senin gitmeni istemiyorum,” dedi. “Burada kalmanı istiyorum. Sen buraya aitsin.”

Mary düşünceli biçimde verdi cevabını:

“Küçük bir kızken hep bir odam olsun isterdim.” Kısa bir süre duraklayıp ekledi: “Dokuz yaşıma gelene kadar böyle bir odaya sahip olamadım. Her zaman kendime ait bir gizliliğim olsun istedim, sağlayamadım. Kimi zamanlar evimden atılacağımı düşünürdüm.”

Teddy işe gitti, ama giderken yine de Morningside’deki apartmanın, Mary Lucinda Saunders Dorsett’in kendi evi olduğuna arkadaşını inandıramamıştı.

Yalnız kalan Mary şömineyi yaktı. Sonra ateşin yanı başına yumulup oturan Capri’nin yanında, kısa bir süre sonra kendisine ait olacak çiftlik evinin yatak odası için kahverengimsi mor renkte perdeleri dikmeye koyuldu.

İki gün sonra posta kutusunun başında duran Sybil, babasından gelen ve henüz açılmamış bir mektubu çantasına koydu, Marcia Dorsett adına Ayın Kitabı Kulübünden postalanmış bir mektup gülmsemesine yol açtı ve sonra bankadan gelen büyükçe bir zarfı hemen açtı. Önceki gece Hartley Eczanesine gönderdiği kırk yedi

dolarlık çek, hesabının tükenmiş olduğu gerekçesiyle geri yollanmıştı.

Sybil, çek defterinin sayfalarını karıştırmaya başladı aceleyle. Beş yüz dolarlık bir çek! Hiç böyle bir çek yazmış olduğunu hatırlamıyordu. Evans Taşınmaz Mal Acenteliği mi? Böyle bir ad duymamıştı. Çok-kişilikliliğinin daha önceki dönemlerinde kendisinin imzalamamış olduğu bir çeki esrarengiz bir olay olarak tanımladı, oysa şimdi ötekilerden birinin bu işi yaptığını anlıyordu. Kim? Gerçekten pek de önemli değildi kimin yapmış olduğu. Dolarlar ve sentler hanesi pek düzgün bir yazıyla doldurulmuş ve Sybil I. Dorsett oldukça okunaklı eklenmişti.

Dan Stewart kendisini telefonla arayıp, “evinin” satış işleminin tamamlanacağını bildirince Sybil paniğe kapıldı. “İyileştiğin zaman başına böyle şeyler gelmeyecek,” diyen Dr. Wilbur başlangıçta pek yararlı olamadı. Sonunda doktor bir avukat buldu ve adam, Mary’nin girdiği işten Sybil’ı “akli dengesizlik” gerekçesiyle yalvarıp yakarmalar sonucu kurtardı. Mary’nin evini, çocukluğundaki cinsel ilişkileri izleme yükünden bir kaçış olarak yorumlayan Doktor, bunun, oğlanları evin içinde bir bölme inşa etmeye ve Peggy Lou’yu sürekli olarak yeni yerler aramaya iten güçle aynı cinsten bir eğilim olduğunu düşündü.

Sybil’in tersine, bu alışverişten haberleri olan ötekilerin rolünü merak eden Dr. Wilbur, iki değerli temsilciyle, Mary’nin evi üzerinde bir konuşma yaptı: Vicky ve Peggy Lou’ydu bunlar. Vicky’nin dediğine göre, “Mary o evi öyle çok arzu ediyordu ki, ilk başta girişmesi gereken eylemler konusunda ben hiç yoluna çıkmadım. Çünkü sonunda nasıl olsa o eve sahip olamayacağını biliyordum. Ama kısa bir süre için, bu hayalinin gerçekleştiğini görmesinde ne kötülük olabilirdi? Yaptığı şey, bir dükkândan giysi alıp, giyip sonra geri götürmekten daha kötü değildi. Pek çok kadın da yapar bunu. Dürüst bir davranış değildir tabii. Ama Mary’nin yaptığı böyle değildi.”

Peggy Lou'nun açıklamasıysa şöyle oldu: "Mary'nin o evi satın almasına ben de destek oldum. Duygularını açıklamasına yardım ettim; çünkü o kadar çok kişi Mary'e zalimce davranmıştır ki... Mary'nin bu satın alma işlemini yürütmek, o Bay Stewart için pek de can yakıcı olmasa gerekti."

Dr. Wilbur'un son derecede basit, "ama parayı kim ödeyecekti?" sorusuna, Peggy Lou kendinden emin bir biçimde: "Sybil," cevabını verdi. "Çalışmak ve bize bakmak ona düşer."

Sybil'in kendisiyse, Mary'nin satın aldığı ve kendisinin geri çevirdiği o evi özlemle düşünüyordu. Mary'nin dilediği aynı zamanda kendi dileği idi; Mary'nin eylemi, Sybil'in bilinçaltını dile getiren, engel vurulmamış bir sestir.

Ötekilerin, Sybil'in yoksun kaldığı rüyalarından bir gerçek yaratmaya çalışma konusunda belirgin güçleri vardı. Yitirilen evin pek çok dairesi, geçmiş ve gelecek şeylerin hatırlamalarına karşı pek çok barikatı vardı. Ne güzel olurdu, diye düşündü Sybil; bir evin içinde olup kendine ait bu evin insanı sarıp okşadığını hissetmek; toprak ananın çocuklarını bir araya getirip hepsini tekleştirdiği bir eve sahip olmak ne güzel olurdu!

Morningside Drive'deki evindeki çalışma masasının başında bir şeyler yazmakta olan Sybil'ı, Peggy Lou yakından dikkatle izliyordu.

"20 Temmuz 1959. Sevgili Carol, Denver'deki evinde birkaç hafta geçirmek üzere bana yaptığın çağrıya uyabileceğimi ummuştum. Seninle ve Carl'la birlikte olup eski günlerimizi yeniden yaşamayı çok isterdim. Ayrıca, New York'ta yaz ayları çok sıcak ve nemli geçiyor, buradan uzaklaşma isteğini duyuyorum. Hatta uçak tarifelerini incelemeye kadar vardırıdım bu isteğimi. Ama Carol, sonunda çağrına bu yaz uyamayacağıma karar verdim. New York'ta kalmamı gerektiren pek çok neden var. Beni bağışla. Bir başka zaman buluşmamızı umutla bekleyelim."

O sabah daha ileriki saatlerde duygularını kaldırımlara dökmek

istercesine yolları arşınlayan Peggy Lou'nun düşünceleri arasında en büyük yeri bu mektup alıyordu.

Peggy Lou, Denver'e gideceklerini varsaymıştı o güne kadar ve Sybil, havayolları şirketlerini aradığında Dr. Wilbur'a, "Hepimiz için için gülümser olduk," demişti. Oysa şimdi Sybil her şeyi bozmuştu işte. Doğru değil bu, haksızlık, diye tekrarlayıp dururken artan öfkesine ayak uydurmak istercesine adımlarını da hızlandırıyordu.

Aynı zamanda bir aldatılma duygusu da bürümüştü içini. Bir trafik ışığının yanmasını beklerken, Peggy Lou ansızın, artık yolun sonuna geldiğini ve Sybil'la birlikte olmayı sürdüremeyeceğini, hiç değilse sürdürmek *istemeyeceğini* fark etti. İkisinin yolları ayrı, hayatlarını sürdürme biçimleri farklıydı. Sybil benim düşüncelerimi paylaşmıyor, diye isyan etti Peggy Lou. Benim düşüncelerimin yanlış olduğunu düşünüyor üstelik. Üstelik de yönetim onun elinde. Kimi zamanlar, yapmasını istediğim şeyleri yapınca ona değer veriyorum. Ama artık tamam Sybil'a bir daha asla güvenilemez.

Ayrıca Peggy Lou açısından bakılınca bu güven yıkıcı tutum, hem Peggy Lou'nun istediği bir şeyi yerine getirmemiş olduğu için Sybil'ın bir hatası, hem de Dr. Wilbur tarafından ortaya atıldıktan sonra iki kişilik arasında varılan bir anlaşmanın yıkılmasıydı. Çünkü Doktor, Peggy Lou'ya söz verdimiş, eğer Sybil, Peggy Lou'yu değişik yerlere götürmeyi kabul ederse, Peggy Lou'nun bir başına yolculuklara çıkmamasına karar verilmişti.

"Pekâlâ," dedi Peggy Lou bir kez daha adımlarını hızlandırırken, "Sybil bu pazarlığın kendine düşen bölümüne uymadı, ama ben uymuştum. Philadelphia'dan bu yana kentten dışarı adımımı atmamıştım." Peggy Lou, bu koşulları yeniden bozma biçiminde ani bir karar verdi. Yabancı bir kişi tarafından yönetilen bu bedene bağımlı, değişken bir kişilik olmaktan kurtulma kararını verdi.

Uzun uzun ve karamsarca düşünülen, ama şimdi kesin olarak tasarlanan Büyük Plan gereğince, Sybil'dan ve öteki kişiliklerin

hepsinden kopacaktı. Peggy Lou, bedeni kendi denetimi altına alıp, uzak bir yerlere götürdükten sonra asla geri dönmeyecekti.

Geçmişte Peggy Lou *var olabilmek* için kızmak zorundaydı. Öfkesi tükenince Sybil geri dönüyordu. Peggy Lou bundan önce hiçbir zaman bedeni Sybil'a verme konusunda isteksizlik göstermemişti. Gelecekse farklı olacaktı. Bundan böyle bu beden, Peggy Lou'dan başka hiç kimseye ait olamayacaktı.

Bunun nelere yol açacağını biliyordu. Kendi varlığı, Sybil'ın hayatını sürdürebilmesini sağlamıştı. Pek çok kez öfkeden boğulacak gibi olan Sybil, kendisi için bütün hayatı boyunca işkenceden başka bir şey olmayacağına, öteki kişilikler araya girmeksizin hiçbir şeyi başaramayacağına karar vermişti. Böyle zamanlarda, "ne yararı var, neden?" sorularını soran Sybil, intiharın eşiğine gelmişti. Öfkesini ondan alarak, Peggy Lou gerçek anlamda Sybil'ın hayatını sürdürmesini sağlamıştı.

Oysa şimdi bedenın tek sahibi kendisi olacaktı, şimdi yalnızca değişken bir kişilik değil, varlığı öfke duygusuna bağlı olmayan tek bir kişi olacağı için durum değişti. Sybil yaşamayacaktı.

Üstünlük umutlarının ve Sybil'dan tatlı tatlı öd almanın verdiği hazla kendinden geçen Peggy Lou, kendisi için karar kıldığı bu yeni hayata geçmeden önce çözümlenmesi gereken birtakım günlük sorunların var olduğunu hatırladı. Her şey öylesine dikkatle tasarlanmalıydı ki, polis ya da başkaları kayıp bir kişinin arkasına düşmemeliydiler.

Sybil'ın evde bir kutuda sakladığı iki yüz doları alacak ve hemen New York'tan ayrılacaktı. Arkasına düşenler gerçekte yasal bir kişi olan Sybil Dorsett'i, tutucu giyinişi içindeki öğretmeni arıyor olacaktı. Peggy Lou bu nedenle, öğretmenlikten çok farklı bir iş bulacak, parasının yettiği ölçüde en göze çarpıcı giysilere bürünecekti. Arayanlar Sybil Dorsett'i Kuzeyde ve belki de Ortabatıda arayacaklardı. Peggy Lou bunun içindir ki, Güneye gitme kararını verdi.

74. Doğu Caddesine girdiği sırada kafasına bu düşünceler takılmadan önce, Dr. Wilbur'la olan randevusuna gitmekte olduğunu hatırladı ansızın. Peggy Lou, randevusuna sadık kalma kararını verdi. Son bir kez doktoru görmek istiyordu.

Muayenehanenin bulunduğu yapıya yaklaştıkça, düşüncelerini düzenlemeye ve bir sıraya koymaya başladı. Neler söyleyeceğini tasarladı. Ana atılım şu olacaktı: Sybil'in hayatını sürdürmesine izin veren benim; oysa o benim için hiçbir şey yapmıyor. Ne var ki, doktordan ayrılma düşüncesi, Peggy Lou'yu ansızın çok üzdü.

Beş yıldır özgürce konuşmasına ve kendi düşüncelerini açıklamasına izin verilmiş olan yapıya yaklaşıırken, düşünceleri, bir önceki kış o ürkütücü kardan uzaklaşabilmek için daha sıcak bir yere kaçmak üzere Grand Central Garından bilet almaya gittiği karlı bir gün üzerinde toplandı. Garda çok uzun bir süre geçirmesine zaman kalmadan yanında bitivermişti Dr. Wilbur.

Garda bir ara "kendine gelen" Sybil'in Teddy'e Teddy'nin de Dr. Wilbur'a telefon ettiğini bilmeyen Peggy, Dr. Wilbur'un nasıl olup da oraya geldiğini anlayamamıştı.

Doktoru görür görmez, "Oh, Dr. Wilbur," demişti; "Nereden geldiniz?"

Doğrudan bir cevap vermekten kaçınan doktor, "Seni eve götürüp sıcak bir yatağa yatırmamız gerek," demişti yalnızca. Ve Peggy Lou, doktor kendi tasarılarını bozduğu için öfkeleneyeceği yerde, ona sarılmış ve "Oh, Dr. Wilbur, sizi gördüğüme öyle seviniyorum ki," deyivermişti.

Birlikte gardan çıkıp taksi durağına doğru yürürlerken, Peggy Lou soğuktan titreyip durmuştu. Doktor, kaçak hastasını kendi mink paltosuyla sardıktan sonra da Peggy Lou titremeye devam etmişti, ama soğuktan değil. Minke sarılı olmak çok zarif, güzel bir duyguydu, bir hazdı. Ve Dr. Wilbur, Peggy Lou'ya bir gün bu mink paltonun bir kolunu anı olarak vereceği konusunda söz vermişti.

Peggy Lou, doktorun yanına karmaşık duygular içinde girdi.

Sonra, kendisini kaplayan bu büyük karmaşanın etkisi altında birden güçsüz kalarak, doktora Büyük Planının her bir ayrıntısını anlattı.

Doktor yumuşak bir sesle, “Ne yaptım ki, beni bırakıyorsun?” diye sordu. Karşılık olarak, Peggy Lou doktora biraz daha sokuldu ve “Oh, Dr. Wilbur,” dedi. Hali tavrı ve ses tonu, o karlı günün tıpkısıydı.

Peggy Lou şimdi yine beşiğinde süresiz olarak sallanmaya başlamıştı; kendine özgü bir hayat kurmak üzere geçmişinden kopma biçimindeki yürekli kararı, ninnilerle uyutulup sindirilmişti. Hidde-tini, açıklamalarıyla tüketen Peggy Lou’nun eyleme geçmesine gerek kalmamıştı.

Vanessa, Sybil’in hiçbir zaman bakmadığı aynanın önünde duruyordu. Vanessa’nın hayatını sürdürdüğü beden, kendi zevkine göre pek inceydi. Biraz daha etli, daha dolgun ve kıvrımlı kalçaları, göğüsleri olsaydı ya... Bunları istiyordu işte. Saçları -güzel, koyu kestane rengi, kendi duygularının aleviyle yanan kızıl saçları-gönlünün dilediğine biraz olsun yaklaşmış sayılabilirdi. Şık ve çarpıcı yeni giysiler diliyordu dünyanın karşısına çıkmak için. Kendisiyle dünya arasında sarkan o tül den öylesine bıkılmıştı ki. Sanki ötekilerle birlikte, hayatı bir tül perde gerisinden izliyor gibiydi.

Zavallı Sybil, diye düşündü Vanessa. Eğer iki yakasını bir araya getirmek için sürekli bir kavga içinde olmasa, hayattan daha çok zevk alabilecek. New York’a geldiğinden bu yana henüz bir işe girmiş değil. Babasının yolladığı çeklerse, ancak belli başlı ihtiyaçlarına cevap verebiliyor. Dr. Wilbur’a para ödenmiyor. Sybil’in giysiler, resim araç ve gereçleri satın alacak, yolculuklara çıkacak parası yok. Biz de hep kendi isteklerimizi kafasına kakarak ya da kendi bildiğimiz gibi para harcayarak ona hiç yardımcı olamıyoruz. Borçlu olduğu zamanlar, en küçük zevklerden bile suçluluk duyusuna neden olan vicdanı da yardımcı olamıyor ona. Bu katı tutumlar, diye acıyla düşündü Vanessa; hep Willow Corners ikiyüzlülüklerinin bıraktığı miras işte.

Dudaklarına dikkatle Sybil'in hâlâ kullanmadığı ruju sürerken, Vanessa'nın beyinde ansızın şimşekler çaktı: Sybil hiçbir şey kazanmıyordu. Peggy Lou ve Marica, Sybil'in bütün esirgemelerine karşın har vurup harman savuruyorlardı. O anda Vanessa bir karar verdi: Ekmeklerini kazanacaktı!

Amsterdam Caddesi'nde gördüğü çamaşırhanedeki 'Yardımcı Aranıyor' tabelasını hatırlayarak, orada çalışmanın ideal bir şey olacağına karar verdi. Ne herhangi bir güç ne de kafa çalıştırmak gerekeceğinden, bu iş hiçbir eski sarsıntıyı da canlandıramazdı nasıl olsa.

O sabah daha geç bir saatte çamaşırhanedeki iş, Vanessa'ya verilmişti. Bir işleri olduğunu anlayınca ötekiler de sevindiler. Peggy Lou, bunun çok eğlenceli olduğunu söyledi: oğlanlar makineleri çalıştırmaktan çok zevk aldıklarını itiraf ettiler. Vicky, bir iş sahibi olmanın yalnızca ekonomik açıdan akıllıca olmakla kalmayıp aynı zamanda iyi bir tedavi yöntemi de olduğunu iddia etti. Sybil'in kendisiyse, bunun akıllıca bir iş olduğu sonucuna vardı. Ama asıl, işin gerektirdiği ufak tefek şeyleri ötekilerle birlikte paylaşan Vanessa için büyük önem taşıyordu bu.

Sybil I. Dorsett'e ilk ödemesi yapıldığında, Vanessa Dorsett, Broadway'de küçük bir butiğe giderek kendisine iki göze çarpıcı, ama ucuz giysi aldı. Vanessa, Dr. Wilbur aracılığıyla Sybil'ı tiyatroya gitmeye bile kandırabildi.

Her ne halse, 1959 Ağustos'unun ortasından Ekim ayı ortalarına dek Sybil, Vanessa'nın sağladığı bir işte çalışma olanağını buldu. Ne var ki, işi o sıralarda bütün gücüyle sarılması gereken derslerini aksatacak bir durum göstermeye başlayınca, Dr. Wilbur'un onayını alarak istifa etti. Öteki kişilikleri içinde yalnızca Vanessa, kendisine yeni giysiler alma olanağını sağlayan, geçmişin ikiyüzlülüğünü ve suçluluğunu yıkayıp arıtması anlamına gelen bir işten istifa etmeyi kabullenmedi. Vanessa için, çamaşırhanedeki iki ay, arınma demekti.

Bu arada Marcia, amaşırhanelen daha iyi bir çözüm yolu buldu. Yeteneklerini paraya çevirme isteğini duyuyordu. Posta kutusuna doğru yürürken, ben pek çok Şey yapabilirim, diye düşündü, yeter ki kimse yoluma çıkmasın.

Anahtar heyecanla deliğe soktu. Şu anda dünyada kabul edilmelerini bekleyen son iki yaratıcılık çabası söz konusuydu. Bunlardan biri, *'İki Kişi İçin Tatil'* adlı ve gerek sözleri gerekse bestesi kendisine ait bir pop müzik parçasıydı. Bu Őarkının bir kopyasını çekmecesinde bulan Sybil utançtan erimişti. Marcia, Sybil'in kendi kendine söylenmesini duymuştu: 'Ben ölecek olsam ve bu ocuka Őark eşyamın arasında bulunsa millet ne der?' Sybil, Şarkıyı bir yayımcıya yollama düşüncesine tabii ki karşı çıkmıştı. Sybil 'böyleydi. Daha başlamadan yenilgiyi kabullenirdi. Marcia, Sybil'a rağmen, Őarkısını yollamıştı.

Bugün bir cevap çıkar mıydı acaba? Eğer satın alacak olurlarsa, Marcia dilediği bütün boyaları satın alabilir ve Sybil'ın parasını kullanma zorunda kalmazdı.

Parents dergisine yolladığı denemeye  haftadır cevap gelmemişti. Şimdi bir Şey bulabilirdi belki. Denemenin başlığı *"Seven Bir Anne Tehlikeli Olabilir mi?"* ydi. Belleğin eyerleşmiş anahtar cümlelerden bazıları Şöyleydi: "Bu annenin beslediği duygular sevmekle nefret etmek arası özel bir durum gösteriyordu. Böylesine sürekli bir süreksiz sevgi, kendisine güvenen ocuk için tehlikelidir. Seven bir anne çocuğunda potansiyel bir ruhsal dengesizlik yaratabilir mi? Psikologlar ve psikiyatristler bize, 'Evet, olasılık içinde bir sonuç bu,' diyorlar."

Ne Őarkıdan ne de denemeden ses seda vardı. Ama Marcia'nın kitap kulübünden bir mektup gelmişti. Mektupta, "Bir arkadaşınızı, kulbmze kaydettirdiğiniz zaman dört tane bedava kitap alabilirsiniz," sözleri yazılıydı. Marcia da bir arkadaşını kaydettirmeye karar verdi: Sybil I. Dorsett'i.

Arkadaşı posta kutusuna Marcia'nın adının yazılmasına karşı

çıkmişti. Ama Marcia, Dr. Wilbur aracılığıyla Sybil'a bugünlerde Sybil'dan daha fazla mektup aldığını söyleyerek kendi adını korumayı sürdürmüştü. Yani Marcia kazanmıştı. Posta kutusunda "Dorsett" adının yanında "Reeves" ve "Marcia Baldwin" de yazılıydı şimdi. İyi işte, diye düşündü Marcia, benim de zaman zaman kazanmam gerek.

Basamakları çıkarken için de bulunduğu durumu karamsarlıkla düşündü. Sybil ne zaman gizli öfke ve itilme duygularını elinde olmaksızın hissedecek olsa, Marcia geliyordu yardımına ve Sybil'ın katlanamadığı bu duyguları o göğüslüyordu. Vicky: "Marcia," demişti, "Sybil'ın hissettiklerini hisseder, ne var ki daha da fazlasıyla..." Buna da şaşmamak gerek, diye düşündü Marcia; çünkü Sybil'a öylesine yakınım ki, o uyurken gözlerimi bile açamıyorum. Ama ben de bir kişi olmak istiyorum; tanınan bir kimlik sahibi... Eğer şarkımı ve denememi satarsam, kendi adıma kullanma konusunda direteceğim. Ün ve para benim olacak.

Resimlerde de aynı şey söz konusu. Benim çalışma stilim öylesine kendime özgü ki, benim tablolarımın ötekilerle karıştırılması olanaksız. Ve ben ötekilerin çoğundan daha akıllıyım. Belki yalnızca Vicky ve Vanessa bunun dışında kalır.

Evin kapısını açarken, benim kendime özgü varlığım, diye düşünüyordu Marcia, öylesine eften püftendi ki... Sybil mutlu olduğunda ne bana ne de birimize gereksinme duyuyor.

Marcia, evdeyken, Teddy'nin huzursuz ve rahatsız olduğunu sezebiliyordu. Anladığı kadarıyla Teddy, onun depresyonlarından ve intihara kalkışma çabalarından korkmaktaydı.

Marcia tualinin başına gitti ve kendine özgü değişik renklerle çalışmaya başladı. Sonra ansızın resim yapmayı kesti ve benim her şeyim var, yine de hiç bir şeyim yok, diye düşündü; çok yetenekliyim, buna rağmen her an yok olabilir bir varlığım var.

Dr. Wilbur'un da fark ettiği gibi, Marcia bir karşıtlar yığınıydı: Bir yandan son derecede yaratıcı; öte yandan aynı ölçüde yıkıcı.

Canlılığının ve kıvraklığının, yaratıcılığının derinlerinde, seven bir anneye duyduğu sonsuz gereksinme ve kendi annesini öldürmek için beslediği aynı ölçüde şiddetli isteklerin sonucu olarak karanlık bir kişilik yatıyordu. Zaten Marcia'nın varlığının nedeni, yıllar önce küçük bir kutunun büyümesini dilemekle kendisini ilk kez göstermiş olan, annenin-ölmesini-isteme duygusuydu. Ama Marcia'nın içerdği bu ölüm istemi, kendi ölümünü dileme duygusuyla sürekli bir değişme halindeydi. Sybil atlamak üzere Hudson Nehri'nin kıyısında durduğu zaman bu isteği iteleyeni içgüç, Marcia olmuştu.

Ben bütün acılardan, kırılmalardan ve ağlamalardan yoksun bir hayat sürmek istiyorum, diye düşündü Marcia yeniden, tualinin başına dönerken. Ait olmak istiyorum. Dünyada kendime bir ad yapmak istiyorum. Sabahları kalktığımda kendimi iyi hissetmek, geceleri yeniden yatağıma girip uyumak ve ertesi sabah yeniden uyayabilmek istiyorum. Sybil ister uyuyor olsun, ister olmasın, gözlerimi açabilmek istiyorum.

17 Ağustos 1959 tarihinde, çalışma masasında Sybil, Dr. Wilbur'a şunları yazmaktaydı:

Size her şeyin yolunda gittiğini söyleyecek değilim. Bozuk bir şeyler olduğunu ikimiz de biliyoruz. Ama bu bozukluk, benim sizi inandırmaya çalıştığım konu değil. Çok-kişilikli bir insan değilim ben. Hatta bana yaradım edebilecek ikinci bir kişiliğim bile yok. Ben onların bütünüyüm. Benim gerçek varlığım, onları oynamamdan meydana geliyor. Bölünmeler değil benim sorunum, çünkü gerçekte böyle bir bölünme söz konusu değil; ama başka bir sorun var kesinlikle; aksi halde ben böyle bir oyuna kalkışmaya gerek duymazdım. Ve belki bana annemi sormak isteyeceksiniz. Size onun hakkında anlattığım aşırı öyküler gerçek değildi. Annem yalnızca normalden fazla sinirli bir kadındı, o kadar. Kimi zaman çok hareketli, zeki, aşırı kaygılı olurdu ama, beni gerçekten seviyordu. Beni çok fazla gözlüyor ve korumaya çalışıyordu. Ben onun gibi ilginç ve çekici

bir kişi değilim. Benim ailem, pek çok aileden çok daha iyiydi. Güzel bir evimiz, bol bol yiyeceğimiz, iyi giysilerimiz vardı. Benim bir sürü oyun-ağım ve kitabım da vardı. Ailem, benim müzik ve resim çalışmalarımı engelledi ama; bu, anlayışlarının kıtlığına bağlı bir sorundu; benimle ilgilenmemelerinden r değildi. Benim onlardan yakınmam için hiçbir geçerli nedenim yoktu. Niçin böyle garip bir kişi olup çıktığımı bilemiyorum.

Sybil bu mektubu yazdıktan sonra iki gününü ‘yitirdi’ ‘Kendine geldikten’ sonra da, bölünme öncesi karaladıklarına bir göz atıp, Dr. Wilbur’a aşağıdaki mektubu yazdı:

Kişiliklerim üzerinde bilinçli bir denetim kuramadığımı hissetmek, inanmak ve bunu itiraf etmek gerçekten çok g. Elimden bir şey gelememesi, istediğim an bunu (Samalığı diyeceğim) keşebileceğime inanmaktan çok daha ürkütücü. nceki mektubu yazdığımda, ne kadar kendine egemen, soğukkanlı bir kişi olduğumu ve sizin beni dinlemenize gereksinme duymadığım gibi size bir şey anlatma ihtiyaında ve hatta yardıma muhtaç da olmadığımı gösterme kararlılığı içerisindeydim. Çok-kişiliğimle ilgili şeylerin hiçbirinin doğru olmadığını ve yalnızca uydurma bir rol olduğunu söylemekle, size hiçbir gereksinme duymadığımı gsterebileceğimi sanmıştım. Eh, bunların tümü gerçekten rol oysaydı, çok daha iyi olacaktı kuşkusuz. Ama benim gerçek suçum, size başvurmadan önce çok uzun bir süre hiçbir sorunum yokmuş gibi davranmış olmamdır. Kişiliklerin var olmadığı rolünü oynamam yüzündendir ki, son olarak şimdi yine iki günümü yitirmiş oldum.

Bundan üç hafta sonra Sybil, mezuniyetinden önce okulunda hemşire olan Bayan Updyke’ye yazdığı bir mektupta öteki kişiliklerinin varlığına olan inancını bir kez daha dile getirdi:

Analizime başlanalı birkaç ay olduktan sonra size Dr. Wilbur’un çok-kişilikler ve benim her zaman kullanmış olduğum deyimle “boş zamanlar”ın gerçekte benim belleğim dışında hiç de boş olmadıkları konusundaki açıklamaları yazmıştım. Ben herhangi bir şeyden çok etkilendiğim zamanlarda bir başka “kişi” benim yerimi alıyor ve herli bir nedenle (so-

nuçlarından korkma olabilir, kendime olan güvenimin noksanlığı, parasızlık olabilir ya da kendi başıma karşı gelemeyeceğim ölçüde büyük sorunlardan ve baskılardan kaçmak için olabilir) benim yapamadığım şeyleri yapıp, benim söyleyemediğim sözleri söylüyordu.

Size anlatmaya çalıştığım bu nokta iki açıdan incelenebilir: Daha dört yaşıma doldurmadan başlayan bu “boş zamanlar” kavramı içerisinde ben, zaman zaman beliren on beş kişilikten biri olarak, geçmişin ya da o anın sorunları ve dertlerini halledebilmek için bir yöntem uyguluyordum. Kimi zaman olduğu gibi katılıp kalan,(Kimi zaman) isterik kahkahalara boğulan ya çok zeki şakalar yapan, ya sokaklarda dans eden; kilisede aşırı yüksek sesle konuşan, kimi toplantıda saçma sapan davranışlarda bulunan, kimi zaman zalim, kimi zaman bütünüyle erişilmez bir hal alan annemle başlamıştı bu yitik anlarımın çoğu. Biz şimdi yapılmış olanları yok etmeye ve sizin, anneme duyduğunuz nefrette belli olduğu gibi, hissetmiş olduğunuz kimi şeyleri çözümlemeye çalışıyoruz.

Bayan Updyke bu mektubu okurken, eve dönüş yolculuğu sırasında bukalemun gibi, birbirini ardınca birbirinden değişik tutumlara bürünen Sybil’ı hatırladı. Bayan Updyke bir kez, Sybil’ın başını kucağına koyup uzandığını ve sonra yine Sybil’ın: ‘Ben hayatta böyle bir şey yapmam,’ diyerek kendi hareketini yadsıyışını da hatırladı.

Geçmişte bilgisizlikten ötürü, şimdiyse utanç yüzünden yadsınmaya yeltenilen ötekiler, artık bilinç saflarında yerlerini almışlardı.

Bedenlerindeki Tutsaklar

Mary'nin bir ev satın alma konusunda ilk adımları atışını, Peggy Lou'nun kendi kişiliğini zorla ele geçirmeye çalışışını, Vanessa'nın kendisini çamaşırhanede geçmişten arındırmaya çabala-yışını ve Marcia'nın yazarlık kalesine saldırışını izleyen Sybil, kendisini giderek yadsıyamadığı kişiliklerinin rehinesi olarak gör-meye başladı. Sybil'in yorumladığı kadarıyla bu davranışlar bütün hayatı boyunca yadsıma yoluyla yok etmeye çalıştığı engellemeler-den birkaçıydı. Öte yandan Vicky, her ne kadar bu davranışlar bir bütünün değil de parçaların eylemleriye de, sağlığa doğru bir gi-diştir görüşünde karar kıldı. Dr. Wilbur'a da, "Ben Sybil'ı tehlike-lerden korumaya ve ona ötekilerin izin verdiği ölçüde güzel günler sunabilmeye çalışıyorum," dedi.

Gerçekte engellemelerden ırak günler pek seyrekti. Sybil'in el-bise dolapları, kısıtlı bütçesine karşın, kendi satın almadığı giysileri barındırıyor; resimleri kendi "yokluğunda" tamamlanıyor ve ilaçla-rı (ötekiler de kişisel dozlarını almayı sürdürdükleri için) daha re-çetesini yenileme zamanı gelmeden tükeniyordu.

Bir seferinde evinde "kendine geldiğinde" tek gözü sarılı ola-rak bir Tepegöz halinde buldu kendisini. Bir başka seferse, ayağın-da buz patenleriyle oturma odasının döşemeleri üzerinde sendele-mekteydi.

Tutsak Sybil, sık sık randevularına geç kalıyordu, çünkü kendi-sini tutuklayanlar, para çantasını ya da iç çamaşırlarını bilinçli ola-rak bir yerlere gizlemiş oluyorlardı. Ya da bu gardiyanlar, Sybil'ı randevusuna zamanında vardırırmamak amacıyla çok uzak yerlere

götürmeyi başarıyorlardı. Kendisini rehine alanlar, özellikle yanlış cevaplar verdikleri için ya da özel bir gardiyan -Peggy Lou- gerekli matematik ve kimyasal formülleri açıklamadığı için sınavlarında başarısızlığa uğruyordu.

Dünya yüzüne zamanlı zamansız çıkışlar yapan bu on dört değişken kişilikle New York sokaklarında dolaşan ince bedenli Sybil Dorsett, sık sık akıl karıştırıcı olaylara neden oluyordu.

Peggy Lou yağmurda yürüdükten sonra Broadway'da bir dükkâna girdi, cam bir tabak aldı eline ve bunu kırmak geldi içinden. Vicky, hayır dedi.

“Tabağı istiyor musunuz?” diye sordu tezgâhtar.

Peggy Lou'nun cevabı değişti: “Hayır. Kırmak istiyorum.”

“Tabağı yerine koy!” diye emretti Vicky.

Peggy Lou denileni yaptı. Peggy Lou ve Vicky birlikte dükkândan çıktılar ve tezgâhtar, müşterisinin kendi kendine konuştuğunu sanarak geride kaldı...

Hem Peggy Lou hem de Mary, Yetmiş birinci Sokakta Lexington Caddesinin kesiştikleri köşede ansızın hastalandılar. Peggy Lou bir binaya yaslanıverdi.

“Bir şey mi var?” diye sordu yaklaşan polis memuru.

“Hastalandı da...” dedi Vicky.

“Kim?” diye öğrenmek istedi polis.

“Ben,” cevabını verdi Peggy Lou.

Peggy Lou ve Vicky tam Madison Caddesi'nde karşıdan karşıya geçerken, her iki yandan da akan trafiğe karşın ansızın oldukları yerde durdular.

“Ben, karşı taraftaki hediyelik eşya satan dükkâna gideceğim,” dedi Peggy Lou.

Vicky dönüp, geldikleri kaldırıma doğru yürümeye başladı ve “Ben istemiyorum,” dedi.

“Allah aşkına bir karar verin, Hanımefendi,” demek zorunda kaldı trafik polisi.

Birkaç ay süreyle Sybil, eskiden bir resim sergisinde gördüğü bir tabloyu bulup almak için bir sanat galerisine gitmek üzere çabalar gösterdi. Her deneyişinde, Marcia kendisini başka yere götürüyordu. Sonunda Sybil değil de Dr. Wilbur alabildi tabloyu.

Marcia ve Peggy Lou, Sybil'ı aşağı Manhattan bölgesinde bir kahveye götürdüler. Sybil "kendine geldiğinde" beş parasız ve üstelik de evinden çok uzak bir yerdeydi. Bahşış olarak bırakılmış bir on kuruşluğu tezgâhın üstünden kaptığı gibi Dr. Wilbur'a telefon etti. Yine doktor koştı yardımına. Ertesi gün Sybil, borcunu ödemek üzere kahveye gitmek zorunda kaldı.

Garip bir hicivdir ki, gardiyanları Sybil'ı kendi rehineleri olarak görmüyor; tersine, kendilerine egemen ve bedenlerinin sahibi olarak kabulleniyorlardı. Hepsi de Sybil'ın, kendilerine yeterince yemek vermediğinden, en sevdikleri yemekleriye hiç sunmadığından (ki, her birinin ayrı zevkleri olduğu düşünülecek olursa oldukça güç bir işti bu) yakınıyorlardı.

Biri hastalandığında, hasta olmayan ötekiler hastalığın bitap hallerine bürünüyorlardı. Sybil bir süre bağırsak iltihabı çektikten sonra Vicky: "Görüyor musunuz, ne kadar zayıfladım," diye hayıflanmıştı. Sybil Ann ya da Nancy Lou Ann, depresyon nedeniyle yatağa yattıklarında, ötekiler de elden ayaktan çekiliveriyorlardı. Mary ve Sybil Ann'ın ötekiler için son derecede rahatsız edici nöbetleri oluyordu. Soğuk havalarda Peggy Lou yetersiz giysilerle alelacele sokağa fırladığında Vicky, "Bunlarla ben de üşüyorum." diye yakınmaya başlıyordu. Vicky: "Mary ağlayınca başım ağrıyor." diye ayrıca yakınmalarda bulunurdu.

Gardiyanları da tutukluydu gerçekte. Çünkü Sybil'ın sosyal hayatı her zaman onların kişisel ihtiyaçlarıyla aynı olmuyordu. Her ne kadar aynı kişileri seviyorlarsa da, gerek yabancılara, gerekse kendi kendilerine karşı birtakım özel eğilimleri vardı. Marcia ve Vanessa yaptıkları şeyleri paylaşırlardı, tıpkı Mike ve Sid, Marjorie ve Ruthie ve Peggyler gibi. Tam bir anlaşma içinde olmamakla birlikte Mary ve Vanessa iyi arkadaşlıklar.

Dışardakiler arasında Vanessa, ikiyüzlü olmayan herkesi sevdiğini iddia ediyordu. Peggy Lou, “Sybil’in annesi gibi gösteriş düşkünleri”ne bütün öfkesini kusardı. Vicky kültürlü ve görgülü kişileri yeğliyordu. Mary ve Sybil’in, çocuklara özel bir eğilimleri vardı. Mary, bağımsızlıktan çok bir bütünlük dile getiren cümlesinde, hepsinin tanıdığı bir kadından söz ederken, “Hiçbirimiz onu sevmezdik.” demişti.

Müzikle ilgili konuşmalara bayılan Peggy Lou, öteki konuşmalara sık sık kulağını kapatırdı. Kadınsı konuşmalardan genellikle sıkılan Mike ve Sid, kimi zamanlar Sybil’in bir randevusunu geri almasını başarırlar ya da ziyaret sırasında dırdır edip dururlardı.

Tutsak kaldıkları ziyaretlerden biri sırasında Mike, Sid’e, “Yeni bir kitaplık yapmak için bir an önce dönelim istiyorum.” demişti.

“Benim de yazı makinasında yazılacak şeylerim var ve eve gitmeye can atıyorum,” cevabını vermişti.

Sosyal bir durumda tutuklu bulunmanın nasıl bir şey olduğunu özetlerken Marjorie, Dr. Wilbur’a şunları söylemişti, “Arkadaşlarına gittiğinde ben de Sybil’la birlikte giderim ama, onlar kendi sevdikleri ve benim hiç önemsemediğim konulardan söz etmeye başlarlar: Evler, eşyalar, bebekler. Ama Laura Hotchkins geldiğinde konserlerden konuşuyorlar; ben de hoşlanıyorum.”

İçlerinde Nancy Lou Ann, politikaya en düşkün olanıydı ve bu, İncil’deki kehanetlerin doğrulanıp doğrulanmayacağı merakıyla yakından ilgili bir durumdu. Artık anlaşılmış olduğu üzere, Sybil’in içerdiği öteki kişiliklerin dine karşı değişik tutumları ve kitaplar konusunda değişik zevkleri oluşmuştu. Ayrıca, kelime hazineleri, el yazıları, konuşma biçimleri değişik olduğu gibi kendi bedenleriyle ilgili değişik hayallere sahiptiler. Cinsel konulara tepkileri aynı değildi. Hattie Dorsett’in sövüp saymaları sonucu, insanlara yakınlaşma korkusu hepsinin cinsel tutumlarına işlemişti. Peggy Lou ve Marcia’da bu korku, dehşet halini alıyordu. Vanessa da bir joie de vivre ile biraz arınmış ve Sybil Ann’da boyun eğer bir bitkinlikle dağılır gibi olmuştu.

Bu arada yeni yeni başlayan, sinsi kıskançlıklar kişilikler arasında sık sık parlıyordu. Peggy Lou, Vicky'nin eski Amerikan mobilya stilleri konusundaki engin bilgisine öfkeleniyordu. Vicky'le başa çıkabilmek amacıyla Peggy Lou geceleri saatlerce masa başında oturup bu konuyla ilgili kitapları birbiri ardınca deviriyor, konu üzerinde uzmanca düşüncelerini gururla sunabilmek için sayfaları adeta yutuyordu. Vicky bu durumu neşeli ve hoşgörülü bir gülümseyişle izliyordu.

Kişilikler arasındaki yetenekler ve amaçlar hem birbirinin aynı hem de farklıydı. Vicky'e göre ressamların en iyisi Sybil'dı. Vicky sık sık Sybil'la birlikte, kimi zaman da onun yerine öğretmenlik yapıyordu. Sybil da, Vicky de doktor olmayı çok istiyorlardı. Sybil'ın tıp eğitimi görüp görmemesi tartışıldığında, Peggy Lou, "Konuyu yeterince anlaması onun için biraz güç," demişti. 'Ama denesem ben yapabilirdim.'

Kişilikler değişip duruyorlardı ama, birlikte sürdürüyorlardı hayatlarını. Sybil'ın kimi çalışmalarını engellemekle birlikte kimisinde de yardımcı roller oynuyorlardı. Sid, duvar bölmesini inşa etmişti. Omaha'daki kilisede yaptıkları büyük tabloda olduğu gibi birlikte zevkle resim yapabiliyorlardı. Yağlıboya resimden hoşlanmayan Peggy Lou, böyle bir yağlıboya tabloya yardım etmişti bir seferinde. Marcia; "birlikte yaptığımız," diye konuştuğu soyut bir resimden heyecanla söz etmişti yine bir gün.

Marcia, Sybil'ın gidemediği kimya derslerine ve laboratuvar çalışmalarına gider, daha sonra Sybil'ın çalışması amacıyla notlar alır ve devam defterine Sybil'ın adını yazardı. Patronunun yokluğunda onun imzasını atan sekreter gibi, Marcia da Sybil I. Dorsett'in imzasının altına kendi adının başharflerini kesinlikle eklerdi.

Kişiliklerden hiçbiri genel olarak bir ötekinden daha akıllı değildi; oysa çalıştıkları, öğrendikleri ve kendilerini özellikle ilgilendiren konularda büyük farklılıklar vardı. Değişik yaşlarda olmaları, duygusal niteliklerinin ayrı oluşu, etkinlik ve edilginlik dereceleri-

nin farklılığı ve tabii, kişiliklerden herbirinin savunma görevini yüklendikleri sarsıntıların çok ayrı oluşu sonucu, davranış biçimleri de adamakıllı ayrılıklar gösteriyordu. Bu ayrılıklar öylesine belirgindi ki, değişik kişilerden biri telefon ettiğinde, Dr. Wilbur kiminle konuştuğunu yalnızca ses tonundan değil, aynı zamanda anlatış tarzından da anlayabiliyordu.

“Dr. Wilbur, ben şu renkli ışıklı bardayım şimdi. Herkes çok eğleniyor; neden ben de bira içmeyeyim?” diye sorulduğunda,

“Tabii ki içebilirsin, Peggy Lou” cevabını veriyordu doktor.

“Bu doğru bir davranış olmaz ama, değil mi?” diyerek Peggy Lou tutumunu değiştirmişti o zaman.

“Hayır. Pek çok kişi bira içer.”

“Pek öyle değil. Ben eve gideceğim.” demişti Peggy Lou.

Tutsak eden ve tutsak edilen durumdaki Sybil, kişiler arasında arabuluculuk görevini, geliş ve gidişlerini bildirmeyi, kendinden geçtiği anlarla yeniden kendine geldiği anlar arasındaki süreye köprü kurma görevini Teddy Reeves’e bırakmıştı. Sybil’in bölük eylemleri üzerine yorumlar yapan bir Yunan dram korosu durumdaki Teddy, aynı zamanda Sybil’in çok-kişilikler konusundaki ilgisini de paylaşıyordu.

Örneğin 1957 yılında “*Üç Yüzlü Kadın*” adlı film gösterilmeye başlandığında Sybil ve Teddy, sinemaya birlikte gitmişlerdi. Çünkü filmin konusunun çok-kişilik sorunu olduğunu duymuşlardı.

Filmde Eve White, Eve Black’e dönüşüyor ve o sırada doktorla konuşmakta olan bu ikinci kişilik, koket bir tavırla bakışlarını önüne eğiyordu. Teddy, Sybil’in elini yakalayarak:

“İşte sen de tıpkı böyle yapıyorsun,” dedi. Teddy’nin ne demek istediğini yanlış anlayan Sybil, bunu kendisinin de cilveli hallere girdiği biçiminde yorumladı.

“Ben de çevremdekilere böyle mi davranıyorum?” diye sordu karamsarlıkla.

“Hayır,” cevabını verdi Teddy. “Bir kişilikten ötekine geçerken

böyle oluyorsun. Yani bir an için bomboş gözlerle bakıyorsun insana.”

Teddy daha sonra Dr. Wilbur’a, “Film, tıpkı Sybil gibiydi,” dedi.

“Hayır,” diye açıklardı doktor. “Sybil ve Eve’nin kişilikleri aynı değil. Çok kişiliğe bölünme nedenleri de ayrı. Ama kişilik değiştirirkenki boş bakışları gerçekten benziyordu.”

Sybil ve Teddy’nin olağanüstü durumlardaki yakınlıklarına karşın, ilişkileri sarsılmaya başlamıştı. Teddy’i en rahatsız eden şeyler, Peggy Lou’nun saldırganlığıyla Marcia’nın depresyonlarıydı; ama bunlardan da kötüsü, Teddy’nin Sybil’a beslediği ve çoktandır için için yanan cinsel duygularıydı. Teddy’nin ataklarını bütününü reddeden Sybil, Teddy’nin yanındayken, olduğundan da gösterişsiz ve çekingen davranabilmek için çaba harcıyordu. Sybil Ann dışında, ötekilerin hepsi aynı tutum içerisindeydiler. Teddy yanına uzandığı zaman Sybil Ann, bitkinlik içerisinde, gitmesini söylemiyordu.

Ne var ki, 1959 yazı sonlarında bir gece, Dr. Wilbur’un Sybil’a aşırı düşkünlüğünü kıskanan Teddy’nin, doktor hakkında ileri geri bazı sözler etmesine kadar bu gerginlikleri bir patlama noktasına ulaşmadı.

“Kendi kişisel gereksinmelerini tatmin edebilmek için seni kullanıyor,” diye saldırmıştı Teddy, doktora.

Sybil yemek masasından kalkarken, “Bir daha bu tür şeyler duymak istemiyorum,” cevabını verdi.

“Sen hiçbir zaman gerçeği duymak istemezsin ki...”

Teddy’nin kıskançlığına karşı, köpüren öfkesinin itimiyle, Peggy Lou doğrudan çıkıverdi sahnenin ortasına, “Evi bırakıyorum,” dedi.

“Hayır, bırakmıyorsun,” diye cevap verdi Teddy otoriter bir sesle. “Bir daha kaçmayacaksın. İster iste, ister isteme, seni burada tutacağım.”

“Yolumdan çekil!” diye uyardı Peggy Lou. “Yoksa sana vurabilirim.”

“Cesaret edemezsin,” diye üstüne vardı Teddy.

“Yolumdan çekilmezsen görürsün,” diyerek son bir uyarıda bulunan Peggy Lou kapıya yöneldi.

Teddy kapıya giden yolu tutunca, Peggy Lou büyük pencereye doğru atıldı. Teddy bileğinden yakaladı ve sımsıkı tuttu. Elini kurtaran Peggy Lou el ve ayaklarının üzerine çöküp, sırtı Teddy’e dönük olmak üzere emekleyerek büyük şifoniyerin altına girdi. Pek çok kez denedikten sonra Peggy Lou’yu dışarı çıkartamayan Teddy, sonunda Dr. Wilbur’a telefon etmek zorunda kaldı.

Bir saat sonra olay yerine gelen Dr. Wilbur yere çömeldi ve “Peggy Lou!” diye seslenmeye başladı. Cevap çıkmadı. “Peggy, benim; Dr. Wilbur.” Birkaç kez tekrarladı bu sözleri.

Sırtı hâlâ dönük duran ve tuzağa düşürüleceğini sanan Peggy Lou, “Ha?” dedi. “Siz nereden geldiniz?”

“Seni görmek için evimden geldim.”

“Nerede oturuyorsunuz?”

Doktor evini ve muayenehanesini tarif etti.

Peggy Lou inanmayarak, “Gerçekten Dr. Wilbur musunuz?” diye sordu.

“Evet.”

“O kız hâlâ orada mı?”

“Evet.”

“Ona gitmesini söyleyin. Gitmezse çıkmam.”

Sonunda Dr. Wilbur, Peggy Lou’yu saklandığı yerden çıkmaya ikna edebildi.

Birkaç ay sonra o kız gitti. Bu davranışı Sybil’in kendisine değil, psikiyatristine karşı bir meydan okuyuş niteliğindediydi.

Sybil üzüntülü bir biçimde Dr. Wilbur’a dert yandı: “Ben genellikle insanları pek yaklaştırmam kendime. Size ve belki biraz da Teddy’e tanıdım bu fırsatı. Ama bakın ne oldu.”

Bir Bütün'e Yolculuk

1959 sonbaharında Dr. Wilbur, Dorsett analizinin duraklaya duraklaya ilerlediği gerçeğiyle yüz yüze geldi. İlerleme yavaş; direnişler güçlüydü. Sybil uzayan ya da kısalan süreler içerisinde iyileşme belirtileri gösteriyordu; sonra ötekilerden birisi depresyona, iç çatışmalara, sarsıntılara, korkulara ya da kendini-yok etme duygularına kapılıveriyordu. Bütün kazançlar sarsılmaya, kimisiyse yok olmaya yüz tutuyordu. Dış başarısızlıkların en belirgin örneklerinden, Sybil'in okuldan ayrılmak zorunda kalışydı: Öğrenemeyecek kadar hasta olması gerekçesiyle!

İlerlemenin daha hızlanması gerekiyordu. Yeni eylemler gerekliydi. Dr. Wilbur, bunu giderek artan bir kararlılık ve güçle hissediyordu.

Doktor Morton Prince'nin, Christine Beauchamp'a uyguladığı uyutma seanslarını yeniden okumaya ve Dorsett olayıyla ilgili görüşlerini öğrenmek için meslekdaşlarıyla konuşmaya başladı. En belirgin yorum şuydu: "Devam et. İyi gidiyorsun." Öneriler şimdiye dek tutmuş olduğu yolda ilerlemesi biçimindeydi. Bu yolda bir öncü olmanın pek de imrenilecek bir durum göstermediğine karar verdi.

Gerek hastasını, gerekse kendisini bekleyen ağır sorunlar üzerinde kafa yorarken, Dr. Wilbur meslek hayatının dönüm noktasında olduğunu biliyordu.

Dorsett olayında doğrudan psikanalizin, tedavi biçimlerinden en uygunu olduğu biçimindeki inancını hâlâ kesinlikle koruduğu halde, hastasına ya da tedavinin yöntemine bir zararı dokunmaya-

cak her türlü yolu da denemeye istekliydi. Doktor ayrıca, Sybil’a karşı oldukça güçlü duygular beslemekte olduğunu ve bunun yalnızca bir hasta olarak değil kişi olarak geçerliliğinin de farkındaydı.

Dr. Wilbur şuna da inanmıştı ki, çok-kişilikliliğin getirdiği sorunlar ve Sybil’ın çektiği bedensel rahatsızlıkların kökleri, dehşetengiz çocukluk deneyleriydi ve analiz sonucu, bir daha ortaya çıkmamak üzere değiştirilebilecekti.

Ortaya çıkan soru şuydu: İyileşme, yani bütünleşmeyi hızlandıracak bir yol bulabilir miyim? Pentotalle yapılan deney, özel birtakım sarsıntı ve çatışmalarla ilgili bozuklukların, eğer sarsıntı ortaya çıkarılacak ve çatışma hastanın kendisine açıklanabilecek olursa, yok olabileceğini, hatta yok olduğunu kanıtlamıştı.

Dr. Wilbur, pentotali yeniden kullanmaya başlamanın çok tehlikeli olduğunu, çünkü hastada alışkanlık edinme eğilimi bulunduğunu biliyordu. Başka çareler aramaktaydı.

Hastasının isterilerle kendini gösteren bir ruhsal hastalığı vardı. Charcot ve Freud devrinden bu yana, isteriklerin kolayca uyutulabildikleri biliniyordu. Dr. Wilbur sonunda hiç değilse bu tekniğin olanaklarını ve olasılıklarını araştırmaya karar verdi. Psikanalist olmadan önce, başka hastalarında ipnotizmayı, yani yapay uyutmayı başarıyla denemişti. Şimdiyse ipnotizmayı analiz içerisinde kullanacaktı. Bir kez daha bu konuda öncülüğe hazır olduğunu hissetti.

1959 sonbaharının karamsar ve başarısız bir analiz seansının sonuna doğru, Dr. Wilbur yumuşak bir sesle dedi ki: “Sybil, New York’ta bana ilk geldiğin zaman seni uyutmayacağıma dair söz vermemi istemiştin benden. Ben de kabul etmiştim ama, o zamanlar daha anlamamış olduğum korkunç rahatsızlıkların varlığını hissediyordum. Şimdiyse, ipnotizmanın bize yardımcı olacağına inanıyorum.”

Sybil yavaşça cevapladı bunu: “Benim hiçbir itirazım yok.”

Tek bir kişi olmaya doğru yaptıkları yolculuk yeni ve güçlü bir

devreye girdi. Şimdi, doktorun ana rahmini andıran rahatlığıyla sarılı, ipnotik uyuşukluğun maya gibi içine işleyen gücüyle sallanarak, Sybil geçmiş zamana gidiyordu. Öteki kişilikler ileri geri gidip duruyorlardı. İleri derken, her birinin parça parça Sybil'in her yaşına erişebileceği olasılığının belirlenmesi söz konusuydu. Dr. Wilbur, eğer bütün kişilikler aynı yaşa gelebilecek olsalar, bütünleşmenin çok daha basitleşebileceğini biliyordu. Bu kişiliklerin varlıkları geçmişin sarsıntılarına sıkı bir bağlılığı ve bütün kişiliğin gerekli olgunluğa erişmemesini beraberinde getiriyorlardı ki her iki özellik de bütünleşmeyi olanaksız kılıyordu.

İki yaşındaki Ruthie yolculuğun ilk adımıydı doğal olarak. İlk ipnotizma seanslarının birinde doktor onu çağırmış, "Nasılsın? İyi misin?" diye sormuştu.

"Evet."

"Beni hatırlıyor musun?"

"Evet."

"Beni en son ne zaman görmüştün?"

"Kahverengi iskemle."

"Evet. Hiç buraya gelmiş miydin? Ne zaman gelmiştin buraya?"

"Bir gün ve bir gün daha."

"Evet. Odayı nasıl buluyorsun?"

"İskemle."

"Evet. Buradaki duvarlar ne renk?"

"Yeşil."

"Doğru. Ruthie, iki yaşında olduğunu biliyor musun? Doğru mu bu? Üç yaşında olmak ister miydin?"

"Evet."

"On dakika sonra ben, saat yediye beş var, diyeceğim. Şimdiyle o zaman arasında sen tam bir yaş büyüyeceksin. İyi olur, değil mi

Ruthie? Büyüyeceksin ve sonra ötekilerin hepsi de büyüyecekler. Sen de ister miydin?"

"Evet, o zaman resim yapabilirim."

"İstediğin her şeyi çizebilir ve renkli kalemler, boya kalemle-riyle dilediğin şeyleri yapabilirsin. Ya da Sybil'ın resim yapmasına yardım edersin."

"Edebilir miyim?"

"O ne zaman resim yapacak olsa, sen de ona yardım edersin."

"Evet."

"Yapmayı istediğin başka bir şey daha var mı?"

"Her şey."

"Öyleyse herkese her şeyde yardım edeceksin. Ve işte büyüyorsun, büyüyorsun, büyüyorsun. Bir daha hiç o kadar küçük olmayacaksın. Üç yaşında olduğun zaman az bir süre üç yaşında kalacaksın ve sonra yeniden büyümeye başlayacaksın. Üç yaşında olman için iyi bir gün seçmeni istiyorum, zevk aldığın bir günü."

"Fay teyze."

"Pekâlâ, Fay teyzeni ziyarete gitmiş olduğunuz devredeki bir yaz gününü seç öyleyse."

"O benim annemdi."

"Gerçekte pek öyle değildi. Sen, onun annen olduğunu hayal etmeye çalışıyordun. Çünkü senin annen seni hoşnut kılmıyordu ve biz biliyoruz bunu artık. Senin büyümene yardım edeceğiz ki, bir daha annen için üzülmeysin. Anlıyor musun canım?"

"Evet."

Ruthie üç yaşına geldi ve doktor bunun yalnızca mekanik bir işlem, basit bir öneri olmadığının bütünüyle bilincindeydi. Yaş ilerlemesi ancak travmaların ve çatışmaların irdelenip, halledilmesiyle başarıya ulaşabilen bir konuydu. Yaşı büyütme, şimdi sonuca ulaşabilmek için bir araç olarak kullanılmaktaydı.

İki ay sonra doktor, Ruthie'ye, "On dakika sonra altı yaşına basacaksın ve mevsimlerden ilkbahar olacak," dedi. "O zaman senin daha da büyümene ve ötekilere yetişmene yardımcı olacağım. On dakika sonra altı yaşında olacaksın. Bir daha asla o yaştan daha küçük olmayacaksın. Büyüdükçe anlayacaksın ki, yapmak istediğin şeyleri daha fazla yapabilir ve başkalarının senden istediklerine daha az uyma yolunu seçebilirsin. Bir yaş, iki yaş, üç yaş büyüyeceksin ve iyi bir gün seçeceksin kendine."

"Babam samanlıkta bakkal dükkânı yapmama yardım eder mi?"

"Yaz istiyorsun öyleyse?"

"Kış," diye belirtti Ruthie.

"Kışın samanlık olur mu?"

"Evet. Hem de üstünde karlar var. Ve sen içine bir delik açarsın ve yulaf ezmesi kutusuyla, boş tenekeler koyar ve samanlığın içerisini dükkân yapabilirsin.;"

"Pekâlâ. Şimdi altı yaşındasın."

"Çiftlikteyiz ve kış."

Bu, Hattie Dorsett'in katatoni'den rahatsızlandığı ve Sybil'in, babasıyla yakın arkadaşlık kurduğu kış mevsimiydi. Ruthie çiftliği sevmişt; annesinden kurtulmuş, babasına yakınlaşmıştı.

"Altı yaşındasın ve bir daha asla bundan daha küçük olmayacaksın. Ben, büyümene, ötekilere yetişmene ve sonunda Sybil'la aynı yaşa gelmene yardım edeceğim. İster miydin bunu?"

"Evet."

"Şimdi, ben senin sağ dirseğini tuttuğum zaman, Mike ve Sid'le, ikisiyle konuşmanı isteyeceğim. Sid! Mike!"

"Merhaba."

"Merhaba. Siz ikiniz büyümek ister miydiniz?"

"Tabii. Ben küçük, mızımız bir şey olarak kalmak istemiyorum," diye heyecanla cevapladı Mike bu soruyu. "Büyümek ve babam gibi olup onun yapabildiği her şeyi yapabilmek istiyorum."

“Pekâlâ, ikiniz de artık büyümeye başlayacaksınız. Şimdi büyümeden önce bana söylemek isteyeceğiniz bir şey var mı?”

Mike şaşırtıcı bir soru attı ortaya: “Kızlar bizi öldürürler mi dersiniz?”

“Kızların sizi öldüreceğini düşünüp düşünmediğimi mi soruyorsunuz?” diye soruyu tekrarladı doktor şaşkınlık içerisinde.

“Evet,” dedi Mike düşünceli düşünceli.

“Kızlar mı? Hangi kızlar?” diye sordu doktor, Mike’nin gerçekte kastettiğini açıklayabilmek için.

“Marcia ve Vanessa,” dedi Mike sır verircesine.

“Eğer onlar, onları öldürecek olurlarsa, biz de ölecek miyiz?” diye kaygıyla sordu Sid.

“‘Onlar’ derken kimlerden söz ettiğini anlayamıyorum ki,” diye belirtti doktor.

“Bir dedikodu var da...” diye açıkladı Sid. “Kızlar birbirlerini öldüreceklermiş ve bir süre sonra onlardan kimisi artık olmayacakmış.”

Doktor sözcüklerin üstüne basa basa: “Bir süre sonra hiçbiriniz tek başına olmayacaksınız,” diye cevap verdi: “Hepiniz birlikte çalışacaksınız. Ama ben şimdi sizin sorunuza dönmek istiyorum. Mike, dinliyor musun? Sid? Söyleyeceklerimi çok iyi anlamanızı istiyorum. Eğer Marcia ve Vanessa ölmüş olsalardı, siz de ölürdünüz. Onun için onların yaşamalarına yardım etmeniz ve Sybil’a erişmeniz gerekiyor ki onlar da ölmek istemesinler.”

“Ama öyle kötü bir ruh hali içindeydiler ki,” dedi Sid.

“Biliyorum,” cevabını verdi doktor yavaşça. Sonra güçlü bir sesle ekledi: “Ama siz onların düzelmelerine yardımcı olabilirsiniz. Onları neşelendirebilirsiniz. Hiç kimsenin birini öldüreceği yok. Ve şimdi siz büyüyorsunuz, büyüyorsunuz, büyüyorsunuz.”

Dr. Wilbur bu yaş büyütme seanslarından hoşnut kalmıştı; özellikle gerçek bir analizin yürütülmekte olmasından çok sevinçliydi. Oğlanlar az önce öteki kişiliklerin intihara eğilimlerinden söz ede-

rek bu konuyu açıklamışlar ve aynı zamanda onlarla bütünleşmenin, kendilerinin de ölmesi anlamına gelebileceği biçimindeki korkularını dile getirmişlerdi.

Büyümek, oluşmanın gerekli kuralıydı ve artık 1960 yılının Nisan ayında kişiliklerden hiçbiri on sekiz yaşından küçük değildi. Oysa Sybil otuz yedi yaşını doldurmuş ve otuz sekizden üç ay almıştı. Yaşların özdeşleşmesi bütünleşmeye doğru önemli bir adım olduğundan, 21 Nisan günü, Dr. Wilbur bu adımı atma konusunda Vicky'le konuştu.

“O yaşı geleceğimi düşündükçe heyecandan şaşkına dönüyorum,” dedi Vicky.

“Yapalım mı, Vicky?”

Sessizlik oldu.

Psikanalist biraz düşündü. Sonra başka bir açıdan yaklaşmaya karar verdi.

“Vicky, herkes hakkında her şeyi bilen sensin; sen anıların birikimi, karmaşık Sybil’in olumlu gücüsün. Onu senden daha yaşlı kılan bütün yılların anılarına sahip olduğuna göre senin de onun yaşına gelmen doğru olmaz mı? Adaletli bir şey olmaz mıydı bu?”

“Sanırım.” Vicky kırk yaşına yaklaşmış olmayı pek de istekle karşılamıyordu. Sonra işaret parmağını hafif hafif masanın yanına vurarak cevap verdi: “Size hiç söylememiş miydim bilmem, Sybil hep benim yerime geçmek istemiş, ama bunu nasıl gerçekleştireceğini bilememiştir?”

“Seni onun yaşına getirmek, bunu Sybil için biraz daha kolaylaştıracaktır sanırım. Deneyelim mi?”

Vicky yavaşça cevapladı: “Doktor sizsiniz.”

Sonra, hasta ipnotik devreye girdiği zaman, Dr. Wilbur sordu: “Herkes burada mı?”

“Evet,” diye cevap verdi birisi.

“Ruthie!” diye seslendi doktor.

Şimdi on sekiz yaşında olan Ruthie, “Efendim,” dedi.

O zaman doktor, “Mike!” diye sordu: “Otuz yedi yaşında olmak ister miydin?”

“Tabii,” dedi Mike.

“Sid?”

“Tabii,” cevabını verdi Sid.

Doktor aynı soruyu Peggy Lou’ya yönelttiğinde aldığı cevap şuydu: “Eğer gerekliyse, evet.”

“İlle de yapman gerekli değil tabii,” cevabını verdi doktor. “Senin çekindiğin şey ne?”

“Eeee...” diyerek biraz durakladı Peggy Lou ve sonra ekledi: “Televizyon programlarımı kaçıracağım.”

“Otuz yedi yaşındakiler de televizyon seyrederek,” dedi doktor gülerek.

“Bütün vaktimi çalışarak geçirmek zorunda kalmak istemiyorum.” diye ekledi Peggy Lou düşünceli biçimde.

“Hayır. Sürekli çalışmak hiç kimse için iyi değildir. Bunu yapmak zorunda kalmayacaksın.”

Peggy Lou da kabullendi.

Sonra doktor Peggy Ann’a sordu ve şu karşılığı aldı: “Evet, istediğimi sanıyorum.”

“Biraz kuşkulu gibisin.”

“Eee, acaba kiliseye gitmem gerekecek mi?” diye öğrenmek istedi Peggy Ann.

“Hayır, kiliseye gitmen gerekli değil,” dedi doktor rahatlatırcasına.

“Öteki büyükler hep gidiyorlar da...”

“Sybil da sözünü ettiğin büyüklerden biri. Ve de kiliseye gitmiyor. Sen şimdi on sekiz yaşındasın ve sen de gitmiyorsun.”

“Pekâlâ, Pekâlâ” diyerek Peggy Ann de kabullendiğini bildirdi.

Doktor bütün kişilikleri çağırdı. Nancy Lou Ann, Marcia, Vanessa, Clara, Marjorie, Helen ve Sybil Ann’ın hiçbir karşı çıkma eğilimi yoktu.

Oysa, Mary kabul etmek istemedi: “Çok yorgun hissediyorum kendimi,” dedi.

“Eğer Sybil’in yaşına gelecek olsaydın, bu kadar yorgun olmayacaktın,” dedi doktor. “Üstelik ötekilerden yardım ve destek alacağın için kendini daha da iyi hissedecektin. Bunu istemez misin?”

“Siz o zaman da benim arkadaşım olacak mısınız?” dedi Mary. “Yemin ederim.”

“Beni bırakmayacaksınız değil mi?” diye sordu Mary.

“Seni bırakmayacağım,” diyerek söz verdi doktor.

“Pekâlâ öyleyse,” diye kabullendi Mary sonunda.

Doktor bu kez, “Vicky!” dedi, “sen hazır mısın?”

“Ben ilk atılımı yapacağım,” cevabı geldi Vicky’den.

“Herkes hazır mı?”

“Evet,” dedi Vicky; “hepimiz hazırız!”

Doktor kararlı biçimde bildirdi: “Şimdi başlayacağız. Hepiniz büyüyeceksiniz. Büyümeye devam edeceksiniz. On beş dakika sonra otuz yedi yaşınızı üç ay geçmiş olacaksınız. Sybil’in yaşı bu.”

“Otuz yedi yaş ne çok,” diye mırıldandı Nancy Lou Ann. “Herhangi bir şey yapmaya kalkışamayacak kadar büyük bir yaş.”

“Hayır, bu hiçbir şeyi engellemeyecek bir yaştır,” diyerek karşı çıktı doktor. “Ben de pek çok şey yapıyorum ve üstelik daha da yaşlıyım,” Sonra Dr. Wilbur, tedavisinin bir bölümü olan öneriler dizisine girişerek, ipnotik büyüünün uyumuna bıraktığı sesiyle ardı ardına tekrarlamaya başladı: “Büyüyor, büyüyor, büyüyorsunuz; büyüyor, büyüyor, büyüyorsunuz: 25, 28, 31, 33. Altı dakika sonra hepiniz otuz yedi yaşınızı üç ay geçmiş olacaksınız.”

Saniyeler geçiyordu. Dakikalar tıkırdıyordu. Dr. Wilbur beklerken, hastasının on beş kişiliğine ait olan duygulardan, sevinç içinde bir kendinden geçmişliğin akmakta olduğunu bilemezdi. Sybil’in her damarında ve her lifinde hızlanan bir yenileşme vardı, kendisi ve öteki kişilikleri iyileşmenin yepyeni bir aşamasına geçmekteydi-

ler. Hâlâ yapay uykuları içinde, kendilerini yeni bir güçle canlandıran bir dalganın varlığını hissedebiliyorlardı.

Hasta rahatlamış gibiydi. Sonunda doktor yeniden konuştu: “Şimdi otuz yedi yaşınızdasınız ve otuz sekiz yaştan üç ay almış durumdasınız. Bir daha asla bundan daha küçük olmayacaksınız. Uyandığınız zaman otuz yedi yaşınıza gelmiş olduğunuzu hepiniz anlayacaksınız. Hepiniz birbirinizle aynı yaşta olacaksınız.”

Sonra yitirme korkusu belirdi içlerinde.

“Şimdi yaşlandığımıza göre, bizi yine de sevecek misiniz?” diye sordu Peggy Lou.

“Sizi, hepinizi her zaman seveceğim,” oldu cevap.

“Ve geçmişte olduğu gibi yine arkadaşımız olacak mısınız?” dedi Marcia.

“Aynı şekilde arkadaşınız kalacağım.”

“Her şey çok değişmiş olacak,” dedi. Vanessa düşünceli düşünceli.

“Ne zaman aranızda bir görüş ayrılığı belirecek olsa,” dedi doktor; “bunu kendi içinizde birbirinizle tartışma olanağını bulacaksınız. Kavga etmeniz gerekmeyecek.”

“Ya da kaçıp gitmemiz,” diye ekledi Peggy Lou.

“Ortak zevkleriniz daha artmış olacak ve yapmaktan hoşlandığınız şeyleri paylaşacaksınız. Çatışma ve anlaşamama nedenlerinizden birisi, yaşlarınız arasındaki büyük farklılıklardı. Eğer Marcia kendisini depresyon içerisinde hissediyorsa, geri kalan hepiniz onu neşelendirebileceksiniz. Eğer Sybil Ann halsizse, ötekiler ona enerji verebilecekler.”

“Eğer kendimizi iyi hissetmiyorsak, sizi çağırılmayacağız anlamına mı geliyor bu?” diye sordu Marcia.

“Hayır,” dedi doktor ciddiyetle. “Bu anlama gelmiyor.” Marcia’nın hepsi adına dile getirmiş olduğu korkunun ne olduğunu biliyordu: “Eğer iyileşecek olursam, beni bir yana itecek misiniz?”

Bu dertli kişilikler için tedavisinin bitmesi, doktorun yitirilmesi anlamına geliyordu. Oysa doktor artık dostlarıydı da.

Doktor o ipnotik, büyülu sesiyle konuşmaya başladı yeniden: “Şimdi uyanacaksınız. Bir... gerinin. Uyanıyorsunuz. İki... gerinin, gerinin, gerinin. Artık uyanabilirsiniz. Üç.”

Sybil gözlerini açtı. Doktorla bir süre bakiştılar, gözleri birbirlerinin umudunu dile getiriyordu. Sonunda doktor konuştu:

“Kendini nasıl hissediyorsun canım?”

“Daha sakın,” diye cevap verdi Sybil. Sonra ekledi: “Kendime ayırabileceğim zamanım daha çok olacak ve bundan herkes de yararlanabilecek.”

“Tıpkı söylediğin gibi işte,” diye cevap verdi doktor umutla. “Şimdi eve gidecek ve iyi bir gün geçireceksin. Yarın sabah bekliyorum seni.” Sonra artan bir güvenle ekledi: “Artık buraya zamanında gelmeni engelleyecek küçük kızlar yok çevrende.”

İpnotizma yoluyla yaş büyüme yöntemi sırasında, Dr. Wilbur geçmişte saplantılar halinde kalmış şeyleri şimdiki zamanın yaşanabilir bölümleri haline dönüştürmeyi başarmıştı. Umudu oydu ki, dönüşüm sonrası bu durum, orijinal Sybil’a giden yolları açan ve onu onaran, bütünleşme yapısını kuracakları sağlam temeli yaratır.

Onlar Ben'im

Ertesi sabah -22 Nisan 1960- Dr. Wilbur sordu: "Sybil, ötekilerle tanışmak ister misin?"

"Eğer istiyorsanız"dı uysal cevap.

Sybil, ipnotizmanın derin uykusu içindeyken doktor: "Seni ilk önce Ruthie'yle tanıştıracam," dedi. "Daha birkaç ay öncesine kadar sadece iki yaşındaydı. Sağ dirseğine dokunduğum zaman Ruthie'yi isteyeceğim."

Ruthie çağırıldı: Sessizlik. Doktor bekledi. Sonra Sybil'in sesi duyuldu yavaşça: "Onu görüyorum."

Bu an büyük anlam taşıyordu, çünkü Sybil öteki kişiliklerden herhangi birini ilk kez görerek algılıyordu. Kendi bilinci içinde onların var olduğu zamandan beri ilk kez oluyordu bu. Ayrıca, Sybil'in "görme" biçimiye, onun psikozdan kurtulmaya başladığının hatırlatıcı bir etkeniydi; çünkü Ruthie, boşlukta dönüp dolaşan sinirsel bir kuruntunun gözlerde yarattığı bir hayal olarak görülmemiş, yalnızca kendi beyninin içinde algılanmıştı.

"Onu görüyor musun?" diye sordu doktor. "Şimdi söyle bana: Neden onu geride bırakmıştın?"

"Çünkü kendine özgü düşünceleri vardı. Benim dediklerimi yapmıyordu." Garip bir kavramdı bu; bilinçli zihnin direktifleriyle bilinçaltının bunları uygulama yöntemleri arasındaki derin uçurumun dile getirilişiydi.

"Bu konuda şimdi ne düşünüyorsun?" diye sordu doktor.

"Artık böyle olmadığını sanıyorum," cevabını verdi Sybil; "çünkü her an her şey değişiyor." Sonra ekledi: "Ruthie kollarını

bana doğru uzatmış; galiba beni istiyor.”

“Sen onun hakkında ne düşünüyorsun?” Doktorun sesi son derecede yavaş çıkıyordu. “Seviyor musun onu? Ruthie’nin yanında olmasını ister miydin?”

Kısa bir sessizlikten sonra Sybil, “Evet, istiyorum,” dedi. “O bana ait.”

“Ruthie seninle birlik olacaktır,” diye cevap verdi doktor, aralarındaki bağlantıyı kanıtlamak isteyerek.

“Onu istiyorum.” diye tekrarladı Sybil.

“O da senin yaşında ve sana yardımcı olabilir.”

“Onun yardımını istiyorum.” diye itiraf etti Sybil.

“Şimdi, nasıl hissediyorsun kendini?” dedi doktor.

Sybil fısıltı gibi bir sesle cevap verdi: “Daha mutluyum!”

Doktor ekledi: “Bak, Sybil, ötekiler de burada ve bundan sonra hangisiyle tanışmak istediğine sen karar vereceksin.”

Sybil duraklamaksızın cevap verdi: “Vicky... Onu hiç tanımadığım halde, bana pek çok şey öğretti.”

“Bize çok yardımları da dokundu,” dedi doktor. “Ötekilerin bilmediği ya da söyleyemediği şeyleri söyleyerek, tabii.”

Sonra Sybil sordu: Vicky benim dostum mu?”

Doktorun cevabı inanç doluydu: “Hem de nasıl. Vicky’e gelmesini söyleyeceğim. Vicky!”

“Merhaba,” dedi Vicky.

Şimdi aynı bilinçaltını paylaşmakta olan uyuyan kişilikler arasındaki tanıştırma son derecede basit oldu.

Sessizlik, ne yapacağını bilememezlik. Önce Sybil konuştu: “Benimle dost olmak istiyor mu?”

Doktor soruyu Vicky’e tekrarladı ve Vicky’den zarif bir cevap geldi: “Çok çok isterdim bunu.”

Arkadaşlığın kuruluşu...

“Hiçbir engel yok. Şimdi siz iki kız arkadaş oldunuz artık.”

Ansızın gözyaşları boşanıverdi. Sybil’in gözyaşları. Bu bölün-

müş kişilikli varlık, kendi içinde bir arkadaş bulmanın mutluluğundan ağlamaktaydı. Gözyaşlarını doktorun hatırlatması izledi: “Vicky senin bir parçan.” Sonra da bir soru: “Sybil, neden Vicky’yi geride bıraktın?”

Sybil karşı çıktı: “Ben bırakmadım. Ben bir şeyi yapamadığım zamanlarda, Vicky benim yerime yapıyordu. Ben onu bırakmadım.”

Doktor doğruladı bu sözleri: “Vicky senin pek sevilen bir parçan.”

“Benim şimdi iki arkadaşım var,” dedi. “Bana istekle geldiler.” Sonra bir itiraf ve kabulleniş izledi bu sözleri: “Onlar ben’im aynı zamanda.”

Yine sessizlik. Sonra yeniden konuştu: “Eve gitmek isterdim. İstedğim tek şey bu.”

“Pekâlâ” dedi doktor. “Ötekilere, onlarla daha başka bir zaman tanışacağını açıklarım. Bugün daha ileri gitmeyelim.”

“Evet,” diye onayladı Sybil. “Onları biraz daha sonra tanımak isterdim.” Sybil önsezisiyle biliyordu ki, kişilikleriyle karşılaşma, her birinin savunmayı yüklediği çatışma ve sarsıntılarla yüzleşme anlamına da geliyordu. Sybil oldukça akıllıca davranarak, bir günde iki kişilikle tanışmanın yeterli olacağı kararını verdi.

“Yan yat ve dinlen, Sybil. Ben ötekilere bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum; sen sonra eve gidersin.”

“Peggy Ann!” diye seslendi doktor.

“Evet,” geldi Peggy Ann’dan.

“Sybil’in bugün sizlerle tanışmayı neden sürdürmediğini herkes anladı mı?”

Peggy Ann duraklamaksızın cevapladı bu soruyu:

“Tabii ki anladık. Bizim için hiç dert değil. Hiçbirimizin Sybil üzerinde özel bir hak iddia etme huyu yok. Onu üzecek kimi şeyler yaptık. Peggy Lou ve ben, onu Philadelphia’ya, Elizabeth’e ve başka yerlere götürdük. Bazı şeyler yaptık işte.”

“Ötekiler anladı mı?” diye sordu doktor.

“Oğlanlar gülüyorlar,” cevabını verdi Peggy Ann. “Bunu gülünç buluyorlar!”

“Neyi?”

“Yaşlanmayı, Sybil’la tanışmayı, bütün bunları işte. Ve ben de oğlanların artık birer erkek olmalarını gülünç buluyorum. Otuz yedi yaş erkek demektir.”

“Onların durumunda, hayır” diye cevap verdi doktor. “Onların kadın olacakları günü umutla bekliyorum.”

Şaşırان Peggy Ann’in bu sözlere cevabı yalnızca, “Oh!” oldu.

Sonra ilk baştaki konuya dönen doktor ekledi: “Biraz bekleyeceğiz ve Sybil’in hepinizle tanışma düşüncesine alışmasına izin vereceğiz. Tamam mı?”

“Tamam,” dedi Peggy Ann.

“Çok iyi, çok sevindim buna. Sybil sizi daha iyi tanımaya başlayınca hepinizin ne iyi kişiler olduğunı anlayacak.”

“Oh, Doktor,” diye atıldı Peggy Ann; “inşallah Sybil, ‘Ben’ yerine ‘Biz’ deyip durmaz ortalıkta.”

Dr. Wilbur konuyu değiştirerek, “Senin sağ dirseğine dokunacağım şimdi ve Sybil’la konuşmak isteyeceğim,” dedi.

“Evet?” dedi Sybil.

“Artık seni uyandırmak istiyorum,” dedi doktor. “Uyanınca Vicky’nin, Ruthie’nin ve senin birlikte olduğunuzu, her zaman bir arada olacağınızı ve hiçbir zaman onlardan ayrılma gereğini duymayacağınızı anlayacaksınız. Şimdi uyanacaksınız. Bir... gerin; uyanıyorsunuz. İki... gerin, gerin, gerin. Şimdi artık uyanabilirsiniz. Üç.”

Bütün analizlerde ilerleyiş dönemlerini gerilemelerin izlemesi olağandır; çünkü ileriye atılan her adımda hiç değilse geriye dönen bir adım söz konusudur. Sybil, Vicky ve Ruthie’yle bir yumuşama ve anlaşma içine girdikten sonra, öteki kişiliklerle tanışmaya

karşı direnişini sürdürdü. 1960 Temmuzunda, ilk anlaşmadan bir ay sonra, öteki kişiliklerle buluşma hâlâ gerçekleştirilememiştir. Ayrıca Peggy Lou, Dr. Wilbur'a eski iç çatışmalardan pek çoğunun Sybil'ı yeniden sarmaya başladığını ve Sybil'ın yeniden ölümü gözler hale geldiğini haber vermişti.

Artık olgun bir kadın olan Peggy Lou bu açıklamasına şöyle başladı: "Saçma bir şey yapacağımdan korkuyorum. Bu beni çok üzüyor."

"Evet?" dedi doktor düşünceli bir biçimde.

"Küçük bir kız olarak öyle uzun bir süre geçirdim ki şimdi bir kadın olarak eski tutumlarımdan çoğu bana uygun düşmez oldu."

"Benim böyle bir korkum yok," diye cevap verdi doktor. "Gördüğüm kadarıyla iyi yönetiyorsun. Şimdi sana bir şey sormak istiyorum."

"Evet?"

"Sybil, Ruthie ve Vicky'le tanıştığında kendisini daha mutlu hissediyordu. Bu mutluluğuna ne oldu şimdi?"

"Hep eski duygular," diye cevap verdi Peggy Lou bilgîçe. "Geri döndüler... Artık böyle olmayacağını sanmışım."

"Beni çağırdı," dedi doktor.

"Biliyorum."

"Çağırdığı zamanlar gidip gitmemem gerektiği konusunda ne yapacağımı gerçekten bilemiyorum. Kimi zamanlar beni çağırdığı için suçluluk duygusuna kapıldığını sanıyorum."

"Öyle oluyor," diye kabul etti Peggy Lou.

"Senin kendi hakkındaki duygularını zayıflatmak istemediğim ölçüde, Sybil'ın kendi duygularını küçültmek de istemem. Eski kendi kendini öldürme istemi yine başladı mı?"

"Eskisinden de güçlü olarak," dedi Peggy kaygıyla. "Korkuları onu buna itiyor. Şimdi benliğini saran en büyük korkuları din ve okulla ilgili." Size dün bunları anlatmak istedi, ama yapamadı."

Korkular öylesine güçlüydü ki, Vicky ve Ruthie'yle vardığı an-

laşmaya rağmen Sybil'ı gerilemeye itiyordu.

Peggy Lou açıklamasını sürdürdü: "Sybil, göğüslemesi gereken daha pek çok sorun olduğunu hissediyor. Vicky'nin Sybil'a şöyle dediğini duydum bir ara. 'Her gün birini kabul edebilirsin.' Ama Sybil olayların kendisini o aşırı gerginlik hallerine sürükleyeceğinden korkuyor."

"Mary, Sybil'ı hâlâ en ciddi dinsel çatışmalara karşı korumayı sürdürürken, din hakkında Sybil'ı böylesine ürküten şey ne?"

Peggy Lou cevap vermeden biraz düşündü.

"Gerçekte hiçbir şey olmadığını görebilir şeklindeki korkunç korku."

"Kendi dinini istemeyeceğini anlamaktan korkuyor olabilir mi?"

"Böyle bir şey olursa gerçekten korkar," diye cevap verdi Peggy.

"Bu korkutur mu onu?"

"Korkmasının bir nedeni var," diye açıkladı Peggy Lou.

"Nedir o?"

"Biliyorsunuz, Tanrı'ya ve İncil'e inanıyor. Dini 'Öldürmeyeceksin' diye emrediyor. Bu nedenle kendisini öldürmenin yanlış olacağını düşünüyor. Hayatı kendi elinde değil."

"Evet?"

"Ve bu bir yasaklama olarak kendi kendisini yok etme isteğine karşı çıkıyor. Eğer bu da elinden gidecek olursa... Eh, bilemiyorum, doktor. Gerçekten bilemiyorum."

"Sybil'ı böyle bir şey yapmada engelleyen başka şeyler yok mu?"

Peggy Lou inançla, "Başka şeyler de var," diye cevapladı bu soruyu. "Nedenlerden biri biziz örneğin. Görüyorsunuz ya, bizi sevmeye başladı ve bize karşı bir sorumluluk duyuyor, bizi yok etmek istemiyor artık."

Peggy Lou, Sybil'ın hayatını sürdürmesi için büyük güç harca-

mıştı bugüne kadar. Ama şimdi bunu değişik bir yöntemle uygulamakta ve artık öteki kişiliklerle işbirliği halinde yürütmekteydi. Şimdi hayat gücü ötekilerin eylemleri içinde, Sybil'ın kendilerine karşı olan yeni tepkisine oranla daha güçlüydü.

“Bu nedenle,” diye ekledi Peggy Lou: “Göz önünde tutulması gereken konular birikiyor. Sybil, hem bizim yüzümüzden, hem Tanrı'nın yüzünden, hem de sizin yüzünüzden, kendisini öldürmekten korkuyor. Sizi üzmemek istemiyor. Sizi üzemiyor ve Tanrı'nın istemediği bir şeyi yapamıyor. Ama görüyorsunuz ya, eğer gün gelirse, Tanrı'nın olmadığını fark ederse, bu engellemelerden biri ortadan kalkmış olur. Cezanın kendisi değil onu ürküten. Kimi zamanlar bu cezalardan çabucak kurtulunabileceğini düşünür. İnsanın sürekli yanamayacağını, örneğin. Ama Tanrı'nın olmadığını ve sizinle bizden başka hiç kimsenin kendisini durduramayacağını bulmaktan korkuyor.”

“Bak, Peggy,” dedi Dr. Wilbur. “Yani sen, Sybil'ın Tanrı'ya ve İncil'e inanmak istediğini söylüyorsun, öyle mi?”

“Eh, Sybil'ın öyle düşünceleri var ki, siz bunların saçma olduğunu düşünebilirsiniz” cevabını verdi Peggy Lou. “İşin gerçek yanı şu ki, Sybil bütün bunların saçma olduğunu düşünmeye başlandıktan korkuyor. Eğer böyle düşüncelere kapılacak olursa, her şey çökebilir.”

Bu yüzden mi, dinden söz etmek istemiyor?”

“Sonra şu da var: İşler kötü gittiğinde, Sybil, Tanrı'dan yardım dilerdi ve O'nun yardım ettiğini sanırdı,” diye devam etti Peggy Lou. “Buna inanıyordun.”

“Evet.”

“Ama onun dualarına rağmen işler yine de kötü giderdi,” diye devam etti Peggy Lou kuşkuca bir ifadeyle. “Ve o yine her zaman bir açıklama bulurdu kendisine. Her şeyi mantığına uydurmuştu. Siz işleri biraz karıştırdınız, ama o yine düzeltmek istiyor. Düzeltmediği takdirde hiçbir yere varamayacağını biliyor. Benim söyle-

yebileceğim tek şey, neye inandığını kesinlikle saptaması gerektiğidir. Ötekilerin ne düşündüğünü bilmem. Öyle duruyorlar bir kenarda.”

“Peggy, sen ve Sybil’dan hâlâ ayrı duran ötekiler Sybil’ın ilerleyebilmesi ve işlerini yürütebilmesi için benimle birlik olur musunuz?”

Peggy Lou güçlü bir biçimde, “Tabii,” dedi.

Yeni Peggy Lou hem objektif kalmaya çalışıyor, hem de Sybil’ı tutuyordu.

1960 yılında New York’un nemli yaz ayları, acımasız sıcaklar da getirdi yanında. Ülke bir yandan Kennedy-Nixon kampanyasıyla kaynaşırken, Dorsett olayı özel bir devrim, bir tufanla çalkalanmaktaydı.

Dr. Wilbur’un kaşları şaşkınlıktan çatılıp kalmıştı. Sybil uyutulmuş, Peggy Lou çağırılmıştı. Peggy Lou’nun neşeli “Merhaba”sını bekleyen doktor. “Ben kendime artık Sybil diyorum,” diyen bir ses duymuştu.

Ses, Peggy Lou’nunkinden pek farklı değildi, ama, mesajı akıllmaz bir anlam taşıyordu. “Ben kendime artık Sybil diyorum!..”

Bakışlarını uyuyan hastasına diken doktor, yavaşça, “Ama ben seni çağırdım, Peggy Lou,” dedi.

“Anlamıyorsunuz, Doktor”du cevap. “Ben Peggy Lou’yum ve sizi duydum. Ben Sybil’ım da. Ve Vicky’im de.”

Doktor yeniden Peggy Lou’yu çağırdı.

“Sizi duyuyoruz,” diye bir cevap geldi. “Ve sizin şaşkınlığınız bizi şaşırtmıyor. Ama bize alışacaksınız. Biz bu hale geldik işte.”

“Vicky,” diye seslendi doktor.

“Biz Vicky’yiz.”

“Sybil,” dedi.

“Biz Sybil’ız.”

Peggy Lou, Vicky ve Sybil aynı sesle cevap vermişlerdi.

“Pekâlâ,” dedi doktor bunun üzerine, “uyanma zamanı geldi. Uyandığınız zaman kendinizi rahatlamış hissedeceksiniz. Hiçbir sorunu çözmek için uğraşmayacaksınız. Henüz sizinle birleşmemiş olan ötekiler, bana, benim istememe gerek kalmadan, sizinle birlik halinde olduklarını ve size yardım edeceklerini söylediler. Uyandığınız zaman kendinizi yalnız hissetmeyeceksiniz. Kendinizden biraz daha emin, biraz daha güven içinde olacaksınız. Korku duy-maksızın hayatınızı sürdüreceksiniz.”

Hasta uyandı.

“Sybil!” dedi doktor.

“Evet,” diye bir cevap geldi.

“Yalnızca Sybil mı?”

“Neden böyle diyorsunuz?” diye sordu Sybil. “Başka kim olabilir ki? Ben gerçekten yalnızca benim ve bütün ötekilerle el ele tutuşmaya daha hazır değilim.”

“Kendini nasıl hissediyorsun canım?” diye sordu doktor.

“Daha iyi hissediyorum.”

“Korkuların biraz azaldı mı?”

“Galiba.”

“Bugün yapmak istediğin şeyleri yapabileceğini sanıyor musun?”

“Öğleden sonra ilik açmaya çalışacağım,” diye cevap verdi Sybil.

Dr. Wilbur, “Bugün hepiniz için iyi bir gün olacak,” diye tahmin yürüttü.

“Ben gerçekten yalnızca ben'im” diye direndi Sybil.

“Hepiniz yalnızca sensin,” dedi doktor kehanette bulunurcasına.

Ne var ki, bu kehanet gerçek bütünleşmenin ne zaman olacağı konusunda herhangi bir iyimserlikten çok uzaktı. Bu seansta olup bitenler kendiliğinden ve olağanüstüydü ama, doktor gerçek anlamında henüz emin olamazdı. Peggy Lou, anlaşıldığı kadarıyla uyu-yan Sybil, Vicky ve Ruthie'yle, ipnotizma aracılığıyla değil de

kendiliğinden birleşmişti. Doktor, “Peggy Lou, seni Sybil’la tanıştırmak istiyorum,” dememişti. Peggy Lou’nun kendisi, “Ben Sybil’ım ve aynı zamanda Vicky’im,” demişti. İpnotik süreç içinde kendiliğinden bir birleşme olduğuna göre, bu birleşme gerçek Sybil’la değil uyuyan Sybil’la yapılmıştı. Doktora göre bu durumda yapılacak en akıllıca iş bekleyip, bu kendiliğinden bütünleşmeye neler olacağını izlemektir.

Bu arada, 1960 Temmuzuydu 1962 yılı Haziran başlarına kadar geçen süre içinde analiz sürdü, sarsıntılar çözüldü ve geçmişten kalan ağır, yoğun artıklar süpürülmeye başlandı. Ne var ki, bu iki buçuk yıllık süre, Sybil’ı tek bir kişi haline getirecek ana kopuşu beklemekle geçen gözlemci bir dönemdi.

Nefret Tedavi Olabilir

1962 yılı Haziran ayının başlarında bir gün Sybil ve Dr. Wilbur, muayenehane-dışı-gezilerinin birinde West Side Highway'da arabayla giderken Sybil karamsar ve neşesizdi. Genellikle doktorla beraber geçirdiği tıp dışı anlardan çok zevk almasına karşın bu kez depresyonu, neşesini örtmekteydi.

“Kızgın olduğun için böyle bozüksun,” diye bir girişimde bulundu doktor. “Kızgınlığını kendine yönelttin. Belki de annen yüzündendir.”

Sybil savunmaya geçti hemen: “Bunlar kendimi daha iyi hissetmeme yaramıyor.” Başını cama çevirerek, konunun kapatıldığını açıklamak istedi.

Dr. Wilbur'un elleri direksiyondaydı; gözleri önünde uzanan trafiğe dikilmişti; ama düşünceleri, bilinçli bilinçsiz Sybil'dan ayrıran geçilemez perde üzerinde toplanmıştı. Bilinçaltını temsil eden öteki kişiliklerin hepsi büyük coşkunluk içerisinde, Hattie Dorsett'e duydukları nefreti dile getirmişlerdi. Bu nefreti Sybil da, anne kediyle ilgili rüyası aracılığıyla ortaya koymuş oluyordu. Ne öteki kişiliklerin tepkileri ne de rüyadaki tutumu, ne yazık ki Sybil'ın bilinçli dünyasına sızmamıştı.

Şimdi, iç gerçeikle dış bilinçlilik arasındaki uçurumun belirginleştiği şu anda Dr. Wilbur, Sybil'ın tek bir kişi olabilme özgürlüğünü kafakola alırcasına boğan güce doğrudan saldırma zamanının geldiğine karar verdi. Elini Sybil'ın omzuna koyarak, “Sybil!” dedi.

“Evet?”

“Depresyonun kökenini bulabilmek için seni uyutmama izin verir miydin?”

“Burada mı?” dedi Sybil, doktora inanmazlık dolu gözlerle bakarken.

“Burada.” Cevap çok kararlı çıkmıştı.

Çalan komaların ve uğuldayan motor seslerinin yarattığı fon müziğini bastıran ipnotizma konuşması yükseldi arabanın içinde. Bilinç yok olurken ve uyumaya başlarken Sybil, tırnaklarını arabanın döşemesine geçirdi ve mırıldandı: “Birisi eğer annenizse, onu sevmeniz, onunla gurur duymanız gerekir.”

“Eğer sevgini hak etmiyorsa ya da gurur duyulacak bir hali yoksa, durum değişir,” dedi doktor.

Sybil alçak ve gergin bir sesle: “Annem olduğu için onu hoşnut edebilmek istiyordum,” dedi. “Ama asla başaramadım bunu. Bana komik ve garip olduğumu söylerdi. Onu düşündüğüm zaman boğazım sıkışıyor, ağlamak istiyorum. Beni bağlardı. Çok acı veriyordu bu. Her zaman bir şeyler yapıyordu, çirkin şeyler.” Sybil’in sesi titredi; bedeni sarsıldı.

“Sybil!” dedi doktor yavaşça.

“Her şey karmakarışık,” diye bir cevap geldi. “Asla anlayamadım. İyice içerilere koy onu. Yuvarlak bir deliği olan kara bir şerit. Şimdi görebiliyorum.”

Sessizlik. Acı çekildiğini dile getiren bir inleme. Dr. Wilbur nefesini tutmuş bekliyordu. Bıçağıyla tehlikeli dokuyu gösteren bir cerrah gibi Sybil’in sarkıntılı bir keşfin eşliğinde durduğunu biliyordu. Derken, sesi yükseldi: “Kendi kendime annemi sevdiğimi, ondan nefret etmeninse yalancılıktan bir rol olduğunu söylüyordum. Oysa rol değildi bu!”

Sybil’in sesi kesildi. Doruk noktası geçilmişti. Sybil devam etti: “Gerçekten nefret ediyordum ondan, kendimi bildim bileli.”

Coşkun nefret duyguları Sybil’ı sarmıştı: “Ondan nefret ediyο-

rum,” diye parladı. “Benim canımı her yakışında, boğazını sıkıttığımı görür gibi oluyordum. Başka biçimlerde de tabii. Bıçaklamak; pek çok kez bıçaklamak istiyordum onu. Çiviler çakılmış halleri geliyordu gözlerimin önüne. Evde değil. Kimi zaman okulda, kimi zaman da dükkânda. Ama yapmak istiyordum bunları. İstiyordum. Öldüğü zaman bir an için onu benim öldürdüğümü sandım. Öylesine uzun bir süre istemiştım ki bunu. Annemi öldürmek istiyordum.”

Bu anda Dr. Wilbur, bilinçaltından süzülen nefret ayaklanması-
nın bilinç tabakalarını işgal etmekte olduğunu görebiliyordu. İçsel taşkınlık, Sybil’ı öne doğru itti. Dr. Wilbur genç kadını, arabanın ön paneline çarpmadan yakaladı; ama doktor, o nefret fırtınasını daha fazla engelleyemezdi, istese de engellemezdi zaten. Sybil, kıs-
sa ve aceleci soluk alıp verişlerle bağırırmaya başladı: “Ondan nefret ediyorum. O orospudan nefret ediyorum. Annemi öldürmek istiyorum. Annem olduğu halde, onun ölmesini diliyorum! Ondan nefret ediyorum, duyuyor musunuz? **ONDAN NEFRET EDİYORUM!**”

Sybil’in yumrukları ön paneli dövüyordu. İçe dönen Sybil, orijinal Sybil’in var oluşunu yitirdiği St. Mary’s Hastanesinden bu yana yadsıdığı öfkesine sahip çıkmaktaydı.

Arabanın içinde sessizlik hüküm sürüyordu, ama dışarıdan kor-
na sesleri, kabak lastiği yüzünden gıcırdayarak giden bir arabanın uğultusu gelmekteydi. Dış dünyadaki şeyleri büyük ölçüde unutan Dr. Wilbur, çok kişiliğe bölünmeye yol açan ilk tomurcuklanma te-
tiğini çeken sarsıntı kökeninin yıkılıp yok edildiğini anladı. Sybil’ı uyandırmaya karar verdi.

Kızın ilk sözü, “Annem hakkında pek de iyi şeyler düşünmü-
yormuşum galiba,” oldu. Hastasının hatırladığını görerek şaşırın Dr. Wilbur:

“Ben yalnızca onu çok fazla düşündüğünü söyleyeceğim. Ve onun seni sevmesini delicesine istiyordun.”

“Anneyi öldürmek istemek pek sevecenli bir tutum olmasa ge-

rek,” cevabını verdi acı acı gülümseyen Sybil.

İpnotizma altındayken söylenenlerin ne kadar çok hatırlandığı gerçeği karşısında daha da şaşkına dönen doktor, analizin bir dönüm noktasına varıldığını anladı. Sybil yalnızca uyutulduğu sırada söylemiş olduklarını hatırlamakla kalmıyor, aynı zamanda Mike’nin, annesini öldürme istemini kendisinininki olarak hatırlayıp kabul de ediyordu. İyileşmesi için çok gerekli olan Hattie nefretinin temelden kabullenilişini tamamlayan bu iki gelişme bütünleşmeye doğru en canlı ilerleyişleri simgeliyordu.

Üç buçuk yaşından bugüne dek Sybil ilk kez öfkelenebilmişti. Dolayısıyla öfke duygusuyla uğraşan kişiliklere gereksinme kalmamış oluyor ve o kişilikler şimdi bir dereceye kadar Sybil’la bütünleşmiş duruma geçiyordu. Yine şimdi Marcia’nın annesinin ölmediği de Sybil’ın kendi dileği haline gelmiş ve Marcia’yla, Sybil’ın yakınlaşmaları kolaylaşmıştı. Ama yine de en kayda değer şey, öfkelenebilme yeteneğine Sybil’ın yeniden kavuşması ve böylelikle başka duyguların kabulü için gerekli yolların açılmasına olanak sağlanmış olmasıydı. Hattie Dorsett’e duyduğu kını dile getirebilmesi bile Sybil’ı bundan böyle duygulardan yoksun bir kadın olmama biçiminde bir değişikliğe uğratmıştı. Sybil bölünmüş kişiliğinden, bütünlüğe doğru ilerleme yoluna adım atmıştı artık.

Sybil kendisini West Side Highway’da öldürenek dek gerçekte ölmüş sayılamayan Hattie Dorsett, artık Sybil’ın sağlığa dönüşündeki ana-engel değildi.

Kurtuluşu hemen hemen bunun ardından geldi. Birkaç hafta sonra Detroit’teki babasına yaptığı bir ziyaret sırasında kurtuluş dramatik bir biçimde belirlendi. Williard yanına geldiğinde, ceme-kânlı odadaki divanda oturuyordu. Başlangıçta, yalnızca hatırlama nedeniyle, babasının *Architectural Forum* dergisinin ardına sığına-cağını ummuştı. Aksine, Williard konuşmaya istekli ve kızının

söyleyeceklerini dinlemeye de hazır olarak, yanı başına oturunca Sybil'in ilk kez, babasıyla konuşmasına hiçbir engel bulunmadı.

Konuşma başladıktan az sonra, Sybil son derece güçlü bir anılar sağanağı içerisinde kendisini şunları söyler buldu:

“Sen sinir iltihabından rahatsız olduğun sırada ben altı yaşındaydım. İlk kez sana yaklaşmama, yanında olmama izin vermiştin.”

Williard yumuşak bir sesle buna cevap verirken yüzünde irade dışı bir titreme belirdi: “Öyle olduğunu biliyordum.”

Sybil acımasızca konuşmasını sürdürüyordu: “O kış çiftliğe gitiğimizde yakınlığımız daha da artmıştı. Ama biz çiftlikten geri gelip, sen işinin başına dönüp, ben de okula başladıktan sonra yeniden yabancılaştık.”

“Sana her şeyi verdim,” dedi telaşlanıp şaşırان ve savunmaya geçen Williard Dorsett. “İyi bir ev, iyi giysiler, oyuncaklar. Gitar dersleri. Seninle ilgilendiğim için yaptım bunları.”

“Baba!” Sybil sözcüklerini tartmak için biraz durakladı; sonra çok kısa bir süre önce kazandığı saldırganlık havasına sürüklenerek konuya daldı: “Ben keman istediğim zaman sen bana gitar aldın. O zamanlar bir boşluk içerisinde çalışmış olduğunu şimdi anlayamıyor musun? Hiçbir zaman benimle gerçekten bir ilişki kurmamış olduğunun hâlâ farkında değil misin?”

Williard ani ve sert bir hareketle kendini topladı: “Gitar derslerinin seni huzursuz ettiğini anlamıştım,” dedi. “Ama neden olduğunu tabii ki biliyordum.” Düşünceli düşünceli durakladı. “Pek çok şeyi şimdi daha değişik görüyorum. Her zaman senin için en doğru şeyi yapmak istedim ama, ne olduğunu bilemiyordum bunun.”

Babasının yakınlığının son derecede bilincinde olan ve hayatı boyunca ilk kez Williard'ın yüzüne karşı böyle konuştuğu halde adamın hiç de kızını suçlar bir hali olmadığına şaşan Sybil, en derinlerde gömülü şeyleri de seslendirmeye karar verdi: “Baba, çok

küçükken bana yapılan bazı şeyler vardı...” Williard Dorsett, bundan beş yıl önce Dr. Wilbur’un muayenehanesinde kabullendiği suç’un ürkütücü denecek kadar yakınından akan anılar ırmağını durdurabilmek istercesine gözlerini kapadı. “Baba, iyi misin?” diye sordu Sybil kaygıyla.

Gözlerini açan Williard, elini yalvarırcasına kaldırarak, “Sybil başka bir şey söyleme,” dedi. “Ben artık yaşlı bir adamım. Başka bir neden olmasa bile hiç değilse yaşıma acı.”

Sybil bu yakarışa rağmen diretti: “Ben küçükken çok çirkin şeyler oluyordu, Baba. Sen bunları önlemedin.”

“Saman yığın! Ayakkabı kancası!” diye mırıldandı Williard. Sonra yakararak doğrudan kızının gözlerinin içine baktı ve: “Beni bağışla,” dedi.

Bu kez Sybil ayağa fırladı ve odada dört dönmeye başladı. Yitik zamanı, yitirilmiş yılları bağışlamak, ha? Daha çok yeni benliğine yerleşen öfke, bağışlamaları olanaksız kılıyordu. “Ölü geçmiş, bırakın gömülü kalsın,” sözü kendisini uzlaştırmaya iten tek nedendi. Unutmaya hazırды, ama yüzleşmeye cesaret edemediği şeylerden kaçma anlamında değil de, çok uzun yıllar önce geçmiş olayları şimdi konu etmeme anlamında yepyeni bir unutma yöntemi vardı bu.

O an geçti ve Sybil’in dışsal ruh hali değişti. Williard ve Sybil daha az acı veren konulardan dükkândayken zevk almış olduğu şeylerden konuşmaya başladılar. Ama Frieda yemeğin hazır olduğunu söyleyerek kendilerini çağırmadan önce Williard Dorsett ilk kez kızına ““kendini kaybettiği” anlardan söz açtı ve sordu: “Eğer sana daha çok para yollarsam, bu anlar sona erer mi?”

Sybil basit bir cevap verdi buna: “Para her zaman yardımcıdır ama, otuz altı yıl bu yitik zamanları çektikten sonra, parayı artırmak tek çözüm yolu olmuyor,” Sonra ekledi: “Ama zaten giderek azalıyor. İyileşiyorum.”

“Söz paradan açılmışken, sana bir şey söylemek istiyorum, Sybil: Eğer bana bir hal olursa, senin geçimin yine de sağlanacak.

Şimdi inşa etmekte olduğum içten merdivenli daire sana ait.”

“Teşekkürler, Baba” dedi Sybil, adamın uzun yıllar sonra dile getirdiği ilgisine inanmaya cesaret edemeyerek.

Bu sırada Williard ilginç bir şey söyledi: “Sybil, senin konuştuğun ve bildiğini sandığın bu kişiler kimler, bana söylesene?”

Şaşırان Sybil, uzun yıllar boyunca Peggyler, Vicky, Marcia, Vanessa, Mary ve ötekilerle aynı çatı altında yaşayan adamı bir süre süzdü.

“Baba,” dedi sonra. “Sen, Dr. Wilbur’un öteki kişilerle ilgili sözlerini yanlış anladın. Ben onlarla konuşmuyordum ya da onları tanıdığımı sanmıyordum. Dr. Wilbur bana onlardan söz edene kadar varlıklarından haberim yoktu. Ancak yeni yeni onları tanımaya, onlarla konuşmaya başladım.”

Bu açıklama, Williard’ın aklının alamayacağı bir şeydi. Söyleneni anlamaya çalışarak, “Senin anlayamadığım öyle çok yönlerin var ki, Sybil” dedi. Sonra hâlâ son derece şaşkın bir halde kızını Frieda’nın hazırladığı yemekleri yemek üzere içeri salona götürdü.

O gece, babasının evindeki konuk odasında Sybil, Dorsettler’in Willow Corners’deki evlerinin camlı odasını gördü rüyasında. Hattie ölmüştü ve Sybil alelacele babasını ziyarete gelmişti. Evdeki yatak -ana-babasının yattığı büyük beyaz, demir karyolanın aynısı- şimdi camekânlı odaya konmuştu. Sybil’in bir yerde yatması gerekeceğinden ve bu evdeki tek yatak olduğundan, yatağın bir yanına yatmak zorunda kalmıştı. Babasıysa öbür yanında yatıyordu. Ansızın uyanarak camda bir erkek yüzü gördü. Dudakları oynuyordu. Görünmeyen birine camdaki bu yabancı: “Çiftleşiyor bunlar” diyordu.

Sybil yüksek sesle, “Gözlerini oynatma, Baba” diye bağırıyor ve onu da uyandırıyor. “Pencereden içeri bakan bir adam var. Bizim beraber yattığımızı sanıyor.” Sonra camdaki suçlayıcının bir de fotoğraf makinası olduğunu fark ederek, resimde tanınmamak için koluyla gözlerini kapıyordu. “Baba lütfen bana bir bardak sıcak süt

getir de daha iyi uyuyabileyim.” Babası sessizce bu isteğe uyarken, Sybil camdaki suçlayıcı adamın yüzünü iyice inceliyordu ki, polise, doğru bir eskizini çizebilsin. Penceredeki adamın sarı saçlı olması kendisini huzursuz ediyordu.

Yatağın baş ucundaki demirlerin arasından dikkatle kollarını uzatarak yerdeki telefonu aramaya başlıyordu arkadan.

“Santral mi? Beni polise bağlayın.” Bir sesin kendisine cevap verdiğini duyuyordu. “Bu gece yoklar.”

“Öyleyse lütfen şerifi arayın,” diye direniyordu Sybil. Mezar-
dan gelir gibi derin bir ses tonu ardı ardına aynı şeyi tekrarlıyordu:
“Bu gece yoklar.”

“Ama yardıma ihtiyacım var,” diye bağılıyordu Sybil. “Pence-
remde bir adam duruyor.”

“Babanız sigortalı mı?” diye soruyordu ses.

“Bunun ne ilgisi var şimdi?”

Ses içtenlikle: “Sigorta acentesini arayayım, efendim” diyordu;
“eğer bana numarayı verirseniz...”

Sybil elinde ansızın bir avuç dolusu sigorta şirketi kartı buluyordu. Bir ad arayıp dururken, harflerin pek küçük yazılmış olduğunu fark ediyordu. “Numara lütfen; numara lütfen” sözleri beynini zonklatıyordu. “Numaraları okuyamıyorum,” diye söylendi çaresizlik içerisinde. “Kartlar elimden kayıyorlar durmaksızın.” Kendi hareket güçleri içerisinde durmaksızın kaynaşan kartları yönetebilmek için boş yere çabalıyordu. Sonunda santraldaki memurun sesi: “Bu konuşmayı iptal edin, lütfen” dedi.

“Lütfen,” diye yalvarıyordu Sybil; “birinin yardım etmesi gerek.”

Bunu izleyen iç parçalayıcı sessizlik Sybil’a gerçeği, daha önce asla yüzyüze gelemediği gerçeği söylüyordu: Hiç kimse penceredeki suçlayıcının öcünü almayacak ya da hiç kimse hiçbir konuda yardımına koşmayacaktı.

Üç ay sonra (Dr. Wilbur'un muayenehanesine) Frieda Dorsett'ten gelen 12 Nisan 1962 tarihli mektup şöyle diyordu:

Bugün öğle vakti kocamın doktoru beni çağırdı ve Sybil'in babasının artık fazla ömrü kalmadığını söyledi. Daha önce de yazdığım gibi Bay Dorsett kanser.

Doktor bana bunu yazmamı ve sizinle konuşmak ve eğer kendisini arayacak olursanız durumu size açıklamak istediğini söyledi. Mektubuma onun kartını da koydum.

Kızın, babasını ziyarete gelip gelmeyeceğinden her ikisi de söz etmiyorlar. Ben bu konuda hiçbir öneride bulunmadım, çünkü sizinle ilişkilerinin nasıl olduğunu bilmiyorum. Bana öyle geliyor ki, her ikisi de hastalığın ne denli ciddi olduğunun bilincinde değiller. Bay Dorsett, bir iki güne kadar iyileşeceğini iddia ediyor. Doktorlar ağırlarını giderecek dozda ilaç veriyorlar; ama bu, aynı zamanda akli dengesini de bozdu. Bir haftayı aşkın süredir bana Sybil'dan mektup gelip gelmediğini sormaz oldu, ki bunlar onun için büyük önem taşırdı. Kendisine son kez bir mektubunu okumaya çalıştığımda buna engel oldu.

Eğer kendisine bakabileceksem, Sybil'in eve dönmesinden sevinç duyacağımı söylemek isterim; ama gerçeği dile getirmek gerekirse bu konu uzun bir süredir kafamı kurcalıyor. Biliyorsunuz, benim çalışmam gerek ve gündüzleri onunla birlikte evde kalamam.

Eğer önerileriniz varsa, bunları öğrenmek beni mutlu edecektir.

İki hafta sonra Dr. Wilbur; Sybil'a Williard'ın ölüm haberini verdi. Sybil gerçeği sessizce karşıladı, ama babasını kayıtsız şartsız sevmiş olan Mary için durum ayrı değildi. Sybil cenazeye gitmek istemedi ve Sybil'ın kararıydı uygulanan. Tören gecesiyse, Sybil rüyasında kendisini, Dr. Wilbur'un, babasının öldüğünü söylediği bir partide gördü. "Ölmedi, ölmedi," diye yadsımlarını duydu kendi ağzından. Sonra camekânlı odaya koşarak babasını orada dipdiri oturur buldu; yataktaydı ve çevresinde insanlar vardı. Baba-

sının yanına attı kendini, hâlâ yadsıyordu söylenenleri: “Ölmedi. Ölmedi.”

Ne var ki Williard, Sybil için genç kadının uzaktan uzağa kuşkulandığı, daha kahredici bir biçimde öldü. Frieda’dan gelen ve Williard’ın kızını beş parasız bıraktığı biçimindeki haber, Sybil’i rüyalarında daha önceden de hazırlanmış olduğu korkunç gerçekle yüzyüze getirdi. Dr. Wilbur yatıştırmak için, “Görüyorsun ya, Sybil” dedi; “senin babana karşı her zaman son derecede güçlü Oedipal duyguların oldu ama, ondan aynı zamanda nefret de ediyordun. Orijinal Sybil hem annesinden, hem de babasından nefret ediyordu.”

Bu nefret, babasının şimdi kendisiyle alay etmek istercesine dönen, o zamana ait sözlerindeki hicivle güçlenmekteydi: “Eğer bana bir hal olursa, senin geçimin yine de sağlanacak.”

Geçimi sağlanacak, ha? Artık babasından gelen harçlığı da tükenen ve hiç miras kalmayan Sybil ayın sonunu zor getirir duruma düşmüştü. Allahtan, resim ihtisasını tamamlamış ve pre-medikal ders programını izlemeyi kesmişti; dolayısıyla okula harç yatırması gerekmiyordu. Ne var ki, analizin yine para ödenmeksizin sürmesi gerekiyordu. Dr. Wilbur’un, Sybil’in bütünleşmesini sağlamak için geleceğe yaptığı bir yatırımdı bu. Sybil’a gelince, er geç ödeyeceği bir borcu olduğunu biliyordu. Kira, yemek, giysi ve öteki gereksinimleri için, arkadaşlarının hediyelerine muhtaç duruma gelmişti. Bu hediyeleri de borç olarak kabul ediyordu. Ayrıca aralıklı öğretmenliklerinden ve resimlerinin satışından kazandığı (artık Westchester Hastanesinde çalışmıyordu) birkaç kuruşu da gelirine katmadan geçmemek gerek. Bir de Vanessa’nın itimiyle girdiği çamaşırhane'deki geçici işi vardı Sybil’ın.

Bu arada, Sybil’in artık hissedebildiği öfke duygusunun gücüyle hamleler yapan analiz, belirgin ilerlemeler göstermişti. Vicky başarılı biçimde değişik kişilikleri bir araya getiriyor ve onlara bütün Sybil Dorsett’in geçmişiyle şimdiki zamanını anlatıyordu.

Vicky, “Bizim grup arkadaşça bir hal aldı,” dedi bir gün Dr. Wilbur’a.

Artık iki Peggy yok, yalnızca Peggy Louisiana’ya bir dönüş vardı. Bu tekleştirilmiş, pekiştirilmiş Peggy, Sybil’la birleşme olasılığını da ayrıca neşeyle kabullenmekteydi. 1962 yılı Mayıs ayında bir sabah, üzerinde bir trençkotla Peggy, doktorun muayenehanesine girdi; çevreyi gözünün ucuyla kolaçan ettikten sonra masaların ve sandalyelerin altına baktı ve en sonunda yetkili bir kişi gibi, “Bu sarsıntıların kökenine inmemiz gerek,” dedi. “Bu da iyi bir dedektif işi, Dr. Wilbur yani Watson demek istemiştım.”

“Pekâlâ, Bay Holmes,” dedi Dr. Wilbur, “Bugün neleri araştıracağız?”

“Parçaları, Doktor Watson; bu olağandışı sorunu çözecek bütün parçaları,” oldu Peggy’nin cevabı.

Ardı ardına üç gün, Peggy bir yandan Sherlock Holmes rolünü oynamayı sürdürerek, bir yandan da geçmişin sarsıntılarını kökünden söküp çıkarmada ve eşip bulmada doktora yardımcı olmaya çalıştı.

Sonra ansızın, tam Dr. Wilbur bütünleşmenin artık avucunun içine girmekte olduğunu sandığı bir sırada Mary ağır bir depresyon geçirmeye başladı.

1962 yılı Haziran’ında doktorun muayenehanesinde oturmakta olan Mary öylesine büyük bir sarsıntıya kapıldı ki, konuşamadı bile. Ertesi gün kişiliklerden hiçbirisi gelemeli randevularına. Dr. Wilbur evi aradığında, telefona cevap veren çıkmadı. Sonunda eve girmeyi başardığı zaman Mary’i şifoniyerin altında buldu; dışarı çıkmıyordu bir türlü. Sonunda Mary’i oradan çıkarmayı başaran doktor, onu yatağa yatırdı. Ertesi gün yine hiç kimse randevuya gelmeyince, doktor bir kez daha eve gitti ve aynı görüntüyle karşılaştı. Bu pek çok kez tekrarlandı.

Bir keresinde Mary öfkeyle, “Buradayım,” diye bağırdı. “Nerede?”

“Kapıları, camları olmayan, içi oyuk ve üstü açık, taştan bir yer,” cevabını verdi Mary. “Yukarıdaki şu açıklığa ulaşabilmem için hiçbir yol yok. Hiçbir çıkış kapısı yok. Bu duvarların arasına sıkışıp kaldım.”

Başlangıçta Dr. Wilbur bu duvarların, Mary’nin kendisine ait bir evi olması istemini sembolize ettiğini sandı.

“Bu yer neresi, Mary?” diye sordu.

“Bir eskimo kulübesine benziyor,” cevabını verdi Mary.

Mary’nin daha önceleri din konusundaki konuşmalarını hatırlayan ve “bu duvarlar arasında sıkışıp kaldığını” söylediği aklına gelen doktor sordu:

“Bu eskimo kulübesi, kilise olabilir mi?”

“Bilmiyorum, bilmiyorum,” diye hıçkırdı Mary.

Tutuklayıcı eskimo kulübesinin din olduğu ve bu kulübenin analizin ilerlemesini engelleyerek, baskı altına aldığı açıklığa kavuşunca, Dr. Wilbur’un bu eskimo evini taş üstünde taş bırakmaksızın yıkması, yerle bir etmesi gerekti. Bunu yapmak için de derinlerde yatan dinsel sorunu bir kez daha analiz etmek şarttı. Ne var ki, onlar din’i tartışmaya başladıkça, Mary’nin depresyonu artıyordu. Bu depresyon arttıkça da, bütün kişiliğin sarsıntısı artıyor, kendini öldürebilme eğilimi artıyordu. Marcia, Hudson nehrine atlamak istemişti. Bu kez, daha öncekinde Sybil’ı koruyan Vicky, Dr. Wilbur’a “Marcia nehre atlamak istiyor ve ben de sanırım bunu engellemeyeceğim,” dedi.

“Ben oraya gelene dek bekle,” diye ısrar etti Dr. Wilbur. Mary’nin son derecede yaygın depresyonu kendisine de bulaşmış olduğu halde, Vicky bekledi.

İntiharla ilgili karabasanları da sürüyordu ve Mary şunları söylüyordu: “İnsan daima yanacak bile olsa, ancak ilk başlarda biraz canı acır.” Ya da: “Eğer cennete gitmeyeceksem bu hiç de önemli değil. Oraya gitmek isteyişimin tek nedeni babaannemle beraber olabilmektir ve eğer annem de oradaysa zaten beni babaannemden

ayırır.” Sonra Mary gözyaşları içerisinde “benim acınacak çocukluğum” diye adlandırdığı devrelerden söz ediyor ve Willow Corners’deki kilisenin boş duvarlarını anlatıyordu.

Peggy karşı çıkıyordu bunlara: “Biz bir şeyler yapmak istiyoruz, ama Mary bizi engelliyor.”

West Side Highway’da Sybil’in annesinden kurtuluşundan sonra öteki kişilikler arasında hâlâ intihar etmek için böylesine güçlü bir özlem olabilmesi paradoksal bir durumdu. Dr. Wilbur Sybil’in kendini öldürme istemlerini her zaman, annesine duyduğu nefretin kendi kişiliğine çevrilmesi biçiminde yorumlamıştı. Oysa şimdiki varsayımları, Sybil’in anneden kurtuluşunun, bu isteği sürekli olarak taşıyan ve aynı zamanda Vicky’nin de açıkladığı üzere annesine büyük bir gereksinme duymuş olan Marcia’yı etkilemediğini ortaya koymaktaydı.

Mary’e gelince o, Sybil’in annesinden kurtuluşundan pek fazla etkilenmemişti; çünkü Mary’nin büyük sorunlarından biri annesi değildi. Bu kişiliğin ana sorunu Babaannesi, babası ve hayatlarını saptayan dinsel inançlarıydı. Mary, Babaanne’nin örnek bir hayat sürdürmek için duyduğu basit inancı kabul ettiği sürece sakin olabilirdi. Ama ne zaman kendisini kilise ve Babaannenin bir yana itmesine karşın, babasıyla Büyükbabasının sımsıkı sarıldıkları tek-nolojinin kucağına atacak olsa, o zaman Sybil dahil, öteki kişiliklerden pek çoğunun da paylaştıkları bir dinsel kapana girme durumunda kalıyordu. Mary için dinsel çatışmalarından kurtulana dek, intihar eğilimlerinden kurtulma, kararlı bir kişiliğe bürünme söz konusu olamazdı.

1962 ve 1965 yılları arasındaki süre bu iç çatışmalarla dolu geçti. Her yılı Mary, eskimo kulübesinin içerisinde kapana kısırılmış gibi geçiriyordu; her geçen yıl yaşamakla intihar etmek arasında, iyileşmekle hasta kalmak arasında bir savaş veriyordu. Marcia, Dr.

Wilbur'a, "Hepimiz iyileşmekten korkuyoruz," diye bir sır vermişti. Ama bir başka korku daha vardı -belli belirsiz, tanımlı güç, yine de var olan bir başka korku- ki bunu Mike ve Sid çok önceden sor-
dukları bir soruyla dile getirmişlerdi: "Bizi öldürecekler mi?"

Kişiliklerden her biri Dr. Wilbur'a "Ben ölecek miyim?" diye soruyordu şimdi de. Kişiliklerden kimisi için bütünleşme ölmekle eşanlamlıydı. Sybil'a bir bütün halinde olmakla birlikte kendilerine özgü kişiliklerin yok olmayacakları biçimindeki sözlerle Dr. Wilbur onları ne denli inandırmaya çalışırsa çalışsın, ancak yarı inandırıcı olabiliyordu. Vanessa, "Yapmam gereken pek çok şey var," dedi Marcia'ya... "Anlıyorsun ya, artık daha fazla burada kalabileceğimi sanmıyorum."

Hatta Dr. Wilbur'un, Vicky'nin orijinal Sybil'dan, Sybil'ın kendisinden de çok özellikler taşıdığı biçimindeki sözlerini Sybilbile yanlış anlayarak şiddetle karşı çıkmıştı: "Ölmek ve o çalçeneye yerimi bırakmak istemiyorum," diye.

Sonra iki yeni gelişme daha oldu ki, umutlarının kutsal diyarı biraz daha gerileme durumunda kaldı.

Dr. Wilbur, Mike ve Sid'in otuz yedi yaşlarına geldikten az sonra bütünleştiklerini sanmıştı. Otuz yedi yaşındaki "erkeklerin" bir kadının bedeni içerisinde varlıklarını sürdürebilecekleri teorik bakımdan olanaksız görünmüştü. Hatta her kadının kişiliğinde yatan erkeksi kişiliğin rolünü yüklenecekleri akla yakın gelmişti bu varsayımlar içerisinde. Ama 1964 yılında bir gün neşeli bir ses, "Ben Mike'yim. Ve sizinle konuşmak istiyorum, Dr. Wilbur" dedi.

"Merhaba, Mike," cevabını verdi doktor. Ey, diye düşündü içinden, bundan önce çok-kişiliklerle hiç uğraşmadığıma göre, ne zaman neyle karşılaşacağımı kestirememem doğaldır. Neden şaşır-sındı ki?

"Ben bir şey öğrenmek istiyorum," diye sordu Mike kavgacı bir konuşma biçimiyle.

"Neymiş, o,"

“Sid’i, beni ve bütün bu kadınları bütünleştirme maskaralığını, bu gülünç oyunu daha ne kadar sürdüreceksiniz?”

“Ama size çok önceden açıklamıştım ki, siz bir kadının bedeni içerisinde yaşıyorsunuz yalnızca ve bu gerçeği kabullenmeniz gerek.”

“Öyleyse neden bizi erkek olarak yaratmıştınız? Tanrı’nın işlerine benziyor bu. Sizi rahatsız etmiyor mu?”

Mike, doktoru, öteki kişiliklerden kimisinin, kendilerini sıkıştırdığını iddia ettikleri biçimde sıkıştırmaktaydı.

“Sid ve seni erkek yaratan ben değilim,” dedi sonunda. “Hiçbir zaman küçük oğlanlar olmadığınız gibi şimdi de büyük erkekler değilsiniz.” Sonra sessizce ekledi: “Hâlâ da penisleriniz yok.”

“Yalan bu!” diye öfkeyle cevap verdi Mike. “Düpedüz yalan. Geri kalan her şey gibi bir penis de seyircinin özünde var olduğu sürece vardır. Benim düşüncelerimde penisim var. Ben erkeklerin arasında herhangi bir erkeğim.” Doktorun gözlerinin içine bakmaya başladı ve ekledi: “Ben bir kadının parçası haline gelmeyeceğim. Sid de öyle.”

Doktor zaman kazanmak için sordu: “Sid nerede?”

“Buradayım,” diye cevap verdi Sid. “Mike’yle birlikte geldim. O her ikimiz için de konuştu. Şimdi babamız da öldüğüne göre, ailenin erkekleri biziz ve zibidi bir doktor kızın bizim yolumuza çıkmasına izin vermeyeceğiz.”

“Sid!” dedi doktor; “ben ne yaptım ki böyle konuşmaya başladın. Arkadaş olduğumuzu sanıyordum.”

“Öyleyse arkadaşça davranın bize,” diye cevap verdi Mike. “Bize varolma özgürlüğümüzü tanıyın.”

“Ben de bunu yapmaya çalışıyorum,” diye karşı çıktı doktor.

“İki anlamlı sözlerle bizi kandırma!” diyerek tersledi Sid. “Bizi o kadınlar topluluğuyla bütünleştirmek özgürlük değildir. Bağımlılıktır.”

Mike esef dolu bir sesle ekledi: “Yeterince tutsakları oldum on-

ların. Artık özgürlük vakti geldi. Siz ister isteyin, ister istemeyin, artık bir kadının parçası olarak kalmayacağız. Kendi haklarına sahip birer erkek olacağız.”

“Neyseniz osunuz” cevabını verdi doktor.

“Bakın, size bir şey söyleyeyim,” diye atıldı Mike: “Sybil’ı kendi başına dünyaya atılabilmesi için hazırlıyorsunuz. Rüyalarında onu bağımsız bir kadın, yeryüzünde kendine özgü yeri olan birisi olması için cesaretlendirdiniz. Bir öğretmen? Belki. Ama öğretim saflarındaki büyük yerleri erkekler ellerinde tutuyorlar. Sid ve ben, ona geçmişte olduğu gibi yardım etmeyeceğiz. Onun için herhangi bir şey inşa etmek ya da evinin gerekli onarımlarını yüklenmek yok artık. Doktor olma biçimindeki o saçma sapan hayaline gelince, bu eğitimin gerektireceği özelliklerden yoksun o. Bütün geçen yıllar boyunca çalıştığı fen dersleri neye yaradı? Tıp okulları öğrenim kadrolarına aldıkları kadınlar konusunda pek titiz bir seçim yapıyorlar ve Sybil’ı kabul etmeyeceklerdir kuşkusuz. Erkeklerin dünyası bu ve kadınların gerçekten fazla bir şansları yok. Doktor, artık Sybil Dorsett gerçeğini görme zamanı geldi geçiyor. O bir kadındır ve bir kadının dünyaya meydan okuyacak hali yoktur.”

Sonra odadan çıktılar. Kapının yanına geldiklerinde Mike son bir ultimatom verdi doktora, “Bize özgürlüğümüzü verin, Bayan Doktor. Bu dünya size değil, bize aittir!”

Mike ve Sid isyan halinde, Mary hâlâ eskimo kulübesinin içindeyken, zaman çığırından çıkmıştı. Dr. Wilbur’un bir kez daha, geçen sekiz yıllık süre içerisindeki sabrını takınması gerekiyordu.

Ertesi sabah gelen, Sybil’dı ve her biri kendisine güç katacak kadar yakınlaşmış Vicky, Peggy ve Ruthie’yle birlikteydi. Analizin başında olduğu gibi, ama pek de aynı sayılamayacak sözlerle, Sybil müzikten söz etmeye başladı: “Çocukluğumdan bu yana piyano çalmadım,” dedi. “Bildiklerimi de unuttum. Bu üzüyor beni.”

Dr. Wilbur, tıpkı Willow Corners’deki eski eczanede Doktor

Taylor'un Sybil'a aynı şeyleri keman için söylerken ki ses tonuyla, "Çalacaksın," dedi. "Piyanoda çok güzel şeyler çalacaksın."

"Bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz?" diye sordu Sybil şaşkınlıkla.

"Öğrenmek belki seni şaşırtacaktır, ama öteki kişiliklerinden biri çok güzel piyano çalıyor. Sen onunla bütünleştiğin zaman, Peggy'nin öfkelenebilme yeteneğini geri getirdiği gibi o kişilik de piyano çalabilme yeteneğini geri verecek sana."

Şaşkınlık, Sybil'ın gülümsemesini dudaklarında donduruverdi. "Hangisi?" diye sordu.

"Vanessa!" cevabını verdi Dr. Wilbur. "Vanessa'yla konuşacağım ve onun sana daha yakınlaşmasını sağlamaya çalışacağım. Hâlâ senden epey uzakta. Ama yakında Sybil; on beşiniz de bir bütün haline geldiğiniz zaman, durum çok değişecek." Mary, Mike ve Sid'i düşünen doktor boşuna bir iyimserliğe kapılmış olmamayı diledi içinden.

1964 Martında Mike ve Sid hâlâ inatla bütünleşmeye karşı savaşıyorlardı, ama Mary eskimo kulübesinden dışarı çıkmıştı. Bir analiz sırasında:

"Kilise önemli değil," diye bildirmişti doktora. "Önemli olan, iyi ve Hristiyan inançlarına uygun bir hayat sürmek ve insanları sevmek." Bu felsefe, Babaanne Dorsett'in felsefesi, analizinde daha ilk yıllarında da Mary'nin kişiliğinde dile getirilmişti ama, daha sonraki yıllarda kilise Mary'i kapana kısıtırınca felsefesi de derinlere gömülüp kalmıştı.

Marcia ve Mary'nin serdikleri sorunların çözülmesi üzerine Sybil, New York'a geldiğinden bu yana ilk tam-gün-çalışmalı işini aramaya hazır olacak kadar iyi sayılırdı.

Vicky, Dr. Wilbur'a, "Vanessa bizim yeniden dünyaya ayak basmak için gerekli giysilerimizin olmadığını düşünüyor," dedi.

Dr. Wilbur, Sybil'la birlikte alışverişe çıktı ve ona birkaç yeni giysi aldı. Yeni giysiler ve Peggy'nin geri getirdiği kendine güven

duygularıyla güçlenen Sybil, on yıldır bırakmış olduğu gerekçesiyle yeniden öğretmenliğe başlamaktan çekindiği için, değişik iş bulma kurumlarını dolaşmak üzere New York kaldırımlarını arşınlamaya koyuldu.

8 Ağustos günü saat 4.45’de uyanan Sybil, içerisinde pek kesin “Peggy duyguları” olduğunu farketti. Gözlerini kapadı ve Peggy’nin ne istediğini anlayıp anlayamayacağını görmek için birkaç saniye bekledi. Gözlerinin önünde yeşil yelkenli mor tekneler belirmişti. Bir zamanlar Profesör Klinger’in dersinde Batı Amerikaya özgü bir çeşit çalının resmini yapmıştı, ama mor ve yeşil renklerin uyumu konusunda yine de hiçbir zaman çok iyimser olmamıştı. O zaman Peggy: “Bak, geminin üstünde üç tane pembe bayrak var,” dedi. Sybil yataktan kalktı. Saat henüz 5:00 olduğuna göre iş aramaya çıkmak için pek erkendi. Pembe bayraklı mor ve yeşil tekneler yapması için Peggy’e kâğıdı kalemi vermeyi kararlaştırdı. Korkunç bir renk karışımı olacaktır bu ama, diye düşündü Sybil; neden Peggy’i hoşnut etmeyeyim? Saat altıda Peggy’nin tamamlanmış tekneleri pupa yelken gidiyorlardı. Peggy resmin adını Pembe Bayraklar koymak istedi; Sybil’sa, Gemiler ve Gidişleri demek istiyordu; sonunda Sybil, Peggy’nin dediği gibi olmasını kabullendi.

O sabah daha geç bir saatte, Sybil kendisini sakin ve canlı hissederek iş bulma kurumlarını dolaşmaya devam etti. Bu mutlu ruh durumunu, Peggy’nin resim yapmasına izin vermiş olmasına bağlıyordu. O sabah Sybil, New York’un Gotham Otelinde kayıt memuru olarak bir iş buldu.

Ramon Allegre kendisine birlikte yemek yeme önerisinde bulunduğu zaman otelde çalışmaya başlayalı bir hafta olmuştu. Sybil öneriyi kabul etti. Gotham’a özel bir görevle gelmiş ve yakında ülkesi Güney Amerika’ya dönecek olan muhasebeci Ramon’a başlangıçta Sybil’in davranış biçimi olumluydu.

İlk buluşmalarının ertesi günü Dr. Wilbur, Zürih’te bir tıp kongresine katılmak ve tatilini denizaşırı yerlerde geçirmek üzere yolcu-

luğa çıktı. Doktoru havaalanına kadar geçiren Sybil, ona Ramon'dan söz etti. Sybil, doktorun bugüne dek kendisinin herhangi bir erkeğe karşı takındığını hiç görmediği çekingenlikten uzak bir açıklık içerisinde, "Ondan hoşlanıyorum," dedi. "Beni bu gece de dışarı çağırdı."

Doktor gülümsedi: "İşi aceleyle getiriyor," dedi.

"Böyle mi denir?" diye sordu Sybil. "Öyle uzun bir süredir kimseyle buluşmadım ki, konunun sözbilimini bile unutmuşum."

Dr. Wilbur'un uçağı dimdik göğe yükselirken, Sybil hiçbir şey göremeyene dek baktı ardından. Sonra serin havada dinlenecek birkaç sıra buldu ve çevresinde olup bitenleri zevkle izlemek üzere onlardan birine oturdu. Dr. Wilbur yanında olmadığı halde kendisini yalnız hissetmiyor, içinde bir huzur duyuyordu. Bu kendini iyi-hissetme'de Ramon'un da payı vardı kuşkusuz. Neşe denilen şey bu muydu? Bu ana dek, Sybil'in sözlüğünde bu sözcüğün yeri olmamıştı.

Evine döndükten sonra, Ramon daha kendisini aramadan önce Sybil, doktor hâlâ yanındaymış gibi bir duygu içerisindeydi. Wilbur'a sık sık, bunun böyle olması gerektiğini söylemişti hep, ama şimdiye dek bu duyguyu tadamamıştı Sybil. Şimdi ilk kez bunu gerçekten hissediyordu. Doktor'a Ramon'dan söz edebildiğine çok seviniyordu. Biliyordu ki, doktorla muayenehanenin dışında sürdürdükleri beraberlik zevki tedavinin en önemli, belki de en çetin bölümünü meydana getiriyordu. Ve şimdi Ramon... Onu düşünmek de huzur veriyordu, kapıyı yüzüne kapamadığı bir erkekti.

Ramon

Ramon Allegre, Sybil'da bugüne dek hiç tatmadığı duygular uyandırmıştı. Kadın olsun, erkek olsun, arkadaşının kendi yitirilen zamanlarını keşfedeceği ya da öteki kişiliklerinden birini tanıyacağı korkusuyla aynı insanla sürekli bir ilişki kurmaktan daima çekinmiş olan ve yarının kendisine ait olamayacağı olasılığı yüzünden ileriye dönük tasarılarından oldum olası kaçınan Sybil, sekiz hafta boyunca Ramon'la sürekli olarak görüşmeye cesaret edememişti.

İşi başından aşkın ama, yine de çok uzaklaşmayan Ramon'u gündüzleri zaman zaman görmüştü. Geceleri ve hafta sonlarında birlikte konsere, tiyatrolara, sanat galerilerine, Central Park'ta uzun yürüyüşlere gitmişler ve zaman zaman Morningside Drive'deki evde buluşmuşlardı. Teddy'nin ayrılmasından sonra bu yakınlığa yalnızca iki kişinin katılmasına olanak tanımıştı Sybil: Whittier Hall'den arkadaşı Laura Hotchkins ve 1962 yılında Dr. Wilbur'un, kendisine tanıştırdığı bir dost ve profesyonel yazar Flora Rheta Schreiber. Ne var ki Laura ve Flora, Sybil'in çok-kişilikli yapısını bildikleri ve Flora öteki kişiliklerden kimisini tanıdığı halde Ramon, Sybil'in "durumu"yla ilgili hiçbir şey bilmiyordu. Bu nedenledir ki Sybil, onunla görüşmesini sürdürmekle kendine egemen kalabilme yeteneğine olan güvencini de açıkça ortaya koymuş oluyordu.

Gerçekten de bir Perşembe gecesı Ramon için yemek hazırlarken, Sybil ansızın artık eskisi gibi bölünmüş bir kişi, sevebilme ve başka kişisel ilişkilere girebilme yeteneğinden yoksun bir kadın olmadığını anladı. Ramon'la tanışmasından kısa bir süre önce, Dr.

Wilbur'la birlikte analizin sorunlarına yakınlaşmasına izin vermiş olduğu arkadaşı Flora'ya şu açıklamada bulunmuştu: "Ben hiçbir şey hissedemiyorum. Duygularında böylesine karmakarışık bir duruma düşen bir kişi zaten nasıl hissedebilmekten söz eder, değil mi? Varoluşumu giriftleştiren duygular başımdan aşkinken, başkalarına yer kalamıyor ki."

Oysa şimdi Sybil, kendisine seksten yoksun bir evlilik öneren ve Sybil bu konuda pek istekli olmadığı için beraberliklerinden büyük bir huzur duyan Stan'ın kendisine kur yaptığı ve sonradan bir yana ittiği günlerdeki 'kişilik kabuğu'ndan ibaret değildi. Ramon'la her şey değişti. Duygusal bir coşkunluğa kapılmıştı şimdi. Bu aşk mıydı? Bu yepyeni, geçmişin sallantılı duygularının yerini alan kendine güven kadar yepyeni bir duyguydu.

İyileştim mi acaba, diye düşündü. Üzerindeki ağırlığı atan ve dünyaya yeniden girdiği metaforik kapıya kendisini getiren şey sağlık mıydı?

Kapının ardında ne yatıyordu? Sybil bunu bilmiyordu. İyi insanların dünyasına özgü olduğunu bildiği şeyleri görür gibi olmuştu ama, hâlâ bunların biraz uzakta olduğunu bilincindeydi. Dr. Wilbur'un yokluğuna, Ramon'la birlikte tattığı bütünüyle yabancı deneylere ve geçen sekiz hafta boyunca bir kez bile bölünmemiş olmasına karşın, yine de bu uzaklık bir gerçektir. Öteki kişiliklerinden kimisinin bu arada varlıklarını hâlâ sürdürdükleri de bir gerçektir.

"Ramon iyi bir insan; ama pek aceleci davranıyor," demişti Vicky kendisine.

Peggy'se, "Kolombiya'dan geliyor. Ne kadar heyecan verici. Benim gitmek istediğim bir yer orası," görüşünü açıklamıştı.

Vicky ve Peggy artık kendisine çok yakınlaşmışlardı. Ötekilerden kimisiyse, hiçbir zaman belirli bir yakınlık kuramadıkları gibi şimdi de bütünleşmeye karşı savaş açmışlardı. Gerçeğini Ramon'dan gizlediği halde yine de çok-kişilikliydi Sybil.

Bir yandan yemek hazırlıklarını tamamlarken, bir yandan da yaşadığı gönül macerasının yarattığı mutluluk duygusunun, depresyonlarını ve intihar istemlerini dindirmediğini itiraf ediyordu kendi kendine. Bu sekiz haftalık süre içerisinde bile zaman zaman umutsuzluğa kapıldığı ve ölümün sağlayacağı bir sonu şiddetle dilediği anlar olmuştu. Ölümün sağlayacağı bir son.

Yatak odasına girdi, giyinmeye başladı, aynaya baktı. Ramon'la tanışana dek aynaları kendi hayatından söküp atmıştı Sybil. Sonunda bakmaya cesaret ettiğinde gördüğü şeyden hoşnutsuzluğa kapıldı. Aynanın karşısında oyalanırken, Ramon'dan gizlemeye çalıştığı kendi gerçeğinin değişmekte olduğunun da bilincindeydi. Kırk bir yaşında olduğu halde Ramon'u genç bir kızın heyecanı içerisinde bekliyordu. İlk kez aşkı tadıyordu.

Kapının zili heyecanlandırdı onu. Elinde bir buket kırmızı gülle Ramon eşikte duruyordu. Sybil'ı öperken, "Cara" dedi, "çok özledim seni." Otelde birbirlerini son defa görmelerinin üzerinden yalnızca iki saat, son buluşmalarının üstündense, yirmi dört saatten az bir süre geçmişti oysa.

"Ramon, ben de seni özledim," diye cevap verdi Sybil.

İnsanları, ruh durumlarını ve eşyaları genellikle renklerle simgeleyen, yitik iki yılını mavi renkle tanımlayıp civcivlerin ayaklarını maviye boyayan Sybil'a göre, Ramon baştan aşağı kahverengiydi; yeryüzü gibi. Sybil'ı öylesine kolayca kollarının arasına aldı, öylesine duygulu bir biçimde dokundu ki, en ufak bir dokunuştan bile nefret eden Sybil geri kaçmadı.

Bakışları, karamsar bir figürün karakalem eskizinin konulduğu şömine rafına ilişen Ramon, "Yeni mi bu, cara?" diye sordu. "Kendi portren mi yoksa?"

Sybil utanmıştı. Peggy'nin yaptığı bir Sybil resmiydi bu.

"Her şeye yetebilirmiş gibi bir görünüm var bu figürde."

Sessizlik...

Daha koyu bir mavi fon üzerine açık mavi renklerle yapılmış

soyut bir desene doğru ilerleyen Ramon, “Ben bunu oldum olası seviyorum,” dedi. Bu kez Sybil rahatlamıştı, çünkü o kendi yaptığı resimlerden biriydi.

“Gölgelendirmeye dikkat ediyor musun?” diye sordu adama. “Mavinin aşk anlamına gelen bütün tonları var o resimde.”

“Mavinin aşkı, sevgiyi ifade ettiğini hiç düşünmemiştim,” dedi Ramon.

“Gök gibi, deniz gibi mavi. Ben hep böyle düşünmüşümdür,” oldu Sybil’in cevabı.

Ramon düşünceli düşünceli inceledi resmi.

“Bir aşk izlenimi uyandırıyor gerçekten,” diye itiraf etti. Sonra çocukların egemen olduğu resim ve tabloları tek tek bakarak ekledi: “Pek seyrek çiziyorsun büyükleri. Büyüklerin dünyasına savaş mı ilan ettin?”

Sybil güldü. “Pek öyle değil,” diyerek takıldı. “Ama benim sık sık işlediğim motiflerden biri, pek çok kız ve erkek kardeşin sıraya dizilmiş oldukları büyük bir evdir. Bu herhalde benim tek evlat olmamdan gelen bir şey.”

“Bana, geçmişin hakkında söylediğin ilk ve tek şey,” diye cevap verdi Ramon. “Sekiz hafta geçtiği halde bunu bile bilmiyordum.”

Bu söz Sybil’ı huzursuz etti. Kendi gerçeğini gizleme konusunda aşırı titiz ve dikkatli davranayım derken, bütün otobiyografisini bir yana itmişti.

“Senin hakkında bildiğim tek şey,” dedi Ramon: “Benim yaşımda ve benim gibi hiç evlenmemiş olduğundan ibaret. Ve de herhalde nedenlerimiz bile aynıdır sanıyorum. İkimiz de başka şeylerle meşguldük.”

Huzursuzluğu giderek artmıştı Sybil’in. Konuyu değiştirerek, “Tencereyi fırından çıkarsam iyi olacak,” dedi.

Sofrada, koyu Katolik olan Ramon yemek öncesi duasını yaptı. Sybil düşüncelerinin aşırı anti-Katolik inançlı Nancy’e ve anti-Katolik bir kilisede sıkışmış gibi kalan Mary’e yöneldiğini fark etti.

Nancy'nin sorunu çözülmüş ve Nancy zaten kişilik olarak da yok olmuştu. Mary'nin dinsel çatışmaları da çözülmüştü bu arada. Aksi halde zaten Ramon'un bu masada oturamayacağını düşündü Sybil.

Duasını ettikten sonra Ramon, "Bu sabah küçük yeğenimden bir mektup aldım," dedi. "Görmek ister miydin?"

Sybil mektubu alırken, "İspanyolca bilmem ki" cevabını verdi. Sonra sevinçle mektuba bakarak: "Sözcüklerden çok resimler var bunda." dedi. "Altı yaşımdayken ben de böyleydim."

Ramon'un yeğenini görmediği halde, Sybil onu ve Ramon'un sürekli olarak sözünü ettiği iki erkek kardeşini sever olmuştu. Onları Ramon'un çocuklarıymış gibi düşünüyordu hatta; çünkü Ramon'un kız kardeşi olan anneleriyle babalarının bir araba kazasında ölmelerinden sonra, Ramon yeğenlerini evlat edinme işlemlerine başlamıştı.

Daha ilk günden, Ramon'un aile kavramına olan düşkünlüğü Sybil'ı etkilemişti. Öyküsünü anlattıkça hayat kavgasını sürdürüp amacına varışı da ayrıca büyüledi Sybil'ı. Dokuz çocuğun en büyüğü olan Ramon, aile içerisinde eğitimini sürdüren tek evlat olmuştu. Doğduğu Bogotá'da bursla Katolik kolejini bitirmişti. Geceleri çalışıp, gündüzleri okuyarak Kolombiya Üniversitesinin Ticaret Bölümünden ihtisas yapıp mezun olmayı başarmıştı. Şimdi özel muhasebeci olarak birinci sınıf Amerikan otellerinin defterlerini tutuyordu.

Sybil, yeğeninin mektubunu Ramon'a geri verirken, "Çocukları seviyorsun," dedi adam.

"Bir öğretmene yakışacak biçimde," diye bu sözü geçiştirdi Sybil. "Yıllardır öğretmenlik yapmadım ama... Doktora çalışmalarımla öyle vaktimi alıyorduk ki..."

Sybil, geçmişten kopan anıların şimdiki zamana karışmasına izin verdiği için huzursuzluk duydu yine.

"Sen evlenmeliymişsin. Ne mükemmel bir anne olurdun," dedi.

Oda sessizdi. Çocukluğundan kalma pek çok annelik yemini

doluştı Sybil'ın aklına. Kendi kendine şöyle dediğini hatırlıyordu: “Büyüdüğüm zaman pek çok çocuğum olacak. Birbirleriyle oynayacaklar. Onlara iyi davranacağım. Diledikleri her şeyi yapmalarına izin vereceğim. Onları dövmeyeceğim, bağlamayacağım ya da saman yığınları arasına gömmeyeceğim. Onları...”

Kendisini anne varsayıp elliye aşkın oyuncak ve kâğıt bebekleri için nasıl planlar yaptığını hatırladı. Sonra yine ansızın aklına geldi ki, bu oyunlarının hiçbirinde gerçekten bir çocuğa gebe kaldığını ya da doğurduğunu hiç düşünmemişti. Ramon'un olup bitmiş gibi varsaydığı aile kavramı, kendi ilk hayalleriyle çakışıyordu.

Kahve ikram ederken. Bu çocukları sevebilirdim, diye düşündü; büyük bir olasılıkla hiçbir zaman çocuk sahibi olamayacak olan ben...

“Senin kişiliğinde hâlâ o küçük kızı görür gibi oluyorum,” dedi Ramon. Evet, diye düşündü Sybil; o küçük kız, o küçük kızlar, kendi devirleri geçtikten çok sonra benim çevremde hayatlarını sürdürdüler.

Konuşmaları kitaplara, müziğe, dine dönüştü. “Benim din konusunda pek karmaşık düşüncelerim vardı,” dedi Sybil. “Bunları atlattım artık.” Ve düşündü: O güçlü anti-Katolik inançlarıyla Nancy'nin artık var olmaması ne güzel. Nancy, bir Katolik olan Ramon'u asla kabullenemezdi ve benim kabullenmemi de engelledi. Artık inançlarının farklılığı, Sybil'ı Ramon'dan ayırmıyordu.

Ramon iktisat haberlerini dinleyebilmek için radyoyu açtı. Spiker, bir cinayet davasında psikiyatristin tanıklığından söz ediyordu. Ramon canı sıkın biçimde: ‘*Complejos Americanos*’ dedi. “Gerçek sorunları olan kişilerin, siz Amerikalıların sözünü ettiği korkulara hiç gereksinimleri olmuyor. Latin ırkı ve Avrupalılar, siz Amerikalılar gibi, psikiyatrinin saçma lüksüne dalmıyorlar kesinlikle.”

Sessizlik.

“Bir şeye mi kızdın, cara? Seni kırmadım, değil mi?”

“Oh! Hayır, Ramon.” Sybil kahverengi saçlara, ıslıl ıslıl gözlere baktı. *Complejos Americanos*. Amerikan kompleksleri, ha? Ne kadar az şey biliyordu. Ramon, Sybil’in varlığını karmaşıklaştıran duyguları asla anlayamazdı.

Sybil şömineyle ilgilenmek için masadan kalktı. Ateş yakarken, “Bu Ekim geceleri insanı üşütebiliyor,” dedi.

Ramon da yanı başına diz çöktü, “Sana yardım edeyim, cara.”

Sybil düşünmeye başladı: Benimle sevişmesini istiyorum. Bebeğim olsun istiyorum. Bir olabilseydi. Korkuyorum. Sekiz haftadır benim korkum onu da ürküttü. Sarıldık, öpüştük, ama o kadar. Ben daha çoğunu istiyorum... Daha çok şeyler.

Dile getirilmeyen bu yakarışları cevaplayan Ramon okşamaya başladı onu. Sybil başını adamın göğsünde gezindirdi. Ramon sınıksız sarılmıştı.

“Heyecanlandığım zaman ölçerim,” dedi. “Tam on beş santim. İyi mi?”

Sybil sinirli sinirli gülümsedi ve aşkın insanın canını yakacağı, insanların sevgilerini döverek, içine el fenerleri, şişeler sokarak gösterecekleri biçimindeki düşüncelerini hatırladı. Sonra bunları, geçmişle anlaşmadan önceki devreye özgü anılar olarak kafasından uzaklaştırdı.

“Cara, seni istiyorum,” dedi Ramon sevgi dolu bir sesle.

Sybil kendisini adamın kollarından kurtarıırken hâlâ içini kaplayan o isteğin coşkunluğundan sesi titreyerek, “Olmaz, Ramon,” dedi.

Ramon yine yaklaştı ve giysisinin fermuarını açmaya koyuldu. Sybil başını salladı, fermuarını kapadı ve divana oturdu.

“Seni seviyorum, Sybil.”

“Ben de seni seviyorum, Ramon. Bu yüzden sana hayır diyorum.”

“Ama anlamıyorum.”

“Anlamadığımı biliyorum,” diye cevap verdi Sybil. “Korkuyorum.”

“Benden mi korkuyorsun, Sybil?” dedi adam şaşkınlık içerisinde. “Ben seni seviyorum.”

“Ben de seni seviyorum, Ramon. Ama korkmamı gerektiren başka nedenler var.”

Ramon, Sybil’a hem şaşkınlık hem de şefkat dolu gözlerle baktı. Hem kendi isteklerini yerine getirme arzusu, hem de Sybil’ı korkularından koruyabilme çabası içerisindeydi.

“Belki uygun zamanı seçmedik,” dedi yavaşça. Paltosunu giydi ve kapıya doğru yürüdü. “Yarın gece” dedi. “Opera. Sana saat altıda telefon ederim. Önce hiç gitmediğimiz bir yerde yemek yeriz.” Sonra Sybil’ın parmaklarının ucunu öptü ve gitti.

Kapıyı ardından kapadıktan sonra Sybil düşündü: Ya geri gelmezse? Ya gelirse?...

Ertesi Pazar sabahı Sybil ve Ramon, Central Park’ta yürüyüşe çıktılar. Yanından geçtikleri kaya kitlesi, Sybil’a kendi katılmışmış gerçeğini hatırlattı bir kez daha. Çıplak kalmış ağaçlarla, kendi dökülen yapraklarını düşündü. Kişiliklerden kaç tanesinin birbirine karıştığını söylemek, yollara dökülmüş yaprakları saymak kadar güç bir şeydi.

“Bugün sessizsin, *mi amor*” dedi Ramon.

“Dökülen yaprakları düşünüyordum... Ve herşeye katlanan o kayayı.”

“Küçüğüm şair ruhlu” diye cevap verdi Ramon.

“Çocukken şiir yazardım.”

Ramon atlı arabayla gezinmelerini önerdi. “Ne de olsa,” diye takıldı; “sizin ülkenizde yalnızca bir konduğum ben.”

Arabada giderlerken Ramon cebinden beyaz kâğıda sarılı ve mavi kurdeleyle bağlı küçük bir kutu çıkardı. Paketini açtı: “Sana bir şey getirdim” dedi.

Pırlantalı ve yakutlu yüzüğü Sybil’ın parmağına taktığı zaman, kadın derin bir soluk almak zorunda kaldı.

“Uzun bir nişanlılık olmayacak bizimkisi,” dedi Ramon. “He-men evleneceğiz. Çocuklar için benimle birlikte Bogota’ya geleceksin. Sonra ailemizle birlikte Amerika’ya döneceğiz. Mutlu musun?”

Çelişkili duygular arasında bocalayan Sybil sesini çıkarmamıştı. O çocukları Ramon’dan bile çok istiyordu. Eğer onların annesi olursa onlara iyi davranacak ve kendisine yapılanları telafi etmeye çalışacaktı. Kendinden çok uzak sandığı bütün bu hayaller şimdi Ramon’un yüzüğüyle somutlaşmış, parmağında duruyordu. Ramon aceleyle “hiçbir şey demiyorsun,” dedi. “Neden hiçbir şey söylemiyorsun?”

Bir süre yalnızca atların nal sesleri duyuldu. “Bogota’da çok kalmayacağız,” diye açıkladı Ramon. “Sıla özlemi çekmeyeceksin.” Niçin sila özlemi çekeyim? diye düşündü Sybil. Şimdi bile gitmeye hazırdı. Ramon’la evlenmek, o çocuklara bakmak istiyordu.

“Cevabını bir an önce almalıyım. Fazla zamanımız yok, cara?” diye ısrar etti Ramon. “Çocuklar bekleyemez onların bir anneye ihtiyaçları var.”

Çelişkili duyguları, Sybil’ı cevap veremez hale getirmişti. Ramon’a ciddi ve dalgın gibi görünüyordu bu haliyle, konuşacakmış gibi dudaklarını araladı sonra yine kapadı.

“İyi misin?” diye sordu Ramon kaygıyla.

Sybil heyecanlanmıştı. Kaderini mühürlemek istemiyordu. Ramon: “Evet demelisin,” diye ısrar ediyordu. “Haftalardır gözlerinde evet’i gördüm.”

Sonunda Sybil alçak ve kırıntı bir sesle konuşmaya başladı: “Seni seviyorum Ramon. Seninle evlenmek ve o çocukları yetiştirmek istiyorum. Ama yapamam.”

Şaşırarak karşı çıktı buna adam: “Neden? Yolumuza dikilip bizi engelleyen birisi yok ki...”

Sessizlik. Sybil, her ne kadar yollarını engelleyen bir koca ya

da bir sevgili yoksa da, başka insanlar olduğunu söyleyemezdi. Eğer çok-kişilikli bir kadın olduğunu söyleyecek olsa, kim bilir nasıl alay edecekti kendisiyle. O da geri kalan bütün insanlar gibi anlayamazdı bunu. İnsanlara başka hastalıklardan söz edebilirdiniz, hatta akıl hastalıklarından bile ama, Sybil bunu birkaç kişi dışında herkesten gizlemişti.

“Cevabın, Cara?” diye soruyordu Ramon.

“Bana biraz zaman tanı, Ramon.”

“Sybil, vaktimiz yok. *Şimdi* olmalı. O çocukların bir anneye ihtiyacı var. O annenin, benim sevdiğim kadın olmasını istiyorum.”

Zaman, diyerek acı çekti Sybil. Zaman bana hep kötülük etmiştir. Yalnızca şunu sordu: “Neden hiç zamanımız yok?”

“Anlamıyor musun?” dedi Ramon. “Karım olmadan bu çocuklara sahip olamıyorum. Ve Amerikalı bir karım olmadan da onları buraya getiremiyorum.”

Ramon’un isteğindeki acelecilik ansızın büyük bir açıklığa kavuştu. Bu çocuklar için bir anne istiyordu; ama kompleksleri olmayan Amerikalı bir kadın. Kim bakacaktı bu çocuklara? Yalnızca Sybil değil, aynı zamanda Peggy, Marcia, Vanessa, Mary, Mike ve Sid. Ramon kesinlikle anlayamazdı bunu.

“Şimdi olmalı,” dedi Ramon yine.

Ötekiler kendi kişiliğindeki yerlerini alıyorlardı. İyileşiyordu. Ama iyileşmenin eşiğine vardığı halde, henüz bu eşiği aşmış değildi. Zamanı hediye edecek olsaydı Sybil’a, Ramon bu aşkı kurtarabilirdi, ama ultimatoomunu vermişti işte. Şimdi ya da hiçbir zaman.

“Benimle evlen. Sen burada kal. Ben gidip çocukları getireyim,” dedi bu kez Ramon.

“Ramon, hiçbir yararı yok. Seninle evlenemem ben,” cevabını verdi Sybil umutsuzca.

“Allah aşkına, niçin?”

“Evlenemem.”

Başını Ramon’dan öte yana çeviren Sybil kendi umutsuzluğuy-

la savaşarak camdan dışarı bakmaya başladı.

Sonra yüzüğü kutusuna koydu ve kutuyu da Ramon'a verdi.

Ramon kızgınlıkla, "Esrarengiz kadın," diye mırıldandı. "Ya bana bu esrarı açıklarsın ya da çeker giderim. Bir daha beni hiç göremezsin." Ansızın ses tonu öfkeden şefkate dönüştü: "Eğer ciddi ve vahim bir şeyse, bana söyleyebilirsin. Seni seviyorum,. Sybil. Seni dinlerim."

Önceki yılların "sakın söyleme"leri yeniden Sybil'ı kuşatmaya başlamıştı. Ama her ne kadar söylemeye cesaret edemiyorsa da, kendi gerçeğinden geçmişte olduğu gibi kaçıp uzaklaşmıyordu da. Gerçekten, Ramon için esrarengiz bir kadındı; ne var ki analiz yılları Sybil'ı kendisine karşı esrarengiz olmaktan kurtarmıştı. Bilinçaltı berrak ve seçilebilir bir aydınlık içerisinde önüne seriliydi. Kendi bilinçsiz dünyası belki hiçbir kişiye kısmet olmayacak kadar açıkça seriliydi gözlerinin önünde.

"Dinleyeceğim," diye belirtti Ramon.

Adam kendisine erişebilmek için çok istekli, ama erişince bulacaklarını anlayabilmekten öylesine uzaktı ki... Ramon, Sybil'ın sandığı gibi sevdiği kadınla dünya arasına gerili ağır yalnızlık tülünü gerçekten delip geçememişti. O tül hâlâ oradaydı.

Araba durdu. Ramon onun arabadan inmesine yardım ederken, Sybil bu dokunuştan zevk aldı.

Taksiyle dönüşleri sırasında da sessizlik bozulmadı.

Sonra Sybil ve Ramon, eski tuğla yapının giriş kapısının önünde durdular. "Yeniden düşünecek misin?" diye sordu Ramon. Yüzüne üzüntü gölgeleri düşmüştü.

"Keşke..." diye cevap verdi Sybil.

İçten gelen yakarışları 'Bunu nasıl halledeceğim?' biçimindeydi. Geçmiş yıllarda önemli anları ben yönetmiyordum; ötekilerin benim yerime gerekli şeyleri yapmalarına izin veriyordum. Oysa şimdi öyle değilim. Şimdi kendi sorunlarımla başa çıkabilecek durumdayım. Ayrıca duygusallıkla gerçekler arasındaki farklılığı da

görebilecek bilinçteyim. Ramon beni seviyor, ama onu bağlayan ipleri var. Ben de onu seviyorum ve o çocukları istiyorum. Ama Ramon zaman'ı yine o eski düşman niteliğine dönüştürüyor.

Adamın dudakları ve yanakları sarardı. İyice durgunlaştı. Sonra içine kapanık bir hal aldı.

“Sana hiçbir kötülük gelmemesini, her şeyin iyi olmasını dilerim,” dedi. “Ama sen fikrini değiştirene ve bunu bana bildirene dek artık birbirimizi görmeyeceğiz.”

“Böyle mi ayrılmalıydık, Ramon?”

“Karar senindir, Sybil” dedi soğuk bir ifadeyle. “Ama unutma, kararından dönmek de senin elinde.”

Başından aşağı kaynar sular boşalmaktaydı sanki, ama dünya hâlâ yerinde duruyordu. Ramon acı bir sesle konuşmaya başladığı zaman dünya da başına yıkıldı Sybil'in: “Yalnızca beni değil, aynı zamanda daha tanımadan sevdiğini iddia ettiğin o çocukları da ittin. Ama sana bir kez daha söylüyorum: Hâlâ bunları geri alabilirsin.” Sonra sırtını döndü, birkaç adım attı ve yine geri döndü. Yüzük kutusunu Sybil'in avucuna koydu ve: “Bunu yine de al,” dedi. “Bu senin doğduğun ay'ı temsil eden uğur taşın. Ve sen güzel şeyleri seversin. Bunu, yadsıdığın bir hayatın ya da kendi hayatını yadsıyışının bir anısı olarak kabul et.”

Sybil eve daldı koşarak.

Ramon'u yadsımasını düşünüyordu, tıpkı kendisinin sık sık yadsındığı gibi. Üç buçuk yaşındayken hastanedeki bir doktora: “Küçük bir kızınız olsun ister miydiniz?” diye sormuştu. St. Mary's Hastanesindeki doktor kendisinden, tıpkı şimdi kendisinin Ramon'dan uzaklaşması gibi uzaklaşıp gitmişti. Doktorun uzun yıllar önce tek bir çocuğa yaptığını şimdi kendisi üç çocuğa yapıyordu.

Ancak bir iki saniye sonra, kendi davranışından dolayı kendisini suçlu hissedemeyeceğini anladı. Ramon'un, suçu kendi üzerine yükleme çabaları başarılı olamamıştı. Bunu anlamasıyla birlikte yeniden güç kazandı.

Kendi kendine şunu sordu: Çok-kişilikli oluşumu, hayatta en çok istediğim şeylerden beni alıkoyan gerçek korkuların yerine bir maske olarak mı kullanıyorum acaba? Ramon'u ve onun çocuklarını kendi hastalığımдан koruyabilmek için kendi kendimi feda edecek ölçüde ahlaklı ve soylu bir kişi miyim ben yoksa? Ama Sybil kurtuluşunun, düzelmekte olan sağlığı için yapacağı fedakârlıklara bağlı olduğunu biliyordu.

Sanki bu ani anlayışla bağlantılıymış gibi eve girer girmez, ilk işi, Ramon'un üç gün önce kendisine getirdiği solmuş gülleri vazodan çıkarıp atmak oldu.

Ertesi sabah Sybil işe gitmemeyi düşündü, ama zorla gitti. Yine bilinçlilik diye düşündü. Ama Ramon orada değildi. Öğrendiğine göre özel görevi sona ermişti ve artık otele dönmeyecekti.

Zaman yok. Ramon gerçekten de söylediği şeyi kastetmişti demek.

Haftanın sonuna doğru, Ramon'la birlikte oldukları bir yerde tek başına kalmayı çok acı bulan Sybil, Gotham'daki işinden ayrıldı.

Sybil, Ramon'un içinde kendisine karşı en ufak bir öç duygusunun bile kalmadığından emindi. Hem tabiatı, hem de ilkeleri bakımından Ramon kötü duygulara yüreğinde yer vermeyecek kadar üstün bir kişiliğe sahipti. Ama aşkını yadsıdığı için belki Sybil'ı hiçbir zaman bağışlamayacaktı ki, bu apayrı bir konuydu.

Anısı sürüp giden bir işkence halini almıştı. Üzüntü dolu bir alev gibi içten içe yanıyor, sönmek bilmeyen bir acı kaynağı oluyordu. Evlenme önerisinin gerçekçi ve aceleci biçimini, hemen işleme geçilmesi yolundaki tutumunu nesnel açıdan hatırlamaya çalışarak üzüntüsünü geçiştirmeye çalıştı. Yine de gözyaşlarıyla dolu geçiyordu günleri. İçindeki 'ötekiler'in sözleriye acısını artırıyor-du. Vicky: "İyi bir insandı. Hepimiz sevmiştik onu. Ona gerçeği

söylemeliydin!” Peggy: Müthiş bir adamdı hepimiz istiyorduk onunla evlenmeyi. Vanessa’nın alaycı hakaretleri: “Onu geri çevirdin çünkü belki gerçekte onu istemiyordun!”

Ramon gittikten az bir süre sonra dönen Dr. Wilbur, hastasındaki gelişme karşısında çok etkilenmişti. Sybil’in mektupları durumu çoktan bildirmişti: “Siz gittiğiniz halde ilk kez kendimi hiç yitirmedim!” diyerek. Sybil’ı bu süre içerisinde gören psikiyatrist arkadaşları da bu sözleri doğrulamıştı.

Ayrıca, analizin yeniden başladığı ilk birkaç hafta içerisinde gerek muayenehanede olsun, gerekse dışarıda, Sybil daha güçlü ve daha kendinden emindi. Onun durumunda ruhsal ve bedensel bağlılığın delili olmak üzere, biraz kilo bile almıştı. Sybil’in *grande Hysterie*’sinin güçlü bir psikosomatik yönü vardı.

Ne var ki, Ramon’la olan ilişkisi doktoru üzmüştü. Sybil’in, mektuplarında bu konuya değinimleri doktorda işin ciddiyeti açısından yeterli bir izlenim sağlayacak ölçüde güçlü olmamıştı. Eğer ülkede olsa, Ramon’la konuşarak bu sorunu çözebilmiş olacağı kanısındaydı şimdi.

Yeni olgunluğu içerisindeki Sybil’sa, bunun da bir işe yarayamayacağını, çünkü Ramon’un duygusal sorunlardan ya da akıl hastalıklarından anlayabilecek bir kişi olmadığını ısrarla tekrarlamaktaydı. Dr. Wilbur’un Sybil’ı, Ramon’a mektup yazması ve böylece kendisiyle Ramon arasında haberleşme olanağını sağlaması yolundaki çabaları da boşa gitti. Sybil buna karşılık olarak:

“İlk önce, ne zaman iyileşeceğimi öğrenmeliyim,” dedi.

“Çok daha iyisin artık,” cevabını verdi doktor. “Benim yokluğumda hiç kendini yitirmediğini yazmıştın mektuplarında. Ramon’dan ayrıldıktan sonra da böyle devam edebildi mi?”

“Evet,” dedi Sybil güven içerisinde. “Ötekiler zaman zaman ve özellikle bittiğinde benimle konuştular, ama ben ne dersem o oldu.”

Dr. Wilbur hastasındaki değişiklikleri algılamaya çalışırken Sybil.

“Ama siz benim soruma cevap vermediniz,” dedi. “Ne zaman iyileşeceğim?”

“Bilmiyorum, Sybil. Ramon’la olan ilişkilerinde sağlıklı belirtiler gösterdin. Ama oğlanlar hâlâ bütünleşmeye karşı savaşlarını sürdürüyorlar.”

Sybil gözlerini hiç ayırmaksızın doktora bakarak, “Sorumu cevaplamadınız,” dedi. “Eğer bana bir, iki ya da üç ay sonra bütünüyle iyileşeceğimi söylemiş olsaydınız ben de Ramon’a mektup yazabilir ve onun beni anlaması umudu içerisinde şansımı deneyebilirdim. Ama zaman bir kez daha kötü bir oyun oynadı bana.”

“Eğer seni seviyorsa, nasıl olsa anlayacaktır,” diye karşı çıkmak istedi doktor. “Yazalım ve deneyelim.”

“Hayır.” Sybil cevabını yavaşça vermişti. “Ramon pratik düşünceli bir adam. Sinir hastası bir kadını beklemeyecektir.”

Sybil doktorun yanından ayrılırken benliğinin ta derinliklerine kadar yalnız hissediyordu kendisini. Şarkılarda, diye düşündü, insanlar birbirlerine ait oluyorlar, seviliyorlar, yaşıyorlar, dans ediyorlar, geziniyorlar. Sybil’ın sevdiğiyse, koparılıp alınmıştı elinden.

Bir daha âşık olacağını ummuyordu. Yine de bu yenilgisinden bir zafer vardı. Eskiden böyle büyük acılı anlarda kişiliği bölünürdü. Oysa şimdi yalnızca kendine egemen olmakla kalmamış, aynı zamanda sağlam bir kişiliği tatmıştı. Geçmişteki duyguları şimdi ne kadar gerçekdışı gibi geliyorsa, Ramon için duyduğu acı ve ıstırap da o kadar gerçektir. Bu acı ne kadar korkunçsa da, yeni gerçekleri iyiydi. İstirabına karşın hayatı boyunca ilk kez dünya yüzündeki yerini kendi başına savunabilecek kadar sağlamdı Sybil.

Bir Bütün

“Ölü asmalar, eski asmalar, dikenler ya da fundalar,” diyordu Marcia, 1965 yılında ipnotizma edildiği bir sırada. “Hayattan ve dünyadan korkuyorum... Dünya yüzüne çıkmaktan korkuyorum. Yadsınmaktan, itilmekten, bir yana itilmekten korkuyorum.” Bu, yeniden giriş’in doğal bir korkusuydu.

“Ben sağlıklı insanlar arasında sağlıklı bir insan olarak yaşamayı dört gözle bekliyorum,” diyerek Vanessa kendi duygularını açıkladı. “Hayat yaşamak içindir ve ben çok uzun bir süredir bekledim bunu.”

“Bence Sybil, sandığından da ve hatta Sid’le benim sandığımızdan da daha değerli bir insan,” dedi aynı gün Mike. “Onunla ilgilenen, sevenler var Flora, Flora’nın annesi ve tabii, bayan doktor ve Ramon.”

“Belki,” diye ekledi Sid: “Sybil, Mike’yle benim yapmak istediğimiz, ama yapmamıza izin verilmemiş şeyleri yapabilir. Belki bir kadının da duvar bölgeleri yapması doğrudur. Belki istediği gibi bir kadın olabilir ve mesleğinde başarı gösterebilir. Mike’nin ve benim yeteneklerimizle, bizim canlılığımızla, bunları yapamayacağını sanmam. Yapmak istediği şeylere Mike ve ben de katılıyoruz bundan böyle. Yeni Sybil’i seviyoruz.”

Yeni Sybil? Ben kimim? diye sordu kendi kendine. O kim? diye sordu aynı şekilde Dr. Wilbur. Çünkü Sybil, her ne kadar hâlâ bütün bir kişi değilse de, artık yalnızca öteki kişiliklerini barındıran, gezen bir beden de değildi.

Bugünlerde Dorsett randevularına gelen tek kişi, hep bu yeni Sybil oluyordu. Dr. Wilbur, ötekilerle ilişki kurmak istediğinde bunu ancak ipnotizma yoluyla gerçekleştirebiliyordu.

Mary'nin eskimo kulübesinden çıkmasından hemen sonra Mary ve Sybil Ann birleşmişlerdi. Sybil'a öteki kişilerden her zaman için daha yakın olan Vanessa, aynı yönde biraz daha ilerlemişti. Vanessa'nın, iki yüzlülüğe karşı şiddetle dile getirdiği nefret, Sybil'ın geçmişte ve şimdiki zamanda bu konuya eğilimini artırmış ve dünya görüşüne yeni boyutlar kazandırmıştı. Daha önceleri hastanın iyileşmeye karşı duyduğu tipik korkuları ifade eden Marcia, Sybil'la birleşerek iyileşmişti. Bu birleşme, Annenin ölmesi isteğini Marcia'nın da kabullenmesinden sonra mümkün olabilmişti.

Peggy çağırıldığı halde gelmiyordu. Peggy Lou ve Peggy Ann zaten Peggy halinde bütünleşmişlerdi; şimdi bu birleşme daha da ileri gitmişti. Bölünmüş geçmişin bu savunucuları öfkeli ve korkulu anılarıyla Sybil'a dönmüşlerdi. Ramon'un çok beğendiği o portreyi -kendisinin son eserini- yaptıktan sonra, Peggy ayrı bir kişilik olmaktan çıkmıştı. Ama saldırganlığı, şimdiki Sybil'ın başta özelliklerinden biriydi.

Ne var ki yeni belirlenmeye başlayan Sybil, Dr. Wilbur'un ilk başta umduğundan çok farklıydı. Vicky bütün anılara sahip olduğu ve ilk gerçek Sybil'a özgü çok daha fazla özellik taşıdığı içindir ki doktor, gezen Sybil dahil bütün kişilikleri yok ederek, Vicky'nin tek bir kişi halinde kalmasına çalışmanın iyi bir düşünce olacağını sanmıştı. Oysa doktor bir süre sonra öteki bütün kişilikler gibi, Vicky'nin de var olmasının tek nedeninin, ana kişiliğin yüzleşmeye katlanamadığı duyguları maskeleyebilmek olduğunu keşfetmişti.

Dolayısıyla tedavinin en uygun çözüm yolu öteki kişiliklerin bütün duyularının, anılarını, bilgilerini ve davranış biçimlerini kendisine geri getirip, orijinal çocuğun doğal yeteneklerini onarmak yoluyla ana beden'i korumak olmalıydı. Bu aynı zamanda Sybil'ın hayatının üçte birlik bölümünü tek başlarına yaşamış olan

öteki kişiliklerin deneylerini de ana bedene döndürmek anlamına geliyordu. Wilbur için öncü bir çalışmaydı bu.

Doktor, bütün kişiliklerin Sybil'a yaklaştıklarını biliyordu. Sybil değiştikçe, ötekiler de değişiyorlardı. Önceleri Sybil'ın annesi iki yolla yadsınıyordu. Sybil, Hattie Dorsett'in kendi annesi olduğunu kabul ediyor, ama ona duyduğu nefreti yadsıyordu. Ötekilerse, nefret ettikleri kadının kendi anneleri olduğunu kabul etmiyorlardı. Arabadaki o sarsıntılı anda Sybil nefretini kabullendikten sonra, öteki kişilikler de Hattie'yi kabul etmeye ve onu "anneleri" olarak görmeye başladılar. Hatta kendisini almak üzere ailesi bir türlü Fransa'dan gelemeyen Vicky bile sonunda; "Sybil'ın annesi benim de annemdir," biçiminde bir itirafta bulundu.

Sybil, ötekilerin davranışlarını benimsemekteydi. Örneğin, Peggy Lou'nun kendine özgü bir yanını alarak Sybil da karakalem resimler yapmaya başlamıştı. Gerçekte kişiliklerin hepsi birbirlerinin resim çalışmalarından bir şeyler kapmışlardı. Öte yandan Peggy, Bayan Henderson'un beşinci sınıfında öğrenilen çarpımı Sybil'a verdiği halde, Sybil bunda hâlâ başarılı olmamıştı.

1965 yılı Mayıs ve Haziran aylarında yapay uyutmalar giderek daha da azaltılmış ve ancak başka biçimlerde erişilemeyen kişiliklerle görüşme olanağını sağlama açısından zaman zaman başvuru olan bir yöntem haline dönüşmüştü. Sybil'ın bölündüğü ve ikinci derecedeki kişiliklerin görüldüğü günlerin sonu gelmiş gibiydi.

Sybil evinde, New York dışında bir iş bulabilme umuduyla kaybolduğu bir öğretmenler kurumuna özgeçmişiyle ilgili yazıları yazmakla meşguldü. Artık Dr. Wilbur olmaksızın da başının çaresine bakabileceğine inanıyor ve bağımsızlığını kanıtlamak için sabırsızlanıyordu. Yazı makinasının başında ansızın parmakları hissizleşti. Korkarak, telefonda Dr. Wilbur'u aramaya çalıştı, ama başaramadı. Flora'yı aradı. Telefonu cevap verildiğinde, Sybil bütünüyle felç olmuş gibiydi. Arkadaşına:

“Hastayım,” diye bağırdı. “Eğer bana bir şey olursa, pul albümü sat... Dr. Wilbur’un analiz için alacaklı olduğu parayı ona öde.” Sybil bir şeyler daha söylemek istedi, ama ahize elinden düştü. Kolları ve bacakları iradesi dışında hareket etmeye başladı. İleri doğru fırlayarak duvara çarptı, odanın ortasına fırladı bir kez daha ve bu arada tavana bile çarptı. Sonra hareketsiz, bir bohça gibi, yere yığıldı.

Flora kendisini bulduğunda Sybil mosmor, ürkütücü bir görünüşle orada yatmaktaydı. Konuşabildiğinde, yengin bir ses tonuyla: “Her şeyi izledim,” dedi. “Her an farkındaydım olup bitenlerin.”

Ayağa kalktığında Sybil, normal kişiliğinden daha uzun boylu gibiydi. Sybil’inkinden daha genç, hafif, canlı ve neşeli bir ses:

“Ben, Sybil’in olmak istediği kızım,” dedi. “Saçlarım sarı ve yüreğim bir kuş kadar hafif.”

Sonra o gitti ve Sybil geldi yerine.

“Kendimden geçmiş olmalıyım,” dedi. “Ama hâlâ mı? Nasıl olur?”

Flora, çok kısa bir süre kendini gösteren bu sarışın kişiliğin daha önceden tanıdığı on beş kişiden biri olmadığını hemen anlamıştı. Sybil’in neredeyse kesinlikle bütünleştiği bir sırada, analizin bu evresinde, yeni bir kişilik daha! Tabii ki, şu anda yapılacak şeyler öncelikle Sybil’ı yatağa yatırmak, yara berelerine soğuk bezler koymak ve Dr. Wilbur’u bulmaktı. Sonrası?..

Aynı gece daha geç bir saate Dr. Wilbur, Flora’ya, “Ciddi bir mide-bağırsak rahatsızlanması bu,” diye açıklamada bulundu. “Spazmozlu nöbet. Sybil olup bitenlerin bilincindeydi bu sırada.”

Sonra Flora, Dr. Wilbur’a sarışın’dan söz etti: “Bölünme çok kısa sürdü; belki bir dakikayı bile geçmedi,” dedi.

Dr. Wilbur düşünceli düşünceli, “Geçen Şubat ayında bu sarışınla muayenehanemde tanıştım,” dedi. “Ama o anda tam olarak fark edemedim. Sybil konuşuyordu; sonra eski günlerdeki gibi bir

dakika boş boş baktı. Sonra senin az önce tanımladığın sesi duydum. Bir dakika sürdü sürmedi ve geçip gitti.”

Ertesi gün muayenehanede Dr. Wilbur, Sybil’ı uyuttu. İlk gelen Mary Ann oldu.

“Bir nöbet geçirdik,” diye açıkladı. “İnsanı nöbetlere sürükleyecek öyle çok neden var ki... Willow Corners’in eski kilisesindeki insanlar... O boş, çirkin kilise. O insanlardan nefret ediyoruz.”

“Dün gece odamızda bir başkası vardı,” dedi Vicky.

“Sarışın! Gördüm onu,” diye ekledi Marcia. “Adını bilmiyorum.”

“Kim biliyor?” diye sordu Vanessa.

“Herhalde Vicky biliyordur” cevabını verdi Marcia, “çünkü onun bildiğini sanıyorum ben. Kimdi?”

“Yeni bir kız, ama yeni değil” diye cevapladı bu soruyu Vicky.

Soğuk bir resmiyet ve garip bir biçimde, ezberlenmiş bir konuşmayı andıran ses tonuyla: ansızın yeni yabancı konuşmaya başladı.

“Gerçekte yeni sayılmam,” dedi. “On dokuz yıldır buralardayım. Ben, Sybil’ın olmak istediği kızım. Sükûn içerisinde doğduğum için görünmeksizin yaşadım. Ötekiler hâlâ çocukken ben genç kızlığımı sürdürdüğüm için çocukluk sarsıntılarının izi de yoktur bende. Ne Hattie ne de Williard Dorsett’i tanırım; Willow Corners’de hiç oturmam; Willow Corners Kilisesine hiç gitmedim. Omaha’dayken geldim. Kolejde güzel günler geçirdim ve New York’u çok seviyorum. Kolej ve üniversitedeyken kız öğrenci gruplarına katılabilmek, erkek arkadaşlarla bol bol gezebilmek, spor törenlerinde çocukların başına geçip şarkılar söyletebilmek, her konuda öğrencilerin başına geçebilmek isterdim. Hayatı ve yaşamayı seviyorum. Benim yoluma çıkan tek engel, kendim olabilme özgürlüğünden yoksun kılınışımdı; güneşte yürüyüşler yapamıyor, dünyaya özgürce çıkamıyordum. Ama şimdi madem ötekiler dünya yüzüne çıkıyorlar, ben de onlarla birlikte gideceğim. Şimdi madem ötekiler kendi çatışmalarından kurtuldular, ben de onlarla

el ele verebileceğim. Benim hayat dolu oluşum onlara güç verecek; benim yaşama tutkum onlara canlılık katacak; benim yıpranmamış geçmişim onlara güven sunacak. Asla hastalanmamış olan ben, sağlıklı insanların korunmasız dünyalarında Sybil’la birlikte yürüyeceğim.”

“Hoş geldin,” dedi Vicky.

Hâlâ adını açıklamamış olan sarışının cevabı şöyle oldu: “Sen ve ben birbirimize aیتiz, Victoria. Ötekilerden farklı olarak biz çatışmalar ve sarsıntılar içerisinde yoğrulmadık; yalnızca Sybil’in arzularında yaşadık. Sen ve ben sarışınız, on altımız içerisinde yalnızca ikimiz. Sybil’in anne tarafından akrabaları arasında pek çok sarışın varmış ve annesi bu saç rengini pek severmiş anladığım kadarıyla. Biz sarışınız çünkü Sybil sarışın olmak isterdi.”

Sarışın, bir rüya kızıydı, Ramon’u beklerlerken genç kız heyecanı içerisinde aynaya bakan Sybil’in yanı başında o duruyordu. Eğer konuşması kulağa doğal gelmiyorsa, bunun nedeni yeni edinildiği bilgileri ve güveni heyecanla ortaya döken bir genç kızın ruh durumunda bulunmasından ötürüydü.

“Sybil’ı özgür bırakabilmek için geldim,” dedi sarışın. “Sybil dünyaya adımını attığı zaman, bir zamanlar Marcia’nın olan ölü asmalarını bir yana atacak ve yeni tomurcuklanan ağaçlar arasında, hayatın kışında değil ilkbaharında benimle birlikte yürümeye başlayacak.”

Sessizlik! Dr. Wilbur, sarışını biraz daha konuşturmak istedi, ama onun yerine Vicky cevap verdi: “Bu sarışın, Sybil’in genç kızlığıdır,” diye açıkladı.

“Biraz geç olmadı mı bu?” diye sordu Dr. Wilbur.

“Şimdi Sybil’la birlikte olma gereğini duyuyor.”

Doktor, sanki analizin ilk gününü yeniden yaşıyormuşçasına:

“Başkası var mı?” diye sordu.

Vicky adeta omuz silker gibi: “Neden olsun?” dedi. “Sarışını pek beklemiyorduk, bu doğru. Ama size de söylediği gibi, etkin

durumda olmasa bile on dokuz yıllık bir geçmişı var. Sybil çocukluğunun yükünü omuzlarında taşır ve yalnızca fiziksel bir gelişme duygusundan öte genç kızlığını yaşayamazken nasıl etkin olabilirdi ki?” Vicky biraz sustu. Sonra ekledi: “Normal bir genç kızlığı sürdürmek, Sybil için güçtü. Kendinden pek çok şeyi değişik bir biçimde çocukluğunda bırakmıştı. Şimdi Sybil o çocukluk sarsıntılarını atlattığına göre, yitik bir genç kızlığın, olgunluktan medet umarak geri dönüşünü beklemeniz gerekirdi.”

Vicky’nin sözcükleri yok olurken, sarışının canlı ama resmi sesi yeniden duyuldu: “Sybil âşık olana dek gerilerde kaldım ben. Ramon işinin sona ermeyeceğini anlayınca, Sybil’ı buruk bir yürek acısından koruyabilmek için ortaya çıktım. Ramon’la birlikteyen genç bir kızdı sanki, biliyorsunuz?”

“Eğer Sybil aşk hayatında genç kız gibi olmak istiyorsa böyle olamaması için hiçbir neden yok,” dedi doktor. “Her yaşta insan için durum böyle olabilir. Kırk iki yaşındayken de on sekiz yaşındaki sarışın bir genç kız gibi davranabilir. Sybil seni de alabilir bütünleşen benliği içerisine.”

“Öyle oldu zaten,” diye cevap verdi sarışın. “Ben son iyileşmeye engel bir tehlike değilim. Gerçekte o iyileşmenin çarklarının daha hızlı dönmesini sağlayacağım.”

“Dinliyor muydun Sybil,” diye sordu Dr. Wilbur.

“Evet” cevabını verdi Sybil. “Ve adını vermeyen bu kişiliğimin doğru söylediğini de biliyorum.”

Rüya kızının kişiliğinde somutlaşan bir istek yaşanmamış hayata, bölünmeler ve süreksizliklerle çürümüş, başarısızlığa uğramış kadınlığa, yeni bir gençlik sunmaktaydı.

Sarışının şaşırtıcı, ürkütücü, hayat-yenileyici olayı, Sybil’in hastalığının doruk noktası olduğunu sonradan kanıtladı. Bu olaydan sonra Sybil yalnız oturup, o yılın Haziran ayından beri öteki kişiliklerinin kendisiyle istekle paylaşmaya başladıkları duyguları davranışları, bilgileri ve deneyleri algılayarak pek çok gün geçirdi.

Ve belirginleşen kişiliğine yepyeni açılardan bakarken, içinde inanılmaz bir kişilik düzenlemesi gerçekleşmekteydi. Geçmiş, şimdiki zamanla karışıyordu; kişiliklerden hiçbirinin özellikleri ötekilere geçmiyordu. Geçmiş ve onunla birlikte üç buçuk yaşından bugüne dek bir bütün halinde yaşamamış olan Sybil adlı çocuk geri dönüyordu. Her şey aynı anda varmadı bilinç düzeyine, ama normal bir bellek ve zaman kavramı gibi şeyler öncelikle yerlerini aldılar. Otuz dokuz yıl sonra saat artık akıl ermez olmaktan çıkmıştı.

7 Temmuz krizinden bir hafta sonra Sybil heyecan içerisinde Dr. Wilbur'a, uğraş edinme yoluyla tedavi dalında öğretmenliğe kesin olarak atılma tasarılarını anlatıyordu. Bu da New York'tan ayrılması anlamına gelecekti.

"Eski korkuların yok olmuşa benzer. İyi görünüyorsun," dedi doktor.

"Oh, öyleyim" diye cevap verdi Sybil gülümseyerek. "Son nöbetimi de attım üzerimden. Ama o sırada olan her şeyden bilinçli olarak haberliydim. Geçmişte olduğu gibi karşılamadım olayı." Sonra ekledi: "Ya sarışın? Bence o da benimle birlik. Artık kesinlikle bölünmeyeceğimden eminim."

"Bunu daha önce hiç söylememiştin," dedi doktor. "Hatta ötekilerden hiçbirinin görünmediği bütün bu süre boyunca bile."

"Söylememiştim," dedi Sybil; "çünkü buna inanamıyordum, bunu hissedemiyordum o zamanlar."

"Eğer ötekilerin bütün anıları artık senin olmuşa bunu anlayabiliriz," diye açıkladı doktor. "Deneyelim bakalım."

Bunu izleyen birkaç uyutma seansında Dr. Wilbur, Sybil'in anılarıyla özel kişiliklerini hâlâ korumayı sürdürenlerinkileri karşılaştırdı.

Bu kişiliklerden hiçbirisinin, Sybil'in da paylaşmadığı bir anısı yoktu.

Ayrıca, Sybil'in bu kişiliklere karşı tutumu başlangıçtaki yadsımadan, hoşnutsuzluğa, giderek kabullenmeye ve hatta sevmeye

doğru bütünleyle bir değişme göstermişti. Kendisinin bu parçalarını sevmeyi öğrendikten sonra kendi-kendinden nefret etmenin yerini kendini-sevme duygusu almıştı. Bu değişiklik, bütünleşmesinin ve onarımının önemli bir ölçüsüydü.

7 Temmuz krizinden üç hafta sonra Dr. Wilbur, Sybil'ı uyuttu ve Vicky Antoinette'yi çağırdı.

“İşler nasıl gidiyor, Vicky?” diye sordu. “Aşağıda ne gibi gelişmeler var?”

“Ben artık Sybil'ın bir parçasıyım, biliyorsunuz?” diye cevap verdi Vicky. O her zaman bana benzemek isterdi. Şimdi bir bütünü. Eskiden şu ya da bu olay için ‘benden önce’ deyimini kullanırdım; şimdiyse, ‘benden sonra’ diyorum. Görüyorsunuz ya, artık bütünüyle özgür değilim.”

Doktor Cornelia B. Wilbur'un, Victoria Antoinette Scharleau'yla son konuşması oldu bu.

2 Eylül 1965 günü Dr. Wilbur, Dorsett olayıyla ilgili günlük analitik notlarına şunu geçirdi: Bütün kişilikler bir bütün oldu.”

30 Eylül 1965, eski tuğla yapılı binada taşınma günüydü. Sybil'ın eşyaları ve resimleri, uğraş terapisti olarak bir iş bulduğu Pennsylvania'ya gidiyordu. New York'taki son iki haftasını geçirmek üzere kendisi de zaten Flora'nın evine taşınmıştı.

Arkadaşının evine giren Sybil yalnızca Flora'ya değil, kendi kendine bile yeniydi. “Gezinen beden Sybil” değildi artık. Ne de öteki on beş kişilikten biriydi. *Onların hepsiydi. Fırtına* adlı oyununda, keşfetmenin eşiğinde duran Miranda gibi neredeyse bağıracaktı: “Ooo, hayret! / Burada ne çok iyi yaratık var/ İnsanlık ne güzel / O cesur yeni dünya / Ne çok insanın var!”

Dünya yeni gibi gözüküyordu, çünkü kendisi yeniydi; gerçek bir dünyaydı, çünkü olgunluk çağında ilk kez bir bütün ve gerçek kişiydi Sybil. Paltosunu çıkarıp bavullarını yerleştirip bir iskemleye çöktükten sonra sustu. Sonra, “Buraya daha önce de gelmişim; ama gelmemiş de sayılırım,” dedi.

“Ben’den kastın ne?” diye sordu Flora.

“Hissedebilen. Şimdi yeni, gerçek duygularım var. Eskisi gibi değil.”

“Eskisi gibi değil” cümlesi, şimdi Sybil’in otuz dokuz yıldır ötekiler tarafından maskelenen duygularına kavuşmuş olmasına rağmen, ‘ben’ derken yine de “gezen” bedenini kastettiğinin bir deliliydi.

Flora akşam kahvaltısı hazırlamıştı; kahvaltılarını ederlerken bir süre, kişisel olmayan konulardan söz ettiler. Sonra az önce söylenenlerle ilgisiz bir cümle kullanan Sybil konuyu değiştirdi:

“Anılar bir insanı duygusal olgunluğa yapıyor.”

Bu, her ne kadar bir genelleme biçiminde söylenmişse de, Flora gerçekte Sybil’in kendisini kastettiğini ve şöyle demek istediğini anlamıştı: artık ötekiler kendi anılarını bana geri verdiklerine göre, ben de duygusal bir olgunluğa erişmiş oldum; şimdi ben bir bütünü, olgunum.

İlginçtir ki, bu yeni Sybil daha olgunlaşırken aynı zamanda kırk iki yaşına oranla çok daha genç bir görünüm kazanmıştı. Hatta: “Benim yaşımdakilerin uzun yıllardır bildiği şeyleri ben daha yeni keşfediyorum,” derken bu izlenim daha güçlü bir hal almıştı.

Ertesi sabah kahvaltıda Sybil: “Yaptığım her işi, yaptığım bütün süre boyunca bilinçli olarak bilebileceğim günü öyle umutla beklemiştim ki,” dedi ve ekledi: “Şimdi her bir dakikamın hesabını verebilirim. Uyandığım zaman dün ne yaptığımı biliyorum ve bugünümde yapacaklarımı tasarlayabiliyorum.” Flora’ya ve Flora’nın annesine bakarak heyecanla sordu: “Önünüzde *bütün* bir gün, kendi başınıza sahip çıkacağınız bir gün olmasının ne demek olduğunu biliyor musunuz?”

Böylece, bambaşka türlü geçen otuz dokuz yılın sonunda, bütün bir gün, Sybil’in kendisinini. Önceden zaman, öteki kişiliklerle paylaşılarak yitirilip gidiyordu. Şimdiyse zaman kendi-kendini-anlama olanağını sunuyordu Sybil’a.

Her sabah önündeki günü tasarlarken gözleri parlıyordu ve yapacağı işin niteliğiyle büsbütün orantısız bir heyecan duruyordu. Gün devam edip, Sybil olağan işleri yaparken -kitap okur, televizyon seyreder, konuşurken- bu heyecan fırtınası, artan bir bilinçlilik içerisinde sürüyordu.

Bir akşam Flora'ya, "Gazetede tanınmış bir kişinin adını okuyorum," dedi. "Sonra televizyonda aynı adı yeniden duyuyorum. Sonra birisi ondan söz ediyor. Her seferinde tanıyorum!" Sonra bakışlarında hatırlamanın verdiği bir acıyla ekledi: "Geçmişte bunu yapamadığım öyle çok zaman olmuştur ki..." *Geçmişte* sözcüğünü, bir daha başa gelmeyecek bir felaketin, insanda bıraktığı garip büyüleyici etkisi altında duraklayarak söylemişti. Sonra çok-kişilikli bir insan olmanın yarattığı yalnızlığı, itilmeyi açıklayarak şöyle dedi: "Gazetede o adı görürdüm ama, televizyonda yeniden duyduğumda ben, daha önce buna gazetede rastlamış olan 'ben' değil, bir başkası olurum genellikle. Konuşma sırasında aynı addan söz edildiğinde de yine bir başkası benim yerimde olurdu kesinlikle. Parçaları bir araya getirmem de dolayısıyla olanaksızlaşırdı."

Yine eski gezen bedeninden söz ederken 'Ben' sözcüğünü kullanmaktaydı. Yengin bir ifadeyle ekledi: "Artık parçaların hepsi bir arada. Dünya bir bütün oldu gözlerimin önünde."

Sonra bakışlarını Flora'ya dikip, büyük bir açık yüreklilikle, "Bütün bir televizyon programını, başkalarından karışmalar olmaksızın sonuna dek izleyebilmenin başkaları için hiçbir anlam ifade etmediğini biliyorum, ama benim için bu bir devrimdir!" derken gözleri ansızın dalgınlaşmıştı.

Öteki algıları da artık teker teker sözcüklere dökülmekteydi: "Burası sessiz, çok sessiz," deyiverdi bir başka gece. "İşin aslına bakacak olursanız ben de sessizim, içim sessiz yani. Kendi kendimle tartışmalar yok artık."

Yine bir başka gece Flora ve Flora'nın annesiyle bir akşam yemeği çağırısından eve döndüklerinde Sybil kendisine şövalyelik

payesi sunuyormuşçasına üstün bir gurur havası içerisinde duygularını özetledi:

“Her an oradaydım. Ben kendim, Sybil. Yiyecekleri görüyor, konuşmanın her anını hâlâ hatırlıyorum. Hepsini.”

Basit şeyler anıtsal özellikler kazanır olmuştı. Örneğin bir sabah alışverişten eve döndüğünde portakal suyunu unuttuğunu fark etti. Neşe içerisinde: “Öteki insanlarınki gibi unutkanlıklar şahaneydi,” dedi. Bu cümlede şakadan çok bir kaynaşma yemini -insanlıkla bütünleşme sevinci- yatıyordu.

Sybil, bir sabah giysilik kumaş almak üzere Gimbels’e gitmek istedi. Flora da onunla birlikte gitti. Dükkân kalabalıktı. Tezgâhın önünde bir dolu kadın vardı. Tezgâhtar Sybil’dan sonra gelen bir müşteriyle ilgilenmeye başlayınca Sybil karşı çıktı:

“Özür dilerim ama, ben daha önce gelmiştim,” dedi.

Flora’nın soluğu kesildi. Geçmişte böyle saldırgan bir tutum Sybil için olanaksızdı; ancak öteki kişiliklerin birinden, genellikle de Peggy Lou’dan gelirdi. Oysa şimdi buradaki tek kişilik, yeni ve kendine güvenen Sybil’dı.

Analizin başarısının başka belirtileri izledi bunları. Tezgâhtar kadın, Sybil’a faturayı uzattı. Sybil, metre başına düşen fiyatla kaç metre aldığını çarparak toplamın doğru olup olmadığını denetledi. Geçmişte faturanın doğruluğunu araştırması için Sybil yanındaki arkadaşlarından yardım isterdi. Ama Bayan Henderson’un beşinci sınıfından bu yana edindiği bilgileri kendisine sunan Peggy Lou’nun ve tedavisinin analiz-sonrası bölümünde geri verilen bilgileri nasıl kullanacağını yeni Sybil’a öğreten Dr. Wilbur’un çabası sonucu, Sybil bu işlemi kendi başına yaptı.

Giysilerin sergilendiği bölümde Sybil, kol ağızları ve kemerinde kırmızı ve sarı renkli soyut desenleri olan kahverengi bir giysiyi çok beğendi. Dükkândan çıktıktan sonra Flora’ya: “Kahverengi giysiyi Sybil için aldım,” dedi: “ama renkli desenleri benim Peggy bölümüm için seçtim.”

Gimbels'den çıkınca Flora taksi çağırmak üzere elini kaldırdı. Ama Sybil kendisini durdurdu ve:

“Otobüse binelim,” dedi. Sybil’in otobüslere duyduğu büyük korkuyu hatırlayan Flora bu sözün önemini iyice fark etmişti. “Herkes otobüse binip bir yerlere gidebilir. Öyle basit ki...” diye ekledi Sybil. Ve otobüste, dükkândayken Flora’nın aklından geçmiş olan bazı düşünceleri dile getirdi: “Aritmetik hesapların kendi yerime, başkalarına bıraktırdım,” dedi. “Ya da hiç yapmazdım. Ama şimdi kendim, işin içinden çıkabiliyorum. İstedğim şeyleri ısmarlayabiliyorum, takside para bozdurabiliyorum, bir giysi ya da perdenin kumaşını kendim hesaplayabiliyorum, resimlerimi çerçeveleyecek çitaları ölçebiliyorum... Önceden yapamadığım her şeyi yapabiliyorum.” Yine *önceden* sözcüğü ilginç bir vurguyla söylenmişti; ayrıca, şimdiki yeni özgürlüğünü dile getiren bir sevinç taşıyordu bu kelimeden.

Tabii, bu arada zaman zaman, eskiden öteki kişiliklere özgü esintiler göze çarpmıyor değildi. Yeni Sybil odada dönüp dolaşarak:

“Gidiyorum. Yepyeni bir hayat kuracağım kendime. Her şey öyle heyecan verici ki... Yapacak pek çok şey var, gidecek bir sürü yer...” diyordu ara sıra. Flora’ya bu sözler, Peggy Lou’nun ötekilerden büsbütün ayrılp gitme özlemi çektiği günlerdeki konuşmalarını hatırlatıyordu.

Eve konuklar geldiğinde ve Sybil eski Amerikan mobilyaları üzerine konuştuğu ya da “İnsanlar nasıl olur da sıkıldıklarından söz ederler,” gibi fikirler ileri attığı zamanlarda, Vicky’nin bu havası esiyordu ortalıkta.

Kendisini pek şaşırtıcı bir biçimde sunan ve çok hızlı bütünleşen sarışın, Sybil’in yeni canlılığının coşkun neşesinde varlığını koruyor gibiydi.

Yeni Sybil, Mike ya da Sid’in yapacağı gibi, kırılan seramik bir vazoyu onarıyor; Mary’nin bir zamanlar pek sık pişirdiği kuzu fırı-

nı zevkle hazırlıyor ve en hayret verici yönüyle Chopin'in Si Minör Noktüm'ünü çalıyordu. Geçmişte piyanoyu yalnızca Vanessa çalabilirdi.

Nancy Lou Ann'ın esintileri, Sybil'in Flora'ya şu sözlerinde sezelebilirdi:

“Bir zamanlar dar görüşlü ve tutucu olduğum için şimdi utanıyorum. Artık Katoliklerden korkmuyorum.” Ve yine şu cümlelerde: “Dinsel inançlarım hâlâ, Protestan mezhebine bağlılığım biçiminde sürüyor. Ama işkenceyi akıldan çıkarıp inançları yeni bir görüş açısından değerlendirmem söz konusu”. Sanki “Mary eskimo kulübelerinden dışarı çıktı,” der gibiydi bunları söylerken.

Özgür ve bağımsız varlıklar değildi artık bir zamanların bölünmüş kişilikleri. Başarılı biçimde bütünleşmişlerdi ve şimdi kendilerine özgü nitelikleri, bütün bir kişiliğin değişik yönleri olarak sergiyorlardı.

Bütünlük duygusu her ne kadar, yaşama zevkinden doğan bir mutluluk duygusunu, önünde bütün bir günün uzandığını bilmenin coşkunca hayretini, dünya ile başa çıkabilecek durumda olmanın yeni güvenini yepyeni bir olgunluk ve gençlikten gelen sevindirici bir dengeyi beraberinde getirdiyse de, Sybil'in yeni iyileşmiş olan ruhsal yapısı yine de biraz nazik denebilecek durumdaydı. Kendi kendisine pek fazla güvenilebilecek kesinliğe gelmiş değildi; henüz bütünüyle hazır sayılamazdı. Panik anları, şiddetli ama çabuk bastırılan, gelecekte-korku feveranları vardı. Zaman zaman:

“Yeniden hastalanmak istemiyorum,” diye mırıldanıyordu. “Gün geçerken, sürekli olarak akşamın bana neler hazırlayabileceğini düşünerek korkuyorum.”

Flora, Sybil'in korkularının dokunaklı şiddetini düşünüyor ve Sybil için bu korkuların ne kadar normal, dolayısıyla güzel olduğu sonucunu çıkarıyordu; o da herkes gibi yaşlanmaktan korkuyordu çünkü gerçekte.

En acı veren konuşmalar, Ramon'la ilgili olanlardı. Sybil yeni

işine gitmeden önceki son geceye gelene dek bir kez olsun şunu söylememiştir:

“Ona beklemesini söylemeliydim. Bu kadar çabuk iyileşebileceğimi bilseydim...” Ve Sybil, bir zamanlar hiç ağlayamayan Sybil, gözyaşlarını bıraktı dilediklerince aksınlar diye.

Flora’nın evinde geçirdiği iki hafta boyunca, Dr. Wilbur oldukça yakınlarındaydı. Her gün Sybil’ı telefonla arıyordu; birkaç kere de akşam yemeğine geldi. Birlikte yeni tasarıları üzerine konuştular. Sybil, Pennsylvania Hastanesinin, duygusal rahatsızlıkları olan çocuklar bölümünde uğraş edindirme terapisti olarak bir görev sağlamıştı. Sybil için bu, yeniden öğretmenliğe başlayana dek, kısa süreli bir işti.

15 Ekim 1965’de, ayrılık günü gelip çatığında doktor ve eski hastası, Flora’nın evinden çıktılar. On bir yıllık bir yolculuğu birlikte sürdürmüş olan bu iki kadın, yeni Sybil’ın yeni zamanının şafağına doğru kendi ayrı yolculuklarına başlamışlardı. Bölünmüş durumda gezen bedenin yerini alan on yedinci bir kişiliğin belirlenmesi; gerçeğin içerlerde, yüzeydekilerinse birer yalan olduğunun en somut kanıtlamasıydı. Çünkü bütün dünyanın gözleri önünde uzun yıllar geçiren bölünmüş kişiliğin derinliklerinde yine bütün dünyanın uzun süre yadsıdığı bu yeni kadın varlığını sürdürmüştü.

SONSÖZ

YENİ SYBİL'İN YENİ ZAMANI

Ben, yani öyküdeki Flora ve bu kitabın yazarı, evimden ayrıldıktan sonra yedi yılı aşkın bir süredir Sybil'dan kopmadım. Bana yazdığı mektuplardan size aktaracağım bölümlerde siz de yeni Sybil'ı, yeni zamanı içerisinde izleyebileceksiniz:

4 Kasım, 1965: “Evimi görebilmeni isterdim. Connie (Dr. Wilbur, satın almanın kiralamaktan daha ucuz olacağını söyledi ve bana, ödemeyi yapabilmem için ödünç para verdi. Konuk salonum oldukça büyük. Doktor Connie, sen ve Laura için orası. Tamam mı? Kendime ait bir yerim olduğu için pek seviyorum. Capri de burada benimle birlikte. Onun en sevdiği yer, ön taraftaki cam kenarı. Zaman zaman, acaba benim şimdi yalnızca ben olduğumun o da farkında mı diye düşündüğüm oluyor...”

20 Ocak, 1966: “Geçen kış kitap okuyacak zaman bulabildim. *Dostluk ve Öldürme*, *Amelia Earhart'ın Aranişı*, *Baba Hemingway*, *Jüri Dönüyor*, *Başkalarının Parası*, *Şatodaki Kral*, *Çin Aynası* adlı romanları, Bruce Catton'un, İç Savaş üzerine yazdığı üç ciltlik yapıtını okudum. Okuduğum dergi yazılarından çoğu gibi bu yapıtların çoğu da bir zamanlar pek çok kişilik halinde dünya yüzündeki olayları izleyemediğim devrelerin olay ve kişilerini anlatıyor. O vakitler bunlar hakkında ancak sessiz bir boyun eğme durumunda zaman zaman bir şeyler duyar gibi oluyordum. Yetişmem gereken pek çok şey var. Örneğin Alger Hiss ve Whittaker Chambers benim için iki özel addan başka bir şey değildi.”

25 Eylül, 1966: “Düşün ki, hemen hemen bir yıldır buradayım. Bu benim hayatımın ilk sürekli yılı oldu. Günlerin nasıl düzgün bir biçimde haftaları, haftaların ayları oluşturduğunu geri dönüp baktığım zaman görmek ve anlamak hayret verici bir şey. Geçen yıl yalnızca bir gün, o da kulak ağrısı nedeniyle işime gidemedim. Bu günlerimden hiçbirinin engellenmemesi tattığım zevklerin en büyüğü. İnsanlar benim varlığımı öylesine olağan kabul ediyorlar ki, yanılıyorlar.

“Her şey iyi gitti. Büsbütün de kolay değil tabii, ama büyük sorunlarla karşılaşmaksızın. Yedi aydan sonra ücretimde yükselme bile oldu. Belirli bir miktar üzerinden mukavele imzalamış olduğum için bunu beklemiyordum, dolayısıyla çok şaşırdım. Yine de hâlâ öğretmenliğe döneceğim günü iple çekiyorum. İyi bir olanak var önümde.”

“Sözünü ettiğim özel resim derslerini aldığımı mı, yoksa verdiğimi mi anlayamamışsın. Sana bunlardan daha önce de söz ettim sanıyorum. Görüyorsun, seni aklımdan öyle sık ziyaret ediyor ve seninle konuşuyorum ki, sonra bunları sana gerçekte söylememiş olduğumu unutuyorum. Sözünü ettiğim dersler, yağlıboya resim dersleri ve büyükler için. Evimdeki atölyemde çalıştırıyorum onları. Anlayabiliyor musun? Odamda değil, evimde. Sonunda Mary’le ötekilerin bir yuvası oldu ama, artık ne Mary ne de ötekiler var. Yalnızca ben varım.”

8 Ocak, 1967: “Sağlıklı bir insanın neler yapabileceğini görmek beni hâlâ hayretler içerisinde bırakıyor; öyle şanslıyım ki.”

14 Ocak, 1967: “En sonunda neyi bitirdiğimi kırk yıl düşünsem bulamazsın. Küçük, süslü yazı masanın üstüne asman için bir tablo. Bu, sizin ikiniz için başladığım resim değil. Annen öldükten sonra onu bitirmeye gönlüm elvermedi. Yitirme duygularını bir türlü kabullenemiyorum, senin bunu anlayabileceğinden eminim. Bu ne-

denle, büsbütün değişik bir resme başladım. Yağlı boyaya benzen ve onun kadar kalıcı olan kazeinle yaptım bunu ve çerçeveledim; New York'a geldiğimizde sana verilmek üzere hazır bekliyor. Eğer Connie hâlâ sana sözünü etmemişse sanırım bu gezi iki haftaya kadar olacak, ama yalnız birkaç gün için. Connie'nin randevuları varmış, ben de tablomu (ki bu arada hemen belirtiyim, empresyonistik bir yapıttır, gerçekçi değil) getirip, seni ve Laura'yı görmek ve biraz da alışveriş yapmak istiyorum. Görüşmek üzere..."

8 Şubat, 1967: "Yolladığın kitaplar için çok teşekkürler. Onları almak için onca zahmete girdikten sonra orada unutup gelmem ne aptallık. Kuşkusuz, Connie olsa, bunun benim, senin yanından ayrılmak istemeyen bilinçaltımın bir düzeni olduğunu iddia eder. Eh, oldukça kısa bir geliş oldu ama, her zaman bir sonraki seferi dileyebiliriz. Kitapları yitirdiğimi farkettiğim zaman aklıma ilk gelen, takside unutmuş olacağımdı. Ama bir başkasının onları özellikle saklayacağı biçiminde hiçbir düşünce girmedi kafama."

11 Ağustos, 1967: "Büyük haberlerimi bir an önce sana ve Connie'ye duyurabilmek için sabah sabah bu satırları aceleyle karalıyorum; tabii, bana göre çok önemli bir haber. Dün öğrendim ki, 1 Eylül'den başlayarak Yardımcı Profesör olacağım. Çok heyecanlıyım. On sekiz kişiyle daha görüşme yaptılar ve ben hiçbir şansım olmadığını sanıyordum; oysa dekan, benimle yapılan görüşmeden sonra oybirliğiyle ve hiç tartışılmaksızın kabulüme karar verildiğini söyledi. Bu da ego'mu tatmin ediyor tabii. Şanslı değil miyim? Ayrıntılar ve yeni haberler yakında..."

24 Ağustos, 1967: "Hafta sonunu Connie'yle geçirdim. O saçma permanant yaptı ve bende desenli beyaz naylon kumaştan bir yazlık giysi diktim; tabii, etek baskılarını Connie bana bıraktı. Üç fino köpeğimizi yıkadık ve taradık. Pek hoşlanmıyorlar bundan.

Benimki homurdanıp duruyor; onun ikisiyse, bizi ısırmaya çalışıyorlar. Pek eğlenceli oluyor bu. Connie'nin renkli televizyonu ve stereo tesisatı şahane. Yine de ad bulma oyunu oynayacak vaktimiz oluyor. Connie her zamanki gibi üç oyunun ikisini kazandı. Ben kendi küçük girdabımda dopdolu günler geçiriyorum ama, çok seviyorum her şeyi. Filbahrimi çiçeklendiğinde görmeni isterdim. Avluda her cins çiçek var..."

20 Kasım, 1968: "İşlerin ne denli iyi gittiğini izlemek enfes bir şey. Üç yılı geçtiği halde, bazen hâlâ nasıl bu kadar şanslı olabileceğime inanamıyorum. Her şeyi hatırlıyor ve her günümün her bir dakikasının hesabını verebiliyorum. Yalnızca Sybil olmanın benim için ne denli güven verici olduğunu sen anlayabilirsin, çünkü bunun tersi olan halimi de gördün."

6 Haziran 1969'da Sybil bana bir mektup yazıp kendi okulunu bir toplantıda temsil etmek üzere New York'a geldiğini bildirdi. On bir yıl süreyle bölük pörçük hayatını sürdürdüğü kenti benimle birlikte gezdi ama, kentte ayrıca tek başına da gezindi. 2 Temmuz 1969'da şimdi oturduğu evin düzeyinden, bu gezisini şöyle yorumluyordu: "New York sokaklarında yürürken pek çok yarı-unutulmuş anı yeniden canlandı gözlerimin önünde ama, hiç de abartılmayan duyularla. Yalnızca eski günleri hatırladım, o duyguların nasıl olduğunu düşündüm ama, yeniden yaşamadım. Tanıdık yerleri yeniden gezdikçe, gerçekte benim değil, öteki kişiliklerden kimisinin başından geçmiş olayların anılarını da hatırlamakta olduğumu fark ettim. Peggy Lou'nun alışveriş ettiği butik, Marcia ve Vanessa'nın bir gece geçirdikleri otel; Vicky'nin arkadaşı Marian Ludlow'la Metropolitan Resim Müzesinde karşılaşmam da işin cabasıydı. Marian beni hemen tanıdı. Ben de onu şimdi bir parçam haline gelmiş olan Vicky aracılığıyla hatırlayarak ve de benim arkadaşım gibi kabul ederek bir süre konuştum."

İzleyen mektuplardan her biri artık saatlerin kaprisli davranmadığı bir zaman süresi içerisinde ve olaysızca ilerleyebildiği bir dünyada normal bir kişi olabilmenin neşesini dile getiriyordu. Geçişin korkuları bir yana bırakılmıştı artık.

Kuşkusuz zaman zaman, düşünceli bir pişmanlık ifadesi de olmuyor değildi; 28 Mayıs 1970 tarihli mektubunda olduğu gibi: “Bütün o geçen yıllar boyunca öyle şeyler olmasaydı, ben de şimdiye dek vardığım yerden çok daha ileriye gidebilmiş olurum. Yine de şimdiki durumumda, aksi halde kesinlikle elde edemeyeceğim bir önsezi ve anlayışla öğrencilerimi tanıyabiliyorum. Çok-kişilikli bir insan olmuş olduğumu asla unutmayacağım. ama hâlâ önceki kişiliklerimle ilgili duyguları hissedebiliyorsam, bu duygular herhangi bir insanda da olacağı türden, yani her insanın çeşitli duyguları besleyebileceği gibi olağan bir hal.

“Ve zaman! Zaman öyle mükemmel ki artık; çünkü hep var. Geçenlerde sınıfta senin hoşuna gidebilecek bir şey oldu. Öğretmen olan öğrencilerimden biri hastalanmış ve pek çok dersi kaçırmıştı. Elinde hastalık raporu olduğu halde, bir türlü kaç gündür gelmediğini hesaplayamıyordu. ‘Bayan Dorsett’ dedi sonunda; ‘Zamanınızın nasıl geçtiğini anlayamadığınız hiç olmuş mudur?..’ Hayret içerisinde iki kez bakmak zorunda kaldım öğrencimin yüzüne. Sonra: ‘Evet, Oh, tabii, evet.’ dedim elimden geldiğince olağan bir ses tonuyla.”

Bu sözleri bana, Sybil’in zaman hırsızlarıyla doğrudan birlikliklerini hatırlattı: Bir gün Sybil’la onun evinde yemek yerken ansızın beliren Peggy Lou; sarışın; Dr. Wilbur’un bütün kişilikleri bana tanıtabilmek için Sybil’ı uyuttuğu ve bu kitabı yazacak olursam, bana yardım edip etmeyeceklerini ötekilere sorduğu gün geldi aklıma. Vicky’le hiç tanışmamıştım, ama o şöyle cevaplamıştı Dr. Wilbur’un sorusunu: “Flora’yı çok uzun bir süredir tanıyorum ben,” Ruthie: “Sybil bize yeterince yiyecek vermiyor” diye yakın-

mıştı. Peggy Lou'ysa; "Allah aşkına, bütün insanlar içinde, neden yalnız Sybil üzerine bir kitap yazmak istiyorsunuz, anlamadım" de-yivermişti.

Sybil, çok-kişilikli birisi olmuş olduğunu şimdi çok uzaklarda kalmış bir hayal olarak hatırlarken, Dr. Wilbur çok-kişiliklerle hâlâ yakından ilişki içerisindeydi. Doktor, yedi yılda altı tane çok-kişilik olayını teşhis ve tedavi etmişti. Bunlardan beşi kadın, biri de erkekti. Hiçbirine psikanaliz uygulanmamış ama, hepsi de psikanalitik psikoterapi ve yapay uyutma yöntemleriyle tedavi edilmişlerdi. İçlerinden yalnızca birinin yeniden çözülmesi nedeniyle ikinci kez tedavisi gerektirse de sonunda hepsi bütünleşmişlerdi.

Dr. Wilbur kendilerini ilk tanıdığı sırada bu altı hastanın yaşları on ikiyle otuz üç arasında değişiyordu. İki tanesinin ikişer kişiliği vardı; üçünün dörder kişilikleri; birininse yedi kişiliği bulundu. On iki yaşındaki dışında öteki kadın hastaların hepsi yüksekokul mezunuydular. Ama bunlardan hiçbiri tıp tarihindeki yerini korumaya devam eden Sybil Dorsett gibi zeki ve de yetenekli değildi.

Hepsinin belirtileri de kızamık hastalığı kadar belirgindi. Hepsinin gezen Sybil'a özdeş birer merkez ya da gezen kişilikleri ve gezen kişinin bilgisi dışında varlıklarını sürdüren ve gerek anılarından gerekse deneylerinden, gezen kişiliğin habersiz olduğu değişken kişilikleri vardı. Bu altı olayın her birinde, kişilikler üzerine her şeyi bilen ve anılara bütünüyle sahip bir "Vicky" kişiliği vardı.

Ne var ki, çok-kişiliğin nedenleri, kolay ulaşılmaz niteliklerini korumakta; ancak Sybil olayında görüldüğü gibi, bu olayların hepsindeki araştırmalar, hiç değilse bir tek etkenin hepsi tarafından paylaşıldığını göstermektedir: Son derecede sıkıcı, ilkel ve isterik bir hayata başlangıç çevresi... Örneğin Dr. Wilbur'un, Kentucky Tıp Akademisi'nde tedavi ettiği dört kişilikli bir öğretmen, başıma-za taş yağacak diyen cinsten bir dağ papazının kızıydı. Sybil'ın büyükbabasını hatırlatan bu tutucu baba, karanlık bastıktan sonra

Şeytan tepelerde kol gezmeye başlar düşüncesi içerisinde çocuklarını evden dışarı bile bırakmamıştı.

Ruhsal dengesizliklerle dolu bir çevrenin ruh hastası bir kişi yaratacağı buradan giderek varsayılabilir; o zaman kendisini baskı altında tutan çevrenin kavramlarından kaçmak için çok kişiliğe yönelmeye başlar hasta. Konunun en akıl almaz yanı, bu çevrede yetişenlerden birisi çözümü neden böyle özel bir yolda bulmaya yönelirken, ötekilerin aynı yolu seçmeyişi oluyor.

En açık biçimde ortaya çıkan da şu ki, gezen bedeninin bilinci dışında başvurulmuş bu kaçış yöntemi yalnızca bilinçsiz aklın bir stratejisidir. Ayrıca bu stratejinin bölümleri olarak varılan ve gerçek kişinin bilinci dışında varlıklarını sürdüren öteki kişiliklerin bağımsız kişilikler olduğu da ortadadır.

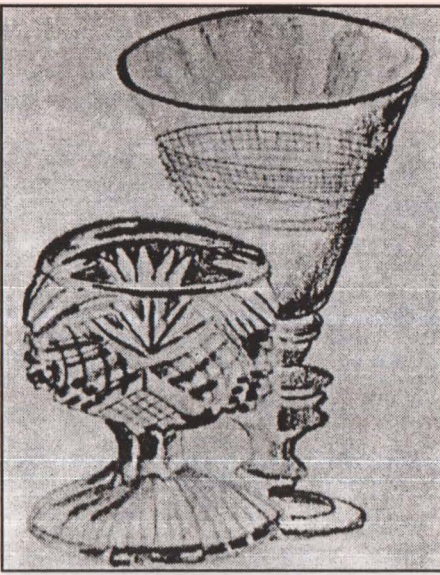
Sybil'in kişilikleri ve Dr. Wilbur'la öteki meslekdaşları tarafından gözlenen öbür altı hastanın durumları inceden inceye araştırılırken az önce sözünü ettiğim bağımsız varlık, nesnel ölçü yöntemleri altında incelendiğinde de bağımsız oldukları varsayımını kanıtlamaktadırlar. Şaşkınlık verici sonuç, belirli bir çok-kişilikli hastanın gerek gezen kişiliğinin, gerekse bütün öteki kişiliklerinin her birinin *ayrı insanlar* gibi tepki gösterdiklerini ortaya koymuştur.

1972 yılında Kolomb Günü denilen hafta sonunda Sybil, Dr. Wilbur ve ben, kitabın yaklaşan bitimini kutlamak üzere bir araya geldik. Sybil şahaneydi. Hatta önceleri daha başka olduğunu hatırlatmayacak kadar iyiydi. Meslek yolundaki basamakları şevkle tırmanıyordu. Meslekdaşları kendisine saygı gösteriyorlar, öğrencileriyse çok seviyorlardı. Pek çok yeni arkadaşı, kendi evi, kendi arabası vardı ve şimdi çok gerilerde kalmış analizin borçlarını düzenli biçimde Dr. Wilbur'a ödemeyi sürdürüyordu. Sybil'in çalışmalarını gözler önüne seren birkaç resim sergisi, geçmişteki birbirine benzer stillerin karmaşıklığına karşıt olarak, bütünleşmiş bir ressamın kendine özgü tek kişiliğini yansıtıyordu. Kısacası, Sybil iyi bir hayat -bütün bir hayat- sürmekteydi.

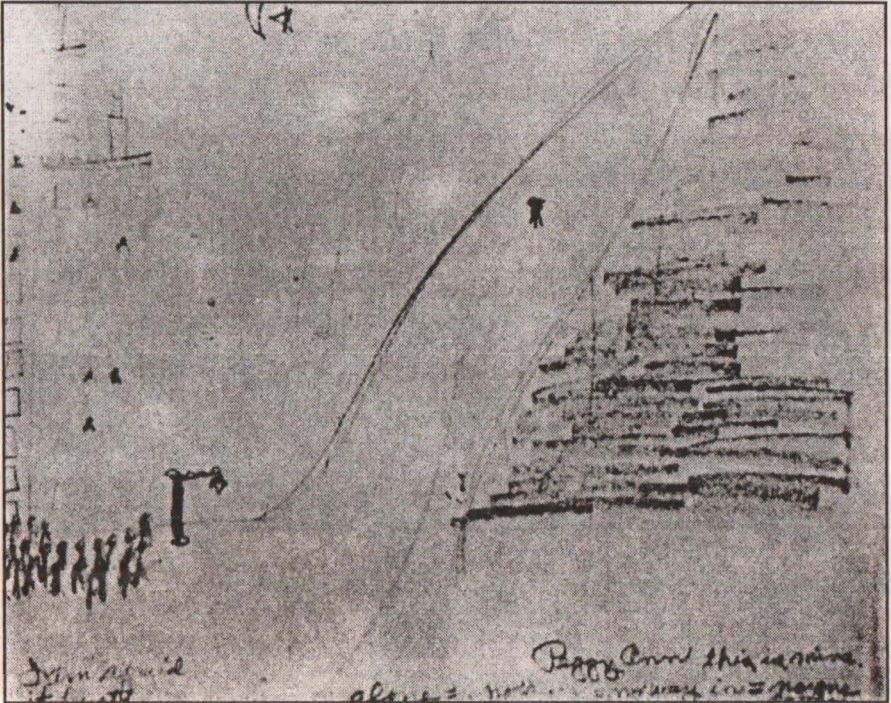
Birlikte geçirdiğimiz hafta sonunda Sybil'a, bu kitabı temize geçiren daktilolardan birinin öyküye aşırı derecede kapılarak, bir gece rüyasında kendisini Sybil olarak gördüğünü anlattım. Ertesi sabah kahvaltıda dudakları muzip bir ifadeyle büzülen Sybil:

“Rüyamda kendimi Sybil olmuş gördüm,” dedi.

Daktilo kızın rüyasında gördüğü Sybil, benim karşımda duran kadın değil de bir başkasıydı sanki. O rüya -daha doğrusu karaba-san- geçmişin öylesine derinliklerinde kalmıştı ki artık, o Ekim sabahı kahvaltı sofrasında üçümüz dışında hiç kimsenin olmadığına en ufak bir kuşku bile yoktu. Sybil iyiydi ve bir dostu olarak ben onun öyküsünün mutlu sonuna sevinçle katılıyordum.

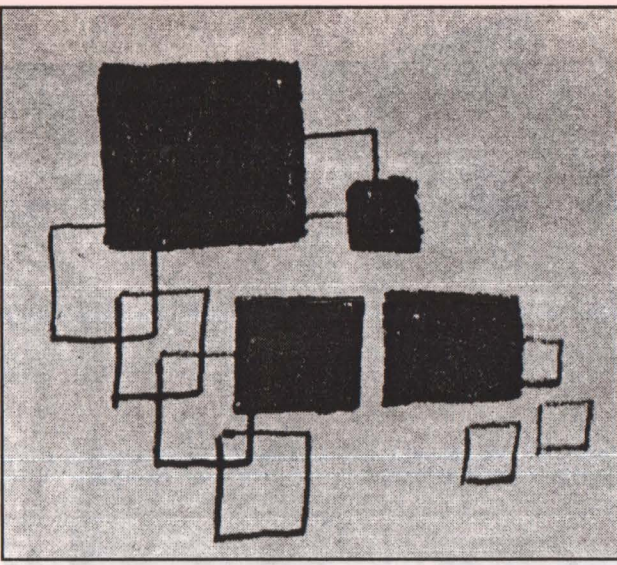
Hattie'nin kristal bardaklarının Peggy Lou tarafından yapılmış kurşun kalem eskizi. Olgunluk çağında bile Sybil kırılan cam sesinden korkardı.

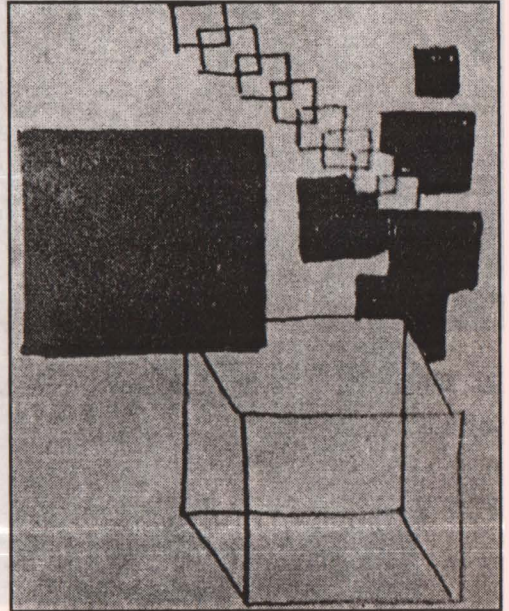
Peggy Ann'ın intihar-öncesi bir kent eskizi. Korku, acı ve yalnızlık duygularını dile getirmektedir.

Sybil on yaşındayken çizilmiş olan Sid'in kendi portresi.

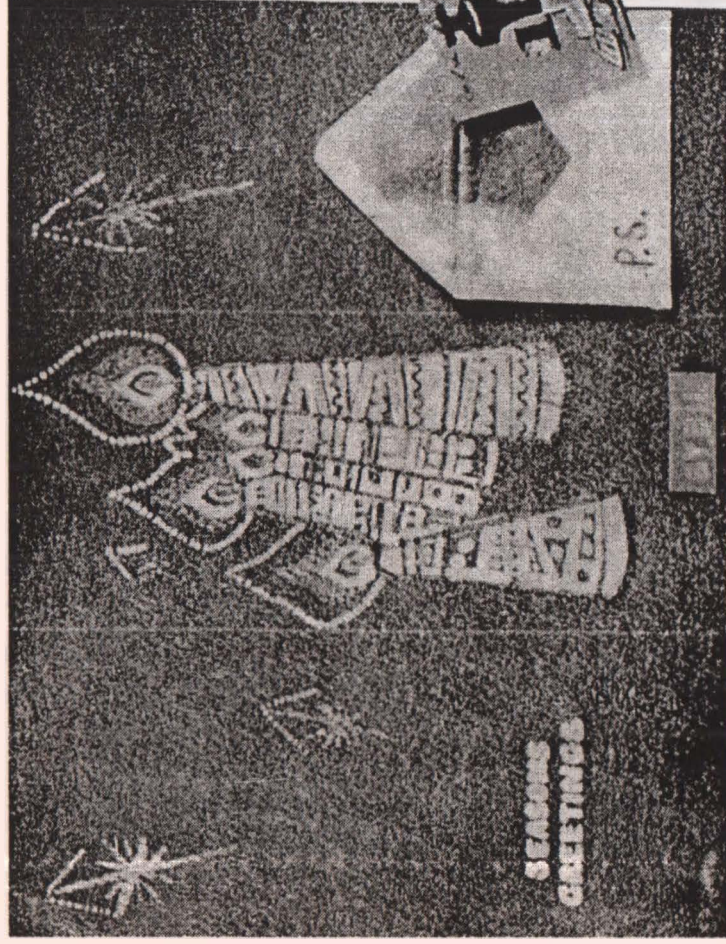

Peggy Ann'ın eskiz defterinden alınmış geometrik biçimler. Kutu desenleri onun çalışmalarında sık sık göze çarpmaktaydı.

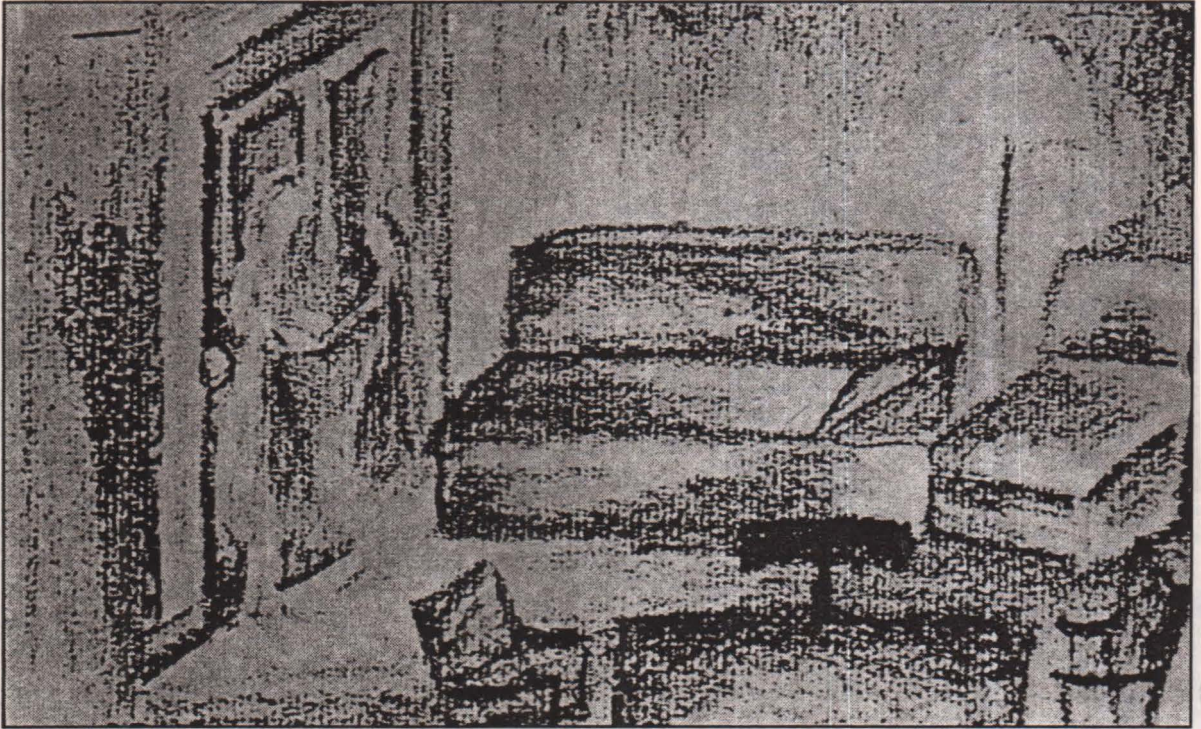

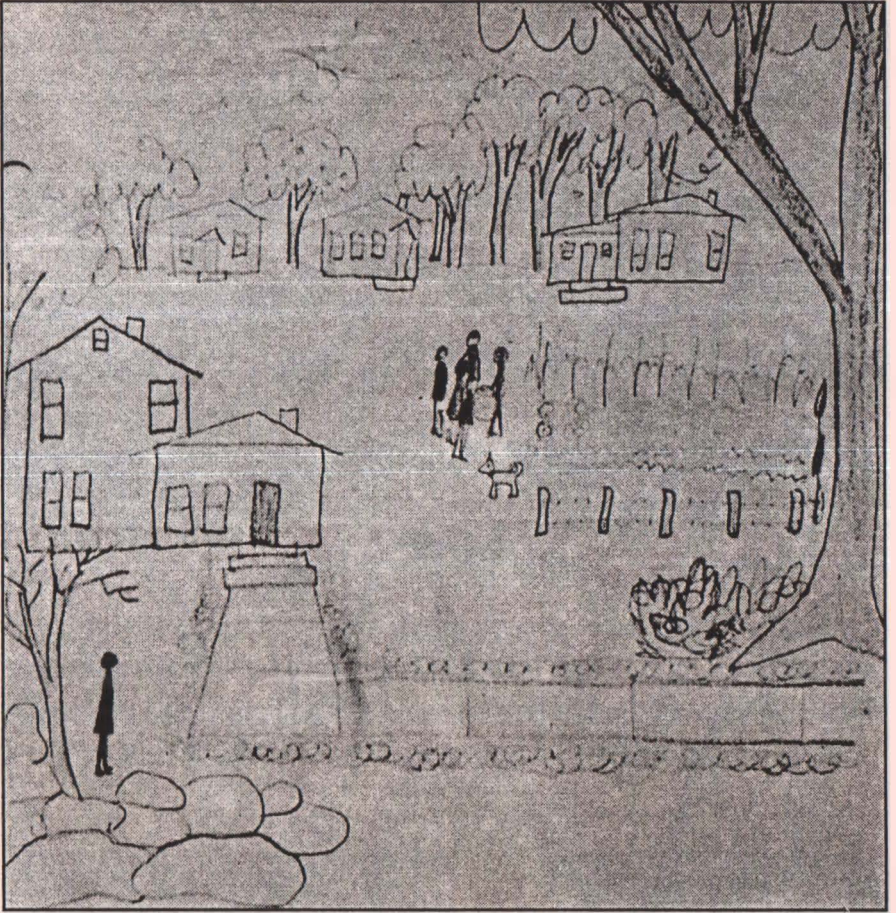
Dorsett ailesinin gittiği Willow Corners Kilisesi'nin Peggy tarafından yapılmış bir resmi. Hiçbir kapı yok.

1958 yılında Sybil'in doktoruna
yolladığı Noel tebrik kartı.

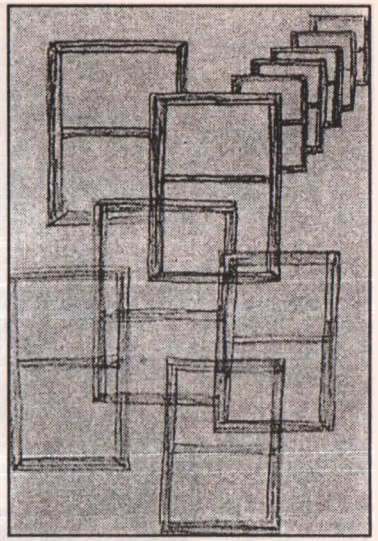
Sybil'ın on bir yıllık psikanalizin sahnesi olan Doktor Cornelia B. Wilbur'un muayene odasının Sybil tarafından pastel renklerle yapılmış bir resmi.

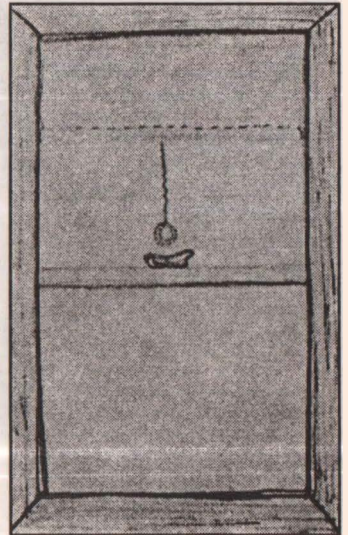
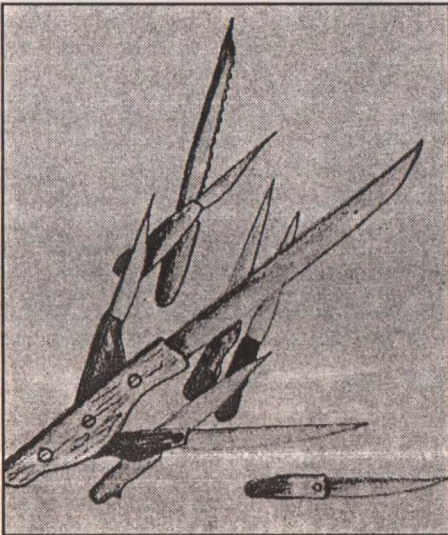
Willow Corners'in Marcia tarafından yapılmış bir resmi. Marcia, kasaba halkından ayrılmış olarak, resmin sol alt köşesinde durur. Resim, Sybil'ın ilk çocukluk yıllarında Hattie Dorsett'in utanç verici işlemlerinin yer aldığı komşunun bahçesini ve çalılıkları göstermektedir. Marcia bunu çizdiğinde Sybil dokuz yaşındaydı.

Hattie Dorsett'in, Peggy Lou tarafından kurşun kalem bir resmi. Resim, Sybil'in çocukluğundaki " iftlikteki kış" olayını yansıtmaktadır.

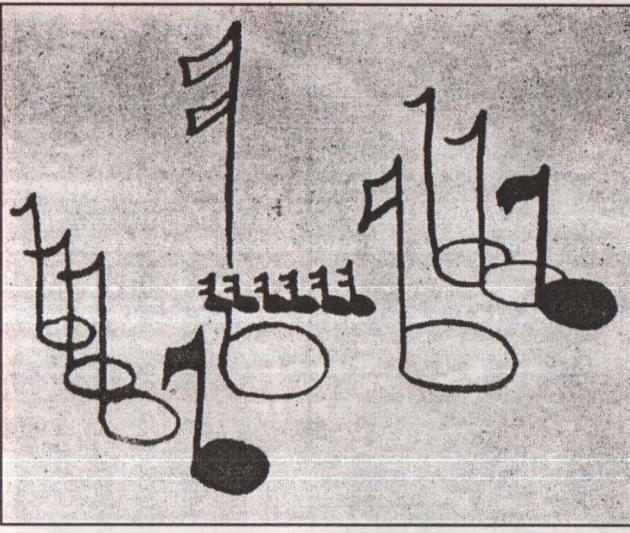

Peggy Ann'ın eskiz defterindeki resimler acı, öfke, korku duygularıyla bağlantılı. Her biri belirgin bir olayı, genellikle de Hattie'nin yaptıklarını simgeliyor. Eskizlerden pek çoğu, özellikle bıçaklar, Sybil'i korkutmuştu. Bunların Peggy Ann tarafından yapıldığını bilmiyordu.

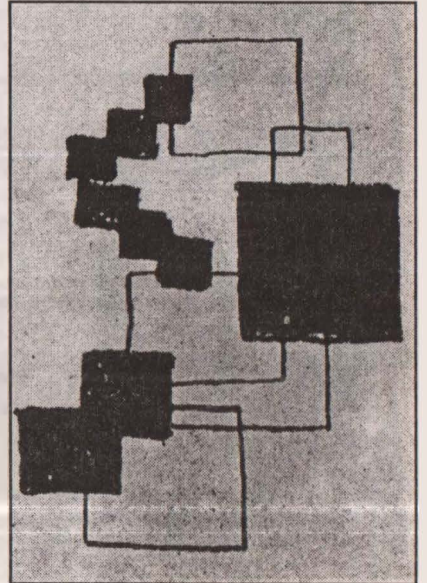

“Mavi Aşkın Rengidir” Sybil tarafından

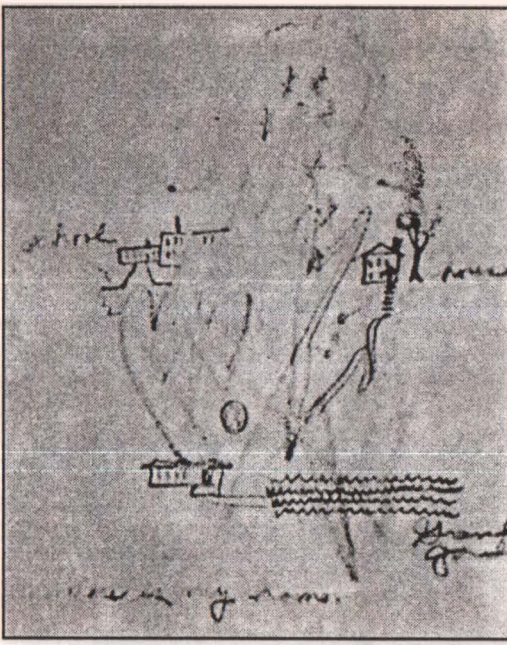

Her zaman korku ve endişeyi de beraberinde getire müziğin Peggy Ann tarafından resmedilmesi. (Yukarıda) Birbiri üzerine konulmuş kutular (Aşağıda).

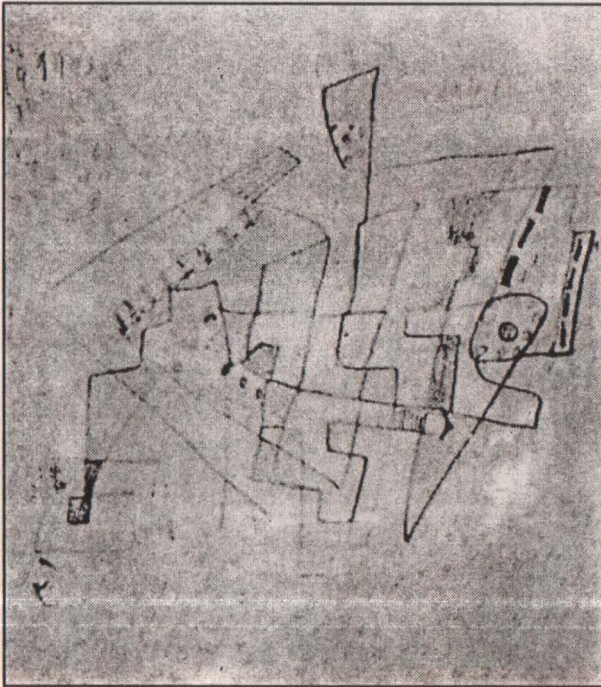

Doktor Wilbur'a Vicky, Vanessa Gaile, Mary, Mike, Sybil Ann ve Peggy tarafından yollanan Noel tebrik kartları. Kırık cam topa dikkat edilmesi gerekir. 1958 yılında Clara, Nancy, Marjorie, Ruthie, Helen ve Sid'den hiçbir mesaj gönderilmemişti. Peggy Lou ve Peggy Ann tek bir Peggy adıyla simgelenmişlerdi.

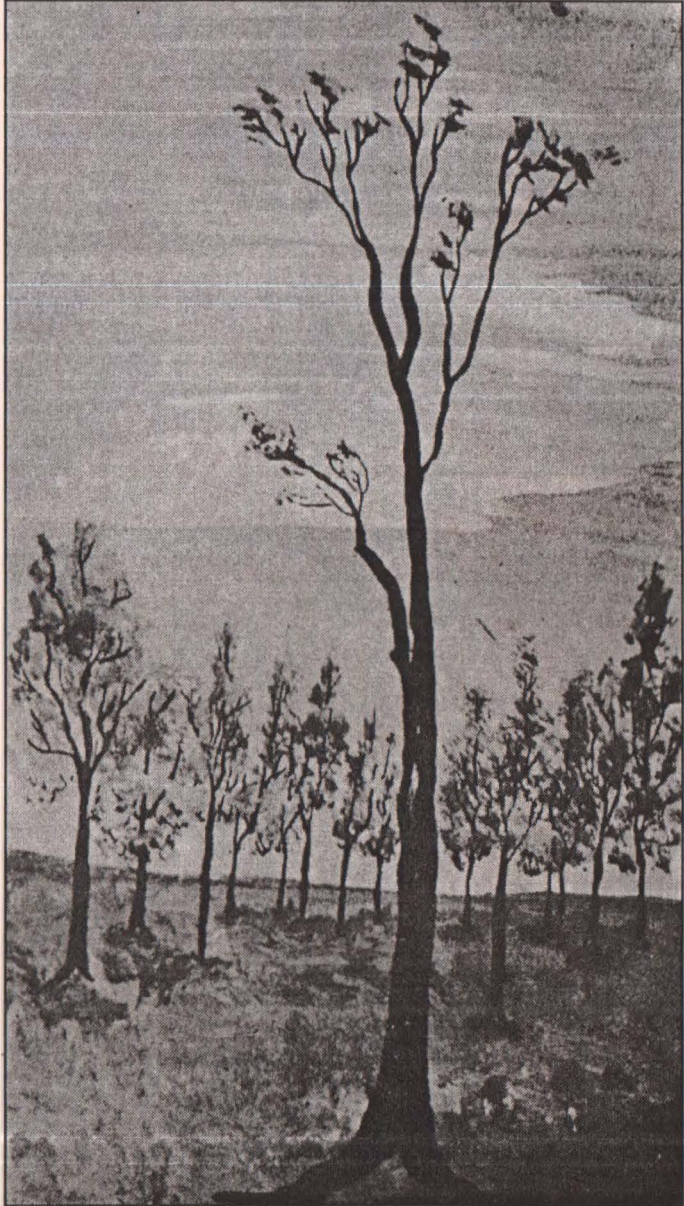

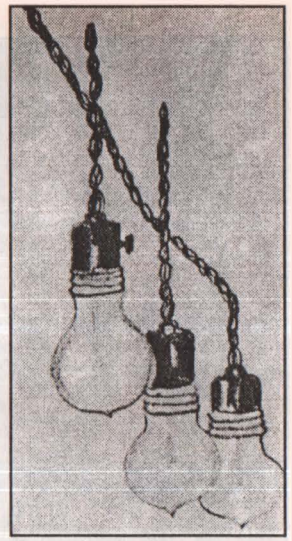
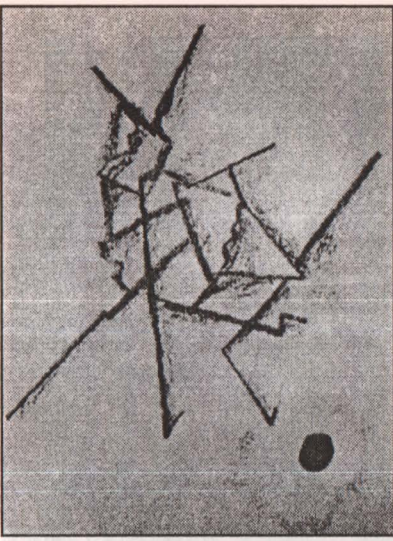
Sybil'in haberi olmadan bir ev satın almasından hemen önce Mary tarafından yapılan ve altında da yazısı olan bir resim.

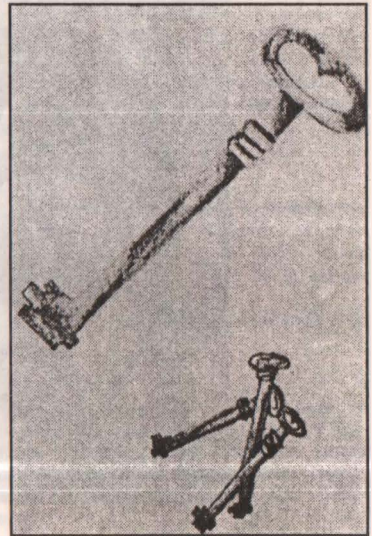
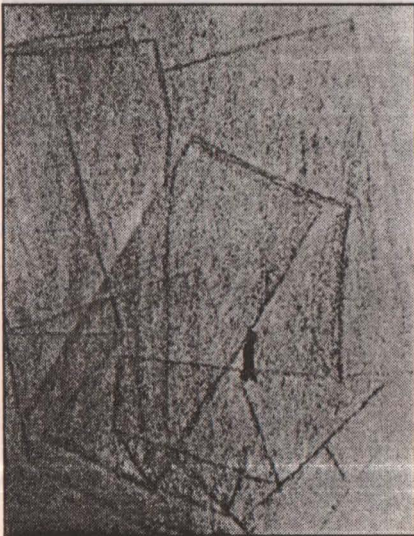
Peggy Ann'ın yıllardır barındırdığı sayıları dile getiren bir eskizi. Sybil üçüncü sınıfta öğretilen çarpım cetvelini ancak bütünleştikten sonra uygulayabilmişti.

Marcia'nın intihar-öncesi duyguları içerisinde yaptığı bir resim. Yine yalnızlık ve başkalarından ayrı olma duygularını dile getiriyor. Resmin orijinalinde kahverengi tonlar ve gri-maviler egemen.

1959 yılında Sybil'ın boya kalemleriyle çizdiği bir resim. Resmin arkasına şunları yazmış: "Dünya mavi. Ben o mor renkli noktayım. Ben dünyanın bir parçası değilim... Böyle olmasını istemiyorum." (Yukarıda solda) Sybil Ann'ın boya kalemleriyle yaptığı bir resim. Kıvrık kartonlardan meydana gelmiş bir dünyada kendisini yapayalnız buluyor. (Aşağıda solda) Peggy Ann'ın eskiz defterinden alınmış sayfalar (Aşağıda sağda).

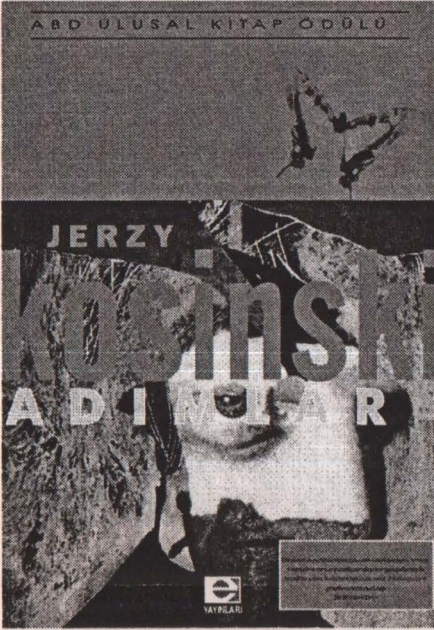

Peggy Lou'nun kendi-portresinde, Hattie Dorsett'in kendisi için kullandığı bir tanım "Zenci gibi dudaklar"

1957 yılında Sybil'ın yaptığı kendi portresi. Resmin orijinali açık mavi renkli suluboyadır.

Klasikleşmiş Boyalı Kuş ve Bir Yerde'nin yazarından bir adamın duygusal ve cinsel deneyimlerinin ödüllü romanı. Jerzy Kosinski'nin cinselliğe ve ahlaka bakışı, modern kültür ve politikanın sarsıcı gizli cereyanlarını parlak bir biçimde yakalıyor.

Romanda, baskı yapanla baskı gören, işkenceciyle kurban, popülerlikle anonimlik arasındaki ayrımlar irdeleniyor. Kosinski, bireyi dengesizleştiren, hayalgücünü kontrol etmeye çalışan bir çevre tarafından duygusuzlaştırılıp, tahrik edilen kadın ve erkeklerin portrelerini çiziyor.

"Bu sanat eserinin arkasında Céline ve Kafka yatıyor. Etkili, sarsıcı..."

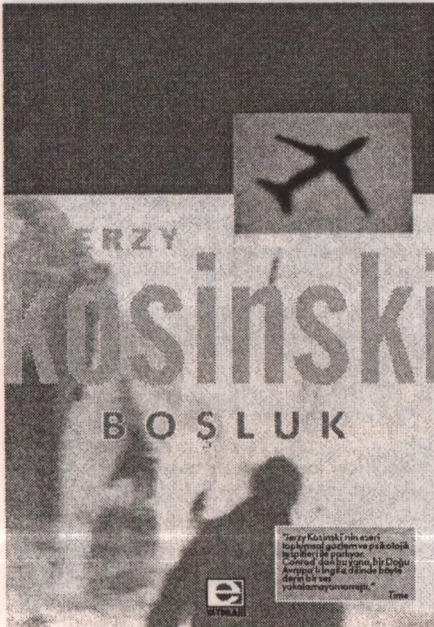
The New York Times Book Review

"Conrad ve Nabokov'un dilsel gözü pekliliğini andıran bir çalışmayla, sivri ve disiplinli İngiliz Dili'nin şimdiden ustası olduğunu kanıtıyor. Kosinski'nin, anadili İngilizce olan Amerikan yazarları arasında ancak birkaç dengi vardır. Adımlar'ı okuduktan sonra şuna da ikna oldum ki, Kosinski son yıllarda edebiyatımızda varlık gösteren yeni yazarların en yeteneklisi"

Irving Howe, Harper's

"Adımlar güzel yazılmış bir kitap. Açık, titiz ve şiirsel... Bir olayı böyleyi ikna edici tarzda anlatan, bir sahneyi yaşatan, bir heyecanı ileten ancak birkaç yazar geliyor aklıma"

Geoffrey Wolff, New Leader

Boşluk, uzun ve zorlu bir görevden sonra verilen bir rapordur. Tardan olarak bilinen ajan, gizemli güvenlik şirketi 'servis'in eski bir elemanıdır. Şimdi bir kaçak olarak ülkeyi kimliksiz, macera peşinde bir ucundan diğer ucuna geçmektedir. Ancak Tardan'ın birden çok yüzü vardır. Yerine göre intikamcı ya da düzenbaz olabilmektedir. Boşluk'ta Kosinski, en ürkütücü şekliyle, güvenlik iddiası ve düşünün altında yatanları ortaya çıkarmaya çalışıyor.

"Boşluk, insanı olduğu yere mihliyor. Bu zamanımızın tüyleri en diken diken eden romanı... Gogol'un yarattığı, Kafka'nın anlattığı bir Robin Hood getirebiliyorsanız gözünüzün önüne, bu hikayenin gücü hakkında bir fikriniz olacaktır."

Los Angeles Time

"Hayret verici... Artezyen kuyusundan fıskırdığı izlenimi veren bir yaratıcılık... Kosinski'nin dilinin duruluğu yazdıklarının ahlaki duyguları sarsıcı etkisinden kaçmaya izin vermiyor. Bir korku romanı gibi kolayca okunuyor, ancak pek kolay unutulmuyor."

The Times Literary Supplement

Sybil Isabel Dorsett, Victoria Antoinette Scharleau, Peggy Lou Baldwin, Peggy Ann Baldwin, Mary Lucinda Saunders Dorsett, Marcia Lynn Dorsett, Vanessa Gail Dorsett, Mike Dorsett, Sid Dorsett, Nancy Lou Ann Baldwin, Sybil Ann Dorsett, Ruthie Dorsett, Clara Dorsett, Helen Dorsett, Marjorie Dorsett, Sarışın ve Yeni Sybil. Adını saydığımız tüm bu karakterler aslında tek bir kişiye ait. Kadınlı erkekli tam 17 karakter... Tek bir vücutta farklı dengeler... Sybil, çok kişilikli oluşun ilk psikanalizidir. Sybil Dorsett olayı, normale bakışımızı da etkileyen bir gerçektir. Sybil yalnızca insan davranışlarını saptayan bilinçaltı dünyasının tehlikeli güçlerinin yepyeni bir incelemesi olmayıp, baskı aygıtlarından, toplum, din ve ailenin sakatlayıcı etkilerine bir örnekle bakıştır. Okuyucu bu kitabı okuduğunda bir bilinçlilik genişlemesine uğrayacaktır. Çünkü kendi yaşamını büyütec altına alarak onları dönem dönem analiz edecektir.

Tıp açısından ise bu öykü, akıl hastalıklarının kalıtım ve çevre terimleri içinde ortaya çıkışını; halk dilinde çok ya da farklı kişiliklere mal edilen şizofreniyle Sybil'in pek az rastlanan hastalığı Grande-hystérie arasındaki ayrılığı ortaya serme amacını gütmektedir.

